

ПОПАМ'ЯТНА КНИГА

Поселення
Українського Народу
в Канаді

1891

1941

ПРОПАМЯТНА КНИГА

1891

— 50 —

1941

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА
З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
ПОСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В КАНАДІ

УПОВІДЬ УКРАЇНСЬКИМИ КАТОЛИЦЬКИМИ СВЯЩЕНИКАМИ
ПІД ПРОВІДОМ СВОГО ЄПІСКОПА

НАКЛАДОМ ЄПІСКОПСЬКОГО ОРДИНАРІАТУ

З ПЕЧАТНІ "ГОЛОСУ СПАСИТЕЛЯ"
ВІОРКТОН, САСК.
1941

1891

~ 50 ~

1941

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА
З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
ПОСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В КАНАДІ

УЛОЖЕНА УКРАЇНСЬКИМИ КАТОЛИЦЬКИМИ СВЯЩЕНИКАМИ
ПІД ПРОВІДОМ СВОГО ЕПІСКОПА

НАКЛАДОМ ЕПІСКОПСЬКОГО ОРДИНАРІАТУ

З ПЕЧАТНІ "ГОЛОСУ СПАСИТЕЛЯ"
ЮРКТОН, САСК.
1941

ВСІ ПРАВА ЗАСТЕРЕЖЕНІ
COPYRIGHT

СВЯТИШИЙ ОТЕЦЬ ПАПА ПІЙ ХІІ.
Намісник Христовий і Видимий Голова Католицької Церкви

Привіт св. Вітця

(Телеграма)

Епископ Ладика,
235 Скошія стр.,
Вінніпег, Ман

Ватикан, 8 квітня, 1941

З нагоди щасливого п'ятдесятитріття прибуття дорогих українців католиків до Канади, св. Отець духом хується з ними і благодарить Бога за Його божественну опіку. Ріпномасно вичливо пригадує на конечність продовжувати і посиляти релігійну та суспільну діяльність під проводом ієрархії. Достойному єпископові, духовенству і вірним уділяє своє батьківське апостольське благословення.

Кардинал Євген Тіссерант,
Писар Східної Конгрегації.

FROM VATICAN CITY (April 8, 1941)

BISHOP LADYKA
235 SCOTIA STREET,
WINNIPEG, MAN.

ON THE HAPPY OBSERVANCE OF THE FIFTIETH ANNIVERSARY OF THE ARRIVAL IN CANADA OF THE DEAR UKRAINIAN CATHOLICS, THE HOLY FATHER JOINING IN SPIRIT WITH THEM IN THANKING GOD FOR HIS DIVINE PROTECTION, BENEVOLENTLY URGES THE CONTINUANCE AND STRENGTHENING OF RELIGIOUS AND SOCIAL ACTIVITIES UNDER THE LEADERSHIP OF THE HIERARCHY, AND IMPARTS TO THE VENERABLE BISHOP, THE CLERGY AND FAITHFUL HIS PATERNAL APOSTOLIC BLESSING.

EUGENK CARDINAL TISSERANT,
SECRETARY OF THE ORIENTAL CONGREGATION.

Життєпис Папи Пія XII

Євген Пачеллі родився в Римі, 2 марта 1876 р. Ходив на Гінгоріанський університет, священником став в 1899 р.

Майже риночасно стає на услуги дипломатичної служби Папи, під змілім проводом кард. Гаспаррі. В році 1917 стає архієпископом Сардинії і відідає до волевої квартири німецького цисаря з предложеннями миру. Хоч ці старання були тоді безуспішні, остає в Баварії в характері тузіща. В році 1929 вів переговори з Німеччиною в справі конкордату. Стає кардиналом. На початках 1930 переїдає місце свого широго учителя і помічника кард. Гаспаррі на становищі секретаря стану.

Св. Отець Папа Пія XI посилає молодого кардинала часто своїм представником на різні торжества. В 1934 р. їде на Євхаристійний Конгрес до Буенос Айрес, в 1935 до Лорду, в 1937 до Лізіє на посвячення базилика в честь св. Терені і в 1938 на Євхаристійний Конгрес до Будапешту.

В 1936 році переїдає по Америці. Говорить вільні мовами, є ученим, дипломатом і святцем.

2 марта 1939 р. в 63 році життя стає Папою і прибирає імя Пія XII. Відтоді замітні його старання над поправою життя родини і робітничих мас. В тім напрямі видає окремі відручні письма, де

проголошує, пригадує і напаминє світ до святости родинного життя, права власності, права на працю і гідну зєнату робітника, право Церкви до виховання молоді і права всіх народів на свободу, добробутне життя. Недавно проголошені точки справедливого мира сколихнули світ. Св. Отець вичливо підчеркнув, що до справедливого мира дійдемо через побіду над іспанством, недовір'ям, думкою нековби сила творила право, через рівний розподіл земних дібр і через побіду над холодним самолюбством. Знова іславно св. Отець підчеркнув право робітника і праведця на приватну власність, гідне і добробутне життя.

Ніколи в історії ієрархії нашої Церкви не була так численна, як за него св. Отця. І коли в Ріднім Краю священники негідні телер вичити, то в Ватикані є Українська Духовна Семінарія ім св. Пасафата, в котрій вчується вільно Україна на будучих священників свого народу. І коли з рідних сторін не чути української мови ні програми, то ватиканське радіо все у четвер вечір надає українську програму, котра бадьорить, кріпить і захоує серця наших земляків у Старому Краю витрєвати у вірі і народности серед найтяжчих обставин.

ІХ ВЕЛИЧЕСТВА
КОРОЛЬ ЮРІЙ VI І КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА

О КАНАДО!

О Канадо! Кохана вітчизно!
В любові краю, твої сини одно.
З тобою враз наш дух росте,
мов та скала сильний.
А кожний син, це сторож твій,
бо ти наш край вільний.
До Бога ми руки вносім,
за тебе краю наш,
ми мольби шлім.
За тебе, краю наш,
ми мольби шлім!

IX ЕМІНЕНЦЯ КАРДИНАЛ Р. ВІЛЬНЕФ

Привітне Слово

Їх Емінінції Кардинала Р. Вільнеф

Українці католики Канади обходять цього року п'ятдесятіліття їхнього поселення в нашій країні. Вже з самого канадського погляду історія пів століття повинна звернути на себе увагу. Здобутки цієї раси завзятих хліборобів між нами заслуговують на наш подив. Прибули до Америки під натиском часто трагічних обставин. Їхня витривала праця, їхня постійність і дух почину вчинили з них одну з найбільш інтересних груп зпоміж нових поселенців нашого краю. В кождім случаю з католицької точки погляду розвій релігійної організації українців заслуговує на згадку і схлоное нас разом з ними віддати честь і подяку Господеві.

Від імені наших Владик Архієпископів і Єпископів Канади, від всього Духовенства і збору вірних я радо складаю оцим найкращім побажанням заохоти і єдності в це п'ятдесятіліття для Їх Ексселенції Пресвященного Ладика, для Їх співробітників і духовного стада, що широко поселилося в різних провінціях Канади. Я залевною їх про наші молитви в наміренню їх добробуту. З цілого серця благословляю наших найдорожших братів по вірі—Українців Католиків Канади.

† Дж. М. Родріг Карл. ВІЛЬНЕФ,
Арх. Квебску

Квебек, 19 марта, 1941

Les Ukrainiens Catholiques du Canada célèbrent cette année même le cinquantesime de leur arrivée en notre pays. Déjà au seul point de vue canadien, l'histoire de ce demi-siècle doit attirer l'attention, et le progrès parmi nous de cette race de fermiers courageux mérite notre admiration. Venus en Amérique sous la poussée de circonstances parfois tragiques, leur travail endurant, leur constance et leur esprit d'initiative en ont fait l'un des groupes les plus intéressants parmi les populations neuves de notre contrée. En tout cas, au point de vue catholique de développement de l'organisation religieuse des Ukrainiens est digne de mention, et il nous invite à rendre avec eux grâce et louange au Seigneur.

Je me fais volontiers ici l'interprète de Messieurs les Archevêques et Evêques du Canada, ainsi que de tout le clergé et de l'ensemble des fidèles, en exprimant à Son Excellence Monseigneur Ladyka, à ses collaborateurs et à son troupeau spirituel répandu à travers les diverses Provinces canadiennes, nos témoignages les plus vifs de félicitations, d'encouragement et d'union en ce cinquantesime, avec l'assurance de nos prières pour leur prospérité. De tout cœur je bénis nos très chers frères dans la foi, les Ukrainiens Catholiques du Canada.

† J. M. Rodrigue Carl. Villeneuve, O.M.I.
Arch. de Québec

Québec, le 19 mars 1941

ЕХ ЕКСЦЕЛЕНЦЈА ЛЈУДЕВРАНДО АНТОНЈЕВИЋ,
Апостолски Деделат дла Канада и Новој Фунавдји

Слово Апостольського Делегата

Отава, 9 марта, 1941

Ottawa, Canada, March 9th, 1941
820 Driveway

Апостольська Делегація
ч. 777/41

Delegatio Apostolica,
No. 777/41.

Ваша Екцеленція,

Your Excellency,

П'ятидесятиліття прибуття перших українських католицьких піонерів є визначною подією не лише для Ваших вірних, але також для цілої Церкви цього краю.

The Fifth Anniversary of the arrival in Canada of the first Ukrainian Catholic pioneers, is an outstanding event, not only for the faithful of your flock, but also for the entire Church of this country.

Ваш кріпкий нарід, що прибув з просторих низин України, приніс до цього краю разом з предківськими передаваннями новий розмах життя. Цінні прикмети опалених славян блискучо заискрили в цій канадській країні серед їхніх гадзівських робіт, в їхній обильності життя, в їх вірності, в їх принаді та гостинності. На самих початках вони змія зустріли всі труднощі, тяжкі роботи в пушах і ковальнях, все піддержані силою віри, котру давно голосили їхнім пращодам св. Кирила і Методія і котру вони все зберегли в своїх обрядах і звичах.

Your sturdy people, coming from the vast plains of Ukraine, brought with them to this country, with their ancestral traditions, a new ardour of life. The sterling qualities of the brave Slavs have shone out resplendently in this Canadian land in their mastery labours, in their frugality of life, in their loyalty, and in their charm and friendliness. At the outset they went forth courageously to hardships and heavy labours in wildernesses and mines, sustained always by the strength of the faith preached to their fathers by Cyril and Methodius, and preserved always in their rites and customs.

В святощах перших скромницьких каплиць, які розсіяно по всім просторі північно-західної Канади, під проводом киячких ревіних апостолів, лицарських українців—мужів ласкою і духом посвяти—збудували самі свою долю. Хрестом і плугом вони причинилися до все більшої зростаючого добробуту цієї молодого країни. А своєю вірою вони зберегли найславніше батьківське наслідство свого матерного краю.

In the precincts of the first humble chapels scattered throughout the Northwest Territories, under the leadership of a few zealous apostles, the valient Ukrainians, blessed with strength and the spirit of sacrifice, have built up their own fortunes. With the Cross and the plough they have contributed to the ever increasing prosperity of this country; and with their faith they have kept the most glorious patrimony of their old motherland.

Іза тих всіх причин мені дуже мило в цій радісній хвилі ділити вітху Вашого вірного стада, про котрого релігійне добро і суспільний добробут св. Столиця все особливо горячо і прихильно дбала.

Because of all this I should like very much, on this happy occasion, to share in the gladness of your faithful flock, for whose religious welfare and social prosperity, the Holy See has ever shown a particularly warm and kindly interest.

На жаль доводиться тепер помічати, як деякі крапці сторік давного українського побуту зникли. Нови ідеології, прикриті брехливою обслонкою суспільних вольностей, до певної міри внесли заколот між Ваш нарід. Правдині засади християнської приязни і людської спільноти заступлено дожижми вдумками безбожницького руху, що навчає зводливих клячів про братерство і свободу, які однак своїм змістом зовсім відмінні від того братерства і свободи, якими Ваш нарід колись тішився.

Today however, we observe that many of the dear things of the traditional Ukrainian life of the other days, have vanished. New ideologies, covered with the false light of social liberties, have to some extent, disturbed your people. The true principles of Christian friendship and human solidarity have been supplanted by erroneous theories of atheistic movements teaching a fallacious doctrine of brotherhood and freedom quite unlike that which may have cherished in the past.

Ми певно надіємося, що щире і діляне релігійне життя збереже Ваш добрий нарід в будучности від тих руйніних будів. Загал зрозуміє, що на землі ми можемо бути братами тільки тоді, коли над нами є один Отець вселеної.—Бог.

We confidently hope that, through the sincere practice of religious life, your good people will be preserved in the future from these disastrous errors. They will realize that on earth we can be brothers only under the universal fatherhood of God.

І тому, щоби закріпити і забезпечити цю правдину братерську приязнь взаїмно між собою, як між дітьми одного Бога, Ваші вірні повинні працювати разом як з'єднанна армія під проводом Церкви ради власного особистого освячення—як оди-

In order to foster and safeguard this true brotherly friendliness among themselves as children of God, your faithful flock should work together as a united army, under the leadership of the Church, for their personal sanctification.

IX ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ МИТРОПОЛИТ АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКИЙ

ниці—і для успішності католицької акції— як спільнота.

Таким чином український народ Канади, виваши досі першу світку главу своєї історії на сторінках цієї країни, буде далі змагати до побільшення власного добробуту і співпрацювати в побільшенню добробуту цілого краю через повну єдність і взаїмне зрозуміння, через пошану місцевої влади, через стає привязання до власних народних звичаїв і через охоту до праці та жертвенності.

Залучаючи мої найсердечніші побажання з нагоди цієї золоті річницї ізза світлих осягів за минуле п'ятдесятліття серед прикрих і тяжких обставин, молю Бога, щоби наділив кожного вашого вірного обмільнстю небесних ласк.

Хочу бодай словом спімути також і особисто відзначити душпастирську працю Вашої Ексцелленції, заслуженого духовного провідника українців католиків Канади.

З сердечною пошаною і найкращими побажаннями остаюсь

Ваш щирив в Христї,
† Ільдебрандо Антонїотті
тит. архієпископ Сіннади
апостольський делегат

Іх Ексцелленції
Превосвященному Кир Василю В. Ладїч, др. св. Бог.,
Українському єпископові Канади
у Вінїпегу

ation as individuals, and for their efficient Catholic action as a community.

In this manner the Ukrainian people of Canada, having now written the first auspicious chapter of their history in this country, will continue to further their own prosperity and to co-operate in the furtherance of that of the entire land, by complete union and common understanding, by respect for the local authorities, by constant adherence to their national traditions, and by willingness to labour and to sacrifice.

Presenting my most cordial congratulations, on this, your Golden Jubilee, for the splendid achievements realized during the past fifty years, in hard and difficult times, I pray God to bestow upon each and every member of your faithful flock an abundance of heavenly blessings.

I would also add a word of personal appreciation for the pastoral work performed by Your Excellency as the very worthy spiritual Chief of the Ukrainian Catholics of Canada.

With my cordial regards and best wishes, I am,
Yours sincerely in Christ,

† Ildebrando Antonutti
Tit. Archbishop of Synnada
Apostolic Delegate

To His Excellency,
The Most Rev. Basil V. Ladych, D.D.,
Ukrainian Bishop of Canada,
Winnipeg.

Митрополит Андрей Шептицький

В староукраїнській родині прийшов на світ граф Роман 27 липня 1865 р., котрий згодом залишив військову кар'єру і здобувши три докторські вступив до монастиря Отця Василя і став ігуменом в Добромилі. Там оснував "Місіонар," котрий відтоді виходив безперервно в Жовків аж до большевицького настану на і заничив в 1939 р. В 1899 р. стає єпископом Станіславава а рік потім митрополитом у Львові. Від того часу зробив незвичайно багато добра для дієцезії і взагалі для всього українського народу, ставши основником, добродієм і вождом Галицької України.

Оснував "Національний Музей" у Львові, "Народну Лічницю," школу для молодих рьяників в Милованю і відає в управу галицькій "Просвіті," школу для дяків, виховує рід артистів своїм коштом за границею підчас студій, помагає всім у потребах, молоді, безробітним, вдовам і сиротам. При цім находить ще час писати незрівняні твори і послання.

В 1910 році відвідує Канаду від моря до моря. Вернувши до Старого Краю пише "Адресу," котра спричиняла безпосередню іменування першого єпископа для українців католиків в Канаді.

Коли Західна Україна вичерпалась в нерівній борбі проти сповитих і антантою узброєних військ Гальяєра і Польща займивши насильно і проти договору і алицьку Україну зачинає там свою господарку, Митрополит іде в поїздку і збирає по цілій світї датики на будову та удержання тисячів наших сиріт в Галичині. Це був рік 1921 і Митрополит знова прибув до Канади. Всюди стрічав його з отвертими раменами і серцями, давали, що і як могли. Були вдячні всі своєю митрополитові за опіку і батьківську печальність про долю рідних в Старім Краю.

Не можна забути окремого послання до канадійських українців, котре написав Митрополит.

Всюди, де живе український народ, серце Митрополита відчуває всі його потреби, жалощі і радости.

Він з нами— ми в ним.

І молимо Всевишнього за здоровля Цього Божого Старця, що був царським в'язнем і ввизем червоних катів, щоби Бог дав йому щасливо кермувати ще св. Церквою на многі і благі аїта!

ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ НИКИТА БУДКА

Їх Ексцеленція Преосвященний Кир Никита Будка

Перший єпископ канадських українців католиків народився 7 вересня 1877 р. в Добромирці, збаржаського повіту. Покинувши початкові науки в ріднім селі, пішов до середньої школи в Тернополі. Університетські студії кінчив у Відні і в Ієсбруку.

Ірнявши свячення і скінчивши студії став префектом в Львівській Духовній Семінарії. Крім цього займав уряд совітника і референта сузружого церковного суду, а також еміграційних справ.

Єпископські свячення приняв з рук Митрополита Андрея 13 жовтня 1912 р. і зараз подався до своїх вірних в Канаді, куди прибув 7. грудня, 1912 р. (Ст. Джон, Н.Б.) до Вінніпегу 19. грудня, де відправив першу Архієрейську Службу Божу 22. грудня. Тут застав початки українського поселення з усіма додатними і відємними сторонами. Та здається, що відємних було більше. Це був час, коли наш народ цойно ставив— так сказатиб— перші кроки в новій вітчизні і тяжкою працею здобував хліб насущний собі і дітям. Був не час борби за фізичне існування українських мас в Канаді. Люди були бідні, але гідні. Єпископ приїхавши до Канади зарад видає послання, в котрім в сердечно ширині спосіб знакомиться зі своїми вірними і на черкує способи діяльності— школа, преса, Церква. Та не остає тільки на слові, сам іде в тушу нашого поселення і відвідує наш оселі від моря до моря. Був много разів в Альберті, де українці поставили одні з перших церков— на Стар, С, Майкель, ітд. Іде навіть до Бритійської Колонії і двічі відвідує громаду вірних в Грінрод та заопонує їх до збудовання церкви. Ця громада церкву поставила і є найкращою громадою українського поселення в цій провінції досі. Відвідує наші церкви в Саскачевані, в Манітобі і на сході Каліфорнії. Старастяся і виключає домінуючу інкорпорацію для нашої Церкви в Канаді і дає, тоби всі наші церкви були на цю інкорпорацію залічені— а тим самим, тоби не впади в руки ворогів і не пропали для Церкви і народу. З того приводу до-

водиться єпископови зазнати многих гірких хвиль життя. З початку православія, піддержуване рублями з Москви— потім протестантизм різних сортів, що завзявся українців перевести на своє, роздробити і обезсиленних поодинокю чи гуртками поглонути, а коли після великого вкладу гроша і трудів, це рішучо не вдалося і вислди стали мінімальні, тоді прийшов новий противник, спадкоємець царської місії і персеємець протестантських настанів у виді автокефалії, котра з революційного хаосу на Україні перекинулася з усіма признаками такого стану в Канаду і розбуривши пристрасти народу до дна, підготовила ґрунт для свого завершення—большевизму. Всі ці рухи звели борбу за душу нашого народу, а першим хто завдав їх ударів був наш єпископ, як виразник і очолення єдності та суцільности народу. Ця борба сильно підірвала здоровля єпископа. Бажаюча закрити Церкву на всіх ділянках, веде широку видавничу діяльність— основує часопись "Канадського Українця" і печатає молитвенник— дає про школу— постає "Митрополитича Бурса" в С. Боніфіасі і колегія в Фортетоні, забезпечується церковне майно, виховуються нові священики. Щоби придбати більше священиків єпископ самий вибирається в подорож до Європи 1927 р. Плою заходами приїжджають в 1928 р. до Канади о. Н. Демків, о. Ев. Дихляла і о. Ст. Семчук. Однак підраче зловольи і кабототи приволокують єпископа зачинитися в Європі настало. Зістає помічником Митрополита у Львові і яко парох престольної церкви св. Юрія замешкує в столиці Західної України. звільни виділяє з ріжні сторони між наш нація, поучаючи і підкріплюючи серед злиднів дія, подібно як змінив це в Канаді.

Наші чарі в Канаді мило задує свого першого єпископа, піонера організатора нашої дієцезії і основоположника та забезпечителя Церкви і українського імені в цій нашій великій свободній державі.

IX ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ ВАСИЛІЙ В. ЛАДИКА

Життєпис Преосвященного Василя Володимира Ладики, ЧСВВ.

Василь Володимир Ладики ЧСВВ, в р. 1901.

В місті Дрогобичі побачив денне світло 2 серпня 1884 хлопчик, котрому дали при хрещенні імя Володимир. Скінчивши перші науки у місцевій школі а даліше в місцевій гімназії, вступає до Чину Отців Василіян 1 серпня 1903 р. По скінченні новіціату і зложенню обітів приїжджає до Канади у вересні 1909 р. Тут кінчить богословські студії в Мон-

о. Василь Володимир Ладики парох Єдикоттоу, Аляс. в березні 1929 р. (спісаний-Поліжак).

Василь Вал. Ладики ЧСВВ, 7. жовтня 1909 р. на приїзді з Галичини до Канади. З ліва сідить о. Колоні, стоїть о. Ян.

треалі і дістає свячення на свещеника з рук Преосвященного Ортинського 4 серпня 1912 р.

Як свещеник працює ревно над спасенням душ в тих місцевостях, куди посилають наставники Чина, головню в трох Західних провінціях Канади. На став.овці Ігумена едмонтонського монастиря Отців Василіян з'являє свещений на єпископа 14 липня 1929 р. і за тиждень перебирає управу дієцезії у Вінніпегу. На тім становищі воборвни чимало нервських труднощів швидко розбудовує справи дієцезії і основно закріплює положення нашої Церкви в Канаді через виховання доросту священства з тут родженної молоді.

Будує відповідну хату для єпископа, основує дієцезіальну часопис "Українські Вісти," переводить многі відвідини перков, видає послання і виховує ряд молодих свещеників, котрих тепер є 100 — з того 56 світських.

Про розмір вложеної праці свідчать ці числа:

Духовні вправи свещеників під проводом Отців Василіян, або Отців Редемптористів були в р.: 1930, 1932, 1933, 1935, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941.

Від 1936 року відбуваються майже щорічно конференції і наради свещеників, почавши від Манітоби у всіх прочих провінціях, де є ряди нашого духовенства.

Щоби доповнити ряди наших свещеників, Преосвященний Василь їде до Старого Краю і в 25 ліття нашої дієцезії в Канаді привозить з собою шість молодих отців.

В Духовних Семінаріях Канади вчить ся шість свещеників тепер 17 вітмиців.

Так забезпечує Преосвященний дбайли-

Єпископська Палата збудована 1930 р. Іх Преосв. Нир Василієм Володимиром

в. В. В. Ладна ЧСВВ. з Др. Осцем Назаруком перед вічею в Ледун, Алас. (Збірку на Галіццю Державу в р. 1921).

во нашу Церкву в доріст її духовенства та вишкіл духовних отців, що є чи не найбільшою заслугою для нашої Церкви і народу в Канаді.

Сам неструджено трудиться відвідуючи від ранної весни до пізньої осені нові церкви, благословить, посвячує, потішає, навчає і організує.

При цім знаходить час і спроможність доволі часто відзиватися до загалу вірних змістовними і актуальними посланнями.

Ряд чисел свідчить про ту працю.

В р. 1929:	24	відвідин церков,	1	послання.
1930	60		1	
1931	22		1	
1932	67		1	
1933	68		3	
1934	40		4	
1935	68		3	
1936	59		1	
1937	35		7	
1938	28		4	
1939	35		7	
1940	68		7	
1941	19	(до 1. серпня)	4	

Разом 593 від. церк. і 44 посланій.

в. Василь В. Ладна ЧСВВ. місіонар в Асберті в зимі 22 грудня 1921.

Церкви Преосвященний Василій відвідав у всіх провінціях Канади, деякі далеко від залізничі і добрих доріг, серед лісів і багон. До 4. церкв и околиці Піс Ривер треба було аробити 11,000 миль відлітними дорогами через вибої і степи.

Двічі Преосвященний відвідав Старий Край (1931 і 1937 р.) і наших владик у ньому.

Двічі був прийнятий св. Отцем на послуханні у Ватикані через Пія XI, 23. V. 1931 і 30. IV. 1937.

Релігійне життя дієцезії буйно зацвіло. Торжественно обходжево 19-сотну річницю Відкуплення в

В часі духовних Варв (репеліцій) в Йертоп, Сасн. в липні 1930 р.

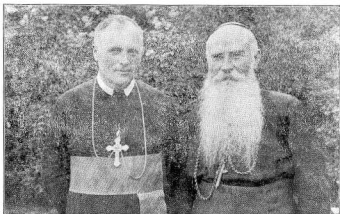

В часі духовних Варв (репеліцій) в Йертоп, Сасн. в серпні 1933 р.

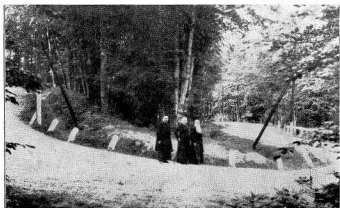
1933 р. і 950-ліття Хрещення України.

Літні катехизації дітвори нашої по кольоніях вже увійшли в звичай, навчають отці духовні і Сестри Службинці. Многі з ізди БУК-а, Місії і Евхаристійні Конгрегсії старших та молоді свідчать про скріплене релігійне життя. Зможена діяльність нашої преси та шкіль також додатно впливають на розвій релігійного життя в народі. Всеюди лад і карність. Будуються нові величаві церкви. І сповняються слова св. Отців— що священники то струни арфи, настроєні рукою свого єпископа, що живе і діє для Церкви Божої.

**ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ
КИР ВАСИЛИ
ВОЛОДИМИР
У ГАЛИЧИНІ,
В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ**

Іх Ексцеленція Кир Йасафат, Єпископ перемиський, з Іх Ексц. Кир В. В. Ладимир в Ріднім Краю з нагоди відступу в Кривозі 22. V. 1937.

Іх Ексц. Кир Йасафат Коцловський оглядають з Преосв. В. В. Ладимир прекрасні околиці Лембівщини (Серпентина Согомна) в р. 1937.

Іх Преосвященство Кир Василій Володимир в Ріднім Краю, в гарнім лісі, коло Жовкви в р. 1937.

ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ КИР ВАСИЛІЙ ВОЛОДИМИР

У РИМІ —

Іх Преосв. Кир Василій Володимир в огороді папських в Навель-Гандольфо під водограєм (фонтаном). З ліва о. А. Луговий и, навідсєр, з правого боку ген. секретар Архимандрїт о. Й. Зячківський ЧСВВ. (р. 1937).

Іх Преосв. Кир В. В. на площі Церкви св. Петра в Римі 1937 р. (недалеко обеліску).

Епис. Василій Володимир Ладина на плоскім долу семінарії св. Йосафата в Римі 1937 р.

Преосвещенный Епископ Кир Василій Володимир в середині нательсоє в Римі 1937 р.

Слово Їх Преосвященства

Кир Василя Володимира Ладики

З нагоди Золотого Ювілею поселення Українців в Канаді

Дорогі Браття і Сестри,

В золотий ювілей нашого поселення в Канаді, коли приходиться нам промовяти до Вас одим письмом, в цих вирішальних часах, то перш усього мусимо зложити Богові нашу найщирішу подяку за всі ці дари, ласки й добродійства, що ними так щедро обсипувала нас Його Божа Доброта в минулому п'ятдесятилітті.

А доказів цієї Божої Доброти над нашим українським народом у Канаді є повно позанисуваних на сторінках українських переселенців. До скільки то дивних змін мусів принорвитися в новій країні, скільки різномодних переживань перебути, скільки звести боротьб в обороні своїх релігійних і народних цінностей наш нарід.

І так вже в самих початках по 1891-ому році стрінула наших перших переселенців нестача гроша, покитви, мешкання, доброї одежі й відповідних доріг. Із приходом всесвітньої війни в 1914 р. настали нові труднощі, як непевність, підозріння наших невинних, бездержавних людей, а всіцці цілковите перервання всяких зносин на кілька літ зі старим рідним краєм. Кінець всесвітньої війни приніс заразливу недугу: інфлюенцу, що загнала многих українців передучасно до сирот могили. Із 1929 р. прийшов впадок цін на збіжжя, загальне безробіття, місцева ржа, посуха, із іншими загальними нещастями. Крім цього мусів переносити наш нарід жал, пригноблення й знеохочення, бо доля рідних земель переходила з рук одних напасників до рук других напасників. Із вибухом теперішньої війни зависла над нашим народом знову непевність у старому краї, що дуже пригноблююче відбивається й на канадійських українцях.

Всі ці вище згадані труднощі були б'йше за зовні в боротьбі за "насушний хліб" у новій країні. Та о много б'йше труднощі мусів пережити наш нарід на релігійному полі. Через 50 літ всякого роду вороги старалися вирвати з душі нашого народу його найдорожчий скарб св. віру, що її приніс він зі старого краю. А цих ворогів душі були цілі ряди, як староправославні, серафимці, протестанти всякого роду, свистунівці, кудриківці, й многі інші противники. Щоб баламутити наш нарід видавали вони великанські суми гро-

ша на своїх проповідників, печатали летючки, книжки, брошури й часописи повні бруду, фальшу й ненависти до Католицької Церкви; підступом і перекручуванням подій підходили до нашого народу. Взагалі уживали всіх середників, щоб тільки звести наш нарід на манівці.

Тим легче приходилося противникам нашого св. віри баламутити наш добрий і щирий нарід, бо вижджав він нераз необізнаний з катехизмовними правдами зі старого краю до Канади й тому не був приготований на такий підступний, завзятий і несподіваний наступ зі сторони сектантів. В баламученні наших людей много помагало некатоліцьке окруження, як школи байдуки для релігії, ворожа преса така чисельна, шпиталі будовані нібито щоб звершувати самаританське діло милосердя, а в дійсності, щоб відтигати від правдивого віри наших людей. Найб'йшою перешкодою протидіаати ворожим затіям був великий брак священників, бо прим. на 1910 рік на цілу Канаду було щось 9 священників разом із тими, що прийняли наш обряд. При таких обставинах, коли укосайський нарід не чув Божого слова, не бачив цілими літами свого священника, не мав своєї відправи— чи дивуватися, що був наражений на підступи всякого роду сектарів, які нібито давали йому богослуження?

А проте наш нарід витрєвав при своїй св. вірі. Всі ці великанські ворожі зусилля противників зуміли що найбільше захитати одиницями, але не були в силі вирвати св. віру з цілости загалу наших канадійських переселенців. Наша св. Греко-католицька Церква мала в собі силу стримати рік у протикатолицького наступу, що грозила повинню й залучом нашому народові в Канаді. Зразу через кількаох своїх священників-місіонерів боронилася вона перед ворожим наступом своїх противників, а з приходом нашого першого єпископа Кир Чикити Бучки в 1912 р. прийшло до помічі чисельне св'йське й монаше священство. При ревності й самопосвяті нашого греко-католицького священства многі релігійні противники зовсім погнчали, а діяльність прочих зістала притуплена й спаваложована. Шо б'йше, а з 1929 р. дається завважити, що наша св. Церква своєю зорганізо-

важко так сильно скріпилася, що з оборони перейшла в наступ.

І всі ці успіхи й здобутки досягнула за Божою поміччю наша св. Греко-католицька Церква. Як маленька галузка цього великого живого дерева Хрестової Церкви устоялася на собі сповненням слів Божої сили й обітниці, що дана була св. Петрові: "І ворота пекла не поконають її". Наша св. Церква сповнила як слід свою місію й своє завдання серед нашого народу в Канаді. Вона захистила своїх овечок від лихих вовків і на бажання вічного Пастира Божого Сина дала канадійським українцям добру поживу. Вона й зберегла нашому народові найбільші його цінності: св. віру, його обряд й мову. І хоч ця релігійна боротьба коштувала багато жертв, трудів, життя а навіть і крові її вірних слуг, проте все це вона принесла Богові в жертву зі св. радістю, витривалістю й самопожертвуванням.

50-літня діяльність нашої св. Греко-католицької Церкви увінчалася многими успіхами й здобутками. До цих гарних овочів її зусиль треба найперше зачислити глибоку пошану, що нею тішиться Греко-католицька Дієцезія, так серед своїх, як і чужих. Даліше, збільшення священничих рідів через спровадження священників зі старого краю і виховання по семінаріях у Канаді й по монастирях. Цього року маємо 100 священників. З великою посвятою помагають в Дієцезії чотири хонаші мужьські закони, як: Василіани, Редемптористи, Обляти й Братя Християнських Шкіл. У скріпленні релігійного виховання много помагають Сестри Службинниці ПНДМ. В часі ваканції урядується для тисячів нашої дітвори й молоді катехитичні курси, рідної мови й співу, а в часі шкільного року Сестри займаються навчанням молоді, вихованням сирітків, ходженням біля хворих по шпиталях і піклуванням біля хворих і старців по старечих домах. Розвинулася також наша преса, процвітає власний доріст нашої інтелігенції вихованої в широкатолицькому дусі, поширюється організація Братства Українців Католиків. Здоровим моральним явищем нашого народу в Канаді— це численні родини, передовсім по фармах і стараннях фермерів, щоб купувати землю для своїх дітей й поселювати їх коло с-бо.

Це булиб так звані зовнішні успіхи, що більше впадають кожному в очі. Але є много праці,

трудів, тернів, молитов, самопожертвувань, так наших священників, сестер і побожних' одиниць, що їх людське око не бачить, що є воли закриті перед світом, що є відомі одному Всевідучому Богові, котрий все те оцінює і колись надгородить за всі закриті добрі діла. Бо світ цінить лише працю, що виявляється в видимих успіхах, в матеріальних здобутках, а мало цінить, а то й зовсім не цінить внутрішніх переживань, надприродних спонук, хоч їх є так много в світі. Тому на цьому місці треба згадати, як много було наперень, як много праці в поодиноких душах осіб, як много добрих, шляхотних і милосерних діл наших Отців, Сестер і побожних вірних! Про це лише один Всевідучий Бог знає. Але й ми на цьому місці це оцінюємо й підносимо.

Дякуючи Божій Доброті за ласкаву опіку в минулому 50-літті над нашим українським народом у Канаді й радіючи його розміри великими успіхами й здобутками— ми не можемо станути на самій радості з минулого, тішитися дотеперішними успіхами й заклинати спокійно овочів наших місіонерів. Цей хрестоносний, повний посвяти похід наших попередників мусимо перебрати на себе, зберігати своїм самопожертвуванням, не жалувати своєї крові, якщо буде потреба, щоб так ненарушимий скарб нашої св. віри передати нашим грядучим поколінням.

Бо, хоч відогнали ми одних вовків у овечих шкурах, що досі хотіли закрастися до наших вірних, проте можуть прийти до наших людей знову нові, ще інші, модерніші вовки, що під різними кличками й притоками старатись будувати вірних і вибраних. Але й на це ми є приготувані й знаємо, що така судьба Божої Церкви. Та знаємо й віримо в її певну побіду!

З нагоди 50-ліття нашого поселення після побіди перебутих тр-дах і злидин, з повною вірою і надією на всемогучу поміч ласки Божої та краю будучність українського народу в Канаді, залучаю всім моїм вірним від моря до моря в цій нашій свободній країні, наїкраїці побажанням сид, скріплення, єдності, а грядуче 50-ліття вітаю і благословляю.

† ВАСИЛИЙ

Єпископ Українців Католиків Канади.
Вінніпер, 1. вересня 1941.

Герб Преосвященного Кир Василя Володимира Ладика

На грамотах, письмах і печаті українського греко-католицького єпископа в Канаді Кир Василя Ладика можна часто побачити герб. Під капелюхом, зі шnurками відповідно сплетеними, видно єпископські відзнаки: мітру, жезл, хрест та кирею. Посередині стоїть огнений стовп, а над ним промінем сонце з буквами ІХС. Кругом стоїла вінок. Його одна половина з дубового листя, а друга лаврова. Під вінком три листки класу. Долом на денті видно церковною мовою виписаний ключ: "Господь просвіщеніє моє і кріпитель моя."

Так вигядає герб другого українського греко-католицького єпископа в Канаді.

Кожний герб має своє символічне значіння. Яке значіння має герб Преосв. Василя Ладика?

РИМСЬКІЙ КАПЕЛЮХ зі шnurками й кутасами каже нам, що владика є католицьким єпископом, у звязи віри, любови й послуху з Апостольською Столицею в Римі, на якій засідає Намісник Христовий, Наслідник Петровий, Папа, Пастир Пастирів одноі, святоі, соборноі й апостольскоі Церкви. Так отже капелюх на єпископських гербі — це знак для українців у Канаді, що Преосв. Василій є їх правним і канонічним Пастирем і Провідником у їхньому релігійно-церковному життю.

МІТРА — символ царського й священничого достоїнства, грецького виду, вказує нам, що єпископ Василій, як і його вірні, належить до східного, українського обряду, того обряду, що такий гарний і рідний українському народові.

ХРЕСТ по правому боці мітри говорить нам, що владика є слугою і апостолом розпязтого Христа, якого науку й закон проповідає.

ЖЕЗЛ на лівому боці є символом пастирської власти, силою якої єпископ як добрий Пастир рідить підчиненими собі вірними, Богові на славу, а душам на злобо.

ЕПІСКОПСЬКА КИРЕЯ означає канадійську дієцезію, що стала предметом батьківської опіки, трудів і журб українського єпископа.

ОГНЕННИЙ СТОВП — це прекрасний символ любови Бога й ближнього. Огненим стовпом назвали давно св. Отця Василя Великого. З його

монашого Чину, що його гербом є також огнений стовп, вишшов і Преосвященний Ладика, беручи від Великого Отця і Законодателя імя, достоїнство владики й чудовий взір на наслідування. Старання і реосв. Василя є поширити між вірними канадійської дієцезії любов до Бога й ближніх та вказати своїому народові ясний і певний шлях до неба.

СОНЦЕ З БУКВАМИ ІХС — це символ Христа-Правди, що є цілєю всіх молитов, праць, трудів і терпінь та змагань Кир Василя.

ДУБОВО-ЛАВРОВИЙ ВІНОК. Дуб виражає витривалість, а лавр побіду. Дубово-лавровий вінок прекрасно зображує, що витривалою працею доходить до успіху й побіди.

КЛЕНОВИЙ ЛИСТ — це символ Канади, нової, прибраної вітчизни для многих українських поселенців і їхніх нащадків. Канада є тереном усїєї релігійно-церковної і народної діяльності нашої Книзя Церкви.

КЛИЧ. Коли Преосвященний Василій брав на себе високе достоїнство й великий уряд єпископа був добре свідомий його тигару обовязків і відповідальности перед Богом, Церквою й своїм народом. І тому не на свої сили покладався, а на Божу поміч, що той Господь, що покликав його на тає вище єпископа буде й для нього світлом і силою в виконуванні його великого завдання.

І надія не завела. Божа рука кермує і благословить працю українського владики в Канаді й під його провідом українська дієцезія росте, розвивається і кріпшає.

В хвилю золотого новілею українського поселення в Канаді кидачим зором на герб Кир Василя Ладика й Його Особу та довготривку діяльність бачимо ясно, що глибокі гербові символи й життя дорогого українського владики на канадійській землі прекрасно гармонізують зі собою, а це знову зодержє сильну надію, що **УКРАЇНСЬКУ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ І НАРОД У КАНАДІ ЖДЕ СВІТЛА БУДУЧІНІСТЬ**.

о. др. Марко Р. ЧСВВ.

IX ЕКСЦЕЈЕНЦІЯ КОНСТАНТИН БОГАЧЕВСЬКИЙ

Життєпис Преосвященного Константина Богачевського

Іх Ексцеленція Преосвящений Константин Богачевський народився в галицькій священничій родині 17 червня 1884 р. Покінчивши студії на к.а.олицьким відділі ієсбрукського університету, зістав рукоположений 31 січня 1909 р. Якійсь час трудився над вихованням витомців в Духовній Семінарії у Львові, згодом зівстав парохом катедральної церкви в Перемішлі. На тім становищі повинище много інших урядів—між іншим був професором догматики в тязишій Духовній Семінарії. Всюди виконував свої обовязки з незвайайною ревнiстю і точнiстю. Студенти любиди свого професора, хоч і боялися його. Він нікому не пропусковач нічого— вимагав від усіх точности і ревности.

На становищі пароха катедральної церкви Преосвящений Константин зайшов в часті непорозуміння з тодішню польською владою, котра грубо і без потреби дразнила часто і провокувала релігійно-національні почування українців католиків. Кілька разів приходило до гострих зударів, як приміром підчас походу на могилы поляглых українських жовнірів в Пинкулічах під Перемішем. Польська поліція уважала за відповідне здирати українські ленти і забирати вішні, які її не подобалися. Звычайно тисячні маси народу ставали тоді в обороні своїх народних красок і вішнів, та приходило до сутичок. Винували за це пароха і щоби дочепи та підстигитися, не признавали або удавали, що не признають за важкі підписачі ним грамоти і писма. Були всякі тяганини по урядах, списування протоколів, погрози— і вкінці, щоби усунути зненавидженим ворогам з очей і не наражати своєю сакою особою других — Преосвящений Константин, все ревний і дбайли о спасенні повірених собі душ, приймає заклик св. Отця, їде до Риму і дістає єпископські свячення

8 червня 1924 разом з Преосвященим др. Василем Ізаканча та вясє прямо з Риму їде до Америки, и вертаючи навіть до рідних.

Трибуває до Америки 15 серпня 1924 і з цілою ревнiстю в нових свооїдних обставинах береться за упорядкування дієцезії, наладнання справ і розбудову. Тут стрічає дивиний і трагічний опір розгорялих і розсварених деяких українських гід переходить цілу борбу за лад і підпорядкування справ та оковечно побіджає на цілім фронті.

Заходом Преосвященного Константина повстає наша Колегія в Стемфорді, Вакаційна Осєда та Духовна Семінарія, котра вкраз будеється Сеєстри Василянки будують Дівочу Академію іє св. Василя у Факє Чейз, повстають цілоденні парохіяльні школи при церквах, повстає дієцезальні часопись “Шлях” у Філадельфії. Зростає числ духовенства, входить в життя лад і карність.

Однак ще багато остає до виконання в цій великій Америці. До помочи в праці приходять Преосвящений Іван Бучко і стає парохом однієкої нашої церкви в Нью Йорку при 7-й вулиці, їт Дуже Богато діляв Преосвящений Константин своєю небуденною ревнiстю і жертвеннiстю для нашої дієцезії і Церкви в Америці. Коли перше десятиліття праці було головню висерпанє боротьбою з противностями і хаосом американського українства— то це друге десятиліття є вже позитивною розбудовою всього нашого життя. Повстає культурний осередок в Стемфорді, де при колегії збирають наукову учительську силу— в повстає Музей і Бібліотека, котрим нема рівня для українства взагалі на цім сьходолі.

Спільно з Канадою наша Церква в Америці їнїї становищі такч силу, що їнїї людські противности не в силі її захитати та будучннiсть нашої народу з нею запевнена на цілі століття.

Думки з нагоди 50-літнього Ювілею

Пішучи до вас цей привіт я мимоволі улягаю вражінню, що Ювілей, який ви святкуєте, це не тільки ваш, але НАШ ЮВІЛЕЙ— Ювілей української заморської еміграції.

Тому літ тридцять мені, ново-висвячену ереві, Ексцеленція Митрополит повіриди провід яких сімнатий студентів св. Богословія, що мали їти по висвяченню на місійну працю серед наших емігрантів у Канаді. В короткій час опіся відбудили торжества консекрації першого крайського Єпископа для Канади, Преосвященного Никити Будки, мого Товариша по чину в Ієсбруку, а влітак спів-префекта в духовному Семінарії у Львові. Я жєлая їм при відїзді як найкращих успіхів у праці за

морем.

Ніколи ї не думав тоді, що сам буду колеє Єпископом за морем, та що по тридцять роках буде відбудили Архїєрейське Посищення паохії, де ш рохом буде одиц з моїх учеників, а проповідь ко мїсіонер за Канади, другий з моїх учеників. І таке склаєлося останньої неділі лютия 1941 року. А в динні 1929 р. мав в шаста і приємність бути: Едмонгоні консекратором тепернншого Владика

Дивні та незаглубимі є дороги Божого Провідіння...

Пів століття тому цілі наші родини поичачі рідні села і з тяжким серцем, заплаканими очин

та зі всім своїм добром у клаушу на ялечах вибиралася в далекий світ за море, щоби поліпшити свою долю. Красний та багатий був той рідний край і дороге те рідне село — та жити в ньому було гірко, бо господарі були не свої...

Ію п'ятдесяти роках еміграція вкилася в нові обставини і поконавши неможливі труднощі стала засібною і розвинула традиції шитою своєї працедійної віри, обряду та культури. І нині, коли на протязі одної четвертини століття бачимо Рідний Край у друге зруйнований, нарід подошаний та поневолений — та колишні бідна еміграція є однією частиною нашого народу, що живе й може вільно розвиватися на вільних землях північно американського континенту.

Так і зрозумієте, чому я вважаю ваш Ювілей нашим спільним Святком та чому ми у Злучених Державках усім серцем лучимоса з вами в торжествах. Дві дієцезії ми є — так; та народ один, із спільною вірою та обрядом, з однаковими традиціями та ідеалами. Разом з вами ми радіємо на вид ошчів та здобутків мозольної 50-літньої праці — а є їх, Богу дякувати, чимало!

Прекрасні Божі Храми на місці колишніх бідних капличок. — Число священників, свіцьких і монахів, чимраз більше, особливо в останньому десятилітті завдяки трудам Преосвященного Владика. А студентів-богословів у семінарах та монаших школах постійно прибуває. — Піоніри-Місіонари, ОО. Василіани та Редемптористи видають два величкі культурні центри українські — в Мондері та Йорктоні — відки живого струємо постійно плаве дух рідної віри та культури у весь народий організм. — Колегія Братів Християнських Шкіля — Бурса — дві печатні — чотири часодисі — могутне Запомогоне Братство — молоде та живе Братство Українців Католиків. ... — справді імпонуючий біляне 50-літньої праці!

А тиха, невсипуна праця Сестер Служебниць Пр. Д. М. — кілько вона принесла прекрасних ошчів! Цілоденні рідні школи, де-жкі вищі, розвивають під їх умлим проводом — вечірні рідні школи — вакаційні катехитичні курси — Сиротинці — два українські шпиталі. ... Не тільки, що ті тихі робітниці так ревно трудяться у власній дієцезії — вони находять досить сил, щоби працювати і серед наших американських українців. Тут отворили вони п'ятнадцять домів, провадять рідні школи, многі цілоденні, отворили дім для старців, закуповують величаву реальність на Саянторію.

Годиться, щоби на цьому місці я з вдячністю признав кілько помочі наша дієцезія дістала від канадійської через ревуна працю оо. Місіонарів та Сестер Служебниць.

* * *

Пів століття праці за вами. Добре є сплнитися на хвиану, оглянути і потішитися гарними ошчавими праці. Ми, ваші брати в Америці, сердечно радіємо вашими здобутками як нашим спільним добром. Та працювати треба нам усім далі, працювати витревало і завзято, особливо в теперішніх критичних хвилях, де всьо що нам найдороже, наша віра, наша церква і само існування загрожені, як ніколи в історії.

Ті наші найдорощі святощі зберігати, розви-

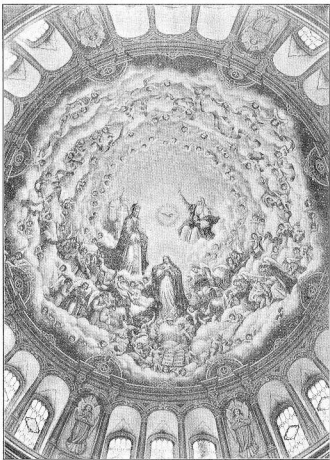
Іх Преос. Д. Мірад, Елкслоп кривошкілляк, помер в р. 1940.

вати, нашу віру так красно висловлювану в чудовому греко-католицькому обряді під покровом Апостольської Столиці передати ірядчаним поколінням — це наше завдання, котре надіємоса за Божою поміччю виконати, так ви в Канаді, як і ми в Америці.

Всемогучий Бог нехай благословить ваші дальші змагання і ваші діти та внуки хай благословлять вашу пам'ять, коли святкуватимуть столітній Ювілей греко-католицької Церкви в Канаді!

У Філадельфії, в день Благовіщення Пр. Д. М. 7. квітня 1941 р.

† КОНСТАНТИН, Епп.

Прозаєвання Преч. Діви Марії. Ціриці України. Цей прогресивний образ намалював український артист-малар, в. Ст. Муш в дані церкві отця Редemptористів в Йарктоні, Саск.

ЧАСТЬ II.

о. др. Василь Кушнір

50-ліття місійної праці української Католицької Церкви в Канаді

ВІРА НАШИХ БАТЬКІВ ОСНОВОЮ І ФОРМОЮ КУЛЬТУРИ КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

П'ятьдесят літ минає цього року, як перші українські поселенці прибули до Канади. Колись п'ятьдесят літ в життя народу, це надто короткий час, щоб можна робити далеко йдучі підсумки. Нині, це справа цілком інша. Нині не тільки одно п'ятидесятиліття, але навіть один рік приносить з собою так важкі події, що наслідки цього йдуть на століття. Події такої ваги зайшли також в життя української еміграції в Канаді. З порога лершого п'ятидесятиліття ми можемо вже нині на черкнуті дороги, якими буде йти і розвиватися українське культурне життя в Канаді на цілі покоління.

Українська еміграція в Канаді не зачинала свого життя на новій землі прямо з нічого. Хоч відтала від свого матірнього ґня, вона постійно держала органічний зв'язок зі Старим Краєм, вона жила вірою своїх батьків і традицією своєї Батьківщини. Це ці дві золоті ідеї, які остаточно, після зтяжкої борби, стали основою і формою української культури в Канаді. Історія української католицької Церкви, як жерело і матір тих ідей, це властиво історія української еміграції в Канаді. Все інше, це тільки закулісся, річи принадакові, промінюючого характеру, на яких таї сама історія ставала яснішою, на напрямні дороги на будуче визавішшями.

Супроти цього цілу історію нашої української еміграції в Канаді можна поділити на три періоди: Перший період, це часи від початків до приїзду Пресвященного Епископа Никити Будки в 1912 р. Другий період, це часи Епископа Будки аж до 1929 року, а третій період, найновіший віл 1929 року, коли управу української Католицької Дієцезії перенів Пресвященний Епископ, Ексцеленція Василій Ладика ЧСВВ. аж до нинішніх часів.

Хоч кожний з тих періодів має своє особливе з'явля, особливі труднощі і завдання, однак всі вони мають одну спільну провідну ідею, а саме:

на новій землі, серед ріжних народів і віроісповідань **СІОВНЯТИ МІСИЙНУ ПРАЦЮ МІЖ УКРАЇНСЬКОЮ ЕМІГРАЦІЄЮ, ЗАДЕРЖУЮЧИ ПІ ВІРНОЮ ХРИСТОВОЇ КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ ТА ВИХОВУЮЧИ ПІ ДО РІВЕННЯ СВДОМИХ І ЧЕСНИХ ПАТРИОТІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ І КАНАДІЙСЬКОЇ ЗЕМЛІ.**

Наш Український Народ вступив на канадійську землю з цінностями свого шляхотнього серця, з довірим до всіх, своїх і чужих, зі скарбами віри і культури своїх батьків, з невтомною рішучістю приложити працю своїх рук і свого ума та запонададити для кращого завтра нової країни. І тому він не лякався труднощів, які його стрінули на самому порозі до нової землі. Віра батьків додавала йому моральної сили видержати на найгірших місяях. Без належної оцінки віри наших батьків всі труднощі і успіхи, ціла історія п'ятидесятиліття нашої еміграції в Канаді булаби невиясненою і незрозумілою. Тут ми ніколи не зможемо утонити нашого ума, щоб зрозуміти як слід, кілька віра наших батьків несла з собою ніжного, шляхотного ідейного і сильного, що лягло в самі основи культурних здобутків української еміграції в Канаді, за перше п'ятидесятиліття життя.

Віра наших батьків, яка лягла в основи наших культурних змагань в Канаді, це віра Христової Католицької Церкви, так як ціла українська еміграція в Канаді, це еміграція у своїх 80% українців католиків із земель Західної України—Галичини.

Українська еміграція Канаді, це люде прости, поединчі, які часто в пошукуванню за кращою долею, переходили ріжні краї та околиці аж інісінді опинилися в отсій землі. І хоч прости, поединчі робітники та зубожілі селяни, вони, у своїй змінній долі, завжди пам'ятали на одно: Господь не полишив морального, людського життя без певних, видимих, немилувних і незмінних квазівок, вільних від людських прихм і змінних часів. Вони знали, що такою певною квазівою, це віра наших батьків, це видимий, божий авторітет Христової Католиць-

кої Церкви в особі Ап. Петра і його наслідників Римських Папів. Вони знали, що цей авторитет не тільки хосейний, але прямо колючий для розвою людського життя.

З такими цінностями вступав наш нарід тому п'ятьдесят літ на нову землю Канади. Українська еміграція не йшла в спосіб зорганізований, плановий. Йшла як попола і осідала там, де її казали осідати, розсіяно по цілій Канаді. Однак віра батьків наказувала їм зберігати органічну єдність з собою. Вони шукали одні других. Дух любови і співчуття був так великий, що про іноівів української еміграції Канади можна сміло сказати, що це було: Одно Серце і Одна Душа.

Коли читаємо історію поодиноких наших колоній і провінцій в Канаді, ми бачимо майже всюди одні і ті самі прояви, без огляду на це, як то буде Монреал чи Едмонтон, Квебек чи Брітіш Колумбін. Минало де-кілька місця, заки наші люде приїшли до себе та зрозуміли, що тепер треба буде зачинати нове життя, і то від самих основ. Життєві потреби, здобути кусок хліба для себе і для своїх дітей, все таки забирали найбільшу частину людського ума і зусиль. Та чоловік не жне тільки самим хлібом. І цю правду відчували скоро наші поселенці. Вони попали в інший світ, в змінени обставини життя, між чужим людем, між чужою культурою і чужою звичаї. Здається, що ще ніколи їх серце не відчувало такої туги, як тепер. Дивна тривога огортала їх схвилювані уми, невисказана туга стискала груди, а утомлені очі надармо глядали вдале. Не видно ані високіх тополь рідиного села, ані рідиної церковної вежі з поміж похлих гаузук берези, не чути веселого гомону молоді, ані туажного звуку святочних і недільних дзвонів. Наче ці гаузки, відірвані від прадидного ня, чули однак, що на них тяжить тінь прадидного ліса. Родинні місьця так виривали раз у раз в їхній уяві. Здається, що антискала всі інші почування, вражіння і потреби кожного дня. Молодечий вік, батьківський дім, стежки та дороги, що вели на розквіти, зелені луки, церковна вежа, високі, стрункі тополи, діточі мрії, забави... все виривало як сон... І вони мусили все те покинути, йти в далеку чужину, в незнану Канаду. А заки зайшли в Канаду, кілька треба було набуакутись і тут і там... Австрія, Прусн, Боснія, Бразилія, Америка, це все стани, які переходили многі, заки зайшли до своєї ціли.

Тепер вже знали, що не можна оглядатись взад, за далекою вітчизною. Вітчизну треба будувати в Канаді, чужина мусить тобі стати вітчизною. І поволі зачали зживатись з чужиною, з природою, з околємю. Що більше, зачали добачувати красу у чужій, канадській землі. Зачали розуміти властивости краю, зачали вслухуватись у стіхню його духа. Чим більше їм це вдавалося, тим краше чулися вдома.

Бракувало їм тільки своєї церкви, такої, як оставили вдома, в якій хрестились, де вперше руки до Господа складали... І тут ім цього бракувало. Цього бажали, про це тільки говорили. Виріли, що Господь допоможе. І повтавали Українській Католицькій Церкві, десятками і сотками... по всій Канаді, а з тим зачалась культурна, місьяна праця української еміграції на новій землі.

Перед запопадливою рукою наших людем уступавть скоро непроходимі ліси та гущавини, висихавть болота, багні та озера, а всід за тим пов'яляються просторі сіножати та пасовьяска, на

яких пасуться великі череди худоби, та стада копей. Біля фармарських огорож повстають розквіти огороди, всюди виростає добробут там, де ще донедавна були ліси, води та моляки. Довкола невисляких улів брентя весело запопадливі пчолі, невідступні ариетелі трудящого чоловіка, а риби, числені ірзери протягають свої спокійні води серед зеленіх, пахучих долин. Одним словом, на місці дотепершньої пуці, повстають урочайні простори української-канадської землі і культури. Здається ідеальний образ життя, як щоби не безбожницька, сектанська агітація, що своєю розкладовою роботою занімала багато енергії і сили нашої еміграції та паралажувала її ординий лет до високого культурного життя не тільки в першій добі нашого життя в Канаді до приїзду першого українського, католицького Епископа, але на протязі цілого п'ятдесятиліття.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В КАНАДІ В ПЕРЕХРЕСТІ ДВОХ ОГНІВ: РОСІЙСЬКОГО ЦАРСОСЛАВІЯ І КАНАДІЙСЬКОГО ПРЕСВИТЕРІЯЇЗМУ

В першому десятилітті нашої еміграції в Канаді Українська Католицька Церква в Канаді розпоряжала тільки кількома священниками, а саме було тут кілька священників свідчків, кількох оо. Василіяв, та кількох оо. Редемптористів що обслуговували наших поселенців. Майже рінчасно з їх появою зачалась май нашими поселенцями жина пропаганда і то з двох боків: зі сторони російського царославія і канадійського пресвитеріяїзму. Перший часопис в українській мові: "Канадійський Фармар" тоді політично-ліберальний не мав жадної ясної, української програми і не боронив нічого програмового. Зате пресвитеріяїський часопис "Ранок", кілька літ молодший, став відразу ширити між нашою еміграцією протестантизм, а ясною ціллю зничити українську католицьку віру наших батьків. Борба була затяжна і довга, тим більше, що на службу пресвитеріяїзму ступали деякі з наших людем, які вслуговуючись чужим панам за юдин гріш, зачали вкороту то голосніше підносити справу "независимі церкви" в Канаді. Про гу затягну борбу українців католиків з пресвитеріяїнами говорить кожна сторінка пресвитеріяїського часопису "Ранок", про цю борбу говорить наглядно кожна сторінка української католицької газети "Канадійський Русин", що зачав появлятися у Вінніпегу з днем 27. мая 1911 року.

Вже в тому році пресвитеріяїни бачили, що ані їх старинян, ані чужий капітал нічого тут не відють. Вони чули, що наближається день побіді світла над темнотою, день триумфу правди над неправдою, вони бачили, що небавком настане кінець туманенню і дуренню українського народу в Канаді. Вони знали, що коли українські поселенці усвідомлять собі тільки їх роботу, зачнуть їх гонити і нічого їм не останется, як тільки побороти в собі жадобу юдиного гроша і взятися до праці чесного робітника. (Гл. Кан. Русин, ч. 16, з дня 9. вересня 1911 р.)

Пресвитеріяїни закроли своєю місьйну роботу між українськими поселенцями в Канаді на широку скалю. На своїх віках і коннециях збирали чимало гроша. В тому часі в самім місті Торонто ухвалени абрати 7,060 долларів на "просвітну роботу" по українських колоніях в Сифтон, Егларберт, Вегрені і Вакав. Все те нічого їм не помо-

гло. Ціла їх праця, яку так широко закроїли задопомогли скорше, як вони цього сподівалися. Наглядіє заломаним пресвітеріанізму наступило в Едмонтоні, Альта, дня 20. серпня 1911 року в день "горжестивного отворення першої української, пресвітерської церкви."

Давніше звали себе пресвітеріями "незалежними греко-католиками." В Едмонтоні перший раз сквиули з лиця маску, бо тут назвали себе ясно "Українською пресвітерією."

У відозві, виданій ангайською мовою, сказали, що відтепер закликають всі "обрядові дурниці", а будуть правити у своїх, ніби-то українських церквах після пресвітеріанського-кальвінського припису.

Після цього торжества в Едмонтоні, навіть їх прихильники в добрій вірі, пізнали, хто відрікветься swojego народу і хто є зрадником українських поселенців в Канаді. По затяжній борбі української католицької церкви з російським царським і канадським пресвітеріанізмом, на протязі першого десятиліття нашої еміграції в Канаді і цароствіє і пресвітеріанізм зачали скоро занепадати. Вони зійшли зі сцени публичного життя майже одної ночі. Однак відомим одної і другої течії найшов іншу форму борби з батьківською вірою наших поселенців, борби, що виповняє цілий період першого українського, католицького Єпископа Никити Будки та старається впливати на формування українського життя в Канаді, в одній чи другій, в явній чи підступній, укритій формі, по нинішній день.

ЕПИСКОП НИКИТА БУДКА, ЯК ВИРАЗНИК ВІДРУБНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ВІД ІНШИХ КАТОЛИЦЬКИХ І ПРОТЕСТАНТСЬКИХ НАРОДІВ КАНАДИ

Ця борба, яку вели так завзято канадський пресвітеріанізм з українською католицькою еміграцією, це було винародовлення українців. Значить пресвітеріані хотіли, щоби українська еміграція як найкорше зангліїзилася, потонула в ангайському морю. І тому вони на цю ціль не щадили ні гроша, ні праці.

Поява Українського Католицького Єпископа в Канаді, це був кінець їх надій. З появою нашого єпископа протестантські секти стратили відразу своє жало. Українці католики, які хиталися, ставали відразу на свої ноги, стали сильними, а сильні це сильнішими. Для всіх стало ясним, що Апостольська Столиця Риму, через акт назначення українського католицького Єпископа для Канади, признає урядово український народ відрубним від всіх інших. Значиться акт Апостольської Столиці одним почерком пера перечеркнув всі спроби російської православної церкви, яка і тут в Канаді стояла на становищі, що українців не було, нема і не буде. Тим самим актом назначення Українського Католицького Єпископа на Канаду—Апостольська Столиця видала вже заздалегідь свій оуд, що всі спроби протестантських сект на винародовлення українців є згорні засуджені на нещадку.

По тій лінії йшли всі потягнення Пресвітерського Єпископа Будки. Він поставив собі за цілі дві найважніші річі тих часів: 1) поставити кінець базамученню нашого народу зі сторони рixких протестантських сект; 2) сконсолідувати цілу нашу українську еміграцію в одну органічну родину. Він знав, що лише в цей спосіб буде можна зачати

дальшу роботу не тільки на тлі релігійнім, але також на полі культурно-освітнім і господарським.

Дятого одним з перших його потягнень, це було вироблення чартеру для українських католицьких парохій. Чартер давав українцям католикам право існування, працювання та посідання майна, з тим, що ніхто, жадна релігійна секта не могла протиставити своєї руки по майно наших людей. Окремий греко-католицький чартер вироблений на кожну провінцію з особна і в кожній провінції має ці самі права у відношенні до громад і до єпископа.

Крім цього чартеру єпископ має ще свій власний чартер на цілу Домінію т.зв. "Українська греко-католицька Єпископська Корпорація." На підставі цього чартеру єпископ розпоряджає майном, яке під цей чартер відпадає, а по його смерті це право переходить на його наслідника і т.д. Цей чартер надає українському, канадському єпископові окремої релігійної і національної ціли так довго, як довго буде існувати український народ в Канаді.

Вслід за цим праця серед нашої еміграції пішла скорим кроком на кожній ділянці. Повставали нові виховні інституції, нові видавництва, рідані школи ітп. Уряд єпископа для українців католиків в Канаді скривив не тільки нашу церкву, але цілий український народ, так що українці католики стали головною організацією в Канаді.

В тім часі загально патріотичного наставлення українського громадянства в Канаді, коли треба було не тільки вдержати але ще більше сконсолідувати сили української суспільности, вирнаше на горизонті українського канадського життя нова руйнівницька робота т.зв. "поступовців." Люде ці, що називали себе залюбки "поступовцями," то був дальший фермент канадського пресвітеріанізму, що найшов собі відповідний ґрунт у краєвців півнітегентів, навіяних духом радикалізму, а то й соціалізму. Засади католицької Церкви, яка виховує нард до злуки всіх народів духово, а національно дає кожному народові як найширшу свободу, ця група "поступовців" не вмала добачити ані оцінити. Вихована в анархізмі, зачали підіривати авторітет єпископа, не здаючи собі справи, що тим самим підіривають свій власний авторітет.

Овоцем "поступовців" було основання "греко-православного братства" в Саскатуні 1918 року, з чого серед постійної внутрішньої борби виринула т.зв. українська автокефальна церква. Вправді у своїй пропаганді виступали вони публично і в пресі, що роблять це з патріотичних, українських національних мотивів. Однак будучому історикові, котрий схоче тим справам занятим, не буде зовсім трудно найти цього "ідейного" підкладу розбивання релігійної та моральної єдності української еміграції в Канаді. Якщо такий підклад взагалі є, то його можна звести до двох точок: 1) анархістична ажда ініціаторів цього руху, яка для повалення авторітету свого єпископа шукала допомоги у єпископі російських та сирійських (Платон, Александр, митрополити російські, та Германос Шегеді—Сирієць); 2) протестантський релігійний лібералізм, який у зміненій формі покутує з часів діяльности пресвітеріанських місій між нашими поселенцями в Канаді. Супроти негативної вартости обох цих чинників, ціла булаона і функція т.зв. української незалежної церкви є негативна сама в собі і для української суспільности як для цілости. На дальшу мету вона не встиг

держати проби життя, так як не видержують проби життя організації побудовані на людських прийомах і молодечій нерозвазі.

Релігійна боротьба за часів єпископства Преосвященного Никити Будки не пошкодила українській католицькій Церкві. Вираді сам єпископ в боротьбі знемігся, втратив здоров'я, мусів виїхати до Краю і там відпочити по 16-ть літній тяжкій місіїній праці в Канаді. Сама Церква вибила краща як перед тим, сильніша за всяко метою місіїній праці на цілі грядучі покоління.

ЙОГО ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ ЄПИСКОП КИР ВАСИЛІЙ ЛАДИКА ЧСВВ.

Погляблення Життя Української Еміграції в Діянні Релігійній, Харитативній, Культурній і Соціально-Господарській.

В 1929 році управу Української Католицької Дієцезії обняв Преосвященний Кир Васи́лій Лади́ка ЧСВВ, другий з ряду українській католицькій Єпископ в Канаді. З появою молодого і енергійного Архипастира живо поплало також життя української еміграції і то на кожному полі. В одній майже хвилі утихла боротьба протестантських і автокефальних сект, а ціле громадське життя українських поселенців прибирає форму розваги та по-рядку.

Місіїйна праця над поглябленням релігійного і морального життя народу, це перше завдання, яке присвячує молодому Архипастиреві. Вибрав на своїх священників найкращих молодців Канади, а інших шукає на нашій Українській Землі. За розміром короткий час число священників збільшилося в троє, так що сьогодні поверх сто священників працюють у місіїній праці між нашими поселенцями в Канаді. На наших очах ціла українська суспільність в Канаді перероджується. Нищиться зло, яке бурянами вкривало наше життя; заціпляється добро, без якого народ не може бути народом. Нині всі і приятелі і вороги глядять на Українську Католицьку Церкву в Канаді, як на одинокую заповуку нашої будучности. За нашу невдачу, як української еміграції в Канаді, ніхто не бере відповідальности, якщоб така невдача зайшла. Не беруть на себе цієї відповідальности ані релігійні секції, не беруть цієї відповідальности на себе організації культурного чи політичного наставлення, але той відповідальности свідомо Українська Католицька Церква в Канаді. І так а не інакше буде ставитися до цього майбутній історик.

Так а не інакше дивитися на цю справу Кир Васи́лій, дивитися оком провідника народу і начерку широкої лінії праці не на десятки, а на сотки літ життя українських поколінь на новій землі.

Із зможеною силою життя і духа повстають нові осередки культурного життя українців в Канаді: 350 величавих церков, 60 народних домів, всі заінкорпоровані, це майно, яке по всяк час буде служити життю українських поселенців, це майно, яке ніколи не перейде в чужі руки. Побіч цих твердинь українського життя і культури, як овод соціальної сили української еміграції виринане на перше місце: БРАЦТВО УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ, як рішальний чинник в усіх загально українських питаннях вищого чи ширшого харак-

теру, з особливим углядженням робітничого і фармерського питання.

З так широко зачеркнених місіїйних дорогах релігійного і національного відродження української еміграції в Канаді, ми стрічаємо, серед муравлиної, цілоденної праці, такі виховні інститути, як Бурса Брацтва Українців Католиків в Саскатуні, Колегія св. Йосифа в Йорктоні, дівочі інститути в Йорктоні, Едмонтоні, Мондері, цілоденні та вечірні школи, розсіяні по всім Канаді. Все те не тільки історія Української Католицької Церкви, але історія і життя цілої української еміграції в Канаді.

Українська Католицька Церква в Канаді у своїй місіїній праці не забула на ще одну дуже важну справу у людському життю, а саме на: ХАРИТАТИВНУ ПРАЦЮ. Харитативна праця, це друге легке Католицької Церкви. І тому при кожній майже парохії, передовсім в містах є парохіяльні Заповоги Брацтва. Ці Парохіяльні Заповоги Брацтва несуть поміж нашим людям не тільки у випадках смерті, але в разі потреби та недуги. Найкращим висловом харитативної діяливости українців Католиків Канади це наші українські католицькі шпитали, один в Мондері, а другий у Велінгтоні, Альта, та Брацтво св. Николая за чартером на цілу Домінію.

Коли глянемо на наші досягнення в Канаді на протязі перших п'ятдесяти літ, то мусимо ствердити такі факти: Мимо тяжких труднощів і перешкод зі сторони чужих і нерозважних своїх, українська еміграція osiąгнула величезні успіхи і то на кожному полі. Нині нема відтинку людського життя, деби Українська Католицька Церква, у своїй місіїній праці, не заорала культурної скиби. Дальша і постійна праця наміченими місіїйними дорогами Української Католицької Церкви в Канаді витворить з нашої еміграції народ свідомий і високо-культурний, з вартостями повно і рівнодержавного народу.

В покорі нашого серця, ми дякуємо Всевишньому, що нам дозволив вийти побідно в першому п'ятдесятиліттю нашого життя в Канаді. Ми віру зберегли і діла довершили. І цю віру наших батьків ми передаємо слідуочому п'ятдесятиліттю, слідуочим поколінням. Тяжкі досвіди батьків нехай будуть цінною наукою для вників і правників. В другому п'ятдесятиліттю прийдуть напевно інші люди, прийдуть інші часи, прийдуть інші труднощі, які треба буде розвизати. Ключ розвизки для всіх і для всякого несе з собою Українська Католицька Церква. Вона мала цей ключ розвизки важких питань у першому п'ятдесятиліттю, вона тим дає заповуку, що буде мати його і на будуче.

На порозі другого п'ятдесятиліття, вона, на ще цей корабель, після розбурханого моря, вилливає на чисті і спокійні філи океану нашого життя в Канаді. Вона одна Божа і завжди побідна... Вона одна нераз ратувала наш народ на протязі віків в Європі, вона одна вратувала його також і тут в Канаді. Вона одна поведе нас дорогою наладнання шораз то кращого суспільного життя, справедливости і права. З нею разом ми зведемо це не одну борбу для збереження ладу і порядку, який буде нас рижити завжди як народ християнський від тих, що остануть в тіні смерті, хаосі і безладді.

ШКІЛЬНИЦТВО:

а. Школи

Церква і школа—це був ключ нашої Церкви, що приніс народові дуже много добра. Цей ключ можна виразити також іншими словами—молися і працюй!

В давнині всі наші школи були церковні і тільки церковні. Вже Ярослав Мудрий освоює Школу для боярських дітей в Новгороді, ідучи слідами свого великого попередника і батька, св. Володимира. Без найменшого сумніву можемо сказати, що з приходом католицької віри на Україну приходять також церковні книги, освіта і шкільництво—спершу тільки для церковних потреб, а потім в широкім крузі вищих верств. Школа заводить також одну з перших книгозбірень в Україні при церкві св. Софії, що збудував в Києві 1937 року.

В Буданівський каже в своїй Історії України, том. I, так: "Не кидаючи зброї в кул, Володимир скріпав державну машину і силкувався дивинути народ просвітню. З християнством прийшов з Царгороду й митрополит. За ним потягла сила священиків. Вони одночасно були учителями. —За просвіту дбав так, що від людей з вищих верств брав діти і давав їх на книжку науку." Ст. 73.

М. Голубець у своїй Великій Історії України так каже: "Св. Володимир—любив слова книжки. Охотно слухав читання, особливо св. Письма. —Своїм дітям дав освіту. Ярослав славився вже як прихильник книжки. При церквах і школах поставали вже перші бібліотеки, покищо були в них книги релігійного змісту." Ст. 142.

Я нарочно навів двох бодай авторів, щоби дати повинтя про дбайливість і працю освітню нашої Церкви від самих початків державного життя України.

Так як було на початках, так остало все. Через довгі століття наша Церква все була приблизно і остоею науки на Україні, а наші монастирі ставали архівами і музеями найкращих культурних пам'яток старовини.

Не диво отже, ані новина, що наш Національний Музей у Львові це діло нашої Церкви і нашого Митрополита Шептицького—їхніми коштами, працю і наукою. Наша найвища наукова установа в Галичині, це також твір нашої Церкви і Митрополита. Богословська Академія у Львові була не тільки найвищим науковим заведенням богослов'я, але також правничим і філософічних студій.

З нашої Церкви і працю Церкви вийшли всі давні наші письменники, почавши від монаха Київно-печерської Лавки Нестора, творця найстаршої літописі всіх славян "Повісти вресненних літ"—аж по найновіші часи, коли наша Церква видала таких світочів, як батько галицького відродження о. Маркіян Шашкевич—незрівняний опо-

відач і письменник о. Т. Бордуляк, о. Кметь, філософ і письменник о. др. Конрад, недавно замордований церковними—незрівняний ясність і ядерність думки о. Г. Костельник—видавець Записок ЧСВВ, о. Скрутьєв—музичні світочі о. Матюк і творець напіву нашого національного гимну "Ще не вмерла" о. Вербицький—основник "Просвіти" о. Стефан Качала—основник "Рідної Школи" о. Стефанович і цілі ради других священників, котрі покладали незрівняні заслуги на полі культурним нашого народу і котрих працю та дорібком ми досі користуємося.

Подібно від перших початків організованя нашого релігійного і народного життя в Канаді, наша Церква дбала про Рідну Школу і рідне слово. З приїздом Сестер Служебниць в 1902 році справа рідного шкільництва дістає сталі основи, бо одним зі сталих завдань Сестер є явраз наука дітям—катехизму і рідної мови в слові і письмі. При наших церквах в Канаді встають цілоденні або вечірні рідні школи—кождої неділі по богослуженню ведеться навчання катехизму. Підчас вакацій Сестри ідуть на колонії і там ведуть навчання дітей катехизму і рідної мови, дають концерти, організують молодь. Розуміється це все діється тільки на основі підготовленої праці, старань і на поручення священників.

Так всі наші школи в Канаді—поминувши вища, а.) Школи можемо поділити на:

Цілоденні,
Вечірні,
Вакаційні.

1). Одною з перших цілоденних шкіл наших в Канаді це **школа в Мондері**. Школа датується від 1905, відколи Сестри приїхали настало до Мондеру. Пересісно ходили тоді до школи 30 дітей. На науку релігії приходили також діти з інших шкіл—всіх було 45. Від 1910 до 1918 р. число дітей збільшилося на 50. Від 1918 до 1935 число дітей в школі дійшло до 85—тепер отворено додаткові класи, всіх дітей є 130. На науку релігії приходять ще з других шкіл додатково 70 дітей. Вчить 5 Сестер.

Від 1910 до 1935 Сестри мали приміщення для панночок, що ходили до вищих шкіл і для сиріт. Пересічно панночок було 18, сиріт 12. Тепер дане крило дому замінено на школу і Сестри більше на удержання не приймають.

Підчас вакацій ідуть на колонії вчити катехизму. І так за останніх 10 літ Сестри вчили на 58 колоніях 1,436 дітей. В сім часі до першого св. Причастя приготували 877 дітей. Сестри провадять також Марійське товариство молоді, що має 62 членів.

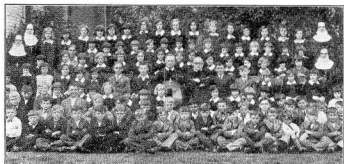
2). ШКОЛА СВ. О. НИКОЛАЯ У ВИННІПЕГУ

Історія цієї школи давня, бо сягає ще до 1905 року: в місті Вінніпег, столиці Манітоби в 1905 році було вже дуже поважне число наших посе-

Школа св. о. Николая у Вінніпегу, Ман.

ленців які мали в тім часі дві церкви св. о. Николая, малу першу і новозбудовану більшу. о. Гура ЧСВВ., парох церкви св. о. Николая перший зорга-

Діти Школи св. о. Николая 1930 р. в Вінніпег, Ман., під проводом Сестер Службиці. По середині їх Провсладствва з о. А. Феліциані ЧСВВ.

нізував рідну школу коло тоїж церкви. В школі учили світські учителі як також о. Гура під неприсутність учителя сам провадив школою. 16-го червня 1905 року приїжджають до Вінніпегу перші Сестри Службиці Атаназія і Алексія і від сього часу починають провадити сею школою, яку перенесено з сям роком до малого будинку що стояв на розі вулиць Селкірк і Мек-Греггор. Не показалося однак се місце практичне до науки, тому перенесено навчання дітей назад до сутерин під церкву св. о. Николая. Дітей в році 1906-ім було 160. Під церквою о. Николая школа містилась аж до 1911 року.

Архієпископ Лянджевен, Архієпископ Ст. Боніфас, Ман., від перших початків повстання школи св. о. Николая дуже прихильно відносився до дітей і до Сестер. Часто приїжджав до школи під церквою, був присутний багато разів на діточок представлень і концертах. Любив сей Владика спів наших діточок і радів їх релігійним вихованням. Рік 1911-ий був дуже обильний в дощі. Сутерини церкви не викінчені ще тоді, стали через дощ непригожі до ведення в них школи. Довідеться

про се покійний Архієпископ Лянджевен і робить княжий дар для наших діточок: за 25 тисяч дол. ставити велику муровану школу св. о. Николая ще сього самого року, то є 1911-го, яка і служить дітям українського Вінніпегу по инішій десь. Будинок школи величини 50 x 60 стіп, будований на два поверхи, має п'ять великих кімнат до науки, каплицю, розмовницю, помешкання для Сестер, робітню, спальні, їдальню, кухню, пральню і велику кімнату для дітей на забаву.

Школу о. Николая з початку провадило кілька Сестер, 1914 року було 6 учительок-Сестер та наука провадилась до десятої класи. В 1941 році в Школі св. о. Николая є 14 Сестер, вісім з них є кваліфікованими учительками і наука в школі сягає до дванадцятої класи після системи науки публичних шкіл. Крім предметів і вправ які є в публичних школах Сестри учать дітей української мови, історії і релігії, як також провадять при школі товариства: "Ангел Хоронитель", "Діти Марії" і "Марійську Конгрегацію" хлопців і дівчат.

Сього року мінає тридцять літ відколи ся мурована школа стоїть. Велике значіння має вона для наших поселенців провінції Манітоби. Перейшли через її пороги сотки нашої молоді яка тепер по здобутті вищих студій займає високі становища в нашій суспільності. Богато вихованків Школи о. Николая покинуло границі Манітоби і навіть Канади, але певно кожний з них се практикуючий католик і сьвідомий українець чи українка. Осє яка велика заслуга школи о. Николая!

3). ДІВОЧИЙ ІНСТИТУТ ПР. СЕРЦЯ В ЙОРКТОНІ, КАСК.

В 1915 р. старання Превос. Будки і тодішнього Редемптористів о. А. Делярого пороблено заходи, щоби Сестри вели школу в Йорктоні. З початком 1915 Превос. Будка за свої \$2,000 купив землю під будову школи, а о. Делярний внідав дар від В. Д. Дюклопа, котрий пода-

Дівочий Інститут Пресвятого Серця в Йорктоні, Каск.

рував додатково кілька долтів. 18. XI. 1915 до Йорктону приїхали дві Сестри і зачали збирати жертви на будову. Протягом 6 місяців зібрали

\$2,000. Так почали будувати Інститут Пр. Серця. Сестри мешкали в найменшій будівлі, настоятелькою 3 Сестер була Сестра Ніколая.

2 VII 1916 відбувся базар на дохід будови — помогли Сестрам їхні монастирі в Мондері, Едмонтоні і Вінніпегу, а також отці. До успіху цього базару багато причинилися оо. Г. Бульє і Л. Босквй ЧНІ. 3 липня 1916 р. Преосв. Будка посвятив

Учениці та вихованці Інституту Пресв. Серця Христового в Айтуні, Саск., в 1940—1941 р.

угодний камінь нової будови а 11 грудня 1916 р. Сестри перенесли вже до нового будинку. Настоятелькою стала Сестра Атаназія.

Першими вихованками нової школи були три сироти: М. Калінський, І. Сиданко і П. Сиданко, котрі прибули 30 грудня 1916 р. Наука в школі почалася 11 січня 1917 р. Всіх дітей приходило на науку тоді 17.

Будинок Інституту з цегли, має три поверхи, велику швейню, забезпечений перед погнем, має приміщення на 75 осіб, вартує \$25,000. Є тут гарна кухня, дві просторі спальні, 4 класи до навчав, хемічно-фізична кімната, приватні кімнати, селя для музики, кімната на бібліотеку, дві ідальні, селя для ігор. При Інституті є велика площа на ігри — літом, і зимою на сангукан.

3 початку вчили тільки вісім класів. 1929 р. Сестра Євасвета започаткувала вину школу. В 1937 р. дві панночки — Катерина Квятковська і Адела Біблів — стали першими в цій школі, що покінчили тут успішно 12 степенів наук.

Учителюють тут 3 Сестри з грамотою першої класи і одна з університетським образованием. Теперішня настоятелька і учителька, Сестра Йоанна, є кваліфікована учителька музики. Всіх учнів в 1941 р. є 78. В червні 1941 р. 8 дівчат писали іспити з 12 класів, 12 дівчат писали знова іспити з 11 класів.

Многі дівчата, що покінчили цю школу, нині є учительками, доглядачками і монахинями. Досі з Інституту вступили до Згромадження 38 панночок.

Школа є одною з найкращих в провінції, про це свідчать державні звітні і успіхи в життєво коших вихованок.

Подав Брат Методій.

4). ЦІЛОДЕННА ШКОЛА В АЙТУНІ, САСК.

Від засновання Сиротинця в Айтуні, точніше від дня 17 вересня 1920 р. Сестри ведуть там цілоденну школу при Сиротинці. Учениками є головні діти Сиротинця. Однак многі доходять з міста чи близьких хуторів на науку до школи. Сиріт в школі є тепер 46—навчання в школі є до 8 степенів.

5). ЦІЛОДЕННІ ШКОЛИ В МОНТРЕАЛІ, КВ.

В трьох дільничих міста Сестри ведуть державні школи— всіх дітей є 150, вчить 5 Сестер. Не треба забувати, що провінція Квебек є переважно католицька.

Підчас вакацій Сестри вчать також в Отаві. За останніх 10 літ з науки Сестер користали 318 дітей, до першого св. Причастя Сестри підготовили 64 дітей.

6). ЦІЛОДЕННА ШКОЛА В РІДЖАЙНІ, САСК.

Від 1939 р. одна Сестра, кваліфікована учителька вчить в католицькій державній віддільній школі. Крім того Сестри вчать катехизму в неділю, на науку приходять 80 дітей.

Для перегляду подемо загальний стан цілоденних шкіл в Канаді в 1941 р.

1). Монтреал, Кв.	вчить 4 Сестер—дітей	140
2). Віндзор, Онт.	" 2 " "	72
3). Вінніпег, Ман.	" 5 " "	145
4). Едмонтон, Алта.	" 3 " "	125
5). Форткорт, Саск.	" 4 " "	72
6). Ріджайна, Саск.	" 1 " "	38
7). Айтуня, Саск.	" 2 " "	54

Разом в сім цілоденних школах вчить 21 Сестер 646 дітей. Під цим оглядом справа нашого цілоденного шкільництва в Канаді доперва в пенейках— коли взяти під розвагу число нашого поселення.

Однак брак цілоденних шкіл у великій мірі заступають численні вечірні школи, майже при кожній нашій парохії в місті. Це є вимок, коли наша парохія в місті не має вечірної школи. В тих школах вчуться сотки наших дітей.

Кожде Марійське товариство молоді є також свого рода школою, чи радше вишколом для підростаючої молоді.

На широкі розміри однак закреніє є вакаційні школи нашої Церкви в Канаді. Не треба забувати, що наші парохії головні розсінені на прерії і в менших місцевостях. По містах наші люди стали осідати доперва в розмірно недавнім часі в більшій числі. Тільки один Вінніпег може похвалитися, що має 7 наших парохій. І тут при кожній парохії є вечірна рідна школа, а при церкві св. о. Ніколая є цілоденна.

Про розмір вакаційних шкіл свідчать бодай ці числа з 1937 р.

Сестри вчили тоді:

Схід.—В Торонті і Ошаві 16 тижнів разом, дітей було 169.

Захід.—В Манітобі вчили на 24 колоніях, разом 39 тижнів, дітей 1,112.

В Саскачевані вчили на 36 колоніях, разом 55 тижнів, дітей 1,894.

В Альберті вчили на 25 колоніях, разом 40 тижнів, дітей 741.

Разом в 1937 р. Сестри вчили підчас самих тільки ваканцій 3,916 дітей. До того числа треба додати ще, що так само вчать підчас ваканцій там, де неможливо дістати до тої праці Сестер, самі отці парохі, оо. Редемптористи, богослови світські, оо. Василіяни і їх богослови.

Сестри вчать не тільки катехизму, але також української мови в слові і письмі.

З праці в 1941 р. дасть погляд на справу стан навчання в одному тільки окрузі Айтуні, Саск. Там не лишено ніодної колонії без науки.

Навчання вселю в тих місцевостях:

Айтуні—дітей 69—до 1 св. Причастя 15—вчили Сестри—1 тижнем			
Бодфордс 73 "	"	7 "	"
Габбері, Ч. Ар. 27 "	"	4 "	"
Габбері, Св. Д. 36 "	"	8 "	"
Гуді, Св. Мих 61 "	"	15 "	"
Гуді, Пр. Тр. 66 "	"	23 "	"
Джескил 37 "	"	9 "	"
Джескил 33 "	"	12 "	"
Фенанд 40 "	"	3 "	в. В. Формальчик, ЧНІ.
Бирлвотем 12 "	"	1 "	в. В. Формальчик, ЧНІ.
Горца 13 "	"	6 Впр. о. Н. Квицільський, ЧНІ.	

Разом наукою катехизму і рідної мови обнято 488 дітей—з того числа до 1 св. Причастя приступили 100 дітей. Це тільки в одному Айтунському окрузі, котрий обслуговує Отці Редемптористи з Айтуні, Саск. Подібний стан і по всіх наших округах.

* * *

На окрему згадку заслуговують ювенати—Малі Семінарії, що мають підготувати будучих питомців на священників. Обсяг наук з середньої школи—містяться при монастирях обох наших Чинів в Канаді, в Йоркстоні і в Мондері. В ювенатах вчать самі священники. В Йорктоні ювенат має красний будинок, збудований 1920 р. З того ювенату виійшли слідуючі отці— Ів. Головка, Т. Добко, ЧСВВ, С. Шевчук, ЧСВВ, М. Сянчук, ЧСВВ, В. Гуменюк, Ів. Перейма, Ст. Олійник, ЧНІ, та Ів. Олійник —зокрема учителі Б. Л. Корчницький, П. Тимків, Ів. Клепак, та многі інші. Вісім вихованців цього юве-

нату є в Великій Семінарії, де пригтовляються на священників.

* * *

В Канадійських відносинах не треба забувати одно: Великі простори, розсіяння осель спричиняють деякі труднощі в організованні культурного життя. Однак державна влада ставитися вповні прихильно до нашого шкільництва і де тільки є почин з нашої сторони, там є поміч зі сторони держави. Тому Сестри вчать в державних школах не лишень наших, але також інших дітей. І вчать не тільки означених державним планом наук предметів, але також релігії і рідної мови.

Колиж в Канаді говоримо про цілоденні школи, то можемо це говорити тільки як про українські католицькі цілоденні школи, бо інших українських цілоденних шкіл тут нема, ані не було і в тім напрямі інші не зробили навіть одного найменшого кроку. Вещ наш доробок на полі цілоденного шкільництва—це доробок працюю і трудом виключно нашої Церкви в Канаді.

Подібно є, коли ходити до ваканцій школи.

Однак на широкій прерії, в трох західних степових провінціях, в більшости шкіл, де вчать українські учителі і учительки, передбачене і дозволене урядом є навчання української мови в слові і письмі—також наука релігії. Однак це тільки по шкільних годинах. В більшости шкіл, де живуть наші поселенці, учителі виконують цю додаткову можливість і великі тисячі нашої дітвори знають в Канаді читати і писати по українськи, бо навчилися в державній школі після шкільних годин. І многи школах за бажання родичів вчать також державні світські науки релігії. Однак найбільше наука релігії подається в церквах кожної вірвани, коли є священник. Після богослуження і неділю чи свято, священник збирає всіх дітей, що присутні в церкві і вчить їх катехизму. Цю науку доповнюється потім безперервним навчанням кожного дня—бодай тижнем, або два підчас ваканцій, коли приїжджають Сестри, або сам священник, або богослов. Така наука підчас ваканційного дня починається о девятій рані і триває до четвертої пополуночі. Діти приносять з собою перекуску на обід, котрий мають підчас годинної перерви від 12 до 1 в полудне.

Можна з певністю сказати, що львина части нашої молоді охоплена навчанням катехизму, час то сповідається (бодай раз кожного місяця, в першу неділю) і приступає до спільного св. Причастя. Вона виростає на свідомих українців католиків Канади.

б. Бурси

БУРСА БУК-а ІМ. о. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА В САСКАТУНІ, САСК.

З приладом Пресвященного Будки в грудні 1912 р. природно виринула також думка і старання про виховання нашої молоді. Оселі розросталися, виростали нові міста і містечка на прерії—з лісів ставали золоті пшеничні лани—був час пильної розбудови цілого життя. Це життя переходило ще творчі муки здійснення і часто стрічало на

дорозі поступу колоди і каміноки, що спливають працю. Здобувши прерію наш нарід мусів тепе боронити душу перед наїздом искних сектантів—протестантзму і православія. Воно виступив зпочатку під покровом московського царату, і згодом по упадку царату під обслонкою київської автокефалії. По суті було тим самим руйнівним негативним чинником, що бурив наше життя з середини і підготавляв ґрунт до московського раде

Будинок БУІ-а ім. о. Мартина Шашкевича в Саскатуні при 304—4 авеню, Порт.

калізму і червоного нігілізму. В цій боротьбі ми виступали і закінчуємо її побідно на наших очах.

Український Інститут в Саскатуні організовано стараннями і заходами Преосвященного Будки. На першій з'їзді 4/5 серпня 1916 р. слово Преосвященного Будки потягнуло наш загал до жертв, дало основу довіри до нового творива, бо сама присутність нашого владика давала справу певність і солідність понертя Церкви. Але хитка влада деяких одиноків використала тільки єпископа для своїх цілей і зібравши десятки тисяч наших грошей, безцеремонно і безоглядно позбулися українсько-католицького єпископа, відсунули наш віруючий загал від впливу на Інститут і захопивши все у свої руки зробили з нього місіонарський центр автокефальної пронагадній на всю Канаду.

То був дуже гіркий досвід для нашого єпископа, священства і віруючих людей— для цілої Церкви і раз на все підірвав довіру в народі.

Щоби протидіяти злому Преосвященній Будка винявив у Вінніпегу гарну двоповерхову каменицю на передмісті Сейнт Боніфас і зробив з цієї бурси ім. Митрополита Шептицького. Будинок належав до французького архієпископа і вповні відповідав завданню. В ній було прийняття на 50 студентів, а окремо ще саді на гімнастику, ідальня, гостина, їд. У вересні 1917 посвячено нову бурсу при участі многих наших священників та маси вірних міста і околиці.

Першим ректором став Юрій Шварок, тепер адвокат в Мондері. Три роки вправно вів бурсу. Потім завваг його місце Никола Бойчук. А по ній спочив провід бурси в руках Івана Карача. Відтак перебрав управу бурси о. Михайло Пелех, котрий старався виплатити довги Ос-

таннім ректором бурси був о. Петро Каменецький.

Пересічне число студентів в бурсі було 40 осіб з трох провінцій—з Онгерію, Манітоби і Саскачевану. З тих студентів тепер священниками є о. Лугвий, о. Осалець і о. В. Чарний. Три з них є адвокатами: С. Озеро, О. Малицький, І. Івасюк. Два дістали науковий ступінь Б.А.: Ів. Корнінський і А. Загарійчук. Деякі стали учителями: А. Мартинюк, В. Філіпович, брати Краси, Гаєвський і другі. Два почали студії в бурсі, потім перейшли до колегії св. Йосифа а далі покинули високі студії і є професорами: др. Никола Янік і др. Мих. Піль. Др. П. Вахта став дентистом, Д. Сікорський нотарієм, Д. Гуска купцем.

Студенти Митрополічної бурси ходили до середніх і вищих шкіл Вінніпегу. Українські предмети і релігію викладали в бурсі, також музику і спів. Прояснені Будка часто заходили до колегії і живо цікавився життям та успіхами студентів.

Бурса в Сейнт Боніфас проіснувала сім літ— від 1917 до 1924 р. Коли бурса була вдержалася, наше становище під оглядом інтелекції було б

Український Католицький Студентський Кружок при БУІ-а в Саскатуні, 1940-41.

інше. А так широко реєкмяювана і захвалювана бурса перестала існувати і тим довріа в людий підірвалося. А наші люди в ці часи ще охочо і щедро обділювали всі народні потреби.

В міжчасі повстала і також пропала бурса в Едмонтоні. Це все спричинило сильну проталуину в реалійно-народним життю українців католиків Канади і захоитило сектантів до наступу. Вони на всі застави використали зручно положення і треба було протиставитися розвалю. Таким успішним протиставленням біді і скріпленням нашого становища стало заложення Брацтва Українців Католиків Канади літом в 1932 р. На третім річнім з'їзді БУК-а після відповідної підготовки в Бюаеетно БУК-а рішено 29 грудня 1934 р. заложити бурсу БУК-а. В діловім комітеті були о. Сулятицький, тодішний парох Саскатуну— Осип Прийма і Йосиф Тонущак. Ці люди зробили велику працю, особливо о. Сулятицький, котрий разом з О. Приймою переїхав і відідав ради бурси нашим отців в провінції та поробив всі конеші заходи. Всі початкові кошти поініс самий. Рішено збирати уділи по \$25 на що ціл— перший такий уділ зложив о. Ст. Семчук. На бурсу винаймали готель “Бельмонт” в Саскатуні, недалеко СПР дівриа— але тому, що будинок не був вповні відповідний, ані місце, тому бурса була там від літа 1935 до літа 1937 р. Перше уладження і видатки заплачено з уділів— найбільше уділів зібрав з околиці Геффорд—Кридор о. Нестор Дрогомирський.

Літом 1937 р. куплено власний будинок при 4 вулиці, норт, ч. 304. Це будинок відповідний, хоч налий— напроти парку, недалеко ріки, в гарнім положенню. За послістє заплачено \$3,500. Гроші зібрано з уділів, збірок, колад і жертв — найбільше уділів має Преосвященный Ладика, бо шість.

До першої дирекції бурси увійшли: посол Жеребо, Осип Прийма, о. Сулятицький, Б. Л. Корчинський, В. Харко і о. П. Криворучка. З малими винятками ця дирекція є досі. Бурса є інкорпорована і забезпечена на все, як українське католицьке виховне заведення.

В перших початках чимало натрудився і заслужився для бурси о. Сулятицький та перший ректор бурси Осип Прийма. Треба було їздити і все збирати— студентів, харчі, уділи і жертви. Знова вдома треба було вчити співу, музики, українознавства, реалій— видавати студентський журнал. Довгий час Осип Прийма видавав на мімографі програми для всіх відділів БУК-а щомісяця — це були ноті, співі, деклямації, виклади. Треба було також вести господарку бурси, платити довги і рівноважати приходи з расходами. Це все успішно вів Осип Прийма від липня 1935 р. до квітня 1939 р.

В осені 1938 р. до помічі прийшов о. Стефан Борис, котрий згодом став ректором заведення.

А 22 жовтня 1939 р. Преосвященный Ладика іменував нового ректора в особі о. П. Криворучки, котрий протомом двох років встиг полатити довги, зібрати повно студентів та закріпити заведення.

Для помічі бурсі їздив збирати уділи і жертви також Б. Л. Корчинський. Але з ділським успіхом трудився в цім напрямі о. Михайло Горюшко, котрий обіхав чимало наших громад в Саскачевалі і Манітобі та всюди стрінув діляну поміч на цілі бурси.

За шість літ існування бурси покінчили студії —62 учителі. Визначніші з них це Петро Воробець (школьний інспектор), Стефан Дідич, Б.А.— Мих. Гриневич, Іван Мудрий вже директорами шкіл. Лікарем став др. Стефан Воробець. Два стали адвокатами: Ан. Кіндракевич і Мих. Кутний. Три є апікарами, 2 технікамі, один дирингентом— інші працюють в ріжних урядях і в проміслах. В 1941 році в бурсі є такі студенти по званню: 10 будучих учителів, 6 студентів медицини, 6 студентів інженерії, 6 техників, один книговедець і кількох з середньої школи. Найбільше студентів все приїздає з околиці Кридор-Геффорд.

В бурсі вечером 7.30 є виклади української літератури, правописі, граматики, історії і науки реалій. Окремо спів і музика. Що друга неділя засідання Студентського Кружка, підчас котрого студенти самі виступають зі своєю програмою, вчуться промовляти, ітд. В день студенти заняті по школах.

Минулого року 5 учнів Учительської Семінарії без іспитів дістали уповноваження і були прилюдно похвалени директором Сілі. Трох вихованців бурси, що ходили на науку до “Ситіпарх Колідж-ейт”, директор прилюдно поставив за вір пильності і працьовитости.

Бурса виховує нашу молодь на ділських, вірцевих, віруючих інтелігентів провідників українських католиків. Повстала гашими силами і за наші гроші— ані чина якієсіх посторонньої допомоги від чужих. І стоить твердо нашою вірою і нашою любовію!

Полав о. П. Криворучка.

БУРСА ім. Т. ШЕВЧЕНКА В ЕДМОНТОНІ, АЛТА.

Находилася на розі вулиць 98 і 108, це був мурований будинок на три поверхи, колишній готель “Тренд.” Почин дав о. М. Гура, ЧСВВ. Будинок куплено на виплат за \$50,000. Отці Василіани ширю займалися збіркою на бурсу, зоохочували хлосців. о. Гура і о. Ладика їздили во фармах, збирали гроші, і дари в живности, приходили вчити реалій та відраляти Службу Богу. Управителями тої бурси були світські люди. Першим був Михайло Білінський. А потім управителями були Григорович, учитель, і М. Романюк, що доходив до бурси вчити української історії і граматики. Директором бурси був О. Шибя, енергійний і свідомий українське католик. Був ділним бесідником. За його починаю повстав Народні Дім і бурса в Едмонтоні. Четвертим управителем був Анд. Загарійчук, Б.А., котрий ширю дбав про розбудову бурси. Студентів було від 25 до 50 кожного року. Найбільше вишло учителів. Од деякі імена вихованків бурси, що знали виді становича: о. А. Винник, ЧСВВ— Йосиф Магус— др. Н. Стрільчук— Стефан Мальований, М.А.— В. Томин, теперішній посол— Стефан Пелех, учитель— Мих. Слобода, учитель— адвокати І. Басараб і С. Саула, і прочі.

Ця перша бурса існувала від вересня 1918 з до липня 1922 р. Причини упадку бурси Т. Шевченка (в літах 1919— 1921): 1. посуха в Альберті 2. брак паві, 3. дуже вчасна зима, 4. мороз в липні (всьо збіже змерло), 5. страшна дорожняча сіє та соломи, 6. майже за безцін продавали фармарі худобу, 7. брак гроша у фармарів та заводженя.

Тому мимо найширшої волі фермери не могли фінансово піддержувати бурси, ані платити за шкіль студентів. 8. Завески відсотки (\$4,000 річно). Вже такі злочини \$16,000.

Другий раз відчинено бурсу під іменем Українського Католицького Інституту, що проіснував від вересня 1925 р. до липня 1931 р. Настоятелем був о. Гюс до 1927 р. Від 1927 до 1930 настоятелем був Брат Методій. Потім був управителем о. П. Пуляк і Митенко. Студентів щорічно було від 35 до 50. Будинок віднаймали— він був при 92 вул. Життя плало сильним руслом. Студенти мали прилюдні дебати, давали концерти, виграли чемпіонат в сівгарстві через три роки по черзі від всіх шкіл Едмонтоу. Крім шкільних годин сту-

денти вчилися влома українознавства і релігії. Існувало студентське товариство ім. о. М. Шашкевича, котрого членами були не лише студенти, які жили в бурсі, але також поза нею. Були точні сходни, на котрих члени товариства виправляли в прилюдних виступах і вели товариське життя.

До бурси доходили о. Гура, ЧСВВ— о. Ладика, ЧСВВ— о. Дикович, ЧСВВ і правили Служба Божі для студентів, навчали релігії.

З тої бурси вийшли і є нині на становищах такі особи: Хлібський, агроном— др. Поломарк, дентист— і многи други, що зайняв різні видні становища в життю, як Калыський, Кобильник, Зубик, Каспрів, Николойчук, Скайронський, Серета, Горин.

В. Колегія св. Йосифа в Йорктоні

В половині 1919 р. приїхали до Йорктону Брати Християнських Шкіл—Ансберт і Станіслав—четвертого жовтня 1920 р. почалася наука в колегії. Між студентами були ученики з Саскачевану, Манітоби і Оутеріо. Потім стали навчавати дальші учні і з літами майже кожда провінція Канади стала заступлена своїми учениками в колегії. А навіть прибували ученики з Америки.

Будинку колегії є з цегли на три поверхи, з великою пивницею. Коштує \$150,000—забезпечений від вогню і може помстити понад сто учнів. В будинку є гарна каплиця, простора спальня, вигідні класи, хеміно-фізична робитня, приватні кімнати, зала для музики, українська і англійська бібліотеки, простора їдальня і купальня, що має холодну і гарячу воду. При колегії є площа на ігри в ситківку, м'яч, відбіванку, а зимою в сівгарстві. Є також окремий будинок для ігор зимою.

Студії в колегії є ті самі, що в інших середніх школах. Вони є під контролем шкільного відділу провінції. Інспектор з відділу освіти щорічно відвідує колегію, так як всі інші середні школи в провінції. Релігію викладають в колегії в українській мові Брат Методій ЧЕХШ, і оо. Редemptористи.

Підчас приспаних шкільних годин влізло в колегії викладати предмети з українознавства—учителям є Брат Методій. Наука в колегії обнімає обсяг навчання з 12 степенем включно. Студенти мають нагоду вчитися мов— української, англійської, французької, латинської, німецької. Кождого року студенти пишуть державні іспити в колегії. Покінчивши студії в колегії студенти можуть йти або до Учительської Семінарії (Normal School), або на університет, або до Духовної Семінарії.

Під проводом відповідного інструктора звертається пильну увагу на спорт. В колегії навчають також стенографії, писання на машині і книговодства. Кваліфікований учитель і 20 машинок є на услугі тих студентів, що бажають притотовитися до промислу.

Колегія св. Йосифа в Йорктоні, Саск.

Колегія має окремий привілей— її студенти можуть писати іспити наперед з кількох предметів вищого степеня, а навіть з цілого степеня. Так здібні студенти можуть покінчити чотиріохлітній курс наук за три роки.

За 20 літ існування колегії मात्र яких тисячу студентів.

Тринадцять вихованків колегії стали священниками: їх імена: Отці—В. Чарний, П. Криворучка, І. Каууский, К. Лотоцький, П. Пуляк, І. Перейма, В. Шумей, С.

Гладкий, М. Сирник, М. Заяць, Н. Чорний, І. Нейфіл, Ф. Юзик.

Шістнадцять студентів покінчили згодом університетські студії і стали професіоналістами. Їх імена: др. філос. Н. Яник— др. філос. М. Піль, —др. мед. Д. Серета,— інж. Г. Кохан,— М. Пешак, Б.А.— інж. І. Луцик,—С. Грідак, Б.А.— інж. П.

Брати Учителі в Колегії св. Йосифа в Йорктоні, Саск., з г. 1940-41. Сидять: Бр. Віленетій, Бр. Альбін, друктор, Бр. Ліогрій. Стоять: Бр. Гарріс, Бр. Фредрах, Бр. Керенс, Бр. Методій.

Малко,— адв. А. Кіндракевич,—І. Гуцуляк Б.А.— др. мед. П. Козяк,— С. Луцик, Б.А.—інж. А. Жеребко,— П. Воробець, Б.А.—В. Дварон, Б.А.— алт. В. Бредбрук.

Двадцять вихованків колегії займає тепер важні і впливові посади. С. Шебєс є інспектором фед. уряду.—М. Піль є в комісії розсліду при

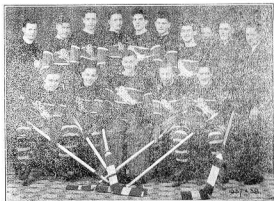
Сповідь з віна на право—Всех. Отці: Й. Пузик, В. Шуней, І. Перейва, К. Лозовий і М. Сарнен. Садить з віна за право: П. Криворучка, Брат Альфонс, Директор Колегії св. Йосафа; Брат Методій і о. І. Палуський. Всі десять є вихованцями Колегії св. Йосафа. Тих сім'я священників робило в 1911 р. рекласії в Колегії разом з іншими семінарцями.

Корнел унів.; Н. Яник є проф. унів. в Нью Йорку; М. Пешак є в комісії розсліду в Отаві; П. Воробець є інспектором шкіл в Саскачевані; С. Грицак є інспектором різницітва; Б. Корчинський і С. Циганський є директорами середніх шкіл; І. Ісаїв є членом Верховної Ради БУК-а; М. Бойко є урядником фед. уряду; І. Гуцулак є рекрутним старшиною кан. армії; І. Луцик є інжиром кан. дивізії в Лондоні; М. Нолд є членом оркестри кан. фльоти; Р. Овкс є інструктором і летуном кан. летунства; А. Сафрин є інструктором спорту в Гонзага унів.; др. Д. Середа є лектором едм. унів.; В. Федор є головним інструктором кан. летунства в Лондоні; Ів. Козяк є організатором молоді БУК-а в Альберті; о. П. Криворучка є ректором бурси БУК-а в Саскатуні; А. Яремович є писарем Верх. Ради БУК-а.

Десять вихованків колегії є тшер в Духовних Семінаріях, де пригтовляються стати священниками. Вісім вступили до монастирів. Сорок два є державними шкільними учителями. Пятьдесят займають проміслові становища. Одинацять вчуться даліше на університетах. Десять

Брат Станіслав, 46333.

Спортова дружина товариства учнів Колегії св. Йосафа

докінчують цього року Учительську Семінарію.

Сорок вісім служать в канадійській армії і летунстві.

Всі прочі осталися по фармах, чи в віктах і чесно працюють на хліб. Всі воявіруючі і несхитні українці католики і є вяспирним доказом потреби і хосенности клегії.

Подав Брат Методій, ЧЕХШ.

Українська Католицька Преса в Канаді та її місійний вплив у минулому 50-літті

Українська католицька преса в Канаді має вже свою історію. Своєю існуванням вона мало що старша від своєї достойної поєсестри Української Католицької Дієцезії. А своєю долею й долею, кинула переживань, вона майже однаково рівна.

Зпоміж усієї української преси в Канаді, що була видавана для канадійських українців, зайняла наша католицька преса в Канаді доволі поважне й почесне місце. На сто її кільканадцять українських часописів, що досі були видавані для канадійських українців припадає понад 12 відсотків на вшну католицьку пресу. Є це без сумніву великанський осіг українців греко-католиків, якню зваяжати бідноту наших прихаждаючих переселенців, заваяту боротьбу наших релігійних і народніх противників і чимале число наших людей, що прихаждали сюди до Канади, що не мали нагоди навчитися читати по українськи.

Коли глянути на пресову справу нашого минулого 50-ліття у Канаді, то в ній зарисовуються виразно слідуючі три періоди: 1-ий, коли українці католики були зовсім без своєї преси; 2-ий, коли ми здобули "Канадійського Українца," що виходив 20 літ; 3-ий період, коли пресові завдання Канадійського Українца перебрали на себе нинішні "Українські Вісти," що виходять й досі. Саме в цій статті приглянемося українській католицькій пресі в Канаді, як вона представляється в рамках цих трьох періодів.

I. БЕЗ СВОЄЇ ПРЕСИ (1891—1911).

Був час у Канаді, що в ньому українці католики були без своєї преси. Період цього часу припадає між роками 1891-им, а 1911-им роком. На це явище зложилось чимало причин. Були це найперше початкові часи, що в них шойно започатковувалося наше переселення. Чимало впливала й ця обставина, що наші переселенці вижджали сюди скраїню бідні, та мусли перш усього подбати, щоб із голоду не загинути. Не було й відновітих інтегрігінтих сил, щоб видавати наш часопис у перших початках, а ці що були, то були переладовані місійною парохіяльною працею й подорожами до цієї міри, що й безсида не могло бути, щоб видавано тоді якусь часопис. А був і певний відсоток нашої іміграції, що не мав нагоди навчитися читати. Відчувався також і брак гроша.

Недостатку своєї католицької преси в Канаді крива заступити за конеметиси старокраєва преса, а відтак американська зі Злучених Держав. Зі старокраєвої преси цих часів є знані слідуючі пресові органи: жовківський "Місіонар," що почав виходити 1897 р.; львівський "Руславі," місячник із 1897 р.; бережанський "Посланик" із 1889 р. і "Ювіжочки Місіїни" о. Л. Джулинського з 1900 р., львівська "Основа" із 1906 р. та інша католицька преса з Галицької України. Ці Злучених Держав читали наші люди "Душпастиря" філадельфійського з 1909 р. Вплив "Свободи," що її многи лю-

ди читали, не завсіді був додатний, бо чимало разів виступала вона проти своєї католицької ерархії. Оце була б добра преса зпоза Канади, що нею мусли послугуватися канадійські українці з браку своєї власної доброї преси.

Із 1903-им роком появляється в Канаді часопис "Канадійський Фармер." Заложила його ліберальна партія в цім намірі, щоб виказувати нашим людям начеб то вона вистаралася для українців вільний вступ до Канади. Через це хотіла ліберальна партія позискати від українців як найбільше голосів у часі виборів. Доки часопис "Канадійський Фармер" займався ліберальною політикою та її партією, то його вплив був для укр.-католиків винудушний і байдужий. Але, коли "Канад. Фармер" почав забирати голос у релігійних питаннях, то дуже часто, а головною в перших своїх початках, висказувався він неприхильно про укр.-католиків, а натомість хвалив на своїх сторінках російське православ'я й серафимсько-протестантський рух. Щось подібного було й зі "Словом," що почав виходити 1904 р. у Вінніпегу.

Ще гірше стояла пресова справа, що її видавали явні релігійні противники. І так, пресвітеріяни, щоб відтнугнути українців католиків від своєї правдої віри, почали видавати у Вінніпегу від 1905 р. свій "Ранок," що хвалив сухий пресвітеріанізм, а насміхався з нашої віри й обряду. Російські батюшки почали видавати в Вінніпегу "Канадійську Нину" від 1905 р. у якій виславляли свого білого царя з православ'ям і нападали на греко-католиків. Самозванець Серафим також видав у Вінніпегу своє "Православ'я" з 1905 р. Не остали позади й баптисти й почали 1909 р. видавати з Торонта "Свідка Правди," що в ньому доказували, начеб це не можна було спастися тому, що не охрестився як дорослий. Методисти почали знову видавати з Едмонтону від 1910 р. "Канадійця," що перетягати наших людей на методизм. Суботники виказували в своєму "Голосі Правди," що люди є обовязані святкувати замість неділі жидівську суботу.

Противрелігійну роботу в тодішніх часах вів часопис "Червоний Пралор," що його почали видавати від 1906 р. віннігеські соціалісти. В своїй часописі поставили вони собі за ціль знищити всяку церкву, і церкву й Бога. Щоб це їм легше пішло, то писали вони в "Чер. Пралорі," що людина походить від маани. Коли остогія людям "Чер. Пралор" і вони перестали його передплачувати, то віннігеські соціалісти деремінили його назву в 1909 р. на "Робочий Народ" і дальше продовжували вони свою противрелігійну роботу. В цьому самому році 1909 почали видавати українські радикали у Вінніпегу своєю часописом: "Український Голос." Він через уесь час старався виказувати нашим людям начеб то він забрав у народніх справах монополію українства. Від 1911 р. почала виходити в Едмонтоні соціалістична "Нова Громада." Нейтраль-

ною часописом був "Хата" з Вінніпегу з 1911 р. Одиноким "Новий Край" із Ростера був прихильний українцям католикам, але тому, що часто знаходився в грошевих клопотах, то гріш міг його легко перекупути.

Не диво отже, що наш Митрополит Кир Андрей, по відвідинах канадських українців у 1910 р., так написав про пресову справу в Меморіалі з 18. III. 1911 р. до Канадського Єпископату: "Тоді, коли з нашої сторони українці Канади ще не прийшли до цього, щоб мати одного періодика, то протестанти мали їх принаймні чотири, чи більше. Були в них чотири, що боролися й сприяли протестантському рухові. "Канадський Фармер," підтримуваний центральним урядом, але видаваний майже завжди протестантами, або людьми їм прихильними. "Український Голос," радикальний орган прихильний протестантському рухові, головні з національного наставлення. Відтак "Союз" (тижневик з Нью Йорку, що почав виходити 1908 р.) і свій пресантеримізм перещелював до Канади) і "Ранок," соціалістичний орган, присвячений протестантській справі. Українська сторона при часописі "Телеграф" у Вінніпегу, є також розгодувана одним протестантським учеником з Манітоби Каледж."

"П'ятий український орган читаний фармарином "Новий Край," що виходив кожного тижня у Ростери і видавався безсторонньо до цього часу, подавав впливові ціх, що дали йому грошеву підмогу, що її він дуже потребував і чого пресантеримія правдоподібно йому не відмовили. І ці є чотири, чи п'ять органів, що служать справі пресантеримістській. Поза цим є брошури вилані у Вінніпегу незалежними й печатані у "Кенеді Норт Вест Паблішинг Компані." Між ними є протестантський катехизм з року 1904, що написаний великим об'ємом. Наприклад він признає сім святих Тайн, науку про Пресв. Трійцю, імя Католицької Церкви і вкриває всі ереси виразами майже незрозумілими. Є також ряд протестантських видань, перекладки, що повиклиди торонтоноською редакцією "Свідка Правди." 241 Сміко Стріт, (Тринадцять українських книжок продавалось за одного долара.) Руська Бібліотека у Вінніпегу знову має ряд поганих, що я не міг навіть купити через посередника, бо продавець підозрівав, що він хотів купити книжки в могому імені."

"Це мабути при допомозі преси, чи при допомозі радикального стороништва Галичини, що протестанти дійшли до цього, що захопили для себе публичну й національну опінію українців в Канаді. Вони ці, що надавали тон, що вирішували, що становить публичне й національне добро. Це вони, що представлялися перед Урядом, як представники українського народу. Це є побіда, що її віднесли від кількох літ, що принесло їм много опочів. Радикальне стороништво з Галичини, що бореться з духовенством від кількох літ і радикальне стороништво в Злучених Державах, воні чимало помогло осягнути це становище. Безбожні радикали, що прихилили з Галичини, ці зі Злучених Держав, не дуже то вагаючися пристади до незалежних і їм помагали притягати молодь до них, що стала предметом їхнього найбільшого старання і їхньою найбільшою надією і треба признати, що протестанти під цим оглядом зробили й осягнули багато." Таке вражіння про пресову справу описав наш Митрополит у своїм Меморіалі з 1911 р.

Із цього коротенького огляду про нашу пресу

між роком 1891-им а 1911 р. бачимо, що стан був страшний. Українці-католики не здобулися ні з один пресовий орган, а соціалістично-протестантська преса вибухла наче буря на Канаді. Від рятів народньої ниви аж роїлося, так що годі було к ним обігнати українцєв католиків. А кожиз з цих редакторів вран заросу ниву й засівав її чиміг і як знав. Із 14-ти пресових органів вили 1 радикальний, 2 православних, 2 напів протестантських, 3 соціалістичних, 4 протестантських, 1 не трайний і 1 дещо прихильний. Наш бідний пі цю пору нарід мусів з konieczности вдоволити читанням доброї старокравею і американське преси. Зусиллям у пресовій справі з цих часів в Народа Василья про свою Друкарню й пресу: Вінніпегу з 1906 р., що мусіла бути відложена в якийсь час, бо не було сил. На велике значіння пекучу потребу української католицької часописи вказав о. А. Деларій ЧНІ у своїх меморіалах з 1908 р. і липня 1909 р., та о. Г. Бульє ЧНІ. Своє знаменитим листом в українській справі, що повився в англійсько-католицькому тиженникові "The Catholic Register" з 28 жовтня 1909 р. Внесє із 1909 р. Настоятеля Мисії о. С. Дидика на Всеєкї надійському Католицькому Соборі в Квебеку здійснилося так довго вижданє бажання українців католиків: появою "Канадійського Українця."

II. ЗА КАНАДІЙСЬКОГО УКРАЙНЦЯ (1911—1913)

Надзвичайна радість огорнула всіх українців католиків, коли до їхніх домів загогився першєв часопис під назвою "Канадійський Русин," що з 1918 р. прибрав собі назву "КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЙНЕЦЬ." Він був першим пресовим здобутком українців католиків на канадській землі. Від його появи почалося сильніше й легше згуртувати дітя українців греко-католиків. Малою своєю власною католицькою часописєв вже мали де вислухувати свої власні долиси. А всякі релігійні народні відомості могли тепер читати з чистою хрустального джерела не закаламученого соціалістично-протестантськими приправами.

Перше число Канадійського Українця появилось 27-го травня 1911 р. Від самого початку представило воно гарним і що до зверхнього вигляду й що до технічного вложення й внутрішнього змісту. Було воно величини 22 x 15 цалів, стор 8, по шість колонок. В своїй редакційній статті 4-тій стор. під наголовком "Високоповажані Читачі й Приятелі" представлено ціль, намір і напир Канадійського Українця. Виразно дає собі справу, з якими то противниками він мусітиме стрітис в боротьбі і поіменно їх віх чиселює. Ні ми є в першій мірі "бородати російськї батюшки, що вірять у білого нібито доброго царя." А далшими противниками "нібито українськї патріоти, що запродавшіся усімим сектам, голосять усією що хотять ширити нуво поступову віру, ці люд, що відданна ніякої віри вже не мають." Вкін "інші знову хотілиби завести нас у цілковиту безрелігійність, качуни, що образований і учений цодик не потребує ніякої релігії."

"Такі то є наші вороги, такі неспрошені опіни, що від них треба наш наріб боронити і перекотрим треба його остерігати. Тому то наша є сопис, що буде опиратис на народно релігійні основи, уважати буде за перший свій обовяз ширити й боронити засади греко-католицької іри, віри наших батьків, діав і пращів. Така

народні ідеали нашого народу, себто його мова ліній і література, потреби суспільного й економічного життя, найдух відбиток і належне місце у нашій часосліс. Тих то висше висказаних напрямів думаємо держатись і не відступити від них аж на йоту. А щоб наша часосліс могла сповнити шо висше згадану задачу та зеднати собі владу і значіння серед русько-українського населення в Канаді, є обовязком наших прирительів і прихильників підпирати нас не тільки словом, але й ділом. . .” Хотіли з цих клькьх наведених приривків, бачимо в Канадійському Українцеві і знання тодішніх трудювців, і ясність релігійно-народних напрямів.

Очевидно, шо позва Канадійського з країнця викликала у одних задрість, а у інших несприхлирму несправність. Боги няк не могли цього зрозуміти, шо КУ без їхнього дозволу показався на цьому Божому світі, шо по їх думці вони мали лише право до ігування. Наче істиктовою відчули, шо їхня розкладова робота українців греко-католиків буде зменшена, притуплена й зіпечена. Баке зналі є для ясч чеміони з давніших літ, шо перещедювали між канадійських українців галицький радикалізм, протестанський пресвітеріанізм, російське православля, та старозавітну жидівську суботу. Щоб обезцінити працю Канадійського Українця, закладали йому вище згадані часосліси, шо це не є українця, але французька часосліс, шо має на цілі асимільювати українців, шо послали французів. Приписували Канадійському Українцеві, кяче б то він був винен, шо ползки в старому краю пащифують українців. Видумували й вибизбурили з протестантських книжок всякі несотворені неісєнітці давно опрокинєні й відварювали їх у своїй прєсі.

Даним часослісам пришли до помочи нові часосліси, шо їх від 1911 р. до 1931 р. повстав цілий ряд. Ось з православної лише сторони: “Православний Вістник” у Вінніпєгу з 1924 р., шо відтак перейшов на “Вістника,” “Недільна Школа,” з 1926 р. у Вінніпєгу, “Точило” з 1930 р. у Вінніпєгу, “Самою Правди” з 1931 р. у Вінніпєгу. Помогали їм годільсти, шо з 1918 р. перейшли у більшовиків, своїми органами, як “Наша Сила” з 1912 р. у Вінніпєгу, “Кадильо” із “Кропьялом” з 1912 р. у Вінніпєгу, “Україна” з 1918 р. У Вінніпєгу, “Українські Робітничі Вісти” з 1918 р., “Заморський Вістник” з 1920 р., в Торонті, “Голос Праці” з 1922 р., у Вінніпєгу, “Голос Робітничці” з 1923 р., “Робітничці” з 1924 р., “Фармерське Життя” з 1924 р., “Світ Молоді” з 1927 р., “Бойова Молодь” з 1927 р., “Правда й Воля” з 1928 р., всі з Вінніпєгу, та “Робітничє Слово” з “Робітничю Газетою.” Доповнювали їх Православні з Росії своїм “Православним Русиню” із 1912 р. у Мондєрі, “Остергоном” з 1912 р. у Востоні, Альберті, “Руській Голос” із 1913 р. в Едмонтоні, “Канадійская Жизнь” із 1922 р. у Вінніпєгу, едмонтонський “Друг Народа” із 1926 р., вінніпєгський “Канадійській Православний Міссюнар” із 1926 р., едмонтонська “Правда Народа” з 1929 р. Виходила ще “Буковина” з 1920 р. для буковинських українців у Канаді.

Цей ряд часосліс доповнювали протестантські, кромі вище згаданих ще баптистський “Свідком Правди” з 1912 р., в Торонті, “Голосом Правди” з 1924 р. у Вінніпєгу, “Євангельський Вістник” з 1929 р. у Вінніпєгу, “Сторожє Правди” й “Зорею Правди” з 1930 р., шо його видали адвєнгісти 7-го дня в Каледж Гайтс, Альберта. Не велика потіха була й у індіферентних часослісах, як вінніпєг-

ської “Хати” з 1912 р., “Канадійських Вістей” у Вінніпєгу з 1914 р., вінніпєгської “Канади” з 1913 р., “Фармерського Слова” з 1921 р., в Едмонтоні. Рівнодушним був “Приритель України” з 1922 р., в Оттаві, “Гаралник” з Едмонтону в 1921 р., “Діточий Світ” з Вінніпєгу в 1924 р., “Промінь,” вінніпєгський із 1927 р., едмонтонське “Відродження” з 1930 р. Націоналісти “нацією понад усе” перещедювали в своїй вінніпєгській “Стрєльцьких Вістків” із 1930 р. і сєкєтантський “Новому Шляхоєві” із 1930 р. Виходили ще в 1920-их роках “Рьльник,” “Пасіка” із “Господарем” у Вінніпєгу з 1924 р. Прихильні католикам були едмонтонські “Новини” з 1913 р., “Поступ” у Мондєрі з 1915 р., едмонтонський “Наш Поступ” із 1923 р., вінніпєгська “Прєсвіта” із 1929 р. Торонтський “Пробій” із 1923 р., в головно “Канадійська Січ” у Вінніпєгу з 1928 р., хоч була видавана світськими інтелєгентами, проте була издавана в католицькому дусі. Про вінніпєгського “Вуйка” з 1918 р., та його гумористичний влад, думки є розбіжні.

Серед цієї повєні часосліс різних клєчів, сєпрєчних напрямів, шо виходили між 1911 р. а 1931 р., стало перед Канадійським Українцем велике завдання й не менша відвчальність, вязати канадійським українцям кєний народьє-релігійний шлях. Переглядаючи двадять річників Канадійського Українця, бачимо, шо він у вирі цих соціалістичних, протестантських і руссофільських напрямів, досить гарно вивязався. В релігійних питаннях він старався завжди триматися католицьких ідеалів, відпирючи безосновні закиди проти Католицької Церкви. В народних справах був вєсь перовоєний українськими патріотичними статтями. В політичних питаннях шукав розвязки в католицькому світогляді. Кромі цього Канадійський Українець стало містив науки, історичні, господарські й практично життєві статті на своїх сторінках. Одним словом Кан. Українець старався, як дієсальний орган нашого єпископа Кир Никити Будки, згуртувати всіх українців греко-католиків в одну релігійно-народню організацію й поставити на цій висоті, шо на ній станули інші культурні католицькі народи.

Біли Канадійського Українця виростає ще й інші прєсєві католицькі органи. І так на першому місці треба тут згадати про “**ПАСТІРСЬКІ ПОС-ДАННЯ**” Прєєсвєщенного Єпископа Кир Никити Будки, першого єпископа канадійських українців. Були вони величини 9 х 16 цєліл і появлялися стало від 1913 р. Ці єпископські постанови були писані з різних нагод, як прим. наших Рідзничів і Великодних Свят, з приводу Великого Посту, поучень для цих, шо їдуть до Канади, про потребу організації, з приводу папських ювілєєв, 1600 ювілєю надання свободи католицькій Церкві, 1100-літнього ювілєю с. Кирила й Методія, 300-ліття мученицької смерти с. свєченномученика Фосафата, вказівки на Євхаристійний Конгрєс до Пінкаго, діямєнтоий ювілєєв Юрія V., 50-ліття Конфєдерации Канади, про будову цєркєв, прєсєві завдання, виховання молоді. . . Бачимо отже, шо в цих пастирських листах, було вєсь порушуванє, в релігійному, народьєму й політичному житті українця-католика.

1918 р. появляєся у Вінніпєгу діточий журналік “**ДЗВІНОЧОК**” орган українськєй молоді в Канаді. Був він величини 10 х 7 цєліл, виходив щє місяця, по 32 сторони. Коштував на цій рік \$1.00; а для прєдлатників Канадійського Українця тєше по 50 цєнтів. Виходив у цій самій редакції, шо

й Кан. Українцям. Зі записом до передплатаи до-видуємося таке: "Огче пускаємо в широкую Канаду перше число "Дзвінка", часописи присвячений нашн молодіжн, яка позбавлена досяг своєї рідної аектури, виростала для нас чужа,—не розуміючи наших стремлінь і поривів. Потреба такогю видавництва являлася у нас вже від довшого часу, не було тільки видагчи взятися кому за діло і розпочати сю так велику хосенну працю для нашої молодіжн..." Однак не було широго поспертя цього журналіка так на часі й він по кількох числах перестав виходити.

У Вінніпегу при вулиці 115 МекГрегору появилнсь 1920 р. релігійний місячник для українців греко-католиків під назвою "НИВА." Величина її була 8½ x 5½ цалів, сторін 32, виходила що місяця й коштувала на рік \$1.00. У своїй записинх до передплати поставила собі Нива таке завдання: "Місячник наш "Нива" буде місцонарем для наших греко-католицьких людей, буде заступати по козьоних наших священників, які не зможуть йти слід обслуажити вірних з причини навалюючої праці, тому кождин з нас приймає радісно нового гостя в свою хату яким буде "Нива" і стане її щирим приятелем..." Цей релігійний місячник виходив лишень один рік.

В Флортоні почали оо. Редемптористи видавати місячник "Голос Ізбавителя", що тепер є знаним під іменем "ГОЛОС СПАСИТЕЛЯ." Перше його число вийшло в цвітні 1923 р., було величини 8½ x 5½ цалів, по 20 сторін кожного місяця. У своїм вступному слові "Нашим дорогим братям українцям в Канаді" постановив собі Голос Спасителя таке завдання: "При допоміж цієї часописі ми хочемо звязати між собою всі українські козьоні Канади, щоб Ви знали все, що Ваші брати зробили та роблять для своєї віри. Іх терпіння, їх поступ, їх розвиток, одним словом все, що може Вас цікавити, особливо під зглядом народним..." Голос Спасителя коштував на рік \$1.00 і виходив до березня 1928 р. По кількатилий перерві почав знову виходити.

Іри друкарні оо. Редемптористів з 24 жовтнем 1924 р. почав виходити майже стало що місяця "ЕПАРХІАЛЬНИЙ ВІСНИК", видаваний заходом Ріого Преосвященства Кир Никити Буджн. Був він розміру 8½ x 6 цалів, сторін відповідно до змісту від 4-ох до 16 і порушував різні актуальні справи своєї дієцезії, як приміром: з'їзди священників, часописи, рідні школи, дописи до часописів, опіка над імігрантами, справи місій, пощосенн, бурс, коюскрипції, фонди, такс, надать парохіяльних, взагалі всякі на часі єпископські вказівки.

1927-го р. почав виходити в Торонті двотижневник "ВІСТИ З СХОДУ," орган Згоди Братств Українських. Величина його була 10½ x 7½ цалів, а сторін мал звичайно 4, коштував на рік \$2.00. Подавав всі вїсті з Східної Канади, а головню привнос цікаві вїсті з Торонта й Монреалю. Від Преосв. Кир Никити дістав позволення і благословення, що є випечатане в першому числі в цвітні 1927 р. Хоч своїм зверхнім видом був маленький, проте подавав досить цікаві й докладні вїсті з парохіяльного, народнього й організаційного життя. Але по році він перестав виходити.

У вересні 1927 р. появилнсь у Вінніпегу орган Українського Католицького Братства Милосердя св. Івана Милостивогю під назвою: "БРАТСЬКИЙ ВІСНИК." Був він величини 12x9 цалів, на 12 сторін, у двох козьонгах. У своїй вступній статті "Нашн Заміри й Змагання" зазначив Братський Вісник

між іншим таке: "Випускаючи отсе перше число "Братський Вісник", на першому місці визнаємо Шановне Громадянство до діл милосердя..." Цей Братський Вісник пошнщував на своїх сторінках много цікавих й поучаючих статей. На жаль ва також виходив лише один неговний рік. Причина, як всюди, брах фінансів.

Із 1927 р. захитався також і Канадійський Українець. Він вправді виходив ще кілька літ, аж вже як бізнесовий орган Національної Преси. А вона поміщувала в КУ, лише це, що було в її інтересі. На позір могло здаватися, що в КУ, немз зміни, бо була там ще одна релігійна сторінка, але цнність КУ, в цій національній спілці виглядала динно-протнворічна, бо й католицька й не католицька. Доходило до таких двокозьодів, що в КУ, почали появлятися статті з похвалями Франкові, зі славословнями радикалові Трнльовському і переспосби для свнстунн...

Нема місця в цій коротенькій статті, щоб докладно виснити всі причини цього сумного явища з останніх років К. України. Та одною з найголовніших причин був склад тати самих деяких редакторів КУ, що вміли використати для себе довіря Преосвященного Кир Никити й відтак, висмоктавши всі фінанси від своєїгю Єпископа, відплатилися йому чорною невідкою, затрокуючи канадійських українців соціалізмом, протестантізмом, а кінціш індиферентизмом. Кінцеш "Канадійському Українцеві" принесли вони його роду ненадійним оголошенням, що воно потрисло ширин жалем в душі всіх свідомих українців-католиків у Канаді. Бо ось яке "важнє оголошення" появилнсь: "Національна Преса повідомляє отсим, що видання "Канадійського України" буде з ннншним числом припинене на неозначений час. Усі передплатники "Канадійського України" будуть одержувати натомість "Канадійського Фермера"...

Ось оправдання й гарнн заміна! За Канадійського України дали католикам Канадійського Фермера! Канадійському Фермерові дозволили виходити два рази в тиждень, а Канадійському Українцеві відмовлено зовсім існуванню. Так вправ Кан. Українцям. Перестав виходити Голос Ізбавителя. Не довго проісуювали й інші католицькі органи. Кінцеш-кінціш українці католики опинилися у Канаді без своєїгю печатаного слова. І це відчули вони глибоко в тодішніх часах.

Мимо кінцевих невдач нашої католицької преси, заслути її, а головню Канадійського України, є назвичайно великі. Серед 62-ох усіх часописів різних клнчів, напрямків й орієнтацій, видаваних для канадійських українців між 1911 а 1931 р., що виходили стало, принагідно, чи лише кілька разів—католицька преса канадійських українців перейшла 10 процент усієї преси. А "Канадійський Українець", мимо всіх труднощів, так скріпив українців католиків, що вони стали не лише головною організацією серед українських переселенців, але й знайшли в собі настільки сили, що зараз вкоротці почали видавати свій новий орган під назвою "Українські Вїсти."

ІІІ. ЗА УКРАЇНСЬКИХ ВІСТЕЙ (1929—1941)

По переході Канадійського України в червні 1927 р. в руки прихатної видавничої спілки Національної Преси у Вінніпегу, що почала відноситися до українців греко-католиків неприхильно, винула вкоротці потреба нового греко-католиць-

кого органу. Його появу здійснило кілька ідейних одиниць із теперішнім Пресоюзним на чолі, Кир Василієм Ладикою. 7-го листопада 1929 р. на засіданні в домі оо. Василіян у Едмонтоні рішенням видавати новинишні "УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ." В цьому намірі заступило колішні "Західні Вісті" з друкарнею в п. Т. Томашевського за \$1,600.00. Гроші зложили по сто доларів: Преосв. Василій Ладяк, о. Крижановський, о. Дидик, І. Паснак, І. Босарав, та І. Ісаєв. Других \$600.00 позичено в банку. Так повстав новий тижневий орган українців греко-католиків у Канаді, що почав виходити в Едмонтоні з 13 груднем 1929 р.

"Українські Вісті"— це одиникий український католицький тижневик у Канаді. Величина є 24 x 17 1/2 цаля, на 8 сторін друку, а передплата вносить на рік \$2.00. Редактором У.В. під цю пору є п. Василь Дикий. Під його редакцією У.В. подають у кожному числі всі найважливіші події й новини з цілого світу, докладно інформують про церковне, релігійне, народне, політичне, економічне й суспільне життя українців на різних землях, поза їхніми кордонами й в Канаді. Цілий наперед У.Вістий щиро католицький і високопатрістичний. І тому значіння У.В. для канадійських українців є прямо неопінене.

Українські Вісті старяться видавати свій тижневик у спокійному тоні й виховному. Чимало разів однак мусли вони рішуче виступити проти коєст, очерчень і баламутних представлень ворожої преси. А її найможливіше чинило за час існування У.В. З релігійно неприхильної преси чимало разів виступали проти заквідь знаного вже нам "Українського Голосу", та його ілюстрації "Православного Вістника", що в межичасі анонсує слово "православний" і перемінувався на самего "Вістника," щоб міг мати тим легший зрстул до неправославних українців. Із 1936 р. розколосили й це православа на дві партії, так що одні покинули "Вістника" й утворили собі новий неперіодичний орган "Рідну Церкву" із 1936 р. Ці обі партії много собі закладли взаїмно.

Кроми новоправославних не замовили й староправославні. В 1932 р. виїшла у Вінніпегу "Неділя," у 1935 р., "Віра," у 1936 р. "Інформатор" у Сьюкейбіку, а 1938 р. "Голос Правди." Пресвигте-ривні видали в Ошаві "Наше Слово" 1933 р., біблійники "Голос Правди" 1938 р. в Торонті, російські протестанти спіритисти "Кропило" і "Найширшу Дорогу до Комплетного Життя" 1934 р. в Ріджайлі, евангеліки "Євангельську Правду" в Торонті 1940. Не зупену й більшовини. Кроми вже зняних "Українських Робітничих Вістей" із 1918 р., що їх переміняли літ тому кілька на "Народну Газету," печатали вони ще "Пролетарські Вісті" 1932 р., трюцькісті "Робітничі Вісті" 1933 р., лобавні "Правду" 1936 р., а інші "Голос Карват" і "Східні Вісті."

З політичної преси виходив "Фармерський Голос" 1932 р., "Фармерські Вісті" 1932 р., "Українська Газета" 1933 р., "Вістник Української Національної Ралі" 1933 р., "Кліч" 1935 р., "Совітський Клепач" 1937 р., "Канадійські Новини" 1932 р., "Сурма" 1934 р., "Український Огляда і Трибуна" 1939 р. в англійській мові, "Боротьба за Волю" 1940 р., "Нове Життя" і "Народна Газета" 1940 р. З неврацької преси можна зачислити "Думку" з 1932 р., "Землю" з 1934 р., "Торговельно Промисловий Провідник" з 1934 р., "Український Базар" з 1934 р., "Народне Господарство" з 1935 р.,

"Український Кооператор" з 1937 р., "Реформа" з 1937 р., "Січ" з 1939 р., "Наше Життя" з 1941 р. Прихильні католикам були "Монитор" із 1932 р., "Український Огляда" в англійській мові з 1936 р., "Гіостул" з 1936 р. і "Український Робітник" із 1934 р.

Як бачимо хочби із цієї коротенької згадки, що це зарізноестра і чисельна преса виходила, чи це стало, чи принагідно, та яке місьіне завданнє спочило на Українських Вістях, серед цієї пераз противорічної розбіжності клівчів і прямиувань, вказати ясний шлях у справах віри й народности. І треба признати, що У.Вісти вказували через шле минуле десятиліття як найкраще голови напрямні праці на всіх ділянках нашого релігійного, національного й культурного життя. Якщо така глянута на всі оєсти, що їх здобув за останні літа наш український наред у Канаді, то мусимо признати, що у великій мірі причинилися Українські Вісті своїм впливом і своєю мозольною працею.

На світовій виставі Католицької Преси в Римі в 1936 р. "Українські Вісті" представляли канадійських українців.

Попри Українські Вісті вирости в Канаді ще інші католицькі органи. Із них почав знову виходити, а радше по кількостійній перерні знову показався "ГОЛОС СПАСИТЕЛЯ." Появився він у Йорктоні в листопаді 1933 р., в дещо збільшеним виді, бо 9 1/2 x 6 1/2 цаля, на 32 сторони щомісяця. Відносять його оо. Редемитористи в Йорктоні, Васкачевані й коштує \$1.00 на цілий рік. Містять на своїх скоріках гарні релігійні статті, повчачі оповідання, будучі драми, зворушачі приміри, відповідає на заклиди противників і дає короткогий огляд місячний релігійно-народних подій.

1933 р. почав виходити в Альбені "Бюлетень Брацтва Українців Католиків Канади," як орган БУК-а. Його 8 перших чисел були відбавані на мімеографі, а з вереснем 1933 р. почався печатати в друкарні оо. Редемитористів в Йорктоні. З початком січня 1938 р. цей Бюлетень з місячника перейшов на двотижневик, у збільшеному обемі і під новою назвою, як "БУДУЧІСТЬ НАЦІЇ." Є вона величини 13 1/2 x 10 1/2 цаля, у трьох колонках, на 16 сторін, виходить що два тижні і коштує \$1. на цілий рік. Кроми організаційних вістей БУК-а, містять цей двотижневик гарні вірші, духовні науки, а для дітей має "Дітучу Сторінку." Крім "Дітучої Сторінки" є ще "Жіноча Сторінка" і "Сторінка Молоді," кожда з окремими клівчачи. БНАЦІ є багато ілюстрована. При цій часонісі зачала виходити Бібліотека БУК-а котрої перше число було "Життя і навернення св. Володимира" пера о. Семчука, що зараз по печатанню розвійшлося в кількості 3,000 в 1934 році. Відтоді виїшло до 1939 р. 9 чисел ті Бібліотеки, а них деякі як "Чорна Рука, або Хто Руїнує Український Нарід в Канаді?"— двома накладдами. Між тими виданнями на увагу заслугують: "Большевизм— квітня народу" і "Дітучий катехизм"— той останній пера о. др. В. Кушніра. Редактором Бюлетеня і БНАЦІ від початків досі є о. Степан Семчук. При часонісі однак зібрався гурт співробітників, котрі у великій мірі помогли успішно повсти діло. Між ними чимало причинилися до успіху діло і пером Дмитро Кобринський, о. др. Василь Кушнір, о. П. Криворучка, Іван Новосад та інші інші. Фонди на видання складають тільки члени БУК-а і точний звіт приходів та розходів помісячно на

сторінках БНації стверджує здорову основу цілого руху.

* * *

Молитвенники і Катехизм.— Одним з перших видань був передрук молитвенника оо. Василія "Гостинець," котрий довершив ще Преосвященний Будка. Останніми часами рівно займався передруком і укладом молитвенника о. Антія Лугошич, котрого стараним і накладом вийшов подвійний наклад молитвенника "Отче Нащ," навіть частинно в англійській мові, та двічі катехизм "Наша Релігія," дуже популярний і практично зредатований відносно обставин нашого побуту в Канаді. Подібно ряд катехитичних пояснень і книжок видав о. Дмитро Гаврилюк, ЧНІ, як "Про церковні обряди," "Про Церковні Заповіді," "Про Христа Спасителя" і др. оо. Редемптористи в Йоркстоні, Саск. видали великий молитвенник: **"З Нами Бог."**

* * *

Історія.—Замітною і незамітною появою на канадському полі це книга о. Пант. Божика: "Церков України в Канаді," в котрій автор представляє історію нашої Церкви тут від перших початків. Замітним є це, що історія писана більше повистевим ладом, з великим вкладом дрібниць і побутових узглядень, що разом роблять з неї пречайку книгу, а рівночасно матеріалом першої руки для будущего історика. Якийсь час о. Божик видавав у Вінніпегу неперіодично часопись "Церковні Вісті."

* * *

В Мондері почав виходити 1 травня 1938 р. український релігійний двотижневик під заголовком **"СВІТЛО."** Є він величини 15½ x 11 цаів. Друкується в друкарні оо. Василія у Мондері, Альберта, на 8 сторін, в чотирьох колонах і коштує на рік \$1.00. На своїх сторінках подає Світло вісти з церковного життя, науку віри й обичаї, пояснення св. Письма й обрядів, розв'язує релігійні труднощі, опрокидає релігійні обмані, поборює різноколірове сектанство, містить повчальні статті, цікаві оповідання, приклади, життєписи, взагалі поставило собі за ціль виробити українців на свідомих і глибоко релігійних людей.

Крім цієї періодичної преси, виходить ще у Вінніпегу кілька разів до року для духовенства **"КАНАДІЙСЬКИЙ ЕПАРХІАЛЬНИЙ ВІСНИК,"** величини 6½ x 9½ цаів, однокольмовий, а в ньому друкуються Єпископські Послання, Розпорядження Єпископа, Дієцезальна хроніка й доклади священників. Місцевого, парохіального значіння була **"ЦЕРКВА В НАРОДІ,"** орган української ка-

толицької парохії св. Володимира і Ольги у Вінніпегу, величини 14 x 8½ цаів, що виходила 1937 р. Також парохіального значіння було **"ЦЕРКОВНЕ ЖИТТЯ,"** величини 12 x 9 цаів, що виходило від 1938 р. у Вінніпегу. Вийшло три числа **"Вістника Молоді"** в Англійській мові, величини 12½ x 9½ цаів, на 8 сторін у Вінніпегу. В Саскатуні вийшов 1940 р. в ліній **"Давін,"** орган укр. катол. студентського кружка при Бурсі БУК-а в Саскатуні, величини 9 x 6½ цаів, сторін 24.

З усієї української преси, що виходила стало, чи принагідно, чи лише час до часу появилася за час існування Українських Вістей від 1929 р. до 1941 р. і досягнула чисельно 59 часописів, із яких було політичних 13, більшовицьких 7, різних протестантських 5, русофілських 4, з давніх і намірних 5, нейтральних 10, старосвістунівської 1, новосвістунівської 1, прихильних католикам 4,—то на щиро католицьку пресу цих часів припадає 8 періодичних, чи неперіодичних, чи часово приватно видаваних часописів. Як бачимо із цього, то наша українська преса в Канаді в цьому періоді представляється досить гарно, бо із всієї преси становить 11 і пів відсотків.

ЗАКІНЧЕННЯ

Із цього коротенького огляду, про українсько-католицьку пресу за наше минуле 50-ліття в Канаді, бачимо що вона чисельно зростає досить сильно, змістом була вона щиро-католицького світогляду, а національно виявилася високо-патріотичною. На 127 пресових українських органів, що виходили між 1891-им а 1941-им роком припадає на щиро-католицьку пресу 16 органів. Пропорційально становить це 12 і пів відсотків всієї української преси в Канаді.

В минулому 50-літті є знані слідуючі пресові католицькі органи: "Канадійський Українець" тижневик, "Дзвіночок"—місячник, "Нива"—місячник, "Голос Спасителя"—місячник, "Єпархіяльний Вістник"—неперіодичний місячник, "Вісти зі Сходу"—двотижневик, "Братський Вістник"—неперіодичний місячник, "Українські Вісти"—тижневик, "Будучність Нації"—двотижневик, "Світло"—двотижневик, "Канадійські Єпархіяльні Вісти"—неперіодичний, "Церква в Народі," "Церковне Життя," "Вістник Молоді," "Давін."

Під віншівну пору в 1941 р. виходять у Едмонтоні "Українські Вісти," що успішно боряться з добрим успіхом за найсвітліші ідеали українсько-католика. В тім місяцім далі веде працю із Йоркстону місячник "Голос Спасителя" оо. Редемптористів, "Будучність Нації," двотижневик Братства Українців Католиків і "Світло" оо. Василія із Мондеру.

ЧИНИ І ЗГРОМАДЖЕННЯ В КАНАДІ І ЇХ МІСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

о. Н. Саварин, ЧСВВ.

Місійна Праця оо. Василіян в Канаді

Василіани прибули до Канади при кінці жовтня 1902-го року. З приходом Отців Василіян до Канади зачалася і їхня місійна праця серед наших українських переселенців. Треває вона безперервно до нині.

Місійна праця Отців Василіян, що добігає в цьому році майже до сорок літ, увінчалася в минулому гарними успіхами. Всі ці здобутки повстали не відразу, але з часом, по довгих зусиллях, з покаянням великих труднощів.

Пізнати місійну працю Отців Василіян в минулому, приглянутися її незвичним початкам, освідчити собі труднощі, що їх треба було поконати, зробити собі обрахунок дотеперішніх осягів— оце буде її ціллю цієї коротенької статті, що вона повяється на сторінках цього Дієцезального Альманаху з приводу нашого 50-ліття у Канаді.

І. ПЕРЕД ПРИЗДОМ ВАСИЛІЯН (1891—1902).

Почва Отців Василіян у Канаді була б для несподівано з нас незрозумілою, коли перш усього ми не пригадали б собі, серед яких це релігійних обставин знаходилися наші українські переселенці перед приходом наших перших місіонерів-піонерів.

З історії української іміграції знаємо, що старокрива нужда й недостаток вигнали наш бідний український нарід в чужі, незнані краї. Вигнаний бідно йшов він у світ за очі, шукаючи кращої долі. Шов, бо мусів іти,— глядів за хлібом. Працвав свою мерконию, кидав своє рідне село, заливаючися гіркими сльозами, бо може раз на завжди.

Серед інших країн поселилися наші поселенці діями сотками родин й у Канаді. В перших початках своєюго прибуття до нової країни мусіли пожити чимало різних труднощів. Але з часом почав наш нарід щораз то більше добробитися, а в домі, на фермі й подвір'ї почав показуватися що раз то кращий добробут. Одного йому не доставало й брак цього одного він найбільше відчув. В новій країні наш нарід не мав своєї священика, не було своєї церкви, бракувало йому своїх богослужень.

В жовківському місіонері з 1899-го року так записав один із наших переселенців з Вінніпегу до оо. Василіян: "Ой, наймилиші Отці Місіонірі! Життя наше є дуже добре для тіла, нема передівку, во що ж з того, коли для душі є великий передівок. Є для тіла їсти й пити й хліба подостатком і в чім ходити. Але душа наша, то є бідна, дуже бідна. Бо вона не має ані що їсти, ані що пити й

не має чим жити й не має де під свій дах станути, іно мусить попід людські дахи ховатися й добре слухати, а не чує й нічого не розуміє..."

Оущеність наших людей використала могла царська Росія. Вже 1897-го року вислав російський єпископ Николай-Тихон зі Сан Франціско двоох своїх батюшків: Александрова й Каменева до нашнього Востоку в Аалберті, щоб вони закинули свої православні сіти на наш оущений український нарід. Ця російська праця почала ставити для наших людей своїм коштом часовні, дарувати даром ліки. Від наших людей не домагалася вона вдержання, лише запису душей, що мало означати перехід на їхню віру. Одним словом російська місія зробила все, щоб лише збаламутити наш нарід, вмовляючи в него, що його прадіюю вірою є православна віра, а не католицька. Вкоротці московське православля почало ширитися по Канаді зі застрашаючою скорістю.

Все це завважив латинський єпископат. Побачив, над якою пропастю повис наш український нарід. Змалъ йому було, що російська пропаганда використовує так згубно малосвідомість реалітну нашого доброго народу. І тому чимало зрадів, коли 1896 р. загостив до наших людей о. Нестор Дмитрів зі Зл. Держав. Але о. Нестор по великодні відправив вернув знову до Зл. Держав, а наш нарід остав і надалі без духовної обслуги. По о. Дмитриві відвідували ще наш нарід інші отці, як прим.: о. Павло Тимкевич в 1898 р.; о. Давласкин Полюка в 1899 р.; о. Іван Зігльський в 1900 р. Але всі вони подалися до Зл. Держав. Вірні лишилися знова без своїх священиків.

Щоб цього лихого хоч вчати зарадити, звернувся латинський єпископат із просьбою до монаших, латинських законів, щоб принаймніне вони занялися духовною обслугою наших людей. Із цих часів є знаний із оо. Редемптористів покійний о. А. Деларій, ЧНІ, що працював коло Бріддону від 1899 р. Із оо. Облатів є знані: Енж, Ледук, Язкомб, Пийдж, Нордман, Ольшевський і оба Куляві. Зі світських оо. Доре, Однок місійна праця латинського священства, хоч повна жертви, посвяти й ревности, проте була малоспіншою. Серед многих інших причин малоспіншою, найбільшою перешкодою було незнання мови, візантійний обряд, як і також у многих случаях віковиче недовіра до латинників, що його безуставно підсилювали полки зі старого краю.

А тимчасом російське православля почало заточувати серед канадійських українців щораз то

ширші круги. Російські батюшки почали показуватися що раз то частіше, не лише коло Востоку, але й Вінніпегу, Сіднею й Стюартбурну. Католицькі дивитари почали пропаганди, церква на Стар, що її збудував неблизькі українці, 1898 р. пішла в процес, церква св. Володимира й Ольги почала світити пустою, бо не було наших священників. Попереди відвідини наших священників і праця латинського священства не були вистарчаючі. Латинський єпископалат приїшов до слідуючого висловку: "Бажанім було б в місійній країні, як приміром цій, мати священників, що належали б до якогось релігійного закону. Бо, коли якийсь священник виїде, чи зістане відкандянки, то його місце заступається кимось іншим, а започатковану працю не переривається" (Леґаль: Історія стор. 123).

Не легкою однак справою було в цих часах дістати українських монахів-священників. Одиночними тоді місійним Чином серед українців були Василіяни. Але й вони по швидко недавній обнові Чина 1882-го року почали ставити свої перші кроки. Впрочім і так вже літ тому кілька піднялися місійної праці над британійськими українцями. Мимом всіа цих труднощів вибирається в лютім від єп. Леґала зі Ст. Алберт о. Ликомб, великий приятель українців, до Європи, щоб такі добуті монахів-місіонарів. В Європі порушив він усі вилівові чинники, що їм тоді підлягали українці. Отже був у Римі в Папи Льва XIII. й в кардиналів Рамполі й Ледуховського. Був у Відні в єписар Франц Йосифа I. й графа Годушовського. Приїхав і до Львова й був у Митр. Андрея Шептицького. Всюди представляв, в якому оляканому стані знайшлися українці-католики, позбавлені своїх священників.

Безпосереднім вислідом подорожі о. Ликомба була висадка до Канади о. Василя Жолдака, як Митрополитного Візитатора. Отець Жолдак обїхав 1901 і 1902-му році всі українські колонії й осели в Канаді, вернув до Митрополита й представив незавидне положення релігійно-опущених канадійських українців. Щоб наш нарід міг опертись російському православию, то по думці о. Жолдака треба було сейчас вислати до Канади принайменше 12 світських священників і кількох монахів-василіянів. Митрополит розписав сейчас конкурс до swojego священства, щоб оголошували на місію до Канади. Зголосилися зразу кількох світських священників, та коли приїшло відждати на місію до Канади, то всі повідмовлялися. А що минав, Рим наляган, канадійські єпископи настоювали, щоб такі чимкорше хогось зі священників вислати. Тоді Митрополит Кир Андрей удався з о. Жолдаком до Василян у Львові й зі словами в очах просили, щоб Василяни підняли канадійські місії. Супроти виразної волі св. Отця Папи Льва XIII, Заряд Чина рішнися вислати місіонарів до Канади.

Про приїзд оо. Василян до Канади так пише тодішній католицький часопис "Ли Пресс" із 29-го жовтня 1902 р.: "По вказівках, що їх ми одержали від св. Конгреґації для поширення віри, Його Превосвященство Кир Шептицький, Львівський Архиепископ Галичини, вислав шобію трьох Отців з Чина св. Василя Великого, обновленого Його Святістю Папою Львом XIII. Є там всєч. о. Василь Жолдак, світський священник, що вчився в Римі, та є великий в пошані своїм знатим Архиепископом, а тепер вертає до Зах. Канади з цими добрим

Отцями. Чотири Сестри, названі Служебницями Марії, також відїжджають заложити серед галичя Згромадження й Шпиталь. Імена перших Василян бесумнівно заїмають наших читачів. Найперше, це впр. о. П. Філяс, настоятель, що говорить дуже добре по французьки, кромі українського, польського, німецького, а головню по латині. Відтак є ще пр.Отці: Созонт Дидак і Анґін Строчький. Один домашній братчик іде з ними, а це брат Яремія Янішевський. А імена Сестер: Преп. С. Амвросія Ленкевич—настоятелька, Звїдора Шиповська, Таїла Врублевська й Емілія Казлоушук."

"Цей цинний гурток мав бути післаній до єпископії дієцезії Ст. Боніфасу, Ст. Алберт і Апостольського Вікаріату в Саскачевані. Але тому, що схизма зробила великі спущення в Ст. Алберт внаслідок присутності двох попів, чи схизматичьких священників, підсланих помічню Росії, тому впр. Отці з преп. Сестрами удаються найперше до Ст. Алберт, а знову всєч. о. Жолдак останется в Ст. Боніфас. По місяцї вернеться впр. о. настоятель Василян до Ст. Боніфас, шоб відїждати українські колонії цієї дієцезії і Саскачевану. Оця подія є одною з найбільше потішачих, що могла прийти в околиці Заходу, де сьогодні можна нарахувати більше як 60,000 галичан-католиків, українців, порозкидуваних як сїдує: 30,000 в дієцезії Ст. Боніфас у Його Екск. Ляквєна, що в ній місіонарюють серед цих людей трьох оо. Обягтів і трьох оо. Редемптористів,— 20,000 у дієцезії Ст. Алберт, що в ній є Його Екск. Леґаль,— 12,000 у Вікаріатї Саскачевану, що в ньому є Його Екск. Паскаль."

"Число Галичан збільшається з кожним днем і ці трудящі й опидані колючістю є в силі добробити в короткому часі чесного добробуту. Кромі колючости збільшати число священників, треба буде також подумати про будову каплиці і заложення шкіл із іспитованими католицькими вчителями, чи вчительками. Будучина Католицької Церкви в Манітобі й Пініноному Заході є тісно злучена зі задержанням цих людей при католицькій вірі, а до цієї ціан є так само колючі школи, як священник і каплиця. Праця, що її піднімається, є великанська і вимагає великих грошевих засобів і героїської посвяти. Кач для жертвених душ і шєдких добродїв." Такі думки й ірашіня вискивав приїзд перших Василян в редакції католицького часопису Ли Пресс, коли 23. жовтня ступили вони на канадійські землі, в Монтреалі.

II. ВАСИЛЯНИ-ПОНІРИ (1902—1905).

Першими Василянами, що в переїзді з Нью-Йорку через Монтреал ступили на канадійські землі 23-го жовтня 1902 р., були вище згадані три Отці: Філяс, Дидак, Строчький. Зі собою вели вони також до помічі в місійній праці Брата Єремїя й чотири Сестри Служебницї, шоб вони могли навчати наших дітей у школі, вести захоронки й ходити коло хоруг. Майже тощо в рік пізніше приїхали до Вінніпегу 15-го листопада 1903 р. о. Матей Гуря й о. Навкратї Крижановський. 13-го сїчня 1905 р. приїхав до Мондєру о. Атанасій Філаніп.

Зараз по своїйому приїзді знялися новоприбувші Отці місійною працею. Була вона тоді великою, бо обїяжала всіх канадійських українців. Шоб духовна обслуга була всесторонньою, подїлено ці безмежні канадійські простори на місійні осередки. Такими осередками в Аль-

бергі став: Біверлейк, Біверкрік і Ребітгіла. У Манітобі—Вінніпег. В Саскачевані—Ростери. В Біверлейку поселився о. Філяс—Настоятель Канадської Мисії. В Біверлейку о. Строекій. У Ребітгіла о. Дидик. Вінніпег майже стало обслуговувати о. Гура, а на позавинніпегській колонії доглядав о. Крижановський. До Ростери дозджали час до часу о. Дидик і о. Строекій. Оба також відвідували в перших роках Калгарі, Летбридж і Брїтїської Колумбїю.

Першими богослужєннями по хатах започатковано сталу, плиннову й зорганїзовану мїсїйну працю серед наших переселєнцїв. Щоб її повести буть успішно, треба було перш усього пошукувати порозкиднуванї українцїв, носисувати їмїмена й розложити плин відвїдин— як це вразно зазначено в едмонтонській хронїці о. Дидиком із 22. XII. 1902 р. Тому, що церков тоді ще майже не було, то богослужєння відбувалися по хатах. Із таких перших домїв, що в них на початках через довші роки відраджалися богослужєнє, є знанї у Біверлейку: Олександра Лєсюк, Матвїя Гал, Іван Най, Іван Зварич, Сєнїюк, Калїнчуки, Ермолович... Коло Біверлейку: Гринїв, Данчук, Слобода, Старко, Єлїняк, Собко, Юрків, Романчук, Ахтємїчук... Коло Ребітгіла: Боркун, Тимошко, Шербанюк, Марусєчка... Коло Вінніпегу: Романюк, Червоняк, Ждан, Малицький... Коло Ростери: Бїлїки, Грїцаки й інші.

З відравами перших богослужєнє виринула потреба будови перших каплиць і церковних будинок. Хата, хочби й найбільше простора, лише за конєчності могла служити для церковних відграв. Баажко однак приходялося в тодїшних часах будувати церкви й тому майже всї вони повставали за визначєні грошї. І так, коли будовано першу васїлянську каплицю в Біверлейку, що була зразу величини 31 х 27 стїп, то на вїкна її вїдїлєнє мусїли о. Філяс зазначити у своїх парохїях. В Едмонтонї позичено на церкву, що зразу вносила 60 х 40 стїп, в еп. Груарда \$1,500.00, а в Лєдука \$1,000.00. На будову вінніпегської церкви також треба було зятїгнути позичку на \$18,000.00. Мїж 1902 р. а 1905 р. є вкє знанї слїдуючї церквї збудованї в Альбертї, кромї нововїдзїанської церквї на Стар-Восток св. Николая, св. Михала; в Манїтобі, кромї церкви св. Володїмїра й Ольги ще: в Гоюер, Гїмлі, Мїнкрївер, Кукскрїк, Стюартбурї, Брєндїн, Брєнгендє.

20-го верєсєня 1903 р. вїдбулася в каплицї на Біверлейку перша мїсїя в Канадї. Давал її о. Філяс і о. Дидик. Зїхалося дуже багато людєй на домаж. Многї прибули пішки на мїсїю. Але на 21-го впав дощ зі снїгом, наряд не мїг в каплицї вїсьє зїсїтїтися й тому по перших чотирьох мїсїйних науках треба було перервати мїсїю й пустити наряд домїв. Взагалї перші лїта мїсїйної працї далися добре в знаки для перших мїсїонарїв. Вкє 3-го жовтєня впав снїг по країна, хоч дїм був ще без вїкон, невикїнєнїй, а стаїна для коня й корови не вїдїлєна. І VIII, вїкопали керїсню на 34 стїп, а вона усунулася й пішло понад \$30.00 19. IX. 1904 згинула корова вартостї \$60.00. 30. VII. 1903 р. лїдчи зі Стар, сполохаїли конї, вїкїнували о. Філяс з воза й дуже потовкали їх. Від 25. X. 1903 р. захорували так сильно на горло й сєрпє, що через три мїсїя боролися мїж життям і смертєю. Коло Рїдана Матєри Б. 1903 р. так тяжко було за грїш в хатї, що через два тижнї жїли о. Філяс

із Братом і Сєстрами одним молоком. Таке переносїли й інші Мїсїонарї.

Вїд самого приїзду перших мїсїонарїв до Канади звернули вони пїльну увагу на навчаннє своєї молодї. В цїй цїлї поотвїрвали вони при монастирях парохїяльнї, рїднї школи. Такою найстаршою школою в Канадї є школа при церквї св. Николая у Вінніпегу. В своїх початках переїшла вона многу трудноцї, головою при доборї вїтєлєв. І так, лїдчи кораблем "Пєнсїльванїя" заїзнався о. Гура з якимсь Макомоном, що представив себе, що вїн вїкїнєнє учительський семїнар у Сокалї. Отчє запропонував йому, що коли не матимє роботи в Злуд. Державах, то нехай приїде до Канади вїтнї при їхнїй церквї рїдної мови. Вкортцї на його просьбу спровадїли його своїм власним коштєм. А цей замість вчїти дїтєй рїдної мови, почав вчїти людєй соціалїзму. Завєлєсї також і на другому вчїтелї Стїнєскому, що його спровадїли зі Старого Краю, бо вїн вкортцї почав перенїсуватїся з православним Пятїоном. Такої самої користї дізнали вїд третього вчїтелєя, що називався В. К. Шїойно, коли приїхали з краю двї Сєстри: Атанасїя й Олексєя 1905 р. наука дїтєй розвивалася вкє гарно й без перешкоди. Навчаннє дїтворї вїдбувалося зразу в малїй церквї, вїдтак в салєрї великої церкви, а вкїщї в вїнїшнїй мурованїй школї св. Николая. Ця школа, як і тажко подїбна її в Йорктонї, в Едмонтонї й Моїндєрї вїдали за мїнуїлї лїта цїлї соткї інтєлїгентнїх і свїдомїх українцїв-католикїв.

Мїсїї, проповїдї й богослужєннє почали щораз до кращє освідомлювати наш наряд у релїгїйних сїравах. Добрї людї українївалися в правдї вїрї; цї, що сумнївалися в правдах вїрї, по якомусь часї освідомлювалися; а навіть цї, що в добрїй вїрї знаїлися в православних сїтях, наvertsалися, вїрїкалися своїх блядїв, вїдновали свої неважнї шлюбнї перї мїсїонарїми. Та ворог людських душ не заснав! Залозалося вїдновляти, зродїлася Сєрафїмїщина! Приїхав до Канади якийсь вїкїятїлий росїйський свщєник, на їмя Стефан Устольський, оголосив себе єпископом і почав за грошї "кронїти" кого попало на свїяцєннїк. Цї вїкїроплєнцї почали вїдтак рєшатїся по кольонїях і баламутити наших людєй. На мїсїонарїв почали вїдмувати рїзнї сїєнтїнцї, а людєй страшїти французькими "дєстїнаїями." Боротьба із ними була тим тяжкою, бо їх було по кольонїях дуже много. У вїннїпегї кому прїмїрєм окурузи куди доїзджав 1903 р. о. Крижановський, було шось як кїлькїанєннє сєрафїмїських вїкїроплєнцїв. Мїтїнї, що їх вони вїдбували, по домаж і церквах много разів закїнїувалися бїжкою. Олнї із таких сєрафїмїських вїкїроплєнцїв вїдбував свої церковнї зборї з рєволюєром у руках.

Сєрафїмїцї накудївалися зі своїми богослужєннїми, насильно входили до церков і тому треба було перєд їхнїм вїступом до церков боронїтїся. Про одне таке шєрошєне накудїуваннє з посьвєченнєм церкви згадуєтє о. Крижановський у своїх записках із 6-го груднїя 1903 р.: "Колї в нєдїлю, коло 8 і пїв годїни, прїшов я до церкви, то вкє оїждало мене вєликє число людєй і мнї всї разом вїїшли до церкви. Тєпер я собї подумав, нехай прїходїть Сєрафїм посьвєчати церкву, оджє пїлачє утрєнї нїхтї зі сєрафїмїцї не прїходїв. Колї я зачав Службу Божу, цїла церква була набїта людєми. По малому входї зачув я вкєсь дїзновєннє і начє якийсь крик. Вєї людї завору-

шлися в церкві й кинулися до дверей. Через віконце за престолом завважив я, що якийсь буковинець в гуцульському кошулі йшов із хрестом, збитим із двох патиків, а два жіночі несли на руках такі образи, що їх можна було побачити нераз завшиєш на стіні. А за ними йшов із кропидлом серафимів. Більше не було нікого. Таке видо-висько побачив я перший раз у житті. Попросив я людей, щоб не виходили з церкви, нехай злий дух хочь трохи потішиться. Відтак на проповіді висявни в людам, чому противники не хотіли на св. Михайла допустити до посвячення церкви, чому баламутять людей "десятниками." Тепер самі крадьки хотіли посвятити церкву. Залекали люди, коли відтак пізнали як важкою справою є спасіння душі й скільки це ворогів напалося на погибля їхніх душ..."

Щоб збаламутити наших людей серафимці не жалалися навіть фальшивих доносів. Під 28-им листопадом 1903 р. є занотоване в записках о. Крижановського, що один серафимець на імя Крупа, намовив свою жінку, щоб вона прочидала з о. Гурую за свою релігію. Змучений о. Гура богослуженням, сказав їй: "Жінко, відчепись від мене." На основі цих слів кинено на о. Гуру "варант," начеб де вони побияли жінку. Вже полісмени ожидали приїзду залізницею о. Гури, у Давфін, але залізниця ще перед Сифтоном виїхала з шин. Коли на другий день о. Гура приїхав возом зі Сифтоном до Давфін і відправили Службу Богу, вже Серафимці ожидали з полісменом, щоб арештувати їх. Однак наряд не дозволив на такий підступ серафимців і так завиня: "Якщо хотіли б замкнути о. Матен до криміналу, то ми не відемо перші за крати, щоб далі Отця не було місця." Суддя, бачучи неспівність справи, відпустив о. Гуру домів. По кількох днях на головній розправі виявилось, що це була чиста напасть Крупи та його жінки.

Така відважна оборона священика додавала місіонарєв охоти до ще більшої ревности й праці над нашим народом. І дійсно, з оставлених записок бачимо перших місіонарєв в майже щоденних місійних подорожах. З Біверлейку виїжджав о. Філяс часто коло Сешюків, Калінчуків, Москалика й на Фармілію. З Біверлейку о. Строчський правив у Данчуків, на Стар, у Єлїнник, коло Тичковського і виїжджав кілька разів до Бритш-Кодмбї. З Ребїтгїла о. Дїдик виїздає часто до Равїдаїєку, Едмонтону, Нортвєрміон і до Ростєри у Саскачевані. У Вінніпегу майже стало правив о. Жодак, а відтак о. Гура, виїздаючи на кольонї час до часу. Отець Крижановський майже стало був поза Вінніпегом й доїздав на слїдуєчїх кольонї: Гонор 7; Геленла 1; Вінніпегіс 2; Форк Рївер 1; Стюартбурї 10; Оверстон 4; Селкїрк 5; Сїфтон 12; Валлєсрївер 12; Фїшрївер 12; Мїкнрївер 1; Етелєр 12; Гарден 2; Брокенгед 8; Пазєнтром 1; Пайнрївер 1; Брендон 3; Кеад 1. (Числа з боку вказують, як часто доїздав на кольонї о. Крижановський за рік 1904).

В розгарі місійної праці прийїхала ненадївно 15-го жовтня 1904 р. до о. Філяса телеграма зі Жовків слїдуєчого змісту: "Пологодїшнї важнї справи, послїшай вернутї, щоб перенятї управу Чїна. Грамоту вкоротчї дїстанєм. Андрей." По одержаннї цїєї телеграми дописав о. Філяс власноручним лїсьмом під датюю 15-го жовтня в мондєрськїх хронїкї слїдуєчї слова: "Нова журба — таї тільки. Да буде воля Божа." Жаль було о. Філясовї кидати розпочате місієне дїло, головою

тепер, коли вже почали показуватї першї овоцї його місійної працї, але св. послушавї треба було повинуватїся, та вергати до Старого Краю.

Не менше жалував за о. Філясом і єп. Легалє зі Ст. Алберт. Згадуєчї в своїй історї про його відїзд, так записав: "Загальним переконанням було, що не можна було зробити кращого вибору, як вибираючї самого впр. о. Гїлзтонїда Філяса, людини, що мала відїхати в провуду Чїна в урядї Настоятеля-Протогїумснї... Розумїнї, очитанї у богословському знанї й канонїчному правї, вїзрєцевїї мєнах, тактовнїй, а в цїм самїм часї не угнутїй, з ідеалами вповнї гармонїїванї з вказївками св. Столицї; він отже посїдав все, що було потрібним вєсти сїлєною й певною рукою завданїям обновлєної галузи Чїна св. Василїя Великого."

Найбільше однак за о. Філясом жалували самї люди. Нашї найстаршїї імїгрант Василє Єлїнїк в Чїнмену, що був очевидцем останнїх днєв працїваннї з о. Філясом, так згадує про їх вїїзд: "Зї о. Філясом люди дуже бїлиували. Потїшали й мєнє кажучї: Єлїнїку, Єлїнїку! Не журїтьсї! За кількє лїт то всьо інакше в Канадї буде. Боже мїй Боже! Як люди за ними плакали. А вони їх потїшали: Не плачте, не плачте! Священики вкоротч з краю приїдуть."

Отець Філяс відїхав із Канади в сїчнї 1905 р. Коли приїхав до Канади не застав нї одного нашого отця, а відїздаючїх полїшнїх по собі п'ятьох: Дїдик, Строчковий, Гуру, Крижановськїко й Фїлінової. При помочї своїх мїсіонарєв-спївбратїв заложив першї основи під парохїєльнї й церковнє життїя в Канадї. Правив зразу по хатах, з відїздаючїх полїшнїх калїцїї й церкви, що проїснували аж до сьогодїшнїх часїв. Заложєннї Новїцїїтї Свєтї Службєвнїх, початкї парохїєльнїх шкїл, зв'язкї парохїєльнїх домів, принадають на часи о. Філяса.

III. ДО ПРИЗДУ ЄПІСКОПА (1905—1912).

По відїзді о. Філяса не устала в Канадї місієнї працї Отцїв Василїан, але продовжувалася далєше. Провїд канадїєськї мїстї сповнїх зразу в руках о. Гури, а по роцї став Настоятелем Мїсїї о. Дїдик. В ігменствї на Біверкрїку заступнїв о. Фїліппа. О. Дїдик перенїс 1905 р. з Ребїтгїлад настало до Едмонтону. Отець Гура оставсї у Вінніпегу. о. Крижановськїй на далєше у Сїфтон Отець Строчський перенїс настало до Ростєри і Саскачеванї. 10-го лїпня приїхали ще два отцї з Старого Краю: Іван Тимочко й Роман Волїнєв. Першїї замєшак зразу на Бівербруку, а другїї у Стюартбурї.

З приходом о. Фїлінової до Біверлейку, що з збудуванням залїзницї перемїнїся на назву Мондєру, зачїнаєтьсє далєша розбудова мїсїї. Коли прибули до мондєрського монастїрїя, застали крємї знаних краєвнїх Сестєр Амвросїї, Ілїдору й Євмєлїї, ще 4 новї: Таїду Лєтєвськї, Гїосафату Тимочко, Марїю Крїськїю й Марїю Сохацькї, що ребули новїцїтї. 9-го грудня 1905 р. рїшено на парохїєльному мїтїнгу поставити один хрєст на цївнїтї рї, другий коло калїцїї і приступити до будовнї давнїнцї. В монастїрськїй калїцїї навчаво дїтє в цєй спосїб, що в часї науки заслоновали Сєтєрї цїєлї прєстїгї рухомою фїранкою. 27. III. 1906 р. вїїхали настало Сестєрї: Євмєлїя, Москалика і Каролїна Блїшак до Едмонтону й замєшкали і дїмку по правїї сторїнї церквї св. Пїосафата. І по лївїї сторїнї стоїв Брат Єрємїя зладити трє

хи мешканці для о. Дидика. 10-го липня 1905 р. приїхали знову дві Сестри: Атанасія й Олександра зі Ст. Краю, щоб зайнятися навчанням дітей у Вінніпегу.

Парохіяльна праця також починається поширювати й прибирати статую обслуговування. І так, коло Мондери зав'язуються такі колонії зі статуєю обслуговування: на півдніє Калінуцький (Борщів) — на заході Сенюки (Галіврад), на північ Москалики, коло Яліцка—Гієнн-Лейк, коло Гріцана, коло Гауса.— Інісієфрі Р.М.Б. коло Хмільяр-Моркем, коло Ханаса—дервент, коло Гаушаків—Інісієфрі ЧХр., коло Пашки—Мірман, на Пакан—Вікторія, коло Єлнієв—Чіаміен, коло Тимочевських Стар—Пено. Подібні колонії розвивалися і біля інших місійних осередків, звідки відіждали Отці, як: коло Елмонтона, Вінніпегу, Ростери і Сіфтона.

Не без труднощів приходилося всі ці нові колонії організувати. Треба було ідентифікувати чимало: возом чи санями, волами чи кіньми. "Дорога була дуже зла, чотири млі іхати ми лісом і жадної дороги не було, а до цього буря наліпила грудби дерев і це все треба було переїждати, безнастанно крутитися поміж деревами, а кінці ми збудилими"—так зазначає покійний о. Тимочко свою подорож від Ханасків до Івана Гріцана під 29. VII. 1908 р. "Раю фірман вилетів із боги і злонився каблук у ній, а пополуни знову я сам вилетів з боги й то в калуку, так що бога переїшла через ногу й в наслідок цього я терплю біль" (з 29. IV. 1907 р.).

Не краща була їзда й залізницею. Про її їду таке згадує о. Тимочко в Мондер. хроніці під 1907 р. "Дні 10-го червня о год. 9-ї рано ми вертали домів. За станцією Чіпмен від сторуни Мондер розбився один тигаровий вагон на тріски. Наслідком цього аж останній вагон добре затрясся. Сестрам нічого не сталося, а мені ногу добре потовкло. Тому що особиний вагон був назад і не можна було його спроводити, бо розбитий вагон перешкаджав, то пасажирі, що їх не много було, так розмістилися до дальшої їзди: Наші 2 Сестри й 2 пані сиділи коло машини, я стояв також коло машини, панове повилзали в гару на вугля і так ми вернули до Мондери. От канадська їзда!"

Ця початкова праця місіонерів відбувалася серед безустанних подорожей. Це були такі часи, де зі собою треба було тягати всі церковні речі й рязи до відправ й все те витягати з валізкою і знову везти у день складати. Кожна греко-католицька хата, коли ще не було церковці, служила для церковного богослуження. Не був це ідеальний стан, бо така низька хата, наповнена ущертю людьми, перекопанна горючими свічками й кадильним дуже часто приводила до зомлінь, головно старших жінок. Але на початках мусіло й так бути. Час відправ не був так чистий, як тепер у неділі чи свята, але відправлялися і в будні дні. Такі будні дні, коли в них явився на колонії священик, ставали для вірних святом, празником і відпустом. В зьомні дні полагоджувало всі священичі обов'язки, отже: сповіді, богослуження, св. Причастя, віячання, запечатування гробів. Тому, що в цих часах були рідкі відправи, то було багато хрещень. В Етелберт пр. 20. V. 1904 р. охрестили о. Крижановський одного дитя 36-теро дітей. Тому що деякі люди дещо поїжджали й голодні плакали, то перш усього треба було собі перед хре-

щенням познатити ватою вуха й щойно тоді почати хрестити.

Крім самозрозумілих місіонерських труднощів чимало їх спричинювали релігійні противники. Догорювало православ'я, розвивалася серафіміщина, але з'являлася нова протестантська секта під назвою "Бодругівщини." Були це недобитки серафіміщани, що їх повизбирували з цілої Канади пресвітеріани, щоб баламутити наших людей. Зібрали вони між собою на купно українських душ великі грошеві суми. Плячачи від сорок до трих долларів своїм провідникам—не було для нікого тайною, бо їхня преса подавала докладні звіти, коли й які гроші видавали протестанти, та на які цілі. В одному лише році, 1920-му подали пресвітеріани, що вони видали на українців \$94,000.00, а методисти \$30,000.00. Виривання правді віри з українських душ називали вони "самаританським ділом" супроти українців. Серед релігійних противників з'являвся також і відвапий греко-католицький священик, що абаламутив серед інших колоній Сіфтон, Чіпмен, Ребінгтін, намовляючи їх будувати "громадські церкви", незалежні від церковної власті.

Серед усіх цих релігійних боротьб знаходився наш місіонер наче ніж молотом а ковалом. Ці релігійні суперечки виторили новий для священика клопіт із записами церков. Перше таке непорозуміння стінувало при прашанні ще о. Філаса 11. I. 1905 р. в Елмонтоні. Люди підбурені кількома мальконтентами домагалися, щоб о. Філас записав для них бодай два лоти зі землі дарованої еп. Лєгалєм для Василян на церкву і монастир. Ця невмісна просба зробила прикре враження на відіжданою о. Філаса. Таких мальконтентів знайшовся відтак по колоніях більше, що сіяли серед добрих людей недовіру до священиків, бо вони хотіли радити священиком. І так є записане в мондерській хроніці, що був клопіт із записом церкви 18. VII. 1905 на Калінуцьку, 16. XII. 1905 на Москаликах, 12. XII. 1906 на Сенюках, 21. II. 1909 на Востці св. Ник., 6. II. 1909 на Ханасіках... Однак Отці не могли уступити з католицьких заад і тому відмовилися там іхати, доки не було записане на добрий чартер. З часом освідомилися люди в справх запису, големно навчені досвідом судів і тому перш усього сталися зобезпечити церковне майно добрим записом.

З часом місійна праця почала видавати свої гарні орієнти, вони потіли й піднесення для місіонерів. І так під 26. IV. 1905 р. занотувано о. Філіпповим, що при Божоу Гробі з встановленням Найсв. Тайн: "Через цілий цей день люди приїжджали до каліци до Божого Гробу. Дуже мене те тішило." З приводу Майського Набоженства під 1905 р. записано: "Мушу на цім місяці занотувати: мимо цього, що я не заохочував людей, щоб учалися на майське богослуження, то щоденно було понад тридцять осіб. На закінчення, дня 31-го мая була більша половина каліци. Красно!" З приводу першого прийняття членів "Апостольства Молитви" з дня 22. XII. 1905 р., в якому то дні приступило до св. Причастя 112 осіб, читаємо: "Люди загально були одушевляні. Здибалися й вороги апостольства, але це байка. Цілий майже світ, з маленькими лише винятками, є ворогом Бога, Його Церкви і всего, що вони приказують, або до чого заохочують." Була також радість для місіонера, коли каліци люди відновляли свої шлюбні, що їх заключили перед фальшивими священиками. Раді-

сну хвилю переживав о. Крижановський, коли 11. VI. 1910 р. з 23 заблудших родин у Чинмен вернуло 18 із них знову до католицької церкви. До радичних переживань треба зачислити закуплення від "незалежних" вєгріальської церкви 3. IV. 1911 р.

1. V. 1910 р. загогитав до монастиря о. Жан, великий приятель українців. Із ним прибув посол Лєссард із двома англійцями, що цікавилися нашим обрядом і хотіли його студіювати на місці. Саме в цей день вилав Великдень і вони мали нагоду побачити всі наші великодні відправи і звичаї. Відтак вони звиділи наших людей і були в хаті Олександра Лєсюка й Петра Срацького. Вітали з Мондеру вони одушевлення й подиву дали місійній праці наших місіонарів. Всім були вони захоплені: й нашим чарівним обрядом і співом і побожністю наших людей. Свої кінцї вразиня описали вони в часописі "Кетоліг Реджестер" із 10. V. 1910 р. на сторони 5-її цілїх см кололом, поміщуючи при цїм і дві знімки з мондерського калюці. Деякі вїмки з цієї статті наведемо дослїсно:

"А що мене найбільше вдало, це тїжка праця цих двох українських святичків. Ранїше богослуження значнається від год. 6.30 до год. 11.30 а то й 12.00. А щоб ти мав поняття, це безперервний сїв, що у ньому найбільшу участь бере таки самий святичник. Продовжувати цього роду працю, це неможливе на дальшїм аїта. А друге, що мене вразило, це радїсть глядїти на віру й набожність цього доброго, простенького й тїжко спрацьованого народу. Іх було 500 із різної віддалї. Деякі їхали 15, 20 і 30 миль, на своїх возах судячи на сїні, нічю, щоб тут бути на 6 годину рано. Скїльки це добра можна б зробити, якщо б тут було більше святичків!" Так написав о. Жан. А ампаторка українських вїшнїков Катерина Гус вїхала з Мондеру зі садїдуцїм вразиняєм:

"Так отже є, що Альберта з 15,000 українцями, що з них дуже маленька часть є некатолїцкою, має лише двох святичків і 9 сестер для реалїїної облуги. Саскачеван із таким майже самим числом людей не має ні однієї сестри, чи святичника. Дїєцезя св. Бонїфатія, чи Манїоба, з це більшим числом українців, як котра небудь із обох провінцій, має так само як Альберта, лише двох українських святичків і 6 сестер. Ця частина Альберти, що лежить на північ і полудне від Сенару, від 7 до 21 рємчу, поверх 100 миль воздушної лїнії, є густо заселена українцями. Є там іх густою масою збитих коло 7,000, а щоб облугувати іхні душевнї потреби, то вимагає від о. Крижановського прїмо героїчних зусиль. Як о. Гура в Едмонтонї, так він по найбільшїй частї є безснатовно в дорозї на тїжкому возї, з мїсією на мїсію, співаючи Службу Божу, проповідуючи в будні й недїлі, через довгий час у постї, змучений відправами займається самий у всякий спосїб добробутом народу."

Цей брак святичків не лише бачили чужинці, але ще більше відчували на собі самих першї мїсіонарі. Поле мїсійної праці поширювалося з кожним роком, а сили тіла щораз то більше в мїсіонарів вичерпувалися. Як на нещастя о. Іван Тимочко, вертаючи 18. XII. 1909 р. з відправи на Востокї св. Ніколая з умучення впаав на сїнях і маючи астру, невїдатований закїнчив життя. На похоронї плавав весь наїд, що було доказом як любов горячо свогого душпаствїря. З приводу його смертї п. Юрїй Шварок, пізнішїй мондерський адвокат, так написав із Ростерї 29. XII. 1909 р. до о. Крижановського: "Спрядї велику страту понесли

оо. духовнї й наш наїд по св. памїтї о. Тимочкова. Земля йому пером, св. упокій душі помершого, а живици Отдїлї сильної волї й сили до подвїйної праці!" Щоб добути нових отцїв, вїхав до старого краю 1909 р. Настоятель Мїсії о. Дїдик. Вїсадї цієї подорожї не дуже був потїшаючий для о. Тимочка, коли він із цього приводу так подав дописку в мїонд. хронїкї під 25. IX. 1909 р.: "Отець С. Дїдик, Наст. Мїсії в Канаді вернув вже з Галичини й привіз 3 клериків: Ореста Кузїва, Вас. Ладїку й Іларїона Дороша й мають кїнчити богослуження в Монтреалї в о.о. Суальїїнїв— а колиськолись щойно будемо мати з них помічнїків— от так у то поміч дїла нам з Галичини!"

Саме в цьому році, коли приїхало трьох молоденьких василїанських богословів відбувся Всеканадїйський Католицький Собор у Квебеку. Для нас канадїйських українців він цїм важкий, що на цьому порушувано й українські справи 24. IX. 1909 р. Запрошений був на цей Собор і о. Дїдик і вїготовив Апостольському Делегатові Донато Сбарретті письмо садїдуцїого змісту: Щоб утримати наш наїд при його св. вірї й обрядї, то треба йому 1. Українського Епископа на Канаду, 2. Заложити чимськорше Малий Семінар, щоб в ньому могли вчитися адїбїтнї хлопцї на святичків і вїтєчлїа, 3. Постаратися чимськорше за католицький часопис для україншїв. Знаменуємо річю, що на засїданнї, коли приїхала бесїда про українського епископа, то вжито думки о. Фїляса, вираженої в листї до о. Дєларгоу ЧНІ, щоб будучий епископ мав над українцями цїлковиту повновласть, а не був лише помічником латинських епископів: "Український епископ, що був би помічником епископа латинського обряду, не принїс би жадної помочї сучасному становї рїчї. Народ його не принїяв би, як зборюювався принїяти епископа Сотера. Останнї рїчи були б гіршї попереднїх. Націоналізм і полїтичнї рїчи є більше могучї в наших дїнях як повага католицької Церкви." Отже по думцї о. Фїляса новий епископ не повинен бї залежати від нього, хїба лише від Апостольського Делегата. Найськорше була переведена в дїю справа прєсї появою Канадїйського Русина в 1911 р. Відтак приїшла черга на Колєгію св. Бонїфатія у Вінніпєгу. Вїкнї дїждались ми і свогого епископа.

Великим підйомом в праці наших мїсіонарів були відїданї нашого Митрополїта Кир Андрєя Шептїцького. Він був вїтєчлом о. Крижановського на Ноївїцїїтї й тому дуже часто оба переплєчувалися. о. Крижановський у своїх листах запрошував до відїданї у Канаді, але на перешкодї стояли обставини, що епископ не може на довгий час покидати своєї дїєцєзї без позволення Апостольської Столїдї. Вїмковю дозволяється вїїхати епископовї, коли є Евхарїстїїїй Конгрєс. Саме такий Конгрєс відбувався 1910 р. в Монтреалї і Митрополїт скористав із цієї нагоди, щоб відїдати канадїйських українців. Була це велика лєска зі сторони Митрополїта, що він відїдав своїх рїдних в цьому часї, коли з інших католицьких епископів жаден не підїнявся такої подорожї, щоб відїдати вірних своєї народности. В очах чужинців Митрополїт підїсє своєю особистїстю дуже прєстїж нашого народу, що вїдав зноїмї себе такого достїнїва. А для мїсіонарів принїс він одобрєння й признання для їх важкої мїсійної праці. Цє заявив Кир Андрєй по своєюму поверотї до Львова о. Протоїгємєновї Фїлясовї, що з 5. I. 1911 р. так написав до о. Крижановського: "Ексцєлєн-

ція вернув із Канади 14. XII. Дуже нео одушевленний. По Джордані писатиме послання для канадійців в Лаврові. Наших Отців дуже хвалять, а їх правду дуже підносять. Опісля поїде до Риму просити єпископа для Канади. Найліпшим єпископом для Канади був би сам Ексселенція. Так писав і єп. Леґааль...

Лисина обслуга мондерського округу, що його обслуговував о. Крижановський, представляється так по 1912 статистично так: Відварв в Мондері: 22; Зосток св. Николая 6; коло Сенюків 6; Калинчуків 6; Якимів 6; Чипмен 5; Паяєлійків 5; Мусідора 6; Імсіфрі 5; Москалійків 5; Івасюків 4; Вегривів 4; Стар 4; Смокилейків 4; Скаро 4; Радсон 3; Ростерн 2; Ст. Джулієн 2; Альєна 2; Халасник 3; Деаф 3. Великодних сводівєр 2670. В подібній проповіді представляється духовна обслуга в єдиномонського округу та вінніпегського. Стають й систематичною обслуговою колоній так зріє місійний рух в Канаді, що шкортці закладав він утворення українського єпископства для канадійських українців.

Від 1905 р. до 1912 р., попри 4 отців Редемитористів: Делєро, Буальє, Декаміта та Тешіра та 2 світських отців: Сабурєна й Андрушовича, правдиво на місійній нині в Канаді 5 оо. Василіян: Дидик, Гура, Філіппів, Крижановський й Ладика висвячений 4. VIII. 1912 р. Цілий цей час зазначився постійним зростом релігійного й церковного життя й розбудовою церков. Зведено завзвату боротьбу з російською пропаґандою, сєрафимством, бодруґівщиною, соціалізмом. Започатковано о. Гуєроу запомогове Братство св. Николая 1905 р., Братство св. Ів. Милостивою о. Філіпповим 1911 р. й здобуто першу католицьку часопись "Канадійського Русина." Втрачено о. Тимочка, вихав до Спол. Д. П.А. о. Строзький й о. Волицьєв.

IV. ЗА КИР НИКТИ БУДКИ (1912—1929).

Серед усіх народних груп, що належать до Католицької Церкви в Канаді, українці займали вишкєє становище під церковним оглядом, отримавши від Апостольської Столиці своєю власною єпископа з повною судовавство над усіми українцями в Канаді при безпосередній своїй залежності від Апостольського Делєгата в Оттаві. Як великий це був здобуток для канадійських українців й скільки він коштував старань, про це знає хіба докладно Митрополит Кир Андрей та перші піонієр-свещеники, як: о. Делєрий, о. Фіязє, о. Дидик, о. Крижановський, о. Буальє, о. Сабурєн й о. Н. М. Декамп. І тому іменування Кир Никти Будки першим єпископом канадійських українців прийняли всі з надзвичайною радістю.

З 28-го вересня 1912 р. появляється в нашій часописі "Канадійському Русині" поклик до жертв на дар любови для нашого першого єпископа в Канаді. В цьому покликівєві є зохота від оо. Василіян, щоб канадійські українці, по приміру українців зі Злучених Держав, що зложили своєю єпископові Кир Сотєрові Ортинському при повятанні його на американській землі \$1,200, як дар на покриття перших потреб й видатків нового єпископа,—щоб канадійські українці так само зложили дар любови для своєї єпископа Кир Никти Будки. "Тут єпископ не має ні палати, деб мешкав, ні дїбр, або лекції з державної каси, що запевняли б йому вдержання. У Канаді мусять подбати про вдержання єпископа вірні католики, що для них його іменовано."

Цей поклик оо. Василіян мав о много кращі успіхи як у За. Державх, бо в цьому самому часописі з 23. XII. 1912 р. являється подяка від єпископського секретаря о. Йосифа Бали сїдучогою змісту: "В понеділок 23. с.м. передали оо. Василіян та Вінніпегу Іх Преосвященству Єпископові Никиті Будкі \$1,551.06, котрі ускладали на їх руки яко дар любови для Іх Преосвященства Русини Провіщії Манітоби, Саскачєнану й Альберти. В імені Іх Преосвященства складаю отсим сердечну подяку всім Вп. Жертводавцям, як також оо. Василіям, які дали почин сєму благородному ділу й трудливим збиранням грошей. Най Бог усім вішєє своє щирє благословєння".

Колі 6. XII. 1912 р. причаляв корабель "Експрес оф Брїтейн" до Галіфаксу, серед інших телеграм, прийшла також і від оо. Василіян: "При вступі на канадійську землю нашому наїдорожчєму Архїєрєєві чєсть і поклін від русинів-католиків." Радіснимі словами привіту від українського народу й духовєнства привітав о. Дидик, Настоятель Місії новоприбувшєго Владика у василіянській церкві св. Николая, що в ній відбулася 22. XII. 1912 р. інсталяція. У своїй першій проповіді згадав із вдячнїстю Владика про "заслуги оо. Василіян, положені на релігійному полі в Канаді." Єпископський бенкет відбувся в Домі оо. Василіян о год. другий, а вєчєром о. год. 8-їй дала Школа св. Николая своєюму Владикі гарний концерт з співань, декламациями, адресами, гімнастичними поїсєсами й представленням серед цвітїв. Накінєць вручєно Іх Ексселєнції китицю свіжких цвітїв й відспівано многолітєвєв.

З приходом нашого першого єпископа прибрала місійна праця оо. Василіян вид стаий, гармонійний й впорядкований. Мова, обряд, звичай, культура, та історія вступили в цілий свій повноті й чарівній красі головно в часі архїєрєєвських вїдвідань. Новоприбувший єпископ Кир Никита був частим гостєм у монастирях й монастирських церквах. Мондерська хроніка з року на рік подає під слїдуєчими датами вїдвідань єпископа: в 1913 р.—6. III.—2. VII.—31. VII.; в 1914 р.—10. VIII.—17. VIII.—18. IX.; в 1915 р.—17. VIII.; в 1916 р.—12. VII.—13. VIII.—23. IX.; в 1917 р.—4. V, 29. V, 22. VII.—23. IX.; в 1918 р.—9. V,—13. VI.—3. IX.—30. IX.; в 1919 р.—1. III.—11. VII.—19. XII.; в 1920 р.—5. II.—19. V.—8. VII. ітд. Отже Кир Никита вїдвідував Мондер майже стало три рази до року. Так само любив вїдвідувати й інші василіянські осєредки: Едмонтон й Вінніпег.

За часів єпископства Кир Никити завважуєтьєся прєгарний розвій наших шкїл, що їх вели при монастирях нєструджені Сєстри Службїщиє. Попри Вінніпег й Едмонтон вибиваєтьєся у шкїльню навчання Мондерська Школа й Сиротниць в Альберті. Напльн дїтвори почав бути такї сильний, що треба було заходами о. Крижановського вїдбудувати при помочі добрих людєй й заощаджєною гроша Сєстер новий коєнєнт вартості \$12,000.00. В цьому домі була цїлоденна школа для наших дїтєй. Мешкало в домі стало до 70 дїтвори, а коло 130 доходили з приватних домїв. Ця школа вславила прєгарними концертами, що ними воля поїсєсувалися в Мондері, Чипмені, Вєгривїлі й інших поближких колїях. Прєгарні спомини осталися в учеників із цих шкїльних часїв. Недавно 4. V. 1941 р. принїє Василь Майко з Гїллїєрд свою Іоанну до хрєщення. Почувши монастирський дзвїнок, так сказав: "Ч і був у Сєс-

тер через два місяці в школі. Ніколи не був я так щасливий, як у цих днях. Як лише стане, дам своїй дідей до Сестер на науку, принаймніше на ваканції."

Всесвітня, минувши війна принесла не лише багато змін у політиці, але й в релігії. У вирі релігійних змагань вирросло нове релігійне лихо під назвою "свистуниського руху." Провідниками його стали різні радикали, що їх цілою стало, як це оголосив один із їхніх стовпів: "підтягні крила єпископови Буаді." Була навіть видрукowana оферта в часописі: Зірні а Римом, то станеш найславішою людяною в історії українського народу. Очевидно, що католицький єпископ мусів зignorувати такими ісенітницькими радикалів: Що більше, зажадав контролю над вихованням молоді, що була в Саскатуні. Тоді наші релігійні радикали зірвали явочо з єв. Будкою й почали залізати до великороса Пянтоса. Коли цей виріксі їх у Квіленді, то вони підшукали собі сирійського "українця" Германоса, що правив у англійській церкві, а "собори" переводив у Київн Театрі. Вкоротці погодили й Германосом і спроводили собі іншого аж зпід самого золотoverого Києва.

Чимало журб мусів перенести на собі наш перший єпископ від чорних типів наших зрадикалізованих інтелегентів, що в своїй нужді змінили вони підходити swojego єпископа, а відтак відплачуватися йому за це чорною невдякою. Коли цим зрадикалізованим інтелегентам не міг піти на руку єпископ, то вони на сором українці заденуциювали перед канадським урядом, що їх єпископ є неприхильний Канаді. Зарештовання єпископа викликало в ширих католицьких острій спроти по цілій Канаді. В Мондері склякали о. Крижановський сейчас вчє в салі під мондерського церквою, зібрани негайно на оборону єпископа \$300, вислано о. Дидика на судовоу розправу до Геффорда, а до прокуратора Торжана в Ріджайні протест. Для єв. Кир Никити вислано телеграфічно співчуття слідууючю змісту:

"Масове вчє тисячів вірних української католицької церкві в Мондері, Альберт, пересилають Вашій Ексцеленції у цій годині досвіді вирази пошани, співчуття й довіря. Ворогам нашої Церкви ніколи не вдасться вирвати нашого довіря для Вашого Преосвященства фальшивими доносами супроти Вас. Вони не зможуть змовити в нас, наче б це Ваша Ексцеленція, що через увесь час напамінали й вчили нас любити Канаду та й закони,могли провинитися наведеною зрадою супроти новоприбраної вітчизни. Мондер, Альта. 15-го липня 1918. Михайло Корчинський, Предсідник." Подібна доля мала стрінути о. Крижановського 7. IV. 1915 р., але цей сам М. Корчинський оборонив їх також перед фальшивим доносом. Знову 30. III. 1916 р. зарештовано о. Філіппового у Вінніпегу, буцим то він намовляв, щоб австрійки билися з москалями. Але навіть чужинці обурилися проти такого доносу і не дали переночувати ні одній ночі під дахом непризначеним для священника.

Мимо божєвільної агітації свистунівчє загаль добрих людей остав вірний Греко-католицькій Церкві, а поле мисійної праці поширивалося шораз то дальше з кожним роком. Сила кількох Василіянів, чим дальше, тим більше показувалися безумовно заслано, а воєнне лихоліття зовсім робило надій дістати зі старого краю нових свідків мисіонарських сил. Подася на шлях о. Філіппів, зане-

дужав кілька разів небезпечно о. Гура, мусів піддатися кільком операціям о. Крижановський. Навіть телерішній єпископ, а тоді молодий священник о. Ладика, виснажувався тяжкою мисійною працею. Брак священника до цієї мїри давася відчувати зі збільшенням відправ, що о. Ладика зазначено один місяць на едмонтонські колонїї, а другий місяць на мондерські колонїї. Але 5. II. 1923 р. так про него написав о. Філіппів із Едмонтону: "о. Василь у трені змінив нині в полудне, як їхав із Коленрі, ледво відратували." Самі чужинці із подивом висловлювалися про зитревалість цих кількох наших монахів мисіонарів. Змінені у цій річі є слова тодішнього єв. Леґаля, що написав лише про Альберту: "Хоча для прамильних відвідин і релігійних обслуг конечно потрібно щонайменше 12 мисіонарів, то в цих місяцях працює тепер всього на всього трьох Отців Василіянів."

Серед таких то обставин відважився о. Крижановський на далекосяглий план, імено за всюку ціну, мисою браку відповідині сна, хоч прийдиджував великанські труднощі, отворити в Мондері Новіціату оо. Василіянів. Була це не лише відважля, але й переломова хвиля не лишень в історії Василіянів у Канаді, але й в Греко-католицькій Церкві в Канаді, бо з цього Новіціату почали виходити нові, свіжі, канадського виховання, мисіонарські сили. Позволення від Апостольської Століци на отворення Новіціату в Мондері одержано 28. VI. 1921 р. В його будову вложено вше заощаджені гроші з Мондеру, Едмонтону й Вінніпегу й зазначено \$20,000. Архитектом і будівничим його був о. Ру, ЧО. З любови до Отців люди охотно помагали звести все каміння, пісок, цеглу й викопали весь салер під будинком. Таким чином повстав гарний двоповерховий будинок, що досі вчє вишло з него самі священників 23, кромі 30 домашних братів і 47 таких, що готовляться до священства.

З отворенням Новіціату прийшло вкоротці й питання студій. В цій цілі почали з року на рік майже приїжджати оо. професори зі Старого Краю. Започаткован їх о. Порфірій Добнар, що приїхав до Мондеру 26. VIII, 1922 р. За ним приїхав 5. XI. 1922 р. о. Епіфаній Теодорич, пізнійший редактор часопису "Католицького Проводу" в Америці. 3. I. 1924 р. приїхав о. Юрій Жидан. 9. VI. 1926 р. о. Софроній Дякович. Одні з цих отців зайнялися навчанням вищих шкід, інші знову мисіонаруванням. На філософії й богословській студії амущени були зразу вислані до позамонастирських духовних Семинаріів. І так о. С. Шевчук студював в Римі. Інші, як І. Проценцій, о. Т. Добко, о. А. Винник, о. М. Сіявчук, о. М. Ханас, о. С. Коляр, студювали в Дух. Семинарії в Монтеалі, Трі Ріверс, Ніколет, Едмонтоні. Отець Павло Гевко відбув свій Новіціат і всі студії в Лаврові, Добромілі й Кристинополі в Старому Краї.

Рік 1927-ий зазначився обходом 25-ліття мисіонарської праці оо. Василіянів у Канаді. В Мондері святковано цей ювілей в свято Непорочного Зачаття М.Б. Винашуван його своєю присутністю о. Олександр, тодішній адміністратор і заступник Преосвященного, бо самий Преосвященний був тоді на лікуваннях. В церковних проповідях і концертних промовах порушував о. адміністратор із іншими промовичим знеслі й радисні осгни мисійної праці оо. Василіянів за минуле 25-ліття. І дійсно вони були гарні й підбадьоруючі. В самому Мондері мисіонарська праця так сильно поступила вперед, що під

кінець 1929 р. вона представляла статистично так: в Мондерській церкві почали правити, як дашіше, що першої неділі в місяці і декілька важніші свята, але що неділі й свята. В позамондерських хольоніях також збільшено відправи, так що в Чикені почали правити вже 17 разів до року; в Борцені, Галлірді, Москаліках, Бегренді, Скарю, Пеню, Лішою, Делф, Редвей, Редвотер, Алдорні, Востоні св. Николая, Гаетін Лейку, Вінсіфірі Р.Б.М., і Мирнан по 12 разів у році; в Кракові, Гаушаках, Кравчуках, Енгелсгейку по 6 р. у рік. Вислухано величезних сповідей у 1929 р. 6165, а в цілому році до 20,600. Братство Христового Серця зросло до числа 710; Дітей Марії в Мондері було 78, на Бродях 45, в Чипмені 30. Щось подібного представлялася місіонарська праця, хоч може на меншу скало, іза меншого числа отців в едмонтонському округу й віннігетському. Крім цього бачимо місіонарив зайнятих місяцями в різних місцевостях Канади, а навіть виїздаючих час до часу з місяцями до За. Держав, як прим. це робили о. Филипів із о. Ладиків в Чикаго, Боффало, Брукліні, Нью-Йорку, Елізабет, Дітройт, Філадельфії і інших місцевостях.

Під 1929 р. чисила Канадійська Місія оо. Василія отців: 8, студентів: 25, і домашніх братів: 6. Місіяними осередками надальше остали: в Вінніпег, Едмонтон й Мондер. В місієних осередках починають бути відправи стадо що неділі й свята, а по кольоніях зазначаються сильний зріст частіших відправ. Із прибуттям місіонарських сил просяються шпораз то краще релігійне питання серед українців католиків, а з ним виторвються й більша католицька самосвідомість. До великих здобутків цих часів треба зачислити найперше збудовання едмонтонської мурованої, на один поверх, резиденції, заходами нишнього Пресвятишого Ладиків з о. Гурюю; а дальше отворення Мондерського Новіціату 1922 р. заходами о. Крижановського. Великою страпою цих часів була смерть о. Гурі, нестружденного 20-літнього місіонаря-свідочина. Віпхав настало до Злуч. Держав о. Теодорович. Відвідав Канаду о. Анастазій Калиш, протігумен ЧСВВ. в 1921 р.

У. ЗА КИР ВАСИЛІЯ ЛАДИКИ (1929 ДО НИНІ).

Рік 1929-ий приніс важку зміну в Церкві українців в Канаді. Внаслідок недуги нашого першого єпископа Кир Никити Будики, що з цієї причини зрієв єпископського проводу канадійських українців, виринула в Римі потреба надати для українців нового єпископа. Вибір шав на тодішнього едмонтонського ігумена о. Василія, Володимиря Ладика, ЧСВВ. З надзвичайною радістю прийняли цей вибір всі щирі українці-католики, бо через довшу несприятливість першого єпископа свистунівці звязували наших вірних, що Рим не заіменує для них нового єпископа.

Новозибраний єп. Кир Василій Ладика, вступаючи на свій владичий престіг у Вінніпегу, перш усього віддав належне признання трудам і зусиллям своєюго попередника єпископа-піоніра, чого гарним відгомном являються слова Пастирського Послання з приводу 25-ліття славі Дієцезії: "Шістьнадцять літ тяжкої праці серед невисножених обставин канадійського життя наших поселенців, це безсеревне змагання його єпископського уряду задержати український нарід в релігійній і національній цілості." Дальшим старанням нового єп.

скона було, щоб піднести престіг нашого народу через гідну репрезентацию перед чужинцями, що йому й вдалося, бо зівстав подвійно відзначений через найвищих достойників нашої держави, перший раз 1935 р., адруге 1937 р., вікці репрезентував, як одинокий українцієць в Вінніпегу, цілий нап український нарід на королівському бенкеті 1939 р. Найбільшим старанням Пресвятишого, питомим його єпископського уряду, це навчання вірних проповідями й пастирськими листами, відвідування українців греко-католиків по своїй просторій дієцезії від океану до океану й нишювання як найбільшого числа добрих святиєчників, старання про чисельну католицьку пресу і пр.

В часі єпископського правління Кир Василія Ладика прибрала також більшого розгону й місійна праця оо. Василія. Перш усього дався завязити сильний наплив свіжих місіонарських сил із Європи. Започатковав його о. Павло Олінський своїм приездом до Мондери 18. І. 1930 р. За ним приїздає вкоротці о. Никон Герчочко 18. X. 1930 р. А дальше прибув о. Корніло Войтович і о. Ніль Саварин 4. X. 1932 р. 4. VII. 1933 р. прибув до Мондери о. Андрей Трух. 10. X. 1933 р. приїхали ще двоє отців: о. Марко Романюк із о. Веняміном Баранником, теперішнім протігуменом. Приїзд нових учительських сил дозволив скріпити не лише гуманістичне навчання молодих василіяєвських студентів, але й отворити свій власний дволітній філософський курс і чотирілітній богословський студії. Розійв Василія у Канаді й Злучених Державах пішов таким скорим ходом вперед, що Рим декретом із 24. II. 1932 р. отворив американсько-канадійську провінцію, залежну безпосередно лише від архимандрита в Римі. Утворення цієї нової провінції в Канаді було й для дієцезії великим здобутком, бо почав прибувати з кожним роком новий доріст святиєчників-помічників.

З збільшенням числа місіонарів пішло найперше розширення місійних територій. До давніших василіяєвських осередків: Мондери, Едмонтону й Вінніпегу прибувають нові осередки, як у Квебеку: Монреаль 1932 р., на Ріс-Ривері: Рой-Крофт 1937 р.; в Бритійській Колонії: Венкувер 1937 р.; в Альберті: Редвей 1939 р. Ідуть також заходи, щоб цього року отворити ще одну місійну станцію в Дервенті, Алта, й Верноні, Б.К. Від 1932 р. основався ще поза Канадою один монастир у Чикаго, що під цю пору обслужує чотири парохії цього великого міста, а другий в Брукліні. Всіх отців, що перебувають поза Канадою в Злуч. Державах є 9.

Поглиблявся також і парохіальна праця, що прибрала вид сталий, систематичний із використанням модерних засобів душпастирювання. На головний місійний осередок, що в ньому зосереджувалося іза ведення студій бивше молодих місіонарських сил, вививається Мондер, що стає для канадійських українців наче малим Римом. Відпущини, місії, а головню щорічні конгреси діїшли останніми літами до красивих розмірів, що своєю красою, величчю й зорганізованістю стагують тисячні маси вірних. Мондер започаткував конгрес з приводу 1900 літти Христових Страстей у 1933 р. Від 1936 р. що в ньому відбувся Екхаристійний Конгрес, відбувається рік річно якийсь конгрес, вибираючи собі по року якусь особливу дією, щоб її звеличити. І так 1937-ий рік був з приводу Покрови Матері Божої; 1938-ий рік був присвячений Хрещенню України; 1939-ий Конгрес Молоді;

вершом досьогочасних конгресів у Мондері був Діточий Конгрес, цілий сфільмований, що в ньому самих дітей на ранішній Службі Божій, яку також сплавля діти, приступило до св. Причастя 900 дітей.

Останніми літами дається завважити по колоніях також більше zorganizований катехитичний рух. Вдбувався він і минуаними літами, головню по богосудженнях і в часі вакації, де отцям в навчаних катехизму великою поміччю були Сестри Службебниці. Вивни успішним не завжди був міг бути, бо на богосудженнях не всі діти могли бути присутніми, священника в році одждало много інших занять, як хрещення, шлюбни, нарастанн, акафисти, до хорого деколи треба було виклати. В часі вакації також не дуже завжди було вигідно вчити в одному місці, головню коли парохія була далеко віддалена від її членів. В минуаних кількох літах на приказ Іх ієреосвещенства запрягається до катехизації під проводом парохів всіх Сестер Службебниць, Братів богословів, і вчительських сил в часі вакації і вчити одночасно, як лише можливо у всіх школах даної парохії з докладним списком всіх дітей і їх участі в катехизмі. Статистика катехитична за рік 1940-ий з мондерського округу виказує, що переведено катехизацію в 29 колоніях, 62 школах і народних домах, з дітьми, що приступили до першого св. Причастя 437, а всіми дітьми 1947. В подібний спосіб переведено катехизації і в інших василіянських, місійних осередках.

Мимо парохіальних занять і професорських, що пожирати майже весь час у будні й неділі, найдено час також і на даваних місцях. Точної статистики місій даних оо. Василіянами не маємо під рукою, бо вона порозкидана по канадійській пресі принагідно, а вшукувати її вимагало б децю часу. З 1938 р. знаємо, що о. Палінкаш дав слідуочі місцї: в Мондері від 3 до 10 квітня; в Едмонтоні від 12 до 17. IV.; в Трансконі від 3 до 12. VI.; в Комарно від 17 до 22. VI.; в Роза від 24. VI. до 3. VI.; в Івуд від 7 до 10. VII.; у Фрейзеруд від 11 до 17. VII.; в Комарно від 17 до 20. VII.; у Вінніпегу від 24 до 31 VII.; в Гадашвіа від 1 до 7. VIII. З інших отців, що давали місїй й реколекції знанї: о. Дякович, о. Боднар, о. Гевко, о. Жидан а головню о. Трух, що давав дуже много місій і тут в Канаді й Зауч. Державах. Попри місїй займаються ще оо. Василіяни веденням Братства Українців Католиків, Маріанським Дружинами, Апостольством Молитви, товариством Доброї Смерті і всіякими молодечими клубами.

Від першого свогого прибуття до Канади думали оо. Василіяни над пресовою справою. Вже 1906 р. порушують вони на місійній нараді справу видавання часопису. Але ізза браку сил відложено на пізніші літа справу друкарні й видавання часопису. Справу української католицької часописи підніс о. Дидик 1909 р. на Всеканадійському Соборі в Квебеку, що вкортці її здійснїлася появою "Канадійського Русина" 1911 р. В закупні едмонтонських "Новин" 19. VII. 1917 р. беруть живу участь о. Крижановський. Коли ж 1929 р. перейшов Канадійській Українець на власність національної преси, що почала відноситися до католиків неприхильно, то оо. Василіяни зняли 7. XI. 1929 р. уділи в закупні Західних, а пізніше "Українських Вістей." Закодами о. Дамаскина Поповича, що 1. III. 1929 р. вступив вже яко отць до Василіяни у Мондері, завязується на Канаду "Бібліотека До-

брих Книжок," що вже велику скількість добри преси порозпихала по цілій Канаді. При БДК завязалося видавництво "Самоосвітних Листків," що вже видало 7 чисел. Першу маленьку пресу закуплено 2. VI. 1936 р. Двогизикник "Світло" почав виходити 1-го травня 1938 р., а його редактором став о. М. Романович. Василіяньскій Друкарню у Мондері збудовано 1938 р., що кром "Світла" друкує зборочу Календар Української Родини, молитвенники, книжочки релігійні і інші друкарські річі.

Іспирні місійну працю по парохіях і колоніях Василіяни знаходять ще час на культурно освітню працю серед нашого українського народу. Ще ніхто не думав у Канаді за рідну школу, а вже наші молоді вчилися української мови, співу, молитові забав при василіяньських монастирях: Мондер, Едмонтонгу й Вінніпегу. Є заходи о. Гури вже від 1903 р., щоб наші люди могли дець в народних справах гуртуватися й тому у Вінніпегу закладають вони першу читальню на 613 Флора Гевко. Опися куплено гаю на розі Мекі регор і Селкіра. Відтак мстилася читальня, по вбудованні Великої Церкви, в Малій Церкві. Взагалі, де йшло про релігійно-народне піднесення нашого народу, там йшли радо отці зі своїми промовами, відчитали й рефератами, про що повно є згадки по наших часописах.

Від самого прибуття до Канади були заходи, щоб отворити для наших людей український шпиталь. З цих чотирьох перших Сестер, що прибули разом з оо. Філясом до Канади, одна Сестра Амвросія мала скінчений шпитальний курс. За о. Тимочка в Мондері 26. V. 1909 р. поїхали дві кандидатки: Іоанна Мельник і Пеагаїя Фарина до Едмонтону, щоб там вчитися на доглядачок. 30. VI. 1911 р. приїжджає пані Нейл із Едмонтону, щоб облудмати над засобами вбудовання шпиталу, але з причини тяжких часів справа шпиталу розбилася. 22. VI. 1920 р. Др. Булянке з Вергева налявсь дістати поміч з Кетолік Екстенсией і в шій ціли вбравли вже місце на шпиталі на полудне за мондерською залізничною стацією. 16. XII. 1921 р. згодився Др. Булянке сам збудувати в Мондері шпиталь, щоб відтак Сестри через сплату перебрали собі на власність, але Сестри на таке не згодилися.

Щойно 1928-го року прийшов час на будову першого українського шпиталу в Канаді. Ініціаторами й цими, що найбільше захоючували людей по колоніях до збірок, були оо. Василіяни. З цього приводу так написав ієсч. о. П. Божик в своїому листі з 26. X. 1929 до о. Крижановського: "Принагідно я бачив у "Західних Вістях" світанку шпиталу в Мондері. Він на мене зробив премію вражіння. Будинок чудесний! Це дало мені думання, що коли б не оо. Василіяни, не було б цього шпиталу в Мондері, ані інших інститутів. Мондер для українців став цим, чим Квебек для французів. І за це українці повинні бути глибоко вдячні Чинові!" Василіяни помогли також радоч й зохоотно, щоб такий самий другий шпиталь повстав у Віллінгтоні, Альберта, що засновався 1935 р. і перейшов чималі труднощі. В мондерському шпиталі правиться шодня Служба Божя, а у Віллінгтоні час від часу, при переїзді залізнично на колонії.

Згадуючи про шпиталі Сестер Службебниць не можна при цім поминути й про духовний провід Новіціату Сестер Службебниць у Мондері. Перши духовним провідником від 1903 р. був о. Філяс.

По його відвізді були провідниками через довший час слідуєчі отці: о. Філіпп, о. Ріоан Тимочко, о. Крижановський. Інші отці були лише через короткий час. Найдовше провідником у Новітній Сестер був о. Крижановський. Про його духовний провід Сестер так написав із Києбуку І. ХІ. 1921 р. Митрополит Кир Андрей, коли відвідав Канаду вдруге з приводу збірки на повоєнних сиріт: "Опускаячи Канаду хочу з Вами ще розрапатися й подякувати Вам за Вашу доброту, за жерти на сироти й за все. Хочу Вам й про це сказати, що Ваша праця в Мондері та околннх колоннх видалася прегарною й надзвичайно хоєсною. Провадите Новітні Сестер дуже добре, так що в домі Сестер і на Новітній дух дійсно гарний, дух Божий, монаший..."

Чималою перешкодою в місійній праці оо. Василія була більшовицька пропаганда. Виросла вона з цих давних соціаліст-радикалів, що ще 1906 их років розсінали серед наших вірних, начеб то не було ні Бога, ні пекла, ні неба. Від 1906 р. змождні вони у Вінніпегу часосні "Червоной "Тіранор" де висмівали всяку віру й церкву, а імя Бога поміщували для погорди малою буквою. Коли 28. V. 1911 р. о. Крижановський мали відпрау у Ванкувер, в церкві Найсв. Серця, де приступило до св. Таїн 35 душ й охрещено 3 дітей, то соціясти в часі проповіді бурмотіли й хотіли зробити в церкві галабурду, але англійці-католики двоє із них вискинули з церкви. По 1918-му році, захоочені Ленінградом, розгулялися вони так надобре по Канаді. Один із многих способів протидіяння більшовизмові був 8-ий день травня 1934 р. в Мондері, де на їх збіговисько з Вегреві, Гарри Гілл і Пасей Лейку числом коло 300 більшовицьких, уряджено цієї самої неділі від півночі в мондерській церкві протіблагале богослуження до 12 год. обіду, в часі якого сотки вірних приймали св. Причастя, а відтак оця 1500 маю вірних запротестувала о год. 2-ій в Народньому Домі висланю заво до преміера міністрів в Оттаві й Едмонтоні, що український нарід осуджує більшовицьку роботу й не хоче мати із ним нічого спільного. Про цього роду протести й освідомлювання наших заеді в проповідях є повно згадок у нашій пресі.

Щоб мати погляд на місійну працю оо. Василія у Канаді з останніх літ, то мабуть найкращим доказком буде статистичний перегляд церковних відпраз за рік 1940-ий. В МОНДЕРСЬКОМУ ОКРУЗІ він представляється так: Мондер: що неділі й свята, Бовало: 2, Борців: 14, Блумінгтон: 5, Вегривд: 21, Восток св. Мих.: 17, св. Мих.: 12, Вилдінгтон: 6, Палайра св. Хрест.: 15, св. Успенія: 2, Дерент—місто: 7; св. Юрія: 4, Вознесіння: 8, Дефр: 12, Енгел-Лейк: 7, Ендро: 5, Елк-Пойнт: 4, Індістрі Б.М.: 15, Ч. Хр. 11, Кравік: 12, Лейк-Белю: 7, Лейві: 1, Лішо: 14, Лойдмістер: 2, Мирнан: 12, Москаліки: 16, Моркемб: 9, Н. Кіні: 17, Нортерей-Белі: 4; Стар-Пено: 12, Пірмула: 1, Пірмровз: 1, Пасей Лейк: 15, Рефурал: 10, Скарро: 12, Стрімсвіл: 4, Тофідл: 7, Флет-Лейк: 1, Чипмен: 19, Крассовора: 1, Богдан: 1, Петгайндер: 1, Мировстава: 1, Лемон: 3.— В ЕДМОНТОНСЬКОМУ ОКРУЗІ: в Едмонтоні, що неділі й свята, Бойл: 5, Вох: 9, Беверлі: 1, Вайддуат: 4, Галін: 2, Голден: 14, Гейлейк: 7, Грейвія: 1, Гасневіс: 1, Делатенд: 8, Дилкріс: 1, Егрінгтон: 8, Едсон: 3, Калмар: 14, Карвел: 5, Ковенні: 10, Коллінгтон: 2, Лелук: 14, Мітук: 1, Мелл: 7, Мунлейк: 1, Пнубрук: 4, Нерролейк: 1, Прозергері: 4, Порк Корт: 4, Равдідгілл: 16, Ридж-

фордрідж: 4, Рочестер: 1, Торсеї: 9, Торгілд: 7, Таватно: 1, Сокаль: 8, Сібабін: 2, Рокмивантентавс: 1, Форфар: 2, Федора: 5, Фрейзі: 1, Чергіа: 4.— В РАДВЕРСЬКОМУ ОКРУЗІ: Радвей: 18, Аншав: 6, Айроривер: 6, Беліс: 9, Вільно: 9, Востена: 9, Глендон: 9, Давнінг: 8, Еадорена: 8, Кувкіа: 13, Мелой: 1, Нішаа: 1, Редотер: 9, Смокелейк св. Онуфр.: 9, св. Парас.: 5, Сокаль: 7, Сленен: 7, Стрій: 10, Френчир: 1, Туасіс: 3.— У ВІННІПЕГСЬКОМУ ОКРУЗІ Вінніпег, св. Николая: стало що неділі й свята; Алгера: 1, Босежур: 9, Брокенгед: 5, Брайтстван: 5, Гадашвіа: 11, Кеюра: 25, Лейдвуат: 11, Ловелла: 3, Мекмон: 5, Норман: 1, Пайнфалс: 1, Правад: 4, Седлов: 6, Табоет: 9, Транскона: 19, Драйден: 2. Неводні з ОКРУТУ РОЙКРОФТ, що обслугує стало двоє священників, слідуєчі колонні: Балстер, Бервен, Бонанно, Ворсі, Гартривер, Гайрері, Гайскрік, Гвайто, Гліуд, Грімша, Кінусо, Кегривер, Кетуен, Кодесса, Непла, Нортстар, Новоралд, Роїс, Рішо, Снеплейк, Тіпкірік, Фортармліон. В МОНТРЕАЛІ обслугують стало чотирох отців 5 парохій. У ВАНКУВЕР обслугує стало о. Добко й візджак привагідно до Лудуайлейк, Верноу, Грінрод, Келовна, Новестмістер, Мавнткартіє й Рівелстоку.

В місійній праці оо. Василія не обійшлося в останніх літах й без страг місіонарських сил. Започатковані св. своєю смертю о. С. Дякович 21. VI. 1934 р., що в ньому Чині страгив ревного працівника, а канадійські українці одного з найкращих місіонарів-провідників. По трох літах 30. X. 1937 р. пішов по залупату до неба о. А. Філіппа, що був монахом ганбоких реалігійних засад і працював як місіонар у Канаді через 32 роки. Найбільше відчули всі страгу о. Н. Крижановського, що переніс до вічності 11. IV. 1940 р. Майже ціле своє життя провів він у подорожах по найбільше віддалених українських колоннях у Канаді. За його місіонарвання повстав цілий ряд величяних реалігійних інституцій, головою в Мондері. Найбільшою заслугою покійного це отворення Василіяньських Новітній в Мондері, заложення Богословських Студій і утворення нової Американсько-Канадійської Провінції. В його особі страгив Чині невтомного монаха й першого протіогумена в Канаді, а канадійські українці одного з найстарших і найбільше знаних місіонарів в Канаді. Крім цього вмер ще один молоденький о. Василь Скублені 26. XI. 1940 р. в Римі. Ненадію захопала смерть молодого богослова Брата Мировна Топорівського о. VII. 1935 р., а по короткій недужі 22. VIII. 1935 р. домашнього брата Сотера Ковальчика.

Під кінець 1940-го року провід Канадійської Місії спочив у руках теперішнього протіогумена о. Веняміна Бараніка, ЧСВВ. Канадійська Місія числила: отців 32, студіюючих: 47, домашних братів: 29. Крім старших монастирів: в Мондері, Едмонтоні й Вінніпегу отворили ще свої монастирі в Монтреалі, Ройкротфі, Радвей, й Векшурві. Займалися душпастирською працею, місіонарванням, організаціям й пресою. Мусіли звести Соботьбу з давнішим протестантизмом, розсвареним старо й новосивістивством, та воюючим більшовизмом. До здобутків Чина останніх літ треба зачислити головою отворення Американсько-Канадійської Провінції, заложення Богословських Студій, збудовання друкарні оо. Василія у Мондері й видавання своєю власною днютнєвника "Світло." Через смерть страгала Місія з отців: Дяковича, Філіппа, Крижановського й Скублені

ного; з студентів богословів: Топорівського; з домашніх братів: Ковалевич. Вийшли до старого краю отці: Войтович, Горечко й Оліський. Працюють з Канади у За. Державих із отців: Паликан, Андрейчук, Греб, Фецица, Ричук. Слід ще згадати, що 1934 р. видавав Канаду вєсє. і впр. о. Діонісій Ткачук, архимандрит ЧСВВ., що мешкає стало в Римі.

ЗАКІНЧЕННЯ

Обходимо цього року ювілей 50-ліття українського переселення в Канаді. Серед радісних ювілейних настроїв ми мали нагоду пригадувати й місійні праці оо. Василіяв, як частини цієї великої праці, що її вложила в українських переселенців Українська Греко-католицька Церква в Канаді. Цієї знеслої, місійної праці піднявся Василіанський Чин на приказ Святішого Вітця Папи Льва XIII у 1902 р.

Із цього коротенького огляду про місійну працю оо. Василіяв ми бачили які великанські грудності станули перед першими місіонарями-піонерами при вступі на канадійську землю. Вони мусли поклати незнаність мови, новість обставин, відмінність підсоння, тяжкість комунікації, тугу за рідним краєм, відірваність від всякого культурного світу й закладати релігійно-народне життя від самих основ і початків. Незлічима фалінга всяких противників Бога, Церкви й Народу пересулулася перед їхніми очима, як: царєславних, сєрафімців, бодругівців, всякого роду протестантів, радикалів, соціялістів, більшовників, старєсвистунців, новєсвистунів, жуківців і їм подібних. Однак місіонарі оживали духом свого патрірха св. Василія Великого, скріплені ревністю свого брата по крові св. священомученика Йосафата, зі сильною вірою в остаточну побіду Католицької Церкви, пішли між наш оуцений варід, вдержали всі напади противників і почали розбудувати релігійно-народне життя серед канадійських українців. Боже благословення спочило на тихій, сталій і витрєвалій праці василіяньського Чина, так що він розрісся в Канаді наче де євангельське дерево, а з його рясних і різнородних овочів користують не лише канадійській Україні від Монтрєля аж по Ванкувер, але й Україні Злучених Держав.

Такою була місійна праця оо. Василіяв в історії Української Католицької Церкви в Канаді. Як така продовжується вона й розвивається в тепєршнєстї. І такою вона остане в будучині, сповнюючи її надальше ціль свого монашого завдання, супроти Бога: старєючиєсь про своє власне спасіння й совершенство; супроти Церкви: достарчаючи українським католицьким єпископам помічників вєчних, трудолюбних і широко відданих; а супроти народу: обучувати його на місіях і поза ними, трудитися над вихованням молоді, сповнити правно надані парохіальні обовязки, проводити духовні вправи як клирові, так і народові. Вєкнці займатися всякою працею, що служить усовершенєванню духа.

* * *

Згадуючи історію нашого минулого 50-ліття, не можемо поминути й цих Василіяв-піонерів, що своєю місійною працею заклали перші основи під наше релігійне життя у Канаді, а тепєр по місійних трудах усунули вічним сном. Із цих, що найскорєне відійшов від нас до Бога по вічну нагороду, був:

о. ІВАН ІЛІЯ ТИМОЧКО, ЧСВВ.

Родився він 2 сєрпня 1869 р. Вступив до Чина 16. I. 1889 р., зложив профєсію з. XII 1893 р., став священником 23. VIII. 1896 р. До Мондєру приїхав 10. VII. 1905 р. Зпочатку працював, як місіонар у Едмонтоні до 26. XII. 1906 р., а відтак був одним з місіонарєв у Мондєрі й мондєрських колонїях, продовжуючи працю своїх попередників о. Філіаса й о. Фіаннона. При повероті з відраши на Вєстотї св. Николая засночила його на сєнях смєрть 19. XII. 1909 р. Спочив на мондєрських цвинтарі.

Цей пам'ятник з білого граніту на могилі ба. п. о. М. Гура ЧСВВ. в Едмонтоні вєстєлено старєшими о. В. В. Ладним ЧСВВ. і жертвами вірних.

о. МАТЕЙ МИРОН ГУРА, ЧСВВ.

Родився він 3 верєсня 1873 р. Вступив до Чина 22. VII. 1892 р., зложив профєсію 24. VI. 1897 р., став священником 28. VIII. 1898 р. До Вінніпєгу приїхав 15. XI. 1903 р. Зразу розвинув місійну працю у Вінніпєгу й дооконичив колонїях до 10. I. 1907 р., відтак у Едмонтоні та колонїях до листопада 1922 р. Опісая вернув знову до Вінніпєгу на два роки, а вкнці став у Мондєрі магїстром новиків від верєсня 1924. Захорував тяжко 20. XI. 1924, а по операциї помер 14. I. 1925 р. Спочив на едмонтонському цвинтарі. Чин утратив в його особі ревного й витрєвального місіонаря, а українці піоніра канадійської місії.

о. Іван Тимочко ЧСВВ. (ліворуч),
о. Матеї Гуро (справа).

о. ПЛЯТОНІД ПЕТРО ФІЛАС, ЧСВВ.

Родився 27 вересня 1864 р. Вступив до Чини 7. XI. 1883 р., зложив професію 5. VIII. 1888 р., став священником 15. IX. 1889 р. До Едмонтону приїхав 1. XI. 1902 р. Працював зразу в Едмонтоні до 27. XII. 1902 р., відтак у Бівер Лейзу (Мондери) закладаючи перші основи під місіюну працю. За його перебування у Мондері повстав перший місіюний дім, перша василіянська кальція, Новіят Сестер і цілий ряд новозависаних місіюних станиць. Вибраний на першого протоігумена обновленого Чину, був змушений виїхати з Мондери 9. I. 1905 р. до Старо-го Краю. Однак канадійською місією цікавився о. Філас через ціле своє життя й при питанні над єпископом для українців у Канаді виразно заявив латинському єпископу, що канадійські українці без українського єпископа будуть пропаші. Вмер у Дрогобичі 16. VI. 1930 р. й там на дрогобицькому цвинтарі спочив. Чин у його особі стратив swojego великого місіюнаря, працівника й письменника, а канадійська імїграція swojego першого організатора.

Бл. п. о. П. Філас, ЧСВВ.

о. СОФРОНІЙ СТЕФАН ДЯКОВИЧ, ЧСВВ.
Родився 4 січня 1888 р. До Чини вступив 25. IV. 1905 р., професію зложив 21. IX. 1910 р., став священником 26. X. 1913 р. До Мондери приїхав 9. VI. 1926 р. Зразу був учителем новиків і обслуговував Мондер і мондерські кольонії. Відтак по 4 роках трудився як місіюнар в Едмонтоні й едмонтонських кольоніях. Часто виїжджав на місії. Захорував з перестузи й вмер у мондерському шпиталі 21. VI. 1934 р. Спочив на мондерському цвинтарі. Чин стратив у йому ревного працівника, а канадійській українці одного з найкращих місіюнарів - проповідників.

Бл. п. о. С. Дякович, ЧСВВ.

о. АТАНАСІЙ НИКОЛАЙ ФІЛИПП, ЧСВВ.

Родився 16 грудня 1870 р. До Чини вступив 7. IX. 1888 р., зложив професію 30. VII. 1893 р., а священником став 23. IX. 1896 р. До Мондери приїхав 13. I. 1905 р. і продовжав працю о. Філаса. Від 26. XII. 1906 р. до 1933 р. займався стало, крім малої перерви 1923 р., місіюною працею у Вінніпегу. Від 2. XI. 1933 р. був ігуменом і професором у Мондері аж до 30. X. 1937 р., коли то його заскочила смерть у мондерському шпиталі. Спочив на мондерському цвинтарі. Чин утратив у його особі монаха глибоких релігійних засад, а українці улюбленого місіюнаря й проповідника.

Бл. п. о. А. Філіпп, ЧСВВ.

о. НАВКРАТІЙ НИКОЛАЙ КРИЖАНОВСЬКИЙ, ЧСВВ.

Бл. п. о. Н. Крижановський, ЧСВВ.

Родився 22 травня 1876 р. Вступив до Чини 29. VIII. 1894 р., зложив професію 23. IV. 1899 р., став священником 23. VIII. 1903 р. До Вінніпегу приїхав 15. XI. 1903 р. й перебув тут майже безперервно до 1910 р. Від 1 січня 1910 року почав розбудовувати місіюну працю заложену о. Філасом, а продовжувану о. Фимилоним і о. Тимочком. За него повстає цілий ряд величящих інституцій, цюдьми пишеться свогоді український Мондер.

Його зусиллям повстав Новіціят оо. Василян, Дім Сестер, а вкінці ціла американсько-канадійська провінція. Майже ціле своє життя провів він у подорожах по найдальше віддалених українських колоніях у Канаді. Чимало разів виїздив до Зауочених Держав і до Ст. Краю в місійних цілях. Працював до останних своїх сил і так його й смерть знайшла у Стемфордї 11. IV. 1940 р. Похоронений на мондерському цвинтарі. В його особі стратив Чин невтомого працівника, провідника й першого протоігумена американсько-канадійської провінції, а канадійські українці одного з найстарших і найбільше знаних місіонарів у Канаді.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

Жерела й література:

Крім принагідно згаданих в статті, ще живино: Хроніка Мондерського Монастиря, т. I, II, III, IV. Хроніка Едмонтонського Монастиря. Каталогї ЧСВВ. від 1902 р.—1940 р. Записки о. Кражановського, ч. 1, 2, 3. Роля оо. Василян. Легаль Начерк Історії стр. 121—129. Моріс; Історія Католицької Церкви, т. III і IV. Блю; Альберта минула й сучаста, стр. 250—251. Богословя; 1926 стор. 170—197. Канад. Українець 1911—1929. Українські Вісти 1928—1940. Листи й принагідні оповідання отців-піонерів.

Культурно-просвітній осередок у Віркенді, Саск.— Певрі: Церква Матері Божої Неутрапанї Панаї та Колегіє св. Йсїфа. Вложай: Інститут Просв. Сервал. Печатав "Газетоу Служителюу" Монаху й І Юзеваку оо. Радеметорнїстїв і Колегіє св. Йсїфа.

Начерк Діяльності оо. Редемптористів у Канаді

Цяло цих стрічок не є подати повний начерк діяльності оо. Редемптористів у Канаді. Це вимагало б далеко обширнішої розвідки. Тут хочу подати лиш деякі важніші моменти та деякі статистичні дані з тої діяльності. Це дасть змогу представити собі загальний образ тої діяльності.

о. Ахіль Деларю, ЧНІ.

14. вересня 1899 р. з пристані Ліверпул в Англії о год. 6 вечером виплив корабель "Скацман," на котрому фламандський редемпторист, о. Ахіль Деларю їхав до Канади, щоб тут за особливим зарядженням Божого Провидіння працювати між українцями.

Був це празник Воздвиження Чесного Хреста після нового стилю. В той сам празник після старого стилю 27 вересня той корабель доплив до берегів Канади, а 28 вересня причалив до Квебеку.

Через два дні, 15 і 16 вересня, подорож була спокійна. В суботу вечером 16 вересня зірвався вітер, що небавом перемишав в скажену бурю, яка шаліла через цілу ніч і тривала три доби... По бурі прийшла погода, а з нею й радість забилася в очах всіх. В ночі з 21 на 22 вересня подорожні спали спокійним сном. Нараз корабель сильно затримався й увесь перед корабель затримав в воді. Сьогодні за тим дався чути різкий свист корабельної сирени, що звістила катастрофу корабля.

Що сталося? Корабель наїхав на підводну скалу коло острова Бел Айл й так дуже похилився в лівий бік, що неможна було встояти на покладі. Мимо того всі подорожні, притримуючись чого хто міг, бігли на поклад і в нерестарі старались зганити велич безбезпеки, що грозила їхньому життя.

На приказ капітана негайно почато рятункову акцію човнами.

Хтось передав ритунковий пояс о. Деларюму та він скоренько віддав його своєму співбратові. Отець Й. Коппен ЧНІ, став накладати його на себе, та роздумавши хвилину, віддав його о. Ахілеві кажучи: "Коли один з нас має вирятуватись, ліпше буде, щоб ви це були; ви ще молоді й можете багато вчинити добра для Чина й для душі."

Нічого не помогли протести о. Деларюго. Мусів повинуватись приказам свого настоятеля подорожі.

Тимчасом стало розвиватись. Моряки спостерегли недалеко корабля скали й с е й час приступили до ритунання. При помочі драбин і шнурів, під проводом метких моряків, подорожні, між ними й о. Деларю, дістались на острів.

По чотирьох днях різних невогд й терпнів, перебутих на скалах острову, вдалось подорожнім дістатись до Квебеку. Після короткого спочинку в монастирі св. Анни в Бонре, о. Деларю виїхав на захід Канади.

Впр. о. Степан Бостановський, ЧНІ. Візитатор оо. Редемптористів.

ПЕРШЕ МІСІЙНЕ ПОЛЕ В КАНАДІ

11 жовтня 1899 р. о. А. Деларю приїхав до Брендону, Ман. Відтіля став обслуговувати українських поселенців на просторі садючих нині парохій в Манітобі: Брендон, Мантейн Ровд, Сенді Лейк, Озерна, Город, Елфін тон, Мезі, Ректен, Маннедоза, Овкбури, Ольга, Шоллейк, Сів, Розбури, Могіли, Енгусвіа, Рутінія. Справді його побут у тих місійних станицях не був довгий, бо тривав усього чотирі роки та кілька місяців, означе своїми відвіданнями та духовними обслугами українського народу поклав о. А. Деларю перші основи під повстання тих цвітучих нині українських католицьких парохій в Манітобі.

Ця праця була надзвичайно велика. Отець А. Деларю сам один обслуговував ті всі околиці, що нині творять чотири великі округи.

Секретар Митропол. А. Шелтинського о. Василь Жолдак, що приїхав осенню 1901 р. до Канади як візитатор українського народу, в грудні 1901 р. між іншими відвідав деякі місійні станиці о. Деларю.

рого: Брендон, де було 15 українських родин; Мавгейт Ровд, де було 40-45 українських родин і Шол-Лейк, де було дуже багато українських родин. У своїх листі з 25 грудня 1901 р. до Преосв. А. Лянжева висказує о. Делярому признання за його релігійні та духовну опіку над українським народом.

З Шол Лейк, Ман., в товаристві о. Длярого удався о. Жолдак до Йорктону. В цій окрузі знайшов о. Жолдак дуже багато українських поселенців, під духовним оглядом опущених. Знаючи посету о. Делярого для українського народу в Манітобі, о. В. Жолдак просить архієпископа з Ст. Боніфас призначити його для українських поселенців в околиці Йорктону. Говорячи про округ Йорктону, о. В. Жолдак писав до Преосв. А. Лянжева: "Може сказати, що з духовної точки положення тих людей є справді сумне і є це послідовно абсолютною konieczністю, щоб священик, що говорить їхньою мовою, правильно відвідував їх. Я думаю, що це буде в великих інтересах віри, коли Ваше Преосвященство віддадує цю Йорктонську околицю під духовну опіку о. Делярого так, щоб цих людей відвідувано, оскільки можливо, раз у місяць." (Лист о. В. Жолдака з 25 грудня 1901 р.)

Положення українських католицьких поселенців було тоді з духовної точки сумне. Не лиш тому, що брак був священиків, але й тому, що різні сектанти розпочали прямо-некольтний наступ на віру українських поселенців. І це була дуже трудна задача о. А. Делярого й тих отців-місіонерів, що відтак прийшли йому до поміч скріпляти й боронити віри українців католиків у боротьбі з сектантами. Щоб мати кращий образ тої праці о. А. Делярого і його товаришів, треба лише пізнати тих ворогів української католицької Церкви на канадській землі.

НАСТУП СЕКТАНТІВ НА ДУШУ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ПОСЕЛЕНЦІВ

Протестанти різних сект у Канаді бачили тисячі українських поселенців, що прибували з Європи. Вони виділи, що це нарід здоровий і талановитий, тому почали старатися, щоб позискати його для себе й відтак засмілювати. Протестантські агенти користуючи з того, що українські поселенці не були релігійно пригатовані до канадських обставин, а при тім приходили без своїх священиків, з релігійною завязістю почали ширити між ними протестантизм. Місіонари й місіонаркам, що жертвувалиши ширити протестантизм між нашим народом у Канаді платили апочатку по 2 долари денно. Їхня праця зразу не мала успіхів, бо український нарід не розумів їхньої мови, а в потреби удавався до місцевого римокатолицького священика, що міг з ними розмовитись.

При кінці 1901 р. задумали протестантські проповідники приєднати до себе українців в цей спосіб, що хотіли взяти під свою "протекцію" та свій провід школи українців в Манітобі та відібрати їм право мати школи з двома мовами: англійською й українською. Тим способом хотіли вони при поміч своїх шкіл, ведених виключно в англійській мові та під провідом протестантських учителів, якнайскоріше винародовити українців релігійно та народно. Коли ж про ці наміри протестантів довідався Преосв. А. Лянжев 8 січня 1902 сам особисто, а 16 січня того ж року через своїх заступників канадсько-католицьких священиків на зборах в Вінніпегу адемаскував інтриги протестан-

тів і вказав, що українцям в Манітобі прискуту право на школи з двома мовами, англійською та українською та, що жертвована "протекція" протестантів, це з одної сторони маво до поширення протестантизму, а з другої сторони, це велика крияда для українців, бо відібрав їм право вихувати своїх дітей у рідній мові. (Гл. "Меморіа у справі зусиль зо сторони схизматиків і еретиків серед українців Західної Канади," о. А. Делярмі Квебек, 1908 р., ст. 9 і са.)

Висад цих очевидно невадких діянів протестантських пропаганди розсерджен протестантів, одначе вони не знеохотились. Бачучи що вони нездатні до відкритої боротьби, звязали до тайної. Вони були переконані, що треба українців підійти, щоб собі їх приєднати, й що треба порозсилати між ними ніби апостолів, які говорив б їхньою мовою та виконували б усі священодійства, а кінці зрадили б їх та зарплатили вогорі без зайвого гуку й крику. До того траніає добра нагода.

При кінці 1902 р. з'явився в Злучених Державах чоловік, що звав себе "Серафимом, Епископом й Митрополитом православної віри для цілої Америки." Кожний, що його стрічав, бачив, що він любив гроші й чарку. За гроші Серафим був готовий рукоположити кожного, що до нього прийшов. Наука й моральне життя були для нього справою другорядною. Його прибуттям до Злучених Держав сильно зрадили протестанти. Вони постановили послужитиши ним, як необхідним звязком до доброго успіху своєї пропаганди серед українців в Канаді. Коли ж він стане залишиши, постановили висміяти та відуратиши його.

Провід російської православної місії в Злучених Державах на приказ Петербургського Синоду та російського консула Ладизжинського в Зл. Державах помістив у своїм офіційним органі "Світ," ч. 13, 1905 р. таку заяву:

1. Серафим (Стефан Уствольський) є бувшии православний священик, що піддав церковній клятві (екскоммуніці) і перейшов до стану міряні. Йому дозволено було удатись на схід як світському чоловікові.

2. Ні св. Синод, ні патріярха Сходу не знають Серафима ні епископом, ні митрополитом.

3. Серафим і ті всі, що були ним рукоположені, є обманні та їх священодійства є неважні.

В тому самому часі офіційний орган св. Синоду в Петербурзі: "Церковні Ведомості" про минуле Серафима подав оце:

В 1882 р. Серафим добровільно зрікся своєю священничого уряду й перестав виконувати його дійства.

В 1899 р. розвівся зо своєю жінкою.

В 1901 р. прохав у св. Синоду дозволення стати монахом, одначе його не одержав, тільки дозволено було йому на старість перебувати в монастирі в Новограді, де він остав заледні два місяці. Звідтіль помандрував на гору Атос, де одержав приказ св. Синоду з Петербургу вернутись до монастиря в Суздаль, щоб ним могли запокуватися лікарі, бо видно було в нього прояви божевілля. З монастиря в Суздалі просив Серафим в св. Синоду дозволення виконувати священодійства, та даремне. Знуджений побутом в монастирі в Суздалі й бажаючи визволитись з нього, Серафим підлиса грамоту, в якій зрікся виконувати священодійства та прирік не носити більш священничої ряси. Це вистарчило. Йому дозволено вихіяти поза

границі Росії й удатися на Схід, що він вчинив 12 червня 1902 року.

Тепер ми знаємо історію Серафима. — Що ж сказати про протестантів, що чваняться своєю знанн'ям й мають претенсії шукати царства небесного, а так низько впали, що благаї святкокарських дійств в манька, що повинен був зайняти місце хорих. (Пор. вище наведений "Меморіал", ст. 13 і сл.)

З початком 1903 р. Серафим примандрував до Зв. Держав до Канади на просбубу Івана Негрича, тодішнього редактора "Канадійського Фармера" й К. Геніка, еміграційного агента в Вінніпегу, що бубаю оба віддані протестантам.

Легко зрозуміти, що редактор часопису розпочав кампанію на його честь, укриваючи правду цією й роботу протестантів. Серафим сейчас ваявся до діла. Свяченою водою торжественно зачав викроплювати людей, що зложили надгороду. Тим способом думав зробити їх святицями. Та справжнього священства їм не дав — бо не був єпископом. Розпочате діло йшло своїм ходом й кішнена Серафима наповнялася скоренню.

"Викроплюєні" Серафима, користаючи з релігійного опущення українців, розбіглися по колюв'ях у Канаді, де люди їх не знали й отверто представлялися як українські греко-католи. святицями, що недавно прибули до Старого Краю. Оплакуючи й співчувають незavidне релігійне їх положення й звідпачуть їм, що цей день є останнім днем їх біди й нужди.

Легко представити собі радість опущених наших людей й заана, з яким відноситься до тих комедіантів, ідучи до них хрестити свої діти, вичається, сповідається й дивиться на глузи св. Служби Божої.

І це не дивно, що нарід дав себе обманити тим дурисвітам, лише о. Делярий. Представте собі якийсь нарід, що оставив би свою батьківщину й вимандрував до чужого краю, де він не розуміє ні мови й не знає звичаїв краю. Представте собі цей нарід, що через кільканадцять літ уже не бачив свого священника. — Аж ось одного дня бачить він у церковних ризах людей, що звуть себе його священниками. Вони прихляють, щоб навчити та подбати про його духовні потреби. — Хто відважився би сказати, що комедія не вдалася б? Перудисі коли приймється, що цей нарід є малосвідомий в правдах св. віри.

Ці обманці, значно прикметні й слабості свого народу, почали представляти Намісника Христового, св. Отця та канадійських єпископів як тех, що не дбають про духовне добро українців, аж порогів, що хочуть український нарід укрмити, залатинишити греко-католицький обряд й винародовити українців у Канаді. Одного разу о. Делярий стрінув одного такого серафимського обманця. Він сейчас почав диспутувати про релігію та боронити протестантських засад. Описая додав, як може те говорити, що Пана й канадійські єпископи дбають про добро українців у Канаді? Чому ж вони нам не дозволяють відправляти в греко-слов'янським обряді, коли ви знаходитесь між українцями? Це був вершок його доказів. Історія світчєть, що вони вартують!

Заохочені успіхом перших, другі відступники прихлїдили до Серафима й просили його покровити їхні головні цєю водою, що мала дати їм владу над другими. Ноний пастр бачив, що ремесло є корисне, не давав довго проситися, коли

тільки одержав надгороду за свій труд. Оповідати, що деякі з них мусили спродати навіть воли, щоб сплатити довг Серафимові.

Серафим, на превелику шкоду для себе й своїх прихильників, не вдоволявся тим. Окружений роєм підслєсників й при помочі свого умового розострення думав, що він в діяності є незвичайною особистістю, наділений всіма властями. Особисто почав відвідувати більші осередки українців галичан й буковинців, викроплюючи кого попаю. У Сифтоні напр., де нарід не хотів його прийняти до церкви, він удався до манна й тут викропив кількох. В Фюрктоні відограв свою комедію на вулиці на превелике здивування та сміх мешканців міста. Цей незвичайний успіх полувув цілу справу. Нарід, хоч простодушний, одначе добрий й віруючий, почав недобрити Серафимцям. Він назвав їх словом "викроплєніц".

Серафим був оруддям в руках протестантів. Як тільки вони спостерегли свою силу й спосібности обійтися без його опіки, сейчас увільнилися від нього.

При кінці 1903 р. заохотили Серафима відвідати Росію та відпочити по своїх "тяжких" трудах у Канаді.

В часі його несприсутности, Негрич й Генік під проводом Ів. Бодруга скликали через "Канадійський Фармер" "всенародне віче" до Вінніпегу на 26 й 27 січня 1904 р. В означених днях явилось в Вінніпегу 16 "викроплєніц" разом із 17 делегатами, як відпоруцниками деяких місцевостей Манитоби й Саскачевану. — Щоб надати більшої величі своїй комедії й дати пізнати простим людям, що весь укр. нарід бере участь у ній, організатори вича подбали про телеграми від різних місцевостей з Канади та редакції "Свободи" зо Злуч. Держав.

Дня 4 лютого 1904 р. на сторінках "Канадійського Фармера" появилсь обширний звіт згаданого віча. Ось так "викроплєніц" Серафима, скриплєні поміччю протестантів, положили основи своєї церкви, що її назвали "незалежною," а котра в діяності залежала від протестантів. Організатори цього віча не вивчали зпочатку цього секрету — значчи добре, що на саме слово "протестантська церква" українці були б обурилися.

Треба було осторожно й поступлено поступати, та перш усього запризнати українських поселєнєв з протестантими, зглядно з презвитеріянiami, що показувались так заікавлені українцями. (Пор. вище навед. "Меморіал", стр. 20 й сл.)

В Меморіалі агадуться також про одного лідера, що кермував прєсвитеріянським рухом між українцями. Працював він зразу, коли приїхав до Канади, на залізничому шляху. В 1898-ому р. став він еміграційним агентом. Як такий перебував він між нашими поселєнєцями в Шол Лейк, Ман. Перечив існування й безсмертності душі, насміхався зо св. Письма й Преч. Діви Марії. Намовляв матерей не вчити дітей молитов. Його безбожність була така велика, що віруючий нарід не могучи слухати його богохулств, прогнав його з цієї колонії.

Цього чоловіка вжили прєсвитеріянці на цивілізатора й прєсвітєля українців, на апостола, що мав своїх братів й сестер провадити до царства небесного. Що ж думати про других, що працювали під проводом такого провідника? На чолі цих викроплєнєв стояв прєсвитеріянський місіо-

Дня 6 січня, 1909 р. приїжджає до Йоркстону другий євangelізатор єдиного об'єдн. о. Г. Бульє. Від того часу могло бути вже стало, в означені неділі, пообслуговування для українців католиків в Йоркстоні.

Дня 10 січня, 1910 р. приїжджає другий помічник о. Н. М. Декамп. Цей молодий і надзвичайно енергійний місіонар вложив дуже много праці в поєднанню організації парохій і будові церкв у Йоркстоні.

Першими оо. Редемптористами, що пішли саідом о. А. Делярїя й привини нанч обрид та працювали між українським народом в Канаді були отці отці: Г. Бульє, Н. М. Декамп, К. Тешир і Л. Боский.

ОРГАНІЗУВАННЯ ПАРОХІЙ

Початкова праця місіонарів-піонерів була незвичайно тяжка. Щоб обслужити й остергти віруючих людей перед небезпечною утратою св. віри, треба було постійно подорожувати. Комунікація була дуже прикра. Доріг майже не було. Були ливі пущенькі, лісові, індіанські стежки. Серед густих лісів можна було легко заблудити. Залізниця була рідка й далеко віддалена від українських поселенців. Самоходів не було. Треба було десятками миль їздити волами, чи кінями, в літі серед густої хмарини комарів, в зимі серед лютих морозів у часах, коли треба було мешкати в землянках й терпіти голод та холод з бідними поселенцями. Місіонар, перетомлений довгою й невідомою дорогою, приїздив на колонію й тут у хатині сповідав, а правив Службу Божу та голосив Боже слово. По відправі катехизував, хрестив, миропомазував і вівчав. Коли додали клопоти в будуванні та пересудив в записуванні церков в законну владу і боротьбу з сектантими, що напосілись на українських поселенців, будемо мати маленький образ тяжкої піонерської священничої праці в Канаді!

В 1910 р. оо. Редемптористи з Йоркстону обслуговували українців в Оттаві, Онт., і в Монреалі, Ка.

Від серпня 1910 р. до липня 1913 р. о. Г. Бульє ЧНІ, з Брендону, Ман., обслуговував українських поселенців в округах Брендон, Ман., і Ріджайна, Саск.

Від 1 листопада, 1916 р. до 14 серпня, 1923 р. оо. Редемптористи обслуговували українських поселенців в окрузі Комарно, Ман. В цій окрузі отці добували до наступних 40 колоній: Арборг (місто), Арборг (Канім), Арнес, Біфрост, Бродвалей, Чатфілд, Даллас, Фишер-Бренч, Фолей (Преображенів), Фолей (св. Ів. Хрестителя), Гімлі, Гінсонів, Годжсон, Гемерлін, Інууд, Комарно, Крайцбург (місто), Крайцбург (схід), Крайцбург (захід), Ледвін, Малантон, Мелеб, Моластирський, Морина, Окно, Плезент-Говм., Попларфілд (село), Попларфілд (захід), Рембрандт, Ривертон, Сільвер, Скай-Лейк, Ст. Мартин, Сільван, Тюлон, Вінніпег-Біч (фарми), Вінніпег-Біч (місто), Ст. Розер, Вайтвуд, Збараж.

Працювали там з початку о. А. Делярїя, опісля отці: Людвик Боский, Франс Боский, Риналд Костеновль, Йосиф Гекіре, А. Дельфюрж, А. П. Вач Біаєн і Н. М. Декамп. Передовсім много заслужився в цій окрузі о. Л. Боский в організації та будованню церков.

В тому часі в цій окрузі збудовано 12 нових церков і в п'ятиох колоніях розпочато будувати 5 нових церков.

11 жовтня 1919 р. замешкали оо. Редемптористи в Айтуні, Саск., і звідси почали обслуговувати українських поселенців в Айтунському окрузі.

В 1941 р. оо. Редемптористи з Айтуні, обслуговували отці парохії та місійні станиці: Айтуня, Бедфордвіл, Бенкенгем, Габберд св. Духа, Габберд Чесного Хреста, Герсел, Гудів св. Михаїла, Гудів Пресв. Тройці, Джесмін, Фенвуд, Бирмінгем, Кенангер, і Лерос.

В 1941 р. оо. Редемптористи обслуговували в йоркстонському окрузі отці 25 парохій та місійні станиці: Йоркстон, Вишар, Красне, Вінярд, Голар, Модельфарм, Гофнел, Фомалейк, Шіго, Ісінгер св. Николая, Ісінгер св. Петра й Павла, Вайтсенд, Мелвил, Плезно, Бівердейл, Джелбург, Ярослав, Вилвобрук, Райн, Сторновей, Рокстон, Калдер, Руссел, Барнас і Асинабов.

1941 р., в часі літнього катехизму, в йоркстонському окрузі училися 1030 дітей, з того до першого св. Причастя приступило 157 дітей. Катехизму вчили Сестри Службинниці й оо. Редемптористи.

В Саскачевані зорганізували оо. Редемптористи понад 50 місійних станиць-парохій. Побіч церков будували Парохіальні Доми, основували Братства й Товариства по парохіях.

З йоркстонського округу до вересня, 1941 р. виїшло українських католиків: священників 7, Сестер-монахинь 42, учителів і учительок 38, доглядачок хорих 4, лікарів 2, інженерів 1.

СТАРАННЯ О ПЕРШОГО ЄПІСКОПА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ

У другій половині 1909 р. маля зібратися всеканадійська єрархія на перший планарний Собор у Квебек, щоб тут під проводом Апостольського Делегата обговорити важні справи католицької Церкви в Канаді. Отсей церковний Собор став найкращою нагодою для українців Канади, щоб усій місцевій католицькій єрархії ясно представити свої релігійні справи.

Вже в травні 1909 р. нише о. А. Делярїя ЧНІ, лист до впр. о. С. Дидика ЧСВВ, тоді головного Настоятеля оо. Василів у Канаді. У нім заохочує та радить йому особисто взяти участь у тім Соборі та порушити на нім релігійне питання українців Канади (т. е. лист відповів з 4. VI. 1909 р. впр. о. С. Дидика ЧСВВ, до о. А. Делярїя ЧНІ.)

Про незавидне положення українців Канади написав о. А. Делярїя, ЧНІ, книжечку п. н. "Меморіал у справі зусиль зо сторони схизматиків і еретиків серед українців західної Канади." Квебек, 1908 р.

У тій книжечці з подробицями оповідає о. Делярїя, як канадійські протестанти, головню прештеритерія ширять між віруючим українським народом єресь, схизму й ненависть до Католицької Церкви та її представників, щоб тим способом вивратити з серія нашого народу св. Христову віру.

Переповівши коротко історію "незалежної церкви," ставить вкінці о. А. Делярїя питання: Чого нам треба?

І відповідає на нього: "Треба нам повної організації, а саме:

1. Треба нам українського католицького часопису.
2. Треба нам парохій зо стало там замешкалими ревними священниками.
3. Треба нам ширококатолицьких шкіл.
4. Треба нам монахинь, так до католицького

виховання молоді, як і до харитативних діл між українським народом (ст. 44).

Впр. о. Па. Філяк, ЧСВВ., подаючи рецензію тої книжечки в "Руслані" з другої половини 1908 р., писав про неї: "З цілої брошури віе високий дух апостольського робітника, горяча любов католицької Церкви, шире співчуття для наших емігрантів і глибоке оадушлення для Ісуса, для котрої він посвятився та до котрої кличе других!"

Дня 22-го червня 1909 р. Преосв. Д. Сбаретті, Апостольський Делегат Канади, в листі до о. А. Делярого ЧНН. просив місіонаря, що обслуговує українців, виготовити меморіал: 1) про релігійне положення українців Канади та передусім 2) п-о серединки, котрими можна було б охоронити їх віру. "Той меморіал,— писав Апостольський Делегат— бажано предлажити єпископам Канади, що зберуться на церковнім Соборі в Квебеку."

На це прохання Апостольського Делегата, пише о. Делярий ЧНН. друге письмо п. з. "Меморіал у справі українців північно-західної Канади". У ній же раз побіжно згадує шановний автор про сумне релігійне положення наших поселенців у Канаді; та передусім задержується над практичними серединками, при помочі котрих можна було б ослабити й знівелити грізну роботу протестантів і схизматиків між українцями католиками Канади та задержати їх при Католицькій Церкві й св. вірі.

Ось деякі серединки, що їх подає о. А. Делярий у згаданім меморіалі.

Конечно подбати про достаточне число українських священників, так світських як і монахів. Якнайскоріше оснувати український семінар (ст. 7-8).

Конечно подбати про українського єпископа для українців Канади.

Про що так важку й делікатну тоді справу ось що писав о. А. Делярий у памятіім меморіалі:

"У звичайних обставинах єпископові, чужого обряду й народности, було б дуже тяжко досколати так великих і численних діл. Це твердження, що відноситься до всіх народів, відноситься передусім до українців. Природне недовіря українського народу до католиків латинського обряду, що його витворили вікові надужиття зо сторони поляків і безперервна пропаганда брехнею й очерненнями зо сторони протестантів і схизматиків, завсіди в якійсь мірі шкодили не тільки праці латинських священників щодо обряду або походження, але теж і праці українських родом священників, що підлягали латинському єпископові."

"І тому від кількох літ насувається питання чи не ліпше було б призначити скоріше ніж пізніше українського єпископа для українців Канади" (ст. 8-9).

Дальше автор згаданого меморіалу говорить про це, що українці католики Канади, віачуваючи потребу духовного проводу зо сторони українського католицького духовенства, звертаються до деяких священників у Злучених Державах. А такий стан не є відрядний. Тому автор меморіалу закладає: "Найкращим середником буде якнайскоріше іменувати українського єпископа для канадійських українців." (ст. 9).

Свій цінний меморіал написав о. А. Делярий ЧНН. при кінці липня 1909 р.

"Меморіал у справі українців північно-західної Канади" підписали, крім самого автора цього меморіалу о. А. Делярого, ще о. Ат. Филіпів ЧСВВ та о. Й. Ад. Сабурен.

Дня 13-го вересня 1909 р. о. А. Делярий, виславши бажаний меморіал Апостольському Делегатові, писав до нього:

"Чи міг би я звернути особливішу увагу Вашої Ексцеленції на конечність номінації українського єпископа в Канаді. Передусім відкоди в Злучених Державах появились письма для українців Канади; ці останні очікують з певністю номінації єпископа своєї народности."

"Можу навіть сказати, що їх очікування є так формальні, що вони відмовляють шонебудь чинити відносно запису своїх церков та довог, доки не будуть мати українського єпископа."

У другій половині жовтня 1909 р., підчас Собору в Квебеку, написав о. Генрик Бульє ЧНН. важний лист в українській справі до о. др. А. Е. Бурке, президента Товариства Поширення Католицької Церкви в Канаді. Цей священник був ривначоно й великим приятелем українців Канади.

Своїм листом звернувся до нього о. Г. Бульє з просьбою, щоб він своєю увагою представив учасникам Собору грізне релігійне положення українців Канади та конечну потребу номінації українського єпископа на Канаду.

Лист о. Г. Бульєа появился в англійському-католицькому тижневикові: "The Catholic Register", з 28-го жовтня 1909 р. У цім листі о. Бульє між іншим пише:

"Можемо сказати, що найбільша пекуча справа й найпотрібніша річ для українських священників, це український єпископ.— Ті, що не розуміють українців, не будуть розуміти теж того положення й тому даруйте, що осміяюсь просити Ваше Преподобие ласкаво представити цю справу, коли можливо, на Соборі."

"Українці вичікують єпископа, за нього моляться по церквах і своїх домах, і зовсім природно, коли ми запримітали цей рух, ми його підтримали."

"Ще раз повторюю, що коли бажавмо привернути до Церкви тих, що відпали й спасти тих, що ще не відступили, то мусити бути український єпископ. Нехай ім дадуть українського єпископа й священників, додайте до цього часопис і 95% того народу будуть спасенні. Яка величезна сила проти протестантського наступу."

З нагоди цього листа о. Г. Бульєа, о. С. Дидик ЧСВВ. із Квебеку написав до о. А. Делярого ЧНН. так:

"Я Вам gratулюю Вечесній Отче, щоб Ви мали більше таких ширих священників, яким є о. Г. Бульє. Я написав до него листа— але ще Вас Отче прошу звольте о. Бульєові подякувати від мене дуже сердечно за так красний лист, який написав до Catholic Register в справі українців. Такий лист може написати лиш священник, в котрого серцю горить правдива Христова любов спасти бідні людські душі, що не вважає на жадні примани її взгляди людські, а шукає в своїй праці лише Христа та слави Його. Правду ширю кажу Отче, лист о. Бульєа сподобався мені дуже нетілько, що його перекопання з моїми годяться, але також що сей місіонар розуміє стан річ, розуміє положення в якім находяться і подає средства, які єдино можуть заховати нарід в вірі католицькій." (Пор. лист з Квебеку 28. жовтня 1909 р. о. С. Дидика ЧСВВ. до о. А. Делярого ЧНН.)

Лист в українській справі о. Г. Бульєа, по словам канадійського священника о. А. Фізета, зробив

дуже велике вражіння на учасників Собору в Квебеку. (Пор. Лист з 30. жовтня, 1909 р. о. А. Фізета до о. Г. Бульса).

На соборі в Квебеку був прийнятий впр. о. С. Дидик ЧСВВ. Він своєю прихильністю й заходами в Апостольського Делегата рішучо поперед старання о єпископа для українців католиків Канади (гл. "Укр. Вісти" ч. 47, з 23. XI, 1937. "Роля Отців Василіян" ... ст. 5).

Канадійські єпископи, зібрані на першій пленарній Соборі, що відбувся від 19-го вересня до 1-го листопада 1909 р. у Квебеку, незвичайно прихильно поставилися до релігійного питання українців Канади. (гл. *Circularé au clergé* Преосв. Ляжківця з 2-го лютого 1910 р. ст. 285).

Осіною 1910 р. галицький Митрополит Кир Андрей Шенціцький відвідав важніші місцевості, завіскалі українцями Канади.

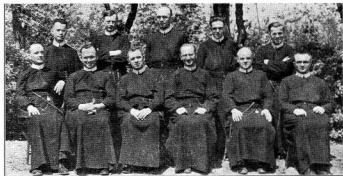
Вернувшись з Канади до Львова, Митрополит Андрей улавав до Риму й тут особисто представив потребу українського єпископа в Канаді (гл. Чверть століття на Митрополичому престолі, Львів, 1926, ст. 195).

Дня 18-го березня 1911 р. Митрополит А. Шенціцький написав у Львові в мовах англійській й французькій преважний документ п. з. "Адреса в українській справі до Високопреосвящених Архієпископів і єпископів Канади." Цей меморіал дістав усі католицькі єпископи Канади. У ньому їх Екскеледенці Митрополитом річними докладами і спостереженнями доказує необхідну конечність оснування українського католицького єпископства в Канаді. (Обширніше гляди "Укр. Вісти" ч. 44, з 2. XI, 1937 р. о. Ст. Семчук: "Преважний Документ," ст. 2). Цей меморіал поспонував оснування єпископства для українців Канади значно вперед.

У першій половині 1912 року покинуто о. А. Делзро до Риму. У вісім місяці 12-го травня 1912 року прийня його Святійший Отець Пала Пій Х, та ухвалив йому півгодинну приватну аудієнцію. Підчас неї о. А. Делзирій розказав-заступникові Христовому про завзяту й пляную пропаганду протестантів і схизматиків, щоб вирвати з серця українського народу в Канаді св. віру та відлучити його від Католицької Церкви; про природне недо-віря українців до єпископів латинського обряду, про сильне бажання українців Канади мати свого рідного єпископа та вкінці вказав на необхідну конечність іменування українського єпископа, зовсім незалежного від латинських канадійських єпископів, щоб їх задержати при св. вірі та Католицькій Церкві.

Для 15-го липня 1912 р. іменувала Апостольська Студія першого українського єпископа для малого народу в Канаді, а 16-го грудня того ж року українці вже витали його в особі Преосв. Кир Никита Будки на канадійській землі.

Осіною 1924 р. припадало 25-ліття місіонар-

єл. Редемптористи в Бйртоні, Саск.— Зліва до права сидять отці: Ів. Бала, В. Краєвський, Гр. Шиншкович, впр. о. Ст. Бахталовський—Візитатор єл. Редемптористів, о. Фр. Боскій—міністер новин і о. Ст. Шавель. Зліва до права стоять отці: Р. Хомія, Ст. Олійник, Гр. Шавель, В. Форнальчик і Ст. Ів. Шавель.

ської праці о. А. Делзирого ЧНІ між українцями католиками Канади. З цієї нагоди написав Преосв. Н. Будка в своєму листі з 6-го X. 1924 р. до згаданого місіонаря-ювілята слідуючі слова: "Дорогий Отче Ювілянте! Дякую Вам за Ваші писання й старання в Квебеку та в Римі й в. люди, за Ваше єсновадження та шире прихильну українську орієнтацію для добра нашого народу в Канаді, чим Ви допомогли дуже більше, чим хто другий, що українці дістали тут у Канаді свого Єпископа."

СТАРАННЯ О ДУХОВЕНСТВО

Щоб подбати про релігійний і народний розвій українського народу в Канаді оо. Редемптористи бачили, що до того конечно потрібно достато: ного числа ревних і образованих українських католицьких свещеників. За ними писав о. А. Делзирій до Галичини до впр. о. П. Філяса, протоігумена ЧСВВ. (Пор. лист-відповідь о. П. Філяса ЧСВВ, до о. А. Делзирого, ЧНІ, з 17. липня, 1908 р.) Колиж тут не міг їх дістати, своїм прикладом і слоюм зливав своїх співбратів з Бельгії та семинаристів у Канаді, щоб вони з браку українських католицьких свещеників прийняли наш обряд, вичлились української мови та прийшли з духовною помічю українцям у Канаді. Демки з них пішли за його вказівками та донні дехто з них ще працює між українським народом у Канаді.

Щоб збільшити ряди українського католицького духовенства в Канаді о. А. Делзирій доложив усіх зусиль, щоб у Західній Україні оснувати Чин оо. Редемптористів східного обряду. (Пор. "Календар Голосу Спасителя" 1939 р.: "Начерк Історії Заснування Чина оо. Редемптористів Східного Обряду" ст. 97 і сл.).

З початком серпня, 1938 р. оо. Редемптористи мали в Західній і Карпатській Україні: отців і братів 120, а домів 8.

Із Західної України прибули до Канади слідуючі отці Редемптористи:

- В р. 1922—оо. Ів. Бала і Ст. Бахталовський
- " 1928—оо. Г. Шиншкович, Н. Копяківський
- " 1932—о. Дм. Гаврилоч
- " 1935—оо. Р. Хомія і В. Корба
- " 1936—оо. В. Краєвський і Ст. І. Шавель
- " 1939—о. П. Форнальчик
- " 1940—оо. П. Корба, Ст. Ст. Шавель і Гр. Шавель.

З початком серпня, 1941 р. в Канаді оо. Редемптористи мали: отців 16, богословів 8, братів 5, новиків 4, 2 доми й будова 3-го дому в Роблін, Ман. на викінченню.

В цілі побільшення українського католицького духовенства в Канаді, вистаряся о. А. Делярй до лицитів ЧСВВ. у Галичині, що вони могли відбутися богословські студії в Великому Семінарі в Монреалі. (Пор. лист-відповідь з 17. липня, 1908 р. о. П. Фляса ЧСВВ до о. А. Делярйо ЧНІ.)

В цілі побільшення покинаць робітників у винограднику Христовім у Канаді оо. Редемптористи вислали жертви на "Місійний Інститут" оо. Василіян у Бучачі в Галичині. (Пор. між іншими лист-відповідь з 21. лютого, 1913 р. о. П. Фляса ЧСВВ. до о. А. Делярйо ЧНІ.)

В тій самій цілі послали отці українських молодців до малого Семінара в Сифтоні, Ман., до Бурси ім. Митроп. А. Шептицького в Ст. Боніфас, Ман., та до Колегії св. Посифа в Йорктоні, Саск.

В тій самій цілі в 1920 р. збудувати отці Ювенат—Місійну Школу в Йорктоні, де пригтовляють українську-канадійську молодь до звання священника-місіонера.

В липні, 1941 р. розпочато будову нового, просторого, мурованого монастиря оо. Редемптористів у Роблін, Ман., де з початком 1942 р. буде поміщений ювенат, що досі знаходився в Йорктоні, Саск. Новий монастир знаходиться на фермі біля міста Роблін і дуже наблився на місійну школу.

25. серпня, 1941 р. отворено в Йорктоні Великий Семінар, де молоді монахи Редемптористи вчаться філософських і богословських наук.

ШКОЛИ ТА СИРОТИНЦІ

У своїй книжечці п.з. "Меморіал у справі зусиль до сторони схизматичної і еретичної серед українців західної Канади писав о. А. Делярй: "Треба нам ширю католицьких шкіл. Треба нам монахинь до католицького виховання молоді й до праць харитативних між народом" стор. 44. У другім своїм письмі п.з. "Меморіал у справі українців північно-західної Канади" о. А. Делярй писав: "У центрах Канади, замешканих українцями, треба якнайскоріше створити ряд харитативних, чисто українських інституцій: шпиталі для слабих, сиротинці для сиріт, старечі доми для старців і немічних людей. Усі ті установи передати під провід українських Сестер Службецьких." (ст. 4-5). Далі читаємо: "Якнайскоріше створити ряд ширю-католицьких українських шкіл та їх провід віддати передусім католицьким монахиням: Сестрам Службецьким, Сестрам Василіянкам, чи іншим" (ст. 6-7). Ці гапки, висказані в згаданих письмах, старявся о. А. Делярй разом із своїми співбратами по злові перевести в діло.

9. листопада, 1915 р. на просьбу оо. Редемптористів приїхали до Йорктону дві Сестри Службецькі ПНДМ., щоб тут провадити українську католицьку школу. Отці ширю заіюкнувалися матеріально піддержкою Преп. Сестер, а також постаралися о пожитку на будову Інституту Пресвятого Серця Христового в Йорктоні, одного з найкращих монастирів Сестер Службецьких у Канаді. (Пор. листи з 10. січня, 1917 р. Преосв. Н. Будки до о. А. Делярйо й о. Н. М. Декампі ЧНІ.)

З початком жовтня, 1919 р. оо. Редемптористи замешкали в Айтуні, Саск. І тут сейчас подбали про приїзд Сестер Службецьких ПНДМ. Коли тимчасове приміщення Сиротинця Сестер Службецьких

в Айтуні ставало з кожним роком більш невідповідне, оо. Редемптористи вистаралися о пожитку й доложили всіх старянь, щоб помогти Преп. Сестрам Службецьким ПНДМ. збудувати в Айтуні в 1938 р. новий великий Сиротинець св. Анни, де міститися много сиріт і щоденна школа.

Сиротинець цей, як пам'ятник 950-ліття хрещення України є одною з найцінніших інституцій, що їх має український нарід в Канаді.

КОЛЕГІЯ СВ. ПОСИФА В ЙОРКТОНІ

В квітні 1918 р. задумали оо. Н. М. Декамп і Л. Боский ЧНІ. оснувати в Йорктоні українську католицьку Колегію, вищу школу для українських молодців у Канаді. Зо своїм задіром звиріались оо. Редемптористи Преосв. Н. Будки, що подбав про будову цієї інституції. 4. жовтня, 1920 р. розпочался в ній наука під провідом учителів-монахів Братів Християнських Шкіл, знамих зо своєї совісности та доброго виховання. Приїхали до Йорктону 6. травня, 1919 р. і мешкали до жовтня того ж року в монастирі оо. Редемптористів.

ПРЕСА Й ДРУКАРНЯ "ГОЛОСУ СПАСИТЕЛЯ."

Щоб поширити й скріплити знання св. віри між українським народом у Канаді та оборонити її перед нападом ворогів св. Церкви, добра преса є необхідна! На велике значення її пекучу потребу української католицької часописи вказав о. А. Делярй у своїх "Меморіалах" з 1908 р. і з липня 1909 р. та о. Бульє ЧНІ, своїм знаменитим листом в українській справі, що появилася в англійсько-католицькому тижневикові "The Catholic Register" з 28. жовтня, 1909 р. Перший український католицький часопис п.з. "Канадійський Русин" появился 27. травня 1911 р.

Щоб скріплити українську католицьку пресу в Канаді в 1922 р. оо. Редемптористи оснували в Йорктоні друкарню "Голосу Спасителя" й сьадучого року (1923) в квітні почали видавати релігійний місячник п.з. "Голос Ізбавителя."

Редакцією її адміністрацію "Голосу Спасителя" ведуть самі Отці. На початку в печатні працювали Браття-монахи ЧНІ, від серпня 1933 р. п. А. Гавлюх, а від травня 1934 р. донині працюють в ній п. Андрій Вантух й п. Василь Козакевич. Оба ці друкарі видаювали між іншими й "Пропам'ятну Книгу з нагоди золотого ювілею поселення укр. нар. в Канаді."

Від вересня 1933 р. Браття Українців Католиків зачали печатати в цій печатні свій "Бюлетень" БУК-а, що з місячника перейшов на двотижневик в 1938 році під назвою "Будучність Нації."

Від року 1936. виходить щорікову "Календар Голосу Спасителя."

Крім вище згаданих часописів печатаються в цій печатні "Канадійський Епархіяльний Вістник" й численні книжки й брошури релігійного й загально повчачого змісту. Заголовки напечатаних уже українських книжок такі:

1. Розумний молодець.
2. Гостинець для українських поселенців в Канаді
3. Народний Катехизам
4. Духовна Вязівка
5. Новий світ, нова робота
6. Тропарі воскресні і т.д.
7. Церковні Коляди

Друкарня "Голосу Спасителя" в Йорктоні, Саск.—Зліва до права стоять: е. С. Бакталовський, директор друкарні, другар п. Андрій Вантух, е. Р. Хенія і другар в. Василь Козлякович.

8. Чи Біблія спасєв?
9. Церковні пісні
10. Дарунок українським дітям
11. Десякі поучення щодо Архієр. Служби Бо-
12. Упадок родини (жой)
13. Статут БУК-а (Бібліотека БУК-а)
14. Канада мій рідний край (Бібл. БУК-а)
15. Життя й навернення св. Володимира Вели-
- кого (Бібл. БУК-а).
16. Кров за віру (Бібл. БУК-а)
17. Канадійська Муза
18. Про Христову Церкву
19. Про Церковні Обряди
20. Про Церковні заповіді
21. Більшовизм катівня народу (Бібл. БУК-а)
22. Чорна рука, або хто руйнує український
- нарід в Канаді? (Бібл. БУК-а)
23. Устав Апостольства Молитви
24. Статут Брацтва Найсє. Тайн
25. Хрещення України (Бібл. БУК-а)
26. 25-ліття нашої Дієцезії в Канаді (Б. БУК.)
27. Діточий Катехизм (Бібл. БУК-а)
28. Смерть у чарці (Бібл. БУК-а)
29. Робітничкові не треба релігії?
30. Якої школи ми хочемо?
31. У хуртовинах юнацьких літ
32. Про супружество
33. Не дайся!
34. Пощо сповідатися?
35. Як сповідатися?
36. Криваний Більшовицький Потвір
37. Наша релігія
38. Міріям з Магдалі
39. Давн
40. Розпни Його!
41. Про Христа Спасителя
42. З Нами Бог
43. Промаянтна Книга з нагоди золотого юві-
- лею поселення українського народу в Канаді

Девкі з тих книжечок видано вже другий раз. Англійських видань тут не подаємо.

Видаванням релігійної періодичної преси, релігійно-аполюгетичних книжечок, катехизмів і молитовників печатня оо. Редемптористів чимало причинялась до поширення та скріплення католицького світогляду серед українців на американських землях.

МУЧЕНИЧА СМЕРТЬ

Довгі напасти на українську католицьку Церкву, на її установи, священство—вкінці увінчалися бажаним успіхом. Визнання українців католиків останніми словами, закиди проти них і школювання, якому рівного не знайдете в інших культурних народів, видали палід. Послідовно і брутално ведена пропаганда певних людей—котрі відсуджували українців католиків навіть від імени українця і ниточки сухої не залишали літами, місяцями, тижнями і днями—всюди—при кожній нагоді—на нашій Церкві і нашим Духовенстві— ця пропаганда, хоч дурна змістом, некультурна висловами та зате напрасна і безкритична, а з великим шумом і криком ведена—дипняла свого.

Дня 21 марта 1935 ранком в передсінку монастиря оо. Чина Найсє. Ізбавителя в Йорктоні, Саск. задзвонив коваль з Гудів, Саск.—Степан Іляш— а коли дзверик, брат Никифор явився і спитав, чого бажає, відповів, що бажає бачити о. Івана Бала, ЧНІ—настоятеля. Брат спитав тоді, в якій цілі. Іляш відповів, що хоче дати на Службу Божу. Однак щось зраджувало в поведінці Іляша, чи брат може нав передчуття, бо сказав дати жертву для доручення. Але Іляш таки наставав, що хоче бачити особисто о. Івана Бала.

Вкоротці надійшов о. Іван Бала, ЧНІ, і попросив Іляша до розмовиці. Тому, що о. Настоятель знав Іляша ще здавна, попросивши сілати спитав з чешности, що тепер доброго в Гудів чувати, як йому поводитись та в якій цілі приїхав до Йорктону. Іляш відповів, що приїхав купити ковадло а рівночасно просить, щоб Отець відправив Службу Божу в його наміренні. Спитав, яку жертву приймають на Службу Божу. Отець відповів, що одного доляра.

—Так мало?—сказав коваль.

—Ви прецїнь знаєте, що більше ми не беремо—відповів о. Іван Бала і віддер листок паперу, щоби написати намірення.

В тім менті побачив в руці коваля, який сперся на стл—барабаний револьєр.

Отець думав спершу, що Іляш хоче похвалитися, яку забавку купив для дітїй в місті. Але коли підніс очі, стрінув таку безодню ненависти в очах коваля—що відразу зрозумів все...

Отець вибіг з розмовиці, але на коритарі Іляш стрїлив і поцілив Отця в рамя. Отець влав а коваль намагався найти відповідне місце для нового стрїлу. Положення було таке, що винник цілив—мабуть в голову. Бажаючи відбити удар, Отець копан погамі—і знова куля прошила рамя. На крик надобіг тоді а нутра монастиря впр. о. Альберт Дельфорж, ЧНІ, і зрозумівши в миг положення, кинувся в сторону убийника. Цілою силою пхнув його в діл, так що той вив свідчїями в низ через ошклені двері. Однак в той сам мент убийник стрїляв і куля пройшла голову о. А. Дельфоржа.

Отець Бала останками сил зїрвася тоді з землі, але поцінала його нова куля убийника—в середину грудий, нище серця. Стискаючи одж на грудях, о. Бала здолав ще вибігти по сходках в гору до мешканця старенького о. Дельяро і кликнути: Сповіді! Кров шорком позначила сїлд, а калюжа її остана в коритарі на долі. Біжучи на гору, о. Бала крикнув до зустрічного монаха брата: Іляш мене постріляв, клич лікаря!

Довершивши наміреного кайнового діла, убийник вибіг з монастиря і став навіпроще віткати

до міста. Однак по дорозі стрінула його поліція. Він стріляв—дві кулі собі, ніще черева. Відвезено його до Йорктонської лікарни. Ніхто не хотів дати йому крові, якої ждали лікарі для посилення життя, мимо нагороди, яку предлужив Червоний Хрест. Іляш там й сконав, а казав себе поховати на православнім цвинтарі.

Впр. о. Ів. Бала, ЧНІ. вндзоровів.

* * *

Впр. о. А. Дельфорж помер на місці, як ГЕРОЙ і як МУЧЕНИК.

Життя віддав в обороні другого: В обороні свого о. Ігумена й священника—брата!

Впр. о. Альберт Дельфорж родився в Бельгії, дня 29 жовтня 1885—монаші обіти зложив 29 вересня 1906—а прийняв свячення 29 вересня 1911. Від 1919 до 1928 року працював в Канаді, в околиці Комарна, а потім в околиці Йорктону—для наших людей і між нашими людьми. Віддав до Галичини 1928 р., але знова повернув до Йорктону 1933 і тут наш— український чоловік— заплатив йому кутю за весь труд, посявту і жертвенність. Віддав своє життя в обороні українського священника—перед українським чоловіком!

Чи може бути більша трагедія?...

* * *

Трагедія ця відбулася голосним гомоном по українській пресі Канади. Відгукнулася на неї всі добрі люди острахом і змертвіли від жалкої несподіванки. Тепер кожний очевидно зрозумів: То воно аж так далеко зайшло!... Доки була агітація і словні напасти, то многи брали це легко.

Казали, от дурниці!

Тепер побачили, які наслідки агітації.

Але відгукнулася також темні душі, з того самого духового кола, що вбивши і... порозуміли листи з погрозами смерті до наших священників в Саскачевані і навіть Манітобі. Для них вчинок Іляша був бажаним, був духовним виливом той отруйної атмосфери, в котрій вони виховалися і котрою дихали.

Послухаймо тепер, що написав "Канадійський Фармер" ч. 14 з 30 марта 1935 р. стор. 4.

"З приводу убійства в Йорктоні.

На тему огидного морду в Йорктоні ми не раз писемо. Ми волялиб на тім місці написати про щось гарне з життя наших поселенців, про їх постун, про їх розвій, про їх стремління до кращої долі. Колиж ми рішили кілька слів написати про сумний випадок в Йорктоні, то робимо се зі стидом і з болем серця. Ми стидаемся, що межі українськими поселенцями міг статися такий випадок. Хоч за морд відповідає однинця, яка його допустялася, все таки в очах цілого світа до деякої міри відповідає наш загаль, з якого убийник вишов.

Вправді у неточних звідомленнях преси натякують, що Іляш допустився морду у приступі божевілья з туги за помершим сином. Ми однак склонні думати, що Іляш замордував о. Дельфоржа не в божевільнім стані, бо божевільний не пише завіщання перед злочиним. Він не пише задалегідь уложеного листа до державної поліції. Ми не бе-

ремося судити Іляша, бо нині він вже стоїть перед судом Всевшнього. Однак зі всего, що дос нам відомо з англійських денників, ясно виникає, що Іляш задалегідь готовився до виконання убійства, та до морду він не допустився у приступі хвилого шалу...

Ми склонні думати, що морд в Йорктоні ми за своє підложе нещасливий релігійний факт, за початковий межі нашими поселенцями в Канаді кільканицять літ тому назад... Іляш не бувби убив одного священника, а другого поранив, колиб там не було пристрасти, заціпленої релігійно борнею.

Зі смутком проте на отсім місці стверджуемо, що виновником убійства є не так малограмотний Іляш, як ті агітатори, що всупереч всякій моралі і етиці ширять релігійно-обрядовий розбрат і нацьковують брата на брата.

Жертвою морду внав о. Дельфорж, белгійець з роду, який для місійної праці межі українськими поселенцями перейшов на греко-католицький обряд. Доля рішила, що той чужинець, який для ідеї працював межі українським народом, згинув з рук українця. Не без підстави підносить, що колиб він був пішов проповідувати Христову віру межі кафрами в Африці, то певно там бувби помер природною смертю. А межі нашими людьми він загинув від кулі Іляша."

Перед смертю Іляша виявились листи, які він перед своїм вниздом до Йорктону лишив в громадського писаря та ті, які найдено при ньому. Лист Іляша в дослівнім переводі на англійське помісти Йорктонський тиженник "Йорктон Ентерпрайз" ч. 15 з 11 квітня, 1935. А духові спорідненці вбивника постаралися навіть лист віддати якомоу чином з актів та відбити на мімографі на вісьмох сторінках великого паперу, дослівно слово в слово так, як писав Іляш. Надали вони тому листові такий наголовок: "Послідна воля і testament Стефана Іляша, з Гудів, Саскачевані, Канади"—а закінчення таке: "Увага! Сей лист—се точний відлік покійного Іляша без всяких змін і поправок."

Але мехай слова самого Іляша говорять про його спонукі і духову атмосферу, в котрій зродився його чин.

* * *

Лист починається такими словами: "То малі статися і вивинити відплату смерть за мого грудня 5, 1930 врано десь так о години 5 і 15 минут. Уважно і розважно читайте—культурний і цивілізований народ християнський. І так воєн народ мехай знає, що монахи Редемптористи католицькі роблять війну тику, секретну. Ось тут описую я правдивий доказ, смерть за мого сина Петруса."

З того початку видно, що це було упрявляно і передумане, як уроєна відплата за смерть сина Петруса, котрий в 1930 р. помер на дифтерію. Не шастя хотіло, що впр. о. Ів. Бала на візвання самого Іляша, як той Іляш пише в тім самим листі, був до хорого, щоби його висповідати. Та се Причаста не міг дати їзза того, що хорий блюва—тому дав йому св. Тайну Самопомозання. В нересичний ненавистю до Католицької Церкви і Оців Редемптористів уяві Іляша помозання ележ якє Церква приписує при удляюванні той Тайни стало бущіто причиною смерті його сина і за те здавалося йому, треба винувати о. Ів. Бала, котрий саме удляював ту св. Тайну. Тому від смерті Петруса він повзяв думку вбити священника і в марі

Похорон о. Альберта Дельфора ЧНІ, в церкві М. Б. Неусталої Північ в Йорктоні, 23 березня, 1955.

1935 йому повелось доконати свого.

Видно даліше з того початку, що писав лист чоловік вихований на протирелігійній і протикатолицькій сектантській літературі. Він навіть вживає звичених термінів—пише про "тиху, секретну війну," котру роблять католицькі монахи Редимптористи. Ці слова наче живцем вирвані з сектантської літератури і вказують гей пальцем на духовне жерсла вчинку.

Розділюючи гроші в завіщанню, Іляш так діяв:

"І записую для отця Кусий \$12.00, що мене має поховати і записую до церкви на світло \$10.00 до парафії Православної в Гудів і записую за цвинтар православний \$5.00, що мене там поховать..."

Ось де належав він і там казав себе поховати! Як обдумано злочин, свідчить під кінець того листа такий уривок:

"Одна куля має бути тому І. Балому за мого хлопця.

"Друга за українську православну інтелігенцію..."

"Третя куля за українських священників, що зневажав на казаних, навіть не говорив православний, що то свистуні або свистунівці або кривославний..."

"Четверта куля за то, що присяги провадив при сповіді, хто ходив до церкви православної..."

"До тої пятої кулі є ще додаток за то, що провадив присяги при сповіді Український Голос не читати..."

"А шеста є для мене..."
Так сам собі вирішив справедливність за злочин!

Лист Ляша викликає подвійний відгомін. В добрих людей ширий жаль і біль по причині смерті о. Дельфоржа та каліцтва о. Бала—у злих, шал сплетенє і потворне нахабство. Щоби протидіяти злому, лист К. Ляш написала отвертий лист і помістила на сторінках "Канадського Фермера" з дня 24 квітня, 1935 стор. 6, як слідує.

"Вповажаний Пана Редактор!

Осміляюся просити Вас о ласкаве поміщення отсего письма у Вашім ціннім часопису.

Страна подія, котра сталася в Йорктоні, Саск. 21 марта 1935 р., у якій згинув один Отець, другий тяжко ранений, а мій муж Стефан Ляш помер, дає нагоду декому до ріжного ложного говорення.

Яко жена згаданого Стефана Ляша знаю найбільше родинні обставини, тому хочу представити тут справу, як в дійсности малася.

Подою з моїх дітей не було в школі в Йорктоні, ані в Айтуні, Саск., і то ані в Отців, ані у Братів, ані у Сестер. Вагагаї всі мої діти все ходили до публічної школи в Гудів.

Щодо мого помершого сина Петра, то він був хорий на сильну дифтерію в р. 1930, коли то в Гудів і найблизшій околиці померло на дифтерію кількоро дітей, як приміром п. Максимица, п. Кюса двоє, п. Грегора, п. Денисюка. Про се може посвідчити лікар з Айтуни, др. МекКолеф, котрий був при моїм сині Петрі. о. Бала зовсім не був винен в тім, що мій син Петро помер. Протинво, ми були о. Бала дуже вдячні, що він стараєся нас як найбільше потішити в нашім смутку з приводу смерті мого сина Петра.

Неправдою є, що мій муж Стефан Ляш з того був заслаб, що ходив, аби о. Бала замордувати. Мій муж ідуци троком (тягаровим самоходом) з Гудів до Габард з концертом Тараса Шевченка, перестудився і в тім часі захорував. Я не чула, аби мій муж коли одним словом журавуєся, що наш син Петро помер через о. Івана Балау.

Думаю, що сі мої знізання знові опрокнуть ложні говорення.

Дякуючи наперед за ласкаве поміщення сего письма, остаю з поважанням,

К. Ляш, жена."

* * *

Так ворожим намаганням використати кроваву подію для своїх нікчемних цілей, покладено в зароді край.

Але хто відповідь за викривлення сумління маломістечкового ковала, за ті його уреші понятя, за випачений зміст віри, за страшний кінець його життя, за сльози жінки і герпіння дітей?

Хто поверне віру тисячам наших простеньких і добрячих та бідолашних ізза темноти людий, котрі такими дїстами і логовірками затроєні захищалися в серцях та утративши віру, безнадійно блукають в життю?

Хто?

Відповідь може бути тільки одна вдоволяюче: Один БОГ!

Ніхто не в силі направити тих шкід, повернути тих дїбр, привернути Церкві своєї мир і спокій а тихомірність і добробут душам —крім Бога. Людські сили тут заслабі. Тільки один Бог може лихо повернути на добро і з крови мучеників посягти нове насіння визначеня.

Кінчимо словами: НЕХАЙ ЖИВЕ ХРИСТОС ЦАР! Нехай живе українська католицька Церква, котра має і виховує такі характери, які життя віддають за віру, за брата, за Церкву! Нехай живе Церква мучеників, котра вічно молода і непобидима. Вороги пропадають—Церква живе. Вона вічна, як Христос. Яка редість належати до неї, бути її внашавцем! Церква героїв і мучеників!

Нехай живе Українська Католицька Церква! Нехай живе її Духовенство та її Провід! (Пор. "Кров за Віру," Йорктон, Саск. 1937 р. —стор. 4 і сл.)

МІСІ ТА РЕКОЛЕКЦІЯ

Одною з головних цілей Чина Отців Редемптористів де місії та реколекції.

Від 1910 р. до 19 жовтня 1941 р. в Канаді й Америці дали оо. Редемптористи: місії 548, віднов місії 112, Реколекцій для священників 11, монахів 14, монахинь 87, учнів в Колегіях 31, семинаристів 5, світських людям 13, тридцять вправ 15. Разом всіх духовних вправ 836. Щодо місій треба зазначити, що деякі з них тривали 14 днів, інші 10, а ще інші 8 днів. Віднови місій 8 днів, а реколекції 5 днів. Деякі місії проновідало 2-ох місіонерів, інші лиш один.

В часі душпастирських праць вислухали сповідь 1,579,834 та удалили св. Причастей: 1,798,646. Сповіди й Причастя є помислені від жовтня 1899—1940 р. з округів: Брендон і Комарно, Ман., та Йорктону і Айтуни, Саск., місії, віднов місій, реколекції і триднівков.

ЗАКІНЧЕННЯ

Монаший герб Чина отців Редемптористів, це знамя св. Хреста. І дійсно в світлі хреста розпочалася їхня праця в Канаді. Корабель, що віз до Канади основника українських оо. Редемптористів, о. А. Дельфоро, розбився при берегах Канади. Він сам на празник Чесного Хреста ставу в перше на канадській землі.

Знамя Хреста значило поле їхньої праці, почавши від 1899 р.—по нині. Страшні напасти з початку ріжних протестантських сект, відтак незалежних, що безунивно бунтували людей проти Отців.

Ті всі напасти й ворожі підбурювання увігналися навіть мучеництвом, которого жертвою впад убитий 21. березня, 1935 р. ба. п. о. А. Дельфорж, ЧНІ.

Однак без кровопролиття нема відкуплення. Це є засада Христового апостольства. Це переслідування лиш причинилося до утвердження та поширення Христового царства серед душ українського народу в Канаді.

Вороги Христа бажали знищити оо. Редемптористів і їхню працю в самим зачатку.

Та їх сили були заслабі, щоб знічечити те діло, що його на Божу славу й добро українського народу зачав у 1899 р. смиренний флямаандський редемпторист й що нині успішно продовжують українські оо. Редемптористи.

ПОМЕРШІ ОТЦІ ЧИНА НАПИСВЯТШОГО ІЗБАВИТЕЛЯ

о. ГЕНРИК БУЛЄС ЧНІ, уродився 10 жовтня, 1882 р. у Лефрінг, Бельгії. Зложив обіти 29. вер-

о. Г. Булєс, ЧНІ.

есня 1901 р. Рукоположений на священника 7. липня 1907 р. До Канади приїхав 6. січня, 1909 р. Кіред своїм придомом до Канади студіював українську мову і наш обряд в оо. Василян у Кредові, в Галичині. Був ретний монах. Дуже любив український наряд. Працював між українцями в Саскачевані та Манітобі. Помер 26-го листопада 1918 р. в хаті Никола Корчинського в Гоббард, Саск., в 37. році життя, в 12. р. священства та в 10. р. праці між українським народом у Канаді. Помер у героїській, як жовнір на стійці, відвідуючи, поштаючи, та удаючи останні св. Тайни многим українцям, що слабували в тім часі на іспанку т. зв. "флю", доки сам не знав жертвою цієї страшної весту. На його похорони, мимо лютеїної тоді вощети, зібрався надзвичайний здвиг народу, добути тям способом задати своє узнання його героїста. Спочиває на цвинтарі в парохії Чесного Хреста в Гоббард, Саск. Галичн народніи здвинули йому прекрасний пам'ятник. В.Р.П.

о. АЛЬБЕРТ ДЕЛЬФОРЖ, ЧНІ, уродився 29. жовтня, 1885 р. у Бас-Ванр, Бельгії. Зложив обі-

о. А. Дельфорж, ЧНІ.

ти 29. вересня, 1905 р. Рукоположений на священника 29. вересня, 1911 р. Працював між українським народом у Канаді й Галичині від 16. жовтня, 1919 р. до 21. березня 1935 р. Надзвичайно інтересувався історією української Церкви, котру знав знаменито. Визначався ревністю й любовно посьвяти діялковито аж до саможертви. Помер 21. березня, 1935 р. як герой-мученик від кулі вбивника Степана Ізюша в йорктонському монастирі, в 50 р. життя, в 24. р. священства, во 10-ох роках місійної праці між українським народом у Канаді.

Помер героїською смертю в обороні свого о. Ігумена й українського священника о. Івана Бали ЧНІ. Спочиває на Йорктонськїм цвинтарі. В.Р.П.

о. ЛЮДВИК БОСКИЙ, ЧНІ, уродився в Зелле, Бельгії. Зложив обіти 29. вересня, 1906 р. Рукоположений на священника 29. вересня, 1911 р. Був одним з перших оо. Редемптористів, що приїхали були на просьбу Іх Ексцеленції А. Шептицького в

о. Л. Боский, ЧНІ.

1913 р. до Галичини. Тут навчився української мови, прийняв наш обряд і працював в Унесві, повіт Перемишлян.

Від 8. липня, 1914 р. до 17. лютого, 1924 р. працював між українцями в Канаді. З нагоди місій в Геффорд, Саск., що відбулася з початком липня, 1918 р. під проволком Преосв. Н. Будки й де проповідав о. Л. Боский, за намовою українських т. зв. "напробів" укажило рилом з Пресвяцинем і о. Л. Боского.

Багато енергії та пошести вложив о. Л. Боский в розбудову округів Комарно, Фишер-Бремч і Гімлі, Ман.

Бачучи потребу поширення української католицької преси в Канаді, долужив усіх старань, щоб заложити видавництво в Йорктоні. І дійсно в 1923 р., головнио за його старанням, почав виходити Голос Ізбавителя (тепер Голос Спасителя), до якого сам дописував.

Крім душастерської й місіонерської праці живив словом, він був і ще апостолом пера. Українською мовою написав слідуючі книжки:

1. Мати Божа Неустрашної Помочі
2. Патріярх протестантів Мартин Лютер
3. Сестра Тереса від Дитятка Ісус
4. Розумний Молодець

По повероті з Канади до Бельгії, о. Л. Боский займався українськими поселенцями в Бельгії, Франції, Люксембургу, та Англії. У Брюсселі, столиці Бельгії оснував для Українців каплицю в честь св. Володимира Великого.

Помер 18. квітня, 1938 р. в Лієж, Бельгії. В.Р.П.

о. А. ДЕЛЯРИЙ ЧНІ. Перший Редемпторист східного ґоряду. Уродився 17. квітня, 1868 р. в Ленделде, Бельгії. Монаші обіти зложив 6. жовтня, 1889 р. Рукоположений на священника 4. жовтня, 1896 р. Приїхав до Канади 28. вересня, 1899 р. Жити, значило для нього трудитися й жертвуватися для других. Український народ любив любовно поспівати. Своїми письмами: "Меморіал у справі зусиль зо сторони схи́зматиків і еретиків серед українців західної Канади" і "Меморіал у справі українців північно-західної Канади" та другими своїми листами чимало причинився до номінації першого католицького єпископа для українців у Канаді. Чимало теж старався о оснування українських католицьких шкіл в Йорктоні й Айтуні, Саск. Помер в Йорктоні 12. липня, 1939 р. Спочиває на Йорктонським цвинтарі.

о. А. Делярий, ЧНІ.

о. А. Делярий, це основник українських оо. Редемптористів. Діло, що його він започаткував розвивається не лиш у Канаді, але ще більше в Західній і Карпатській Україні, де в серпні 1938 р. було 8 монастирів і 120 отців і братів Редемптористів.

Чин оо. Редемптористів і Українська Католицька Церква в Канаді страли в особі бл. п. о. А. Дельрого доброго провісника, організатора, місіонера та оборонця. В.Б.П.

о. ЯКІВ ЯНСЕНС, ЧНІ. Між євангельськими робітниками Чина оо. Редемптористів, що працювали в Канаді, був і о. Яків Янсєнс, знаний українському народові як: о. Якіс. Уроджений 12. липня 1878 р. в Бріж у Фландрії, зложив обіти 3. жовтня 1897 р., рукоположений на священника 26. вересня 1904. Від р. 1913 працював він як українсько-католицький місіонер у Галичині почасті в Унесві, повіт Перемішляни, почасти в Тернополі. Перевнятий ідеєю єдності Церкви їздив навіть у місійних цілях до Одеси. Дня 16. жовтня 1919 праїздає з Галичини до Канади і остає тут до 28. червня 1922 р.

В Канаді працював він головню по колоніях в округах Йорктону й Айтуні. З Канади вертає до Галичини, щоби тут своїми місіями перейти вздовж і попере́к цілу Західну Україну. У своїх місійних трудах не щадив сил. Ця праця й безманістание напруження на великих місяцях, де проповідував до кілька-тисячних мас народу, зломив передчасно його здоров'я. По послідній місї в Чернівцях захорів на сухоти горла. Недужий вернув до свого рідного краю в р. 1930.

Та здоров'я не вернуло.— Помер 10. грудня 1939 р. в Сен Трон у Бельгії.

Був це місіонер надзвичайної сили слова. В його способі проповідання, а навіть у самім його дусі, мила, а притім могучім голосі було тільки потягаючої ласкавості й краси, а з другої сторони тільки пориваючої сили, що слухачам годі було опиртися. Ті, що його чули, уважають його як одного з найліпших сучасних місіонерів, а навіть у проповіданню недосязкого. Наш народ любив слухати його проповіді, як також його церковний спів. Мав дуже милий і сильний барітоновий голос.

При тім була це щира душа, що сердечною була український народ. В.Б.П.

о. ПОСИФ ГЕКІРЕ ЧНІ.— 21. січня 1940 помер у Брюсселі. Коли вибухла німецько-польська війна, о. Посиф був Ігуменом в Голоску Великим біля Львова.

Не лиш перебув усі жахливі події більшовицького наїзду, але лишився шість тижнів під їх окупацією. Це якраз в наслідок цих страшних подій, що спали на укр. гр. кат. Церкву й увесь український народ, що він тяжко занедажував. Він був би рад лишитися в Галичині разом із співбратями, однак коли голові монастирі оо. Редемптористів зістали сконфісковані та всяка праця була неможлива, о. Посиф був принуждений вертати до краю.

о. Посиф, ЧНІ.

Родився 10. квітня, 1890 р. в Бельгії. Монаші обіти зложив 24. травня 1908 р. Рукоположений в священника 29. червня, 1916 р.

11. квітня, 1919 р. як молоденький священник приїхав до Канади помагати о. А. Делярму в його піонерській праці між українцями. Зпочатку працював в околицях Комарно, Ман., отїсая приїзав до Йорктону, Саск. Тут був професором у Ювенаті, обслуговував численні колонії, та був Ігуменом від 1927 р.

З початком 1929 р. о. Посиф відїхав до Галичини. Зїздив був висланий на Волинь, де черк кілька літ працював серед незвичайно тяжких обставин.

о. Посиф помер у 49 р. життя. Для українського народу в Канаді працював десять літ, а других десять відїхав на Волинь й в Галичину. Найкращі свої священнічі літа та здібності посвятив українському народові. Ще три тижні перед смертю написав до о. Ст. Бахталовського, Візятора оо. Редемптористів листа, в котрім висловив свою готовність приїхати до Канади, коли б зайшв потреба.

Покійний визначається великою ревністю, добротою та лагідністю. Тому для всіх, що мали нагоду його пізнати, лишив по собі дуже милий та шми. ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Крім отців треба згадати ще бодай словес про спільучих братів Редемптористів:

Брат Мирон Дулич, помер в Комарні, Ман., 21. лютого, 1920 р.

Тома Кучерявий, новик-хорист, помер в Йорктоні, 18. січня, 1922 р.

Брат Ідесбальд, учитель музики в ювенаті від 1920—1926 р., помер в Йорктоні 21. січня, 1934 р.

Брат Богоміль Ленський, довгий час дїкував в йорктонській церкві, помер в Йорктоні 8. січня, 1935 р.

ВІЧНА ІМ ПАМ'ЯТЬ!

Чин Отців Облятів Пречистої Діви

Коли говоримо про Чин Отців Облятів в нашій народі в Канаді, то треба мати радше на увазі працю, труд і заслуги о. Филипа Ру, котрий приїхав сюди в 1913 році з Лютарингії і всю свою силу, працю і здібности поставив на службу нашої Церкви і народу. Ледави чи хто більше трудився і більше збудував церков без довгів— як о. Ф. Ру. Ледави чи хто інший придбав більше майна нашої Церкви і нашому народові через будову і організаційну працю, як о. Ф. Ру. Це найкраща черта правдивого священика Бога живого і дійсного українського патріота. З початку о. Ру працював в нівиційній Альберті, потім в інших провінціях Канади, з того мабуть найдовше в Манітобі, де лишив небуденні свідки своєї праці, величаві

церкви наші в Мавнтейн Ровд, Портелдж Ляпрері, Виннигезосі, Давфін і Куке Крік. Загалом о. Ру збудував і виплатив одинацять церков і монастирів. Бог дає йому ту ласку тихо вести свою працю, докінчити будову і не останити догугу.

До помочі о. Ру якийсь час прийшов о. Я. Лопушанський, ЧО, а тепер працює о. Йосиф Слауга, ЧО., в околиці Селкирк, Ман.

Ще тяжко оцінити велич і силу тої праці, що Чин Отців Облятів в особі о. Ру дав для нашого народу в Канаді. Ця праця доперва на початках, але осяги її великі, а значіння постійне.

Чин потребує конечно доповну нових сил, поле діяльності отворене і відяче.

о. Ст. Семчук

Згромадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії

Початки Сестер Служебниць є в нашій Галичині, коли парох Жужелєв о. Кирило Селецький куша стару коршуму і думає примістити там дівчат, щоб навчати їх хатної роботи і підготувати до пізнішого життя родинного. о. Селецький був незвичайний чоловік, ширий, жертволюбивий, відданий справі своєї Церкви і народу всім серцем. Однак шлях, яку він намітив— дати народові кращих жінок і господинь— була замала. Духовним основовиком Сестер став о. Єремія Ломницький, ЧСВВ, котрий захопився ідеєю о. Селецького і доповнив її, усовершенствовавши та здійснивши через наміщення і виконання правил для нового згромадження. о. Ломницький дїстав у Львові першу провідницю нового згромадження, котра короткий час від 17 липня до 22 серпня 1892 р. пробула в Сестер Федаціянок, щоби там приглянутись червечому життю, увійти в дух монастиря і навчитися ручних робіт. На Успення 1892 р. посвячено в Жужелє перероблений дім для вжитку нового згромадження і перша провідниця в чернечій рясі Михайлина Гордашевська, котра прийняла монаше ім'я Йосафата, увела до того дому всім перших Сестер, що всі походили з парохії Жужелє. Вкоропці при домі повстала заборонка для дітей.

Устав Сестер, намічений о. Ломницьким, затвердив кардинал Сембратович 6 мая 1892 р. Згодом затвердили ці установи всі три галицькі владики в 1907 р. Апостольська Столиця за старанням о. Йосифа Скрейверса ЧНЛ, Візигатора Сестер Служебниць, письмом з 27 липня 1932 р. затвердила устав Сестер тимчасово на 7 літ, але згромадження Сестер як таке раз навсе. Св. Отець Папа Пій XI сказав на послухання до головної настоя-

тельки Сестер в 1933 р.: "Сестра Вероніка Гаргільє перша головна настоятелька Згромадження Сестер Служебниць. Устави ваші дуже гарні і треба ще для них святих Сестер."

Тепер Сестри Служебниць поділені на три провінції.

1). В Європі під покровом Сострадання Матері Божої— від 28 серпня 1892 р. В 1938 р. мали 92 доми, 446 Сестер по обітах і 48 новичок, 16 кандидаток.

2). В Канаді і Америці під покровом Христа Царя— в 1940 р. мали 14 домів в Канаді і 15 домів в Америці, 150 Сестер, 19 новичок і 10 кандидаток.

3). В Бразилії і Аргентині під покровом св. Арх. Михаїла, від 11 квітня 1911 р. В 1938 р. мали 13 домів, 67 Сестер, 15 новичок і 10 кандидаток.

Цілим згромадженням управляє Сестра Вероніка Гаргільє, як головною настоятелькою, що до помочі має 4 Сестри дорадниці, писарку і скарбничку. Головний осідок у Львові, новіціят в Кристинополі, Західна Україна.

КАНАДІЙСЬКО—АМЕРИКАНСЬКА ПРОВІНЦІЯ ІМ. ХРИСТА ЦАРЯ

Осідок настоятельки є в Едмонтоні, Альта., 9638—108 свє. Заряд складається з настоятельки провінції, 4 дорадниці, писарки і скарбнички. Настоятелькою є Сестра Єлисавета Кассіан. Новіціят є в Мондері під провідом оо. Василія, учителькою новичок є Сестра Йосафата Кізілк.

Перші Сестри прийшли до Канади разом з оо. Расіліянами 30 жовтня 1902 р. Це були: Сестра Амбровія Ленкевич, перша настоятелька в Канаді,

Сестра Івдора Шипковська, Сестра Євмелія Кляуношак і Сестра Таїда Врублевська. Сестер привитали зараз в Нью Йорку тамошні Сестри Францішканки, а потім щиро заопікувалися ними Отці

Впр. Сестра Саксавета, провінційяка Сестер Соуверинь в Канаді й За. Дерзавях.

Облати і епископ Легаль. Він дав нашим Сестрам перше призначення і удержання через 8 місяців. Привітання була захристія над церквою оо. Облати в Едмонтоні. Тут вчили нашу молодь по українськи, співу, катехизму і ручних робіт. Молодь полюбила Сестер і громадно до них сходилася. Коли Сестри відїжджали до Біверлейку—теперішній Мондер—тяжко приїжджося їм розставитися з новими знакомими, котрі щиро жалували за ними. Сестри навчали тоді 30 наших дітчат. Підчас побуту в Едмонтоні тяжко захворювала Сестра Таїда і померла 23 мая 1903 р.

1). Монастир Сестер в Мондері будував о. П. Фіяз, ЧСВВ 1903 року три милі на пол. схід від нижнього Мондеру. Тут Сестри замешкали 11 липня 1903 і там отворили перший новіціят, котрого першою настоятелькою стала Сестра Ленкевич—з давньої української родини львівських міщан. Першими новичками були Пософата Тимочко і Таїда Летавська. Сестри навчали дітий катехизму, співу, рідної мови і ручних робіт. За

Монастир і Новіціят Сестер у Мондер, Альта.

школу служила каплиця з рухомою стіною, котру засувано, щоби заслонити престіл, коли була наука. На науку ходили 60 дітий, 30 мешкали в домі Сестер. В 1913 р. збудували новий дім при помочі о. Н. Крижановського, ЧСВВ. В нім до 1926 р. була цілоденна школа до 8 степеня, до котрої ходили 140 дітий, з того половина мешкали в домі Сестер. В 1926 р. збудували більший монастир в самім Мондері, в котрім примістили школу, спритиць і новіціят. Так було до 1938 р. Тоді згаданий дім замінено на новіціят, а Сестри стали вчити в доколичних державних школах. Вчить

6 Сестер, дітий приблизно в їхніх школах 180. Платиєю удержують новіціят. В школах вчує також релігії і по українськи. Підчас вакацій відїдуєть доколичні колонії і вчує катехизму.

Крім шкільної праці, Сестри помагали людям на всякі слабости. На початках не було лікарів і алтика Сестер помогла неодному в ведузі. Пересічно на рік користали з помочі Сестер яких 350 хорив.

Сестри мають також різницю, шпоть церковну утвар, роблять штучні квіти, вишивають і роблять інші церковні роботи.

Від 1930 до 1940 Сестри навчали на 82 колоніях релігії і рідної мови 5,174 дітий, до першої св. Сповіді і першого св. Причастя приготували в тім часі 1,950 дітий. Кожного року 10 Сестер їхали підчас вакацій вчити катехизму.

2). МОНАСТИР ІМ. СВ. ПОСОФАТА В ЕДМОНТОНІ, АЛЬТА.

В 1905 р. з Мондеру приїхали дві Сестри і дві кандидатки та замешкали в малім домику при церкві св. Пософата. Домик подарували оо. Василіян. Дім був тісний, люди бідні. Початки ввє

Дім і школа Сестер, Едмонтон, Альта.

трудні. При тім самім стої, на котрім рано священник правив Службу Божу, треба було потім заїдати до обїду і вчити дітий. Не було кресел і діти підчас науки мусли стовити. Аж 1908 р. Сестри купили малий дімок, перетгнули на церковну площу, яку подарували оо. Василіянє, і замінили на школу. Вже стало вигіднійше, але не цілком, бо шкільних лавок ще не було защо купити і діти вчилися при стої. Аж в 1909 р. один священник з Торонта змилосердився і жертвував \$120 і за ш гроші куплено лавки до школи. Одна англійська пані—іменем Гюс— дуже помагала на початках. Вона сама робила чайні приїтти, писала до знатніших людей і взагалі робила все можливе, щоби тільки допомогти нашим Сестрам. Вона навіть дістала одїз до бідних дітий і для старших, котру потім Сестри роздали.

В 1910 р. арх. Легаль своїм коштом \$15,000 збудував для Сестер муравану школу. Він видавав для Сестер альманахи і щорічно з новорічними желанними залучав для Сестер дар в куверті—\$375. Він щиро, як рідний батько дбав про Сестер, аж до приїзду нашого першого єпископа, Преосв. Будки. Той дім посвятив сам Митрополит, а в 1918 р. о. Ру, ЧО., прибудував ще одно крило. Тут є державна школа, в котрій вчує 3 Сестри і 2 світські учительки.

Сестри ведуть Марійське товариство дівчат, що має 62 членкинь.

3). ДІМ СЕСТЕР У ВІННІПЕГУ

о. Іура, ЧСВб. найшов малий дімок, в яким зашекали Сестри і вчили дітей. Коли викінчено церкву св. о. Ніколая, тоді Сестри вчили під церквою. В 1911 р. арх. Лінквен збудував для Сестер куровану школу, котра стоїть досі. В цій школі є окремі помешкання для Сестер.

Крім ділоденної школи св. о. Ніколая, Сестри ведуть в трох наших парохіях Виннігеву вечірню рідні школи, а в всіх церквах— в неділю навчають катехизму. Підчас вакацій Сестри їдуть на колонії і там навчають катехизму, рідної мови, дають концерти. Стадо у Виннігеву перебуває 13 Сестер. За десять літ 1931—1941 Сестри приготували до першого св. Причастя 2,845 дітей — а науки Сестер користало 6,327 дітей.

Ведуть Марійське товариство старших і молодших дівчат майже при кожній нашій парохії у Виннігеву.

В монастирі вироблюють також штучні цвітки, шють церковну утвар.

4). ДІМ СЕСТЕР В ЙОРКТОНІ, САСК.

Для засновано 3 липня 1916 р. Преосвященний Будада кунив і подарував Сестрам землю під будову монастиря і школи. Один пан за старань о. А. Деларого ЧНП, подарував Сестрам дальших 2 льоти — оо. Сульпіціян за стараньям оо. Редемптористів позичили \$25,000 і Сестри зібрали як нашіми людьми в Саскачевані також поважну суму гроша. В серні 1915 р. почали будову, а в січні 1917 будова була скінчена. о. Деларій ЧНП, особисто доглядав кожної справи. Дім збудувано на 80 людей. На початок Сестри мали яких 70 дітей на вихованню, з того 30 сиріт. Школа була відведена до 8 степеня — тепер є до 12 степеня. Ісця дітей в школі 80. Вчать дітей рідної мови. В неділю навчають катехизму. Кожного року 8 Сестер їде підчас вакацій вчити дітей катехизму. Ведуть Марійське Товариство Дівчат.

При монастирі є ризниця і робітня церковної утвари.

5). ДІМ СЕСТЕР В АЙТУНІ, САСК.

Оснований старим оо. Редемптористів 1920 р. Від 1938 мешкають в новім мурованім Сиротинці.

Підчас вакацій їдуть на колонії і навчають катехизму. За 10 літ Сестри відвідали 147 колоній, вчили 6,639 дітей, до першого св. Причастя приготували 1,670 дітей.

6). ДІМ СЕСТЕР В САСКАТУНІ, САСК.

Старим тодішнього пароха о. Оленіяку і адвоката Орігена в серні 1925 р. куплено для Сестер дім при св. Е.—в гарній, тихій милій околиці, з гарним соняшнім городом. Сестрою Старшою була тоді Сестра Атаназія, дим контував \$8,500, нашо \$5,600 позичив добродій Догерті. В цім домі Сестри утворили приміщення для панночок, які ходять до вищих шкіл міста. Пересічно кожного року мешкає в Сестер 12 панночок. Сестри ведуть Рідну школу вечером при паровій св. Юрія— 100 дітей— і в Стрілецькім Домі, 40 дітей. В неділю вчать катехизму— вчить дві Сестри, дітий 180.

Відвідують хорих по лічницях, за останніх 5 літ відвідали 780 хорих.

Підчас вакацій ведуть рідні школи по колоніях і навчають катехизму. За останніх 10 літ відвідали 71 колоній, вчили 3,770 дітей, до пер-

шого св. Причастя приготували 1,250 дітей.

Вдома вечерами ведуть додаткове навчання для своїх студенток— вчать реалії, українознавства, ручних робіт. Ведуть Марійське товариство дівчат.

7). ДІМ ІМ. СВ. ТЕРЕСИ В МОНТРЕАЛІ, КВ.

Сестри приїхали до Монтреалу 23 сернія 1925 р. і перебули якийсь час в гостинній хаті родини панства Бучковських, котрі прийняли їх як рідних. До 1935 р. мешкали по найманих домах. В 1935 р. купили свій власний дім, але його треба було перебобити. Дім контував \$2,500— іза браку готівки Сестри затягнули позичку \$2,000. В 1938 р. Сестри сплатили цю позичку і тоді розбудували свій дім. Крім приміщення для себе, мають дві кімнати для дівчат— дуже потрібно ще кімнати на захорону. Сестер в Монтреаулі є 8, працюють в місті, підчас вакацій відїжджають в околицю навчати дітей.

8). ДІМ ІМ СВ. ПАВЛА В ДАВФІНІ, МАН.

Старим о. Пелеха Сестри приїхали до Давфину 1928 р. Люди прийняли їх дуже щиро і вкоротці Сестри купили земаю хату. Дім відновив о. Ру, ЧО., і він є одним з найкращих в тій ділянці міста.

Сестри ведуть вечірню школу, в неділю і свята катехизують дітий. Вчать співу і кожної неділі співають з дітьми Службу Божу в церкві. Відвідують хорих. Дбають про окрасу Божого Дому, шють церковні ризи, роблять цвітки.

Дітий у вечірній школі мають 30, на катехизм щонеділі ходить 25 дітей.

Підчас вакацій Сестри їдуть в околицю і тут навчають дітий. За останніх 10 літ відвідали 71 колоній, вчили 3,770 дітей, до першого св. Причастя приготували 1,350 дітей.

9). ДІМ СЕСТЕР В СИФТОНІ, МАН.

Старим о. Пелеха, панів Фаріона і Петрика, Сестри приїхали до Сифтону 17 квітня 1935 р. і зашекали в парохіальнім домі. Люди прийняли Сестер дуже щиро, вийшли напроги до залізничі і відвели до дому, де все вже було приготоване на прийняття Сестер. Сестри звязали зразу до праці. Одна Сестра мала скінчений курс доглядачки, вони відвідували хорих. Другі зачали вести рідну школу, вчить співу та ручних робіт— шиття і гачкування— і варення. Люди сподобали собі протестантський дім для Сестер. Посвячення того дому було 21 вересня 1941 при великім здиві народу. Дім просторий, Сестри отворили в нім маленьку аптику і приймають слабих. Відвідують і лічать хорих по домах. Майже кожного дня хтось кляче до хорого. Винагородження не беруть жадного, хіба хтось складає самий добровільну жертву на монастир. За останніх 5 літ обслужали 1,559 хорих.

Дітий у вечірній школі мають 40, в неділю вчать катехизму 60 дітей.

За останніх 5 літ підчас вакацій Сестри відвідали 67 колоній, вчили 1,786 дітей, до першого св. Причастя приготували 782 дітей.

Сестер в домі є 4.

10). ДІМ ІМ. ПРЕСВЯТОЇ РОДИНИ В РІДЖАРНІ, САСК.

Цей дім заснований в місяці серні 1931 р. До 1936 р. Сестри мешкали в найманий хаті і платили місячно по \$25. Того року Сестри купили гарний

мурований дім за ціну \$3,500 і тут ведуть Рідну Школу, до котрої ходить 45 дітей. В неділю Сестри вчуть в церкві катехизму і церковний спів. Дітей приходить 80. В 1939 одна кваліфікована Сестра дістала посаду в державній школі св. Йосифа і дістає платню \$75 місячно. В монастирі стало перебувають 4 Сестри.

Підчас вакацій Сестри їдуть на колонії і вчуть катехизму та ведуть Рідну Школу. За посаджених 5 літ Сестри обслужали 19 колоній, вчили 806 дітей, до першого св. Причастя приготували 244 дітей.

Сестри гуртують також старшу молодь, вчуть ручних робіт, співаю, освідомлюють релігійно— відвідують хорих, дбають про порядок і красу в церкві.

11). ДІМ ІМ. СВ. АНТОНІЯ В ПОРТЕДЖ ЛЯ-ПРЕРІ, МАН.

Стараним о. Пуляка засновано цей дім 1936 р. Зразу Сестри мешкали в парохіяльній домі, а в 1937 р. купили малий дімок, на який пані А. Тимочко дала жертву \$400, що у великій мірі уможливило купно. Тут Сестри ведуть Рідну Школу, дають концерти, вчуть ручних робіт, а в неділю і свята вчуть в церкві катехизму. Всіх дітей у вечірній школі є 40. На паузі реалії в неділю є 45 дітей.

За час від 1936 до 1940 Сестри вчили на 22 колоніях 806 дітей, до першого св. Причастя в тім часі приготували 277 дітей. Вчуть 4 Сестри.

12). ДІМ ІМ. СВ. ВАСИЛІЯ В КОМАРНІ, МАН.

В 1935 р. Пресвещений В. Ладика подарував для Сестер колишній дім о. Редемптористів в Комарні— Сестри приїхали туди 21 мая 1935 р. і зараз стали вести вечірню школу, Марійське товариство молоді і Товариство св. Анни для жінок. До Рідної Школи ходить 60 дітей, Марійське тов. має 30 членів, Товариство св. Анни має 30 членів. 1936 р. одна Сестра вчила в державній школі недалеко Комарна. В 1937 р. Сестри отворили Дім Старців, признаний і за допомогою уряду.

Підчас вакацій Сестри відіждують в околицю і вчуть дітей катехизму. В літах 1935 до 1940 Сестри вчили на 14 колоніях 803 дітей, до першого св. Причастя в тім часі приготували 224 дітей. Вчили 2 Сестри.

13). ДІМ ІМ. СВ. РІТИ В ТОРОНТІ, ОНТ.

Коли Сестра Михаїла і Сестра Елфрозина в 1937 р. поїхали на схід збирати жертви на Сиротинець в Айтуні, тодішній парох Торонта о. М. Оленьчук і парохіяни просили, щоби Сестри остали настало при парохії. Збірки і базари на ту ціль дали \$1,100, а один добродій жертвував від себе \$500. Вірні визначили між собою для Сестер дальших \$1,900 і таким чином купили для Сестер гарний дім без жадного догву.

В трох парохіях міста Сестри ведуть Рідну Школу для 180 дітей. В неділю вчуть катехизму, на який приходить 200 дітей.

Підчас вакацій ведуть вакаційну Рідну Школу. Від 1937 до 1940 навчали разом 913 дітей, до першого св. Причастя приготували 246 дітей. Поні монастирі є приміщення для панночок, які ходять до вищих шкіл міста. Пересібно в заведенню мешкає 36 дівчат кожного року. Сестри шють також ризи і прикрашують церкви. Ведуть Марійські

Дружини молоді і Товариства св. Анни для старших жінок. В Марійській Дружині мають 80 членів, в Товаристві св. Анни є 30 членів. Сходили є щотижня, підчас котрих Сестри дають порочення, викладають і вчуть ручних робіт. Сестри відвідують хорих по лічницях і домах.

14). ДІМ СЕСТЕР У ВИНДЗОР, ОНТ.

Дім отворено 1 вересня 1939 р., коли парох о. Годовка. До 1940 р. Сестри вчили вечірню школу. В 1940 р. дві кваліфіковані Сестри учительки дістали посаду в державній школі старшнім арк. Кида. Тепер стало перебувають там 4 Сестри, дві вчуть в державній школі, а дві у вечірній. Дітей до цілоденної державної школи ходять 80, до вечірньої 60. В неділю Сестри вчуть катехизму, дітей приходить 60. Як всюди, так і тут Сестри дбають про окрасу церкви, ведуть дівою організацію і відвідують хорих.

Крім вичислених домів Сестри мають ще дві лічниця— в Мондері і у Віндигдоні, в Альберті про котрі є мова в окремій статті.

Тут годиться додати ще деякі цікаві дрібниці і так в Мондері лічницю основано в 1928 році а 22 вересня 1929 року Пресв. Ладика посвятив угодний камінь будови при великим адвизі народу. Будова коштувала \$38,000. Будинок мурований на два поверхи, має 22 кімнат і приміщення на 30 хорих. Має новітню операційну салю, електричну вчуду, центральне обігрівання і гарну каплицю. Сестер доглядачок є там стало 8.

За останніх 3 роки в цій лічниці було 2,110 хорих— народилося 299 дітей, переведено 800 операцій, в лабораторіях лікували 1,819 людей, лікарських лікувань було 1,642, просвітлювань лучами Рентгена було 1,522.

Друга лічниця у Віндигдоні повстала в 1938 році. З початку Сестри вчиняли дімок на пр-

Український шпиталь у Вейдигдоні, Альта.

міщення 10 хорих. А в червні зачали будову мурованою лічницю, котру посвячено 15 вересня того самого року. Однак цей будинок погорів в жовні, а до влади в Альберті прийшли кредитори котрі своєю програмою підрвали можливість позички. Однак мимо всіх труднощів з початку 1937 р. Сестри почали на згарищах старої знов будувати нову лічницю, котру посвячено у вересні того року. 29 жовтня 1937 р. Сестри разом з хорими перейшли до нового будинку.

Лічниця є одноповерховим будинком, мурована на 30 кімнат і має приміщення на 55 хорих. Є окрема операційна саля і відділ для заразливих недуг.

Попри працю в лічницях, Сестри вчуть дівою катехизму. У Вейдигдоні на катехизм приходить 40 дітей.

Некрольог Дієцезальних Священиків

Перним нашим священиком в Канаді був **о. Нестор Дмитрієв**, що прибув сюди ще 1896 р. та набув його самого року був примушений відійти. Де і коли помер, незвісно бліще— знаємо, що довгий час працював в Америці.

Другий наш священик **о. Павло Тимкевич** прибув сюди в рік потім. В 1898 перебуває в парохії С. Майкел, Альта— замешкує в Една, Альта. Сам їде до Едмонтону і платить за церковну землю вигнаних \$10 в земнім уряді, про що парохіяни дождуються, аж літа пізніше— на свою радість, бо несподівано стають власниками гарного майка, про котре думали, що вже для них пропало. І треба подивляти того священика, що відізджаючи мувів кожух продати, щоби зміг заплатити за харч— але поїхав до Едмонтону платити за церковну землю. Ось взір виконання обовязку серед вибітжих обставин— взір священичої чесноти, як сполокши дая грядучих поколін.

Третій священик, **о. Іван Заклинський** був парохом найстаршої церкви в Канаді на Стар, Альта. Коли однак ізза оправданих причин (брак грошей) усунув одного церковного урядника, цей викликав бурю проти нього 1900 р. Спровадили царського батюшку з Аляски і скільки той добре платив царським урядом служитель нашкодив і огричав життя о. Заклинському, один Бог знає. Однак мимо всіх клопотів церковної боротьби, все таки о. Заклинський оснує парохію в Галіард, Альта і посвячує там цвинтар. Кличуть його до Вінніпегу. Приїжджає на парохію св. Володимира і Ольги. Однак підбурені люди зараз яких два місяці по приїзді затрокують життя того священика страшним поведінням. Прямо і буквально викладають його з тої самої парохії, куда щойно запросили. Один з урядників зневажує священика при престолі (тягнув і подер на нім фелон) і перед карою втікає потім до Старого Краю але совість гризла його до смерті— він вернув і все пралюдно каявся за що зневагу. Але скільки перетерпів о. Заклинський, один Бог знає. Прибув до Канади 1898 р.— відіхав по 1900 р. і більше тут не вернув.

о. Дамаскин Полівака прибуває до Вінніпегу 1899 р. і заснує парохію св. Володимира і Ольги. Це були початки нашого церковного життя у Вінніпегу. Мимо трудностей парохію zorganizував і поїхавши до Америки ще звіттам прислав гроші для нової парохії, щоби піддержати наших на дуці тут у Вінніпегу. Не тільки, що священик сам не дстав утримання, ще збирив про чужий гроші для своєї колишньої парохії.

1929 р. помер **о. В. Жолдак**, колишній секретар Митрополита Андрея, котрий приїхав відвідати наших людей в 1901 р. і переїхавши майже всі значущі осідки нашого поселення в Канаді злав Митрополитові звіт про коначну потребу більшого числа наших священиків. о. Жолдак помер в Америці.

В 1929 р. помер **о. Емануїл Красіцький** в лічниці у Вест Селкірк, Ман., куди перевезли його парохіяни смертельно хорого на запалення, яке дістав з перестуди в парохіальнім домі в Куок Крік, Ман., де був парохом. Хата була велика, постіль мізерна, одна подушина і ковдрина, тонка і леготья. Серед хати стояла велика залізна грубка,

о. Е. Прохоров, парохійний парох в Сасні, М.С.

в котру все треба було накладати дров. Грубка розпеклася до грани, але від стін шов мороз. Діт був старий, розсохлий. І коли втруджений старець заснув під тою ковдриною, тяжкий мороз переміг відморозність. Лишився в лічниці тяжко хорий прямо без centa— на столику біля нього лежало 25н. Це був цілий маєток, який показував прибувшому його відвідати о. Семчуков. Згадував про перші часи, коли пішки переходив ріку, щоби таки прибути на богослуження до Іст Селкірк, а лід вже лопився. Тоді ще не було моста, ні порома. Мало не утопився з тяжкою валізою на крижнім леді. Згадував синий як голуб старець свої труді і сльоза світилася в кутку очей, як діамант. А коли тяжко хорів— позабуди його ті, котрим служив колись і прикро було...

В 1930 р. помер на саме Різдяво у Вінніпегу парох церкви св. Покрови, **о. Ксенофонт Роздольський**—також старець, синий як голуб, котрий якраз вибрався вертати до Старого Краю і вже лав корабельну карту. Ждав тільки весни, а покищо

заступав в парохії пароха, приїхавши з Геффорд. Зазнав чимало прикrostий навіть перед смертю. На поручення церковних властей поїхав з Геффорд до Форт Вільям, однак так його там прийняли, що навіть не мав одної відправи— але зараз таки вернув до Вінніпегу. При тім сильно зденервувався і перестудився. Полежав троха в тодішнім єпископським домі при Домініон стр. на пораду лікаря, що це нічого поважного— замість таки солідно відпочати і відігнати від себе простуду, пішов викручати працю в парохії св. Іоаквима, де якраз не було пароха. Жив сам в хаті, яку парохія намайла для священника. Сам собі варив і прятав. Різдва на відправу довга і томлива. Серце старця не витривало і тоді, коли парохійня гостиня з Різдом, він упавши серед світлиці спочив по трудах на віки. Найшли його, коли не діждалися на вечерню і прийшли подивитися, що сталося і чому священник не приходить. Можливо, колиб хтось був в хаті тоді, коли старець упав з вичерпаня, може бунби відтер, вратував— а так перемучене серце застигло.

Ще бідніше помер знаний скрізь в Канаді **о. Євген Андрухович**, бо аж в домі для старців в С. Бонифас, між найбіднішими з бідних. А був час, коли о. Андрухович один сам обслуговував стільки колоній, що тепер шість священників, вічно їздив, був в подорожі, не дов, не дослав, зазнав голоду і холоду. А крім цього ще напастий і шаленої борби за Церкву з початку з царськими православними, а потім з автокефальними. Котрою парохія в С. Джулієн, Саск., котру обслуговував з Альвєни о. Андрухович і котра перша перейшла на автокефалія в Канаді, ще жде своєї монографії і дослідника. Оповідать неможливі прямо річі про це, як під старою церквою (що тепер є в останню автокефальних і під котрою ще недавно стояв хрест з написом св. Мисі, яку давали там оо. Василіяни— той хрест тепер доперва автокефальні усувають) шли цілі мітинги з усею пристрасною першою борби, напастий, криків, суматохи і навіть бійок, а покійний все те переносив сам один, маючи до обслуги ще колоній в обсягу яких 200 миль. Люди хотян сталою священника. Він говорив і переконував, що негоден тут лише працювати, а всіх решта відкинути. Підбурені не хотян слухати жадних слів до розуму і сумління. Про о. Андруховича оповідають наші люди чимало цікавих дробин. Був не старого виховання священник, твердий і рішучий, що в кожній обставині вмів дати собі раду, надзвичайно витривалий і безбоязкий навіть серед тяжкої небезпеки.

о. Павло Решетилко родився 1 липня 1888 р. в Угнові, Західна Україна. Вищі студії кінчав у Львові і в Римі 1912—1917 р. Свячення прийняв з рук Преосв. Ніярді 8 липня 1917 р. До Канади приїхав 20 червня 1923 р і душпастирствовав в Сифтоні, Стюартбурі, Брендоні, Портеджі, Ман.— в Кадворт, Саск і в Калгарі, Алта. Відїхав до Старого Краю і скоро потім помер 16 червня 1939 р. Був одним з тих священників, що ще студентом перейшов борбу за права нашого народу в Галичині. Митрополит вислав його до Риму, де він покінчив студії, а згодом приїхав до Канади. Був в краю підчас першої війни і на власні очі бачив тоді приїзд більшовиків. З того часу оповідав чимало цікавих пригод, а мав незвичайний гумор

і все вмів так оповісти, що можна було його слухати годинами і не спиркилося. Ніколи нікого не вразив, хоч всі його оповідання були повні жартів. Був незрівняний організатор, незвичайно терпеливий, спокійний і вирозумлий. Хоча тяжко хорий, все таки виконував свою службу до кінця. Перебувши дуже тяжку операцію, знова їздив по колоніях і терпів, свідомий свого незмінного кінця. Був полюбаний глибоко і природно, як тала дитина.

о. Стефан Федорсько двічі був в Канаді. В Старому Краю переселив церкву віалу. Хоч старший, був дуже витривалий на всі невгоди. Спокійно їхав в найтяжчу подорож і переносив холод і голод так, як ніхто інший. Жив дуже ошадно і все мріяв про поворот до Старого Краю, де хотів спочити на старі аїта до тяжкій праці в Канаді. Обслуговував многи колонії в Саскачевані і Манітобі, в людській спорі не встрявав, був дуже тихий. Вернувши до Галичини, не зазнав бажаного спокою надово на землі. Спочив в рідній землі.

о. Іван Колиця

о. Іван Колиця помер 20 червня 1941 р. в 44 році життя, а в 19 році священства. Приїхав сюди маленьким хлопчиком з Милкова, повіт Любачів. Тут виховався, тут кінчав студії, тут став священником. Працював в Альберті, на сході і в Манітобі. Останію був парохом Егзетберт і брав участь в торжественній процесії в Сифтоні з нагоди празника Пр. Евхаристії. Вечером перевезено його до лікарни в Давфорт, спаралізованого, прийняв найса. Тайни і поверт тої самої ночі. Був дуже терпеливий і залізно спокійний. Здається, що тяжко було вивести о. Івана з рівноваги. Хоча мав чимало незадаужених ворогів, все те переносив спокійно. Красно організував околицю. Його старанням збудували мурований просторий Парохіяльний Дім в Егзетберт.

В Канаді жили і працювали ще многи інші отці,

жк **о. Сембратович, о. Жук, о. Василенч і о. Черевник**, що тепер відійшли вяс до вічності і про котрих остала тільки мала згадка.

* * *

Але ці всі покійні священники це в повнім того слова значінно піоніри нашого поступу, нашого організаційного життя в Канаді. Вони **перші організували** все, що добре і для добра. Вони **перші** перенесли на собі борбу всього, що але і хотіло поширення зла. Переносили тяжкі невгоди, тяжкі клопоти. Не лишили по собі грошей, бо їх не мали. Зробляли за свою тяжку і відповідальну працю якраз стільки, що виставало на скромне

життя. Але лишили по собі для нас світлу пам'ять, згадку на високі чесноти, які є незамінним майном грядучих поколінь. Вони **ставили основи** нашого життя і розросту в Канаді. Вони ці основи закріплювали. Вони нам передали неписаний заповіт— йти тим самим шляхом, жити не для себе, а для Бога і Церкви, зробити наш нарід в Канаді великим, сильним і гідним народом, якого вісто і ніколи не переможе на цій нашій дорогій землі Канади. Тут наша праця, наш труд, наші кости— та земля наша на все. Ми за неї платимо найдорожчою ціною— нашим життям і смертю.

о. Ст. Семчук.

Братство Українців Католиків Канади

Дня 14 липня 1932 гурток українців католиків, котрі приїхали на з'їзд католицьких шкільних трестів до Ріджайни, Саск.—рішили скликати свій з'їзд і започаткувати власну організацію. Присутніми тоді були: учитель Мих. Гриневич з женою, з Вакан— Дмитро Байда з Альвени,— Мих. Білинський і Гр. Дубик з Прудгом,— Ф. Т. Мамчур і

Наша праця часто марнується задля браку плячовости і обєднання. Тому, щоби всі наші стремління ввести в одне русло, працю нашу культурно-освітню, як також релігійно-моральну, ми задумали оце за згодою і одобрєнням Преосвященного нашого єпископа, Кир Володимира Василя Ладика, скликати перший з'їзд українців католиків Саскачевану."

Ця відозва досі не стратила своєї вартости а думки, в ній подані, є й досі дьвигунами праці для кращого завтра.

Під відозвою підписані— Я. Д. Стратійчук з Кемсек, Саск.— О. Жеребко, Б.А. з Геффорд, Саск.—М. Білинський з Прудгом, Саск.— і о. П. Сулятицький з Саскатуну.

Уложено тоді докладно програму з'їзду — рішено печатати відозви і летючки. На кошти зложено \$20.

* * *

Третій збори були в церковній домівці на Кадворт. Присутних було 30 осіб з Кадворт і Альвени. Збори вів М. Білинський. Дискусія в справі з'їзду була дуже оживлена. Поручено о. Семчукові виготовити начерк статуту будучої організації.

* * *

Четверті сходини були зроблені в Кадворт в Парохіальній Домівці. Присутних 32 душ. о. Семчук дав виклад про життя і навернення св. Володимира, що згодом вийшов друком як ч. 1 Бібліотеки Б'К-а і протигом трох місяців розійшовся. На цих сходинах, 30 жовтня 1932 р. проголошено перший раз назву будучої організації— **БРАЦТВО УКРАЇНЦІВ КАТОЛІКІВ КАНАДИ**. Уложили назву о. Ст. Семчук і Ф. Т. Мамчур— присутні прийняли з одушевленнями. Зложено дальші жертви на покриття коштів з'їзду— всіх жертв разом зложено перед з'їздом \$45.

* * *

З'їзд, що відбувся 28 і 29 грудня 1932 р. був не лише чисельний, але вповні успішний. Приїхали відпоручити з усіх сторін Саскачевану— були заступлені також в своїх провідниках гетьманці і

Яків Стратійчук—основник парохії в Кадворт, Саск., і перший гол.з БУК-а.

о. Ст. Семчук з Альвени. Тоді обдумано докладно програму будучої організації і з'їзду, котрий намічено скликати до Парохіальної Читальні Просвіти при нашій церкві в Саскатуні. Ф. Т. Мамчур написав про все до Преосвященного Ладика з проханням одобрити намічений з'їзд.

Слідуючі сходини в даній справі були в хаті Ф. Т. Мамчура на Кадворт 14 серпня 1932 р. Прочитано письмо від Преосвященного Ладика, дуже прихильне справі. Уложено відозву до українців католиків Саскачевану в справі з'їзду.

"Надійшов час, щоби ми об'явили нашу силу і організованість. Нас багато, але ми розпорочені.

унівці, що навіть промовляли на цій з'їзді. Все було серед великого одушевлення і у величній згоді. Преосвященний Ладика правив Арх. Службу Божу 28 грудня і був присутній полоудні під час нарад. Приїхали многи учителі. Рішено прийняти статут БУК-а і видавати організаційні часописи "Бюлетень БУК-а," що повинні печатуватися на мімеографі в січні 1933 р. і відтоді виходити по нинішній день. Бюлетень мав 20 сторінок чвертки печатаного слова і зразу потягнув сотки найкращих одиниць за собою.

На з'їзді вибрано перший заряд БУК-а в особах: Я. Д. Стратійчук, М. Білинський, о. П. Сулятицький, Ф. Т. Мамчур, П. Топушак, П. Т. Малко, Дм. Кобринський, В. Стратійчук, К. Гарасимчук, І. Пархома, Ф. Смерчинський, І. Лоточинський,

Дмитро Кобринський, перший секретар БУК-а, що і досі своїм зрід справує.

В. Филипович, о. Ст. Семчук і о. Гр. Шишкович ЧНІ. Преосвященного Ладика просили прийняти почесне головуство. З того першого заряду досі остане незмінно на своїм становищі секретар Дмитро Кобринський, хлібороб в Саятс, Саск. і редактор Бюлетеню, о. Ст. Семчук.

* * *

В січні 1933 р. появилися Бюлетень і в нім був статут БУК-а. Бюлетень печатався на мімеографі в Альвені через о. Семчука до вересня 1933 р. коли число членів зросло понад 500 і даліше виконувати цю працю ручно, як редактор, друкар, шинвальник, адресатор і чисельник стало прямо неможливо. Вересне число вийшло з печатні Отців Редемптористів в Йорконті, де ігуменом був тоді о. Ів. Бала, ЧНІ і згодився печатати Бюлетень за таку ціну, за яку ніхто і ніде цю роботу бубви не робив. Так виходить Бюлетень і досі в Йорконті з печатні Отців Редемптористів— тепер як двотижневник "Будучність Нації" з многими образами, а все в найкращім виконанні і це є неруководний пам'ятник і незапам'яний дар для української суспільности в Канаді від Отців Чина Найсв. Ізбавителя.

Кожний член БУК-а діставав "Бюлетень" за свою вкладку, яка виносила один долар річно.

Членство зростало скоро і творилися відділи БУК-а.

Перший відділ БУК-а організовано в Бруно, Саск.

На річних зборах БУК-а в Саскатуні 1933 р. в грудні стверджено, що є вже 20 відділів БУК-а. Рух скоро поширився в сусідніх провінціях— в Манітобі, а далі в Альберті.

Суть руху можна схопити трома виразниками: Католицька Релігія, Українська Культура, Канадійська Державність. На тих заложинах рух стоїть незмінно досі. БУК є організація понадпартійна, неполітична, релігійно-народна, понадкласова. Всі класи і всі стани віруючих українців католиків працюють тут спільно для кращої будучности.

З весно 1934 р. переведено вибір заряду на цілу доміню. Повстали відділи в Квебеку і в Бритійській Колумбії. Першим доміняльним головою БУК а став Я. Д. Стратійчук, банкір з Кемсек Саск.

В 1941 р. було всіх відділів БУК-а 77— крім Альберті, котра окремо числить свої відділи. В Манітобі БУК зріс і поширився головою працює о. др. Василя Кушніра, котрий став не лише організатором величких походів у Вінніпегу з рамені БУК-а, але також діяльним і пильним письменником на сторінках "Будучности Нації" і котрий виготовив другий статут БУК-а, який згодом затвердив Преосвященний Ладика і котрий тепер обов'язує.

В Альберті організація поширилася головою завдяки ревній праці о. Андрея Труха, ЧСВВ, котрий палким словом заіграв приспуну енергію і ворушину загал до найвищого чину.

Треба признати, що в організацію велику долю праці виконали всіоди на місцях наші отці духовні, а попри них наші учителі, хлібороби і робітники. Так само наші професіоналісти станули спільно до праці. Тому БУК мав прегарні успіхи, не зробив жадного доугу, видав власним накладом понад 10,000 летючок і роздав між нарид, видав 9 чисел Бібліотеки БУК-а, з котрих деякі вийшли другим накладом, а всі розійшлися в кількості понад 20,000 примірників.

Кожного року БУК устроює окружні з'їзди і кожній провінції, на котрих тисячі народу служать промовців і захочені до доброго вертають і найкращими даними назад, щоби на місцях здійснювати кланч БУК-а. Одним з тих кланчів є: Во разом, всі вперед, до кращої будучности!

Літом 1935 р. повстала бурса БУК-а в Саскатуні— про це блище є окрема стаття в цій книзі.

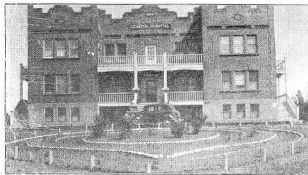
Кожний член БУК-а носить відзнаку. На клановім зеленім листку є два хрести— більший золотий і менший синій, котрі все пригадують членов його завдання. Жити з Христом, для Христа і для закріплення і усовершення нашого народу з Канаді!

о. Ст. Семчук.

Шпиталі

УКРАЇНСЬКИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ШПИТАЛЬ У МОНДЕРІ, АЛЪТА.

Є це перший український шпиталь на канадійській землі. Над його зачаткуванням продумували Сестри від перших хвилин свого прибуття до Канади. Однак їхні плани могли здійснитися тільки 1928 р. Мондерський шпиталь збудували Сестри при ширій співпраці Українського Комітету, що у його склад увійшли Отці Василіані з о. Крижаковським, Мондерські Громадяне з І. Барановим і Теклею Войтків і Ширшим Комітетом із укра-

Український загальний шпиталь в Мондері від заряду Сестер Службинок. П. Н. Д. М.

їнців поза Мондером, як прии. Н. Андриєвим із Чипмену, що зібрав кругом своїх кошовий до \$1,200. Також 4 Сестри завлекли колектов по кошових. З призьбраних збірок і базарів запла-тали Сестри будівничому \$20,000 а за \$18,000 муслили зятити нути по-жачку. Кромі збірок постаралися деякі оро прикрашення й ула-дженія шпиталю внутрі. Запо-чатували оо. Василіані, умесло-вавали одну кімнату за \$400. Те саме здавав Комітет із Чипмену дарувавши \$400, й о. Пелех жерт-вуючи \$300. Молоденька вчитель-ка М. Поломарк, Новий Київ, і ін-ші умесловали по одній. Торжественне посвячення новозбудованого ш-питалю відбулося 22 вересня 1929 р. Іх Ексц. Кир Василіані Ладикою при великому здвигі вірних і в присутності міністра здоровія з Едмонтону. Ура-дове отворення цього шпиталю відбулося 29 тра-вня 1930 р. Від цього часу обслужено в мондер-ському шпиталі кілька тисяч хорих. Мондерський шпиталь є гарний, мурований одноповерховий дім із 22 кімнатами на 30 хорих. Величина його є 70 с'тн х 34. Має модерну операційну кімнату, е-лек-тричну вінду, центральне огріття й чисті світляні кімнати. Є також у шпиталі гарна каплиця, що в ній правлять шодня оо. Василіане Службу Божу. Ший день шпиталь обслугує др. Н. Стрільчук, українсь. В 1939 р. мав він 605 хорих і 101 опе-рацій. В мондерському шпиталі перебуває ста-

8 Сестер догаядачок. Літом розідаються деякі зі Сестер на вакаційні катехізації.

УКРАЇНСЬКИЙ ШПИТАЛЬ У ВЕЛІНГДОНІ, АЛЪТА.

В 1935 році з весною зродилися у велінгдон-ським окрузі занеся думка побудувати шпиталь і його відлати під провід українських Сестер. За ініціативою лікаря, Віктора Горещького й радних цього округу, в травні 1935 Сестри отворили у Ви-лінгдоні малий шпиталь з двома кімнатами на 6 ліжок для слабих. Була ще й трети мала кімната, що служила од-ночасно за гостиницю, каплицю й операційну кімнату. На горі Сестри мали дві кімнати на спальню.

В липні того самого літа (1935) почався будувати новий, великий, модерний шпиталь. В осени 1935 року 15 вересня з великим торжест-вом о. М. Романович, ЧСВВ в асисті о. Шевчука й о. Винника посвятили угольний камінь.

Всі призьбрані гроші на цей шпиталь Сестрам вичерпалися і вони не могли бути докінчити; му-слили дім заперти на зиму недоконче-ний. В тім часі збирали гроші, шоби з весною докінчити. Ще цілу зиму душлились Сестри зі слабими в малим

Український загальний шпиталь у Велінгдоні, Алъта, від заряду Сестер Службинок. П. Н. Д. М.

будинку. Взяло цілий рік на те, шоби можна було грошей стільки стягнути, шоби дає докінчити буд-ову. Та не побачили него шпиталю скінченого, бо в осени 1936 року новий шпиталь з якось при-чини згорів до тла. Великий смуток плав на сер-ця Сестер. Вони здались на волю Божу й спокій-но ще другу зиму перезимували в малим домику— заразом почали продавати т. зв. поживочі цер-тифікати на новий шпиталь і так за поміччю Божою і старанням добрих людей в 1937 році в літі на-ново шпиталь почав відбудовувати Лука Косс, з цег-ли й тайлів. В осени 29 жовтня 1937 року Сестри перенеслися з пацієнтами до нового шпиталю.

Много Сестрам помагають жіни чайними вечерками, базарами, пікніками, ітд.

Сиротинець в Айтуні, Саск.

В 1920 р. Сестри Служебниці купили будинок крамниці, дерев'яний, поверховий, паріжний і переробили. В цій домі примістили Сиротинець і школу, до котрої ходило 50 дітей. Дім був старий і певигідний для сиріт і тому старанням Сестер та парохії Пр. Серця, а головню грошевою допомогою оо. Редемптористів і працею тодішнього ігумена о. А. Деяряго, ЧНІ, куплено фарми, мило

перед містом при візді, при головній дорозі і в одній фармі 1938 р. збудували новий поверховий мурований Сиротинець. Отці Редемптористи вк

Мілейний Сиротинець в Айтуні, Саск. Сейлани представляли посвячення усього каменя. Акт посвяти держана 2. вересня, 1938 р. о. А. Деяряго, ЧНІ.

Українські сироти з Сиротниці в Айтуні, Саск.

старалися о пожичку й доложили всіх старана щоб номогти Сестрам збудувати цей Сиротинець. Там є цілоденна школа до 8 степеня. Всіх сиріт є там 46, від маленьких двомісячних немовлят до 15 літних. Уряд часом допомагає до удержання сиріт— найчастіше однак самі Сестри працює по кольонях підчас ваканції і збірками мусять прибирати відповідні грошеві засоби на удержання сиріт.

о. Ст. Семчук.

Старечі Приюти

Наша дієцеаія має два старечі доми— в Комарно, Ман. і в Сифтоні, Ман.

Дім в Комарно започаткували Сестри Служебниці в 1937 р. Це великий дерев'яний будинок, котрий в 1916 р. збудували оо. Редемптористи на монастир і він служив на ту ціль до 14. серпня, 1924 р., доки вони обслуговували околицю Комарно. Коли потім обслугу переняли світські священники, дім відкупила єпископська інкорпорація і подарувала Сестрам в 1935 році. Сестри занялись вихованням дітвори, а від 1937 р. отворили в давнім монастирі Старечий Дім. Будинок стоїть при головній дорозі до купелевої місцевости 12 миль на захід від Вінніпег Біч, куди літом виїздають тисячі вінніпегського населення. Недалеко лісок, а далі ціла фарма. Сестри ведуть малу господарку, уряд допомагає в удержанню Дому. В Домі є каплиця, де місцевий священник править для старців і Сестер щоденно Службу Божу. Всіх старців є 13. Але тому, що многи старалися о прийяття, а Сестри були змушені відмовити ізза браку місця, в 1941 р. почали будову додаткових домків для старців на 6 кімнат. Місце гарне і прикоже на цю ціль. Якщо Сестри перекожуть грошеві труднощі, то Дім може стати дійсно поважним чинником розбудови цілого нашого життя на даєску околиці.

Тим більше, що в недалекий Туліні протестанти віддавна мають свій дім для наших хлопців і дівчат, і лічницю, в котрій трудиться много аш звисний др. Гонтер. Нині на всю околицю вибивється Комарно, як маленька, але візріцева місцевість, де є красна церква, біля неї Парохіяльний Дім, хата для священника, монастир Сестер і Старечий Дім.

Другий Старечий Дім повстав в Сифтоні в 1941 р., коли парохія св. Йосафата відкупила від пресвітеріяльний великий будинок за \$1,900. і передала на власність Сестрам Служебницям, котрі діє переробляють на Дім Старців. Звараання нашого поселення пресвітеріяни в цій околиці побудували свої доми для своїх питомих цілїт. Їхні доми повстали в Сифтоні, Етелберт і Вінніпегозис. В цих домах були лікарі і доглядачки, котрі мали давати лікарську поміч населенню. При цім одини мали приюти для нашої дітвори і роздавали біблійним шмаття. А у всім вели свою місїяну пропаганду, щоби даними добримі ділами преднести собі людий і привернути до протестантизму. Наслідки такої праці дали себе скоро відчути і тоді наш парох в Сифтоні, о. Сабурен запросив до Сифтону наших Сестер Служебниць, котрі стали там вести Рідну Школу, мали приют та варили для

викованків Місійної Школи о. Сабурена. В 1921 р. парохія стала будувати нову Школу, котру скіячили в 1922 р. Сам Митрополит Андрей святий угодливий камінь тої школи на початку будови 21 вересня 1921 р. Тоді пресвітерієри не дали за впагнати і стали собі будувати новий дім, якраз через дорогу напроти свого старого коштом \$5,000. Однак в липні 1924 р. сталося нещастя. В стайні монастиря повстав огонь і знищив всі господарські забудовання Сестер. Школу тільки дещо ушкодив. Сестри остали без хати. Довг на школі внісши \$16,000. І тоді, коли прийшла грошева скрута, компанія забрала за довги школу і половину фарми Сестер. А латинський арх. Синнот з Вінніпегу відхунив то все від компанії і післав латинських Сестер, щоби вели ту школу. Далі в нашій парохії і людий це був великий удар, але не рідколий. В 1935 р. тодішній парох о. М. Пелех знову спроваджує до Сифрону наших Сестер і видає їм на помешкання хату священника. Сестри зцінюють знова весті Рідну Школу в привичці під церквою та вчуть катехизму вакаціями в околиці. За о. Мирона Кривчуцького пішли нові старання, щоби збудувати для Сестер відповідний монастир, або відкупити давню пошість від арх. Синнота. На асикій случай вистарались о дозвіл рубати дерево на резерві і звезено до містечка вже нарубаних для будови 35 тисяч стіп соснового і 10 тисяч стіп топольного дерева. Арх. Синнот зажадав за давню нашу пошість \$15,000 готівкою і до згоди не

прийшло. Також не було відповідного місця під будову нового монастиря, хоч вже було дерево. Коли в 1939 р. пресвітерієри застановили свою школу, забрали доглядачку і випродали річі, винула думка закупити той дім. Однак по довгих заходах пресвітерієри волили продати той дім одному протестантови за \$1,200, як прийняти подану нами ціну \$1,500. В міжчасі стала війна і часть дерева закупили військової власті на будову бараків для латунської школи. Та Боже Провидіння повело сприну так, що давний дім пресвітерієрів купив від протестанта наш чоловік, який працював на залізниці аж в Ленасі. В Сифронті мешкала в тім домі його жена, яка посиляла дітній до школи наших Сестер. А тому, що дім для одної родини був завеликий, відпродали нашій парохії. Парохія віддала дім Сестрам і так справа покінчилась корисно для нас і так повстав Старечий Дім на два поверхи. Много поміг в придбаннянн дому місцевий піонір поселенця Теодор Фаріон, родом з Ридодуб в Галицькій Україні, який все дуже прихильно відносився до Сестер, а також о. М. Кривчуцький. Остала очевидна наука і доказ, що нам ніхто не поможе, коли ми самі собі не поможемо і вся наша надія в Бозі. А наш наряд певно добрий перебуде всякі удари долі, бо він твердий і витривалий— зі своєю Церквою і своїм священником.

о. Степан Семчук

Василь Саган

Українське Запомогове Брацтво св. о. Николая в Канаді

Перші почини Українського Запомогового Брацтва св. о. Николая в Канаді сягають 1904 р. В тому часі наша українська імміграція в Канаді була вже дуже чисельна, однак організацій взагалі під той час було ще дуже мало.

В томуж році приїхали до Канади зі Злучених Держав бл. п. Николай Гладкий і п. Вол. Карпюць. Ці два віршучі сини української греко-католицької Церкви були вже членами "Українського Народного Союзу" в Америці і як діяльні його члени мали нагоду пізнати, які користі приносить запомогова організація для своїх членів. Переселившись до Канади на сталий побут, задумали організувати у Вінніпегу подібну запомогову організацію. В тій справі удалися до тодішнього пароха церкви св. о. Николая, бл. п. впр. о. Матея Гури, CSCB. Пропозицій наших тодішніх американаців бл. п. о. Гура прийняв дуже радо і охотно приобіцяв їм свою допомогу в намірених ділах.

В тій справі скликано перші організаційні збори до селі під церквою св. о. Николая, на котрі бл. п. о. М. Гура запросив до участі всіх своїх парохіян. Ці перші організаційні збори відбулися дня 11-го вересня 1905 р. На збори явилось около 50 осіб, що на тодішній час було досить поваж-

ним числом. Бл. п. о. М. Гура отворив збори і представив зібраним бл. п. Николая Гладкого та запросив його забрати слово. Н. Гладкий повив зібраним як найдокладніше організацію "Українського Народного Союзу" в Америці, і про всі ті користі, які він приносить своїм членам. Після вислухання реферату п. Гладкого, всі присутні погодилися заснувати подібну організацію у Вінніпегу і дали її годі назву "Канадський Руський Союз" і "Запомогове Брацтво св. о. Николая." Ухвалено висоту вкладок до обох організацій і вступного після літ: по 25ц., місячно до "К. Р. Союзу" а по 25ц. місячно до "Брацтва св. о. Николая." Ці дві організації розділяні між себе своєю діяльністю: "К. Р. Союз" має виплачувати членам посмертне, а "Брацтво св. о. Николая" мало виплачувати допомогу в разі слабости або каліцтва. Тому обі організації мали свої особні каси.

Відтак приступили до вибору першого заряду, головою котрого вибрано бл. п. о. М. Гуру. По виборі заряду приступлено до висування членів. Того дня на 50 присутніх вислілось 45 членів. Від тої хвилі організація наша стала дійсним фактом.

Згодом показалося непрактичним провадити

підвищу акцію в одній організації і в січні 1908 р. на загальних зборах рішено залучити "Союз" і "Братство" в одно фінансове тіло а також рішено, щоби назва Товариства звучала: "Запомогове Братство св. о. Ніколая."

В тім часі і на протязі кількох дальших літ Братство розвивалося поволі, як звичайно кожна ново-основана організація. Воно мусіло побороти всі труднощі, які впливали з невідомости загалу.

Значний зріст Братства почався від 1912 року —коли Братство вибрало свій осідок при церкві св. Володимира і Ольги, а особливо, коли до Канади приїхав перший укр. католицький єпископ Никита Букла. Від того часу Братство рік-річно зростало в чисельстві, а зі зростом чисельства рішучо збільшувалася і його каса, що забезпичало його дальший розвій.

ДОМІНІЯЛЬНА ІНКОРПОРАЦІЯ БРАЦТВА

Старий провінціальный чартер обмежувався до провінції Манітоби; при тім він показався з багатьох оглядів неприacticним для організації. Думка про поширення Братства на цілу Канаду і про те, щоби вибрати доміняльний чартер зродилася вперше на загальних зборах матірнього відділу в Інституті Просвіти за головування Кароля Протасевича. Однак з ріжних причин до зреалізовання цієї думки тоді не прийшло.

Нова і важна доба в історії Братства наступила доперва 1929 року за головування п. Теодора Стефанка. В тім році Братство зробило аплікацію до Оттави о Доміняльний Чартер і одержало його в 1930 році. При вибранню Доміняльного Чартеру внесено також просьбу, щоби до імені Братства можна додати слово "Українське," так, що теперішня назва Братства є: "Українське Запомогове Братство св. о. Ніколая в Канаді."

В тім же часі зладжено новий статут, який відповідає вимогам і завданню Доміняльного Чартеру.

Першу надзвичайну конвенцію Братства в справі його реорганізації, ратифіковання Доміняльного Чартеру і нового статута скликано в дні 30 і 31-го жовтня, в 1931 році до Вінніпегу.

Дня 19-го жовтня 1933 року Братство одержало сертифікат реєстрації з Доміняльного Департаменту Обезпечення, в котрім говориться, що Братство зложило потрібні депозити і сповнило вимоги канадсько-бритійського закону і є уповноважене провадити по цілій Канаді свою працю як Взаємне Допомогове Товариство **Обезпечення Життєвого, Обезпечення Немічного і Обезпечення Слабости.** Документ цей підписав Дост. Р. Н. Родес, міністер фінансів.

Друга з ряду всеканадійська конвенція була скликана до Вінніпегу в дні 25, 26 і 27-го січня 1934 року. На цій конвенції вибрано Верховну Управу з головним осідком у Вінніпегу. Конвенція прийняла новий статут, який відповідає вимогам і завданню Доміняльного Чартеру.

Третю з ряду конвенцію Братства скликано до Вінніпегу, в дні 8-го і 9-го листопада 1935 року. Ця конвенція змінила і доповнила деякі точки статута та вибрала Верховну Управу, котра заряджує всіма справами "Українського Запомогового Братства св. о. Ніколая в Канаді."

Четверту з ряду конвенцію Братства скликано до Вінніпегу в дні 4-го і 5-го марта 1938 року. На

цій конвенції вибрано Верховну Управу, конвенція змінила і додала поправки до статутів і регулів, і також уважала за відповідне установити стійність організації.

Піту з ряду конвенцію Братства скликано до Вінніпегу в дні 27-го і 28-го грудня 1940 року. На цій конвенції стверджено еще раз стійність, доповнено деякі точки статута і регулів, та вибрано Верховну Управу.

На дорозі людського поступу є чисельні труднощі, з котрими людство бореться. Частину тиях труднощів мусіло побороти й Братство у своїм змаганню до ширшої діяльності між українським суспільством в Канаді.

Новий Доміняльний Чартер це великий здобуток нашого Братства. Він дає змогу нашій організації вийти зі своїх вузьких рам і розвинути свою діяльність по цілій широкій Канаді.

Доміняльний Чартер ставить цілу організації на сильних фундаментах і дає своїм членам певну запоруку у всіх тих користях і привілеях, про котрі говорить статут Братства.

Доміняльний Чартер Братства дає Товариству широкі права і ставить його на перше місце поміж всіма українськими запомоговими товариствами в Канаді, котрому удалося здобути того рода чартер і до котрого сім'я і з новим довірем можна вступати в ряди членів.

Над теперішню діяльність Братства має надгляд доміняльний уряд і це за запорукою, що члени можуть бути певні своїх прав. За це Братство мусіло зложити до доміняльної каси законом вимагану суму гроша для повної безпеки swojego членства.

ХАРАКТЕР УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОМОГОВОГО БРАЦТВА СВ. о. НИКОЛАЯ

Українське Запомогове Братство св. Николая є церковно-народною католицькою організацією. Братство є товариством братньої допомоги, яке розвиває свою діяльність допомогти і обезпечення не для зиску, але виключно для охорони своїх членів, їх родин й осіб, що користають з добродійности товариства. Із справжнім признанням мусимо висказатися про основнікми нашій організації, вони дали прекрасні рамки у статуті для сповнення високих завдань і немов відчули, якої саме потреба організації для нашій імїграції.

Під оглядом релігійним Українське Зап. Братство св. Николая стоїть на ґрунті Української Греко-католицької Церкви. Приймаємо в члени лише українців греко-католиків так, як про це говорить наш статут. Стоїмо при вірі батьків і стояти будемо. Належимо до Церкви, яку сах Христос Господь заложив і до віри, яку нам в тій церкві Христос полишив. Життєвий досвід показав в практиці, що дійсний успіх в організації можна зробити лише з людьми одних релігійних переконань.

В дні 1-го вересня в 1929 році вручено ГРАМОТУ Братства Іх Преосвященству Кир Василію Ладичі, сімлюю якої Преосвящений зівстав принятий як Почесний Председатель і Покровитель Братства. Преосвящений Кир Василій Володимир охотно прийняв покровительство Братства, живо інтересується всіма справами Братства і помагає по своїм силам в його організації.

Українське Запомогове Братство св. Николая це найстарша, найбільша і найсильніша

українська заповогова католицька асеккураційна організація в Канаді, яка щасливо переступає поріг 36-літніх роковин своєї важкої праці в користь українського загалу в Канаді.

Найменша сума, на яку Українське Заповогове Братство св. Николая в Канаді виставляє ГРАМОТИ ВЗАЙМНОЇ ДОПОМОГИ, є \$150,00, а найвища сума тепер є \$1,000,00. Помімо цього Братство св. Николая має дозволено Законом Обезпечення виставляти ГРАМОТИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ до суми \$10,000,00, тим самим кожен член і інтересований українець може зясти собі представити, які широкі права отримаво Братство св. Николая новим Домінікьянним Чартером.

ТЕПЕРІШНИЙ СТАН БРАЦТВА І ЯГО ВИГЛЯДИ НА БУДУЧЕ

Під теперішній час Українське Зап. Братство св. Николая має 29 відділів по різних провінціях Канади. Стан каси переходить **поверх \$200,000,00 (двіста тисяч доларів)**. Це майно є власністю усього його членства, це є майно народне і контрольоване народом. Від часу існування померло вже 252 членів. Братство виплатило по померших членах помертвого їх родині на суму \$59,825,00, по-

хоронне \$35,615,00. Братство виплатило помершим членам допомоги з фонду хорих в часі їх слабости на суму \$17,520,25. **Помершим членам виплачено разом \$112,960,25.** Померші члени вложили до каси Братства дорогою чл. вкладок \$16,188,25. Отже родинам 252 померших членів каса доплатила еще суму \$96,771,00.

Загальною допомогою з фонду хорим членам виплачено около \$250,000,00 підчас їх слабости й кацтва.

Братство жертвувало на Кан. Червоний Хрест \$300,00, крім цього закупило воєнні бонди, перші і другиі на суму \$19,000,00.

В тім важнім для нас часі нехай кожний відділ, і кожний член в кожній місцевості, блисній і дальшій, покажуть ділом, що ідея організаційної праці серед канадійських українців живе й поступає, що йде безупинно вперед на зустріч крайшому майбутньому.

ВЕРХОВНА РАДА БРАЦТВА

UKRAINIAN MUTUAL BENEFIT ASSOCIATION
OF ST. NICHOLAS OF CANADA

Box 3641, Sta. B.

Winnipeg, Man.

с. Н. Саварин ЧСВВ.

Наші Книгозбірні в Канаді

Праця нашої св. Церкви в минулому 50-літті не обмежувалася до собі питомою священницької діяльності, але вона проявлялася й на інших ділянках нашого культурного життя.

Попри плекання рідного слова у проповідях, дбання про красу церковних богослужень, будову монументальних церковних будинків, що останніми часами досягнули надзвичайного розмаху й ширини, устроювання цілого ряду рік-річних релігійно-народних прилюдних маніфестацій, а передовсім місій, що мали чимале значіння у розвитку нашого українського життя в Канаді— бачимо, що те саме наше високоцідне священство зміло знайти те час на рідне навчання нашої достояючої молоді, на плекання нашої релігійно-народної пісні при артистичних хорах, оркестрах і драматичних кружках, на покликування до життя що раз то новіших, модерніших і більше до наших часів пристосованих організацій рідного роду, видавничих пресових осередків і цілої низки видань: листків, брошур, книжок і альманахів.

Із цих культурних змагань нашої св. Церкви, та її представників— священства, хочемо в цій статті звернути нашу увагу на одну ще ділянку, часто призабуту, а проте дуже важку, що її на імя **книгозбірня**, або бібліотека. Справа наших книгозбірень є покісно в своїх початках, як і много інших ділянок. На це склалися чимало причин. Мабуть ольшо із найважчих, це початкове скитальче життя наших місіонерів-піонерів, що пройшло на безустанних подорожах по водах, санях і залізничках. Нераз бувало й таке, як приміром случилося о. Рук. ЧО., що в часі переправи через ріку Саскачеван в А.д.берті, йшли під лід не лише книжки, метрники й церковні ризи з валізами, але й самі коні з

возом, чи санями під заломаний лід. Очевидно, що серед таких і тому подібних початкових обставин не можна було й мріяти про якусь більшу бібліотеку. Чималою перешкодою був і брак гроша, бо коли люди бідніші, то і менше можуть спомогти свого священика, так що нераз він мусів випродувати й конечні річі, щоб якось пережити. А проте, мимом всіх цих і інших труднощів, треба прямо дивуватися які поважні почини вже тепер є зачатковані й осягнені в бібліотечній справі.

Згадуючи про наші книгозбірні в Канаді, треба на першому місці поставити **ДИЄЦЕЗАЛЬНУ БІБЛІОТЕКУ**, що знаходиться у Віннегу при Єпископській Палаті. Заснована вона з вибудованням Єпископської Палати в 1930-му році. Для бібліотеки відпущено одну простору кімнату, що досі примістила в собі коло 3,000 томів книжок рідного змісту. З українознавства мабуть найбагачішою є "Русалка Дністрова" о. Маркіяна Шашкевича, що зачаткувала народне відродження галицьких українців, випереджуючи на кілька літ Шевченковий Кобзар. В єпископській книгозбірні можна подобати ще й інші важкі книги з історії нашої Церкви й Народу, як напр.: "Державні Закони" о. Малиновського по німецьки, "Історію Унії" о. Пелеша по нім. В Дієцезальній Бібліотеці містяться ще й музичні річі, як прим.: вишківки, писанки, почтові значки й українські гроші. Крім книгозбірень є ще окремі архів в підвалах Палати огнетривалої кімнати, що в ній переховуються важкі писемна, рішення й грамоти. Із них останній слід згадати пропропамятну "Адресу" Митрополита Шептицького з 1911 р., що причинилася безпосередно до повстання нашого єпископства у Кана-

ді. Ціау отсю Дієцезальну бібліотеку з Архивом і Музеем започатковав наш Преосвященний Кир Василій Ладика і доповнило її безсумнісно новими добутками.

Не менше цінною книгозбірню в Канаді вляється й **БІБЛІОТЕКА ОО. ВАСИЛІЯ У МОНДРІ**. Початки її сягають часів о. Філаса. Доповнювали її в міру сил і спроможности пізніші отці: Тимочко, Филіпів, Дидик, о. Крижановський і Баранак. Від 1932 р. займається мондерською бібліотекою о. Саварин. Під цю пору міститься бібліотека в північній частині теперішнього монастиря у просторій кімнаті, величини 35 x 11 x 12 стп. Каталогювання всіх книжок почалося 1938 р. Інвентарне число дійшло досі до 5192 номеру. Деяке інвентарне число має в собі і по кільканадцять томів, а інші по одному. Не скаталогована є ще преса, періодичні журнали, календарі, богослужбні книги, архив і листування. Книжки є різного змісту, найбільше релігійного. З релігійно-богослужбних книг є деякі досить давні. Заховується в бібліотеці почайське "Народовіданне" з часів св. Унії, рукописні проповіді на Свята василіянина Корніла Сроцького з 1770 р., львівський "Осмогласник" із 1835 р., львівський "Службеник" із 1866 р., унівський із 1743 р., та почайські із 1775 р. і 1735 р., що памятають ще часи св. унії на українських землях під російським забором. Є тут заховане ще Євангеліє ставропільського братства св. Успенія у Львові з 1644 р. і Апостол із 1616 р. З історії замінити: Пелеш, Гарасевич і Зубрицький Денис зі своєю історією з 1878 р. Поодинокі примірники із преси, що виходила по українськи чи для українців у Канаді, зібрано досі примірники 104. Доховані досі "Канадійський Українець" майже цілий від початку до кінця. Є много інших неповних річників із українських часописів у Канаді. При бібліотеці є захований також один альбом із українськими грошами, почтовими українськими значками, з релігійно-народними зніманнями, та велика скількість листів. Попри центральну бібліотеку, є ще особня підручна бібліотека новітцяцька, схоластична, філософська й богословська. Крім мондерської бібліотеки є ще також **Бібліотека в Едмонтоні**, що біля неї трудялися отці: Гура, теперішній Преосвященний о. Дидик; **Бібліотека в Вінніпегу**, про яку старався о. Филіпів і о. Тимочко; **Бібліотека в Монтреалі** з дуже цінним Архивом о. Жана.

Музей ім. Просв. Епископа Ладика числить около тисяч експонатів. Є тут багатий відаді нумізматичний з оками грошей кількох єгипетських фараонів і всіх римських імператорів від Юлія Цезара до Юлія Апостата. З архівальних писем найціннішими є рукописи "Постної Трьоді" і Євангелія, і також друки з перших часів заснування печатень на українських землях, ім. пр. "Апостол" Івана Федоровича і др. а також друки з печатень неукраїнських з 15-го століття. Є також пергащини з 9-го століття в латинській мові і з 17-го століття по англійськи. Є 16 "Канадійські Інкунабулес," також перші видання дуже рідких книжок караїзько-історичних. Між медалями досить згадати медаль Б. Матері з Берестейського поля борби, медаль Александра 1-го з написом "За влатіє Париза, 19 марта 1814," медаль Ватерлоо, а 1815, Наполеона 1810 і т.д. Є також 153 перші видання почтових марок а 153 ріжних держав. З малюнків на дереві є один з 13-го століття і кілька з 14 і 15.

Бібліотека оо. Василіан числить около 2,000 книжок. Книжки суть змісту переважно богословсько-аскетичного, а часть інших наук. Пишли старання на меншу скало по бібліотеки і по інших монастирях, як у Венкуері, Редвеї, Ройфкріті.

На особливий згадку заслугоє також **БІБЛІОТЕКА ОО. РЕДЕМІТОРИСТІВ У ЙОРКТОНІ**. На бібліотеку призначено дві кімнати: 14 x 14 x 9 одна, а друга 15 x 15 x 10 стп. Започаткован її о. А. Деарини, члн. в 1913 р., що був тодішнім ігуменом у Йорктоні. Містить вона около 6,000 томів і та зміст її складається: св. Письмо, Пояснення св. Письма Корнелія а Лянде з 1614 р., Літургіка, Моральне й догматичне богословя, Каноничне Право, Історія нашої Церкви й Народу як напр: "Анналі" о. Гарасевича по латині, "Історія Унії," о. Пелеша по німецьки, і Історія Д. Зубрицького; Проповіді Життя Святих, Аполюгетика, Психологія, Соціологія, Філософія, Література, науки і популярні місячники, шкільні підручники й книжки в ріжних мовах. В Архіві знаходяться причинки до історії основиан Української Католицької Церкви в Канаді, як і також основиан Чина оо. Редемітористів Східного Обряду. Між ними є "Адреса" Митрополита та інші рукописи й листи о. А. Деларго. При бібліотеці знаходиться альбом із українськими грошами та почтовими українськими значками. Крім йорктонської бібліотеки є ще поважна книгозбірня в монастирі оо. Редемітористів в Англії. Згадуючи по йорктонську бібліотеку оо. Редемітористів треба ще пригадати собі другу **БІБЛІОТЕКУ КОЛЛЕГІ СВ. ІОСИФА В ЙОРКТОНІ**. Міститься вона на першому поверсі цієї Колегії і має великий вибір шкільних, аскетичних і наукових книжок. Добірно заступлена тут українська белетристика, та повно там всяких енциклопедій. В часі довгих зимових місяців перебувають найрадше вихованці Колегії і ця бібліотека, збагачуючи своє знання найкращими українськими й англійськими класиками.

Більші чи менші книгозбірні є порозсівані по цілій Канаді у наших Отців. Деякі з них мають гарні збірки цінних і дуже рідких книжок. І так, о. Божик має повні твори св. Отців, о. др. Кушнер має гарну богословську бібліотеку, о. Семчук має кілька старинних цінних книг, як требник з написом 1655 р. (чи не П. Могилли); почайський книшековий часослов із 1787 р., коли монастир і др. карний були ще у василіянських руках; латинський Бумалат, св. Письмо з 1592 р., з часів Папи Климея VIII; часословка й співтворця св. Унії; рукопис осмогласник із 1845 р. і Псалтир з 1776 р. Гарні підручні бібліотеки мають також ще інші наші Отці, як і також Сестри Службениці ПНДМ по своїх монастирях.

В цього короткого огляду про наші книгозбірні в Канаді бачимо вагисто, що не лише в мизунок: Студя наша св. Церква великою покровителею кою і зберігателькою української культури, але й такою чималеє вона у своїх свіденнях і монахах тут в Канаді. В культурному будівництві канадійських українців і надаліше присвятує традиції нашого славного минулого з часів Нестора Літописця та першої бібліотеки за князя Ярослава Мудрого в золотороховоу Київ. Це також певне, що будучий історик із вдячністю буде згадувати не лише про наші теперішні бібліотеки, але й буде радити й користати з онових зусиль перших її піонерів.

Поступ Українців Католиків Канади

Рік 1941, це Ювілейний рік П'ятьдесятиліття побуту нашої української еміграції в Канаді. П'ятьдесять літ давніше, це матиь протяг часу, щоби можна було потягнути певні підсумки здобутків і розвою життя народу чи країни. Інші однак обставини діяково змінені. Ніли властиво нема ні часу ні простору в життю народів і країи і тому вже такли протяг часу як п'ятьдесять літ побуту вашого українського народу в Канаді вистарчає, щоби бодай в далеких нарисах начеркнути його соціалну структуру та історію його побуту та змін, які в тому часі зазнали великого розмаху та роново.

В час, коли українська еміграція найбільше прилядала до Канади, Західна Канада, зі своїми Західними Провінціями майже для історії не існувала. Ми можемо сімло сказати, що масовий наплв української еміграції до Канади в перших літах теперішнього століття, причинився у величезній мірі до цього, що Західна Канада сформувала свої західні провінції Манітоба, Саскачевану і Альберти, з відповідними провінційальними правительствами та з муніципальними установами. Відд за тим пішла дуже скоро правільна і щораз то більша удосконалена комунікація а культурне і політичне життя країни дістало свіжої крові українського серця і духа, що лягли в самі основи

величній будови нової і багатой країни. Що життя нашої еміграції в так просторій країні укладалося, розмірно, при незначних напруженних, то це треба заглядати у великій мірі справядження вже іззарани здорового систему справядливости та великого напруження і жертви піовіра українсько-го католицького священника і місіонаря.

ЕКОНОМІЧНИЙ І МАТЕРІАЛЬНИЙ ПОСТУП НАШИХ ПОСЕЛЕНЦІВ

Як взагалі в історії Канади так і в історії української еміграції Христова Церква була тим угольним каменем, на якому розвивалося дальше наше ціле суспільне і побутове життя. Тому нікто не здивується, що у цій ПРОПАМ'ЯТНИЙ КНИЗІ нашого життя і наших змагань, є так сімло підчеркнена історія нашої Української Католицької Церкви в Канаді. Духова сила Церкви, це однокий чинник, який опоясував і нині опоясує многотисичну українську еміграцію, що поселилася від океану до океану. Піддержування і закріплення цієї сили, це був Божий і патріотичний обовязок всіх, які були відвичальними за майбутність нашого життя в Канаді. Спроби заламання цієї сили чи то з рамени чужих чи своїх можна означити сьогодні вже як глибокий героум.

П. Василь Саніш зі своїми сімляи, вчуками й братами, у Чивлен, Азата.

З духовими цінностями у своїй серці наша еміграція від самих початків зазначила сильно свій крок в цілі поліпшення свого матеріального і економічного життя і поступу. Люде, що осталися в містах, своєю солідною працею здобули собі признання добрих і совісних робітників. Там повставали перші наші церкви а біля них вінцем окружали їх не чужі але українські доми, спершу більше примітивні, з часом щораз то кращі а нині такі, що є окрасою гарних улиць просторих канадійських міст. Здається, що сьогодні нема одного міста, передовсім в західній Канаді, де би українці збитою масою не жили, не як пришельці, але як горожане, біля своїх гарних і стилєвих Божих Домів. В слід за тим українці-міщане стали вже на про-

Перша границя на землі де був ліс.

Український поселенець рубав і впроцє ліс.

цього,щоби не запозичилися в банках та інших фінансових компаніях. Впрочім це була доля майже кожного канадійського фармара. Ріжниця є лише в тім, що підчас коли поселенці інших народів, навіть такі, що одержували визначну фінансову поміч на розвій свого хазяйства, у великій мірі не вдержалися і полишали фарми, то наші поселенці прямо з каміня добували урожайну землю та переміняли своєю трудолюбивістю пусту, степову Канаду у родючі землі, що є сьогодні окрасою північно-американського континенту.

Більшість нашої української еміграції на фармах живе з фармарства. Протягом першого п'ятидесять-ліття спосіб управи рілі значно поліпшився, а в наслідок цього скількість рілєвних продуктів та добробут загостили в хати наших поселенців. При помочі численних рілєвних організацій та їх указівок поліпшений та усовершеншений спосіб управи рілі поширився далеко, а наші фармари скоро зачали користати вповні з досвіду ін-

тизи першого П'ЯТЬДЕСЯТЬ-ЛІТТЯ культурним чинником цілого нашого життя в Канаді. Тут виростають численні культурні установи, народні доми, кооперація, заломогові та добродійні брацтва, що своїми впливами огортають наших поселенців від одного кінця до другого. Вправді до ідеального стану всіх тих організацій та установ ще далеко, однак звичивши молоде життя українських поселенців в Канаді та трудності, з якими воно мусіло боротися, це безперечна запорука гармонійного і суцільного нашого життя, тим більше, що всі вони побудовані на християнському ідеалістичному світогляді.

Іншими дорогами йшло життя наших поселенців на фармах. Всі вони з малими виїнками йшли на фарму зі своєю своєю рукам, не маючи змоги відразу поставити своє господарство на певній ґрунті. Тяжково, невтомною працею здобували вони кожну пядь канадійської, нової землі. Не обійшлося і без

Українські поселенці будують першу хату на ґоспєлі.

ших.

На особливу увагу заслугоує поважна зміна, яка зайшла у фармарських знаряддях. Звичайні і прості фармарські знаряддя домашнього виробу, уступили місця кращим і успішнішим знаря-

активної участі українців в муніципальних урядах показали дуже додатними в кожній ділянці громадянського життя, почавши від справлення доріг, усвершення комунікації, кращого господарського життя та поладнання дуже важного питання, а саме питання шкільного виховання молодого покоління.

Політична думка українців Канади вже в першому п'ятидесятилітті їх життя зигнула богато даліше поза муніципальні уряди. Мати своїх представників в провінційальних і домінійальному парламенті, це була ціль української еміграції від перших початків. Вправді не легко до цього прийшло. Однак після кожної невдачі українці скрипляли ще більше свої зусилля і то так довго, аж поки не вдалося їм вислати свого чоловіка до одного чи другого парламенту. Під сучасну пору,

Українці поселенці бесі бредять вадами, несуть шуну, щезе та іншу поживу до своїх домів. Це часто траплялося піонерам в Канаді.

Коваль їдвля до міста волана, а також виглядом на сповнення. Нині декупа ще працюють на поли волана.

їх плечач і за своєю повною відвічальністю долю цілої Канади.

Що українська еміграція в Канаді дуже сильно і скоро консолидує свою політичну думку, то цього доказами є також і ця обставина, що з вибухом теперішньої війни, всі організовані українці Канади, які всеж таки мали свої нераз дуже поважні розбіжності, створили одно центральне тіло з ясною метою: 1) старатися усіми силами помогти Канаді і Великій Британії виграти цю війну, а відтак 2) через уряди Канади і Великої Британії старатися, щоби тоді, коли буде рішати на мировій конференції доля народів, щоби і доля нашого українського народу в Європі була вирішена додатно та щоби він став остаточно вільним і свободним на рівні з іншими вільними і свободними народами. Це центральне тіло, в склад якого входять організації: Братство Українців Католи-

На подвір'ї нашого фермера підобавляється частина ліч до печки хліба, гарно оздобленої, з переду затисненої (нагва). З фотостенції, на яких влівають горани.

ків, Союз Українців Самостійників, Союз Гетьманців Державників, Українське Народне Об'єднання і Союз Українських Організацій, носить офіційно назву: КОМІТЕТ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ, якого перше президентом став о. др. Василь Кушнір, в рух укр. кат. церкви св. Володимира і Оми у Вінніпегу.

Так отже українські поселенці в Канаді мимо всяких труднощів, прибирають і форми і на красі а тяжкі часи, які ми тепер переживаємо, будуть тим цементом, що і зарисованих основах закріпить гарну й діяло культурного життя українців в Канаді.

Гулять в зміні сваями на веселля.

ФАХОВЕ ВИШКОЛЕННЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ

Великий поступ зробили наші поселенці в Канаді в ділянці шкільного та фахового виховання своїх дітей. Хоч самі мало освічені відчували у своєму серці, що вчитися треба і вже перше покоління української еміграції, хоч виростало не дуже то в сприятливих обставинах, видало поважних людей на кожній ділянці нашого широкого життя. Можливо сім'яю сказати, що еміграція малоземельних рільників або рільних робітників перетворилася в Канаді на шари з виразно зазначеними суспільними таласами, в основу яких лягло фахове виховання народу. Тут це тільки початки, бо йнакше і не може бути. Якщо однак ця ділянка праці піде більше доцільно, то вже в другому поколінні

Там майже присадила вірні на Богослужінні в Пейс, Альта. (1920 р.)

Поселені в Канаді на фермах. На переді присади, сльшани, відган вузлу тіло возам, та диняні рад вірних. З одного боку сіл, з другого пале.

жени шіхлірів.

Крім цього за час п'ятдесят-літня українська еміграція вміла виховати цілі ряди професійної інтелігенції, які з малими винятками беруть також живу активну участь в українській культурній громадській життю. Нині нема майже більшого міста чи містечка, де би не було бодай кількох українських адвокатів, лікарів, дрогістів. Всі вони в більшій частині переходили лавні етапи, заки дійшли до своєї цілі, до своєї професії. Спершу учителювали між нашими людьми, заробили дещо гроша і продовжили науку на університетах аж до 8 покоління. Під тим оглядом українська еміграція не тільки виховала великі кад-

Зарібан українці поселенці в околиці Галдінвіл, Ман. Вонеска дроз з ліса до залізниця. (1934 р.)

Висення сілка на фермах західної Канади (Мондер, Альта.)

українські поселенці дістануть всі черти повно розвиненого народу. На першому місці тут треба згадати всіх тих, що їх можна назвати "бізнесовці." І тих бізнесовців стрінемо всюди по великих і менших містах, по розлогих степових преріях. Нема більшої компанії, більшого підприємства, де би не працювали фахово наші люде. Спершу набирають практики у чужих, більше досвіду а в коротці повстають такі українські ресторанти, готелі, механічні варстати, менші та більші скляни, а то прямо і першо-класні купецькі гуртвині. Сьогодні, не тільки в українських місцевостях, але серед чисто чужого елементу, чужих людей, не рідко можна стрінути українського купця-шторника, чи власителя гережду, модерної молочарні, банкового урядника чи управителя великих збі-

ри трудової інтелігенції для себе, але також і для нашої еміграції в Зауцених Державах Північної Америки. Майже всі визначніші і чільніші інтелігентні одиниці в Зауцених Державах, це діти степової західної Канади, наших чесних і добрих батьків. Хоч може поводитись їм добре в Америці, однак всюди підчеркують, що вони канадійські українці, начеб хотіли сказати, що серед розумного американського життя, вони несуть для свого рідного народу не тільки своє знання, але рівночасно шляхотність серця і життя після християнських засад та батьківських традицій.

Тяжко сказати кільку у нас в Канаді є наших українських учітелів. Одно є пев-

Дім нашого фермера в західній Канаді.

Мешканці і фермерські будинки в заповіді в Манітобі.

ним, що є їх багато і то в кожній провінції. Вирости з народу і працюють щиро між народом, мнимо через тяжких а то і невідрадних умовин життя. Про працю учителів можуть часто посаідчити масові виступи нашої української дітвори підчас великих релігійних та національних маніфестацій. В тому згляді перед ведуть українські учителі Саскачевану та Альберти. Іменованні наших мо-

службу Богові і своєму народові, щоби був "всім для всіх." Тими, що були "всім для всіх" в самому порозі нашої еміграції в Канаді, то були священники-місіонарі, тому п'ятдесят літ назад Ті, що є сьогодні "всім для всіх" є нинішні священники-місіонарі, ті що будуть завтра "всім для всіх" то знова ніхто інший як "священники-місіонарі."

Вони зо своїм Еписколом становлять цієєловні фіяри, хребетний стриж нашого ділоу життя в Канаді. Все інше, хоч як би було ціннім вартісним, буде мати своє значіння і вагу лише то ді, коли разом з ними це життя буде будувати і прикрашувати. Хто є з церквою цей є з народом. Хто є проти церкви, цей є також проти свого народу. Цю правду наша українська еміґрація бачила виразно на тих, що пішли дороза більшевизму, як також на тих, що під оглядом релігії були чи є ні зимні, ні горнячі.

Як цілість наша, еміґрація в Канаді цю правду краще розуміє нині, після тяжких досвідів сестанства, як розуміла це раньше. На місце кількох священників-місіонарів, що ще кілька літ тому шзад з надлюдським вкладом праці і жертви стьрнались обняти Еванґелієм Христа українських поселенців від океану до океану, нині стоїть їм священників-місіонарів поверх сотки. До численого свайського свідчення, що дало початок і сійній праці українців в Канаді згодом прийдя поважна поміч від релігійних Чинів: Чину Найсвятішого Ізбавителя (оо. Редемптористів), Чину а Василія Великого, а відтак також Чину Отців Обятів. Та найвідраднішим проявом тут це те, шряди нашого священства в Канаді скріпляють аж сини такі наших поселенців. Нема одного розг, шоби Преосвященный Кир Василій не висвятив и священників трьох-чотирьох молодців урочеша Канаді. Еміґрація, що є на стілько сильною, шзо со свого лона видає людей здібних до великої служби Богові і народові і то постійно, на шєє життя, серед прикостей, нешигод, самовідречення і жертви, така еміґрація має всі дані, шоби в час стати спінгосподарем даної землі.

Дім Михайла Свірацького в околиці Мейндер, Альта. Націоні дома загально тєпор українці будують.

лодих українських учителів шкільними інспекторами, це доказ, як наше учительство ставиться до виховних проблемів нашої доби. Численно вступлене наше молоде покоління на всіх фахах високих шкіль та университетів дає запорукку правильного розвою нашого народу в Канаді що найменше на найблище друге п'ятдесятяліття.

ПОКЛАННЯ ДО ДУХОВНОГО СТАНУ, ЦЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ ДЛЯ НАРОДУ

На ніщо не придалисьби нам усі здобутки в Канаді, якшоби наш нарід не вмів видати з себе таких людей, шоби посвятили цієє своє життя на

Кішєнка збіга в околиці Давісон, Мак.

Крім численних покликань до духовного стажу наших молодців, не менші покликання є також до монашого чину Сестер Служебниць, які мають свій матірній дім в Мондері, Альта. Майже в кожному більшому місті Канади та в численних менших місцевостях є дім Сестер Служебниць, а біля їх дому виховні установи, як школи, сиротинці, притули для старців та немічних, та два наші українські шпитали в Альберті. Понад сто Сестер виконують цю релігійну і харитативну працю, що не тільки в життю нашого народу, але в життю кожного народу є другим легенням праці і зусиль Христової Католицької Церкви. І всю ту працю виконують сьогодні не хто інший, але доньки нашої еміграції, що вже в першому покоління зміни посвятили ціле своє життя на славу Бога і народу.

Свідність української еміграції в Канаді також і в цій ділянці не обмежилася тільки на Канаду. Вона дала помічну руку другій вітці нашої еміграції в Злучених Державах, хоч українська еміграція в Злучених Державах о много старша і не менша чисельна. Вона вислала там многих священиків, а в останніх часах також і Сестер Служебниць, де всі вони працюють для більшої слави Господньої серед того самого нашого українського народу.

ЖЕРТВЕННОСТЬ НАШИХ ПОСЕЛЕНЦВ

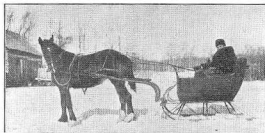
Коли ми так переходимо соціальну й побутову сторінку нашої еміграції в Канаді за перше П'ятдесяті-ліття, коли переглянемо хочби поверховно це все, що поміщено в отсій Пропамятній Книзі, то мимоволі насунеться нам перша думка, а іменно: українська еміграція в Канаді мусіла бути у великій степени жертвенна. І так дійсно воно було. Народнього майна нашої еміграції в Канаді часами вже напевно тяжко обняти. А все те сталося тільки завдяки жертвенности наших людей. Жертвенність це вплив віри. Лише тому перебули вони перші не легкі часи свого життя в Канаді, лише тому, що мали віру, зуміли збудувати своє життя за п'ятдесяті літ так, як може іншим і сто літ будови за мало.

При всій журбі о долю свою і своїх в Канаді, інші поселенці не забували ніколи про долю Старого Рідного Краю. Вони тишилися, коли чули добрі вестки зі Старого Краю, і плакали, коли ворог іници і пали. А коли треба було дати жертву для Рідного Краю, то не треба було особлившої заохоти. Вони це розуміли і відчували і жертва їх була щира і обильна вірних синів Рідному Краєві.

о. діячки Еузэбія Баско, вчителька духовної семінарії св. Йосафата в Ренні, іх Провінція створила псаломні студії літениці до Ренні, щоб там сіничка вищі студії та навчалася свого рідного образу. У Ренні сіничка студії о. В. Шумей і о. В. Гуконіи. Прошу звернути увагу: наші витоці в Ренні несуть сині риси (реверенди), а ліві волоси (національні краски).

Так отже на порозі першого П'ятдесяті-ліття українська еміграція в Канаді стоїть вже як господар у своїй власній хаті, хоч по тяжкій праці, однак невтомлений і живий, хоч пів віка тяжить на його плечах, завсігди ще веселий і молодий, у своїй серці повний солодких мрій і рожевих надій, чого йому не вдасться осушити, він передєсть це як батьківський заповіт для своїх рідних дітей.

Наші свідання це в знамі на Богослуження. (Знімак з олівців Ольги, Ман.)

ЛЕТУН ВОЛОДИМИР КАБИН

Родився у Вінніпегу 12 липня 1913— вчився при церкві св. Володимира і Ольги і там дістав основи своєї релігійно-народної приналежності.

1935 року дістає грамоту летунства в Торонто. Має право літати на приватних літаках, торговельних і перевозових. Окремо має вишкіл бездротного радієвого надавача і впорядчика летунських піль. Два роки працював як летун для розслідування погоди у висотах.

В грудні 1940 стає на службу Всеканадійської Летунської Лінії, як перший летун українець в Канаді, що постійно веде літаки на певній віддалі з подорожниками.

Молодий, жонатий, середнього росту, добре збудований, круглолиций, з ясними очима і темно русим волосом, говорить гарною українською мовою і радо підчеркує своє українське походження. Всюди також заявляє себе членом і вихованком нашої Церкви в Канаді.

Володимир Кабин
перший український летун.

ЛЕГКОПАДНИК НИКОЛА ШУНЬ

Родився в Олеську, повіт Золочів, 2 квітня 1910. До Канади приїхав в 1928 році. Вчився летунства в Аврора, Іл. на бальоні, потім продовжив скакати з літака у Вінніпегу. Має свідоцтво Королівської Летунської Сили, Ірвін Компанії Легкопадів та Бальонів.

Жонатий. Працює тепер в Осередній Летунській Школі Вправ в Портедж Ляптері, як військовий інструктор і головний завідаючий легкопадів. Молодий, рухливий, чемний— говорить по українськи милою, подільським говором. Підчас Зелених Свят 8 червня 1941 злетів з літака на легкопаді, прямо над шинтарем Всіх Святих, тримаючи в руках вінець, щоб його зложити потім в гробі рідної мами, яка там спочиває. Згодом ця родина княчла довкола могилки в тихій молитві, коли наш священник правив панахиду за душу покійної.

Н. Шунь є взором успіху, а також найкращим взором повоєнної еміграції—вірності, любові і релігійності.

Никола Шунь перевіряє легкопада.

ЧАСТЬ III.

Вступ до Третої Части

Тому п'ятдесят літ перші наші поселенці приїхали до Канади. Це були Василь Єлиник і Іван Пивнішківський з села Небилова, повіт Калуж, Західна Україна. Вони переїхали широкі простори Канади і заїхали далеко на захід, де нині Чинмен в Альберті. Там вони осіли і вже за кілька літ з іншими, що на їх листи і заохоту приїхали, будують першу нашу церкву в 1897 році на Стар, Альта. Рік передтим, бо в 1896 р. приїжджає відвідати наших людей о. Нестор Дмитрів, а на Стар приїжджає вже сталий парох о. Іван Заклинський. Коли зважити, що найперші поселенці приїхали 1891—першу церкву збудували 1897, а 1896 вже приїжджає наш священник для обслуги ще тоді дуже мало численних вірних—маємо незбитий доказ, що наша Церква дала почин організаційній праці українців в Канаді, ніколи не занедбувала своїх вірних, дбала про них від самих початків, серед здань і невгод—і коли ми нині розрослися і скріпили непомірно від тих перших часів, то львиною пайка заслуги за те все, що маємо нині здорового, вартісного і сильного—це заслуга нашої Церкви і нашого священства, котре часто працювало серед найтяжчих обставин, голодне і холодне, без найменшої забезпечки, вічно напружене на напасті і відбивало удари, які вороги не шадляв, щоби розбити моноліт віри і нації серед українців.

Як згадало, перша наша церква збудована на Стар в 1897 році, а вже 1900 року доводиться о. Заклинському, тамошньому пароху звести наглу і люту борбу з російським батюшкою Корчинським, який приїхав з Аляски і осів на Востокі, та став розвивати нарід і обезсилювати царським православієм. Однак навіть серед розгару тої борби, в котрій з одної сторони виступав наш священник, бідний, без гроша, без помічі, без впливів, взрех такжиче людей, що доперва стали осідати на прерії і робити перші початки життя—а з другої сторони царський духовник російської місії, добре платний, забезпечений, впливовий і незалежний від людей та їх помічі—наш священник і наша Церква побідно пробивається вперед. Організаційна праця не утає і о. Заклинський в 1900 році оснує парохію в Гілард, Альта, та посвячує там цвинтар. Ось взір тої небуденної моральної сили нашої Церкви і нашого священника, котру

гіалки дає ласка Божа і правдива віра!

В 1897 році починають прибувати наші поселенці і поселяються також в Манітобі та Саскачевані. В Манітобі будують перші дві церкви в 1898 році—в Стюартбурі церкву св. Духа і церкву св. Арх. Михаїла в Мінк Ривер. Вже в 1899 р. будують першу церкву під самим Вінніпегом, в Гонор. Ця церква Пр. Тройці стоїть досі при головним гостинці по східнім боці Червоної ріки і єднає наш нарід, який замешкує цю околицю збитою масою.

Перша церква в Саскачевані це церква в С. Джузіен, котру збудували в 1902 році.

Доперва потім починають будувати церкви на сході Канади. Шлях поселення ішов зпершу на захід і доперва потім вертав назад на схід, як дивно це виглядає. Наш нарід не доверяв містові, любив просторі лани, шукав їх і ішов туди, де була широка прерія. Доперва потім починають наші осідати по містах і шукають праці по фабриках та ріжних міських підприємствах. Це надає всьому нашому поселенню зараз від початків черту виключно хліборобського поселення. І тому годиться на цімі місці зазначити, що найбільше наша Канада зисквала від наших людей через хліборобство. Українське робітництво, будова шляхів, це була побічна праця, з konieczности, щоби підпомогти хліборобство. Наші люди приїхали і були головню хліборобами—виробили мільони акрів землі, піднесли річницю Канади на небувалий рівень і тим дали можливість розбудови залізничних шляхів, промислу та торгівлі. Українські робітники створили поволі, з konieczности і з тяглючости праці, котрі почали по містах, як заробітчани, а потім остали в цій праці вже з привички. Цей хліборобський характер наше поселення здобьється задержало досі і доперва тепер починається нова тига—до міста, до торгівлі, до промислу, до влади. На початку другого п'ятидесятиліття українці в Канаді розвивають свою силу в цім дальнім напрямі і коли Бог поможе а нарід побідить всікі труднощі, то за других 50 літ ми будемо мати сильну верству міщанську з численним інтелігентським провідом, сильну грошево і сильну морально, під провідом нашої Церкви і нашого священства. Під цим оглядом місто Вінніпег може бути ярким знаком і дороговказом, бо тут маємо вже

сім наших церков зі сталими парохами, одну цілоденну школу і вечірні школи при кожній парохії на 21,217 осіб нашого населення в цій місті після числення в 1931 році.

В різних провінціях на початках уряд різко ставився до наших церковних організацій. В Альберті уряд звичайно давав по 40 акрів землі даром на церкву і цвинтар, або бодай 10 акрів. Знаємо примром, що о. Іванко Тимкевич, котрий прибув до С. Манкед, Альта, в 1898 році, заплатив самий в Едмонтоні \$10 за 40 акрів дарованої урядом землі під церкву— тих десять доларів, то була тільки формальність і кошти перепишу. Подібно уряд в Саскачевані деколи давав землю для парохії, як це було на Доброводі. З того приводу однак часто виникали суперечки між нашими людьми, котрі ради були захопити цю землю. Все таки тим чином придано много майна і зроблено багато добра на самих початках.

В 1910 році приїжджає до Монреалю Митрополит Андрей Шептицький, відвідує наші церковні громади від моря до моря, потішає, напоминає, бадьорить— і зараз присилає до Монреалю першого пароха, в особі о. др. Карла Ермау, котрий розвивав на сході Гагади живу церковну організацію діяльність. Він їде до Сидні, Н. Ск. і навіть до Торонта— колиб поминути будову першої церкви на сході у Форт Вільям, Онт. в 1909 р. за о. Т. Двудіта, що приїхав сюди з Америки, то праця о. др. К. Ермау була вирішальною для дальшого розвитку наших парохій на сході Канади.

Годі поминути мовчанкою приїзд перших наших монахів до Канади, о. Ахлія Деярго, ЧНІ, в 1899 р. до Брендону і Отці Василян в 1902 р.— о. П'янтонда Фіака, о. Созонта Дидіка і о. Литона Строщього. З прибуттям черців наше релігійне життя в Канаді дістало дальших ширих робітників на ниві Христовій і праця церковна поживилась. А згодом прибувають до праці ще Отці Об'яты.

Тодіж 1902 р. приїжджають також перші чотири Сестри Службинці і починають велику хосенну і потрібну працю над українською дітворою Канади.

Отці Редемптористи осідають настало в Саскачевані від 1904 р., а Отці Василяни, перебувши короткий час в околиці Альвени, Саск., осідають настало в провінції Альберті.

Іри монастирях повстають школи, лічниця, видавництва.

Іри всіх майже наших церков в доміні від перших початків організується сталі вечірні школи, або бодай привагидні ваканції, ведеться систематична наука катехизму і тисячі нашої дітвори виростають в любові і вірі своїх батьків, окрилені дбайливою опікою і працею Української Католицької Церкви в Канаді.

Годі поминути мовчанкою також Адреси, яку Митрополит Андрей написав по приводу свого побуту в Канаді в 1910 році. Ця адреса виїхала 1911 р. і була розіслана всім католицьким єпископам. Вона з'ясувала невідрадне положення нашого народу і Церкви в Канаді по причині браку власного єпископа ординарія і оконечно причинилась та вирішила справу в нашу користь. Уже рік потім, 1912 р. приїжджає до Канади перший наш єпископ ординарій, в особі Преосвященного Кир Никити Будки. Відтоді наше життя починає пливти сильним руслом, організаційне життя церкви кріпне і поширюється.

1929 р. дістаємо другого з черги нашого в дику, Іх Ексцеленцію Преосвященного Кир Вака Володимира Ладіку, ЧСВВ. Праця набірає і більшої сили, зростає число духовенства і рік в рік позначився числом сто всіх наших священників Канаді. Церква стає певно забезпечена на будучу релігійну боротьбу, що коштувала наш наріст стільки енергій, гроша і сил, притихає а то й зов устає,—всі енергія, сила і праця ідуть тепер позитивну розбудову нашого релігійного життя Канаді.

А є для кого і між ким працювати.

Число нашого поселення постійно збільшується. Обчислення на сході Канади маємо з 1931 року. Державна статистика вказує, що тоді на оці було стільки українців:

В Новій Скошії, душ	8
В Квебеку	48
В Онтеріо	242
Разом всіх	298

українців на сході Канади після числення в 1931

На заході Канади маємо обчислення з 19 року. Бою вказує таке число нашого народу трох західних провінцій:

В Манітобі, душ	863
В Саскачевані	753
В Альберті	635
Разом всіх	2251

українців в трох західних провінціях. Зчисливши число українців на сході і на заході Канади буде нас усіх 255,676. Це числення однак збішить, коли зважимо, що схід поданий за числам тому десять літ, а захід після числення тільки літ.

Після обчислення в 1931 р. всіх українців Канаді було тоді 225,113— з того українців католиків 106,587, або 83,6% всіх українців в Канаді. Безсередно, що це число належить збільшити тепер, в 1941 році.

незбитим однак фактом остає, що наша Церква і наші вірні становлять подальшою силою нашого поселення в Канаді. За чим є наша Церква Канаді, це невідлучно вирішує справу. Без цієї Церкви між українцями в Канаді годі починити яку справу.

50 ліття нашого поселення в Канаді це сподвижко 50 ліття праці нашої святої Церкви, її і сила і трудні над розвитком свого народу, над його добробутом домашнім і вічним, це 50 ліття побіди і триумфу правди і чести над всім ладом і розбратом. Церква перша організувала, дала провідувальну і боронила наріст свій. Це світла завдання вона незмінно виконує далі через століття, як світлячине і жерело ласк свого народу, і містичне тіло Христове, святе і несподібное до життя віки.

о. Степан Семчу.

СХІДНА КАНАДА

Провінції:

Нова Скошія

Квебек

Онтеріо

Вступ

Серед горбовин і озер, долин і лісів, широкою східної полоси Канади поселилися українські поселенці значно пізніше, як на заході. Тут приїжджали тільки шукати тимчасових зарібків— осідали настало аж пізніше і то головню по промислових містах. Хліборобське населення наше тисячами осідали зате на прерії— їхали будувати кращу долю на заході Канади.

Найперші наші поселенці поселилися в Сидні і були принагідні зарібкчани. Там вони організують одну з перших церковних наших громад на сході вже 1912 р., а 1913 будують першу церкву.

Через схід переїжджали на захід всі наші священники. Відвідав схід також Митрополит Шептицький в 1910 р. На поручення Митрополита приїжджає настало і осідає в Монтреалі о. др. Карло Ермій, світський священник. В тім часі о. др. Ермій зачинає широку діяльність— відвідує Сидні в Новій Скошії, але також відвідує Торонто, куди в 1912 р. приходить настало перший парох о. Боярчук. Цей знова відвідує наших парохіян в Ошаві і дає почин до заснування парохії.

А ще передтим в 1909 р. повстає одна з перших наших парохій на сході, в Форт Вільям — парохом був о. Т. Двуліт.

Так поволі через працю наших отців з таких осередків, як Монтреал, Торонто і другі, зачинають організуватися церковні наші громади, котрі нині мають здебільша величаві муровані церкви і котрих майно іде в сотки тисячів доларів.

В противенстві до заходу парохіяни на сході це здебільша робітнички. Вони також перейшли тяжку борбу о душу— але менше з сектанством, як радше з червоним радикалізмом.

Нині на сході працюють 19 отців— з того світських 14, монахів 5 Чина св. Василя Великого. Сестри мають три монастирі і ведуть Рідні Школи при парохіях. Є ще велике поле до праці і найкращі можливости для розбудови наших церков і шкіл, многі промислові околиці ждуть ще своїх організаторів отців.

Нова Скошія має 21,068 квадратних миль, або 13,483,671 акрів землі і 230,100 акрів під водою. Тягнеться на 321 миль, широка від 50 до 105 миль. Богато садів і красні лани це майно провінції. Існує як провінція від початку канадійського союзу в 1867 р. Всього населення є 554,000 душ— з того українців 871 (1931 р.)

Квебек має 594,534 квадратних миль, або 442,153,287 акрів землі і 10,220,314 акрів під водою. Це найбільша провінція Канади і має найкращі пристані, куди заїжджають кораблі світа. Всього населення є 3,210,000— з того українців 4,340 (1931 р.).

Онтаріо має 412,582 квадратних миль, або 234,163,030 акрів землі і 26,484,606 акрів під водою. Це промислова провінція, в околиці Нагари плакають овочеві сади. Всього населення є 3,752,000— з того українців 24,426 (1931 р.)

Наші поселенці на сході живуть головню де промислових містах, це здебільша робітнички. Наростають ряди професіоналістів, лікарів, адвокатів, інженірів, ітд. Мала скількість живе на ріці і плакає сади.

Всюди однак, де здоровий інстинкт народу велів організувати Церкву, там нині є красні святині Божі, школи при них і священники, котрі дбають про релігійно-моральний стан повірених собі душ, а тим самим є остю збереження у вірі і народности батьків.

Поодинокий стан парохій на сході Канаду описаний на основі парохіяльних книг з першої руки. Заподали одвітні отці парохі. З деяких місцевостей подано спогади достовірних і безсумнівних свідків-очевидців. Під тим оглядом вичерпуючий огляд парохій в Сидні, Н. Ск. є зразковий для майже усіх наших парохій на сході.

о. Степан Сенчуч.

Сидні, Нова Скошія

Українська Католицька Парохія св. Духа. Церква перший раз збудована 1913 року на передмісті Тієр при розі вулиць West St. & Swan St. Церковна площа займає 4 лоти, 100 x 191, обгороджена штагетами. Вхід до церкви від сходу, при вулиці West. Гарна брама і бічні фіртки, засаджені дерева, навколо росте боз. В кути стоїть дзвіниця з одним дзвоном.

Церковний будинок стоїть на похилій площі, під церквою підвал з 1913 року. Стара церква коштувала \$9,000. В 1933 році в маю стара церква згоріла і на тих самих основах збудовано нову дерев'яну церкву.

З кінцем 1939 року парохія св. Духа в Сидні нава 472 душ.

В самих місті Сидні було членів 94 родин.

В Глассбі і околиці членів 27— разом всіх членів 121.

Наші діти майже всі ходять до місцевих католицьких прилюдних шкіл, котрі ведуть Сестри св. Відулетиля. Рідну Школу ведеться в Парохіяльній Домі побіч церкви. Дітий ходить 40.

При парохії існують: Свічкове Братство і Сескрицтво, членів 60, всі приходи ідуть до спільної кая. Марійський Союз Дівчат має 15 членів, помагає в праці церкви, гроші віддає до спільної кая.

Свищенник стало править в Сидні, і раз в місяць в Домініон. По відправі все є наука катехизму, з котрої користає 80 дітий.

ПЕРШІ ПОСЕЛЕНЦІ

Першим поселенцем в Сидні був Нікола Федора (Федора), син Василя і Софії з Чаплинських, уроджений 26. IX. 1880. в селі Надорожна, повіт Товмач. Від 11 року життя став сиротою і виховався між чужими людьми. В 1901 році пішов до війська і тоді вирішив краще не вертати в рідне село, а їхати в світ.

Через Роттердам і Ліверпул прийав до Гаафаксу, Н. Ск. і 3 червня 1901 року висів з залізничі в Сидні, Кейп Бритон, Н. Ск. Місто лежить над Атлантийським океаном і було тоді заселене переважно шотландцями і індіанцями. Було також кілька італійців і кілька мадирів. Коли Никола стрів на вулиці якогось чоловіка в старокраєвім убранню „приступив до нього та став випитувати. Однак не були годні розмовитися. Той чоловік завів його до урядника залізної фабрики за роботою. Урядник питав Николу, але Никола негодив був відповісти. Коли урядник в полудне виходив з бюро, Никола також вийшов на вулицю і сів на пеньку, де тепер головна вулиця. Тоді ще там були пеньки. І знов побачив того самого чоловіка, що завів його до бюро. Встав, просить „essen“— а вже третій день минав, як їв обід в Канаді. Чоловік дав йому 25ц. і знова показав в сторону фабрики. Коли урядник знова отворив бюро, Никола прийшов знова. Тоді урядник написав йому карточку та рукою показав на корабель— мовля, іди туди! Никола взяв картку та пішов. Подорозі вступив до крамнички і дав скелареві 25ц. за один

Нова церква св. Духа в Сидні, Н.С. З лівого боку гр. кат. Нар. Дім, а в горі з ліва резиденція для священника. Напереді з права дзвіниця.

хліб. Склепар видав 22ц. Тоді Никола ще побачив бочку а в ній оселеді. Взяв оселеді і дає всі гроші. Склепар взяв тільки одного центя, а решта віддав. Никола дуже здивує, що найшов такого чесного чоловіка. Коли Никола прийшов до

п. Николаев Федора, перший укр. поселенець в Сиді, Н.С.

пристані, усіх та став їсти— той бохонець хліба і оселедць дуже смакував. Побачив це корабельний кухар та каянде до кухні, але Никола не пішов. Він був рад, що має ще 21ц, а за це купить кілька бохонців хліба. Звідам приїхав до Марбел Мантейн, яких 50 миль від Сиді і став до роботи в каменоломах. За день заробив \$1.10 і дуже тишився, бо в краю за 16 годин на лані отримував тільки 20 центів. В грудні компанія перевела всіх робітників до залізної фабрики в Сиді. І знова Никола прийшов до того самого бюра і побачив того самого паня, але вже міг розмовитися. Він називався А. Б. Мекдонелд і дав йому картку до роботи між самими муршанами при печі.

В 1904 році приїхало поважне число українців з Гусятинського повіту і деякі з Бесарабії. В 1907 році знова приїхали наші з повіту Городок Ягайлоский і з Буковини. Тоді приїхало також кілька поляків. Компанії треба було чоловіка, що вмів розмовитися з тими людьми. Покикали Никола, котрий вже навчився по англійськи читати і писати. Так Никола став форманом на головній площі компанії і розміщував людей до різних робіт та пояснює їм, що і як треба робити.

В 1912 році приїхали знова многи українці. Тоді Никола закликали до головного бюра, де став урядником праці для славян. Маючи більше можливості і знакомства Н. Федорів робить заходи для збудовання церкви. Люди прослухали, організувалися і збудували церкву 1913 року. Коли зачалася світова війна в 1914 році многи люди попали в полон томч. що назвали себе "австрійками." Ті, що назвали себе українцями, остали в праці. В 1915 році многи українці з Бесарабії і з Подільської губернії вступили до канадської армії. Між ними були також галичани, що залишали себе українцями. Всі вони поїхали на фронт

до Франції і вже не вернули назад до Сиді. Ні жаль не було кому тим зайнятися, щоби доклали все записати і так воно пропало.

ПОВОРОТ ІНТЕРНОВАНИХ З ТАБОРІВ

В 1916 р. з фабрики заліза майже всі молоді робітники пішли до війська. Тоді забракло робітників у фабриці заліза і в копалях вугля та руди. Власти дозволили, щоби до тої праці ужити інтернованих. Компанія спровадила 600 таких інтернованих. Перша група прибула з Амгерст, Н. С. 1 лютім 1916 р. сто українців з Буковини, котри уряд звільнив і примістив до праці у вуглевих копалях в околиці Глєсбею і Домініон. Всі вони радо взяли до праці. Друга група, яких 200 душ, приїхала з Спирит Лейк, Ка. в марті 1916 р. Це були українці з Галичини і Буковини, всі вони однак признавалися, що "австрійки." Їх приміщено до праці в каменоломах в Марбел Мантейн. Де яких старших людей приміщено тоді в фабриці заліза в Сиді а для помешкання компанія збудувала для них бараки, кухню і ідаально. Помешкання було тоді дістати дуже тяжко. В місті було тісно. Однак люди себе любили і радо один другому помагав.

В червні 1916 р. прибула третя група інтернованих з Капускейсінг, Онг., самі молоді, зовсім іншого настрою, як попередні. Приміщено їх в бараках, були самі українці галичани і кілька поляків. Ці зачали голоділку. Через два дні не їшли до ідалий. "Ці, робити, ні їсти не будем, вежі нас там назад, звідки привезли— або до Австрії." Приходив до них о. Е. Красцікий, тодішний парох в Сиді, але ані просьба священика, ані намагання урядників нічого не помогли. Всі для них були зарадниками і москофілами. А всі ці клопоти зайшли через скрупулянтне міркування про присягу. Коли о. Красцікий відійшов від них ображений і прозваний ріжними протастащими іменами то на другий день вернув. Стрінув кількох знайомих з вчорайшого дня і питає:— Чому ви такі неспокійні? Що з вами є?

—Якто, ви не знаєте отче, чога?! Так ми присягали найяснішому монархови Франц Йосифови, що будем до смерти боронити нашу батьківщину, а отче духовний як думають, що то не гріх присягу ломити? Так кара Божя нас чекає...

—Так, воно правда, каже о. Красцікий. Присягу зломати це великий і тяжкий гріх. Але так як я розумю, то ти брате вже давно зломив ту присягу, яку ти зробив для батьківщини.

—А то як?— стали питати.

—Чи ти лишив яку батьківщину в Старім Краю? Чи вернеш туди?

—Та то правда. Я лишив панські коні на філярку, та чога буду до них вертатися, каже один.

Так і прочі. Лишили морт, або пів поля, що вже хтось уживає ту батьківщину, то най її боронить.

—Ваша батьківщина тут в Канаді, ідіть до роботи, що дає вам життя. В новій батьківщині треба слухати законів тої нової батьківщини.

—То правда!—загомонили всі і стали розходитися. Зараз пішли до ідалий на обід а потім до праці. Платню платили їм ту саму, що другим робітникам.

НЕОБЕРЕЖНІСТЬ З ДОКУМЕНТАМИ

Всі, що були інтерв'ювані, дістали документ відпущення з табору, "release of imprisonment". Хто цей папірець заховав, то за два тижні часу виплачували за працю в таборі. Були такі, що отримали по кількадесятя доларів, а були такі, що й більше, бо були довше в таборі, як рік. Але мові зашишали, або такі зараз відкинули свою сповідку і не мали чим виказатись. Ті нічого не дістали за свою працю в таборі.

"НЕХАЙ СВІТ ЗНАЄ..."

Так написав до американської "Свободи" в 1912 році бл. п. Григорій Сватко. "На острові Кейп Братон в провінції Нова Шотландія живуть українці: померх десять років без своєї церкви і без священника. Люди живуть літими без святої сповідки, тужать за своєю церквою і богослуженням. Протестантські пастори вештаються поміж наших людей і роздають свої письма. Слабодухи хитаються у вірі."

За пару неділю прийшов лист від о. др. Карла Ермія з Монреалу, котрий заповів, що наш священник вквортці приїде та треба засновати брацтво.

ЯК ПРИЙШЛО ДО ЗАСНОВАННЯ ЦЕРКВИ?

22 мая 1912 р. заходом Николи Федори скликали українців на довірочні збори і тоді по відповідній нараді основано Брацтво св. Духа. Ціль Брацтва— всіми силами старатися збудувати українську католицьку церкву в Сидні. Обов'язком кожного члена приєднати як найбільше членів, збирати вписове, членські вкладки, як також добровільні датки на будову церкви. Вписове узаєдно тоді 50ц., місячна вкладка 25ц. Прімісією Брацтва було в хаті Михайла Федори, під ч. 110 Ферис стр.— даром. До заряду війшли слідуючі особи: Никола Федора, предсідатель— Стефан Павлюк з села Риччі, повіт Городок, заступник— Михайло Федора, скарбник— Олекса Чвалюк— Іван Налена з села Добрян, повіт Городок— Михайло Свистун, провірники. В члені вписалися слідуючі: П. Дмитрух, І. Міліян, Кіндрат Свистун, Стефан Галіберда, Антін Гук, Михайло Гавриляк, Яків Содома, Григорій Сватко. Всі зложили вписове і вкладку.

Це перші кроки в Сидні між українцями, щоби заснувати церкву. В парохійяльній книзі точно записані всі засідання. Видно, що всі поважно взялися до праці. На засіданню 16 червня 1912 р. вписався нових 41 членів і стан каси був \$81.26. Закуплено книжки для урядників.

ЯК КУПЛЕНО ЗЕМЛЮ ПІД БУДОВУ ЦЕРКВИ?

На засіданню 7 липня 1912 рішено купити землю під будову церкви, а на слідуючій засіданню за тижнем вибрано комітет, котрий має вибрати догляду плочу. До цього комітету увійшли: Никола Федора, Михайло Федора, Михайло Гавриляк, Михайло Мариняк, Гринько Пронько, Іван Бігун і Іван Лазько. 4 серпня цей комітет повідомив членів, що плочу вибрано і куплено, 4 лоти за \$197, в землі осередку наших поселенців, на розі вулиць

Вест і Сван. На завдаток комітет дав \$20 а на решта підписано нот, платаний за три місяці. Тоді вибрано двох збірщиків для Галсебю: Івана Малюваного і Івана Мельника.

Тому, що Брацтво зросло і в приватній хаті годі було переводити кожний раз збори, рішено 11 серпня 1912 р. побудувати малий будинок на вище згаданих лотах. Будинок збудовано 12 х 16, однак цей будинок був замалий. На засіданню 15 вересня вписалися нові члені і в доміцї бракло місця. Рішено ще побудувати 12 х 16. А всіх скликати на надзвичайні збори в сирани будови церкви.

Ці збори буан 6 жовтня 1912 р. при участі 80 членів. Збори отворив Н. Федора молитвою "Отче наш." Прочитано протоколи від початку засновання Брацтва. Всі були за тим, щоби почати будову церкви. Вибрано будівельний комітет з тих членів: Іван Шелер, Михайло Мариняк, Михайло Свистун, Стефан Кушняк, Іван Бігун, Іван Лазько і Стефан Павлюк.

Внесок Н. Федори, щоби спровдати українського католицького священника, прийнято одноголосно. Написано лист до о. др. Ермія в Монреалі. Відповідь була назад в середу 10 жовтня, 1912. Другий внесок Н. Федора був, що по приїзді священника будівельний комітет зложить присягу вірности для церкви, що буде працювати совісно і корисно для церкви.

На засіданню 10 листопада 1912 обчислено прихід з підприємства, котрий вивисив \$57.38, члені зложили датки від себе, того дня влинуло до каси \$71.03. Принято двох членів: Михайла Налелу і Стефана Давида. Прочитано лист від о. др. Ермія, що обіцяв прибути на 17 листопада. Ухвалено вислати на подорож священникові \$20.

В неділю 17 листопада 1912 приїхав до українців католиків в Сидні о. др. Карло Ермії. Богослуження правив в римокатолицькій церкві св. Відкупителя. Першу Службу Божу правив там як звичайно о. Мекнайос для своїх парохія і заголосо, що другу відправу буде мати український священник для своїх людей. Тоді многі наші приступили до св. сповіді. На відправі були не лише українці з Галліччя, але також з Бесарабії і були росіяни, котрі тоді ще не були організовані, аж в 1916 р. прибули їх духовні. Коли люди почули: "Благословенно царство"— то слози полили з очей з радости, всі співали. По Службі Божій священник заголосив збори на 4 годину пополудні в брацькій доміцї.

На збори люди прибули дуже громадно. Збори отворив Н. Федора і повитав о. др. Ермія многолітствієм. Отець подякував за любов і ширість. Отець вказав ревність вірних та вівзав до більшх жертв. В тім напрямі промовив також Н. Федора і тоді полили більшх жертв так: Іван Налена дав \$50. Іван Лазько дав \$20. По \$10 дали: Н. Федора, М. Мариняк, Ст. Павлюк, Ст. Галіберда, М. Гук, Гр. Сватко, Ячко Содома, Ів. Бігун, Лев Михалевич, М. Федора, М. Будзінський, М. Налена, Ст. Кушняк, Ів. Галіберда, Гр. Чорненський, М. Свистун, Кіндрат Свистун, Ан. Стадник, М. Захара, Гр. Гук. По \$5 дали: П. Мельник, М. Стис, Ст. Пацаї, Ст. Стадник, Ол. Чвалюк, М. Маньків. Збірку перевів Іван Шелер. Разом з дрібними жертвами зібрано тоді \$322.15.

Священник похвалив добре діло наших поселенців, казав принести огородник і став копати. Кожний з присутних ваяв собі за рискаль і постав гарний знак. Другого дня вечером відіхав

від нас о. Єрмії, що започаткував велике діло словами: "Дому Твоєму подобає святити Господи, в долготу днів."

Початок о. др. Єрмія дав завзятий нашим поселенцям. Зараз по роботі йшли і копали без найменої винагороди. А тоді у фабриці працювали по 12 або 13 годин денно, не так як нині 8. За тиждень викопали підвал. На засіданні 24 листопада 1912 ухвалено, щоби Іван Лазюк був головним будівничим і щоби ще цього тижня вицементувана підвал, 32 х 62. В Сидні зима зачинається з кінець грудня або в половині січня, часто на Різдва наде дощ. Іван Лазюк походив з села Новчухи, повіт Городок.

На засіданні 1 грудня збірники зложили свої зборки в сумі \$151.57 і то за один тиждень. На христинях в М. Мельника збрали \$45.25, на ковсовні збрали \$67.15 і на колоній \$39.17. Збирали де і як могли, коби тільки збудувати церкву. "Яка любов була тоді між людьми і яка щира жертвенність! Збірники ходили що суботи збирати на церкву. Увійдуть до хати, а в хаті звичайно тоді мешкали по 10 або й більше разом—кождий дав по 50ц. або 25ц. а коли когось не було дома, то другий давав за нього." Так тепер ще оновляють. А газдині розказують: "Як приїде зі старого краю робітник, зараз наші беруть до себе і гостять, не роблять різниці, звідки. Виштален про Старий Край а тоді збірка на шмаття, переберуть його з полотнянки в канадійський сурдут, потишається ним пару днів, він відлічне а тоді відпровадять до фабрики на роботу, де приймав Н. Федора. Як на разі не було місця, то Н. Федора просять, щоби поміг при будові церкви." Нині ті часи минулись.

На засіданні 1 грудня рішили вислати \$30 о. Вол. Винярському до Торонта на подорож.

о. Володимир Винярський приїхав настало до Сидні 15 грудня 1912 р. Однак остав там лише до 5 марта 1913 р. і відїхав до Старого Краю. Коли о. Винярський приїхав, то все захоуочував людей, щоби докінчили будову. Казав, що на заході менші громади, навіть на фермах, мають красні церкви. Тоді установлено членську вкладку для члена, від родин \$1, від самітних 50ц. Рішено майно Братства св. Духа переписати на Українську Католицьку Єпископську інкорпорацію. Покищо о. Винярський правив в дівоміші Братства, котроу замінено на каплицю.

В грудні 1912 р. приїхав до Канади Преосвященний Н. Будка і коли Братство св. Духа рішило майно переписати на Єпископську інкорпорацію, тоді щі це тоді не було. 27 грудня 1912 р. вироблено грамоту власности на імя Преосвященного Будки. Згодом рішено вислати на утримання єпископа катаратич 5% від церковних приходів. В січні 1913 р. заряд вислав \$10.75. Тоді також рішено платити священникові сталу місячну платню \$75, з тим, що священник раз на місяць може виїхати на відправу лоза Сидні. Коли однак о. Винярський в марті відїхав до Старого Краю, парохія знова остала без священника. Але люди не приупали на душі. "Коби збудуємо церкву, тоді певно буде священник. Богу дякувати, що маємо єпископа, а він певно постарается для нас о священника."

Коли о. Винярський відїхав, заряд далі збирав жертви і старався докінчити будову церкви. Однак люди звикли мати в неділю відправу і тому докучали зарядови, щоби постарався о священника. 5 мая 1913 р. на чергових зборах рішено післати

прохання до Преосвященного Будки о сталого священника для парохії в Сидні. Ухвалено платити для священника \$80 місячно і \$15 на помешкання. Рішено справити річи до хати. За кілька днів прийшла відповідь, що парохом назначений о. Євген Крассіцький, котрий прибув і обняв парохію при кінці мая. Тоді то священник скликав перші збори, на котрих прийнято статут церкви і виборав заряд—заступником предсідателя вибрали Н. Федору, діловим писарем Михайла Куницького, скарбовним Олександру Чалюка, скарбником Михайла Свистунга, провірниками Антона Гарасимова і Стефана Івасюка. Предсідателем без вибору став о. Крассіцький. Рішено, що при отворенні парохіальних зборів має бути найменше 20 членів. Для родинних місячна вкладка є \$1, для самітних 50ц. Рішено добувати захристю.

З приїздом священника громада поволі росла, аж дійшла до числа 90 членів, котрі стало платили вкладку і жертвували значні суми на кождохасні потреби парохії. Жертвенність і побожність парохії ішли впарі. З кінем 1913 р. церкву викічено, баню побито мідею. о. Пароха шанували свої і чужі. Це був вишкочний чоловік, котрий попри священничі обовязки ще мав артистичні здібности, котрих виявом було гра на скрипці. Його скрипку оцінювали на півтора тисячі доларів. Однак мусів мешкати в найманій кімнаті. Парохіяни поділяли про помешкання. 10 серпня 1913 р. рішено купити одноповерховий деревляний дім на сім кімнат при 32 Вест стр. за \$1,700. Вже другого тижня парох переїхав до власної хати. На хаті однак був довг —\$1,500.

Коли відправа зачалася в новій церкві, був будинок, однак не було нічого в будинку з konieczних літургичних предметів. Отець парох щиро просив парохію о жертви на ту ціль. Деякі давали ширю, інші неконче. Один молодець все відмовлявся, хоч ходили до нього і просили шість разів. Вікни дав на відічне \$2. Але він якраз став першим, котрому Братство віддало останну присягу. Через нещасливий случай спалив його газ а великої печі.

Загал парохіян однак щедро жертвував на церковні річи. Плащенцю справили: Стефан Давид, Іван Квятковський, Василь Брєнь.

Напротистольє евангелія купив п. Мариник.

Чашу придбав Никола Федора.

На річних парохіальних зборах 22 січня 1917 р. рішено добувати до парохіального дому кухню, кульню і канцелярію. о. Крассіцький жертвував на ту ціль \$200 і так дім збільшено до 10 кімнат. Дім з уладженням вартує нині \$4,000.

1 вересня 1918 р. рішено затягнути внутрішню позичку між парохіянами на окончну сплату догу, який був на домі. Позичили \$300 Семко Чекальський, по \$200 Стефан Черенчук і Дмитро Галсто, по \$100 Дмитро Ратушній, Іван Татарин, Матвій Сталеній, Іван Стефаніян, Фіосиф Філаровський, Михайло Мариник, Іван Борський. Разом \$1,400. Довг сплачено і вироблено грамоту власности на Єпископську інкорпорацію.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНА ПРАЦЯ ПАРОХІИ

Коли в листопаді 1913 докінчено будову церкви і богослуження почалося в новім Божім домі, тоді з давньої каплиці зроблено парохіальну доміжку, добувано сцену, куплено куртину і zorganizовано Аматорський Гурток. Організував Іван

Гресо-хата, гонлада шаймерів в Доуісон і Гасбон, Н.С., з о. К. Лотоцьким.

Тимцьо при помочі о. Пароха. Було 17 аматорів і вони відіграли першу комедію: "Дві чарівниці." Роль чарівниці взяв сам Іван Тимцьо, бо не було настільки охочих жінок до той ролі. Друге представлення відіграли "За сиротою, Бог з казною" на Йордан. Часто в домі відбувалися чайні прикяття, вечірки, а дохід ішов на цілі парохії. Проби церковного співу провадив о. Красьцький.

Від 1915 до 1922 Рідну Школу учив Ілія Нагорник, провадив хор церковний і світський, підготовляв представлення. В 1922 р. дівчата з Нагорника пішли колядувати і за ці гроші купили до церкви процесійний образ.

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА ПАРОХІЮ

До 1916 р. всі українці, чи знад Дніпра, чи з Буковини, чи з Галичини разом гуртувалися при парохії св. Духа. Вийком були росіяни, які 1916 р. з дяком Стефаном Фурлетом організували православну місію і спровадили батюшку Йоана Тертичного. При помочі російських жовнів і старшин, що стояли залогою в порті, докінчили вони будову своєї церкви. Резолюція в 1917 р. відбилася на них тяжко. Військо, старшини і батюшка відіхали, а дяк Фурлет став першим ширителем комунізму і безвіра. Став пошлювати безбожницькі видання "Новый Светъ" з Монреалу, котрі нападали на віру, релігію і честь, а нині привалі порохом лежать на полях ще многих робітничих хат. Часописі "Робочий Народ" з Вінніпеґу, "Робітничє Слово" з Торонто і другі з Америки ширили агіта-

цію проти релігії на широку скалю.

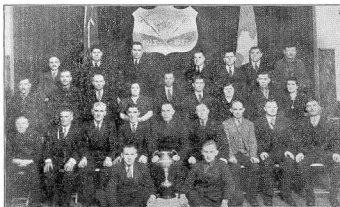
о. Красьцький мужно відбивав всі напади і українці католики остали вірними своїй церкві.

Серед тих обставин прийшов до православної місії новий батюшка Карпо Боднарчук в січні 1919 року. Він проповідував, що українців нема, а є "хакли" і "всьо равно." Коли помер один з українців родом знад Дніпра і виразно перед смертю рішив, що мають його ховати з нашої церкви, тоді батюшка на похороні наперся з процесією увійти до нашої церкви. Однак о. Красьцький церкви не отворив і російська процесія з тьлом стояла поперх три години перед нашою церквою на дорозі і тоді батюшка забрався, а о. Красьцький відправив похорон і з той нагоди пояснив

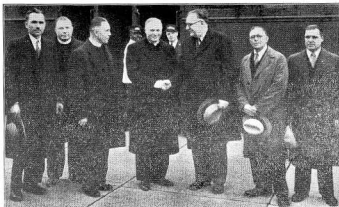
присутним, що український католицький священик ніколи не стане до спільної відправи з іновірним.

Впливи Фурлета були так сильні, що життя батюшки стало гірке, він тяжко бідував з женою і дітьми, його парохіяни не давали йому удержання, виганяли його, а не мав за що виїхати і тоді о. Красьцький зарядив для нього збірку між нашими людьми.

В жовтні 1920 прийшов до Сидні ще один російський батюшка, Андрій Дутко. Однак не було для кого правити і він відіхав в маю 1921. Під покриншкою соціалдемократичної партії православної з той місії стали організувати большевизм. Російську церкву продано на ліцитації 12 червня 1923 р. і наша парохія купила іконостас. Будинох взяли жида на склад, однак за старанням о. Красьцького місто не дозволило на таку переміну цер-

Часни парохії св. Духа в Сидні, Н.С., з о. К. Лотоцьким, тодішним парохом. На переді пугаріно надгорода, яку виграв аматорська дружина за найкращий віз з нагоди 150 літнього ювілею міста Сидні, в 1895 р.

На завізничній станції в Сідні, Н.С. в'їзд Препосвященного Мєр Василія єпарх міста п. Могоє, о. Лотоцький, парох, визнає членів Парох. Заряду, та лат. свещеник, для 30. жовтня 1937 р.

коштувала \$7,869.95. Окремі лавки до церкви коштували \$480, піч \$290— кивот дарували столярі, вартість \$100. Фани вартості \$125 дарували сестриці, вівтарний образ, вартості \$100 жертвувала панство Гавриляк. Процесійний хрест вартості \$40 жертвував Антін Гавриляк, вічну лямпу \$45 жертвував Іван Шелєр—разом церква і річє вартують \$9,300. Тепер з новими іншими річями церква вартєє \$12,000.

ПЕРШІ АРХІЄРЕЯСЬКІ ВІВІДИНИ

Перший раз Препосвящений Ладика відвідав і відправив архієрейську Службу Богу в Сідні 31 грудня 1933 р. По богослуженню була гостина для Іх Ексцеленції а парохіальним домі при участі численних своїх і чужих гостей.

ПЕРША МІСІЯ В СІДНІ

25 вересня 1934 приїхав перший місіонер н місію до Сідні, о. Павло Гевко, ЧСВВ і пробув там один місяць, гуртуючи молодь і дітей. В той час помер один з наших парохіян ба. п. Григорій Варшавський з Михайлівки, повіт Камінець Подільський. З рук святого свещеника покійний прийняв останні святи Тайни. В завіщанню записав поверх \$500 на церкву св. Духа. Покійний часто пристував за життя до найсв. Тайн, він приміряв життя, ніколи не опустив богослуження, хоча до церкви ходив яких 5 миль пішки. За життя все жертвував на світло і на вічну лямпу. За гроші завіщання куплено до церкви павук і широку праницю за душу покійного Служба Бога з парастосом.

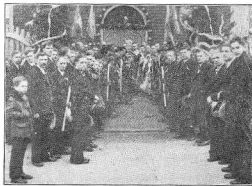
В тім часі парохія купила землю під цвинтар, однак місто зборонило її вживати на ту ціль, хоча та земля лише через дорогу лежить від англій-

кви. Свідоміші члени бувшої російської місії вернулись назад до нашої церкви і є досі добрими членами. Фурлет стратив у фабриці роботу, пішов на допомогу, але большевизму не кинув. Підмовив кількох і поїхали до Росії. Звідтам доперва писав, що помилився, але ніхто йому вже звідси не поміг. о. Красіцький далше працював при парохії. В лютім 1924 р. була панахда за ба. п. Ольгу Барсарабову, яку замордували польські поліцаї у Львові. Поверх 13 літ о. Красіцький працював в Сідні, аж до 27 червня 1926 р. Знав добре англійську мову і в різних потребах помагав перед властями нашим людям. Вставлявся за робітниками у фабриці, пояснив їм рецепти лікарів, коли були хорі, помагав бідним аж до самозабуття самого себе. Коли по страйку компанія викинула з праці многих наших робітників, о. Красіцький ходив і просив за ними. Відіхав бідний до Кукс Крік, Ман. і там в убожестві закінчив трудяще життя. Вічна йому памяті!

ПРОСВІТНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. о. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА В СІДНІ.

27 червня 1926 обняв парохію св. Духа в Сідні о. Никола Шумський і заснував просвітне товариство, котре існує досі. На початку вписалося 60 членів. Товариство веде Рідну Школу, підготує концерти і представлення в користь парохії. Підчас ювілею конфедерації, товариство виступило в групі, як українська нація. Шістьдесят робітників пішли походом з жовтоблакитними лентами а напереді їхав віз, що представляв, як українці приїхали до Канади. Товариство написало пропамятний лист, який отворяє і прочитаньт підчас саідуочуючого ювілею. В листопаді 1928 парохія зтягнула позичку \$2,000 на поправу парохіального дому. Відтак була збірка між парохіянянами на мальовання, а імена жертводавців є на пропамятній табличці в домі.

Від 8 липня 1930 до 1 мая 1932 парохія була без пароха. Тоді парохію обняв о. Никола Бартман. о. Бартман відіхав з Сідні 15 липня 1934 р. В маю 1933 стара церква згоріла і зараз таки на старих основах почали будувати нову. Будова

Перед посвяченням церкви 31. X. 1937 р. в Сідні, Н.С. Нель доверй Прееос. Мєр Василія і о. Лотоцький, тодішній парох.

свого цвинтаря. Так вона стоїть неужитком досі.

25 жовтня 1934 обняв парохію о. Іван Калуський. Тоді приїхали з заходу кілька молодців, відмовлено працю в Аматорському Гуртку. Зорганізовано "Марійський Союз," котрий придбав на пресі від церкви двох ангелів а до хати м'яккі меблі.

Коли місто обходило 150 ліття існування, Аматорський Гурток подбав про свій віз і той віз отримав першу надгороду. Це було в липні 1935 р. Прибули многи гуристи з Стейтіа і оплескували наш віз. Українську групу вів відділ з двома великими прапорами, українським і британським.

27 вересня 1936 обняв парохію в Сидні о. Кирило Лотоцький. Тоді заносилося на процес ізза запису церковного майна, з другого боку натискали довги, а дім і домівка потребували негайної шварви, дахи протікали. Аскурація виїшла і в бізку ле було ані цента. Податок, вода неплачений від 3 літ— всіх довгів було яких \$3,000. Однак пра скільйша як всі трудюощі. До року заплачено всі прикрійші довги, самого податку заплачено тоді \$718. Поправлено будинки.

В неділю 31 жовтня 1937 було посвячення нової церкви, котре звершив Іх Ексцеленція Василій Ладка Парохія пережила кілька днів радости. Мисава преса широко писала про наш торжество і возістала змижки. На залізничній стації привітав Преосвященного посаджик міста, а підчас посечення були присутні оба послы, директори компанії і многи інші визначні ангайбіці. По Службі Божій був бенкет в доміві, до которого зашли разом з Преосвященним численні представники нашого і ангайбського громадянства та в промовях згадали поступ і працю наших піонірів за 25 літ поселення на вільній землі Канади. При кінці промовив Преосвященний: "Великою приємністю є вочути з уст достойних гостей похвали від наших парохій. Хоч ви не так численні, як інші парохії і далеко віддалені, на сотки миль, від українського року і крім свого українського священика не маєте нікого інтелегента, ані лікаря, ані адвоката, то все таки при Божій помочі ви у вірі докажете великий дід для Божої слави і добра дітій ваших."

Слдуючого дни посадник міста і управитель фабрики запросили нашого Преосвященного до себе на обід, а відтак на озглядині фабрики.

ЦЕРКОВНИЙ ДІМ

Стоїть побіч церкви, 32 х 62, дерев'яний, два ряди добудовуваний, має сцену, куртину і куліс, довгу нема. Гардероба своа. Під дозом призначення для Рідної Школи. Є Діточа бібліотека. Віт приводи ідуть до церковної каси.

ПАРОХІЯ СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАЛА

Церква находиться при вулиці Ібервіл ч. 2388. При церкві є дім для священика. Членів парохія має 2000—дітій 800. В католицьких школах міста зчуть 5 наших Сестер і одна світська учителька українка.

При церкві є Апостольство Молитви, що числить 455 членів, Брацтво ім. о. Маркіяна Шашкеви-

В 1939 р. Рідну Школу вів Петро Петрушинський, тоді відіграно 8 представлень, чотири концертів, було п'ять викладів. По відділі Петрушинського працю вів і вчав танків Павло Яворський. При Церковнім Домі працюють Аматорський Гурток, Марійський Союз і Жіноче Товариство св. Покрови, що вчить шиття та часто уладжує чайні прийяття.

ДОМІНІОН, Н. СК.

В Домініоні і Глєсбєо живе понад 70 душ українців католиків. Богослуження є раз в місяць в римокатолицькій церкві. Членів 24—Домініон від Сидні 13 миль. Це майже всі робітники шахтарі і дуже жертвенні для своєї церкви. Михайло Сверчевський, шахтар, сам тяжко працює, але помагєє церкві як дик і веде рідну школу.

Подав о. Кирило Лотоцький.

Замітка від редакції:

Ми помістили докладний, вилишаючи тільки несуттєві дрібниці, опис повстання, праці, трудів і осягів парохій в Сидні, Нова Скюшіа, на найбальшій сході Канади. В цім описі подано типово переходи нашого народу, наших священиків, хто перший організував взагалі народне життя і на яких основах. З того опису видно незаперечний і незамінний вклад нашої Церкви в історію нашого життя в Канаді і то вклад творчий, долатний, розбудови і закріплення нашого життя на сотки літ.

І тому опис з Сидні є типовим, зразковим. З ріжкими льокальними змінами він може бути взірцем для всіх інших місцевостей. І всюди інде наші люди подібно трудилися, організувалися, збирали і будували. І деінде переходили подібні клопотні, мали ті самі радости.

Тому опис з Сидні поміщено подрібно.

Описи інших церков будуть коротші, інакше обсяг цієї пропамятної книги виїшоуби на тисячі сторін і ставби літописом.

Це просимо мати на увазі, коли опис нашої церкви буде коротший і і хтось питаби, чому так. А так само, колиб хтось дивувався, чому опис з Сидні докладний і довгий.

Монтреал, Квебек

ча, що має 43 членів, Молодечий відділ БУК-а, що має 52 членів, "Самопоміч"—запомогова організація, що має 350 членів, "Взаїмна Поміч" що має 50 членів, Аматорський Гурток—членів сто.

Першими поселеннями, що приїхали до Монтреалу були брати Іван і Стефан Тяхтій, що приїхали 1899 р. В році 1904 засновано товариство "Опіка переселенців," заходами П. Ганевича, возь-

ного при австрійській конзуляті. В тім часі австрійський конзулят хотів збудувати для українців "Народний Дім," коштом сто тисяч доларів, але українці цього дару не прийняли, бо конзулят хотів мати рішачий вплив на заряд того Дому.

В 1907 р. основано товариство "Самопоміч," до якого зразу вписалося 23 членів. Заслугою того товариства є, що воно не допустило до закорінення секти пресвітеріанів, на чолі з Ів. Бодругом.

Першими священиками, що правили в Монреалі в нашій обряді були Отці Василіяни, бл. п. о. Платонід Філас, о. Сосонт Дидик і о. Антін Строцький. Вони в перезді до західної Канади задержались тут на 4 дні в жовтні 1902 р.

В 1907 році за старанням "Самопоміч" приїхав в червні о. Навкратій Крижановський, ЧСВВ і відправляв в церкві оо. Редемптористів при вулиці Меккорд. Варуге приїхав о. Крижановський в 1908 році і відправляв в церкві с. Євзевія, бо там кругом мешкали наші люди. Відвідували наших також о. А. Делярий ЧНІ, о. Н. М. Декамп, ЧНІ, і о. А. Сабурен.

Підчас Евхаристичного Конгресу відвідали

Пар. о. Й. Висафат Іван, ЧСВВ, ігумен в Монреалі.

українців в Монреалі Митрополит Шептицький і Преосвященний Сотер Оргинський. Були тоді також о. Пасафат Жан, теперішній ігумен монастиря ЧСВВ в Монреалі, та о. Н. М. Декамп, ЧНІ.

В році 1911 люди доброї волі скликали збори до домівки при вулиці Св. Катрени, щоби порадитися, як спровадити сталого священика з Галичини. Тоді кілька недовірок зчинили бучу і предсідатель Іван Зьолковський перервав збори в доміцці, а люди перейшли до приватної хати на докінчення нарад. Рішили вислати відпоручників до монреальського архієпископа Бручезі з просьбою о поміч в спровадженню священика.

16 липня 1911 скликано знова мітінг, на котрім вибрано комітет для zorganizованія парохії. До Комітету увійшли—предсідатель Іван Зьолков-

Парафіяльний дім і резиденція па. Василія в парохії св. Михаїла в Монреалі, Іл.

ський, заступник Михайло Нагірний, писар ділові Іван Стельмах, писар скарбовий Теодор Жолскарбник Теодор Гуменний, провірники: Григорій Зеленецький, Дмитро Пархін, Василь Гошко, Ів. Тельсько, Юрій Сидорко, Петро Куніцький, Стефан Павловичин.

На поручення Митрополита приїхав ще те місяця і обняв парохію о. др. Карло Ермій. Він прави були в найменшій церкві оо. Францішкан при вулиці Плассіє. о. Ермій став організувати парохію, завів метрикальні книги. Тому що він велике а праці було багато, о. Ермій покликав до помочі о. Двуліта, котрий обняв душпастирство околиці Пойнт Ст. Чарльс. Коли о. Двуліт відійшов, о. Ермій самий просив о звільнення. 23 червня 1912 обняв нашу парохію о. Адоній Сабурен і працював до 20 жовтня. Потім прийшов до парохії о. Артур Демаре і був до 5 серпня 1913 р. За нього куплено п'ять льотів під будову церкви. Лишив собі пам'ять праведного, до всіх відносився зичливо і з любовію. На його місце прийшов о. др. Амвразій Редкевич, котрий перебув на парохії однак лише до 29 вересня 1913. По нім прийшов о. др. Іван Перепелюця і коли о. Перепелюця відійшов з Монреалу 8 червня 1915, знова прийшов о. др. Редкевич. Тоді збудовано церкву св. Михаїла і дім до священика.

о. Паско Гошко, ЧСВВ, парох ооо св. Духа в Пойнт-Ст. Чарльс, Монреалі.

16 квітня 1921 прийшов о. Михайло Ірха, котрий був на парохії до 30 квітня 1922. Протягом найближчих 6 місяців обслуговували парохію рійні священики, аж 1 грудня 1922 вернув назад о. др. Редкевич.

2 серпня 1925 р. приїхав о. Михайло Григорійчук і був до 1 січня 1932. Тоді збудовано парохіяльний дім на збори. Потім прийшов о. Йосиф Вада, котрий вів парохію до 27 червня 1932. Тоді провів в парохії перення Оці Василяни. Довги були великі і грозила ліквітація, люди нарікали з того приводу і слабші характеристики розбіглися. Ігуменом в Монреалі став тоді о. Йосафат Тимочко, а до поміччів були в рідних часах о. Юрій Ждан, о. Василь Каменецький, о. Андрій Трух, о. Павло Гевко, о. Йосафат Жан і о. Петро Котвич. Довг, котрий першою виносив \$35,000 зменшено до \$14,000. Парохія купила фарму 640 акрів на лінійсько для молоді.

17 вересня 1940 парохію обняв о. Йосафат Жан.

о. Ізидор Когут, ЧСВВ.

Угольний камінь церкви поблагословив Преосвященний Бюдка в 1916 році. Церква є мурована, поведена без веж. В середині церква мальована, кахован церкву Альбін Потена. Церква має 2 престולי, в лавках може поміститися 850 людей. По збудованню, церкву поблагословив Преосвященний Бюдка в 1917 році. Церква має свій цвинтар.

Церковний Дім.

Зависаний на церкву і зараз біли дому для священника, має 95 x 40, високий 18 стіп. Під докж є підвал, високий і просторий, що може саужити на збори. Дім має все потрібне для представлення і концертів, має сцену, 2 куртини, музичні прилади дуті і смичкові, майдаolini і цінну гардеробу. Є бібліотека. В сім домі відбуваються представлення, концерти, відчити, забави, приятія, наука співу, музики і танків. В 1939 р. було 17 представлень і 9 концертів, прийняті 5. Всі прилади ідуть на добро церкви.

Цвинтар.

В 1927 р. заходом о. Григорійчука і о. Жана парохія одержала частину найбільшого католицького цвинтаря для виключного свого ужитку з тим, що за поодинокі гроби платитися приймту ціну. Удержання цвинтаря належить до головного зрадуду.

ПАРОХІЯ ВОЗНЕСЕННЯ В МОНТРЕАЛІ

З браку власної церкви богослуження відправляються в французькій церкві Нотр Дам де Лурд при вулиці С. Катрен. До парохії належить 50 родин, шкільних дітей 60. При парохії є церковне братство і товариство "Єдність." Парохія повстала 1930 року, має всі річи для відправи.

ПАРОХІЯ СВ. ДУХА НА ПОЙНТ СЕЙНТ ЧАРЛЬС

Церкви ще нема, є площа під будову при вулиці Шерер. Членів є 150, дітми до школи ходить 52. Вчуть Сестри Службевици. Основники парохії це члени БУК-а, Павло Бучковський, Яким Коваль, Іван Онискевич, Никола Карлюк, Семко Олійник, Семко Касіян, і Дмитро Кійко, Константин Станімир і Іван Форостян. Парохію обслуговують Отці Василяни, богослуження правлять в французькій шкільній салі. Церковні річи парохія має всі. Відділ БУК-а на Пойнт заложив о. Андрій Трух, ЧСВВ, котрий дав початок нашій парохії.

За о. Жана, ЧСВВ збудовано Парохіяльний Дім при вулиці Сентер. Там сходиться тепер моладь і ведуться ділові справи парохії. За о. Гевка, ЧСВВ закулено бібліотеку.

Парохія повстала 1938 р., коли куплено площу під церкву. Парохіяльний Дім має 60 x 43, високий 18 стіп, сцена 24 стони довга. Площа ПДому і площа під церкву дучаться разом. Заряд один. При Домі діють товариства "Українська Католицька Моладь" і "Сестриці Серця Христового."

Фр. о. Петро Котич, ЧСВВ.

ПАРОХІЯ СВ. ЙОСАФАТА У ВІЙ ЕМАРД, КВ.

Парохія ще не має церкви. Відправа є в школі французьких Сестер на Ей Емард, вул. Брінч, 6, 000. Всіх родин 14, шкільних дітей 20. Парохія повстала в 1935 р. Все потрібне до відправи є.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ОТАВІ, ОНТ.

На площі посеред вулиць Рочестер і Болсам, ч. 271, в розмірах 63 x 168', знаходиться наша церква в столиці Канади. Всіх наших родин сто— членів парохії 35, прихильників 35. Наші люди

стали приїжджати сюди в 1910 р. головню з Гусятинського повіту.

Зпочатку обслуговували українців у столиці Канади оо. Редемптористи: А. Делярий і Н. М. Декамп з Ріорктону, Саск.

В 1911 р. вибрали перший заряд церковний в особах: Петро Дяк, Василь Токар, Василь Пук, Іван Максимчук, Іван Монок, та Хруставка. Збо-

Вар. о. М. Ханяк, ЧСВВ, парох в Оттаві, Онт.

ри були в хаті Петра Дяка. В хаті П. Дяка відбувалися потім проби співу і проби представлень.

В 1914 р. парохом Оттави зівстав перший сталий наш священик о. Філіппа. Богослуження були у винаймленій церковці при вулиці Мирей— парохіни скоро справили всі потрібні річи. Але до року ця церковця з усіма річами погоріла і відтоді богослуження стали відправлятися в каплиці Отців Капуцинів при вулиці Велінгтон. Так о. Філіппа

Церква св. Івана Хрест, в Оттаві, Онт, збуд. 1918 р.

правив в Оттаві до мая 1916 р. Тоді приїхав на його місце о. М. Кузьмак, котрий пробув в Оттаві до 1919 р.

В р. 1918 купили три льоти під будову церкви в теперішнім місці. На цім місці стояла хата і цегли і дерев'яні склади на воду. Це все куплено за \$8,000. На цім місці контрактор Монет збудував церкву 72 x 36 з дерева, обложеноу цеглою. Будова коштувала \$3,500. Богато помогли самотні лісові робітники, що зимою працювали по лісах, літов вертали до міста і помагали в будові та сплаті догу.

В 1919 році парохом Оттави став о. В. Гігейнд, котрий обслуговував парохію аж до 1938 р. На сплату доугу парохія продала льот з хатою з цегли і 1921 році.

У вересні 1938 року парохом став о. М. Ханяк, ЧСВВ. Двічі відвідав парохію в Оттаві Преосвященний Будка, двічі також Преосвященний Лазека.

При церкві є добудований Церковний Дім, що служить на сходини і підприємства.

ОШАВА, ОНТ.

Церква є під івнанням св. Юрія при 590 Аберт стр. Членів 50 родин, дітий на катехизації і до рідної школи ходить 45. Вчить в рідній школі і катехизму священик. При парохії є Сестринство Пр. Діви і Свічкове товариство мужини.

о. В. Чарней, парох в Ошаві, Онт.

Перші українські поселенці приїхали до Ошави в 1910 р. Це були Іван Гриців, Петро Маркія, Павло Соболя, Карло Баран, Василь Кузь, Юліян Калинка і Іван Човганок. В 1912 р. повстав перший заряд парохіяльний, що складався з Ів. Гриціва, П. Маркова, К. Барана, С. Шняна і Ів. Човганюка. Запросили тодішнього пароха Торонта, о. Боярчука, щоби поміг збудувати церкву. В 1914 р. купили площу під будову церкви, але тому, що почалася війна, а не було готових грошин, будову відложено. В 1915 р. зачали будувати Церкву. Угольний камінь поблагословив при великім здва-

Парохіальна церква св. Юрія в Ошаві, Онт. з нагодо візитації Іє Преосвященства Нар Василя 7. лист. 1937. З ліва стоїть о. Перейма, тодішній верох та асиста (генеріші оо. Фірман, Кристалович і А. Цимбалюксий).

зі зароду о. Боярчук. Церкву збудовано 75 x 28, дахівниця з одним давомом над входом. Церква деревляна. Стіни викінчено в середині п'ялїстром. В 1939 р. церкву відновлено. В середині є три престои, 4 великі статуї, лавки і всі потрібні богослужейні річи.

Першим священником, що обслуговував парохію, був о. Боярчук з Торонто, що приїздив сюди 2 рази на рік від 1912 до 1916 р. Відтоді до 1918 р. щомісячно приїздив о. М. Ірха з Брентфорду, Онт. Потім обслуговували парохію отці: П. Каменешкий, А. Сарматюк, Дрогомирешкий, за которого в 1927 р. почали будувати парохіальний дім. Потім доїзджали отці: Філіппа, Олександр, Шумський, Сарматюк. В 1931 прибув настало до Ошави о. І. Калуський, що був до 1933 р. Потім парохом був о. М. Оленьчук. В 1934 р. парохом став о. Сарматюк до січня 1935, коли був суспендований і не хотів усунути з парохії, підбурив людей проти єпископа і хотів забрати все майно. Оперлися тому деякі з парохіян, між котрими дуже причинилися до

побіди К. Баран, В. Вацко і П. Головатий. Процес був коштовний, але церква і дім остали при парохії. Відступники залучилися з жуковцями, купили

Ошав, Онт. Парохіальний Дім, з правого боку церква, як і видко вверху.

грибованю і переробили для себе на церкву. Від 1935 досі многи вернулись назад до своєї церкви.

В 1935 р. парохом коротко був о. др. Редкевич, а 1936 р. прибув о. І. Перейма. Довги спільчано, церкву відновлено, куплено мешкальний дім для священника в 1939 р. за \$1,500. В 1937 р. Преосвященний Ладика відав церкву в Ошаві.

Церковний Дім

Називається "Українська Хата," заїнкорпорований на парохію. Стоїть зараз при церкві, мурований 75 x 30. Уладження в середині повне, є куртина, кудіси, гардероба. Є бібліотека. Приходи ідуть на добро церкви. Три рази на тиждень є рідна школа. В 1939 році було 8 представлень. В домі приміщуються: 1). Ліга молоді— 2). Союз брацтв— 3). Рідна школа.

Мешкальний дім для священника

Є під числом 552 Фронт стр., вартість \$1,500.

Ошав, Онт. о. Кераль Баран, о. Петро Головатий і о. Василя Вацко.

Торонто, Онт.

ПАРОХІЯ СВ. ЙОСАФАТА В ЗАХІДНІМ ТОРОНТІ

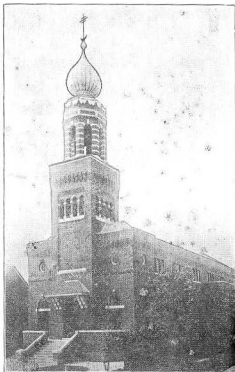
Членів має 114 родин, дітей в рідній школі 31. Вчать Сестри. При парохії є заповомогове товариство Союз Українських Братів— членів 156, Сестрицтво Неп. Зачаття, членів 43— Ліга Молоді, членів 48.

Всеч. о. А. Роберецький.

В 1909 році був перший мітинг в справі заснування парохії. Цей мітинг був в приватнім домі, а першими членами парохії стали Павло Соболю, Павло Баран, Матвій Пайонк, Нікола Крупницький, Йосиф Бохна, Максим Карабін, Данило Пановик і інші.

В 1911 приїхав на сталий побут до Торонта о. др. Карло Ерній і правив в римо-католицькій церкві при вулиці Денісон. Та був всього три місяці. Опісля доїжджав з Америки бл. л. о. Лев Сембратович, а піся нього приїхав о. Осип Боярчук, який став властивим організатором парохії. о. Боярчук приїхав в половині лютого 1912 р. Зпочатку мав відправити так як його попередники в римо-католическій церкві, а в 1914 р. побудував церкву,

Церква св. Йосафата в Західній Торонті, Онт.

муровану, гарну в стилі базиліки, 130 х 50, висока до верхка хреста 110 стій. Знадвору церква має одну баню, покриту міддю. В середині церква виглядає наче нескінчена, бо видніють крокви—але це нарочно. Престіл дуже гарний, різьблений, твір старокраєвих різьбарів, коштував спр-

Хор при парохії св. Йосафата в Торонті, Онт. з о. А. Роберецьким, парохом і п. Юрчків, диригентом.

Жіноче Товариство при церкві св. Йсаїафа, Західне Торонто, Ont. з в. парохом А. Робертським.

вадженні \$800. На стінах образи кисти Куріласа. Лавки вигідні дубові, на 680 людей. Всі церковні річи дорогі— два золочені лавуки справдженно з Старого Крюа за \$2,500. Будівля з річима коштує \$70,000.

Організація нашої парохії почалася таки з приїздом сюди наших людей. Імени першого священика, що обслуговував наших людей, негодні подати. о. Ермій був першим поіменно знаним. о. Борчук працював на парохії 7 літ і при кінці мав довгажні клопоти з людьми. Потім був о. М. Ірха, але коротко. Спори, початі на сектантським підлоку, продовжувались. В марті 1921 прийшов о. др. Редкевич і був до жовтня. Опісля прийшов

Запа парохії св. Йсаїафа, Зах. Торонто: а. Буга, і. Бартош, д. А. Робертський, парох, П. Володзько-Саліні, П. Хонішев. Сестри: с. Дзарма, О. Мицан, В. Сузановська, В. Станґрат.

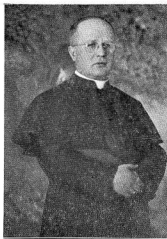
о. др. Й. Жук і був до квітня 1922 р. Потім був о. А. Сарматюк аж до вересня 1931 р. Він виплатив дещо догугу і причинився до заснування другої нашої парохії в Торонті. Много відпавших верзани назвад. Потім коротко був о. Ів. Колцун, а по нім о. М. Григорійчук до жовтня 1934 р. Він також придбав нових членів для обох парохій. По нім прийшов о. М. Кривуцький і мав сотрудника о. Гуненюка до листопада 1936 р. Відтоді до вересня 1937 був парохом о. М. Оленьчук, за котрого спільно поважну частину догугу. Потім парохом став о. П. Сулятицький, а по нім о. А. Робертський.

Церкву посвятив Преосвященний Будка в 1914 р. а в квітні 1939 відвідав парохію Преосвященний Ладика.

Парохія має дім для священика. Домівка на склянин є під церквою. Має гардеробу і сцену. В 1936 р. в домівці було 16 представлень, 3 концерти, 5 викладів. Представлення дає Аматорський гурток під проводом Н. Юречка, що веде хор.

ПАРОХІЯ МАТЕРІ БОЖОЇ НЕУСТАЮЧОЇ ПОМОЧІ В ТОРОНТІ, 276 БЕТТУРСТ СТР.

Церква знаходиться в середині міста. Членів около 150, дітей 148, вчуть Сестри в Парохіяльній Домі.

Вісв. о. П. Калозько-Саліні

При парохії гуртуються слідууючі товариства:

- 1). Брацтво св. Андрея, заснував в 1935 р. о. Кривуцький, членів 40.
- 2). Сестрицтво Пречистої Діви, заложив о. П. Каменецький, членів 70.
- 3). Брацтво свічкове, заложив о. П. Каменецький, членів 70.
- 4). Апостольство Молитви, заложив о. П. Каменецький, членів 25.
- 5). Діти Марії, оснували Сестри, членів 50.
- 6). Дружина ПДМ, оснували Сестри, членів 50.
- 7). БУК, заснував о. А. Трух, ЧСВВ в 1936 р. Членів 35.

Церковний будинок куплено 1928 року за \$25,000. Купив о. Сарматюк від муринів. Будинок має 40 літ, а червоної цегли, бані нема, лише хрестик на фронті. Внутрі є три престоли, лавки

Заряд Братства св. Андала при церкві Матері Божої Неуст. Поміччя в Торонті, Онт. Стоять зліва: П. Кудельський, Он. Пряхмен, Г. Герула, М. Пряхіда, Я. Яворський. Сидять зліва: Гр. Семик, о. нам. П. Каменецький, провідник; Д. Федорів, місто гас.

Заряд Сестриць при церкві Матері Б. Неуст. Поміччя в Торонті, Онт. Зліва стоять пані: Свуса, Вінарук. Сидять пані: Луцій, пані Тинналок, передсідателька.

Заряд Парозії Матері Божої Неуст. Поміччя в Торонті, Онт. Стоять зліва на праві: Я. Нотик, Г. Герула, Г. Черний, В. Вікарук. Сидять зліва: К. Чорномаз, голова; о. Намік П. Каменецький, парох; Предсідник Заряду Никола Перощук.

Заряд ер. Микола при церкві Матері Б. Неуст. Поміччя в Торонті, Онт., з о. П. Каменецьким. Зліва стоять: Г. Носар, Г. Черний, К. Чорномаз.

І всі церковні річчя. Поміщує тисячу людей. Передтим, заки о. Сарматюк купив будинок, правили в Дому св. Марії. Будинок куплено грішми покійного єпископа Мекіла, котрий дав

свій завдаток \$10,000.

По о. Сарматюкові парохом був о. Григорійчук, о. Кривуцький, о. Оленьчук, о. Гуменюк, о. Каменецький. Пресвященний Ладика відвідав парохію 3 рази, та в маю 1939 р.

За церквою є вигідний парохіяльний дім з 7 кімнат з улаштуванням.

Церковна Домівка

Є під церквою, має сцену. Працює веде диригент і Аматорський Гурток. Весь прихід іде до церкви. Є гардероба, діточа бібліотека, вчує Сестри. Кожної неділі вечір є представлення, в році 4 концерти. В 1939 р. викладав було три.

При домівці є ці організації: БУК, Драматичний гурток, Союз українських братів, Рідна Школа, Ліга укр. катол. молоді.

ЦЕРКВА ПР. ЄВХАРИСТІЇ В СХІДНІМ ТОРОНТІ. 436 КІНГ СТР.

Членів парохії є 50—в Рідній Школі при церкві є 55 дітей, вчує Сестри.

При парохії є Запомогове Братство св. Павла, відділ ч. 5, що належить до Союзу Українських Братів—має 33 членів. Окремо є Жіноче Товариство, Апостольство Молитви, членів 41.

Парохію оснoвано в 1937 р. Почин дав Васил

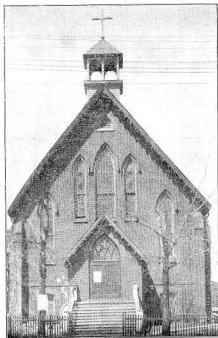

Заряд парохії Пр. Евхаристії в Східній Торонті, Онт. Сидять від ліва: Володимир Гардованський, заст. голова; о. Парох, і Михайло Семик, режор, секретар. Стоять від ліва: Никола Банера, касир, Михайло Романчук—буфетник, Володимир Сарабух, коллатор, Никола Озмон, контролер, Володимир Герус, контролер, Степан Свортис, фінанс, секретар.

Восч. о. С. Борис.

Голованський. Церкву відкупили від французів за \$7,000. Зразу заплатили \$1,000 а решту виплачено в 1939 р. Тоді за старанням о. Ст. Бориса парохія дістала знижку від віртелів, гроші зібрано між парохіянами та заплачено весь довг. Будинок мурований, без башт — в середині помальований заходми Сестриць в 1939 р. Є лавки, головний престіл і два бичні. Є хрестина дорога і гарні дороги статуї, жертва парохіян.

Церква Пресв. Євхаристії в Східній Торонті, Онт.

Парохіяни в Східній Торонті, Онт., з о. парохом С. Борисом.

Під будинком є пивниця, простора на сходинах, може помістити 500 людей.

Священник мешкає покинцю в захристії, що перероблена на помешкання.

В доміцї під церквою є сцена, сценерія і гардероба.

Спогади Василя Годованського

Перші організаційні збори були 3 квітня 1927 в англійській парохіальній доміцї при 420 Квін стр. На цих зборах були заступлені дві організації: Відділ ч. 5 Союзу Українських Братів і Рідна Школа, обі під проводом В. Годованського.

Групи під засновання парохії підготувала Рідна Школа при помочі отців з сусідньої нашої парохії.

25 грудня 1931 були наради в справі духовної обслуги дітвори та молоді в східній часті Торонто. Родичі і старша молодь — числом 50 душ — рішили просити Преосвященного о поміч в цім напрямі.

Ревізительки Агнес Монтан в Східній Торонті, Онт. з о. Борисом.
Сидять від ліва до права: Анна Шемаль — настерка, о. Ст. Борис, — провідник; Марія Шерелью. Стоять від ліва до права: Уліна Діац — фінанс, секретарка, — Агнес Монтолд — контролерка, Євлія Дзюба — господарка, Марія Лецуш — заст. голова.

мі. Такі наради були кілька разів. Вкінці В. Годованський 28 червня 1936 р. запросив на збори о. Мирона Кривуцького в справі відкупилення від французів парохіальної послистости, за яку жадали \$15,000. о. Кривуцький запитав, кілько нові парохіяни годні між собою зложити готівки. Марій-

ська Дружина мала тоді в банку \$30.38—присутні заявили, що зложать \$360. Тоді просили отця, щобі час до часу відправив для них богослуження. о. Кривуцький сказав, що напише в тій справі до Преосвященного.

27 лютого 1937 прибули на збори о. Оленьчук і о. В. Гумєнюк. Тоді заявили, що на Великдень будуть мати тут богослуження, а в неділю Мироносиць буде торжественне отворєння нової парохії під покровом Серця Христового. Так і сталося при великій здвизі народу.

26 листопада 1937 збори перевів о. П. Камєнецький. Вибрано заряд, на чолі котрого став Вол. Сарабун і той заряд став робити старання купити церкву. Тоді парохію обслуговував о. П. Пасічник. А коли відійшов, парохію обслуговував о. Сулятицький аж до приходу сталого пароха, о. Стефана Бориса, котрий енергійно взявся до праці і сплатив весь довг \$7,000.

При церкві є Апостольство Молитви і Рідна Школа. Хлопці услугують підчас Служби Божої. Відновлено і прикрашено церкву.

Оснoвниками церкви були: Василь і Марія Годованські, Теодор і Марія Ленчук, Андрій і Анна Шиналь, Андрій і Кароліна Шкура, Петро і Марія Стахів, Мих. Стахів, Текля і Ник. Марак, Юрко і Юстина Лупійчук, Марія і Андрій Сидорко.

ГАМИЛТОН, ОНТ.

Церква є під визнанням св. Духа, 19 Грей стр. в осередку міста. Членів 200, дітей 60. При парохії є рідна школа, відділ Брацтва св. о. Николая, членів 60—Товариство Прoсвітa ім. о. Маркіяна Шашкевича, членів 46— Товариство молоді, членів 40— Брацтво мужчин, членів 58, Брацтво Сестриць членів 60, Апостольство Молитви членів 32.

По Йордані 1916 р. в домі Н. Шемрака зійшлися 16 людей і запросили з Торонто о. Боярчука. Зібрали \$259 і купили землю під будову церкви за \$2,800. Перший заряд парохії творили: заступник предсідателя Гр. Станкевич, писар діловий Т. Галька, писар скарбовий Гр. Пасечка, скарбник Рудий—урядники: Сойка, Н. Олійник, Н. Шемрак, З. Ка-

Церква св. Духа в Гамільтоні, Онт.

ленюк, М. Лєськів, М. Павлишин.

Церкву збудовано в 1917 р. коштом \$19,000. Дім парохіальний коштував \$6,500. Церква мала вану, має на фронті дві бані. В середині три престолі, є лавки і всі церковні річі.

Парохію обслуговували в різних часах отці Філіма, А. Сарматюк, Н. Шумський, Н. Дроговецький, П. Пасічник, П. Олексів, Р. Балд, І. Оленьчук, П. Сулятицький. Перше благословєння церкви було від Преосвященного Будки, Преосвященний Ладика відвідав церкву в 1931 р.

Під церквою є пивниця, що служить за доміку на сходинах і вистави. Там є сцена, куртина, ліс, гардероба і бібліотека. Там приміщує також Рідна школа.

(Подав о. М. Оленьчук)

Округ Брентфорд, Онт.

БРЕНТФОРД, ОНТ.

Церква св. Івана Хрестителя в Брентфорд, Онт.

Церква під визнанням св. Івана Хрестителя, ч. 100 Терєс Гил. Українські поселєнці приїхали вже перед війною і працювали в фабриках. Дуже вчасно почали організуватися, бо вже в 1911 році засновано Брацтво св. Івана Хрестителя, що не помагати на час слабости і смерти. При цій Братні повстала парохія. Площу купили на Гайсі і там мали будувати церкву. В заряді парохії були тоді М. Малараш, В. Романчук, Д. Вовкович, Кастраниць. Відправи тимчасово були в рідній католицькій церкві св. Василія. Так було 6 років коли за о. М. Ірхи в 1917 році купили великий ідинок з цегли на Терєс Гил, ч. 100, а закупили передним площу продали. З тим купили рідний один і три чверти акрів землі— разом з будинком. Все коштувало \$6,000. З цього будинку

Парохіальна церква св. Івана Хрестителя в Брентфорда, Онт.

поверсі зробили церкву, а долину віднаймали. Там було також помешкання для священника.

В 1928 році церква згоріла. Тодішній парох о. Іа. Головка дасть асекурацію в сумі \$9,000, за котрі гроші відбудували церкву і докінчили будівлю доміяки, котру якраз почали будувати.

Тепер є гарна мурована церква і доміяка. Церква має одну велику баню і дві малі. Стоять на горбі, при гарній вулиці. В середині гарно помальована, має один головний і два бічні престоли, гарні лавки і все уладжені.

В 1935 році громада поділилась на католицьку і православну з нагоди спензені о. Н. Шумського. Був процес, котрий виграла католицька громада.

Членів є 45 родин, дітей 26. Рідну школу веде

Всеч. о. І. Борєцький.

Заряд парохії св. Івана Хрестителя в Брентфорда, Онт., в р. 1941. Сидять зліва на право: Мах. Навик, о. Ізидор Борєцький. Стоять зліва на право: Андрей Риз, Андронік Мизгал.

Церковна зала при церкві св. Івана Хрестителя в Брентфорда, Онт.

Заряд гур. на укр. катоц. мільці в Брентфорда, Онт. Зливіє сидять: панна Марія Білас, о. Парох Ізидор Борєцький, панна Квіа Ханд. Другий ряд зліва: панна Катерина Шевчук, панна Алла Ханд і панна Анна Шевчук.

Члени першого церковного заряду в Брентфорда, Онт. Прочі пантери. Сидять зліва на право: Михаїл Мадараш, Іван Настраниць. Стоять зліва на право: Дмитро Волосич, Василь Романчук.

о. парох підчас зимових місяців, підчас вакацій приїжджають вчителі Сестри. Парохіяни мешкають близько церкви.

При парохії існує Запомогове Брацтво св. Івана Хрестителя, що має 76 членів.

Епископ відвідав церкву в 1933 р. Священник в парохії було багато. Першим в Брентфорд правив о. Лев Сембратович, що приїхав сюди з Америки. Осліда був о. др. Редкевич, о. Филима, о. Ірха, о. Каменський, о. Дрогомирецький, о. Сарматюк, о. Крупа, о. Головка, о. Колцун, о. Оленьчук, о. П. Бала, о. Н. Шумський, о. Калуський, о. Чарний, о. Гладкий, о. Божик, о. Тилівський, о. Борецький.

Церковна домовка.

Заснована в 1928 р. коштом \$4,000. Виключена внутрі, має сцену, куртини, гардеробу і проче. Доходи ідуть на добро церкви. Впродовж 1940 р. було в домовці 12 представлень, 3 концерти, 10 відчитів, 8 прийнят. При домовці є: Брацтво св. Ів. Хрестителя і Гурток молоді.

КРОВЛЕНД, ОНТ.

Так називається передмістя містечка Велланд, Онт., що є одним з головніших фабричних осередків провінції. Лежить на незалежній рівнині над каналом Велланд, що лучить два великі озера. Живуть тут здебільша люди чужинського походження, між котрими много українців.

В 1927 р. оснований тут нашу церкву при 405 Гаріет стр. під покровом св. Архистратига Михайла. Основниками були: В. Кальмучин, Ф. Дмитрук, І. Гунало, Я. Мороз. Будову церкви почали 20 вересня 1927, а на св. Михайла того самого року вже мали першу відяправу в новій церковці. Будова коштувала \$1,850.

Церква виглядає скромно. Помальована біло і голубо. Крім головного має два бічні вітари, кілька лавок і всі церковні річи.

Першим священником в Кровленд був о. Н. Дрогомирецький — потім були отці: П. Филима, П. Пасічник, П. Олексів, І. Калуський, М. Ірха, М. Григорійчук, В. Чарний, П. Бала, В. Гладкий, В. Божик, М. Заяць і І. Борецький.

За о. П. Бала збудували гарну домовку, остав лише малий довг.

Епископ навідувався до громади зараз від початків, а в останнє Пресвященний Ладика відвідав громаду в 1934 р.

Церква св. Михайла і парохіальний народний дім в Кровленд, Он.

Церква в Кровленд мала, деревляна, знайде мальована біло, має одну баню і дзвіницю напереді. Стоїть майже в самім осередку фабричної злі, приблизно одну милю від стації і міста Велланд. Відправа є два рази в місяці. Члени рош 35, а 25 родин доходить і помагає. На катедри приходить 26 дітей. В часі вакацій Сестри впрі Рідну школу.

При церкві є: Сестриці і Гурток молоді, в має 30 членів.

Церковна домовка

Збудована зараз при церкві в 1935 р. старіями о. П. Бала. Може помістити кількасот людей. Дім виключений гарно, має сцену, куртину, бібліотеку, заряджує зарид церкви — приходи ідуть в добро церкви.

В цій домовці було багато представлень, вищертів, викладів, забав. В 1939 р. було 15 представлень, 10 викладів, 3 концерти, 12 прийнят.

Тут містяться Брацтво, Аматорський Гурток і Гурток молоді.

ВОТЕРФОРД, ОНТ.

По війні много людей зі заходу приїжджали оселялися в Онтерії. Тоді українські хлібороби стали осідати в околиці Вотерфорд. Це маленьке містечко і чисто фармерське. Воно став осередком наших фармерів, котрі в 1929 р. засновали тут парохію, купивши ранішу латинську церкву. Труднощі робили протестанти, бо не хотіли, щоби у Вотерфорда була католицька церква.

Будинок є з цегли, не має бань, ані дзвіниці. Площа рівна, очищена, лежить чверть милі від стації і почти, в осередку наших фармерів, в Чирч стр.

Парохіяни церкви в Вотерфорд, Онт., з о. І. Борецьким.

Парохію заснували: Семен Здрілюк і Йосиф Рван. Помогли їм в цім їхні родини і другі, як Давобко, Віра, Гумелюк, Стефанія Рван.

Тому, що будинок служив тоді за фабрику скла, треба було його переробити. Внутрі церк-

Церква Пресв. Серця Хр. в Ветерфорд, Онт.

ву помалювали самі жінки при допомозі мужчин. Крім головного, є два бічні престоли, лавки і всі догрібні річи.

Церква під визнанням Серця Христового. Усіх родин членів є 40— дітий около 25. Рідна школа є лише в часі вакацій, вчуть Сестри.

При церкві є Сестриці. Парохію оснував о. Ів. Головка. Опісля обслуговували громаду отці: І. Колму, І. Калуський, Н. Шумський, М. Оленьчук, М. Ірха, П. Бала, С. Гладкий, І. Борецький.

Перебудова і кунно коштувала разом \$3,500.

ГРИМСБІ, ОНТ.

Тому 15 літ почали осідати наші люди в окоці Гримсбі, над великим озером в прегарнім підсолю. Люди ці приїхали в більшостві з Манітоти. Від самих початків вони організувались і то гарно. Вислідом того є наша парохія Успення Матері Божої в Норт Гримсбі.

Церква збудована з дерева, має пять бань, критих міддю. Церква обложена червоною цег-

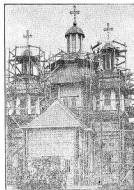

Визначні парохіяни в Гримсбі, Онт., з в. І. Борецьким.

лою. Площу під церкву дарували брати Іван і Федір Вишньовські. Вона на горбі, з котрого видно містечко, яке пів милі від церкви. З того самого горба видно також сині води озера, аж під саме Торонто. Все положене серед садів вишневих і вишниць. Від стації мила, в осередку самих наших фармерів, церква видіне далеко і притягає до себе очі туристів.

Парохія повстала в 1929 році. На перших зборах було 14 членів. До першого заряду вибрано: Онуфрія Машталіра, Николу Кривцького і Николу Андрейчука.

Перші відправи були в римокатолицькій церкві, правив о. Н. Дрогомирецький. 18 листопада

Нова церква Преч. Діви М. в Гримсбі, Онт. (в часі будови).

Церковний комітет та мажоритші працівники при церкві Преч. Д. Марії в Гримсбі, Онт.

1931 р. подарували площу під будову церкви. Під церквою є домівка в пивниці. Будинок на викінченню— будував о. Пилип Ру, ЧО, наш славний будівничий, котрий 22 січня 1935 р. скликав збори в

в. Н. Андрейчук, піонер, член 1-го заряду церкви в Гримсбі, Онт.

Заряд церковний в Грімсбі, Онт., та заряд Жіночого Товариства. Сидять зліва на право: Філіпа Романів, Андрій Паламар, о. Ізидор Борейський, Ф. Вашильовський, Марія Вашильовська. Стоять зліва на право: Василь Лаба, Василь Паламар, Марія Паламар, Іван Галінський, і Петро Баранків.

тій справі, а на 23 січня вже почали колати пивницю. Всю роботу виконали самі наші люди з о. Ру на чолі, котрий сам тяжко працював цілі місяці, а згодом довідався і показував, що і як робити.

Велику прислугу для громади зробило Товариство Молоді, під проводом Василя Паламара, котрому допомагає Іван Галінський. Це товариство робило ріжні підприємства і зібрало \$247,53, котрі гроші стали поміччю на сам початок. Так само щиро помагали жінки. Від 1935 до 1941 будова церкви коштує \$6,047.57.

Всіх членів є 40. В літній Рідній школі вчилися 28 дітей. Школу веде Сестри з Торонта.

Під проводом В. Паламара існує Аматорський Гурток. Також при парохії є Жіноче товариство і БУК, що має 26 членів.

Доїздажи наступочі наші отці: Н. Дрогомирецький, П. Пасичник, П. Олексів, Ф. Ру ЧО, П. Бала, С. Гладкий, І. Борейський.

Дуже добре згадують о. Ру, бо той священик працював і трудився без окремої винагороди—ради Христа.

МІСЯНА СТАНЦІЯ В СТ. КЕТЕРІНС, ОНТ.

Поважне число наших парохіяян, яких 40 родів замешкує в містечку. На богослуженні, які наш священик править в англійській церкві, приходять біля 200 осіб. Це переважно зарібники по фабриках, що приїхали сюди зі сходу. Відправи є що третій тиждень при 3 Лейман стр.

Обслугує о. Із. Борейський.

МІСЯНА СТАНЦІЯ В ТОРОЛД, ОНТ.

В англійській церкві правиться кілька разів в рік наше богослуження для кількохсот наших людей, що мешкають в цім фабричним місті. Доїджає сюди о. Із. Борейський.

Округ Киченер, Онт.

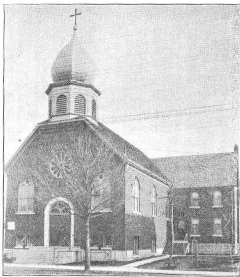
Місто Киченер є 75 миль на полудневій схід від Торонта. Числить 42,070 мешканців ріжних народностей. Українців є понад сто родин, переважно з чортківського, борщівського, брідського повітів. Займаються роботами у фабриках. Деякі мають городи під містом.

Весною 1916 р. першу відправу мав тут о. Фидима. Потім відправи були в доміщі читальні Провісти і в римо-католицькій церкві Серця Христового. Правили отці: Ірха, П. Каменецький, Сарматюк, Боярчук, Шумський, Дрогомирецький, Крупа. Першими урядниками громади були Михайло Стадник, Никола Ковпак, Іван Мага і Прохпін Кобляох. Родин наших було тоді 17.

1925 р. куплено два лоти під будову церкви на розі вулиць Вікторія і Михайла, за суму \$1,160. Церкву збудовано з червоної цегли, може поміститися підчас відправи 250 людей. Під церквою є пивниця для сходін і вистав. Підчас будови парохом був о. Р. Крупа, який багато доложив труду і старань, доїджаючи сюди з Брентфорд, Онт.

Першим сталим парохом був о. В. Чарний, за котрого 1938 р. збудовано одноповерховий дім з цегли на 6 кімнат, що лучиться разом з церквою. Обі будівлі коштують \$20,000. Від лютия 1939 сталим парохом є о. Володимир Божик.

Преосвященний Будка посвятив угольний камінь під церквою, а Преосвященний Ладика відвідав парохію 1930 і 1939. В церкві є стала відправа кожоді неділі і свята. При парохії існує запомотеве брацтво ім. св. Івана Хрестителя. Є Рідна

Церква Пророження Господя в Киченер, Онт. З правого боку резиденція для священика збудована в 1938 р.

школа. Кождих ваканцій при-
їждвають Сестри і вчуть ка-
техизму.

Церква є під покровом
Преображення.

ПРЕСТОН, ОНТ.

Всім миль на схід від Ки-
ченер є Престон, там є 40
українських родин, котрих
обслуґує парох з Киченер.
Богослуження відбуваються
в римо-католицькій церкві
св. Климента, кождої неділі
раво, 8.30. Потім священик
вертає назад до Киченер і
там має другу відправу.

Урядниками парохії в 1940 р. були: Йосиф
Антонов, Іван Цицюра, Йосиф Димарчук, Іван Су-

Комітет парохії в Киченер, Онт. Задя на право: Іван Петришин, Н. Семьола, Н. Тамасічук, Дм.
Ніш, Ізв. Мазур. Сидять задя на право: Ст. Жовнір, Г. Швайфурт, Всеч. о. В. Бекак, Т. Бендзин,
Т. Голос.

пляк, Григор Вендус і Никола Гумніцький.

Округ Виндзор, Онт.

ПАРОХІЯ СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ У ВИНДЗОР, ОНТ.

Всіх членів парохії має 130 родин, дітей 200.
В католицькій школі св. Ангеліни вчуть наші Сес-
три 2, наших дітей там є 22. Сестри ведуть також
Рідну школу в парохіяльній домівці вечереми, і
діти на тиждень в С. Едвард Скул.

При церкві існують: Жіноче товариство, това-
риство Молоді, відділ Брадтва св. о. Николая.

Парохія повстала в 1925 році. Членами зря-
ду вибрано тоді: В. Вийванка, В. Вишинського, Т.
Змаковського, С. Сулиму і М. Гулевича.

Церкву почали будувати в 1926 р. за о. Р.
Крупа. Збудовано лише пивницю і поділено на
церкву і домівку. Так було аж до 1937 р., коли
за о. др. Редкевича викичено церкву у гору.
Церква мурована на вір хреста, посередній
має велику баню і три
жеших на фронті. В
середній ще не викінче-
на, зверху виглядає ду-
же гарно. Будова кош-
тувала \$30,000.

Першу відправу маю
о. Л. Сембратович, па-
рох церкви св. Івана Хр.
з Дітройт. Опісля став
приїждити о. Р. Крупа з
Брентфорд. Тоді заку-
лено площу і почали бу-
дову. Тоді о. Крупа пере-
їхав до Виндзор і
формально оснований па-
рохлю 4 вересня 1925 р.
Покійний єпископ Фал-
лон з Льюдон дав по-
значку на заплату кон-
тректорів.

Парохію обслуґували о. Колцун, о. М. Олень-
чук, о. Н. Шумський, о. Рі. Бала, о. М. Ірха, о. др. А.
Редкевич, о. Ів. Головка, о. Рі. Бала і о. В. Осадець.
Проес. Будака відвідав парохію в 1926 р. Прео-
священний Ладика поблагословив церкву 1939 р.

Парохіяльного дому для священика нема. На
церкві ще є \$21,000 довгу.

Під церквою є обширна зала зо сценою та гар-
деробою. Сестри ведуть тут Рідну школу, діти да-
ють концерти. Було там віче РКЦ та Листопадо-
ві Роковини. В липні 1939 р. був з'їзд Української
Католицької Молоді. др. Вахна дав один виклад
з рухомими образками. Сестриці мали 5 приніть
на добро церкви.

Церква св. Володимира в Виндзор, Онт.

Початки народного і церковного життя.

16 мая 1922 р. прибув до Віндзор робітник голар Іван Скалецький з родиною. Походив з села Більче Золоте, до Канади приїхав в 1904 році і на початках мешкав у Вест Селкірк, Ман.

Родина Скалецьких часто ходила на богослужіння до сусіднього Гемтрєк, де парохом був о. Добротвор. Другу нашу парохію в Дітроїт він о. Лев Сембратович. Скалецький порадився з другим молодим робітником Стефаном Сулімою і в 1923 р. поїхали радитися о. Сембратовича. о. Сембратович утішав вистою і сказав, що вже від року має грамоту Прєосвященного Буди, щоб обслуговувати Віндзор а тільки чекав на просьбу самих дотичних вірних. На другий день о. Сембратович прибув до Віндзор і вивідав дарове місце для наших відправ в римо-католицькій церкві. Скалецький мав даги знати всім, що на слідуючу неділю в восьмій годині рано буде наша відправа. Ходив від хати до хати, всі обіцялися прийти. Надійшла пам'ятна неділя. Восьма рано, в церкві є о. Сембратович зі своїм дяком і один сам самий Скалецький. Питається о. Сембратович:—Пане Скалецький, чи ви дали знати, що буде Служба Божжа? Деж є люди?

—Так, прошу отця, дав знати. І всі сказали, що придуть.

І так отець відправив Службу Божу і нікого більше не було, навіть сам делегат не прийшов. І по відправі каже о. Сембратович:

—Я запишу собі на пам'ятку, що правив Службу Божу при одній людині. А ви, пане Скалецький, ще раз поповідомте людей, що на другу неділю я приду і буду мати вечірку, в годині 7 вечір. Бог все добром ділу помагає і нам поможе.

Треба було кожному виситися і захопчувати, щоб прийти на вечірку і прийшло 7 душ, вчислючи дітей. І тоді о. Сембратович повідомив, що буде дозаяжати неділя за неділю. Поводі повстав комітет церковний з таких осіб: Заступник прєдсєдателя Т. Зюлковський, писар І. Скалецький, скарбник В. Турчин, провірники П. Кушлик і С. Суліма. При сім гуртку людей засновано Прєсвіту і вибрано для неї заряд з тих осіб: Голова Орієс Шеремета, заступник Іван Скалецький, писар Іван Іваніцький, скарбник Павло Кушлик, члени: Никола Шуст, Василь Турчин, Михайло Шеремета, Анна Скалецька, Михайло Ліпа, Кирило Скалецький. Коли священик по 6 місяцях праці упилинує о зворот боляй коштів подорожі, настає сварка. І тоді о. Сембратович відмовився дальше дозаяжати.

В 1924 році приїхав до Канади Вол. Босій і став кликати людей закладати Січ. І тоді члени Прєсвіти за старанням Скалецького перемінили організацію на Січ. Це все сталося на зборах в парку, бо домівки не було, а всіх членів було 12. Праця йшла досить гарно аж до зборів в лютім 1925 року. Тоді прийшли на збори всі члени, числом 42 і деякі стали домагається, щоб Січ замінити знова на Прєсвіту. Прийшло до перепалки і більша часть членів опустила салю. Лишилися при Січі 16 членів. Тоді в Брентфордї парохом був о. Крупа, которого ще давніше знав Ів. Скалецький. До нього піше тепер листи і просить, щоб о. Крупа знявся парохією у Віндзор. І сталося так, що о. Крупа приїхав прийнято до Віндзор і став розплитувати про відносини. Телефонічно порозумівся з о. Сембратовичом і за хвилину о. Сембратович приїхав самоходом і хати Ів. Скалецького,

де гостив о. Крупа. Народа не була захопчує о. Сембратович представив свій досвід, але о. Крупа таки рішився ще раз пробувати з організаціям громади. Спільно з Ів. Скалецьким підійшли каплицю в самій середині міста і римо-католицький священик прихильно згодився цю каплицю відпустити українцям на відправу дая Відзіджаючи о. Крупа сказав, що відправа буде 4 жовтня 1925 р. Цей день став пам'ятним для всіх. Тоді о. Крупа вписався в члени Січи, а священик дуже широ прийняв о. Крупу. Священик згодився дозаяжати до Віндзор стало, а члени—були на зборах 17—оподаткувалися по \$10 місячно на ціли парохії. Тоді зложили на зборах \$150. Було гато поміг тоді своїм впливом кошовой писар Ів. Гевусь.

Вкоротці потім о. Крупа приїхав настало до Віндзор, винайимв сирійську церкву за \$25 місячно на відправу, поемішники для священика \$4 платив місячна \$75. За це о. Крупа обслуговував парохію і вчив в Рідній школі. Січовики отставка тоді наймає приміщення, а за згодою о. Крупу зренесли до пивниці в домі священика, котору зренеміли на домівку. В цій домівці зроблено фєгато праці на добро парохії і Січи, хоч многи вчлє сміялися і глумили з нас. Дня 7 листопада Ів. Крупа парохіяльний збори, на котрих вибрали таку урядники: Заступник прєдсєдателя Василь Вайванко, длолий писар Іван Скалецький, скарбко писар Т. Зюлковський, скарбник Василь Вишинський, провірники Іван Гевусь і Павло Кушлик. В був перший парохіяльний заряд у Віндзор.

14 марта 1926 скликано знова парохіяльний збори в справі купна площі під будову церкви, в мала коштувати \$1,800 а гроший не було. о. Крупа просив, щоб члени добровільно зложили в завдаток площі і від себе дав \$100. Тоді Ів. Скалецький дав \$75, Іван Гевусь \$75, Стефан Суліма \$100, Василь Вишинський \$100, Іван Суліма \$50, по \$25 Н. Шуст, Семко Бухняк, Кирило Скалецький і Василь Вайванко, Фосиф Василік дав \$5. Дня 10 дня куплено площу.

В липні 1926 почали роботи для будови церкви. Члени парохії дали позичку в сумі \$1,200 і ці гроші стали копати пивницю. Ці гроші налаго не вистали і будова перервалася, люди крик. Тоді пішли до власника площі і стали просити контракт, щоб на той контракт можна було зятягнути позичку і докінчити будову. Це був француз і католик. Згодився з тим, що коли дасемо позичку, треба йому заплатити довг \$1,200. На контракт ми дістали позичку \$6,000. Ці гроші скоро розійшались і треба було знова зичити гроші. Цим разом о. Крупа удався до римо-католического єпископа в Льондон, котрий згодився пачити на другий моргедж \$6,000. Але зайшла знова приводу спори між о. Крупою а урядником Вишинським, котрі опинилися аж в суді.

Будова була майже скінченою. Пивницю зодовано і накрито дахом. Поділено на дві часті одна каплиця, де правились відправи— друга, їмівка. Коли справа о. Крупи і Вишинського пав в суд, власти замкнули церкву аж до слідуючої справи—адвокатом о. Крупи був католик, Вишинський мав жила. Католицький адвокат упрєс судію, щоб позволив о. Крупу відправляти в будинку—але о. Крупа не мав права зарядкувати грошіми аж до розправ. Судові справи підрізали здоровля і охоту священика і о. Крупа відмовився

від парохії, котру збудував і для котрої посвятив багато труду свого життя.

Прийшов о. Іван Колцун і тоді довжники згодилися дати 35% опусту, коли тільки заплатяться довги. Тоді доперва осигнули позичку від єпископа в Лондоні \$8,000 і таким чином парохія заощадила яких три тисячі доларів в сплаті довгів. Потім обслуговували парохію о. М. Олсеньчук, о. Йосиф Бала, о. Н. Шумський, о. М. Ірха, о. др. Редкевич, за котрого докінчено будову церкви, котра одна з найкращих на сході Канади.

(Подав Іван Скалецький).

ЛЬОНДОН, ОНТ.

До Лондону доїжджає о. Дзюрман раз на 6 тижнів— в 1940 була літня українська школа через 2 тижні. Відправи є в англійській католицькій церкві Пречистої Диви.

Учні в літній школі було 26.

САРНІЯ, ОНТ.

о. Дзюрман доїжджає до Сарнії раз на 6 тижнів. Літом 1940 була українська школа для дітей через 2 тижні, дітей було 35. Наші відправи є в англійській католицькій церкві св. Йосифа.

ЛИМИНГТОН, ОНТ.

о. Дзюрман доїжджає туди раз на 6 тижнів. В 1940 була українська школа через 2 тижні, учнів було 25. Служба Божа правиться в Народній Домі.

ЧАДАМ, ОНТ.

Парохія під визнанням Нелорочного Зачаття, церкви ще нема. В місті і околиці є 60 наших родин, дітей 110, рідної школи нема. Є літня українська школа, до якої ходило 25 дітей. При парохії існує Жіноче товариство ім. княгині Ольги, членів 15. Є також Клуб молоді, членів 18.

Парохію основано в 1939 р. Члени основателі і заряд творять панове: Д. Череватий, М. Загородний, Н. Луцик, І. Сісеський. До Чадаму доїжджали досі принагідно отці: др. Редкевич, Гладкий, В. Божик, о. Дзюрман В. відправив першу Службу Божу там 9 липня 1939— Клуб молоді постав в жовтні 1939 р., Жіноче товариство в грудні 1939. Церковний заряд вибрано в січні 1940. Підприємства уладжуються в англійській церковній домівці. 1941 відбулась св. Місія під проводом о. В. Краєвського ЧНІ.

о. Володимир Божик,
парох в Киченер, Онт.

Округ Судбури, Онт.

СУДБУРИ, ОНТ.

Церква є під визнанням Неусталоючої Помочі Пречистої Диви, при 78 Біч стр., в середині міста. Членів понад сто, однак часто змінюються ізза обставин праці. Сталих парохіян є 50 родин, дітей 60. До Рідної школи під церквою ходить 18 дітей, мить дякоучитель. При церкві існує Сестринство Пр. Диви.

Церкву збудовано коштом \$28,000— у великій мірі помогла Інтересшенел Никел Компані. Церкву збудовано в 1928 р. Це мурований будинок, одна біля напереді. В середині церква плястрована біло, має три престולי. В майбутній захристії мешкає парох. В церкві є лавки і всі потрібні річи.

Перед 1928 роком українські вірні ходили до римо-катоц. церкви, де парохом був о. Траймор. Він був крихлявий нам і поміг в будові власної церкви, котрої угольний камінь поблагословив о. Олександр у вересні 1928 р. Парохом нашим першим був о. Н. Бартман, котрий для парохії зробив багато добра. По нім парохом був о. Ів. Колцун 1931 р. Він багато витерпів. Кажуть, що на першу його Службу Божу прийшло 6 людей. Платно мав 20—30 на місяць. При кінці 1933 р. став парохом о. П. Каменський, котрий не застав коло церкви ані хідника, ані сходів, ані паркана. В середній

Веч. о. М. Ірха

Алтарьство Моегана в Судбурі, Онт., з о. М. Ірха, парохом.

церква також ще не була викінчена. Все це зроблено його заходами. Від 1937 р. парохом є о. М. Ірха.

Відвідини церкви були 27 вересня 1936 через Преошвищенного Ладика, ЧСВВ.

КОНІСТОН, ОНТ.

Церкви нема. Є домівка, записана на 4 людий. В стіні цієї домівки прорізано отвір, прибудовано кімнату 14 x 14 і вставлено престіл. Священик править раз в місяць о 9 годині рано Службу Божу і раз вечірно. Присутних 70 душ. Священик доїжджає з Судбур, віддаєль 8 миль.

СОЛТ СЕИНТ МАРІ, ОНТ.

Церква є під візванням Різдва Пречистої Диви Марії, при Питсбург стр., на передмістю Бейві, 4 миді від середини міста. Церква збудована 1919 р.— нова деревляна мальована в 1939 р. В середині є лавки, престіл один. Знадвору видно одну баню.

Доїздили правити отці: Шумський, Колцун, П. Каменецкий, Ірха.

Парохію відвідали раз Преошвищенний Будка і раз Преошвищенний Ладика.

Парохіяльна Домівка

Є навпроти церкви, деревляна, огорожена. Дім великий, гарний, має сцену.

Парохія віддалена від Судбур двіста миль.

Церква Преч. Диви Марії в Судбурі, Онт.

СПОГАДИ З ТИХ ОКОЛИЦЬ

Коли в судбурьським басейні отворились копальні, а ще передтим, як залізнична компанія почала робити дороги дальше на захід, між робітниками були також українці. Були це люди самітні, молоді, котрих манив сюди зарібок. Замість іти на землю, осідались поволі тут. Годі те

Укр. греко-католицька парохія в Судбурі, Онт.

пер згадати їх всіх імен, бо позабувались або вони самі порозіждалися, а в книгах остали тільки зазвичай про Стіфа Бравна, Майка Балека або Френка Гайта. Неодин з них зложив своє молоде життя при тій дощові, що по ній тепер ячуть скорі поїзди і южні зарівнани.

Вже в 1904 році в Судбурах стрічаємо такі українські імена, як Бережанський, Бачинський, брати Яшани, Крижановський, та інші. Деякі з них ще досі живуть. П'ятиня в компанії була добра, інші люди як значаюно робили найтяжчу роботу в топларні Коплер Кліф.

Прислугу духовну мали в римо-катоц. церкві, бо сюди доперва в 1909 році приїхав з Америки бл. п. о. Тимотей Василевич. За його порадом люди звозили тяжко запрацьовані центи на будову церковці в Коплер Кліф, бо звідтам було їм близько до праці і там найбільша мешкалі наші робітники.

Потім якийсь час душпастирював о. Дугуїт, єдинок не маючи навіть на прожиття оставив околицю. В 1914 р. обслугу околиці обняв о. др. Єрній, однак того самого року вернув до Галичини, а на своє місце оставив молоденького священника о. Басіла Гігейчука, що став місіонарем цілої північної Онтарії. До обслуги дістав ще Кобалт, Поркупайн і Тиммінс. Настала війна і чужинців позсували від праці. Самотні розіхалися, а фамілійні остали, заробляючи то тут, то там по кілька доларів, щоб тільки прожити. Тому що церковця була в Коплер Кліф, 4 милі від Судбура, а люди по більшій часті замешкали в Судбурах, парохія стала підупатати. На богослуження приходили 10—15 душ. Казали, що їм здалекало ходити, а на їду не мають грошей. Тому ходили рідше до римо-катоц. церкви в Судбурах, хоча під боком

був свій український священник і церква. Врешті оставили церкву зовсім і тоді наш священник був змушений почати відправи в Судбурах. Правив або в лічниці св. Йосифа, або в римо-катоц. церкві, або в домівці при вулиці Біч. Так о. Гігейчук мучився до 1918 року, вікниці оставив Судбури і переїхав до парохії в Отаві. Доперва в 1921 році приїхав о. Мереньків, але був всього 4 місяці і вернув до Америки. Потім обслуговував громаду о. Шумський і о. П. Бала, але були тільки короткі час і бачили безглядність свого положення. Церкви в місті не було, треба було тинятися і щораз просити о. приміщення. Вірних було небагато, бо хоч всіх було понад тисяч душ, однак самітні справами церкви не дуже занималися, а часто захоплювались наукою соціалізму чи комунізму. До того прийшла війна і невпевність про завтра. Люди стали уживати світа і не щадили. Про Бога, віру і християнське життя не хотіли чути. Навіть ці добрі люди, що вірили і ходили на богослуження, мусіли від своїх терпіїт намішки та слухати огидних вигуків, коли вертали з відправ— від нових агентів соціалізму та комунізму.

Оставлена церковця в Коплер Кліф похилилась, дах запався, вікна вибиті світліми докором опущення. Така була віра наших людей.

Це все тривало до 1927 року. Тоді англійський священник, о. Трайнон значючі, що українці є католиками і йому часто доводиться їх обслуговувати, вистарався в багатій нікдєвій компанії о. грошеву поміч. Стару церкву і дім продано. Зачали будувати нову церкву при вулиці Біч в місті 1928 року, котру того самого року поблагословив о. П. Олексієв, який тоді був адміністратором нашої дієцезії в Канаді

Округ Киркленд Лейк, Онт.

Всеч. о. Н. Черній

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО

в Киркленд Лейк, Онт.

Церква деревляна та з середини ще не вікничена. Вартує \$1,700. До парохії належить около 40 родин і переважно число самотних. Від 1937 р. парохія має свого сталого священика. Першим парохом був о. П. Пасічник, а тепер парохію обслуговує о. Николай Черній. Під церквою є сая, що її ви наймає уряд місцевої сепаратної школи.

Станції Місійні: Тименс, Норранда, Аттикокан, Форт Френсіс, Рейни Ривер, Накіна, Сью Лукавт. В тих місяцях перебуває деяке число наших вірних, яких час від часу обслуговують наші священники.

Церква Пресв. Серця Христового в Киркленд Лейк, Онт.

Округ Форт Виліям, Онт.

ФОРТ ВІЛІЯМ, ОНТ.

Церква під визнанням Преображення Г.Н.І.Хр. при 629 Мекінгаш стр. Членів рідни парохії має 200, дітей 75. При парохії існує Товариство молоді, членів 30. Апостольство Молитви має 12 членів. Відділ Брацтва св. о. Николая ч. 7 також прищучється при парохії.

Основниками парохії були Кирило Чеховий, Михайло Лиска, Стефан Сторожук, Василь Бугера,

Всеч. о. В. Гумєнюк

Семен Дубець, Семко Сас, Лько Бунт, Іван Скалецький, Гнат Тронг, Іван Нагуляк, Михайло Качур, Никола Качур, Лько Приймак, Василь Турчин.

Парохія оснoвана 21 вересня 1909 року, парохом був о. Теодор Двудіт, що правив в пивниці словацького костела. Потім куплено площу при вулиці Пасифік і збудовано фундаменти, угольний камінь посвятив 21 листопада 1910 року Митрополит Шептицький. Однак справа на тім стаула. Парохія перебралась в інше місце. Від фінан купили домівку на Меклаклин вулиці і там правили. По о. Двудіті був парохом о. Е. Андрухович, а описля о. др. Єрмії. Потім о. М. Ірха. В році 1916 купили площу, на котрій церква стоїть нині і взялася до праці. о. Р. Крупа докінчив будову церкви, котру почав о. Ірха. Будніок з червоної цегли, на вид хреста, коштував \$45,000. Знадвору є одна велика баня і дві маленькі. В середині церква викичана, є лавки коштом \$1,100. Є три бічні престоли. Головий престіл жертвував Росиф Крушельницький, бічні Кирило Ганчарик і вірні з Корент Ривер і Порт Артур.

Домівка, куплена від фінців, згоріла.

Священників досі було 15— порядок їхнього побуту такий: отці Т. Двудіт, Е. Андрухович, К. Єрмії, М. Кінаш, Н. Шумський, М. Ірха, Р. Крупа, А. Сарматюк, Н. Шумський (2 раз), М. Ірха (2 раз)

П. Божик, А. Крайківський, Н. Дрогомирецький, С. Федоронько, М. Ірха (3 раз), Н. Шумський (3 раз), П. Пасічник, Василь Шумей і В. Гумєнюк

Церква Преображення Г.Н.І. Хр. в Форт Виліам, Онт.

На самих початках приїзду наших людей до Форт Виліям відвідували поселенців о. М. Крижівський, ЧСВВ і о. Двудіт. За о. Р. Крупи збудовано теперішню церкву і зібрано поважні гроші. Мали дуту оркестру. Товариство "Бандурист" поставило домівку, котра відтак дісталась в руці словацьких комуністів.

Церкву посвятив Преосвящений Ладика, ЧСВВ 25 серпня 1940.

ПАРОХІЯ ВОЗНЕСЕННЯ ПРИ МАВНТЕЙН ВУЛ. ВЕСТ—ФОРТ ВІЛІЯМ, ОНТ.

Церква Вознесєння Г. Н. І. Хр. в Вест-Форт Виліам, Онт.

Членів парохії є 50, дітей 35. При парохії є Брацтво св. о. Николая ч. 8.

Парохія позстала 9 марта 1916 р. Площу посвятив Преосвящений Будака 6 червня 1916, а церкву 28 вересня 1919 р. Цю церкву куплено від римо-католиків за \$900. Знадвору церква має одну баню, і середній викичана і помальвана, престола три, є лавки і всі церковні річи.

Купив церкву і причинився до її викінчення збільше о. Ірха. Обслуговували її священники з міста. Через сварку і клопоти, які винували по сусіди о. Шумського, автокефальним вдалося

захопити нашу домівку т. зв. "Зорю," котру перетворили собі на церкву.

Преосвящений Ладика відвідав парохію 25 серпня 1940.

Округ Кенора, Онт.

Місто Кенора збудоване на скалистій землі, серед лісів і озер, на котрих наче засіяно многи острови серед вічної зелені смерек. Населення 9,000, котре помітно збільшається літом, коли приїжджають туристи звідусіль, а головно з Америки. В місті є папірня, електривни, радіостанція, летунська школа, кілька церков різних віросповідань. Через місто (де головний залізничний шлях зі сходу на захід і тут СІР має свій табор. Сусідають

Зоч. о. Йосиф Семела, ЧСВВ.

два малі містечка: Норман, півтора милі на схід—і Ківеїтін, три милі на схід, де є два великі млини і трачка. Кенора є 146 миль на схід від Вінніпегу— українських родин тут є приблизно 300.

Першу церкву збудовано вже в 1917 р. Місто на горбах і скалах. Наші люди живуть в північній частині. Церква також на скалі і не має рівної площі. Від стачії наша церква віддалена чверть милі. Та перша церква коштувала \$4,000. Першими основниками парохії, що є під покровом св. о. Николая, були: о. Андрухович, А. Ос- трижко, Я. Кніш, Й. Петрушевич, Я. Дерій, М. Дмитришин, В. Маршалок, І. Прокулевич, С. Ралінда, І. Бусько, В. Бусько, І. Зборок, І. Петруняк, Д. Мельник, Т. Федик, Д. Пасечний, Т. Маршалок, Д. Грушецький, Т. Сераченій, П. Вірун, К. Зазульський, І. Шижка, Д. Катрич, Іг. Стемерович, Н. Пухач, Б. Бойчук, К. Жолковський, Й. Вишньовський, і Скоропада, В. Демко, Іг. Кіт, Д. Шемляк, Я. Шти- ра, Г. Зрбок, В. Підбіцький, Й. Гришанюк, С. Котвиц, Я. Жарський.

Церква має три престоли, гарні лавки, два папуки, хрестну дорогу. З боку стоїть дзвіниця. Під церквою є невеличка домівка.

В 1932 р. церква згоріла. В 1933 році збудована нова церква. При парохії є Брацтво св. о. Николая— членів 39, Свйчкове Брацтво— членів 15, БУК має 45 членів.

Церкву посвятив Преосвящений Ладика 1933 року.

Обслуговували парохію в різних часах: Преосвящений Никита Будка, о. Андрухович, о. Сем- брович, о. Оленьчук, о. Ів. Теодорович, о. Дро- гирецький, о. Пасічник, о. Григорійчук, о. По-

Церква св. Николая в Кенора, Онт.

пович, о. П. Каменецький, о. Божик, о. Н. Бар- ман, о. Луговий, о. Чарний, о. Калуський, о. Гуме- нюк, о. Пуляк, о. Роборецький, о. Переїма, о. Дми- тохик, ЧСВВ, о. Гевко, ЧСВВ, о. В. Каменецький, ЧСВВ, о. Слота, ЧСВВ, о. Жидан, ЧСВВ, о. Трух, ЧСВВ, о. Вінцентайло, ЧСВВ, о. Сеньків, ЧСВВ.

З початку священники доїжджали раз на місяць, описали що третя неділя. о. Калуський був сталим парохом в Кенорі через 8 місяців. Відтоді парохію обслуговують Отці Василяни з Вінніпегу, від- права є що друга неділя. 1936 р. була св. Місія, котру дав о. Трух, ЧСВВ.

Церква має цвинтар, чверть милі на північ від церкви, 4 акри землі. На ній є мала мурована капличка, що коштувала \$400. Посвячення цвинтаря було 1939 р. через Преосвященного Ладика в сослуженні отців Ю. Жидана, ЧСВВ і П. Сенькова, ЧСВВ. При купні були труднощі ізза браку гро- шин. Тоді пані Вірун дала позичку \$300, хоча многи її відраджували і казали, що вона тих гро- шин ніколи не відбере, що це пропаще. Однак ця добра жінка не слухала сплетень і помогла. Гроші віддано, а для неї честь, що зробила добре діло і не пішла на підмову ворогів.

В містечку Норман парохія має Парохіяльний Дім ім. о. Маркіяна Шашкевича. Над будовою найбільше клопотався Лука Козіцький з Кенори і В. Маршалок з Норман. На тім місці стояв ко- лись звичайний дім, який купив для свого вжитку В. Маршалок за ціну \$250. Описали переписав за парохію і той Дім перебувало коштум \$3,000. На будову складали жертви люди з Кенори, Нор- ман і Ківеїтін. В цім Домі ведеться рідна школа, дають представлення і концерти. Рідну Школу ве- де М. Кісь з Норман і в Кенорі. В 1940 році було в цім домі 30 концертів і представлень, був базар на Червоний Хрест, і разом з Читальнею Просвіти да-

ли концерт в міській аудиторії на ЧХрест— доходу було тоді \$100.

Недалеко церкви стоїть Читальня Просвіти. Там приміщується рідна школа, дають концерти і представлення. Майже всі парохіяни церкви є також членами Просвіти.

На противітній боці вулиці недалеко церкви є Робітничий Дім, що працював для комуністів і воював з церквою. Підчас війни державні чинники той Дім замкнули.

1936 р. о. Трух, ЧСВВ, заснував Брацтво Українців Католиків Канади, котре існує і працює згідно і під проводом церкви.

ДРАЙДЕН, ОНТ.

90 миль на схід від Кенора, Онт. є містечко Драйден, де є фабрика паперу. Всіх українських родин тут є 35—до церкви ходить 25 родин. Перші наші люди приїхали тут в 1913 році. Це були: Василь Яворський, Гнатюк, К. Семеншин, В. Куц, Г. Кушнір, В. Ярошко. На початках ходили до римо-католицької церкви, бо своєї ще не було.

В 1937 р. організувалося Жіноче товариство. Початок дала пані Гав, родом німка. До того часу українські жінки належали до англійського Women's Institute. Пані Гав цікавилась чужинцями і порадила українцям оснувати свій відділ. Тоді пані Лис, Кушнір і Кліментик написали лист до Ке-

нори, до читальні Просвіти, з проханням, щоб прислали організаторку. Приїхала пані Ситня Збори були в міській домівці в присутності її жінок. Тоді засновано Товариство ім. Ольги Бе сарабової і вибрали заряд.

Так було до грудня 1937 р. Тоді скликано збори в домі панства Лисих і товариство переміня на Товариство Просвіти ім. Тараса Шевченка. До цього товариства належали вже чоловіки і жінок, вибрали комітет для зібрання грошей на будове дому. В комітеті були: Малик, голова—Ковальський, писар—Дзьоба, скарбник.

1938 р. збудували дім величини 24 x 50 і 14-го листопада дім віддано до вжитку. Люди жертвували працю і дерево, готівкою зібрано \$668. Дім коштував \$1,467.— В домі є сценерія, куртина, курня, піано та крісла.

Свого часу вчила там пані Чапчак рідну школу, потім учительован Сосник— дітий ходило до Тесер читальня має 28 членів.

Церкви на місці нема. Священники досі приїзди в римо-католицькій церкві, а від 1939 р. в Читальні Просвіти.

Ще в 1914 р. заїхав тут перший наш священник о. Андрухович. Опісля доїздив о. Луговий, о. Гейко, ЧСВВ, о. Слота, ЧСВВ, і о. Сеньків, ЧСВВ. Кожен священник приїжджає на відправу, вірні приносять в читальні пресвіта і численно сходяться на богослуження.

ЗАХІДНА КАНАДА

Манітоба

Введення

Провінція Манітоба лежить по самій середині доміни. Коли подивившись на мапу Канади і знайдеш столицю Манітоби Вінніпег, подумаєш собі: це місто надавалосьби на столицю цілої доміни, бо лежить майже посередині цілого канадійського суходолу.

Простір Манітоби вносить 246,512 квадратних миль, з сього акрів землі є 161,172,398 а 12,739,600 акрів води. Манітоба се різничий край. Землі її в поудневних частях є дуже урожайні, а північні околиці обильні в дерево і звірину. Населення провінції вносить 727,000 душ, є дуже різнородне. Заступлені тут майже усі народи світу. Українців в Манітобі після урядової статистики з 1936 р. є 86,982, з цього в самім Вінніпегу 21,217.

Частиною канадійської конфедерації стала Манітоба 15 липня 1870 року. Намісником короля є дост. Роналд МекВіліямс, прем'єром від 8-го серпня 1922 року є дост. Дж. Брекен.

Манітоба зо своїм столицним містом Вінніпег бузи тими першими місцями канадійської землі, з якими пораз перший зустрінулись наші поселенці Василь Сляняк і Іван Пилипівський в 1891 році. Столиця Манітоби витала і в дальших роках наших поселенців. Тут наші люди вперше стрічались з канадійськими звичаями, мовою і тутейськими гараздами, а доверна звідси вибирались на сталі осідки по цілій Канаді.

Більшими осідками Манітоби в яких мешкає

велике число наших людей є: Етелберг, Сифт Давфин, Ольга, Сенді Лейк, Брендон, Портежі Прері. Місцевості ці лежать на північний захід Вінніпегу. Впрост на північ від столиці Манітоби поселились великим числом наші люди в Комп і Поплярфілд, на полудне в околиці Вайта.

Першим українським католицьким свящом, що правив нашим поселенцям в Манітобі є о. Н. Дмитрів, який приїхав до Канади зо Зєрних Держав П.А. Було це року 1896. По нім сучасно о. Польвук.

Перними церквами що повстали на фарміо Церква св. Духа в Стюартбурі округ Вайта і церква Архистратига Михаїла в Мінк Ривер (окр Сифтон). Побудовані ці перші церковці в рік 1898. Церква Пресвятої Тройці в Гонор, підвипегська оселя, побудована 1899 року. В 1900 році побудовані такі церкви: Св. Михаїла в Норт Фелк коло Оліярника (округ Комарно), св. Михаїла Вемлав (округ Сифтон) і св. ап. Петра і Павла Етелберг.

Першою церквою в Вінніпегу є церква св. Николая, збудована 1901 року, а від 1907 року звана св. Володимира і Ольги.

Всі нижчі подані дані щодо поодиноких церкв в провінції Манітобі списав на основі джерел, дєсланих вєсє. Отцями Парохами.

о. Ігор Шпитковський

бані, в середині викінчена і 1938 року помальована В. Михальчуком. Має усі церковні річі, вартости \$3,000.

Парохія Пресвятої Родини числить 50 членів, дітей є 40. При церкві є Сестрицтво, яке числить

Всек. о. Михаїл М. Сирник

30 членкинь і відділ Брацтва св. о. Николая ч. 4 з 98 членами.

Над зорганізуванням цієї парохії багато причинився перший парох цієї околиці о. Луговий. Основниками цієї церкви є: Михаїл Дибка, Николай Бідошка, Захар Чарний, Николай Задорожний, Іван

Побідинський, Ваврик Михальчук, Григорій Драбик, Фосиф Поліш.

По о. Луговім слідуючі священники обслуговували цю парохію: оо. Калуський, В. Чарний, В. Шу-

Церква Пресв. Родини в Форт Рук, Вінніпег, Ман.

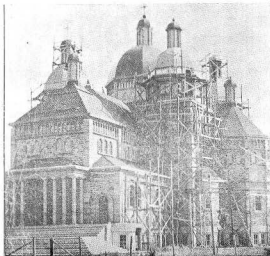
мей, М. Сирник, П. Серветник.

Преосвященний Кир Василій Ладика відвідала церкву кілька разів, останній раз в році 1940.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В Кукс Крік, Ман.

Церковна площа лежить 16 миль на схід, а 7 миль на північ від Вінніпегу, числить 20 акрів землі. На ній стоїть величава церква св. Івана Хрестителя. Коло церкви стоїть парохіальний дім. Назва цієї околиці походить від одного англійця, який мешкав тут над потічком, а називався Кук. До найближчої залізничної стації 7 миль.

Членів парохії є 250, шкільних дітей є таке са-

Ква величава церква в Кукс Крік, Ман. (в часі будова). Архітект в. П. Ру, ЧО.

Впр. о. Полл Ру, ЧО, архітект і будівничий многих церков і інституцій в Канаді.

ме число. При церкві є 15 кружків-товариств.

Наші поселенці приїхали до цієї оселі ще в 1897 році. Коли з 1904 роком назбиралося тут тринадцять родин, збудували першу церкву, яка ще і донині стоїть. Будівничим був Федір Співак, має форму хреста, баню, величини 40 х 20, мальована звичайно. Стоїть тепер на північ від нової церкви. Треба однак згадати ще, що декілька наших поселенців, яким було задалеко їхати до церкви св. Івана, в тім самим році, то є 1904-ім, побудували другу церкву св. о. Николая, яка стояла дві милі на схід від першої. До недавна ще богослуження відправлялись на перемину раз в церкві св. Івана, а другий раз в церкві св. о. Николая.

До перших основників церкви св. Івана Христителя належать: Ушковський Михаїл, Федь Козій, Семен Гіничук, Іван Труш і Прокопенко.

Священниками, що обслуговували цю оселю були наступні: о. Гура, ЧСВВ, правив перше богослуження в цій околиці в хаті Стефана Ушковського 1906 року в місяці січні, о. Дидик, ЧСВВ, Крупа, перший сталий парох 1918 рік, Олександр, за нього куплено сьогоднішню церковну площу, Черепаняк, Колцун, Попович, Красіцький, Дрогомирський і вкінці від 1930 року о. Ру, ЧО, за якого поставлено теперішню велику церкву.

Церква св. Івана Христителя це величезний і величний храм Божий, поставлений в роках 1930-1940. Всі piani виробив і головним будівничим цього храму є о. Ру, ЧО. Про велич цього храму свідчать ось цих кілька даних:

Підвални церкви є на 150 стіп довгі, 101 стіп широкі, 12 стіп високі, в них є уміщено 65 вікон і 6 входові. В підвални пішло тисячу ярдів шутру, 5 вагонів цементу, кільканайцять тон заліза. Стіни церкви збудовані з цегли, високі на 40 стіп, в них в двох рядах уміщено 95 вікон. Церква має три нави, головна спочиває на сильних камінних філярах. Церкву прикрашує 9 бань, п'ять великих, чотири малих. Велика баня висока на 110 стіп. Стіни церкви викінчені вапном, стеля мальована. Церква буде мати 15 престолів, огріває її два величезні огрівачі. Вартість церкви після осуду знатоків, вносить \$400,000.

На тимчасовій дзвіниці уміщено три великі дзвони, а по викінченні церкви планується збудувати парохіяльну салю, завести новий цвинтар і кальварію з Божим гробом. Правую рукою о. архитекта буди М. Яничинський і Віктор Гарбет.

Парохію св. Івана Христителя Пресвященний Кир Василій Ладика відвідали останній раз в 1940 році.

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА В САРТО, МАН.

Стоїть на півакровій площі, рівній, очищеній, 10 миль на півудіє від містечка Стейнаб. Побудована в 1914 році, коштувала \$800., деревляна, має одну баню, в середині викінчена, має іконостас і усі річи церковні, в 1940 році помальована.

Це однак є вже друга церква цієї околиці. За о. Сабуріна побудовано 1914 року церкву, яка потім згоріла. Стояла вона 2 і пів милі від теперішньої церкви.

Над заснованням парохії найбільше труду доложили: Іван Діхтер, Емліян Лішнський, Василь Запорожан, Григорій Петрик, Іван Пилипюк, Василь Михалюк. Членів парохії є 45, дітей 150. При церкві є дзвіниця з дзвоном. Дві милі від

Церква св. Михаїла в Сарте, Ман.

церкви знаходиться цвинтар, три акри великий. Від новстання парохії доїжджало дотепер во 15 священників, Пресвященний Кир Василій відіади парохію в 1936 році.

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА В ТИНДАЛ, МАН.

Містечко Тиндал лежить при головній, чотирі, транскандійській гостинці, на схід від Вініпегу. Наших людей є тут поважне число, які хвалять свою церкву св. Михаїла. Лежить в самим місті рівній, пів-акровій площі. Церква деревляна, вбудована в роках 1916—1917, будівничим був І. Причун, коштувала \$750. Зверху прикрашує церкву одна баня, в середині викінчена та в 1935 році помальована о. Ру, ЧО., має усі річи церковні. При церкві є мурована дзвіниця з дзвоном.

Церква і дзвіниця в Тиндалі, Ман.

Першими та найбільше заслуженими основи ками-піонерами парохії є Дмитро Кузіна і Константин Банничук. Членів в парохії 50, дітей є 100. Цвинтарна площа, велика три і пів акра, а жить півтора милі від церкви. Чверть милі від церкви стоїть Церковний Дім Парохії св. Михаїла. Оснований о. Красіцьким в році 1927, гарно змішаний, має усі річи, заряд той самий що і парохіяльній домі— це прихід церкви. Проводяться домі "Рідну Школу," часто бувають в ньому якcertи і представлення.

В церкві св. Михаїла дотепер служило 14 священників, Пресвященний Кир Ладика відвіди церкву в 1940 році.

ЦЕРКВА СВ. ДИМИТРИЯ В ЛЕЙДІВУД, МАН.

На північ від міста Босежур, 8 миль дороги, на лівій річній плащині, при штурванім гостинці, стоїть церква св. Димитрія. Побудована в 1903 році, дерев'яна, має іконостас і усі церковні річи. На церковній плащині стоїть дзвіниця з дзвоном, також цвинтар величини два акри, є зараз при церкві.

Наші поселенці заїхали тут в 1903 році та зараз вобудували собі церкву. Будовою церкви

Церква св. Димитрія і дзвіниця в Лейді-Вуд, Ман.

займались: Микола Паламарчук, Т. Гладій, К. Старвакій. При сім треба зазначити, що перший з них, а це Микола Паламарчук навіть взяв довг на свою фірму, коли треба було грошей позичити на будову церкви.

Парохія числить нині 85 родин, дітій є поверх 100.

Першу Службу Богу правив о. А. Філіпів, ЧСВВ. Церкву віддали в 1910 році Митрополит Шестацький, 1920 р. Преосвященний Будка, 1930 і 1940 року Преосвященний Кир Василій Ладика. Священни, що обслуговували цю церкву, саїдуочі: оо. Філіпів, Крижановський, Дидик, Гура, Попович, Слота, Гевко, Винник, Сенків, Віцентайло, Кондратюк, усі з чина Отців Василян, а зо світських були оо. Крупа, Пасічник, Григорійчук, Оаксві, Колчун, Андрухович, Жук, Пелех, Луговий, Божик, Чорний, Перейма, др. Редкевич, Оленьчук, Вань, Шумей і теперішній парох о. П. Серветник.

ЦЕРКВА СВ. ВОЗНЕСЕННЯ В ГАДАШІВЛІ, МАН.

70 миль на схід від Вінніпегу, при залізничній дорозі лежить містечко Гадашівлі, в якому для потреби втих людий стоїть на три-акровій плащині церква від нище поданим іменем. Побудована в 1911 році будівничим Николою Кольбою, дерев'яна, має іконостас та усі церковні річи. При церкві є маленька дзвіниця і дзвін, також цвинтар зараз при церкві — великий на два акри.

В році 1907, 11 травня, Ігнатій Долинюк подарував три акри землі, на яких тепер стоїть церква і цвинтар. Громада зорганізувалась в парохію 1911 року за о. С. Дидика ЧСВВ. Матеріал на будову церкви подарували брати: Адам і Матей Бенчарські. Основники парохії: Адам Кольба, В. Гумец, К. Сухорез, П. Вовк, Л. Король, Г. Полюжик, В. Ламазі, Ф. Головатий, А. Шандровський, Д. Іванущин, П. Добринський, І. Чайковський, Із. Шот, Ю. Базай,

Я. Самець. Членів парохії є 25, дітій 30, є Брацтво Сестриць засноване 1921 року.

Першим священником, що заїхав тут був о. Філіпів ЧСВВ, заки поставлено церкву, Служби Бо-

Церква Вознесения в Гадашівлі, Ман.

жі правились в хаті Н. Кольби. Священни, що сюди доїжджали, є саїдуочі: оо. Філіпів ЧСВВ, Андрухович, Перепелица, Шумський, Залітач, Сарматюк, Пелех, Крупа, Черпанік, Сембратович, Колчун, Григорійчук, Бартман, Луговий, Божик, Калуський, др. Кушнір, Пулж, Перейма, і оо. Василян: Гевко, Слота, Винник, Сенків.

Церква в Гадашівлі носила імя Пророка Ілії від 1913 до 1922 р. Від 1924 року має теперішню назву. Архієрейські відвідини були: в 1924 р. Преосвященний Будка, 1934 р. Преосвященний Ладика.

В жовтні 1940 року на загальнім збораз парохії усі одноголосно згодились святкувати свята пісяя нового календаря.

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА ПР. Д. МАРІ В САДЛОВ, МАН.

Садлов, оселя положена 56 миль на схід від Вінніпегу, при малій стаїній залізничній Спрес, взяла свою назву від родини Садловських, котрі

Церковця в Садлов, Ман., і парохія.

тут вперше поселялись. Церква Родження Преч. Діви Марії стоїть на рівній площі, дві милі від вище поданої залізничної стації. Церков невеличка, побудована з грубих дилів, помальована, має усі річи богослужєбні, коштувала \$1,000. Коло церкви на підвищенні стоїть дзвін вартості \$175.— дар для церкви від родини Чубів. При церкві є цвинтар.

Перші поселєнці приїхали тут в 1914 році, перші збори парохії були в хаті М. Садловського 1919 року. Церкву скінчено будувати 1922 року. Основники парохії: П. Коваль, Максим Садловський, С. Мацюр, М. Фотій, П. Нога, М. Михалюк, А. Яковичини, М. Сайко, І. Давидюк, І. Доміш. Нині парохія є 15 родин.

Коли не було церкви, богослужєння правилось в хаті М. Садловського. Перша відправа тут була 7-го квітня 1916 року. Правив о. М. Загайч, Опісля доїздили оо.: Шумський, Колцун, Олєшчук, Луговий, Андрухович, Божик, др. Купнір, Калуський, Переїма, Пуляк, а від 1936 оо. Василіяни: Гевко, Джигоник, Слюга, Віцентайло, Винник, Сельків.

Візитації єпископів були за Преосв. Будки в 1922 році, за Преосв. Ладика в 1937 році.

ЦЕРКВА ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ЕЛМА, МАН.

Стоїть на три і пів акровій площі, в місточку, яке віддалене є від Вінніпегу 55 миль на схід. Деревяна, побудована в 1912 році. При церкві є цвинтар. Будував церкву Никола Коляба.

До околиці Елма приїхали перші поселєнці в 1900 роках, а в парохію організувались 1908 року.

Церква Воздвиження Ч. Хреста в Елма (Яліє), Ман.

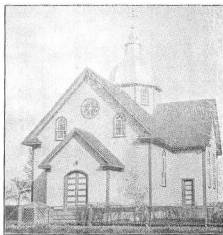
в якім то році куплено від Якіма Лисого три і пів акрову церковну площу. Будова церкви почато в 1909 році, скінчено в 1912, бо деякі наші люди збаламучені протестантами були проти церкви, та навіть подали справу церкви до суду, але справу наші противники програли і від сього часу усе пішло добре. Тепер церква гарно викінчена та красно помальована в 1921 році Сичем, має усі річи. Родин при парохії є 40, дітей 100.

Першими основниками парохії є: Іван Гілевич, Іван Мамачур, Петро Добрянський, Данило Стефанік.

Першими Отцями, що тут доїздили, були: оо. Фяніпів ЧСВВ і Андрухович. Кілька разів мали візитацію парохії Преосвященний Будка, а в 1940 році були на візитації Преосвященний Ладика.

ЦЕРКВА АРХИСТРАТИГА МИХАІЛА В ТРАНСКОНІ, МАН.

Місточко Трансконна лежить на полуднєв східній стороні від міста Вінніпег, околє 7 миль дороги. Це неначе присілок цього великого міста чид радше передмістя. Між мешкацями цього мі-

Церква св. Михаїла в Трансконі, Ман.

точка начислити можна поважне число наших людей. Церква св. Михаїла стоїть на 3 льотовій площі, в північно-східній часті місточка. Будував Іларіоном Поповичем і С. Рачуком, має форму хреста, велику баню, три престолі, гарні лавки, усі річи до богослужєння, та чудовий престіл, що є

Фр. о. Василій Камєнський, ЧСВВ.

штував \$675. Престіл прикрашують дві гарні статуї—ангєли. Церкву побудовано в роках 1916—1917, а в 1929 році помальовано церкву коштам \$1,100., малярем був В. Коштур. Коло церкви стоїть дзвіниця з двоном. Обєдєна церква гарно живописом, о що постарався Іван Завалій. Паро-

Степанок, Матвій Михасів, Іван Ярмош, Никола Слободзян, Петро Здирко, Несторович, Григорій Капусняк, Петро Кисіаь, Йосиф Залушка, Никола Кучинський, Кубака, Никифор Макух, Семен Ключник. В році 1924 поставлено дзвіницю при церкві,

Церква Св. Духа в Бюенстр, Ман.

а в липні 1925 року куплено цвинтар. Перебудовано церкву 1927 р. помалював в 1933 році церкву Свч. Від 1927 року є при парохії парохіальний дім.

Обслуговував церкву оо. Жук, Колуца, Григорійчук, Пелех, Барташ, Пасичник, Божик, Луговий, Чарний, Перейма, Шумей, а від 1936 року оо. Василіяни: Трух, Оліпський, Гевко, Слота, Винник, Вісентайло і В. Каменецький.

Візитації Преосвященних, Кир Будки, були в роках 1918, 1923, а Преосвященний Кир В. Василій відвідали церкву 13 жовтня 1929 р.

ЦЕРКВА СВ. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В БРАЙСТОН, МАН.

Церковна громада в Брайстон це молоденька парохія, в стані розвою. Перші сходини в справі будови церкви відбулися тут в 1937 році за о. Гевка ЧСВВ. Цей священик причинився до цього, що сьогодні ця громада має свою церкву. Церква збудована в році 1937-ім.

Піонірами цієї парохії є: Іван і Ярослав Станьки, Йосиф Морський, Яків Гапко, Дмитро Дробиш, Олекса Сорока, Василь Українець, Василь Свистун, Іван Кабалик, Петро Гурняк, Йосиф Білань і Василь Бречеський.

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА В СТ. МАРТИН, МАН.

Ст. Мартин лежить 160 миль на північ від Вінніпегу, зо східного боку озера Манітоби. Населення Ст. Мартин, яке займається по більшій часті фарматством і риболовством, числить найбільший процент українців.

Церква лежить несловна мило від місточка на схід, при церкві цвинтар. Почато будову церкви в 1936 році. Священики, що перші тут доїжджали були о. Оленчук, і оо. Редемптористи з Коментарна,

Ман. Парохіян при церкві є 25.

Перші наші люди поселилися тут в 1911 рік між першими були: Гошовський, В. Козак, Дулович, Горох, Івасюк, Прихідко, Шабат, Іваняцький Турман. Треба зазначити, що до збирання фой на будову церкви найбільше причинилась Юя Турман.

ЦЕРКВА ПОКРОВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ЛЯБРОКЕРИ, МАН.

Церква Покрова Матері Божої стоїть на оі від Вінніпегу, 50 миль дороги. Церковна площа рівна та чиста. Будинок церковний вартости \$1,000 при церкві стоїть дзвіниця. Парохіян є 12.

Першим піоніром на цю околицю є Михайл Бачинський, який тут заїхав 1906 року. Другі піонірами є: С. Оковінський, Д. Шутурма, Н. Дехач, П. Грегорах. Кир Василій Ладика відвідав церкву в 1938 році.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В ГОВДЕН, МАН. (Ст. Норберт)

Рокі 1897 прибуло в ту околицю на початку 5 наших родин, опісля ще більше. До цих перців яких зараховується до основників церкви, належать: Дмитро Батенчук, Матей Стеній, В. Чайинський, Г. Конолуп, Ф. Боровий, Іван Панас, І. Замецький, Петро Ленчинши, А. Ласько, Г. Бібуричій.

Будову церкви почато 1906 року, стоїть в одно-акровій площі, коло церкви цвинтар і дзвін

Церква Успення М. Б. в Ст. Норберт, Ман.

ця з двома дзвонами. В середині і ззовні церква гарно викінчена і помалювана, має усі церкви річч, вартує сьогодні \$4,000. Парохіян при церкві є 20.

Перші наші священники, що тут доїжджали були оо. Василіяни: Лидик, Гуря, Флантій, опісля від 1924 року обслуговували церквою наші отці: Вінніпегу, як оо. Григорійчук, Пелех, Божик, Чарний, Луговий.

Місцевість Говден лежить по лівій березі річки "Ред Ривер" при шляху Пембона, 15 миль на південь від Вінніпегу, 4 миль за місточком Ст. Норберт. Парохіянни церкви в Говден переважно огорожені.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ МАТЕРІ БОЖОЇ В ПАРКАХ-РОССДЕЙД, МАН.

18 миль на північ від столиці Манітоби, на одвокрайній, чистій, рівній площі, стоїть церква під вище поданим іменем. При церкві знаходиться дзвіниця з двома дзвонами та цвинтар заложений

Церква св. Покрови М. Б. в Ст. Ендрус, (Парки), Ман.

ще в 1909 році. Церква побудована в 1914 році будівничим Стефаном Сеньком, гарно представляється, має форму хреста, гарно в середині помальована л. Майдаником, має усі церковні річи, вартує він понад \$7,000. Членів парохії є 50.

Перші піоніри прибули тут в 1905 році. Основниками парохії рахуються: Михаїл і Стефан Теслі, Стефан Сенько, Семен Кармазин, Никола Поворозник, Никита Бас, Григорій Пожерник, Андрій Бас, Никола Яремчук, Михаїл Поворозник, Стефан Проник, Павло Андрій, Йосиф Тесля, Іван Кшевський, Михаїл Сіневич, Марко Мустафа, Филип Дучак.

При будові церкви багато своїх рад давав Пресвященний Будака, який тут часто бував.

Парохія має свій дім "Читальню," яку побудовано в 1930 році коштом \$3,000, лежить недалеко церкви, розмір будинку 70 х 30.

Восч. о. А. Луговий

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ В ГОНОР, МАН.

При гостинці Гендерсона, на півтора акровій площі, 15 миль на північний схід від Вінніпегу, стоїть церква Пресвятої Тройці. Коло церкви дзвіниця з трьома дзвонами і в тіні дерев цвинтар.

Церква побудована ще 1899 року, має форму хреста, в середині помальована 1938 року Кушком, має усю церковну угвар, вартість церкви тепер по-верх \$8,000. Парохія членів 50, дітей 30, є Апостольство Молитви і відділ БУК-а.

Перші поселенці прибули тут ще 1896 року, було їх тоді 5 родин. Перші основуючі збори парохії були 1899 року, тоді вже було членів 15, в цій році збудували церкву. Основниками парохії є Павло Гриців, Ігнатій Романів, Ілія Левусь, Іван Котилаук, Йосиф Дубовець, Семен Гватилин, Софрон Ревуцький, Матвій Маруда, Яків і Дмитро Сеньюки, Никола Проншин, Тимко Проник, Іван Івасюк. Під осінь 1901 року кілька рази правив в цій церкві о. Жолдак, опісля правили від 1904 року оо. Гура, Крижановський, Филипів, ЧСРВ, та оо.:

Парохійни церкви св. Покрови в Парках Ман. (Ст. Ендрус) з о. А. Луговим, парохом.

Численна родина в. Николая Пелорозана в Гонор-Париз, Ман., з о. А. Луговни. Всі вірні і добрі парохіани.

Заклинський, Василевич, Гумецький, Красицький. Від 1911 року доїздив о. Дидик. Потім до цієї парохії доїжджало багато других священників з Вінніпегу як оо. Андрухович, Пелех, Семчук, Григорійчук, Чарний і інші.

Церква Пресв. Тройці в Гонор, Ман.

В роках, коли не було наших священників, заходили тут такі як Серафим, Макарій, Крет і старались захитати в вірі наших людей та перетягну-

ти їх до серафимського цароства. Давали їм людям навіть гроші, щоб тільки дались вкритись (Серафим давав \$50 Ігнатієві Романів). Її року в день Благовіщення навіть хотіли вдерти серафимці до церкви, в якій правив тоді о. Криновський ЧСВВ. Не помогли їх старання в.оо. Серафимчина минула і слідку по собі не лишило церквця парохії Пресв. Тройці пишавсь над горда зо своїх вірних дітей.

Через дорогу є Парохіяльна Читальня—крити \$3,000.

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ГІМЛІ, МАЙ.

Стоїть на односторонній площі, західного боку га "Лейк Манітоба" 60 миль на північ від Вінніпегу, 4 миль від ісландського містечка Гімлі, 3

Церква Різдва Пресв. Діви Марії в Гімлі, Ман.

дована в 1906 році, деревляна, маленька, але церковна чиста, прозвана "коло Глави." Є 3 дзвін та усі церковні річи. Членів парохії є 15; тий 15.

Року 1898 до цієї околиці прибули 30 вв. родин імігрантських які і стали піонерами-основниками парохії Рождества Матері Божої. Ос. в на декотрих: Юрій Савка, Федір Лицар, Григорій і Іван Ваприків, Петро Сохаський, Михайлу Стефан Демедан, Андрій Федаш, Лука Гавчар Гикавиць, Никола Шевчук, Іван Дейдей, Вас Клим, Григорій Розовський, Семен Богонос, Я Гаврилюк, Петро Снібак, Андрій Яськевич.

Також і тут старались незалежні проповід-

Парохіани церкви Пресв. Тройці в Гонор, Ман., з о. А. Луговни, парохом.

ки ширити свою баламутну науку між нашими людьми, з невинністю до Католицької Церкви. "Римська церква учить убивати," такі і подібні аргументи ставили ці проповідники в своїх промовах, а інші хотіли відірвати наших людей від Католицької Церкви. Однак це їм не вдалося. Наші люди біди в тих околицях, не вискресли своєю відрадою скарбу, а то віри своїх батьків, та в ній тривають по нинішній день.

Першу обслуговували оо. Редемптористи з Кошице, оо. Калужняцький, Дрогомирський та згодом, згодом других священників з Вінніпегу.

ЦЕРКВА ВСІХ СВЯТИХ В РИВЕРТОН, МАН.

Мала дерев'яна каплиця, збудована 1920 р., до якої належить 10 членів, 9 миль від містечка.

Від 1916 до 1923 р. обслуговували її оо. Редемптористи.

Час від часу дає духовну обслугу о. А. Лугої з Вінніпегу.

ЦЕРКВА ПОКРОВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ В ІСТ СЕЛКИРК, МАН.

На східній березі ріки "Ред," на північ від Вінніпегу, 20 миль дороги, лежить містечко Іст Селкірк.

Церква Покрови М. Б. в Іст Селкірк, Ман.

Мешканцями його майже усі українці, які тут хочуть поселитись ще в 1898 році. Зорганізувавшись в громаду побудували в 1908 році церкву, яка однак не довго служила їм, бо згоріла в 1914 році.

Нинішня церква св. Покрови збудована в 1914 року в осети, будівничим Іваном Скрипцем з Лібав, Ман. Величина церкви 20 x 56, будова звичайна, зверху покращує церкву баня, в середині помальована п. Сичем, вартість церкви \$3,000. При цер-

Вір. о. В. Сауга. '40.

кви стоїть дзвіниця з двома дзвонами.

Першими ліонірави-основниками церкви є: Михайл Адам, в якого хаті була перший раз Служба Божа в тій околиці 1904 року— правив о. Крижановський ЧСВВ., С. Коренько, П. Горницький, Ф. Карандюк, Ф. Знак, Ю. Пасека, Ю. Чубурак, А. Скальський, Г. Калужняк, А. Верхович, Ф. Венгер, А. Кородейчук, С. Івачук, К. Калініський, Ф. Яшик, Г. Стефанюк, Ф. Васько, Ю. Семенович, І. Куниць.

Першими священниками, що тут доїжджали, були оо. Василіяни з Вінніпегу оо. Крижановський і Гура.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ЄВХАРИСТІЇ в Вест Селкірк, Ман.

Історія церкви і церковної громади у Вест Селкірк зв'язана є з історією церкви на Іст Селкірк.

Церква Пресв. Евхаристії в Вест Селкірк, Ман.

бо до року 1917 церква на Іст Селкірк служила і цій громаді.

Вір. о. Николій Кушнірні

Ярух, Ю. Чупко, Любий, Дячук, Верхович, Миц, Микитюк, І. Стефанюк, Бойчук, Н., Гр. Бригадер, Варваринши, Верещук. Членів парохії є 45.

Першим священником що тут доїжджав був о. Шумський, 1918 року Преосященний Кир Никита Буда відвідали церкву.

Церква Пресвятої Евхаристії стоїть на двоакроній чистій площі, зараз за містом з південної сторони. Збудована в 1917 році будівничим П. Семковим, церква не дуже велика, однак гарненька, стиль простий, в середині помальована п. Майданіком. При церкві є дзвіниця з двома дзвонами і парохіяльний дім.

Основниками церкви є: А. Скальський, В. Судейко, П.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ПОПЛАР ПАРК, МАН.

Лежить ця околиця 50 миль на північ від Вінніпегу, недалеко озера Вінніпег. Мешканці цієї осели майже усі наші люди, котрі тут почали приїздити в роках 1901—1902.

Церква св. Івана Хрестителя стоїть на гарній, двоакровій, рівній площі, подарованій на що шль Коваликом. Будували церкву усі тутешні люди під проводом будівничого Ковала. Церковця ма-

Церква св. Івана Хрестителя в Поплар-Парк, Ман.

ла, однак гарно в середині викінчена, зверху має маленьку баню. Близько церкви стоїть дзвіниця і парохіяльний дім збудований 1936 року. Цвинтар міститься також зараз коло церкви. Членів парохії є 20.

Першими поселенцями і основниками парохії є: Клим Верній, Генкевич, Лисайчук, Марко, Манчеський, Мислачук, Горинь, Ковалик, Чугай, Ганас, Семчук і інші. В парохію організувались і церкву поставлено року 1927. Коли не було церкви богослуження правилось по хатах, першим тут священником був о. Філіма.

ВАКЛЕЙБЕРГ, МАН.

15 миль на північ від Селкірк лежить окопе в якій мешкає около 20 наших родин. Заїхали ни тут досить давно. Тепер іде старання за його вою своєї церкви. Над сим найбільше клопочет Д. Гладок.

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В ВІННІПЕГ БІЧ, МАН.

Коло 50 миль на північ, захід від Вінніпегу, є великим озері Вінніпег розложилось містечко В

Церква св. Петра і Павла в Вінніпег Біч, Ман.

Вініпегу. Першими оццями були тут оо. Редемптористи з Комарна. Піонірами-основниками парохії є о. др. Кушнір, І. Щуцький, П. Перцунь, П. Гонікій, П. Марцін, К. Сіянчук, А. Оленьчук, П. Оленьчук, В. Гавришук, П. Мороз, Г. Атанік, М. Зеленецький.

Церква св. Ап. Петра і Павла стоїть в містечку в західнім боці, має гарне положення. Збудована 1936 року, дерев'яна, має одну велику і дві менші бані, та усі річи до богослуження.

Округ Фишербрэнч, Ман.

На північ від Вінніпегу, 90 миль дороги, в полосі між двома великими озерами Вінніпег і Манітоба, лежить кілька осель замешканих нашими людьми, які мають свої церкви. Від головнішого осередку сеї околиці містечко Фишербрэнч, прозвано цей округ Фишербрэнч, тимбільше, що тут і є сталий осідок о. пароха сего округу.

ЦЕРКВА СВ. ОЦЯ НИКОЛАЯ В ФИШЕРБРЕНЧ, МАН.

Стоїть в самім містечку, на двоакровій чистій, рівній, очищеній площі. Збудована в формі хреста, будівничий був Павло Озарко, має п'ять бань, викінчена в середині і помальована Майданком. В церкві є три престоли, та усі річи, вартість церкви сьогодні понад \$6,000. Зараз коло церкви є з одним дзвоном дзвіниця, а цвинтар находиться

Церква св. о. Николая в Фишер Бренч, Ман.

вітора милі від церкви на захід, 5 акрів. Парохія має дом для священика.

Членів парохія начисляє 30, дітей є 40. При церкві є Сестрицтво і Братство Свчково. Основними парохій садуючі: Г. Чарний, М. Дволинський, І. Костяк, Г. Когут, Ф. Топольницький, В. Рудик, А. Яремський, А. Дмитерко, С. Загороднік, С. Дволинський, К. Перхальський, Д. Жаровський, В. Малюфій, І. Гравінський, Лія Цапар. Повищі основні-гя приступили до будови церкви в 1917 році, в жни і церкву викінчено.

Сідауючі священики обслуговували округ Фишербрент: оо. Дидик, ЧСВВ; Дрогомирський, Андрухович, оо. Редемптористи з Комарно, Шумськи, Григорійчук, Бартман, Луговий, Попович, Божак, Лотоцький, Гладкий, Гуменюк, Борис, Козляк, Чарний і Перейма.

Церкву св. о. Ніколая відвідали в 1920 році Преос. Єпископ Будка, а 23 липня 1933 Кир Васи́й Володимир Ладика.

ЦЕРКВА СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ В ПОПЛАРФІД, МАН.

Церковна площа одноакрова лежить в місточку, а на ній стоїть церква св. о. Ніколая. Збудована в 1913 році, має вигляд хреста, зверху прикріплюють церкву три бані, в середині гарно помалювана Мандаником, має три престоли, також усі рчи до богослуження. Вартість церкви \$3,000. Коло церкви є дзвіниця з дзвоном.

Основниками парохії були: Данило Торб'як, Гаврило Кзовак, Данило Галюк, Стефан Дидик. Членів парохії є 30, 40 дітей, жіноче товариство при церкві числять 20 членів. Від 1916 р.—1923 р. цю парохію обслуговували оо. Редемптористи з Комарно, Ман.

Візитація церкви була в 1919 році за Преосвященного Будки.

Парохія має одноакровий цвинтар, пів милі від церкви, також є дім для священика. Крім сього близьенько церкви є Парохіяльний Дім, до яко-

го будови найбільше причинився Данило Торб'як. Величина дому 60 х 30, має сцену, сценерію, куртину і бібліотеку. Заряд церкви має над ним нагляд, усі приходи дому—се приходи церкви.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЬОГО В СИЛВАН, МАН.

На рівній, акровій площі, 11 милів від місточка Фишербрент, стоїть церква під вище поданою назвою. Побудована 1919 року, будівничим був Антін Мриглод, деревляна, має одну баню, один престіл та усі церковні рчи. При церкві є провізорична дзвіниця з дзвоном. Цвинтар знаходиться дві милі від церкви, двоакровий.

Членів парохії є 18, дітей 20, при церкві є Сестрицтво. Основниками парохії були: Антін Мриглод, Іван Сенік, Леонтій Хижий.

Від 1916 р. до 1923 р. цю парохію обслуговували оо. Редемптористи з Комарно, Ман.

Візитація церкви була в 1933 році за Преосвященного Кир Васи́ля.

61. п. Данило Торб'як, один з візітаторів епископа Попларфід, Ман. люмер 18. 7. 1940 р.

Церква св. о. Ніколая в Попларфід, Ман.

Всеч. о. І. Перейма

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА ПР. БОГОРОДИЦІ В ГАЙ ПЛЕЙНС, МАН.

Стоїть на двоакровій церковній площі, три милі від залізниці і почти Попларфїлд. Основними її були: Тимко Засітко, Семен Засітко і Станислав Заяць. Має вигляд хреста, має одну велику баню по середині, чотири по боках, один престіл, будована 1914 року. На церковній площі знаходиться цвинтар.

Церква Різдва Пресв. Богородиці в Гай Плеїнс, Ман.

Членів при парохії є 15, дітей 15, в школі учать дві українські католицькі сина: Адам Преслій і Геня Андрійшин.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ГАМЕРЛИК, МАН.

П'ять миль від залізничної стації Попларфїлд треба їхати, щоби дістатись до церкви св. Івана Хрестителя. Стоїть на двоакровій, рівній, очищеній площі, при добрій дорозі, побудована в 1934 році. Вигляд церкви звичайний, по середині одна баня,

церква дерев'яна, має один престіл і усі церкви річи. Цвинтарна двоакрова площа знаходиться і пів милі від церкви.

Від 1916—1923 р. цю парохію обслуговували Редемптористи з Комарно, Ман.

Членів в парохії є 15, дітей 20, учити наша унтергельська сила. При церкві є Сестрицтво. Основники парохії: Михаїл Дефїр, Стефан Градобі, Михаїл Федевич, Ілія Ільчишин, Михаїл Грабовийкий. Візитація церкви була 1936 року. Церкву відвідали Пресои. Кир Василій.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРІЯ В ЧЕТФІЛД, МАН.

На церковній площі, 300 квадратних стїв акрих, 3 милі від залізниці—місточка Четфїлд, стоїть церква св. Димитрія. Побіч церкви біжить річка. Збудована в 1910 році, вигляд має звичайний, є усі церковні річи.

Від 1916 — 1923 р. парохію обслуговували Редемптористи з Комарно, Ман.

Членів парохії є 15, дітей 12. Основними парохії є: М. Дудич, І. Вовчук, Ф. Пташинський, І. Вовчук, Я. Дудич, Василь і Іван Гузники, М. Лявшин, І. Пташинський, І. Голуватий, М. Колопаня. Цвинтар положений 4 милі від церкви, величезний і пів акра землі. Пресои священник Кир Никил кілька разів відвідували церкву.

До Дистрикту Финчер Бреґ, Ман., належать наступні місійні стації:

Збараж, Омно, Далас, Редрос.

Округ Комарно, Ман.

Округ Комарно, Ман. лежить на північ від Вінніпегу, около 60 миль дороги. Поселились з давня в цім окрузі багато наших людей, які для своїх душевних потреб побудували наступні церкви.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРОИЦІ В КОМАРНІ, МАН.

Церковна площа, велика 5 акрів, лежить зараз при головній гостинці, який біжить через місточку Комарно. Площа рівна, з півночі заліснена, гарно представляється. На площі стоїть церква Пресв. Тройці, Парохіяльний Дім і дім для священника.

Церква Пресв. Тройці, це колишній римокатолицький костел, куплений на церкву оо. Редемптористами, будований 1914 року Яковом Волнським, дерев'яний, в середині помальований. Церква має усі потрібні річи. Коло церкви є дзвіниця з дзвоном. Вартість церкви поперех \$2,000.

Членів парохії є 200, дітей поперех 120, учителі українські, католицькі. Брацтва, що гуртують при парохії, є наступні: Мужеське Свічкове Брацтво 25 членів, Жіноче Свічкове Сестрицтво 20 членів, Жіноче Товариство Християнських Мате-

рей 30 членів, Парохіяльна молодь 40 членів і дім для Червоного Хреста.

Зараз коло церкви є гарний Парохіяльний Дім, збудований за \$2,000 в 1937 року. Парохія був тоді о. Н. Сїрї. Дохід дому, це для парохії. Цвинтар і ходиться дві милі від церкви, це двоакровий чисто одержуваний і з доглядним заїздом площа.

Церква Пресв. Тройці в Комарні

Боский, Ф. Боский, Ришард Костенобль, Йосиф

теор. А. Дельфорж, А. П. Ван Бизен, П. Нерон Н. М. Декамп. Від 14 серпня 1923 року доїзджає до цього дистрикту оо. Андрухович, Дрогомирецький, Семчук, Луговий, Калужницький, Чарний, Сірий, Калуський і Ів. Олійник. Візитації Преосвященних були: з 1924 року за Єпископа Будки, з 17 жовтня 1933 р., 28 травня 1934 і 16 червня 1940 за Єпископа Кир Василя.

Фот. о. Іван Олійник

ЦЕРКВА ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ІНВУД, МАН.

Інвуд лежить кільканадцять миль від Комарна на захід. Церква Чесного Хреста стоїть на площі, położений в осередку оселі. Церква основана і побудована в 1915 році, будівничими були Іван Гарасимчук і Семен Масик. Церква дерев'яна, помяльована, має одну баню, в середині викінчена, коштувала \$1,500, має усі річи до богослужень. Коло церкви стоїть дзвіниця з давроном, а через дорогу від церкви знаходиться 5 акрова цвинтарна площа.

Від 1916 до 1923 р. цю парохію обслуговували оо. Редемптористи з Комарно, Ман.

Членів парохії начисляє 18, дітей 60. При парохії є товариства: Брацтва Братів і Сестриць, членів 36, Товариство Християнських Матерей, Товариство Доброї смерті. Основниками парохії є: Іван Градовий, Петро Головатий, Петро Грицик, Іван Гарасимчук, Павло Кібзай, С. Медвідь і Кость Мокійчук.

Візитація Преосвященного Кир Будки була в 1916 році.

ЦЕРКВА ПОКРОВА МАТЕРИ БОЖОЇ МАЛАНТОН, МАН.

Церковна площа в Малантон велика на пів вид, лежить в самому місточку. На ній стоїть церква Покрови Матері Божої, збудована в 1935 році будівничим Теодором Скоморовським, який мав її повоздовний вигляд, прикрашає зверху баню та гарно викінчив в середині. Церква дерев-

ляна, коштувала \$1,700, є усі річи до богослужень. Коло церкви дзвіниця з давроном, а 4 акрова цвинтарна площа віддалена пів миль на північ від церкви.

Від 1916 до 1923 р. цю парохію обслуговували оо. Редемптористи з Комарно, Ман.

Членів парохії є 20, дітей 25. При парохії є Товариство Християнських Матерей, яке начисляє 26 членків. До основників парохії треба зачислити Антона Смеричанського, Іану Федорука і Івана Лійку.

Преосвященний Кир Василій Ладика відвідав церкву в червні 1940 року.

ЦЕРКВА НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПР. Д. МАРІ В ФРЕЙЗЕРВУД, МАН.

Фрейзервуд, це друга залізнична зупинка від Комарна на північ. Церковна площа, 5 акрова, лежить 2½ миль від залізничної зупинки, на ній стоїть церква Непорочного Зачаття П.Д.М. Членів парохії є 12, дітей 22.

Основниками парохії є: Марко Гречан, Петро Войтович, Димитрій Пазюк, Іван Кузь, Михаїл Гречан, Павло Стиран, Василій Родич, Данило Бойчук, Андрій Івасюк, і Николай Богоніс.

Церква збудована 1906 року, будівничим був Юрій Бабіцький, дерев'яна, має одну баню, викінчена, має також усі річи потрібні до богослужень. Від 1916 до 1923 р. цю парохію обслуговували оо. Редемптористи з Комарно, Ман. Першим священиком, що тут доїздав, був о. Дидик, ЧСВВ. Візитація Преосвященного Будки була 19 січня 1914 року.

Коло церкви є дзвіниця з давроном, цвинтар знаходиться на церковній площі.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧИСТОЇ БОГОРОДИЦІ В МЕЛЕБ, МАН.

Збудована на рівній і чистій площі, поємности одного акра землі, в самім осередку місточка Ме-

В часі Архієрейської Візитації в Мелеб, Ман., в р. 1935. З лівого боку о. В. Шумей, з правого о. Сірий.

чук, Стефан Гук, Петро Нога.

Пресвященний Кир Никита був на візитації в 1914 році, також Пресвященний Кир Василій раз відвідав церкву.

Цвинтар знаходиться зараз коло церкви.

ЦЕРКВА СВ. О. НИКОЛАЯ В ФОЛЕЯ, МАН. (коло Гавришка).

Заняли пів акра очищеної землі, від залізничної віддалена 5 $\frac{1}{2}$ миль. Церкву засновано за старання Михаїла Гавришка, Василя Гавришка, Стефана Зой-ишина і кількох інших в 1908 році. Перша священником, що правив тут Св. Божу, був о. Дрогомирський. Будинок церковний псевдичий, простенького стилю, має на даху маленьку баню. Церква в середині помальована, викінчена, має також усі церковні річі. Цю парохію обслуговували оо. Редемптористи з Комарно, Ман., в роках 1916—1923.

До церкви належить 20 членів, дітей є 40. При церкві стоїть дзвіниця з дзвоном, який дарував в Комарно. Цвинтар віддалений від церкви 4 миль.

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА В НОРТ-ФОЛЕЯ, МАН. (коло П. Оліверника).

Заїхали наші люди в цю околицю ще перед 1900 роками. Хоча бідні, таки зараз постановили збудувати собі церквичку, що і свого року довершено. Була це перша церква в цій околиці. Була маленька, бідна, але дорога нашим поселенцям. Однак по якомусь часі ця церквичка згоріла. Були це часи серафимщини. Нинішня церква побудована в році 1905, дерев'яна, велика 40 стій через 24, з маленьким ганочком напереді. Церква викінчена, має усі річі.

Від 1916 до 1923 р. цю парохію обслуговували оо. Редемптористи з Комарно, Ман.

Членів при парохії є 25. 25 серпня 1935 року Пресвященний Кир Вол. Василій відвідав церкву.

Коло церкви є 20 акрова цвинтарна площа, дзвіниця і великий дзвін. При церкві є відділ братства св. о. Николая ч. 23.

Піонерами цієї околиці числяться: Никола Білюк, Василь Капій та інші. Першу Службу Божу правив тут о. В. Жолдак.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В АРБОРГ (МІСТО)

Церква дерев'яна, збудована 1920 р. до неї належить кількох членів. До неї доізять священники з Комарно. Від 1916 до 1923 р. обслуговували її оо. Редемптористи з Комарно. Арх. Посіщення церкви було за Преосв. Кир Василя.

ЦЕРКВА СВ. ДИМИТРІЯ АРБОРГ (ФАРМИ)

На фармах, 4 миль на північ від Арборг. Церква дерев'яна, докінчена 1941 р. Вартості \$1,300. Від 1916 до 1923 р. обслуговували її оо. Редемптористи.

Обслуговують отці з Комарно.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРИ БОЖОЇ (Коло Монастирського) в Комарно.

4 миль на північ, а милью на захід від Комарна. Дерев'яна, збудована ще 1912 р. До неї належить кількох членів.

Від 1916 до 1923 р. обслуговували її оо. Редемптористи. Церкву відвідали Іх Преосв. Кир Василій 26 серпня 1935 р.

ЦЕРКВА ПОЛ. РИЗИ ПРЕСВ. БОГОР. В ТЮЛОН, МАН.

Церква дерев'яна, збудована 1922 р. в містечку. Богослуження відправляється кілька разів до року. Від 1916—1923 р. обслуговували її оо. Редемптористи. Обслуговують Отці з Комарно. Архидієцька Візитація була 25 серпня 1935 р.

Округ Вайта, Ман.

Округ Вайта, Ман. лежить на полудневий-схід від Вініпегу, поверх 50 миль дороги. Богато живе тут наших людей, які мають свої церкви.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРІЯ В ВАЙТА, МАН.

Стоїть на одноакровій площі, в містечку, залізнична станція в місці. Церква побудована 1920 р., має

вигляд хреста, дерев'яна, з осередною банею, в середині викінчена, має один престіл, іконостас, та усі церковні річі. Коштувала \$2,500. Коло церкви є дзвіниця з дзвоном. Цвинтарів є два: один три миль від церкви, на тім місці була колись перша, стара церква, а другий знаходиться недалеко церкви, одноакровий, дар на церкву Івана Колісника.

Членів парохії є 18, дітей в школі 11, учительська сила одна, католицька.

Поселенці наші заіхали тут давно, бо ще десь в роках 1896, а між першими були: Матвій Подольський, Онуфрій Чорний, Іван Колісник, Федір Кішук, Данило Шмир. Першу церкву пооудували в 1900.

Священики, що обслуговували округ Вайта, Ман, оо. Подивка, Жолдак, Закладинський, Волинець ЧС-ВВ, Гура, ЧСВВ, Фаліпів ЧСВВ, Крижановський ЧСВВ, Дидик ЧСВВ, Василевич, др. К. Єрмій, Ірха, Черепанк, Андрухович, Пелех, Бартман, Григорійчук, Решетило, Шумський, Дигдала, Пасічник, др. Радкевич, Журавецький, Луговий, Федорошкo, Чарний, Перейма, Попович, Коцаба, Демків.

Парохію відвідав Преосв. Кир. В. В. Ладика 20 серпня 1933 р.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ТРОЙЦІ В СТЮАРТБҀРН, МАН.

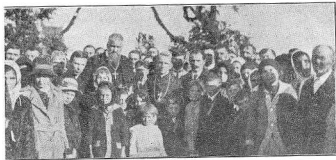
П'ять миль від місточка Вайта, на півтораакровій площі, стоїть церква, дерев'яна, в формі хреста, з банею посередині, коштувала \$1,500. В середині гарно викичена, помальована, має три престולי і усі церковні річи. Коло церкви є дзвіниця з 4-ма дзвонами та церковний дім.

Членів парохії є 45, дітей поверх сотки, при церкві товариства свічкові. В школах є п'ять учительських католицьких українських сил.

Цвинтарів при церкві є два: перший є півтора млі від церкви, а другий близько церкви, на місці, де колись стояла перша стара церква.

Першими поселенцями та zarazом і основицями церкви є: Іван Пригородський, Григорій і Матей Пробіжанський, Никола Когут, Іван Соколик, Онуфрій Слук, Василь Фочак, Василь Штифура, і інші. Приїхали вони тут в році 1896. Першу церкву св. Духа збудували вже в 1898, площу під церкву дав був Михайл Думанський. Першим священиком що правив тут Службу Божу був о. Н. Дмитрів, було це в швітну неділю 1897 року.

Візитації церкви були: 1913, 1917, 1921 за Преосвященного Будки, 16-го жовтня 1921 відвідав парохію Митрополит Кир Андрей Шептицький, а Преосвящений Кар Василій 19-го серпня 1933 і 1-го червня 1936.

Іх Екс. Митрополит А. Шептицький відвідав парохію в Стюартбурн, Ман., 16. X. 1921 р.
З правого боку Епископ Н. Будка, з ліва о. М. Пелех

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ В ЗГОДА, МАН.

Площа, на якій стоїть церква Успення Пр. Марії, лежить десять миль від місточка Вайта, ця цера чиста, очищена. Церква побудована в 18 будівничим Семеном Фаріною, коштувала \$2,500. Вигляд церкви хрестообразний, церква дерев'яна в середині помальована, має один престул та в річи до богослужень. Коло церкви дзвіниця двоном і церковний дім, приходи дому першого це приходи церкви. Два милі дороги від церкви знаходиться цвинтар, величина один акер.

Членів парохії є 10, шкільних дітей 18. Першим священиком був о. К. Єрмій. Візитації парохії були кілька разів за Преосвященного Кир Фікиси, а в 1939 році за Преосвященного Кир Вайлія.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ЄВХАРИСТІ В РОЗА, МАН.

Стоїть на два і пів акровій церковній площі, 11 миль від залізничної стації Аривад, 45 миль від міста Вінніпег.

Членів парохії є 23, шкільних дітей є 46, че-

Церква і дзвіниця в Роза, Ман.

тель греко-католик, жіноче товариство, "Апоствоство Молитви" числять 16 членів, Запомоге Брацтво св. о. Николая 67 членів.

Церква побудована 1924 року будівничим Петром Скринським, Семеном Палієм і Павлом Кирильюком, дерев'яна, в середині помальована А. Сичем. Коштувала \$2,400. Збудована в формі хреста, має три престולי та усі церковні річи. В

Церква Пресв. Тройці в Стюартбурн, Ман.

церковній площі стоїть дзвіниця з дзвоном. Цвинтар зараз коло церкви.

Церкву відвідав 1926 року Преосвященний Кир Ніснта, а в липні 1939 року єпископ Кир Василь Ладика.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В ТОЛСТОЙ, МАН.

Стоїть в містечку Толстой на двоакровій площі, при добрій дорозі та залізниці. До цієї парохії належить 20 членів, а шкільних дітей є також 20.

В ці околиці прибули наші перші поселенці в 1909 році, першу церкву збудували в 1911 році. Революційна боротьба 1919 року сильно захопила цю громаду, яка то борба покінчилась вкінці виграни процесом греко-католицької церкви. Стара церква 1927 року згоріла, а на її місці побудовано 1928 року теперішню. Церква дерев'яна, будована в формі хреста, мальована В. Когутом. Є головний простя, усі річи до богослуження, вартість \$1,500. При церкві стоїть дзвіниця з дзвоном. Цвинтарна площа, велика на 1 акер, лежить дві і пів милі від церкви.

Архирейська Візитація була 19 серпня 1933 р. (Пресв. В. В. Ладика).

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В АРБАКА, МАН.

Церковна площа одноакрова, лежить серед села, 7 миль від містечка Вайта. На ній стоїть церква св. Апостолів Петра і Павла, збудована 1913 року, коштом \$450. Вид церкви прямокутний, дерев'яна, в середині викинена і помальована, має усі церковні річи. Коло церкви стоїть дзвіниця з дзвоном. Одна миля від церкви лежить одноакрова цвинтарна площа.

Членів парохії є 15, дітей є 14. Основниками парохії є: Никола Боднарчук, Петро Гапійчук, Іван Ушковський, Іван Москалюк, Пилип Федірчук, Андрій Набожняк, Пилип Скаара.

ЦЕРКВА ПЕРЕНЕСЕННЯ МОШЕЙ СВ. о. НИКОЛАЯ В СОНДАВН, МАН. (Маковська)

Стоїть на одноакровій площі, рівній, очищеної, шість миль від залізниці, дороги не дуже добрі. Членів при сій церкві є 17, дітей 25, учити управель католик.

Першими основниками церкви були: Ігнатій Гутовський, Михайл Маковський, Іван Никифорчук, Іван Боднарчук. Церкву поставлено 1917 року, будівничим був Василь Льницький, коштувала \$700, при церкві дзвіниця з дзвоном. Вигляд церкви прямокутний, мала баня на даху, в середині викинена та є усі річи до богослуження. Цвинтарна, одноакрова площа є зараз в межу з церковною площею.

Першим священником тут був о. Андрухович, а візитації Преосвященних були кілька разів за Преосвященного Будки, в 1933 року Преосвященний Кир Василій відвідав церкву.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г. Н. І. ХРИСТА В СОНДАВН, МАН.

Стоїть на одноакровій площі, чистій, очищеної. Побудована в 1931 році, вартости \$1,200, прямокутна, без бань, дерев'яна, викинена і помальована. Має усі церковні річи. Дзвіниця з трома дзвонами і цвинтар знаходяться зараз при церкві.

Членів парохії є 16, дітей 25. Основники парохії слідуючі: Антін Стадник, Петро Натурчук, Василь Бегман, Йосиф Петраш, Василь Гапійчук, Олекса Бойчук і Василь Бугера.

27 вересня 1933 Преосв. Кир Василій Ладика відвідала церкву.

ЦЕРКВА ПOKPOBI ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ В СЕНДІЛЕНДС, МАН.

12 миль від містечка Сондавін, на двоакровій площі, залісненій смереками, стоїть церква Покрови П.Д.М. В 1913 році збудовано першу церкву, яка стояла на нинішній цвинтарній площі. Тому однак, що се не було в середині оселі, 1921 р. розібрано церкву і побудовано з її матеріалу нинішню, на більше відповідній площі. Вид церкви прямокутний. Церква має одну баню, дерев'яна, помальована ввнутрі і зовні, є також усі богослужбні річи. Коло церкви дзвіниця з дзвоном. На церковній площі стоїть парохіяльний дім, якого приходи це дохід парохії.

Членів парохії є 18, дітей 30.

ЦЕРКВА РІЗДВА ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ В КАЛІЕНТО, МАН. (Сопівники).

Церква Різдва П. Д. М. стоїть на пів акровій площі, рівній, при доступних дорогах, 4 і пів милі до залізниці. Членів є 20, дітей в школі 45. Тепе-

Церква Різдва Преч. Д. Марії, село Сопівники

рішня церква не вже друга, стару церкву розібрано, а теперішня церква побудована будівничим Крукером з Гардентон 1924 р. Коштувала \$2,000. Церква дерев'яна, вид прямокутний, з вежами при входових дверях, помальована, в середині має усі потрібні річи. Коло церкви є дзвіниця з дзвоном

та церковний дім. В межу з церквою є півакрова цвинтарна площа.

Візитация церкви була 31 травня 1936 Преосвященним Кир Васи́лем В. Ладикою.

ЦЕРКВА РІЗДВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В КАЛЕНТО, МАН.

Церковна площа, 3 акрова, лежить півтора милі від місточка Каленто. На ній стоїть церква під вище поданим іменем. Церква побудована в 1914 році, має вид прямокутний, дерев'яна, викичена і помальована, з малою банєю на верху, є усі церковні річи. Коштувала \$2,000. Коло церкви дзвіниця з дзвоном, цвинтарна площа міститься на церковній площі.

Парохія нараховує 10 членів, дітей є 19. Основники парохії є: Атаназій Красець, будівничий церкви, Максим Стасюк, Пилип Шкрабик, Іван

Солчук, Андрій Набожний. Перші богослужби правив тут о. Черепанк, візитация єпископськими в рр. 1916 і 1920 Преосвященним Кир Ником Будкою.

ЦЕРКВА СОШЕСТВІЯ СВ. ДУХА В ПІЛЕНКИ ПЛЕЯІ, МАН. (Вуарчі)

Церква Сошествія св. Духа стоїть на однокровній площі, рівній, очищеній, 6 миль доріжки місточка Стюартбурі. Членів цієї парохії є 16.

Побудована церква в 1938 року, має вид прямокутний, напереді зносяться дві вежі. Пошу Службу Божу правив о. Демків. Зараз цея дорогу від церкви знаходиться цвинтарна площа.

Основниками парохії є: Петро Павловський, Яків Андриш, Володимир Навольскій і Я. Тапринський.

Округ Портедж Ля Прері, Ман.

Портедж Ля Прері се перше більше місточко, яке стрічається при головному гостинці з Вішнігеу на захід. Віддалене від столиці Манітоби 58 миль. Богато в ньому мешкає наших поселенців, які і мають прекрасну церкву.

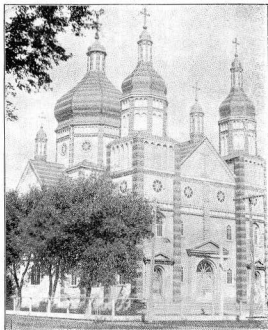
ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В ПОРТЕДЖ ЛЯ ПРЕРІ, МАН.

Церква знаходиться при 6-ій вулиці місточка, до залізничі пів милі дороги. Парохія начислює 30 членів, а дітей є 35, що ходять до української школи, яку провадять Сестри Службилиці. При церкві є Апостольство Молитви— членів 16, Товариство Сестриць—членкинь 12.

Нинішня церква це вже друга в цім місточку. Перша була побудована в 1906 році, основниками її були: Макарій Мельник, Миколай Греськів і Дмитро Олійник. Теперішня церква побудована в 1927 році будівничим о. П. Ру, ЧО. Це величезна церква дерев'яна, має п'ять бань, коштувала \$48,000, побита зверху цеглястим папером. В середині церкву помалював п. Сич 1928 року. До богослужень є усі церковні річи.

До 1898 року не було в Портедж Ля Прері наших поселенців. Першим приїхав тут в 1899 Петро Гуда, з селя Гашчан пов. Тернопіль. о. Гура зорганізував перших поселенців. До 1911 року округ цей обслуговували оо. Васильян, а описал оо. Г. Бульє, ЧНІ, Калужницький, Залітач, Пелех, Андрухович, Редкевич, П. Каменецький, Сембратович, Григорійчук, Ру, Пуляк, Швед і Джурман.

Візитация єпископськи була: 1911 року Митрополитом Кир Андреем Шептицьким, 27 жовтня 1929; 20 липня 1930; 27 травня 1934 р. Преосвященним Кир Васи́лем Ладикою. Коло церкви є дзві-

Церква Успення М. Б. в Портедж Ля Прері, Ман., збудована о. П. Ру.

ниця з дзвоном, дім для священника і парохіальний дім. Цвинтар віддалений від церкви 4 милі.

Парохіальний дім є імені о. Маркіяна Шаевича, побудований 1932 року о. П. Ру, ЧО. Дім зараз коло церкви, викищений, величина його вчерез 25, має сцену, куртину, сценерію, гардероб

Укр. катоц. Парохіальний Дім в Портеджі Ла Прері, Ман.

і бібліотеку з 200 томів. Заряд парохії цей самий, що і церкви. Дохід дому це дохід парохії. Треба дозначити, що від 1936 року є в місточку монастир с. Антонія—сталий осідок Сестер Служебниць. З цього місточка походить наш священник о. В. Фірмін.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В НІПАВА, МАН.

Церковна площа, на якій стоїть церква св. Івана Хрестителя, лежить в місточку. Побудована церква в 1940 році з дерева, має усі річи до богослужьв. Зверху церкву прикрашує маленька баня.

Членів парохії є 10, дітей і молоді 50. При церкві є Товариство Сестриць, членкинь 10. Основниками парохії числяться: Прокій Яківчук, Теодор Чорний, Михаїл Пуляк, Петро Слободян, Іван Крисська і Дмитро Василюк.

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В СТ. КЛАВД, МАН.

Двоакрова церковна площа, що на ній стоїть церква св. Апостолів Петра і Павла, лежить чотири милі на південні від місточка Ст. Клавд. Околиця тут рівна, земля пісковата, без лісів.

Заселювати цю околицю почали наші люди з роком 1920. Велика більшість з них це переселенці з околиць Гімлі і Комарно. Церкву св. Апостолів побудували в році 1939. Церква дерев'яна, вишнєта, має усі церковні річи, будова її коштувала \$850. Цвинтар коло церкви.

Членів парохії є 15, дітей і молоді 80, при церкві гуртується Товариство Сестриць. Основниками парохії є: Андрій Деда, Василь Давилюк, Михаїл Проданок, Марко Слобода, Михаїл Цівак і Гавриїл Галішак.

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В ГЛЕНЕЛА, МАН.

Гленела лежить на північний захід від Портеджі Ла Прері, около 90 миль дороги, близько берега великого озера Манітоба.

Перші поселенці приїхали сюди в 1901 році та поселились 8 миль на північ від цього місточка. Там сьогодні стоїть церква св. Петра і Павла. Основниками парохії є: Григорій Ждан, Михаїл і Іван Ірвані, І і Д. Сулі, М. Духнець і Д. Жук.

Церква побудована в 1919 році, будівничим був Антін Причун, дерев'яна, величина 60 x 24, будована в формі хреста, має одну велику і чотири малих бань. Коло церкви стоїть дзвіниця з двоном, а цвинтар віддалений одну милю на південні від церкви. Вартість церкви \$6,000.

Нинішня церква це вже друга церква в тій місцевості. Першу побудовано було в 1909 році. Нині ця стара церква служить поселенцям за парохіальний дім.

Першим священником, що обслуговував цю околицю, був о. Крижановський ЧСВВ, який перший раз правив тут вже 1903 року. Опісля обслуговували цю околицю оо. Сабурин, Оленьчук, Андрухович, Олексів, Решетіло, Пасічник, Божик, Дрогомирський, Роборедський, Чиж, Калуський, Чорний, Шпитковський, Фірман, Сирник, а від 1941 року о. Джурман, парох Портеджі. Візитатія Преосвященного Кир Василя була 21 вересня 1932 р.

Поч. о. Василь Джурман

ЦЕРКВА ПОКРОВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ГЛЕНГОВІ, МАН.

Ця околиця віддалена від Гленели 14 1/2 миль на північний схід. Від 40 літ замешкана нашими людьми. Околиця пісковата та досить оїдна.

Зорганізувались тут наші поселенці в парохію 1910 року, а першу церкву збудували 1912. Ось перший комітет церковний: Василь Мілян, Іван Тереха, Панько Суль і Іван Ігута. о. Сабурин був першим священником, що правив Службу Божу в першій церкві.

Телерішня церква збудована 1918 року будівничим А. Причуном, дерев'яна, вишнєта, помалювана, має по середині одну велику баню. Церква має усю конечну церковну утвар. Вартість церкви \$12,000. Коло церкви дзвіниця з двома дзвонами. Цвинтар лежить пів милі на північ від церкви.

Преосвящений Кир Василій відвідав цю церкву 21 вересня 1932 р.

ЦЕРКВА СВ. ЮРІЯ В АЛОНЗА, МАН.

До Гленелі з цієї околиці є 20 миль дороги. Також і тут наші люди давно вже поселились, а до перших піонерів цієї околиці і церкві св. Юрія належать: Федір Турко, Бачевичі: Іван, Григорій, Василь і Нікола. Зорганізувались в парохію 1911 року, а 1913 року побудовано церкву на 4 акровій площі, яку під церкву подарував Стефан Копитко. Комітет до будови складався з таких людей: Іван і Юрій Турко, Михайл Захарко і Григорій Глава. Першу Службу Божу в тій церкві відправив

Преосященний Никита Будка в сослуженні о. Ів сичника. Церква св. Юрія невеличка, розмір висить 24 x 42. Усі конечні річи в церкві є, церкву помальована зовні і внутрі.

Преосященний Кир Никита Будка був дві рази на візитації тут, а Преосященний Кир Василь відвідав церкву 21 вересня 1932 р.

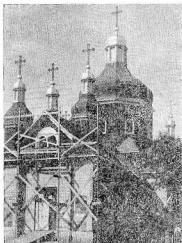
На церковній площі знаходиться цвинтар, а також стоїть парохіальний дім. Дім величини 18 x 30. Дзвіниця з дзвоном є уміщена в формі хреста на парохіальнім домі.

Округ Брендон, Ман.

В брендонськїм окрузі віддаленім поперх сто миль на захід від Вінніпегу, знаходяться такі церкви:

ЦЕРКВА РОЖДСТВА ПР. БОГОРОДИЦІ В БРЕНДОН, МАН.

Цього року минає поперх сорок літ, як наші люди почали поселюватись в місті Брендон. Рік 1903 застає вже поперх 20 наших родин в цьому місті. Першими поселенцями були: Андрій Бандзур, Онуфрій Назар, Олекса Заплаціньскій і Іван Лучка. Церкву Рождства збудували в роках

Нова церква в Брендон, Ман. (в часі будови 1941 р.)

1903—1905. Будова її коштувала \$800. Мала від хрестообразний, з одною башетою по середині, в середині була гарно викінчена і помальована, мала усі конечні річи. Стояла ця церковця до року 1941. Тоді почато будову нової церкви і стареньку церкву розібрано. Нову церкву, більшу, будують в іншій місці на північ від першої.

Веч. о. Васил Турко

Парохія числить 130 членів, дітвори є окол 300. При церкві гуртуються: Товариство Сестрич членів 50, Діти Марії, членів 40, Запомогове Товариство св. Юрія, членів 85.

Церква Різдва Матері Божої в Брендон, Ман.

Від 11 жовтня 1899 до 12 січня 1904 р. обслуговував цю парохію о. Ахіль Деларій ЧНІ. У грудні 1901 р. відвідав цю громаду о. Жозеф

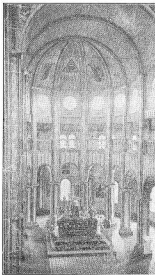
дж. Від 1904 р. доїжджали оо.: Крижановський, ЧСВР, Гуминький, а від 1910—1913 р. о. Г. Бульє, ЧНІ. За цих священників громада зорганізувалась в парохію. Від 1910 року місто Брендон має сталого пароха. Превосвящений Кир Василій відвідав парохію 1936 року.

До парохії належить церковний дім під назвою: "Читальня Просвіти імені Івана Франка при Греко-Католицькій парохії в Брендоні." Збудована в 1925 року за о. Оленьчука. Дім гарно викінчений, помальований, величина 70 x 40. Має сцєну, куражу і усі конечні ричи до предствєлень. При Цьомі гуртується Товариства: Читальня, Жіноче Товариство, Товариство Молоді, Аматорський Гурток, Рідна Школа, Пластуні і Пластунки.

ЦЕРКВА ПОКРОВА ПР. БОГОРОДИЦІ В МАВНТЕН РОВД, МАН.

Не знайдеться ні одного українця в Манітобі, котрий не чув би про місцевість Мавнтен Ровд. Самією стала ця місцевість навіть між чудинцями через прекрасну церкву, найбільшу в Канаді, яка збудована є в цій околиці. Стоїть вона на двохрівній площі в самім осередку оселі. До містечка і залізниці Еден чотирнацять миль.

Забрали до цієї околиці наші поселенці на початку 1900-их років. В парохію зорганізувались і церкву поставили 1904 року. Слідуючі оселенники церкви: Матей Баранюк, Йосиф Західняк,

Церква Покрови в середині в Мавнтен Ровд, Ман.

Ассєтій Тодорук, Михайл Баранюк, Ілія Баранюк, Юрій Костигчук, Матей Пасовистий, Іван Сорока.

Від жовтня 1900 р. до 1904 р. обслуговував цю парохію о. Ахіль Деларій ЧНІ. У грудні 1901 р. відвідав цю місцевість о. В. Жолдак.

Церква Покрови в Мавнтен Ровд, Ман.

Скоро однак показалось, що церква замала. Збудовано на її місці нічишню прекрасну церкву в роках 1923—1925. Архитектом був званий устє о. П. Ру, ЧО. Направду вона найкраща і найбільша церква в Канаді. Осє деякі дані: збудована з дерева на сильних цементових підвалинах в формі хреста, византийського стилю. Зверху помальована на біло, роги і обклади коло дверей помальовані брунатною краскою. На середині церкви велика баня і церква до хреста сєт бані з землі висока на 150 стїп. Ще більше бань менших знаходяться на даху цієї величавої будівлі. В стїнах церкви розложено в трох рядах 135 вікон, дверей до церкви з цементованими сходами є девять, 120 стїп церква довга, 96 широка. Церква в середині гарно викінчена, а 1935 помальована Майданіком. Має п'ять престолів, кілька захристїй, кругом церкви на горі є кілька поверхів хорів. Церква може змістити поверх 3,000 людей. Вартість її оцінюють на 150 тисяч доларів. Положення церкви: фарма Р. 16, Т. 17, С. 18, С.Е. $\frac{3}{4}$ полуднево східний ріг. Ця церква є прикраса не тільки околиці, але великий здобуток нашого цілого народу в Канаді.

Парохія числить 150 членів, дітїй і молоді є поверх 500. Першими священниками, що тут доїжджали, були о. Деларій, ЧНІ, о. В. Жолдак, оо. Василїни і о. Г. Бульє, ЧНІ. Церкву відвідав Превосвящений Кир Василій 14 жовтня 1929 р.; 20 квітні 1930 р., 14 жовтня 1932 р., і 13-14 жовтня 1935. Посвячення церкви 14 жовтня 1935.

Парохія посїлає дім для священника, цвинтар (віддалений мило від церкви) і парохіальний дім. Стоїть цей дім зараз напроти церкви.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПР. ДІВИ МАРІ В РИВЕРС, МАН.

Риверс це маленьке містечко, положене на північній захід від Брендон. Давно вже тут наші поселенці мешкають. Церкву в честь Матїнки Божої поставили за весною 1909 року. Коштувала \$413.75, деревляна, з одною банєю, викінчена і в

Церква Успення М. Б. в Риверс, Ман.

середині помальована, має усі річи до богослужень. Членів парохії є 12, дітий 40, при церкві є Сестрицтво з 12 членкинями. Основники парохії: Теодор Варчаба, Ілля Пантілюк і Матей Обач.

Дотепер 10 священників обслуговували цю церкву. Від 1910 до 1913 р. обслуговував цю парохію Г. Бульє, ЧНН.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПР. БОГОРОДНИЦІ В СКАНДИНЕВІЯ, МАН.

Серед лісової та горбокатої околиці, 16 м від місточка Еріксон, лежить двоакрова площа: який стоїть церква Успення. Вигляд церкви з чайний, з одною банєю по середині. Збудована дерева в 1929 році, коштувала \$1,200. В церкві парохія викінчена, помальована і має усі річи при церкві. Коло церкви дванадцять з двоном, храм віддалений від церкви о одну фарму.

Членів парохії є 23, дітий і молоді є 60. Є церква і Свячкове Братство і Товариство Сестер.

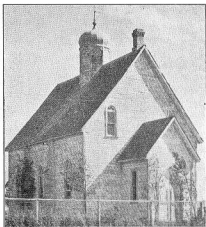
Основники церкви саїдуочі: Николай Казарський, Василь Зварич, Стефан Семенчук, Дмитро Козак, Семен Воєвода, Йосиф Баранюк.

Округ Сенди Лейк, Ман.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В СЕНДИ ЛЕЙК, МАН.

Сто сімдесят миль на північний захід від Вінніпегу лежить місточко Сенди Лейк. Замешкують його майже вповні самі українці, які поселились тут сорок років тому назад.

Поселенці тутешні походять майже всі з села Кудриньць. В парохію zorganizувались в 1909 році. Найбільше причинився до будови церкви вже в 1911 році Яків Прокопчук, який навіть заставляв в

Стара церква Сошествія св. Духа в Сенди Лейк, Ман.

банку свій маєток, коли треба було позичити грошей на будову. Стояла ця церква на двольотовій площі, була маленька, але посідала усі церковні річи. Першу Службу Божу в церкві відправив о.

Восч. о. М. Григорійчук

Г. Бульє ЧНН. 19-го грудня 1911 р. Від 1891 до 1904 р. обслуговував цю місцевість о. А. Дож, ЧНН.

Нинішню церкву св. Духа збудовано в 1891 році за о. М. Григорійчука. Стоїть на захід від старої колишньої церкви. Це величава будівля збудована М. Савчуком з Портедж Ли Прері, дерева, має п'ять бань, в середині гарно викінчені усі річи до богослужень. Вартість 18 тисяч. Стару церкву по збудованні нової розібрали, а нову з двоном стоїть на своїм давнім місці. Тут хві посідає красний дім для священника варті \$1,000, який лежить на церковній площі і

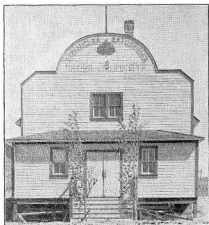
цього на цій площі стоїть ще великий парохіальний дім вартості \$3,000. Цвнтарна площа двозрова лежить на захід від церкви чверть милі догори.

Членів парохії 85, дітей поперх сто.

Церква Свнствн св. Духа в Сенді Лейк, збудована 1937 р.

Священники що обслуговували округ Сенді Лейк слідуючі: оо. А. Делзрй, ЧНІ, Г. Буальс, ЧНІ, Андрухович, Калужинський, Крайківський, Черепаняк, Теодорович, Олексів, Шумський, Колцуц, Стрільців, Журавецький, Каменецький, Оленьчук,

Укр. католицька чепальня Просвіта в Сенді Лейк, Ман.

Асоцнєство Мнлвнв в Сенді Лейк, Ман.

Заряд парохії св. Духа в Сенді Лейк, Ман.

Візданн Мнтрополнта А. Шептнцького церквн Сов. св. Духа в Сенді Лейк, Ман. в р. 1921. Залва третій від Мнтрополнта Просов. Н. Будка

Решетло, Крнвувцький, Пасічннк, Грнгорійчук.

Оснвовнкнми парохії св. Духа є: Яків Проколчук, Роснф Мажеховський, Грнгорій і Стефан Крншталовнч, Павло Туткалюк, Грнгорій і Ннккола Процькн, Ілнє Гуцуляк, Матеї Західняк, Ннккола Мельннк і Стефан Проколчук.

Парохію відвідали: 1913 і 1921 року Епнскоп Будка, 1921 року Мнтрополнт Кнр Андрей Шептнцькн, останннй раз в Сенді Лейк Епнскоп Ладнка булн 19 червня 1940 р.

ЦЕРКВА ПОКРОВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ЕЛФИНСТОН, МАН.

Сім миль на захід від Сенді Лейк знаходиться містечко Елфинстон, яке замешкують англійці і кількадесят українських родин. В парохії організувались українці 1936 року і сьогодні такі роки

Церква Покрови і парох. Дім, в Елфинстон, Ман.

куплено на церкву велику англійську школу з гарною площею. Одна сая цієї школи становить церкву св. Покрови, а друга сая перемінена на парохіальну саялю.

Перед купанням цієї церкви богослуження відбувались по хатах. Дуже причинився до організування цієї парохії місцевий поселенець Матей Лебідь. При церкві є жіноче Товариство.

На початку обслуговував цю місцевість о. А. Делярий ЧНІ.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ЄВХАРИСТІЇ В ГОРОД, МАН.

Город місцевість лежить дев'ять миль на північний схід від Елфинстону. Перші поселенці заїхали тут в 1902 році. Церква Пресв. Євхаристії стоїть на одноакровій церковній площі. Це вели-

Церква Пресв. Євхаристії в Город, Ман.

ка будівля збудована з дерева в 1917 році, коштувала \$4,000. В середині церква викинчена і помальована. Має церква усю конечну утвар.

На церковній площі стоїть парохіальна сая побудована 1939 року. Членів парохія має 30, дітей і молоді є 60. Учителем оселі є Іван Новосад, який як практикуючий католик дуже ревно працює над місцевою молоддю. Цвинтарна площа, одно-

акрова, віддалена від церкви дві милі на полудневий схід.

Основниками парохії є: Федір Клиз, який і подарував місце під церкву, Максим Ткачук, Василь Михайл Коросиль, Семен Максимець, Іван Дятко, Михайл і Петро Стасюки, Федір Січевський Дмитро Король, Йосиф Мальчук, Іван Возняк, Яків Чорний, Степан Михайльчук і Василь Войтов.

До 1904 р. обслуговував цю місцевість о. А. Делярий ЧНІ.

ЦЕРКВА Св. О. НИКОЛАЯ В ОЗЕРНА, МАН.

Озерна лежить на полудне від Сенді Лейк, в сім миль дороги. Люди наші почали поселятись тут в 1900 роках, першим з них був Микола Процьків, який і подарував під церкву триакрову площу.

Нинішня церква св. о. Николая це вже друга церква цієї оселі. Збудована 1933 року. Це краєна будівля, викинчена, в середині помальована

Церква св. Николая в Озерна, Ман.

Церква має усю конечну утвар. Коло церкви двіниці з двоном і цвинтар.

о. А. Делярий ЧНІ. правив перше богослуження в цій околиці в хаті Михайла Процькова в році 1902. Цей священник закрив людей до будівництва церкви, яку побудовано в 1904 році. По об'язуванні нової церкви, служить вона за парохіальну саялю.

Парохія числить 43 членів і 50 дітей.

Основники парохії є: о. А. Делярий ЧНІ, Михайл Процьків, Іван Іванків, Теодор Максимюк, Николай Бачевич, Стефан і Василь Савицькі, Йосиф Чайковський, Михайл Стефанюк, Стефан Кристалович і Іван Бицкало.

ЦЕРКВА Св. СВЯЩЕНОМУЧЕНИКА ІОСАФА В ШОЛ ЛЕЙК, МАН.

Двіста миль на північний захід від Вінніпегу, при залізничній дорозі Сіпіяра, стоїть містечко Шол Лейк. Серед мешканців містечка переважно англійців навчисити можна кількадесят українських родин.

В містечку, при залізничній дорозі, на двале

товий площі стоїть церква св. Йосафата. Це дерев'яна будівля, куплена від протестантів за \$1,000 в 1919 році. Зверху церква має баню, викинена в середині і гарно прикрашена. Має усі церковні речі. Вартість церкви \$2,000. На церкві прикріпленій малий дзвін. Цвинтар, величини 1-го акра, віддалений одну милю на північ від церкви.

Членів парохія числить 35, дітей 80. В 1939 р. парохія спільно з Товариством ім. Тараса Шевченка купила від англіїців велику муровану саля, яка творить тепер парохіяльну домівку.

Перше богослуження правив в місцевій церкві о. Крайківський, а по хатах на самих початках від 1859—1904 р. о. Деларій ЧНІ. Пресвященний Кир Басилій Вол. Ладика віддавав церкву в 1940 р. Основники парохії: В. Ковалівський, Михаїл

Церква св. Йосафата в Шел-лейк, Ман.

Заряд парохії і Сестрицтво в Шел-лейк, Ман.

Челюк, Дмитро Сорока, Франко Андрейчук, Грідь Калин, Пилип Русин, Іван Голещь, Василь Сорока, Петро Михасів, Пилип Мисько, Петро Мизрик, Михайло Пінюта, Петро Кушнір, Денис Бородій, Іван Мазур, Григорій Михасів, Адам і Стефан Деревівський.

Молодь парохії св. Йосафата в Шел-лейк, Ман. з о. М. Григорієвичем

МІСІЯНІ СТАНЦІ:

1. ЕРИКСОН

Місточко це лежить чотирнадцять миль на схід від Сенди Лейк. Родин українських жие тут 24, які в найблищій часі заміряють збудувати церкву. Богослуження наразі правиться в хаті Василя Солтиса.

2. СОМИК

Коло самого національного парку, десять миль на північ від Сенди Лейк, живе около тридцять українських родин. Здалека їм до доокочинних церков, тому організувались в 1940 році в парохію, купили цвинтар, назвали його іменем Вознесения Христового і задумують будувати церкву. Наразі богослуження відбуваються в хаті П. Сомика.

3. РЕКГЕМ

В місточку Рекгем, положенім сім миль на схід від Сенди Лейк, мешкає 40 українських родин. Церковці не мали вони аж до 1941 року, яку врешті збудовано з весною цьогож року на місці дарованим на цю ціль Павлом Туткалюком з Сенди Лейк.

Богослуження відправлялися від 1935 року в домі Журика і в місцевій школі. Місце на цвинтар дістали від Сіенарської компанії.

Основники парохії є: Ілія Гуцулак, Михаїл Журик, Іван Мороз, Івашко Григорій і Сулякка.

Округ Ольга, Ман.

Оселя Ольга положена 27 миль на північний захід від Сенди Лейк. Це давній осередок наших людей. Минає поверх 40 років, як тут вони поселялись. Від 1941 року до округу Ольга належать тільки дві парохії: Січ і Долни. Передтим до сього округу належали усі мабже парохії в цій околиці.

ЦЕРКВА СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАІЛА В ОЛЬГА, МАН.

Стоїть в осередку оселі на рівній, очищеній площі, віддалена від залізниці і місточка Овкбурні 9 миль дороги.

Від 1899 до 1904 р. обслуговував цю парохію о. А. Деларій ЧНІ. Членів парохії є 60, дітей 40. При церкві є мужеське і жіноче свчковне Брацтво і

Церква св. Михаїла в Ольга, Ман.

Товариство Сестриць з 36 членкинями. Основниками парохії числяться:

Андрій і Іван Антоновичини, Гарасим Осадець, Василь Свистун, Григорій Мадюк, Антін Павчук, Антін Калишин, Панько Луговий, Іван і Петро Колтуцькі, Іван Батлащук, Микита Крисоватий, Теодор Стебелецький, Іван Гірчак, Іван Свирида, Іван Голеш, Микола Кузик, Онуфрій Малайчук, Захарій Джумага, Дмитро Нічик, Теодор Токарник, Василь Луговий, Никола Тополянський, Юрій Іва-

Всеч. о. М. Швед

нишин, Антін Данилюк, Микола Майданюк, Мануїлак і Чегус.

Церква збудована 1904 року будівничими Іваном і Петром Колтуцькими, дерев'яна, має три бані, в середині викинена, і 1927 року помальована п. Майдаником. Має усі річи, коштувала \$2,000. Це перша церква в цій цілій околиці.

На церковній площі є дім для священника, дзвіниця з дзвоном, як також цвинтар. Церковна площа обіймає 6 акрів землі.

Священник, які обслуговували округ Ольги, є наступні: оо. А. Делярий ЧНІ, Жолдак, Крижановський ЧСВВ., Дидик, ЧСВВ, Дрогомирський,

Крайківський, Олексій, др. Редкевич, П. Камешевський, Ірха, Кривуцький, Пасічник, Григорійчук, Жарський, Лотоцький, Коцаба, Швед.

В 1910 році церкву відвідали Митрополит Кир Андрей Шептицький, Епископ Будка були богато разів на візитації, а Преосвященний Кир Василь останнього разу були в 1935 році.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ДОЛИНАХ, МАН.

Церковна площа рівна, очищена, лежить 7 миль від залізничної станції Мензі, 8 миль від Овбурні. Церква знаходиться в осередку оселі.

Членів парохії є 60, дітей 40. При церкві є

Церква св. Івана Хрестителя в Долинах, Ман.

Свічкове Брацтво, членів 30 і жіноче Товариство Сестриць, 40 членів.

Від 1899 до 1904 р. обслуговував що парохію о. А. Делярий, ЧНІ.

До основників парохії зачисляються:

Василь і Ілія Чвалюки, Микола Лабай, Михайло Баченич, який подарував під церкву триакрову площу, Іван Гуцал, Матей Амбіцький, Теодор Друль, Олекса Грошек, Тома Кіс, Теодор Пастушенко, Микита Галія, Юрій Скоцяляс, Михайло Майданюк, Лаврентій Журбик, Максим Пенюта, Микола і Павло Туткалюки, Дмитро Ковальчук, Семен Гуцал і Микола Качур.

Церква збудована 1907 року, дерев'яна, має 5 бань, в середині викинена і 1928 року помальована п. Майдаником. Будували церкву Іван і Петро Колтуцькі, коштувала \$1,000. 1917 року церкву добудовано, бо первісна була замала.

Коло церкви є дзвіниця з дзвоном і цвинтарна площа. На парохіяльній площі стоїть великий парохіяльний дім ім. о. Маркіяна Шапкевича, збудований 1939 року. Дім викинений, має усі конечні річи до вистав чи представлень, заряд дому той, що й в церкві.

Епископська візитація була 1939 року Преосвященним Кир Васи́лієм.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПР. БОГОРОДИЦІ В СІЧ, МАН.

Ця церква збудована на нерівній церковній площі, лежить 20 миль дороги від містечка Овбурні. До парохії належить 30 членів і є 30 дітей. При церкві є Брацтво Свічкове мужське і жіноче, як також Товариство Сестриць, 20 членкинь.

Від 1899 до 1904 р. обслуговував цю парохію о. А. Делярий, ЧНІ.

Основники парохії слідуючі: Теодор Барабаш, котрий подарував п'ять-акрову площу під церкву, Василь Твердун, Петро Мацейовський, Франко Рудник, Максим Миколаїшин, Семен Мацейовський, Стефан Деркач, Павло Яришевський, Василь і Кость Куці, Іван Стадник, Йосиф і Стефан Герелесі, Ілія Лебідь, Максим Герелос, Юрій і Стефан Барєвичи.

Церква побудована в 1911-12 роках. Будував Теодор Новосад і Василь Куць, коштувала \$1, 500, має 3 бані, дерев'яна, в середині викинена, має усі конечні річи, мальована 1937 року п. Грисем.

Коло церкви є дзвінтар, та дзвіниця з дзвоном. Візитанія Пресвященним Кир Васи́лем була в 1940 році.

Церква Успенія Пр. Богородиці в Січ, Ман.

Округ Овкбурн, Ман.

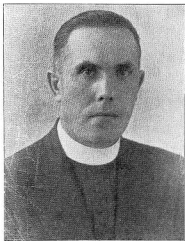
Округ Овкбурн, це відділені в 1940 році кольколі від округу Ольги. Від цього року дістав цей округ талого священника. Ось церкви в цім окрузі.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ЕВХАРИСТІ В ОВКБУРН, МАН.

Містечко Овкбурн лежить 20 миль на захід від Седзи Лейк. Поселенці наші заїхали тут ще в 1899 році. Не було тоді ще ні залізници, ні місточка цього. Наші люди поселялись по доколичних фермах, а першою церквою цих наших поселенців була церква на Ользі, про яку була передтим мова.

Церква Пресв. Евхаристії в Овкбурн, Ман.

Всеч. о. К. Летоцький

Парохіальний Дім в Овкбурн, Ман.

Від 1899 до 1904 р. обслуговував цю парохію о. А. Делярий, ЧНІ.

Церква в Овкбурн це нова церква збудована 1933 року, дерев'яна, з одною банєю, в середині викинена і помальована. Коло неї стоїть дзвіниця з дзвоном. Цвинтар недалеко від церкви. Паро-

хія числить 140 душ, дітій 80. При церкві є відділ БУК-а.

Чотири милі на північ від церкви знаходиться велика стара могила, в якій поховано 42-оє малих діточок наших перших поселенців.

Зараз через дорогу від церкви стоить парохіальний дім, збудований в 1939 році за о. Жарсько-го.

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В РОЗБУРН, МАИ.

Парохію що zorganizував о. А. Делярій ЧНІ року 1901, на зборах в хаті С. Панаса по відправі цього дня. Першими тростами були: Олекса Яцишин, Прокіп Грицак, Николай Сіляр, Андрій Шуст. Площу під церкву, двоакрову, подарував С. Панас. Церкву побудовано сього року усіми нашими поселенцями. Це була перша церква в тій місцевості. Не довго служила вона нашим людям. Прийшла серафимщина і щирі та вірні своїй церкві господарі мусли будувати для себе другу церкву: збираються на зборах в хаті Гранківського (рік 1903), постановляють будувати нову церкву, Максим Яськів дарує 12 акрову площу і до року 1904 нова церква стояла. Стоїть непохитно донині, як і непохитно була віра її будівничих. Віддалена 7 миль на північний захід від Ольги. Першу Службу Божу правив у ній о. Гура ЧСВВ. Церква побудована з дитів, має одну баню, величини 20 x 34, викинена, помальована, має усі церковні річі.

На парохіальній площі стоїть дзвіниця з дзвоном (дар п. Олекси Качана) і знаходиться цвинтар на площі.

Найбільше клопотались коло zorganizовання парохії і будови церкви слідуючі: Никола Сіляр, Максим Яськів, Василь Шмир і Андрій Шуст.

Архирейські візитації були чотири рази: 1913 року відвідав парохію Преосвященний Єпископ Будка, а три рази Преосвященний Кир Василій. 9 червня 1935 посвятили церкву.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В ЕНГУСВИЛ, МАИ.

Збудована п'ять і пів миль на північ від міста Енгусвил, доступ до неї досить добрий. Як і в других околицях доколичних, так і тут заїхали наші люди на початку двадцятого століття (року 1900—1901).

Парохієльні і гості в Енгусвилі, Маи. З нагоди Водоосвяття на Празник Св. Св. Духа. Видно много нашої гарної укр. католицької молоді.

Першим священником що відвідував наших поселенців був о. А. Делярій ЧНІ. від 1900—1904. Церкву побудовано в 1904 році, будівничим був брати Колтуцькі з Ольги. Церква деревляна, викинена, помальована 1913 року. Вартість церкві \$5,000. Членів парохії числить 88.

Коло церкви є дзвіниця з дзвоном і цвинтар. Основниками парохії є: Теодор Дроздовський, Фосиф Валовець, Михайл Мельник, Олена Люба, Дмитро Деркач, Ігнатій Костецький, Іван Михальчук, Іван Іванюк, Олекса Мазур, Іван Безбовецький, Федір Онацький, Павло Сидорик, Юрій Гира, Петро Гребенюк, Андрій Калинин, Михайл Дідай, Федір Дедей (дав п'ять акрів землі на церкву).

Пресв. Кир Василій Вол. Ладика відвідав парохію 9 червня 1935 і 27 жовтня 1940 р.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ В МОГИЛАХ, МАИ.

Могили, так прозвали наші поселенці свої околицю, де поселились в 1900 році, околицю, що вкрита горбами та тязька до управи. Від Ольги віддалена 18 миль дороги. Ходили наші поселенці

Пісирі при церкві Пресв. Тройці в Могилах, Маи.

на початках до поблизьких церков в Розбурні і Енгусвил. Року 1908 згуртувались в парохію та поставили свою церкву 1914 р.

Церква деревляна, має усі потрібні річі. Коло церкви дзвіниця з дзвонами. Площу 4 акрову під церкву подарував Максим Ціховський. Вартість церкви \$1,800. Цвинтар зараз коло церкви.

Ось основателі церкви: Олекса Ориняк, Федір

Славич, Никола Семанюк, Олекса Оришняк молодший, Анна Дичаковська, Семен Саверчук, Семен Соколан, Семен Салій, Дмитро Кітляр, Гарасим Омета, Іван Козуль, Василь Шпільчак, Ф. Козуль, Андрій Гринюк, Никита Кавка, Василь Буришкевич, Іван Левицький, Петро Чиховський, Теодор Відочка, Никола Захарко, Максим Скочиляс, Матей Гостюк, Петро Червоняк, Іван Сабецький, Іван Бідочка, Корнело Чоп, Войтко Майданюк, Панько Озарів, Панько Вербовський, Д. Трокало, Петро Гасюк, Андрій Каїш, Стефан Вербовський, Іван Гасюк, Кароль Майданюк, Теодор Сименюк, Роман Барто, Михайло Новосад, Андрій і Василь Дерляги. Від 1900 до 1904 р. обслуговував цю місцевість о. А. Делярий ЧНІ. Архиерейська візитація була 28 вересня 1930 р.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ ГНІХ. В РУТЕНІЯ, МАН.

Рутенія, це оселя замешкана переважно нашими людьми, які тут приїжджали в 1900-их роках. Лежить п'ять і пів миль на північ від станції СНР Бірчобей, Ман. В тій то оселі стоїть на церковній площі церква Вознесіння, збудована нашими по-

селенцями в 1911 році. Церква деревляна, викінчена, гарно помальована і має усі церковні річі. Коло церкви дзвіниця з дзвоном і цвинтар.

Перші піюіри церкви: о. А. Делярий ЧНІ, що обслуговував цю місцевість 1900—1904 р., Писиф Владика, Іван Байдак, Олекса Бойчук, Роман Гайовський, Іван і Яків Дийдей, Ігнатій Костів, Стефан Коцан, Семен і Іван Пушка, Федір Пушка, Юрко Вацько, Федір і Григорій Вушки, Никола Вербовський, Василь Кабан, Іван Дерчак, Никола Джус, Бенедикт Ласковський, Василь Нагірний і Дутчак Трофим, який подарував під церкву однокрову площу.

Іх Преосв. Кир Василій Вол. Ладика відвідав парохію 28 вересня 1930 р. і 27 вересня 1940 р.

До округи місійного Овкбурн, належить: МІСІЯНА СТАНЦІЯ, РОССЕЛ (ФАРМИ), МАН.

На північ від міста Росселя мають парохійний цвинтар ім. св. Юрія. Священик із Овкбурн доїжджає кілька разів до року.

Округ Давфин, Ман.

Містечко Давфин лежить на північний захід від Вінніпегу, дві сотки миль дороги. В самім містечку мешкає досить наших людей, а ще більше по доколичних оселях. Кожда оселя має свою церкву, як саїдує:

ЦЕРКВА ВОСКРЕСЕННЯ Г.Н.ІХ. В ДАВФИН, МАН.

Першими українцями, що приїхали до цієї околиці, були: Гавриіл Старачук і Григорій Твердун. Було це року 1896, а в два роки потім приїхали

Церква Воскресіння Г.Н.ІХ. в Давфин. Ман., будувана за часів о. Робертського; планка о. П. Ру, ЧО.

Всеч. о. В. Ю. Шумей

Михаїл Огрин і Матей Верховний. Де тепер знаходиться гарне місто, там в тих часах був лиш ліс, а одиними будівлями в Давфин були: маленька деревляна залізнична станція і один склеп. Від 1898 року число наших поселенців більше, які поселяються в самому Давфині і в доколичних оселях.

Старались наші люди від самого початку сво-

його поселення захвати свій найбільший скарб: а це свою віру і обряд. Спродавують тому до Давфин в 1903 році о. Крижановського ЧСВВ., який відправив їм першу Службу Божу в хаті Г. Твердуна. Опісля доїжджали тут і до округу оо.

Всеч. о. Всеволод Фіршич

Гура, ЧСВВ, Оленьчук, Сабурин, Кінаш і Олексів, та усі правила по хатах.

В 1916 році організуються в парохію та купують на свою церкву стару англійську святиню, перстягають її на полудневу сторону місточка, де замешкана найбільш наших людей та прикрашують її після нашого обряду. Церква була готова до відправи в 1917 році. Першу Службу Божу в ній відправи о. Оленьчук.

Основниками церкви є: Антін Резновський, Стефан Войничин, Василь Катеренок, Павло Григоршин, Лія Любницький, Петро Ковтун.

Коли показалося, що стара церква уже небезпечна до вжитку, збудовано за о. А. Роборещького нову, теперішню церкву в роках 1936—38. Плян

Товариство "Діта Марії" при парохії в Давфин, Ман., з директором П. Е. Вароюка. Сидять їх Пресошество з о. Пелехов, 1934 р.

виробив і головним будівничим церкви був о. П. Ру, ЧО, якого підчас несприятливості заступав Михайл Явичинський.

Церква мурована, будована в формі хреста, велика 90 х 66, зовні викінчена вапном (stone), в середині плитрована. Має п'ять бань. Кожна церква стоїть дзвіниця з дзвоном. Вартість церкви около \$70,000.

При церкві існують товариства: Жіноче с. Ольги, Марійське Товариство і Клюб Молоді.

Зараз через дорогу від церкви стоїть паровий дім, викінчений, має досить ариборія до вистав чи представлень. В ній провадиться національна праця громади Давфин.

В Давфин є також осідок Сестер Службебниа, які провадять шоденну українську школу та проводять катехизацію по цілій округі.

Від 1916 року округ цей обслуговували оо. Пацічник, Крайківський, Филипа, Решетило, Андрушчин, Пелех, Роборещький, Сирник, Фірман, В. Шумей.

Пресошеними Кню Василій Вол. Ладика віддав парохію 1938 року.

ЦЕРКВА СВ. О. НИКОЛАЯ В КЕЛД, МАН.

Оселя Келд лежить 13 миль на полудневий захід від Давфин. Слава вона з цього, що має дуже добрі землі, на яких вдаються чудові лани пшениці. Замешкана тепер майже в цілости нашими поселенцями, які почали поселюватися тут ще від 1897 року.

Носеред оселі стоїть велика церква на 10 акровій церковній площі. Збудована в 1919—20 роках, дерев'яна, має три бані, в середині викінчена, помальована, має усі церковні річи. Величина церкви 68 х 30, вартість церкви \$18,000, будівничим був Михайл Тихоліз. Коло церкви стоїть дзвіниця з дзвоном, як також на церковній площі знаходяться цвинтар.

На північ від церкви, зараз через дорогу, є парохіяльний дім, побудований 1922 року. Будинок великий, викінчений і помальований, має сценарію, бібліотеку і гардеробу.

Основателями парохії є: Михайл і Петро Бойки, Ігнатій Скакун, Антін Дребницький, Михайл Мик, Матвій Кумка, Петро Подіворний, Семєя Магалас, Михайл Лесаків, Петро Матлашевський, Стефан Кошовський, Антін Майовський.

Треба зазначити, що теперішня церква, це вже третя в ряду. Першу побудовано в 1902 році, другу 1910. Тому, що вони були замалі на цю громаду, побудовано третю, як вище.

Парохію відвідав Пресош. Кир В. Ладика 17-го червня 1934 р. і 31 серпня 1941 р.

ЦЕРКВА СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ В ВАЛЕЙ РИВЕР, МАН. (Місто).

Місточко Валеї Ривер віддалене 10 миль на північ від Давфин. До перших наших поселенців в цій околиці належать: Григорій Ксьонжик, Стефан Козій, Николай Колдун і Дмитро Кацак. Приїхали до цієї околиці 1897 року.

Зпочатку ходили до церкви в Сифтоні, 8 миль на північ, потім належали до парохії св. Петра і Павла, чотири милі на захід від

Валей Ривер. Коли однак ця церква згоріла в 1924 році, куплено місце в місточку і поставлено нинішню церкву. Це дерев'яна, гарна церква, в середині викинена, має усі річи до богослужень. Велючина 42 x 28. Будівничим церкви був Антін Яворський. Зараз коло церкви стоїть дзвіниця з двоном, а лів миль на полудне знаходиться цвинтар, великий три акри землі.

Валей Ривер місточко заміне тим, що в ньому виріс наш священник о. Іван Колцун, якийсь час був тут парохом, та врешті похований на місцевому цвинтарі 24 червня 1941 року.

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В ВАЛЕЙ РИВЕР, МАН. (Фарми).

Стоїть на триакровій площі, чотири милі від місточка Валей Ривер. Побудована 1925 року, дерев'яна, викинена, має усі церковні річи. Коло церкви стоїть дзвіниця з двома дзвонами, цвинтар також знаходиться на церковній площі.

Першими поселенцями цієї місцевості є: Т. Шевчук, Гирялюк, В. Ксьонжик, Д. Пристайко, які приїхали в 1898 році. На початках ходили до церкви в Валей Ривер коло Гупала, (так прозвали люди дереву, побудовану в 1900 році на фермі Гупала, кілька миль на захід від теперішньої церкви), а певними священниками що там доїжджали були оо. Василіани Гура, Крижановський і Дидик. Однак коли церква коло Гупала перейшла в некатоліцькі руки, поселенці Валей Ривер ферми, побудували собі церкву, яка стояла на місці теперішньої. Було це 1918 р. Не стояла вона довго, згоріла 1924 року.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРИ БОЖОЇ В ЕШВИЛ, МАН.

Двоакрова церковна площа, на якій стоїть церква Успення, лежить 4½ милі на північ від залізничної стації Ешвил. Площа рівна, очищена. Служить ця церква тутешнім поселенцям уже довгі роки, бо побудована ще 1906 року. Дерев'яна, викинена і гарно в середині помальована, має велику баню посередній. В церкві є усі церковні річи. Двоакрову площу під церкву подарував Петро Гард. Дзвіниця з двоном знаходиться зараз коло церкви. Олекса Якимичин подарував два акри землі під цвинтар, який є зараз на протилежній стороні церкви з полудневого боку.

Поселенці, які займали тут ще 1897 року, на початку ходили до церкви "коло Гупала," віддалеві від них шість миль дороги на північ. Коли однак більше поселились в тій околиці, зорганізувався в громаду 1905 року і побудували свою церкву.

При церкві є Свічкове Брацтво мушци і жінок. Пресв. Кир Василій відвідав церкву 1940 року.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В ГІЛБЕРТ ПЛЕЙНС, МАН.

Двадцять миль на захід від Давфин лежить це місточко. Мешкає в ньому кільканадцять наших родин, для потреб душ яких служить церква Пресв. Серця. Церковна площа рівна, очищена, двоакрова, лежить чверть милі від місточка на полудне.

Членів парохії є 17, дітей 70. Також є свічкові товариства мушци і жінок. Основниками парохії числяться:

Василь Запорожан, Марко Котик, Василь Горин, Кирило Ковальчук, Григорій Фриказ, Павло Нога, Никола Брчка, Федір Капока, Антін Бейко, Василь Гарліньський, Никола Кропивицький, Франко Богуцький.

Церква збудована будівничим М. Савчуком 1936 року, дерев'яна, має три бані, гарно викинена зовні і в середині, має усі церковні річи і один дзвін. Коштувала церква \$6,077. Першим парохом був о. Роборешський. Недалеко від церкви є цвинтар.

Преосвященний Кир Василій Вол. Ладика відвідав парохію 15 вересня 1940 р.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В ШОРТДЕЙЛ, МАН.

Шортдейл, місточко положе кільканадцять миль на захід від Гілберт Плейнс, має в малому числі своїх мешканців кілька українських родин. Більше наших людей мешкає на полудне від нього, які творять три особні оселі з особними церквами. Сім миль на полудне лежить перша оселя з таким самим іменем, 12 миль на полудне Петлюра, а 18 миль оселя Райдінг Парк.

Церковна площа в Шортдейл має п'ять акрів землі, площа не дуже рівна, майже вповні використана. На ній і стоїть церква Пресв. Серця. Це дерев'яна, маленька церква, викинена, на переді має маленьку баню. Недавно наші люди в ту околицю зайшли, то й церква недавно збудована, бо 1938 року. Цвинтарна площа зараз коло церкви.

Першим священником, що тут доїжджав, був о. П. Каменський, правив Службу Божу в хаті Юстина Барана 1929 року.

Преосвященний Кир Василій Ладика відвідав церкву 1940 року.

Основники церкви: Ю. і О. Баран, С. Цимбалістий, С. Замойський, Г. і І. Замойські, Ф. Шнімський, Ф. і І. Маційовський, М. Скоморовський і І. Бігун.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. В ПЕТЛЮРА, МАН.

Мешканці цієї околиці недавно тут прибули, бо доперва 1927 року. Покинули давніші фарми, як приміром на Ользі, Січі, Городі і т.д., та прийшли тут на лучшу землю. Не думали нові поселенці лиш про своє тіло, але дбали також про свої душі: від 1928 року почавши правились богослуження стало, однак наразі в хаті Ф. Куця. Рік потім організуються в парохію, сьогож року купують триакрову площу під церкву, яку вкінці побудували в 1936 році.

Церква викінчена, гарно помальована, має дві бані, усю церковну утвар. Будівничими були: Андрій Мацьків і Федір Новосад. Коштувала \$2,000. Дійсних членів є 36, дітей 80. Цвинтар зараз коло церкви.

Церкву відвідав Преосвящений Кир Вол. Василій 21-го вересня 1938 р.

Напроти церкви стоїть парохіальний дім. Це дерев'яний будинок, збудований 1938 року, величина 30 х 22, має сцену, куртину і знаходиться в ньому бібліотека. Церковний заряд ним заряджує.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ЕВХАРИСТІ В РАЙДІНГ ПАРК, МАН.

Ця маленька околиця тому так називається, бо є під самою резервою і горами Райдінг Мавтенс. Живе там трохи наших людей, які для своїх душевних потреб поставили маленьку церкву Пресв. Ехаристії.

Стоїть вона на рівнянській площі, двокровній, подарованій на цю ціль Іваном Чеховським. Збудована з дерева, викінчена в середині та зовні, має усі річи до богослуження. Цвинтар є на церковній площі.

Перші богослуження відправлялись чи то в школі, чи по хатах, однак ці люди сказали собі на збораз 1936 року: "Так по хатах не випадає правити богослуження, конечно треба нам збудувати церкву." Як сказали собі, Бог допоміг і своєю дла довершили. До цих основників церкви належать: Н. Гулевич, С. Кітляр, М. Кабан, П. Чеховський, І. Мигера, Д. Сахарко, Ф. Костюк, М. Бідоцька, Г. Куц.

Преосвящений Кир Василій Вол. посітив церкву в 1938 році.

ЦЕРКВА СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАІЛА В РОБЛІН, МАН.

Роблін, містечко майже над самою границею Саскачевану, 62 миль віддалене на захід від Давфін, не має багато родин українських в своїх мешканцях. Більше наших людей мешкає на північ від міста, 8 миль дороги, там є побудована церква св. Михаїла. Стоїть на горбочку, зараз при головнім гостинці, та своїм гарним зовнішнім виглядом звертає увагу всіх. Побудована з дерева, має три гарні бані, усі річи до богослуження. Церков-

на площа числить 10 акрів землі. Коло церкви двіниця з кількома великими дзвонами, цвяти і парохіальний дім. Це вже друга церква в цій околиці. Перша була побудована 1908 року. ☩

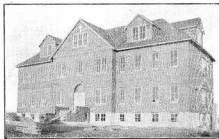
Церква св. Михаїла в Роблін, Ман.

на слить 30 членів, 40 дітей. При церкві є свічкове товариство муштин і жінок.

Преосвящений відвідав церкву 1940 року.

МАЛИЙ СЕМИНАР ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ у Роблін, Ман.

Тому, що йорктонський монастир став замалий, щоби помістити і Малий Семінар (Ювеня), Великий Семінар, і Новіціят, закупили оо. Редemptористи в р. 1940 фарму, в гарній, мальованій

Малий Семінар оо. Редemptористів у Роблін, Ман.
(в часі будови 1941 р.)

околиці західної Манітоби біля містечка Роблін. Там вибудували в р. 1941 мурований дво-поверховий дім, що має служити як Малий Семінар. Будову веде той сам будівничий, що перед літнім працював при будові йорктонської церкви, Дя. Логан. Будинок цей (90 х 36) відповідає всім сучасним вимогам конструкції теперішніх шкіл.

ЦЕРКВА ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ШЕЛ РИВЕР, МАН.

Церковна, чотиракрова площа лежить 14 миль на північ з Роблін міста, около ність миль від церкви св. Михайла. На ній і стоїть церква Чесного Хреста. Давно тут наші люди приїхали, и 1910 року організувались в парохію і сього ж року побудували церкву.

Церква дерев'яна, викінчена, має в середині яку церковну утвар. Коло церкви дзвіниця з двоном і цвинтар. Вартість церкви \$2,500.

ЦЕРКВА СОШЕСТВІЯ СВ. ДУХА В МЕРІДЕЙЛ, МАН.

Мерідейл це оселя положена майже від самою резервою, серед великих горбів, лісів та ярів. Де

знайшлись рівнійші місця, там замешкали наші поселенці.

Церковна, двоакрова площа, на якій стоїть церква св. Духа, віддалена 15 миль на північний схід від Роблін. Церква збудована 1923 року з дерева, викінчена, має усі богослужебні річі. Коло церкви дзвіниця з двоном. Вартість церкви \$3,500. Цвинтарів два: коло церкви один, другий віддалений дві милі. При церкві є свічкове брацтво мужеське і жіноче.

Треба зазначити на закінчення опису Округу Давфін, що в французькому місточку **Мекірі, Ман.**, 50 миль на полудевий схід від Давфін мешкає також кільканацять родин українських. Богослуження відбуваються паразі в місцевій французькій церкві, свою перекву думають збудувати в найближчому часі.

Округ Сифтон, Ман.

Сифтон, місточко і залізнична станція, лежить кільканайцять миль на північ від Давфін. Це мня має наш кожний чоловік в цій околиці. Це було перше місце, з яким мусім стрічатись кожний наш поселенець. Тут привозили наших поселенців, а джерва звідси кожний шов на свої фарми. Дорога залізнична дальше ще тоді не йшла.

Новкола Сифтону є багато осель і треба сказати, що населення їх є вповні українське, яке має свої церкви, як слідує:

ЦЕРКВА СВ. ІОСАФАТА В СИФТОНІ, МАН.

Стоїть на двоакровій площі, в розі полуднево-західної частини, полуднево-східної секції I-ої,

Церква св. Йосафата в Сифтоні, Ман.

давшини 28, ренч 20. Площа ця знаходиться в самому місточку, залізнична станція в місті.

Членів парохії є 50, дітній 145. При церкві є свічкове Брацтво, жіноче і мужеське.

Церкву будував і оснував о. Ад. Сабурин. Збудована року 1911, коштувала \$6,800. Церква має вигляд хреста, збудована з матеріалу дерев'я-

Всех. о. Мирин Кривуцкій

ного, має посередині велику баню, а дві зпереду. На одній з них завішений дзвін. Під цілою церквою є високий підвал, також гарно вироблений. В ній провадять Сестри Служебниці, яких спровадив настало до Сифтону о. Сабурин 18-го серпня 1911 року українську школу.

Церква від початку основання три рази реставрована: в 1914 р., в 1919 і 1938. За послідним разом церкву гарно помалювали Сестри Служебниці: Николая, Гавриїла і Климентія. Церква посідає великий престіл, іконостас і всю церковну утвар.

Основниками церкви св. Йосафата є слідуючі: Теодор Фалон, Прокоп і Ганселебус Грушові, Ланло і Михайл Наконечні, Ігнатій Коновальчук,

Андрій Стефанок, Василь Стрільчук, Антін Прокочук, Василь Демчук, Николай Каштак, Ушковський, Федір Михайлюк, Никола Копачук, Семен Стецишин і Ягольницький.

На церковній площі стоїть дім для священика. Це колишній Дім Сестер з 1911 року, тут мешкають Сестри від 1935 року. Через дорогу від церкви на захід, стоїть великий парохіальний Дім, найбільша саля в Сифтоні. Будова дерев'яна, величина 60 x 40, збудований 1918 року за о. Оленьчука.

Парохія має в уживанні три цвинтарі, а один є замкнений. Перший цвинтар, інші замкнені, лежить на північ від Сифтон, коло залізничної дороги на Брашука фермі. Другий на північ від церкви, за давньою школою Сестер, третій "коло Стасюка," дві і пів милі на північний захід від церкви і врешті четвертий шість миль на північний схід від Сифтону коло ферми Коновальчука.

Ось такий коротенький опис-історія теперішньої церкви. Однак не годен цим описом про теперішню церкву закінчити історію про оселю Сифтон. Має вона свою історію давнішу ще, яка сягає до року 1894.

Початок поселення наших людей в околиці Сифтон припадає на рік 1894. Відтоді почавши, що року приїжджали нові поселенці. Одні лишались в містечку, другі поселялись на доколичинних фермах. По кількох роках наших людей на около було вже досить. Першим священиком, що правив богослуження в Сифтоні, був о. Пенч, мав французьке походження. Правив цей священик Службу Богу в стацінній будинку залізної дороги, яка була тоді одиноким деревляним дімком в Сифтоні. Був це рік 1898. Описав приїжджали з Вінніпегу священики брата Куяливі, Адальберт і Броніслав.

Рік 1899 застає наших поселенців вже zorganizованих в парохію, які поставили незадовго, бо в 1901 році свою першу церкву. Була це церква св. Апостолів Петра і Павла, збудована з рубанців, величина її була 28 x 18. Мала по середині баню, стіни були заліплені глиною і побілені. Стояла в місті і обнімала площу двохсотову: а то хоти 15-ї і 16-ї першого ялану ч. 338.

Першим українським священиком в тій околиці був о. Заклинський, який правив в цій церкві 1901 року в місяці липні. Описав доїжджали оо. Жодак, Поливка, Гура і Крижановський, ці останні до кінця 1906 року. Потім парохом в Сифтон став о. Сабурин, який дуже багато натрудився над цєю парохією, сирвадив Сестер, як воно вже сказано, та поставив нову церкву. Стару церкву розібрано в 1928 році. Цей священик був тут до 1917 року.

Перейшли наші поселенці тут в Сифтоні справжнє чистилище на землі. На їх думі кинулись зо страшною злобою всілякі вороги. Перейшли: кацапину, серафимщину і протестантизм. Ніщо не могло вирвати з їх сердець дорогого скарбу віри. Минулись ці ворожі темні мов всіяня бурі і слід за ними застиг, а наша церква стоїть непохитно в Сифтоні, як доказ великої віри наших перших поселенців.

Священики, що обслуговували цей округ по о. Сабуринові, слідує: оо. Оленьчук, П. Каменецький, Пасічник, Крайківський, за якого побудовано велику нову школу для Сестер в році 1920, Вань, Дрогомирський, Шумський, Решетилю, Філіма, Пелех і від 10 жовтня 1936 року теперішній парох

о. Мирон Кривуцький.

Треба зазначити, що Сестри учили в цій школі до 1924 року. Коли 6-го липня цього року: бух огонь і знищив дім Сестер і ушкодив школу. Сестри вихали з Сифтону, а довг і школу: забрав на себе англ. єпископ з Вінніпегу Сміт. Не учать там польські Сестри.

Сифтон відвідали два рази Митрополит Андрей Шелтицький в р. 1910 і 21-го вересня в року на празник Роджества Пр. Богородиці, як посвячували угольний камінь під велику церкву Сестер.

Преосвященний Кир Никита Будка відвідав церкву два рази в 1913 році: на Йорданські та і на Свято Євхаристії, а Преосвященний Кир Василій Ладика на свято Роджества Пр. Богородиці 21-го вересня 1940 року.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В ФІШІНГ РИВЕР, МАН

Лежить ця місцевість 7 миль на захід від Сифтон. Церковна площа одноакрова, рівна, оточена деревами в розі північно-західної часті селі Т. 28, Р. 19. Стація в місті.

Членів парохії є 30, дітей 75. Основників парохії слідує:

Никола Демчишин, Іван Борейко, Олекса Івараба, Яків Герман, Семен Семчишин, Никита Слободян, Микита Царук, Олекса Николаї, Іван Соломон, Гриць Бредель, Дмитро Царук, Іван Гіляш, Іван Паскаль, Никола Візіак, Іван Мельник, Федір Лось, Петро Іващинин, Іван Шкорула, Андрій Герман, Петро Овченко, Іван Чернецький, Олекса Натрасованій, Андрій Діа, Михайл Атаманчук, Степан Філіпчук, Стів Іваза, Дмитро Стефішин, Василь Кривавський, Семен Кут, Михайл Гіляш і Михайл Чорнобай.

Церква побудована в 1913, дерев'яна, величина на 46 x 60, помальована на зовні і внутрі, має величезну баню посередині, дві менші апери. Платить усі церковні річі. Вартість церкви \$6,000. Був дівичним церкві був Никола Мельник.

Коло церкви є давніша з двоном.

З полудневої сторони церкви, на півкраї площі побудовано 1912 року парохіальний дім. Будова дерев'яна, величина 22 x 32. Поселенці приїхали тут в 1898 році, першу церкву поставили в 1901-ім році. Будувач Никола Мельник. Стоїть на місці, де нині лежить цвинтар, це значить півночно-східна часть С. 32, Т. 28, Р. 19. Площа двохсотова. Величина церкви була 18 x 30, мала посеред баню, збудована була з бервен. Згоріла в рік 1912 через удар грому.

Першим священиком, що правив тут богослуження в хаті Петра Іващинина, був о. Заклинський. Було це року 1899.

Візитаті Преосвященний єпископ був 4 рази. Два рази відвідав церкву Преосвященний Кир Никита Будка, два рази Преосвященний Кир Василій Вол. Ладика.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В РОРКТОН, МАН. (на Горнях).

На схід від Сифтон, за озером Давфін, лежить місцевість Рорктон. Мешкає в цій околиці досить наших поселенців, які мають свою церкву віддалену від міста 8 миль дороги.

Церковна площа обнімає два акри рівної землі з західно-північної частини С. 11, Т. 29, Р. 16. Парохія числить 16 членів, дітей 29. При церкві є мужеське і жіноче свічкове Брацтво. Основ-

Церква св. Івана Хрестителя в Рерітоні

ним парохії: Іван Тимчук, Петро Замрикут, Андрій Горинь, Михайл Замрикут, Кирило Гулавовай, Іван Кішук, Василь Рівняк з батьком Антоном, Іван і Михайл Соломою, Гриць Кирилшин, Іван Гузенюк, Михайл Яковів, Василина Яловега і Катерина С. Стефанова.

Церква побудована 1941 року, дерев'яна, будівничим був Василь Киняк з Сифтон, викінчена, коштувала \$1,300. Величина церкви 24 x 16. В церкві є усі церковні річи.

Коло церкви стоїть парохіальний дім, збудований 1939 року. Цвинтарна площа, поверх дворова, міститься на фармі Ігнатія Замрикута в С. 10, Т. 29, Р. 29. північно-східна частина

ЦЕРКВА ВВЕДЕННЯ ПР. ДІВИ МАРІ В ТУТЗЕЙД, МАН.

Церковна площа числить 10 акрів очищеної землі, а церква стоїть в полуднево-східній частині С. 5, Т. 29, Р. 15. Тутзейд лежить 7 миль на північ від Рорктон, над самим озером Манітоба.

Членів парохії числить 22, дітей 58.

В цю околицю прийшли наші поселенці в 1907 році, першим священиком, що обслуговував їх, був о. Сабурин, якого старанням побудовано першу церкву 1910 року. Був це звичайний будинок з дерева, обитий дошками. 10 акрову площу під церкву дістав о. Сабурин від домініяльного правління. Першу цю церкву продано на школу 1936 року при будові нової, теперішньої церкви. Основниками церкви були: Теодор Дідейчук і його син Никола, Іван Віняк, Михайл і Никола Матійчук, Андрій Дзюба і Теодор Грушка.

Теверінська церква побудована 1937 року майстром М. Савчуком. Величина церкви 50 x 30, поставлена в формі хреста, з великою посередині баню, дуже гарно зовні представляється. В середині викінчена і має усі церковні річи. При церкві є свічкове Брацтво.

Кроми о. Сабурина обслуговували цю околицю інші священики, походження французького, як: оо. Ганьшю, Каявлю і Жан. Потім почали доїздити священики українці.

Преосвященний Кир Никита відвідав церкву 1913 року, а Преосвященний Кир Василій в серпні 1934 року.

Коло церкви стоїть дзвіниця з дзвоном, парохіальний дім і цвинтар.

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА ПР. БОГОРОДИЦІ В УДІНІ, МАН.

Місцевість Відень лежить 9 миль на захід від Рорктон. На двоакровій, чистій площі стоїть церква Пр. Богородиці. Положення площі: північно-західна частина С. 23, Т. 28, Р. 17.

Членів парохії є 32, дітей 59. Основники парохії:

Дмитро Галай, Федір Грушовий, Микита Шмаділо, Іван Чорнобай, Григорій Шмаділо, Йосафат Ткач, Юрій Слободзян, Іван Цюпка, Данило Шкляр, Юрій Білий, Лін Ладика, Антін Боєчко, Іван Данилюк, Роман і Василь Галай, Іван Білий, Михайл Кравець, Лука Колотчук, Максим і Дмитро Федюки, Василь Кологічка, Дмитро Заплітний, Никола Матвішин, Іван Гляш, Анна Яруш, Михайл Слобода, Михайл Кланушак, Гарасим Кирилук, Г. Колотчук, Павло Луцка, Василь Цюпка, Іван Глина, Андрій і Михайл і Прокій Головачуки, Прокій Шмаділо, Теодор Пулюк і Михайл Федюків.

До 1918 року священики правили по хатах. Нинішню церкву збудовано 1919 року. Будовав її француз Душеран, коштувала \$2,050. Церква має вигляд однораменого хреста, величина 60 x 30. Посередині має одну велику баню, зпереду дві менших. Церква дерев'яна, є усі церковні утвар.

Першим священиком був тут о. Сабурин, в парохію зорганізувались в 1915 році. Преосвященний Буджа відвідав парохію 1916 року, а Преосвященний Ладика в празник парохії 1933 року.

На церковній площі стоїть дзвіниця з дзвоном, парохіальний дім збудований 1927 р. і цвинтар, започаткований в 1938 році. До цього року ховали небіжчиків на спільній з римо-католиками цвинтарі, який віддалений дві милі на схід від церкви.

Крім парохіального малого дому, про який була згадка вище, належить до парохії великий Народний Дім, віддалений від церкви 4 милі. Положений в розі полуднево-східної частини С. 1, Т. 29, Р. 17. Площа одноакрова. Це дерев'яний дім, величини 24 x 36, збудований в 1924 році.

ЦЕРКВА СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАЛА В МИНК РІВЕР, МАН.

Церква стоїть на чистій, рівній 5 акровій площі, віддалений від містечка Сифтон 8 миль на північній захід. Положення площі: полуднево-східний ріг С. 14, Т. 28, Р. 21.

Членів парохії десять, дітей 30. Основники парохії: Юрій Каленчук, Іван Перелечук, Юрій Івасюк, Є. Свєнтак, Федір і Василь Демчуки, Никола Кропивницький, Юрій Грушка, Петро Козольський, С. Цюлка, Михайл Басараба, Яків Лугка, Кость Бойко, Лука Солків, Федір Атаманчук, Дмитро Соломон, Іван Садовий, Петро Колинюха, Іван Буяр, М. Мямка, Іван і Петро Ткачуки, і Юрій Григубяк.

В місяці серпні року 1897 приїхав до оселі перший священик о. Н. Дмитрій. Вибрав площу під церкву, посвятив її, та заохотив людей до будови Божого дому. Слідуючого року поставили церковно-каплічку, величини 15 x 12. Продовжували потім ту церквою і поширювано, так що сьогодні вона велика 15 x 16. Мальована церквою 1940 року. Коло церкви дзвіниця з дзвоном і парохіальний дім.

Преосвященний Буджа були на візитації 1916 року, Преосвященний Вол. Василій 1940.

ЦЕРКВА СОШЕСТВІЯ СВ. ДУХА В ЗОРІ, МАН.

Місцевість Зоря називається від давньої пошти, яка мала таку назву. Віддалена 11 миль на захід від Сифтон. Церковна площа рівна, чотирикуткова, положена в південно-західній розі С. 28, Т. 27, Р. 21. На цій площі стоїть церква св. Духа, побіч церкви цвинтар і дзвіниця. Членів є 25, дітей 19. Основниками церкви є наступні: Павло Гуцуляк, Теодор Балаяк, Григорій Коновальчук, Яків Чорнюк, Никола Балан, Михайл Юрків, Іван Заверцованій, Іван Стефанюк.

Нинішня церква це вже друга. Перша церква стояла майже на тій самій місці, була дерев'яна, збудована в 1903 році, величини 26 х 45. Церкву прикрашували три бані, в середині мала іконостас, три престоли і усі потрібні річі. Церква ця згоріла 14 грудня 1936 року.

Нова церква, теперішня, побудована 1937 року. Має вигляд хреста, з великою банею посередині і двома меншими зпереду. Дерев'яна, величини 67 х 26, будована Михайлом Савчуком, вартість її \$5,000. В середині церква викинена і має усі конечні річі.

Перші поселенці приїхали тут в році 1897. Епископ Будка відвідав парохію два рази, Преосвященний Кир Василій Ладика в 1930 р.

Церква Сошествія св. Духа в Зорі, Ман.

Напроти церкви на півдні через дорогу є чотирикуткова площа, на якій стоїть Народний Дім, приналежний до церкви. Збудований з дерева, величини 60 х 26, в середині викинений і має усі потрібні річі до вистав. Заряд дому той самий, що заряд церкви.

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА В ВЕНЛАВ, МАН.

Церква стоїть на трикутній церковній площі, 13 миль на захід від Сифтону. Положення площі: північно-західний ріг часті С. 36, Т. 27, Р. 22. Два акри цієї землі подарував на цвинтар Нилан Антошук.

Членів парохії є 27, дітей 47. Основниками і першими поселенцями цієї околиці є: Демиш Ковальчук, Василь Городецький, Лука Мерко, Степан Олішник, Іван Федорович, Стефан Троць, Іван і Ваврій Сорочи, Іван Тузик, Федір Коновальчук, Пилип Антошок, Семен Шлюнь, Іван Летавський, Петро Мішук, Петро, Василь і Іван Негричі, Василь Слезюк, Яків Максимець, Никола Мусій, Матей Драган, Семен Тарасюк.

Перші поселенці заїхали тут 1898 року, в парохію організувались 1899 а 1900 р. поставили пер-

шу церкву, яка стояла на тому самому місці, теперішня. Мала вимір 18 х 24, була збудована з дерева, будівничим був Каналер з села Луцил Першу Службу Богу правив тут о. Заклявський Коли церковця оказалась замалою, поставлено в

Церква св. Михаїла в Венлаві (по добудові), Ман.

місце старої нову церкву величини 28 х 22, добудовано за престолом часті і захристіно знову в 1921 році, а вхідну часті врешті добудовано 1922. Такий вигляд має теперішня церква: будована в формі хреста, дерев'яна, має одну баню, іконостас, три престоли і усі річі до богослужень. Цвинтар і дзвіниця зараз коло церкви.

Епископ Будка відвідав церкву в 1916 році, Преосвященний Кир Василій 1934 року.

ЦЕРКВА СВ. ДИМИТРИЯ В ДРИФТИНГ РИВЕР, МАН.

Церковна площа лежить в північно-східній часті С. 36, Т. 27, Р. 23., і обнімає три акри горюватої землі. На ній стоїть церква св. Димитрія. До Сифтону від церкви є 18 миль дороги на північний захід.

Членів парохії є 23, дітей 30. Першими поселенцями і основниками церкви наступні: Дмитр Котик, Антін і Петро Борденюк, Кузьма Олішник, Остап Хробак, Михайл і Стан. Корженьовські, Василь Ярема, Дмитро Борденюк, Лука Чвартовський, Ріжко, Прокіп Бойко, Петро Яшинин, Стефан Ярема, Юрій Проць, Василь Смоляк, Язе Бойко, Стан. Шевчук, Йосиф Кашока, Йосиф Мезур, Іван Плавунський, Петро Лесюк, Іван Гресля, Я. Мандрига.

Першими, які піддали гадку будови церкви цієї околиці, були: Котик Дмитро і Антін Борденюк. Церкву св. Димитрія побудовано в 1913 р. Це маленька капличка звичайної конструкції, величини 16 х 20. Будівничим був Онуфрій Рижко. Коло церкви є дзвіниця і цвинтар.

о. Заклявський перший раз правив тут Службу Богу. Визітний Преосвященного Кир Николі була в 1916 році.

ЦЕРКВА СВ. ПРОРОКА ІЛІИ В ГРЕНДВІЮ, МІСТО.

Грендвію, містечко положежене тринадцять миль на захід від Давфін, приблизно тільки миль на південний захід від Сифтон. Наші люди не ду-

давно зачали поселюватися в ньому, тож і церкву са їм поставили доперва в 1937 року. Стоїть вона в місточку на полудне від залізничної стації, на триакровій, рівній і очищеній площі. Має вигляд хреста, дві маленькі бани над входом до церкви прикрашують її зверху. В середині гарно викінчено та має усю церковну утвар. Будував церкву Іван Танасійчук, величини її 28 х 60, коштувала \$1,500. Членів парохії 14, дітей 28.

Оснoвниками парохії є: Всеч. оо. М. Пелех, і М. Кривудський, Андрій Балаж, Теодор Сеичук, Іван і Петро Гуски, Михайл Дубецький, Павло Сидор, Роман Вівчарук, Петро Довгань, Петро Лукій, Паші Акшанова, Никола Юрків, Андрій Пуляк, Андрій Луцик, Михайл Якимчук, Василь Довгань.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОГО ТРОИЦІ В ГРЕНДІВЮ, ФАРМИ (Юмїтела)

Тринадцять миль на північ від місточка Грендів, на триакровій, очищеній площі, стоїть церква від нього поданою назвою. Церковна площа лежить в С. 20, Т. 27, Р. 23. На церковній площі сто-

їть давнїця. Цвинтар також зараз коло церкви. Членів парохії 14, дітей 44.

Оснoвники парохії сїдуїючі: Михайл Лукій, Петро Танасійчук, Іван Василичин, Олекса Сірмал, Іван Бирка, Василь і Олекса Гуски, Юрій Юрків, Франко Пухайло, Стефан Барута, Василь Кузник, Іван Ковалюк, Василь Курковський, Семен Чубей, Тома і Стефан Кузики, Никола Гелетюк, Іван Дребіт, Іван і Андрій Лукій і Петро Дубик.

Церква стояла на сьому самому місці, що й теперішня. Збудована була в формі звичайного будинку, величини 30 х 18. Рік будови 1905.

Нинішня церква побудована в 1917 році будівничим Павлом Гикавим. Церква дерев'яна, має вид хреста, 66 стіп довга, 18 широка. В середині церква помальована і має усі церковні річи. Зверху церкву прикрашує п'ять бань. В середині бани знаходяться дзвін, куплений Василем Кузиком.

Першим священником був о. Крохмальний, який обслуговував цю оселя в 1905 році. Епископ Будка відвідав парохію 1922 року, Пресвященний Кир Василій 18 серпня 1930 і 28 серпня 1941 р.

Округ Етелберт, Ман.

Поверх двіста миль від Вінніпегу, на північний захід, при гостинні число 10, та при залізничному в'їзді СНР, поміж озерами та лісами, знаходиться округ Етелберт, великий осідок наших українців почавши ще від 1898 року. В окрузі Етелберт є кільканайцять українських католицьких церков. Осередком округу є місточко Етелберт.

ЦЕРКВА СВ. ПЕТРА І ПАВЛА В ЕТЕЛБЕРТ, МАН.

Лежить в полудневій часті місточка, збудована на двоакровій, рівній, очищеній площі. Доступ до неї добрий і лежить в середині цілого округу.

Церква св. Ап. Петра і Павла в Етелберт, Ман.

Збудована в 1906 році Григорієм Гикавим, має форму хреста, зверху має одну велику і дві маленькі бани, покриті бляхою. Стіни будовані з дощок, в

середині викінчена, помальована, має три престолі, іконостас, двадцять лавок, всі церковні річи. Коштувала \$1,000, тепер вартує поверх \$3,000.

Парохія числить 140 членів-родин, дітей є поверх 250, яких учать поза містом греко-катола, учители. При парохії є Брацтво свічкове мужчин, членів 36, також Брацтво Сестриць, членів 75 і відділ БУК-а.

Перші поселенці наші приїхали до Етелберт в 1898 році, а ними були: Іван Малкович, Кирило Пахолок, Андрій Панататко, Григорій Фікула. За ними приїхало опієста ще більше поселенців, які постановили збудувати собі церкву.

Бідні були, то збудували маленьку капличку 1900 р. де можна було помолитися. Збудована була з рубанців, мало коштувала, бо все люди дали даром. Нинішня церква не стоїть на її місці. Капличка стояла колись при теперішній головній гостинці, на самім полудневім кінці теперішнього місточка. По збудованні нової церкви капличку розібрано, та збудовано з неї дім для священника. Парохію засновано 28-го липня 1901 і на цих зборах перші оснoвники узхвалили, що: "Церква по всі часи має позістати руська греко-католицька і лише священник греко-катола, руського походження має в ній служити. Іншим вступ заборонений." Ось як любляв свою церкву і свій нарід перші по-

Всеч. о. В. Бала

селенні. Цими основниками парохії були: Кирило Пахолок, Касян Новак, Андрій Панаганко, Яків Чорнейко, Йосиф Підскальний, Григорій Фикола, Іван Біліньський, Іван Малкович, Яків Польовий, Михайл Біліньський, Йосиф Прочишин, Андрій Задуцький, Семен Євусак, Антін Юник. Однак треба тут зазначити, що найбільше над

Всеч. о. І. Кришталович

парохії трудився Кирило Пахолок, який навіть заставляв свою ферму і позичив гроші в банку, коли не стало фондів на будову церкви, як також подарував один акер землі зо своєї ферми під церкву.

Всілякі секти кидались на наших поселенців в Етелберт та хотіли їх заманити в свій табір. Однак

Парохіальний дім для свещанна в Етелберт

більшість велика встоялась в своїй вірі. Нинішня етелбертська громада, найбільша на цілу північну Манітобу, є сього найкращим доказом.

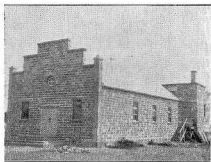
Першим священником, що відвідав Етелберт, був о. Василій Жолдак. Це було в 1901 року. Цього самого року був о. І. Заклинський. Опісля доїжджали до Етелберт слідуючі свещаники, які теж

правили по церквах цілого округу Етелберт: Н. Крижановський ЧСВВ., Дидик ЧСВВ, Гура ЧСВВ, Жолдак, Водинець, Бала, Сембратович, Сабурца Крохмальний, Кінаш, Андрухович, Оленьчук, П. Каменецький, Пасичник, Филіма, П. Олексів, Шужський, Крайківський, Решетило, Н. Дрогомирський, І. Колач, Калуський, Чиж, Фик, Роборевський, Кривуцький, Сирник, Шлентковський, Фірмац, Кришталович. Часто церкву відвідував Пресвіщенний Кир Никита Будка і Кир Василій Ладан.

При церкві стоїть дзвіниця з одним дзвоном. Також на площі церковній стоїть хата для свещаника.

Церковний Дім:

При парохії є великий дім церковний під назвою "Український Греко-Кат. Дім Просвіти." 1905 року побудовано деревляний, однак він по двох роках згорів. 1938 року побудовано більший, теперішній дім мурований. Є велика сена, куліж, гардероба. Заряд парохії має нагляд над домом, усі приходи ідуть на добро церкви. Товариство "Просвіта" улажує в домі часто представляє

Новий мурований гр.-кат. Нар. Дім в Етелберт, Ман.

концерти.

Цвинтар: В полудневій стороні, миль одні від церкви є великий, гарний, парохіальний цвинтар.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ В РОДЕС, МАН. (Богдан)

Десять миль на захід від місточка Етелберт. від залізниці, під самою резервою лісовою, на оленокровій, рівній і очищеній площі, при дослі добрий дорозі, стоїть церква св. Покрови. Церкву почали будувати 18 липня 1928 року і цього ж року скінчено. Будував Григорій Гикавий. Коштувало \$2,000, збудована в формі хреста, має одну санд, деревляна, помальована, має один престіл, хит, кілька лавок і усі річі до богослуження. Є дзвіниця і дзвін.

Основники церкви: Михайло Біліньський, на його фермі стоїть церква, Осип і Никола Паницький, Фред Біліньський, Михайло Регалюк, Михайло Пітура, Ігнатій Медвідь. Найбільше причинився до зорганізування парохії Михайло Біліньський, а помагає найбільше Осип Пачковський. Членів при церкві є 18, дітей 46. Свічкове Братство має 10 членів муштин, а 15 членів жінок.

Церковний цвинтар лежить одну милу від першої.

Першим священником що догляджав тут був о. Оленьчук, перший раз в цій церкві правив о. П. Каменецький. Кир Василій Ладика відвідав церкву в липні 1936 р.

ЦЕРКВА СВ. УСПЕННЯ ПР. ДІВИ МАРІ В КУЛШІ, МАН.

В західній стороні від Етелберт, 11 миль від залізниці, на похилій, менше більше очищеній площі, стоїть церква св. Успення. Збудована з ділів, викінчена дошками. Будували її майстри: брати Іван і Антін Яворські, при помочі других, в році 1918. В місяці березні цього року почато роботу і депог року покінчено. В 1936 році церкву побільшено і поставлено баню, майстром був Лука Маковський. Церква в середині викінчена, помальована, має один престія, усі річи до богослуження, коштувала \$1,250. Є дзвіниця і дахви.

Основниками парохії були брати Антін, Іван і Псиф Яворські, Никола Волоський, Михайл Комарницький, Юрій Проць, Остап Котик, Михайл Буртник, Іван Хом'як, Іван Мерко, Трофим Гаврилюк, Іван Гриник. Треба згадати, що в 1917 році, поставлено першу калічку три милі на полудне від теперішньої церкви. Однак огонь з лісів за який час її спалив, церкву побудовано ту, що тепер є, а місце старої калічки служить сьогодні за цвинтар. Членів при церкві є 8, дітей 25, учитель католик, Василь Тракало. Догляджав тут вперше о. Оленьчук. Візитація церкви була за Преосвященного Будки, а Преосвященний Василій відвідав церкву в 1935 році.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ГАРЛЕНД, МАН.

На північний захід від Етелберт, поверх десять миль дороги, при залізничному шляху, маленьке

Церква св. Івана Хрестителя в Гарленд

містечко Гарленд, заселене майже вповні нашими людьми. Недалеко від стації, на рішній, очищеній двоакровній площі стоїть гарна церковця св.

Івана Хрестителя. Побудовано її в роках 1910—1911, майстрами Кузьмою Демків і Грицем Гикавим. Дерев'яна, викінчена, має три бані, помальована в середині 1937 року Лукою Маковським, є престія, кілька лавок, іконостас, усі річи церковні, вартує \$3,000. При церкві є церковна хата, дзвіниця і великий дахви. Піштора милі від церкви на захід, при гостинці, є чотираокровній, парохіяльний цвинтар.

Основники церкви: Олекса Ворончак, Іван Яроцький, Стефан Слінець, Іван Машинин, Трофим Іваха, Семен Карпак, Юліян Паошанський, Федір Дудар, Христіян Дашло, Пилип Табінський, Дмитро Ворончак, Гриць Карпак, Василь Чуй, Демян Козьма, Дмитро Мошонка, Прокій Гарнявський, Гриць Гикавин, Михайл Савицький, Василь Мостовий, Максим Гладій, Федір Бабак, Федір Костюк, Олекса Маріс і Харонський. Першим, що підав гадку будови церкви, був Дмитро Ворончак. Дійсних членів парохії начислає 28, дітей 100, учай католицькі учителі. При церкві є Свчкове Брацтво мушин, 14 членів, жінок 35 членів, також є відділ БУК-а. Був тут вперше о. Сабурин на відправі, а візитації буан: 7 липня 1916 за Преосв. Будки, а в 1932 і 1938 роках за Преосвященного Кир Василія Вол. Ладики.

ЦЕРКВА ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ПАЙН РИВЕР, МАН.

Пайн Ривер, це друге містечко на північно-західній стороні від Етелберт. Мешканці його це усі наші українські люди. Церква Чесного Хреста лежить від містечка чотири і пів милі на захід, при гостинці число 10. Площа церковна має два акри, рівна, очищена. Церква побудована в 1914 році Іваном Хмільовським, дерев'яна, викінчена гарно і помальована, має одну велику а дві малі бані, є один престія, усі церковні річи, коштувала \$600. При церкві є мала дзвіниця з одним дзвоном.

Основниками церкви були: Василь Гардій, Семен Хомей і Іван Тихоліз. Найбільше трудився над заснованням парохії Василь Гардій. Тепер є 20 членів при парохії, 46 дітей. Свчкове Брацтво мушин числить 15 членів, жінок 18-ть. Першим священником, що тут правив по хатах, був о. А. Сабурин в 1909 році. Преосвященний Кир Василій Ладика відвідав церкву в 1933 році.

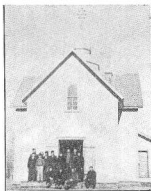
До парохії належать два цвинтарі, один шість миль на полудне від церкви також при гостинці —другий мила на північ від церкви, на який то цвинтар площу подарував Михайло Павлюк.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ЕВХАРИСТІЇ В СЛЕЙТЕР, МАН.

Церковця Пресвятої Евхаристії стоїть на церковній площі, що межує зараз а головним гостинцем, який іде на північний-захід до Сван Ривер. Площу від церкву подарував Петро Гречка, від залізниці і містечка Слейтер чотири милі на схід.

Поселенці наші зорганізувались в парохію 1917 року, церкву збудували 1918. Церква дерев'яна, викінчена, має маленьку баню напердні, а в середині помальована і має усі церковні річи.

Коло церкви стоїть дзвіниця з дзвоном. Цвинтарна триакрова площа є три милі від церкви. Вартість церкви \$2,000.

Церква Пресв. Евхаристії в Сасітер, Ман.

Основники парохії є: Юрій Романчук, Василь Грошовий, Михайл Коваль і Петро Гречка. Членів парохії є 15, дітей 30.

ЦЕРКВА СОШЕСТВІЯ СВ. ДУХА В КАВОН, МАН.

Серед гарних лісів, при залізничній дорозі, та при гостинці головним, лежить дуже маленьке містечко, четверте від Егелберт, перестанок-стація залізниці, Кавон. Досить знова тут українців. Церкви св. Духа не знайдеш в місті, до неї треба їхати три і пів милі на північний схід від містечка, досить поганською дорогою, яка вється мов вузь серед лісової околиці. Площа церковна, двоакрова, лежить посеред ліска, чиста, рівна і гарна. На ній стоїть церква св. Духа. Збудували її самі люди, без майстра, в році 1918. Деревляна, має одну баню, коштувала \$300, викинчена в середині дошками, є один престіл та усі церковні річі. Коло церкви стоїть маленька дзвіниця з одним дзвоном.

При парохії є 15 членів, 40 дітей, Свічкове Брацтво муштин, 10 членів, жінки 16. Основниками парохії були: Іван Громик, Іван Чорнейк, Петро Мандзюк, Антін Кирилюк, Василь Кіндрат, Михайл Іванциук, Іван Соловський, Іван Дзіковський, Василь Кирилюк, Іван Гарапак, Данило Гоменюк. Найбільше натрудився над повстанням парохії Іван Громик, який не жалував ні труду свого, ні жертви. о. Сабурин перший заїхав в ці околиці та правив нашим людям Служби Божі з початку по хатах.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.І.Х. В ПАЛП РИВЕР, МАН.

Дванадцять миль на північ від Пайн Ривер, від залізниці та головного гостинця тількиж само, в цілковитої фармаській околиці, лежить двоакрова площа парохії св. Вознесення, на якій стоїть церква під цим самим іменем. Парохію засновано

в 1918 року і в тіжже році побудовано церкву. Церква деревляна, має одну баню, будована Йосифом Гарчинським, має один престіл, і усі церковні річі. Коштувала \$800. На церковній площі стоїть дзвіниця з одним дзвоном.

Щодо зорганізування парохії, то найбільше причинився о. Оленьчук, якому помагали шире усі тамошні мешканці, а спеціально Петро Дзеджера і Йосиф Кишівський. Членів є 18, дітей є 40, Свічкове Брацтво муштин нараховує 12 членів, жінки 20.

До парохії належить цвинтар, положений півтора милі від церкви на схід.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ В МІНК КРІК, МАН.

На полудні від Егелберт, тринадцять миль доброї дороги, лежить церква Пресвятої Тройці, Божий Дім молитви українських фармарів, які замешкують оселю звану Мінк Крік. Це гарна нова, велика церква, побудована в роках 1932—33 Михайлом Савчуком, майстром о. П. Ру, ЧО. Збудована в формі хреста, має одну велику посередній баню а дві менших по боках, коштувала \$7,000, викинчена гарно в середині, має усі церковні річі.

Церква Пресв. Тройці в Мінк-Крік, Ман.

Церква стоїть на двоакровій, рівній та очищеній площі, в осередку оселі, подарований на церкву Петром Сторожюком. Це вже друга церква наших поселенців в цій оселі. Першу церкву, яку тепер по збудованні нової розібрано, збудовано було в 1903 р. Стояла вона на двоакровій площі, жертвованій на церкву Юрієм Каланчуком, будована з дилів та обита дошками. Будували її брати Іван і Максим Бурденюки, коштувала було \$500. Площа, на якій стояла та перша церква, тепер служить за цвинтар.

Основники парохії: Юрій Калинчук, Петро, Юрій і Яків Сторожуки, Петро Бігун, Николай Герман, Петро Перістий. Перші збори були в хліт Юрія Калинчука. Членів парохії є 45, дітей 106. Свічкове Брацтво муштин має 15 членів, жінок 20 членів. Першим священиком, що заїхав тут, був о. Жолдак. Візитацій єпископських було кілька за єпископа Будки. Преошвищенний Юрій Василь відвідав церкву в році 1935.

З цієї околиці походить о. М. Сирич.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. В УКРАЇНІ, МАН.

Україна, це назва престанку залізничного перекрестку Егелберт. Два склепи, пошта, кілька хат і школа, ось і все що є при цій залізничній станції. Мешканці усі тут і на фармах українці. Церква св. Вознесіння стоїть чверть милі від станції на пістовакрової, рівній площі. Побудовано її в році 1927, деревляна, маленька, з одною банею, має усі церковні річи. При церкві є дзвіниця з одним дзвоном.

Парохію zorganizовано за о. Оленьчука в 1916 році, та почато будувати церкву будівничим Дмитром Рівником в пізньє році. Коли церква була майже уже викінчена, 22 червня 1927 року страшна буря перевернула її. З матеріалу цієї старої церкви побудовано теперішню.

Основниками парохії є: Михайл Балалик, Іван Шпапок, Онуфрій Гибіда, Іван Шахкєрєв. Перші збори парохії були в хаті Івана Шкаварка в 1916 році. Членів парохії є 7, дітей 25, читьє католик Василь Лідуєр. При церкві є Свїчковє Братство жінок, яке має 5 членів.

ЦЕРКВА СВ. МИХАЙЛА АРХИСТРАТИГА В ДРАЙ РИВЕР, МАН.

На північний схід від України, п'ять і пів миль дороги, на двоакрової, рівній, але залісеній площі, стоїть церква св. Михайла. Збудована в 1917 році, має форму хреста, деревляна, зверху прикрашена її баня, коштувала \$1,000, будував Іван Прокопович. На площі коло церкви стоїть дзвіниця з дзвоном.

Першим, що доїжджав в цю околицю, був о. В. Жолдак в 1902 році, який посвятив тоді площу від церкви та цвинтар. На цій площі почато будувати, однак протестанти зробили роздор і будови не докінчено. Слідуючі отці правили по хатах. Доверив за о. Оленьчука поставлено теперішню церкву. Площа зпід першої церкви служить сьогодні на цвинтар. Парохію основано в 1917 році, перші стодни були в хаті В. Караїма. Основниками є: Василь Караїм, Ізїя Кинька, Іван Прокопович, Михайл Бейко, Софрон Михайлюк. Членів парохії є 16, дітей 25. Свїчковє Братство жінок числить 10 членів. В 1937 році відідав церкву Кир Василій Вол. Ладика.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ФОРК РИВЕР, МАН.

В містечку Сифтон шлях залізничної дороги розгалужується: одна дорога біжить на північний захід до Сван Ривер через Егелберт, а друга іде впрод на північ до великого озера Вінніпегозис. Другим престанком на цій другій дорозі є містечко Форк Ривер. Мешкає досить тут наших людей. Церква св. Івана Хрестителя дежить в самому місті на гарній, чистій дві і пів акрової площі. Побудована майстром Антоном Яворським 1938 року, деревляна, коштувала \$1,500. Коло церкви не мало руштованні висять дзвни. Цвинтар зараз находиться при церкві.

Парохію основано в 1936 році за о. Пелєха, який перший мав тут богослужєння. Основники: Григорій Бурняк, Дмитро Гриньків, Дмитро Бей-

ко, Тома Боднар, Дмитро Кузник, Петро Семчишин, Іван Пакуляк, Іван Розмаринович, Михайл Гіянї, Антїн Новосад і Михайл Чорнобай. Членів парохії є 30, дітей 65, Свїчковє Братство мужини чисить 6 членів, а жінок 15. Преосвященний Кир Вол. Василій відідав церкву в 1938 році.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. В ВІННІПЕГОЗІС МІСТІ, МАН.

Над великим озером Вінніпегозис лежить досить велике місто цього самого імені що й озеро. Це чисто рибачьє місто, між якого різнонаціональними мешканцями живе також досить наших людей. Містечко гарне, спеціально в літі. Церква св. Вознесіння лежить в самім місті, в дуже гарнім місці, при залізничі, на 4 акрової площі, рівній, чистій. Це прекрасна церква, будована о. П. Ру, ЧО. деревляна, прикрашена зверху трома банями, малювана в середині, зони палустрована, має усі річи церковні, також є в церкві 26 лавок. Збудована в 1929 році, а коштувала \$12,000. Коло церкви сто-

Церква Вознесіння в Вінніпегозіс, Ман.

їть дзвіниця з дзвоном, при церкві зараз є цвинтар. Церкву побудовано за о. П. Каменецького.

Наші поселенці заїхали тут ще в 1899 році, на Служби Божї ходили аж до 1929 року до церкви Родження Пр. Д. Марії, три і пів миль від міста на північний схід. Перший раз правив в місті Службу Божу о. Сабурин в хаті Стефана Смерчанського в 1910 році. Основано парохію в 1926 році, коли були перші збори.

Основниками парохії є: Іван і Стефан Смерчанські, Іван Огризло, Стефан Тумаєк, Василь Жук, Григорій Чермак, Михайл Воляк, Іван Сас, Іван Рудяк, Василь Семчук, Тома Браток, Панько Мельничук, Дмитро Гриценко, Василь Зварич, Стефан Хома, Панько Литвин, Василь Смерчанський, Олекса Сас, Петро Огризло, Паранька Литвин, Стефан Мудрий, Мирон Григорій, Петро Петринин, Василь Литвин-старший, Стефан Августовин, Іван Ленок, Яків Зволяк і Федір Федорук. Членів парохії є 42, дітей є 32, Свїчковє Братство мужини має 11 членів, жінок 24 члени. Візитанії Преосвященного Кир Василія були в роках 1934 і 1936.

Чверть милі від церкви лежить Парохіальний Дім. Основниками його були Петро Огрізло, Юрій Литвин і Федір Маркус в 1922 році. Від 1930 року належить до тuteйшої парохії. Величина дому 52

Церква Вознесіння в Вінніпегосіс, Ман

х 24, викінчений, є сценерія, куртина, гардероба. Служить парохії на усі релігійно-національні торжества.

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ В ВІННІПЕГОСІС ФАРМИ, МАН.

Три і пів милі від міста Вінніпегосіс на полудневій схід лежить на 5 акровій, майже очищеній площі церква Рождества Пресв. Богородиці. Збудована в 1905 році, дерев'яна, помальована, має усі церковні річи та кілька лавок. Коштувала \$1,500. При церкві стоїть двіниця з дзвоном і мала Парохіальна Хата. Цвинтар зараз коло церкви. П'ятиакрову площу подарував на церкву в 1902 році Юрій Сирник.

Перші поселенці заїхали сюди в 1899 році, основано парохію в 1902 році. Основники: Кароль Бобінський, Іван Корман, Іван Белендук, Петро Процишин, Василь Біжк, Онуфрій Литвин, Ілія Корман, Панько Мельничук, Стефан Варварук, Михайл Слободзян, Іван Слободзян, Дмитро Біжк, Іван Жук, Василь, Іван і Стефан Смеречанські, Панько Литвин, Іван Сухий, Ясьм Намака, Іван Веоховський, Антін Генсіцький, Сас Станислав, Барто Сидор, Яків Зволик, Юрій Сосновський, Михайл Намака, Йосиф Хома, Юрій Сирник, Василь Литвин, Федір Назарик, Дмитро Сас.

Членів парохії є 36, дітей 23, Свічкове Брацтво мушци числить 8 членів, жінок також 8. Першим священником, який правив тут Службу Божу, був о. Куляви. Правив в хаті Сидора Бартка 1903

року. Візитація церкви була за Пресв. Кир Букі в маю 1915 року, а 1935 року відвідав церкву Пресошвенний Кир Ладика.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ В МЕДОВЛЕНДІ, МАН.

На схід від міста Вінніпегосіс, 16 миль до сходу дороги, на річній, 3 акровій площі лежить церква св. Покрови. Збудована в роках 1934-1935, вартості \$1,300, дерев'яна, з одною банею, мальована, є шість лавок і усі церковні річи. Коло церкви є двіниця з дзвоном та цвинтар.

Перші наші поселенці заїхали тут в 1906 році. Організувались в парохію 1924 року. Службу Божу в цій околиці правив першим раз о. Деларій ЧНІ, в хаті М. Сіворського 1913 р. Основники: Дмитро Ткачук, Михайл і Франко Сіворські, Павло Галька, Михайл Чокан, Михайл Угріник, Андрий Розновський, Іван Николік, Йосиф Шевчук, Максим Черничук, Давид Сраїбуш, Павло Сидор, Членів є 17, дітей 17, Свічкове Брацтво мушци жи 13 членів, тільки само членів має і жіноче. На площі церковній є Парохіальний Дім, викінчений, величина 20 х 20, є сцена, куртина, сценерія, прихід дому це прихід церкви.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ В САВТ БЕЙ, МАН.

Десять миль на північний захід від Вінніпегосіс в оселі Савт Бей, на площі двоакровій, очищеній, стоїть мала церква-капличка Успення Прч. Д. Марії. Збудовано її в році 1913 як звичайну хату, де правилось, а вигляд церкви надано її в 1933 році, коли то перебудовано її. Коштував \$500. В середині викінчена, має престіл і усі церковні річи.

Перші поселенці заїхали сюди в 1904 році, до 1912 року правилось по хатах. Перші збори парохії були в Різдвни Свята сьогож самого року. Першу Службу Божу правив в цій околиці о. Кржановський ЧСВВ в 1905 році в хаті Петра Сита Основниками парохії є: Стефан Мудрий, Іван і Василь Леня, Федь Домаєвський, Василь і Ніколай Чугаї, Антін Весоловський, Олекса Сас, Марія і Дмитро Помозибіди, Іван Хома, Петро Сміт, Петро Кузьо, Григорій Витриховський, Петро Бригизович. Членів парохії є 15, дітей 30. Цвинтар лежить зараз при церкві. Площу двоакрову під церкву і на цвинтар дарував громаді Петро Сміт з 1905 році. Пресошвенний Кир Василь Вол. Ладика відвідав церкву 4 липня 1936 року.

МІСІЯНІ СТАНИЦІ

Ривер, Ман. Це маленьке містечко лежить при головному гостинці 10 миль дороги на північний захід від Кавон, Ман. Між мешканцями цього містечка знаходиться також трохи українців, які замірюють будувати церкву.

Дак Ривер, Ман. Називається так ця осела від почти з тим самим іменем. Лежить чотиря милі на північ від Палл Ривер. Мешканці цієї осели самі наші фармари. Здалека їдуть їм до церкви в Палл Ривер, тому влязли в 1941 за діло і вже почали будувати свою церкву.

Станиці місіянї в Мінгосас, Бовсмен, Бірк Ривер, Ман.

Саскачеван

Вступ

Це осередна провінція Канади, де віють вітри, часто нагальні, рвучі зривають землю і закурюють навіть сонце в саме полудне. Провінція простора, рівна— рік мало, озера висихають, много ще солянок. Саскачеван має 251,700 квадратних миль простору—або 161,088,000 акрів, з того 5,323,800 акрів під водою. Це степова глинка, урожайна— непроглядні пшеничні лани літом.

Початок провінції у вересні 1905 року — мешканців є 991,000, з того українців 75,984 (після численні в 1936 р). Перші наші поселенці стали приїздити сюди, коли Саскачеван ще не був провінцією— в 1897 році. І коли секретар Митрополита Шенницького, о. Василь Жолдак приїхав на Ростерн коло Камінських в 1901 році, то вже застав наших людей— ба що більше в 1902 році будують там вже нашу церкву Зіслання св. Духа. А далі будують наші церкви на Сейнт Джулієн в 1903 році і на Сокалі 1904 р.

В цім самім часі настає осідає в Фюрктоні о. Ахіль Делярий, ЧНІ і починає обслуговувати околицю, далеко поза Канору, аж під Арран. Зпочатку о. Делярий був римо-католицького обряду— однак вже 1906 року приймає наш обряд і широ віддає всі свої сили для нашого народу.

На полудні від Фюрктону, в Ярославі, будують церкву вже в 1903 р.

На Антонівці, на північ від Канори, о. Делярий ЧНІ, править в хаті Демка Дутчака 1904 р., а 1906 року вже будують нашу церкву, котра стоїть досі.

В 1904 р. будують так само нашу церкву в Олеші, на північ від Бюженен.

І коли в 1910 р. приїхав Митрополит Шенницький і відвідав наші околиці кругом Альвені, Принц Алберт і Фюрктону, то застав вже багато організованих парохій, збудованих церков і загальне бажання вірних мати свого єпископа. Вислідом тих відвідан була "Адреса," яку Митрополит ви-

дав у Львові 18 марта 1911 і розіслав всім єпископам. А 15 липня 1912 був вже іменованний наш єпископ для Канади в особі Пресвященного Будак.

В многих парохіях є свої Церковні Доми з ріжними назвами. Коли згадано наші Доми, то тільки ті, що забезпечені інкорпорацією і не можуть попасти в чужі руки. Вартість нашого релігійного і народного майна в провінції переходить в грубі сотки тисячів.

В провінції працює нині 27 священників— з того 11 світських, а 16 Монахів, Чина Найсв. Ізбавителя. Окремо мають свої монастирі і працюють Сестри Службинці в трох станицях. Існують наша бурса БУК-а ім. о. Маркіана Шашкевича в Саскатуні, колегія св. Росифа в Фюрктоні, котру ведуть Брати Хр. Шкіла, Новіцян, Великий Семінар і друкарня оо. Редемптористів у Фюрктоні.

З малих початків виросло велике дерево. Повстали многи і красні святі церкви Божі, що перебули тяжку борбу за душу нашого народу і побідили. На цю провінцію особливо насунула хмара сектанства, що нашла свою опору в захопленим Інституті в Саскатуні, на котрий наші вірні складали жертви. Ця установа стала згодом для автокефальних місійним центром, з котрої виходили ряди їхніх місіонерів і займаючи різні посади в провінції при кожній нагоді дбали про поширення сектанства. Однак мимо всіх напорів наша Церква не тільки затримала становище, але поклавши всі перепони тепер пишно розростається.

Всі дані про парохії та місійні станиці подала отці парохії на основі первісних записок церков, або оповідань віродостойних очевидців. Деякі спогяди тих очевидців подано, як вони тепер перекладають.

о. Степан Семчук.

Округ Кадворт, Саск.

ЦЕРКВА ПР. ЄВХАРИСТІЇ В КАДВОРТ, САСК.

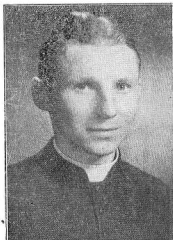
В місті в осередку оселі, на триакровій площі стоїть наша церква Пр. Євхаристії в містечку Кадворт, Саск. Членів 40, дітей 150. В місцевій школі вчить двох наших учителів.

Парохія повстала через частинне відлучення від великої парохії Спаса, що є 5 миль від Кадворт

Церква Пресв. Євхаристії в Кадворт, Саск.

на південний захід. До містечка прибували люди і не хотіли їздити на фарми на богослуження. У виду тих потреб Василь Свєнтак з другими зорганізував парохію при допомозі о. Дрогомирецько-

Пресв. о. А. Чубалєський

го і збудували гарний будинок з дерева в 1928 р. Бувував Гринько Борис коштом \$8,000. Напереді церкви є дві бані, в середині є три престоли, лав-

ки. Все помальоване Павлом Заболотним. Богато поміг в праці місцевий управитель хору, дяк і власник готелю Стефан Кузьма.

Обслуговували парохію і округ отці: Дрогомирецький, Сулятицький, Решетіло, Гумєнок і Цимбалістий.

Посвячення угільного каменя було в 1929 р. Окружний з'їзд БУК-а був в 1935 р. Місія була в 1939 р. під проводом о. В. Краєвського ЧНІ.

Побіч церкви є цвинтар, на ній дзвіниця з одним дзвоном.

ЦЕРКВА СВ. ДИМИТРІЯ біля Підскального, КАДВОРТ, САСК.

Пять миль на схід від міста Альєєні, серед гущі нашого населення, на триакровій площі стоїть наша церква серед горів і лісків. Членів 20, дітей 30, вчать наші учителі.

Основиниками парохії були: Павло Кокуруз, Яків Шавадуцький, Михайло Стадник, Михайло Романко, Василь Кузьмінчук, Федь Коваленко, Яків Іванух, Петро Семак, Іван Канапіла, Іван Підскальний, Никола Жмуд, Василь Білоросюк, Про-

Церква св. Димитрія і дзвіниця біля Підскального в Кадворт

кп Заброцький, Михайло Дяків, Максим Жмуд і Ів. Підскальний (другий).

Парохія повстала в 1910 році. Церкву бувував Павло Кокуруз, коштом \$500, з дошок. Все помальоване.

При церкві є дзвіниця з дзвоном.

Пресвященний Ладика відвідав церкву в 1930 році.

Пів милі від церкви є цвинтар.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.НІХ. В ГОРАХ, САСК.

Чотири милі від містечка Карпентер при одній тільки дорозі серед горів стоїть наша церква. Площа церковна обіймає 12 і пів акрів землі. Членів 18, дітей 40, учителі наші.

Основиниками парохії були: Михайло Котелко, Антін Савицький, Тимко Буренний, Іван Янців, Тимофій Баранецький, Григор Корнин, Михайло Котелко, Олекса Котелко, Андарій Бамбух, Ілько Мантга, Матей Савицький, Лєсів і Василів, Данило Савицький, Олекса Котелко.

Ця церква по Альвені, це друга найстарша в околиці. Наші поселенці приїхали сюди ще в 1901 році. Мешкали по лісах в землянках, доріг не було, тільки індіанські стежки. Чоловік, що дарував землю від церкви, сам не знав, де його земля кінчиться, як показалося потім, коли інженіри прийшли вимірювати фарми. Люди були тоді побожні. Головним організатором парохії був тоді Михайло Котелько, чоловік побожний, що знав цілу біблію і вмів розказати про кожне свято в році. За його починком стали будувати церкву в 1904 р. Кожний член мав дати десять штук дерева, \$10 готівкою і мав допомогти робити. Будівничим був Котельмах, будова коштувала \$400.

Стара церква з бервен, оббита дошками, має посередині малу баню. Є один престіл, все помальоване.

Першим священником був о. Строцький, що доїздив сюди з Альвені. В 1936 р. відвідав парохію Преосвященний Ладика.

При церкві є дзвіниця з дзвоном, а далі цвинтар.

ЦЕРКВА ПР. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО КОЛО ГАВРИЛЮКВ, САСК.

П'ять миль на північ від міста Дани, на 1 акровій площі, при загібі дороги стоїть наша церква. Її коло ється гостинище ч. 5. Членів 7, дітей 22, в школі вчить наш учитель.

Основицями парохії були: Іван, Писиф і Франко Томпальські, Іван Боднар, Антін Бідулка, Максим Пирожук, Никола Гаврилюк, Григорій Ванджур— за о. Федоронька в 1928 р.

Церкву будував Задорожний коштом \$1,800 з дошок. В середині є один престіл. Люди тут дуже добрі, кожний раз многі приступають до св. Сповіді і до св. Причастя, священника поважають. В 1936 р. парохію відвідав Преосвященний Ладика.

При церкві є дзвін на стовпах і цвинтар.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.Х. КОЛО КАДВОРТ, САСК.

Площа чиста, рівна, 5 акрів, звана "коло Соломиного." Від міста і залізниці півнята милі. Дороги доступні. Членів 40, дітей 40. В школах вчать наші учителі. При парохії є відділ БУК-а.

Церква св. Спаса коло Кадворт

Основицями парохії були Онуфрій Шавага, Іван Баралецький, Іван Дубик. Нову церкву збудували в 1934 р. за о. П. Решетила коштом \$4,100. Будував Йос. Янушевський. Будинок з дошок, дві малі бані напереді, одна велика посередині. Все помальоване. Є один престіл. Преосвященний Ладика посвятив церкву в 1936 р.

Обслуговували парохію отці: Андрухович, Черепаняк, Филіма, Дрогомирецький, Сулятицький, Пасічник, Решетило, Гуме-

нюк. З початку доїжджали сюди священники з Альвені— тепер з Кадворт.

При церкві є цвинтар, дзвіниця з одним дзвоном і Дім ім. Митр. Шептицького. Величина До-

Церква св. Спаса коло Кадворт, Саск.

му 22 x 36, є сцена, куртина, гардероба. Приїзди ідуть на добро церкви. При Домі є Аматорський Гурток.

ЦЕРКВА СВ. ПАРАСКЕВІ В ТВЕЙ, САСК.

На двоакровій площі, 2 милі від містечка Твей, стоїть наша церква в осередку оселі. Членів 25, дітей 90. В трох школах вчать наші учителі. При парохії є Жіноче товариство.

Основицями парохії були Петро Гой, Яно

Церква св. Параскеві в Твей, Саск.

Сарчук, Петро Оренчук, Роман Костюк, Василь Гой, Марко Гаврилюк, Мартин Зінь, Федь Васильшин, Стефан Сечина, Петро Карасюк, Іван Пригудла, Стефан Гулявський. Перші збори були в 1903

році в хаті Василя Гой, але не було єдності в поглядах. Вкінці рішили, щоби Василишин написав до свого пароха о. Мих. Кордуби в Радехівщині і запитав в цій справі. Відповідь о. Кордуби рішила справу. В році 1904 почали будувати церкву. Будували з дерева Василь Гой, М. Зінь і Йосиф Солюмон коштом яких \$300. Бервена обшили дошками, поцалювали і так церква стоїть досі. Є один престіл.

Преосвященний Ладика відвідав церкву в 1936 р. В слідуючій році о. Дм. Гаврилюк, ЧНІ. давав місію.

При церкві є дзвіниця з дзвоном, цвинтар і Народний Дім, 42 х 26, зі сценюю, спесерією і гардеробю. Приходи ідуть на добро церкви.

При НДомі є Хор і Амарторський Гурток.

ЦЕРКВА ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА В ПІТЕРСОН, САСК.

Церква є в містечку на площі 1 1/2 акрів землі. Членів 23, дітей 20, в школі вчить одна наша учителька.

Основниками парохії були: Максим Товстєга, Йосиф Смогай, Гнат Дідур, Кирила Дідур, Іван Матіашин, Микола Гняздовський, Матвій Миронок, Антін Кучабський, Михайло Слухінський, Яків Махдра. Церкву збудували в 1926 р. коштом \$1,700. Будували всі спільно з дощок. Напереді є дві бачи, все помальоване. Є три престולי і лавки.

З початку парохію обслуговували отці з Саскагана — потім з Кадворт. Першим парохом був о. М. Оленьчук.

В р. 1936 Преосвященний Ладика посвятив церкву.

При церкві є дзвіниця з дзвоном і цвинтар.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ДАНІ, САСК.

З боку оселі, дві милі від міста, на горбі стоїть наша церква. Членів 7, дітей 12, в школі наші учтелі.

Церква св. Івана Хрестителя в Дані, Саск.

Основниками парохії були: Михайло Місюра, Ілляйло Пердюга, Теодор Слухінський, Стефан

Слухінський, Іван Слухінський, Павло Місюра, Максим Захарук, Михайло Сосновський, Іван Лещини, Дмитро Місюра, Никола Місюра, Іван Комарницький, Никола Гняздовський, Юрко Матішин, Михайло Шарановський, Федь Фартушинський, Лесь Маніла, Прокій Лесько, Іван Гарасим. Деякі вже померли, інші вихали, другі перейшли до нашої парохії на Пітерсон.

Парохія основана в 1915 р. Церкву будували годі Бляжко Макогонок коштом \$2,000. Церква дерев'яна з дощок, одна будня посередині. Зразу будували прямокутний будинок, потім додали вид хреста. Все помальоване.

Першу відправу тут мав о. Гура, за о. Оленьчука добудували від хреста. Преосвященний Будка благословив церкву в 1918 р. Преосвященний Ладика відвідав парохію в 1936 р.

При церкві є дзвіниця з дзвоном. Цвнтарі милі від церкви є цвинтар, площа має 10 акрів.

МІСІЙНА СТАНИЦЯ У ВАКАВ, САСК.

На лівніч від Кадворт є гарне вузлове залізничне містечко Вакав. Живе тут група рухливих українців, однак вірою сильно роздроблені і розбиті. Є тут всі можливі віри, подібно як в Канорі, Саск. Тому українці обезсилені і без того значиння, яке повинні мати щодо числа населення.

Льоти під будову церкви закуплені і ждуть, коли вкінці зачнуть будувати Дім Божий, так дуже потрібний для околиці.

Відправа покищо два-три рази до року. В поблизу є гарне літнисько і рибне озеро.

ЦЕРКВА СВ. УСПЕННЯ В ЕЛЛОВ КРИК, САСК.

На двох льотах в містечку стоїть наша церква. Членів 15, дітей 30.

В хаті Олекси Волковича в 1931 р. були перші збори в справі будови церкви. В хаті Томка Попіля було в марті тогож року перше богослуження. По відправі були збори. Але ріжнились думками, де будувати церкву. Одні хотіли таки там, інші в місті. Зложили гроші і купили місце на фермі Т. Попіля. Пізніше рішили церкву таки будувати в місті, а на цім старім місці є цвинтар. Організаторами парохії були: о. Семчук, Олекса Волкович, Василь Стефанюк, Никола Стефанюк, Гаврило Гнатюк, Шентницькі.

Церкву будували Гаврило Гнатюк коштом \$350. з дощок в 1937 р. Будинок звичайний. Люди в околиці розбиті і розсварені кудриківщиною.

Три милі від церкви на 2 акрах землі є цвинтар. Доїзд не є догідний.

Округ Принц Алберт, Саск.

ЦЕРКВА СВ. ЮРІЯ В ПРИНЦ АЛБЕРТ, САСК.

З початку наші люди ходили до місцевої французької катедрі на богослуження. Коли на Самбург став доїздити о. Филіма, Дмитро Гадада надав думку, щоби священник відвідав Принц Алберт. Французький священник на просьбу наших людей позволив пивницю під церквою на нашу відправу. По богослуженню о. Филіма закликав всіх до хати

Всеч. в. Т. Кошаба

Теодора Гадади на нараді і тоді вибрано перший заряд нашої парохії в особах: Теодор Гадада, Микола Кулешський, А. Катамай. Всі присутні згодилися дати по \$25 на будову власної церкви. Крім численних першими фундаторами парохії були: Максименко, Ілія Іванів, Т. Маловський, Пушка, Пилип Гола, Лисак і другі. За зложені гроші купили в місті три льоті землі і 1920 р. збудували тут церкву. На тій самій землі згодом збудували Народний Дім. По о. Филіма парохію обслуговували отці: П. Каменецький, Андрухович, Роздольський, Решетло, Демків, Дрогомирський, Горшко і о. Кошаба.

Членів є 40, при церкві ведеться Рідна Школа. Літом 1940 р. церкву добудовано коштом \$700.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В САМБУРГ, САСК.

Наше поселення починається тому 35 літ, коли ше кругом були болота і ліси. Першими, що сюди приїхали, були: Григорій Зеленецький, а далі брати Шклярі, Ів. Адамко, Данило Франчук, Дмитро

Гадада, Мілько Трач, Теодор Трач і другі. Всі були бідні, однак віруючі. По хатах сходилися і співали утрено. Так голубили думку про будову власної церкви. Зимом стигали дерево, але літом розідалися по заробітках. В 1917 р. Василь Социшин подарував три акри землі і почалася будова. Перший зачав робити Іван Романчук, а за ним другі приходили і помагали. Вибрали заряд з таких осіб: Іван Романчук, Петро Радницький, Василь Верхола — членів було тоді 25. Першим священником, що тут заїхав, був о. Черепанюк — потім їздили отці з Гефорта. Церква помальована.

При церкві добудовано пізніше дзвіницю і купили 2 дзвони. Мілько Шкляр дарував кивот — а Григорій Зеленецький дарував паук, диван, літари, хрест і статую воскресення.

В 1935 р. була місія, якою проводив о. Шевкович, ЧНІ. Сестри Салужбинці вчуть Рідну Школу і катехизм літом, підчас ваканцій.

Тепер парохія має 30 членів.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В МІТПАРК, САСК.

30 миль на північний схід від Принц Алберт є наша колонія. Давніше тут було много вод, лісів, озер — повно риб, оленів, вовків, лисів, їд. Наші люди стали заїздити сюди в 1907 році. Першими приїхали Роман Кравець, Дмитро Семчук, Войтко Сухораб, Іван Краєцький, Дмитро Билей, Пилип Короліщук. Мешкали в ліпнянках, робили волами, корчували ліси. В 1910 році загоstowne до Принц Алберт Митрополит Шептицький з о. Филімовим, ЧСВВ — богослуження було у французькій катедрі. Богато народу прибули з усіх сторін, многи сповідалися і приступали до св. Причастя. Митрополит зважав, щоби оберігалися перед сьтантами, щоби трималися своєї віри, давав багато вказівок, які люди тямлять досі.

Першим нашим священником, що став нас обслуговувати стало, був о. Пасічник, відправляв в школі.

Церкву будували: Іван Семчук, Іван Сухораб, Іван Кравець, Роман Маловський — коли звязли бервена і стали тесати, тоді приступили ше: Дмитро Билей, Луць Крип, Іван Тихоліз і другі. Так збудували церкву в 1917 р. Потім вийшли в 1919 р. Першу відправу в цій церкві мав о. Филіма, доїзжав 4 рази до року.

Один фелон до церкви купив Роман Кравець хоругви Ева Сухораб і Олена Крип.

Церкву знова добудовано за о. Горшко, коштом \$600.

Літом 1940 р. була тут місія, яку мав о. Дя. Гаврилюк, ЧНІ — так само Сестри вчили катехизм, о. Горшко організував відділ УЖО, що має хор і співає під управом П. Тихоліза.

Членів має парохія 30 — при церкві є Сестрині.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В БРУКСБІ, САСК.

Перші поселенці приїхали сюди в 1904 р. Тоді річка Киревт Ривер була повна по береги— ніяк висохла. Приїхали тоді Степан Курик, Озарко Нірванський, Степан Арсеній а по ім друзі. В 1907 р. пішли перший раз коледувати на церкву і тоді заклали давали \$4.45. В 1908 р. зайняв сюди перший наш священник о. Андрухович, а тому по наш священник рідко тільки навідався, наші люди бодай тричі до року спроваджували французького отця на відправу з Стар Сіті. Два рази приїздив з Альвени о. Андрухович, а виїздили до Мелфорд біками.

Площу під церкву дарував Роман Юрчишин, а під цвинтар Василь Панчишин, по два акри. о. Андрухович посвятив площу в 1912 р. Тоді стали будувати церкву і до року збудували коштом \$950. Перший заряд тоді творили: Осип Пригула, Ва-

Чи не катехизація дітей і молоді в Бруксбі, Саск., 1935 р. (о. Дрогопирський і Сестра).

силь Москаль, Василь Панчишин. При церкві поставили дзвіницю з 2 дзвонами. Потім доїздили сюди о. Сабурен, о. Черепаник, о. Кузьма, о. Шумський, о. Сарматюк і другі отці з Геффорд.

1918 р. збудували Народний Дім— але тому, що не був заінкорпорований захопили його в свої руки автокефальні. Роздор в громаді зробив один, що приїхав до нас із "відчитом" і так розбив громаду на двоє. Коли наша парохія в Толстой вела боротьбу, тоді наші парохіяни післали їм на поміч \$50. Автокефальні хотіли також захопити нашу церкву, але не їм не вдалося.

Просвещений Будка відвідав церкву два рази, а Пресошвященный Ладика раз в 1930 році.

Тепер маємо при церкві новий Народний Дім, заінкорпорований, 100 x 40, ім. о. Мартина Пашкевича. В 1930 р. о. Шиншювич ЧНН. давав в нас місто.

При церкві є дзвіниця. В церкві є іконостас, спроваджений в 1925 році ціною \$850. З боку збудовано стайню ліи 50 пар коний в 1930 р.

Катехизація дітей парохії Бруксбі, Саск., під проводом Всеч. о. парохі М. Гур'юга та Сестер Сюзанетер П.И.Д.М., учительки катехизму, 1941 р.

ЦЕРКВА СВ. МИХАИЛА В ГРОНЛІД, САСК.

Мала деревляна церква збудована дією 1919 року.

Перші поселенці приїхали сюди в 1908 р.— Микита Пеласх, Василь Кузьма. В 1909 р. приїхав сюди Григорій Бурлак і другі.

Основоцями церкви були: Котль Кочковський, Гр. Бурлак, Петро Бурлак, Ів. Бурлак, Василь Пеласх, Аст'ян Кузьма, Микита Кузьма, Клошю Ядсий. Будова коштувала \$1.000. Люди шевли вель метеріал і самі стварики від шведом Луки Корещького.

Першим нашим священником був отц Черепаник.

Парохія має тепер 24 членів. Церква помальована, при ній є дзвіниця і дзвін, який дарували Венямин Х'юда і М'яч Ядшиник. Кивот купив Куба Горник.

Українські католицькі юнаки в Бруксбі, Саск., 1941 р.

ПАРОХІЯ ВОЗНЕСЕННЯ ГНІХ. В НІПАВІН, САСК.

11 миль на схід від міста Ніпавін на фермі Гр. Пушкаренка є площа для будови церкви і цвинтар. Парохія zorganizована 1939 р., наші поселенці за мешкують околицю від 10 літ.

Першим став доіздити сюди о. Н. Демків.

Основниками парохії були: Никола Гулька і Гр. Пушкаренко, що дарував три акри. Всіх членів тепер 20. Зимом 1940 члени нарізали дощок і будуть будувати церкву. Відправи покищо по хатах.

ЦЕРКВА СВ. ПЕТРА І ПАВЛА В ШИПМЕН, САСК.

50 миль на північний схід від Принц Алберт є Шипмен. Наші люди приїхали сюди тому 15 літ. Перше богослуження правив тут в 1930 р. о. Н. Демків в хаті Василя Басараба.

В 1931 р. збудували церкву. В 1933 поставили Народний Дім, одиак автокефальні захопили його, бо не був заінкорпорований. Боротьба по-

чалася в 1936 р. і кудриківці хотіли навіть захопити нашу церкву, але це вже їм не вдалося.

Тепер парохія має 12 членів. Щорічно проводять Сестри і вчать катехизм. В 1939 р. парохія збудувала свій Народний Дім, але злочинці спалили його зі званстю літом 1940 р.

Фелон до церкви купив Василь Соколюк, обирає Пречистої постарав Василь Сухораб.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В МАРЛІН, САСК.

Відправи відбуваються покищо в Народній Домі. Парохію zorganizовував о. Мих. Горощко — членів 25. В 1940 р. була першим раз катехизація дітей.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В ДЖУНІОР, САСК.

Цілоком нове поселення. о. Мих. Горощко відвідує околицю.

Округ Геффорд, Саск.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ЄВХАРИСТІ В ГЕФФОРД, САСК.

Церква стоїть на двох акрах рівної, вигідної площі в містечку. Парохія є під візванням Пр.

Церква Пресв. Евхаристії в Геффорд, Саск.

Евхаристії, членів 46, дітей близько 100. В міській школі вчать три українських учителів і один англійський. В поблизьких школах в Лост Лейк і Ленглі також вчать наші учителі.

При церкві є Свічкове братство і Апостольство Молитви, zorganizоване 1938 р. Існує також відділ БУК-а.

Всеч. о. Н. Дрогомирський

Членами основниками були: Павло Палагіцький, Теодор Жиличин, Іван Гюбран, Григорій Зарубяк, Іван Палагіцький, Іван Багнок, Гнат Барто, Данило Бойко, Володимир Гриняк, Петро Зарубяк і Іван Ярошак.

Тресті і піоніри будували церкву Преси. Екзархистії в Гефорд, Саск. Сидять зліва на право: Т. Ян-чин, Ів. Поїран, П. Палагіцький, о. Н. Дрогомирський, Тома Бурака, Ізольо Гунчак, Ів. Палагіцький.

Нову церкву збудували в 1917 році на вид креста, з одною великою банею посередині, а двома малими на фронті. Церква дерев'яна, має 3 престоли, мальована. Будував Янішевський, ма-гловав Лилинський — коштом разом \$10,000.

Перші поселенці прийшли сюди в 1905 р. Най-більше місто було тоді Ростери — 65 миль на схід. В 1912 році почали будувати залізну дорогу і тоді наше поселення стало зростати. Так повстало міс-течко Гефорд і хоча не було ще сталих священи-ків люди відчували потребу церкви. Першим свяще-ником приїжджав сюди а Фиш Крік о. Андрухович, Потім о. Василевич і о. Крижанівський, ЧСВВ. В 1917 р. Пресвященний Будака прислав молодого і свєрґчного священика о. Сарматюка до сталого об-слуґи околиці. І тоді люди взялися щиро до пра-

ці, зібрали гроші і збудували гарну церкву, яка стоїть досі. Опісля обслуґували околицю ті свя-щенники: Філіма, П. Камеєцький, Кс. Роздольсь-кий, за котрого помалявано церкву в середині і куплено хату для священика — о. Н. Демків, і о. Дрогомирський, за котрого відновлено помеш-кання для священика, церкву, куплено лавки і збу-довано церковну домівку побіч церкви. Церкву посвятив Пресвященний Будака. В 1918 р. була 8-днівна місія під проводом о. Л. Боского, ЧНІ, відчас якої на донос відступників арештовано Пресвященного Будку і о. Боского, однак суд звільнив їх. Пресвященний Ладика відвідав цер-кву в 1933 і 1936 р. В 1934 р. була 12-днівна місія під проводом о. Труха ЧСВВ, а в 1936 р. відно-влення місії під проводом о. Гр. Шишковича, ЧНІ.

Піонірки з геварішіємьюю сестричниця церкви в Гефорд, Саск. Зліва на право: пп. Катр. Пецюва, Ол. Бурака, Вас. Зибчич, Мр. Черній, Пароса Гунчак.

В 1938 р. парохія обходила 950-літній ювілей Хрещення України, а в 1940 р. була 8-денна місія під проводом о. В. Краєвського, ЧНІ. В 1937 р. прибув з України о. М. Горощко, що був помічником священником в Гефорді і оснував Українське Католицьке Юнацтво (УКЮ).

Парохія має цвинтар, 2 акри землі, пів мліл за містом.

Парохіальна домівка є побіч церкви, 35 x 20, збудована 1939 р., під зарядом урядників парохії. В домівці є сходниці УКЮ, що мають 62 членів, БУК-а, є проби представлень, співу, різні підприємства.

ЦЕРКВА ВОВЕДЕННЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ БІЛЯ ВЕЛИЧКА

Стоїть на триакровій площі, яку подарував Іван Величко. Звідси й назва. Членів 14, дітей 26. В школі "Русь" вчуть дві наші учительки. При парохії є Свічкове братство і відділ УКЮ, що має 34 членів.

Церкву збудували в 1911 р. на вид хреста, з малою банею посередні. Є один престіл і іконостас. Біля церкви є дзвіниця, а далі цвинтар.

Спогади Івана Совишина

Церкву збудували в 1911 р. на фермі Івана Величка. Були то часи, що люди приїжджали зі Старого краю і забирали шільні місця і вже дехто мав навіть сто акрів виробленої землі. А що земля нова і красно родила, кожний чувся щасливим. Лише не доставало одного, а це церкви. Приїде неділя, сходимось то тут, то там. І перша балачка починається про церкву. Українських католицьких священників було в Канаді мало, то з чого кристали всіякі провідисвіти і колотили між людьми всяким дурманом, так що кожді збори розбивалися і найліпші приятелі виходили з них ворогами. Один хотів незалежної церкви, другий православної, третій католицької. І ми добилися свого на саме Благовіщення 1911 року. Було це у второк і день був гарний, весняний, сніг вже стопився, лише десь несли були ще сліди зими. Отож збори випали щасливо. Прийшло до порозуміння і за почином Ів. Совишина повстав комітет, до которого увійшли: голова—Іван Совишин, організатор Іван Величко, писар Микита Когут. Комітет зараз взявся до праці. Другого дня поїхали до Редисон і

згодили матеріял на будову. Іван Совишин згодився за майстра. Перші фундатори були такі: Іван Величко, Іван Вінтонік, Іван Свідрович, Іван Кормиш, Іван Плото, Іван Яремович, Іван Совишин, Іван Раваик, Іван Цалін, Іван Семко, Яс Яремович, Никола Істрів, Стефан Бицкал, Михайло Цалінок, Константин Кузик, Никола Ощипок, Пилип Братко, Юрко Ромашський, Володислав Гжибовський, Григор Кормиш і Дмитро Томин.

Мало було нам усім, коли матеріял привезли на то місце, де мала будуватися церква. В наступну неділю зійшлися туди всі члени. Совишин розклав дошки, щоб кожний видав, як завелика буде церква, всі увійшли в середину, повклякали і молилися, щоб Бог допоміг збудувати святиню, яку залишили в Старім Краю. І молилися щиро. Бог вислухав молитву і на саме Вознесення 1911 р. ми мали перше богослуження, котре правив о. Василевич. Храм церкви мав бути на Благовіщення. Але коли потім прийшов інший заряд, храм перенесли на Воведіння.

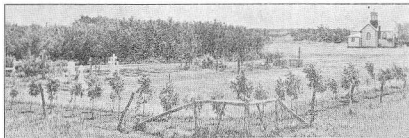
Церква довгий час стояла записана на трох людей. Але всяка біда чиналася нас, був клопіт, драчки, а навіть не обійшлося без суду. Отож ми записали церкву на церковну громаду (заїкорпорували) і тепер маємо святій спокій.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В ОРЛІВ, САСК.

Церква стоїть на горбі, серед лісів, 12 миль дороги від залізниці, на красній вичищеній площі. Доїзд догідний. Членів 18, дітей 38. В двох поблизьких школах вчуть наші учителі.

Членами основниками парохії були: Роман Жеребецький, Іван Шевчук, Діоніз Дідич, Іван Бойко, Василь Подолок, Василь Мамчур, Онуфрій Свистун, Никола Боклащук, Іван Свистун, Василь Луцки, Михайло Якимчук, Стефан Теслюк, Михайло Сколик, Кипріян Олійник, Стефан Хоміцький, Ілько Подолок, Луць Возник, Павло Шевчук, Стефан Матвішин, Василь Жеребецький. Всі горюлися до церкви як одна родина. Коли Ст. Теслюковини померла маленька дитина, зачали думати, де її похоронити. Зійшлися люди і вибрали площу на цвинтар. Там збудували потім церкву в 1910 році, 40 x 30. Майстром при будові був Петро Котельмах а всі помагали спільно. Церква з дощок, помальована, має 2 престоли і хори. Все коштує \$2,800.

Всі підприємства парохіальні є в Орлів школі.

Церква св. Духа в Орлів (наше Ордер), Саск. Парохіальний цвинтар.

Північ і теперішні трести церкви св. Духа, Орвін, Саск. (навіо Кридор), з в. парохом Н. Дроголицьким.

Площа церковна має 4 акри землі, на ній є шпитер.

Першу відправу мав в церкві о. Василевич в 1890 році, а потім майже всі перші священники по черзі відвідали нашу церкву.

Церкву освятив Пресвященний Ладика 4 червня 1933 р.

Подав Онуфрій Свистун.

ЦЕРКВА СВ. ДИМИТРИЯ В КРИДОР, САСК.

Церква стоїть на високім горбі, на двоакровій місці, яку подарував Ол. Воробець. Площа чис-
ця красна, доступ вигідний. Членів 37, дітей 88—

в містечку є вища школа а на фармах школи "Україна," "Збараж" і "Запороже", де вчать наші учителі. При церкві є Свічкове Брацтво, Апостольство Молитви, засноване в 1936 р.—БВК і УКЮ.

Члени основники парохії є: Петро Харко, Теодор Луцки, Юстин Воробець, Михайло Харко, Стефан Романюк, Григорій Саганський, Пилип Саганський, Ол. Воробець. Парохію основано в 1910 році, церкву будував Григорій Саганський з допомогою парохіян. Вона дерев'яна, має одну баню посередні, помальована, має один престіл, простора— кошти \$2,000.

Околицю замешкують люди з Сокальщини і вони зараз по приїзді збудували церкву. Площу подарував Ол. Воробець і церкву поставили в 1910

Північні будови церкви в Кридор, Саск., з теперішніми сестричками.

Церква св. Дмитрія в Кріддор, Саск. Біля церкви стоїть вист. о. Н. Дрогомирський.

році. До 1917 року, коли прийшов сталий священик, околицю відвідували по черзі: о. Василевич, о. Крижановський, ЧСВВ, о. Кузьма, котрий дарував для парохії гарну бібліотеку з 150 книжок— о. Черепаняк, о. Роздольський, о. Шумський, а від 1917 о. Сарматов, о. Філіма, о. П. Каменський, о. Кс. Роздольський, о. Н. Демків, о. Горощко, о. Дрогомирський. В 1919 році церкву віддав Преосвященній Будка.

При церкві стоїть мурована дзвіниця, що коштувала \$1,350. Є три дзвони. В містечку Кріддор церква має 5 лотів, де намічується будова нової церкви.

При церкві є цвинтар.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ БІЛЯ ПАРХОМИ

Церква стоїть на 4-акровій площі посеред нішого поселення, доїзд добрий. Членів 20, дітей 43. В школі "Угрінів" вчить наш учитель. При парохії є відділ УЖЮ.

В 1909 році збудували тут найстаршу в цій околиці малу дерев'яну церквичку члени основники: Семен Пархома, Стефан Кашуба, Йосафат Козак, Теодор Войтюк, Ілько Чабан, Юрко Харя, Іван Сміль, Петро Сліпчук.

В 1928 році на місце старої церкви збудували нову дерев'яну з одною банею посередині, обширну. В церкві є один престіл. Кошти будови \$3,000.

В 1940 році помалювали церкву в середині арт. Брик, коштом \$350.

В 1933 р. церкву відвідав Преосвященний Лідика. До старої церкви доїжджали всі наші перші священики— до нової отці з Геффорд.

При церкві є дзвіниця і два дзвони. Цвинтар при церкві.

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА В КРИДОР-СІЧ

Церква стоїть на горбоватій двоакровій площі в осередку парохії, доїзд добрий. Членів 14, дітей 36. В школі "Січ" вчить наш учитель. При церкві є Свічкове Брацтво мужчин і жінщин.

Члени основники були: Яків Садловський, Василь Бабійчук, Никола Павелко, Єронім Гайдуевич, Теодор Насевич, Петро Кулик, Теодор Садловський, Андрій Садловський, Стефан Марчук, Гриць Щьона, Дмитро Гарасимко, Іван Санчук, Семко Буй, Василь Рошук, Михайло Ганішак, Тома Полос, Василь Колодій, Стах Насевич, Михайло Лозовчук.

Церкву будували парохіяни самі в 1937 році. Церква обширна 50 x 20, на вид хреста, з банею посередині, дерев'яна і помалювана. Престіл одяг.

Люди замешкали околицю в 1916 році і з початку ходили до церкви св. Дмитрія в Кріддор.

Повіра будови церкви в Кріддор, Саск., з теперішними трестами і о. Н. Дрогомирський, парохий.

Коли доробилися, бажали стати повними членами парохії в Кридор. Тоді кридорці забажали від них уділи в сумі \$25. Вони радніше збудували власну церкву. Будову почали в 1934 році. Угольний камінь посвятив Преосвященний Ладика в 1937 році.

Цвинтар є три милі від церкви на горбовині. Кошти будови церкви \$3,000.

ЦЕРКВА СВ. ПЕТРА І ПАВЛА В АЛБЕРТАВІ, САСК.

Церква стоїть на півтора-акровій площі, рівній, чистій, в осередку парохії, 9 миль від півночі Албертаві, 15 миль від Гефорд, доступ вигідний. Членів 17, дітей 43. В двох школах: "Албертаві" і "Денкестер" вчать наші учителі. При церкві є сім'юв братство мушци і жінщини.

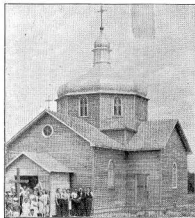
Члени основники є: Яків Клиничук, Йосиф Клиничук, Василь Клиничук, Михайло Топорівський, Луїс Топорівський, Василь Кучера, Іван Дума, Федір Лаашук. Церкву будував Вас. Клиничук в 1927 році— будинок звичайний, без бань. Церква кльована знадвору в 1936 році. Є один престія. Церкву обслуговували отці: Роздольський, Демків і Дрогомирський.

В 1912 році Яків Клиничук подарував площу і в саїлі з латинниками збудували церкву. Однак коли латинники довідалися, що церква інкорпорована на нашу парохію, вночі перетягнули будинок на свою площу. Почався судовий процес. Однак Преосвященний Паскаль, римо-католицький єпископ з Принц Алберт вмішався в справу, дав гроші, щоби сплатити українцям. За ці гроші на старій площі збудовано нову церкву 1927 р.

Цвинтар біля Церкви посвятив о. Кс. Роздольський.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В АЛТИКЕЯНІ, САСК.

Стоїть на рівній, очищеній, двоакровій площі, в осередку нашої парохії, доступ догідний. Членів 26, дітей 37. В школі "Ореа" вчать наші учи-

Церква св. Івана Хрестителя в Алтикеян, Саск.

тель. При церкві є Свічкові Брацтва.

В 1916 році члени основники: Василь Іванчина, Іван Кошлій, Василь Дубик, Федь Коссак, Михайло Прокій, Петро Давидович, Юрій Бицкал, Р. Никифорок, І. Санчук, Ів. Москалик, К. Жовток і В. Будатійні—збудували маленьку дерев'яну церквою. В 1932 році рішення церкву інкорпоровати, але писар парохії Юрко Бицкал затримав запис а описля деяких збунтував і почалася колотня, яка довела до церковного процесу. В 1933 р. наші парохіяни згодилися сплатити збунтованим за роботу і матеріял. Усталено суму \$400. Та заки люди зложили гроші, Юрко Бицкал відібрав від адвоката Стечинщина переліс церкви і зажадав більше сплати. Щоби не впадати в дальші процеси, наші вірні купили в 1939 році нову площу від СПР, заїнкорпоровали і почали будову цілком нової, просторої церкви, котру збудував майстер Вас. Колосовський з дерева, 52 х 36, з банею посередній, критою бляхою. Є один престія, кошти досі \$1,200.

Стару церкву відідав в 1933 р. Преосвященний Ладика, в новій мав місію о. В. Краєвський ЧНІ, в 1940 році.

При церкві є цвинтар.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. У ВИТКОВІ, САСК.

На горбоватій площі, пів милі від містечка Витків, в середині парохії стоїть наша церква. Доступ вигідний. Членів 22, дітей 37. В мійській школі, в школах на фармах: "Гатерал" і "Пресета" вчать наші учителі.

Церкву збудували в 1916 році з бервен. Будинок звичайний, на вид хати, з малою захристю, один престія. Церкву мали в своїм посідданню драпакивіці. Від них відкупили її в 1921 році за \$290 наші члени основники: Іван Войтович, Василь Войтович, Стах Мархевка, Стефан Гаврилюк, Василь Деміон, Семен Дикий, Іван Раванк, Стефан Ковальчук, Василь Кузик, Тома Стащук, Лука Демеха і Андарій Тимофіючук. Перше богослуження в цій околиці мав о. Йосиф Філіппа. Потім обслуговували нашу парохію отці: П. Каменецький, Угодольський, Н. Демків, а від 1934 р. Дрогомирський. В 1933 р. відідав церкву Преосвященний Ладика а в 1934 мав 8-деннву місію о. Трух, ЧСВВ.

Шість миль від церкви, на фармі Томи Стащука, є наш цвинтар, один акер землі.

В містечку Витків є церковна домівка вартості \$2,500.

Церковний Дім

Існує як Читальня ім. Тараса Шевченка. Куплено будинок в 1936 р. і перероблено з крамінці. Розмір будови 50 х 26. Всі приходи ідуть на добро церкви, котру задумують будувати в містечку. Є сценерія, гардероба і бібліотека. В 1939 році були в цім домі 3 концерти, 4 представлення. Три читальні працює Жіноче товариство ім. Ольги Бєсаравові і УКЮ.

Округ Альвена, Саск.

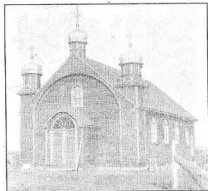
ЦЕРКВА СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАІЛА В АЛЬВЕНІ (МІСТО), САСК.

Перші поселенці приїхали сюди вже в 1900 році і вже в 1910 р., коли Митрополит Шептицький відвідав цю околицю, були тут наші церкви.

Вісн. в. М. Оленьчук

Перші святині були з бревен, малі, для конечної потреби. Тепершні церкви великі, пишні, стилеві, мальовані і прикрашені. В тих перших часах

Нова церква св. Архистратига Михаїла в місті Альвені

росли скрізь ліси, полеретинані мочарами, без битих доріг. Тепер через Альвену іде залізниця, дороги і доступ догідний з усіх сторін.

Округ обслуговували такі священники: о. Жодак, перший наш священик і секретар Митрополита — о. Сроцький, о. Крижановський, ЧСВВ, о. Дидик, ЧСВВ, о. Андрухович, о. Черепеняк, о. Роздольський, о. Васильєвич, о. Шумський, о. П. Казекевич, о. Пасічник, о. Філіма, о. Федоронько, о. Семчук, о. Демків, о. Коцаба, о. Оленьчук.

В місті будова церкви почалася літом 1939 р., під названням св. Арх. Михаїла. Основниками цієї парохії є: Ст. Романко, І. Яцишин, П. Яблонський, А. Байда, Ст. Юзик, М. Грицак — всі з міста. Церква є на виднім місці напроти стації.

Будову розпочали в 1939 р., в 1941 є майже закінченою. Довга 50 стій, широка 30 стій. Никола Жарий, будівничий. Гавришук, коваль, виробив хрести на бані. о. М. Оленьчук, парох.

Трости: Йосиф Яблонський, Стефан Романко, Гьох Яцишин, Михаїло Кирилюк, секр. фіз. Мих. Грицак, касієр, Мих. Трач, секр. рекорд. Д. А. Байда і Никола Юзик — контролери. Михаїло Сороківський — колектор. П. Яблонський — дяк, Андрій Байда і Никола Швага — старші братя.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В АЛЬВЕНІ (ФАРМИ), САСК.

На рівній, видній площі в осередку наших хайборобів стоїть одна з найкращих дерев'яних і найбільших церков Саскачевану — на фармах коло Гавришука, 4 милі від міста і висотою та широтою своєї бані видіє далеко і широко. Члена 38 родин, дітей 100. Церква під названням Успення Матері Божої і на празник, котрий є зарозом відпустом, привідають вірні здалека. Простора площа перед церквою все тоді заповнена возами, самоходами і людьми. В куті тої площі є великий Парохіяльний Дім Провісти, котрий дійсно служить релігійно-народним потребам мас. На другому боці церкви, на цвинтарі, є капличка, збудована Н. Чижиком, в котрій є прегарний образ Пречистої зі Старого краю.

При церкві є: Свячкове Братство, Сестринств. БУК. Основниками парохії були: Н. Чижик, І. Козак, Д. Скакук, А. Гавришук, І. Кінаш, Ст. Юзик. Стару церкву збудували заран на початках поселення, коли самі ще мешкали в землянках і праці на рілі допоєрва наладжувалася. Нову церкву — величаву на всю околицю — збудували в 1925 р. за о. П. Філіма, коштом \$12,000. Церква має одну високу і гарно викінчену баню, посередній, а за малим з фронту, мальована знадвору і в середині. Внутрі є голубиний і два бічні в'їзди, з'являють і до церковній річи.

Перша церква була з бревен і стояла недалеко теперішньої нової. Альвенка все була вірною агітація секстантів ніколи тут не вкоринялася. Були дуже спроби розагітувати і приврати людей у вир ненависти, але всі ці спроби стрівалися з рішучим відпором чесних і сталих гадів з Альвени. Це поселенці головно з Борщівського повіту, з Озерні і околиці. Першим священиком, що приїхав в ці сторони і заспокоював їх духовні по-

теби, був о. Жолдак. Часи були тоді дійсно тяжкі, як звичайно на початках—часто бракувало найзвичайніших річей.

Потім приїхали Отці Василіяни і незабутній о. Фікс заложив монастир, збудував будинок і

Церква Успення Матері Божої село Гармучівці

зачав господарити на землі, котру тепер уживає впроти церкви родина Ількевичів. Відтак Отці Василіяни перенеслися до Альберти а монастир продали на дім для священника. Це була велика хата на сім кімнат і коли парохом був о. Федоренко, завіз з приводу душпастирських потреб часто мусіли їздити тижнями по околиці— його жона, що вже зузіла той час перебувати дома, не любила той великої хати, а що була дуже ошадна перенесла помислення до міста, до наймлені хати в П. Яблоцького. Так було вигідніше для пані Федоренко, а парохіяни перемінили залишену хату на домівку, де надто часто стали відбуватися танці і забави. Вислідом того стану було, що хата ажоріза, а люди поділялися грішми,— ці що заплатали Отцям Василіянам за ту хату, коли парохія не мала грошей на купно. З десять акрів, котрі також продали разом з хатою Отці Василіяни, залишили Альвену, зробили цвинтар.

Теперішню церкву збудовано за о. Філими. В 1925 р. посвятив її Преосященний Будка, а в 1929 р. віддав її Преосященний Ладика. При церкві зараз на полудне тигється цвинтар на західній боці і дзвіниця, вся площа має 5 акрів—на північній часті є Дім Просвіти.

Парохіальний Дім Просвіти.

Збудований 1932 р. за о. Семчука, в будівельній комітеті були тоді і циро працювали М. Задверскій, Н. Царук, І. Козак, І. Кінаш та другі. Дім має 70 х 35, є сцена, куртини, гардероба, бібліотека. Приходи ідуть на добро церкви. В 1939 р. було в цім домі 1 представлення, 1 концерт, 2 виказди. В домі приміщуються: Жіноче товариство 28 членів і БУК.

Цвинтарів два—старий і новий. Старий цвинтар півтора милі від церкви, новий зараз на полудне за церквою.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. В ЛАНІВЦЯХ, САСК.

Парохія Вознесення має прегарну церкву, дуже красно викінчену в середині з гарним іконостасом і образами—роботи Ст. Меуша. Церква стоїть на рівній площі, на північ від неї Парохіальний Дім Просвіти, на схід пів милі цвинтар. Парохія має свою фарму, на котрій якраз стоїть церква, в осередку наших хліборобів. Ланівці боком опираються на захід о ріку Саскачеван— до міста Альвени 8 миль, до стації Смас 7 миль. Від Саскату 50 миль. Дороги добрі.

На самих початках 35 фермерів закупили фарму для парохії, тепер членів є 57—дітей 100. При парохії є Свічкове Брацтво, Сестриці і БУК. Члени основники були: Ст. Лозинський, Н. Лозинський, П. Жарий, М. Сивка, Г. Стадник, П. Стадник, П. Бажовський, Н. Овчар, С. Ременда, К. Газабура, С. Корпал, Ф. Шербань, Д. Мойсєюк, Я. Возняк, О. Васильців, Р. Федорів, М. Щигловський, А. Банковий, О. Візюк, М. Свідзінський, П. Курмей, П. Сікорський. Цей останній скоро перейшов до серафімців і навіть був їх духовником якийсь час, парохії робив багато клопоту.

З приводу інкорпорації був процес за о. Семчука в 1933/35. Розпочали цей процес три одиниці під впливом одного учителя. Много тяжко запроцьованого грона мусіло тоді піти. Через два роки

Церква Вознесення Г.Н.Х. в Ланівцях

тягнувся коштовний процес, що змагав по стороні позиваючих до захоплення церкви і піддання її секти кудриківців. Однак ці неспиримі одиниці процес програли, а церква, як була передше нашою, так і на дальше остала нашою церквою і в нашому посіданні. Із цих двох противників двох уже померло, а один окаянів.

Парохія основана і першу церкву збудували в 1906 році, а нову церкву збудували 1918 року коштом \$8,000. Церква деревляна, середньої величини, має гарну середню баню, мальована в середині і знадору. Має головний вівтар і два бічні.

Преосященний Ладика відідав цю парохію в 1932 році і посвятив церкву. При церкві є дав-

ниця, та 3 дзвони. Парохіяльною фармою завідує церковний з'ярд— приходи ідуть на добро церкви.

Парохіяльний Дім Просвіти ім. Тараса Шевченка.

Заложений 1927 р. за почином членів церкви. Має 60 x 20, з дерева, є сцєнерія, куртини, гардероба, бібліотека. Визначають книжки, дають представлення і концерти та виклади. В 1939 р. було 7 представлень, 4 концерти, 4 виклади. При домі існує Жіноче товариство і БУК.

Цвинтар.

Пів милі від церкви, в 1904 р. посятив разом з місцем під церкву о. Сомонт Дидик, ЧСВВ— місце огорожене і у візрівцєм порядку.

ЦЕРКВА РІЗДВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ НА ПРИЙМОВІМ, САСК.

Церква стоїть під візванням Різдва св. Івана Хрестителя на рівній, очищеній площі 10 акрів. Від залізницї дві милі, від міста Бонди 8 миль, від Саскатуну 40 миль. Дороги добрі.

Членів 45, дітей 120. При церкві є Свічкове Брацтво, Сестриці мають 46 членів і БУК.

Першу церкву збудували на цім місці 1905 ро-

Церква св. Івана Хрестителя на Прийміві, Саск.

ку— отже на самих початках нашого поселення в околиці. Площа займала тоді 15 акрів. Потім, коли настав рух автокефалії, деякі хитрийші стали намагатися завести до церкви автокефального духовника. Але всі намагання стрінулися з рішучим відпором вірних. І тоді на сам латинський Великдень 1925 р. церква згоріла— з лєвідомих причин. Відступники скористали з тої нагоди, щоби дістати одну третю асєкурації і парохіяни добровільно відступили їм 5 акрів землі. На оставших 10 акрах вірні збудували величаву церкву а в 1927 р. заінкорпорували. По відступленні тої третини, провід в парохії вели Р. Рипчинський, В. Шавага, Д. Турчиняк, І. Дзядик. Нову церкву збудували в 1926 році коштом \$11,000. Бувував тої самий будівничий, що будував в Альвені і на Ланіцях— Е. Слонецький. Церква висока, одна висока і повна

бани посередині, дві малі зпереду. Будинок з 30 стож. Внутрі є три престоли, головний і два бичі роботи Ст. Меуша, красно різьблені і золочені.

В 1932 році Преосвященний Ладика посятив церкву і вітвар.

Зарас попри церкву є Церковний Дім, а лашє є цвинтар. На захід стоїть дзвіниця з одні дзвоном.

Церковний Дім Просвіти ім. Митрополита А. Шептицького.

Заложили члєни парохії в 1934 р. за о. Семчуя Перебудували давний будинок, що служив мєкканям для одного з перших парохів о. Васильвича і о. Черепаняка. Дім має сцєнерію, куртини, гардеробу. Приходи ідуть на добро церкви. При домі існує БУК. В 1939 році було там 3 представлення і 2 концерти.

Цвинтар

200 сяків від церкви, доїзд догідний, 2 акри землі. Посятив ще в 1905 році о. С. Дидик, ЧСВВ. Хрести огорожа і гроби в порядку.

Всю землю 16 акрів подарував для парохії гад а Іван Приймів. Звідси парохія прийняла своє ім'я: На Приймівім, і це вічна памятка для його імені і нерукотворний памятник для жертводавця.

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА КОЛО БОДНАРІВ, САСК.

Церква є під покровом св. Петра і Павла (Вонда, Саск.)—почта є або Прудгом, або Вонда, або Альвена, бо парохія лежить якраз посередь Площа під церквою рівна, очищена, 2 акри землі, до залізницї в Альвені півсема миль, до Смасе 7 миль, дороги добрі, доступні, церква посередья наших поселєнцїв.

Стара церква стояла в північній кінці фарми, нова стоїть в полудневій, напроти школи. Том, що фарма належала до Боднара, названо парохією тим іменем—Боднарі. Членів 14, дітей 50. При церкві є Свічкове Брацтво і Сестриці. Основним

Церква св. Ап. Петра і Павла коло Боднарів, Саск.

ми були: Л. Свідзінський, Ф. Боднар, Н. Біхорсюк, Ст. Рипчинський, І. Стахняк, Н. Ковпак.

Нову церкву збудували в 1936 р. з дощок, одна велика баня посередині і дві малі з фронту. Бувував П. Янушевський коштом \$3,500. Внутрі є головний вітвар і кілька лавок.

Першу церкву збудували в 1909 році з бервен, шпін зверху оббили дошками. Ті перші основні будув: В. Стус, П. Годнар, Ст. Мантіка, Кирило Гатик, П. Ковбель і майже всі вже поновирали. Ту першу церкву поблагослови о. Андрухович. Біла церква є дзвіниця з одним дзвоном.

Цвинтар

Від церкви пів милі на північ, добрий доїзд, 2 акри землі. Землю дарував Никола Ковпак в 1908 році, а посвятив о. Андрухович.

ЦЕРКВА ПОКРОВИ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ В СЕЯНТ ДЖУЛІЕН, САСК.

Церква св. Покрови стоїть на горбі, частинно заліснені. До залізниці 7 миль, до міста Вакав 15 миль. Ночта С. Джулієн, Саск. Дороги доступні, церква є в осередку наших фармарів.

Четвіри 8, діти 35. Колись в С. Джулієн була велика наша парохія, але в 1918-20 роках почалася велика агітація проти нашої церкви, котрій провадив один із наших місцевих людей. Ворожнеча вилізла із цього, що він забавляв, щоб Пресвященний Будах висвятив його. Пресвященний знав його добре й тому відмовився його висвячувати. З цього повстала ворожнеча. До нього долучилися учелі, робили збори за зборами, аж князь-князів вийшли відступом і підмовами таки усунули з нашої церкви нашого священника, а увели туди автокефального. Ці тодішні збори, то притча во язицях. Люди досі не можуть позбутися, як агітатори казали чужим людям вписуватися а потім зараз при вночі тих чужих переводили голосовання і кри-

Церква Покрови Матері Божої
в Ст. Джулієн, Саск.

ком та вигуками затишували наших вірних людей. Так захопили нашу церкву, великий церковний дім і цвинтар. Недавно це перед тою старою церквою стоїв місієний хрест з датою і іменем Отців Василя, котрі в тій церкві мали св. Місію. З церквою і домом потягнули загалом родин, остало сім твердих як криця і вірних як золотого родина О. Цалиюх, Я. Якимчука, М. Савіцького, А. Куна, А. Боднарчука, Ф. Наливайка, Д. Боднарчука, І. Цвіка і другий, що не малиють, але більшають з літами. Вони це в 1926 році дістали дар 2 акрів землі від Чехів, заікорпорували і збудували церкву з дошок, крапну від старої, з одною гарною, стрункою банєю, коштом \$3,500. Церква мальована в середні і новітні.

Стару церкву збудували ще 1903 року і вона була католицька. Коли появилася в Канаді серафимщина, Гриць Пігач, місцевий фармар дався викропити на серафимського духовника і якийсь час діяв уваж, захопивши церкву. Потім справа Пігача впала і він сам відкріс свого крощення та став дальше фармерувати. Тоді в 1909 році збудували нову церкву, котру посвячував на початок будови о. Андрухович. Коли серафимці розійшлися, продали стару церкву і пристали до тої, яку збудовано за о. Андруховича. Так було до 1918 року і всі сто родин належали до одної церкви. Тоді один із наших місцевих, що про него ми вже вше згадували, разом із одним учителем і двома фармарями, підмовили наших людей і спершу спровадили до нашої церкви якыхсь царських православних духовників, а по якомусь часі різного роду автокефальних духовників. Саме, коли ці останні почали вештатися, коло нашої колонії, насталя для нас найсмуєтніший час. Були такі часи, що при нашої церкві й парохії остало всього кілька родин. Та ми перетривали все те і витримали і не заламалися. До 1926 р. ми були без церкви. Тоді збудували ми, невелику, але стильну церкву, що її відвад Кир Васильї в 1933 р.

Цвинтар

Зараз при церкві є цвинтар, котрий посвятив о. Федоронько, на горбі, до сонця, огорожений і в цвітах літом, в розі, де збігаються чотири дороги.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ТРОЙЦІ В СОКАЛІ, САСК.

Парохія Пресв. Троїці перейшла майже ту саму долю, що сусідна на С. Джулієн. Колись була і сильна, 72 родин часнами, через агітацію царських православних духовників, потім автокефальних, а вкінці байбелійників та їхніх союзників—большевиків, розійшлася і стоніла. Колись була велика читальня при церкві, церква одна з перших в околиці мала всі гарні церковні річі зі старого краю—але вперті і зарозумілі люди не хотіли ікорпорувати. Вислідом того було, що всі хотіли провадити і приказувати, ніхто не слухав, бо кождий уважав себе паном від нікого і від нічого незалежним—і майно пропало.

В 1927 році згоріла читальня.

А в осені 1939 згоріла старенька церква, що хлилась до упадку а ніхто направляти не хотів, бо казав, що не наша а його церква—отого фармара, що не хоче відписатись... В церкві згоріли всі річі до тла—остались тільки збоку два дзвони на дзвінці.

То є прямиий вислід зарозумілості і браку віри громади, що не хотіла заікорпорувати свого майна і в котрій кождий мурдував, а ніхто не хотів працювати.

Площа церкви похила, нерівна, до залізниці і міста Вакав 12 миль. Дороги невідгані.

Церкву збудували в 1904 році з бервен і оббили потім дошками, мала одну малу баню і один вівтар. Від року 1919 до 1925 був процес за церкву, котру хотіли захопити сектанти і занести в ній православля, так як на С. Джулієн. Однак тому, що церква була на приватній землі, остало по старому. Українці католики мимо всіх тих лих все таки осталися найбільше суцільною групою в тій околиці, бо інші розбіглися потім і подоробилися, аж оконечно втонули в безвірній комунізму. І

так на Сокалі найкраще видно, як православів підготувало і улежнувало дорогу безбожницькому комунізму в українських оселях. Католицьких родин все таки остало при церкві 14. Церква була на фермі Ф. Равлика а він не хотів ніяк церкви відписати на інкорпорацію. Тому по процесі віри люди говорили: "То Равликова церква—не наша." Пресосященний Ладика відвідав церкву в 1932 році.

Цвинтар

Через дорогу від церкви є цвинтар на фермі П. Мамчура, також невідписаний. І люди також говорили "Мамчурий цвинтар." На цім цвинтарі хоронили всіх—навіть вішалників, бо контролю над ним мав тільки власник, а не церква і віруючі. Цвинтар має 2 акри і хто заплатив власникові, того там ховали. Було так, що людей цілком не-

приналежних до церкви привозили і ховали за цім цвинтарі і навіть дзвони їм дзвонили— або тільки останки самогубців, котрих на жаднім цвинтарі організовані громади не хотіли прийняти. Ніякі цвинтарі і гроби з хрестами і без хрестів, дема мають стовники.

Сокаль є німим доказом, що діється і між кінць тих, котрі не хочуть узнати правної влади в своїй церкві і хоча явно з нею не зривають, як такі бодяй половиничо проти неї діють не заперечували церковного майна як слід. Там неспорувано церковного майна як слід. Там неспорувано церковного майна як слід. Там неспорувано церковного майна як слід. Там неспорувано церковного майна як слід. Там неспорувано церковного майна як слід.

Зі Сокаля походить Сестра Маріянна, що за університетський степень.

Округ Саскатун, Саск.

Нова церква св. Юрія в Саскатуні, Саск.

Всеч. о. М. Т. Полєк

ЦЕРКВА СВ. ЮРІЯ В САСКАТУНІ, САСК.

Парохія св. Юрія має церкву нову, муровану, в осередку наших людей, в північній частині міста, на горбі. Членів 80, дітей 200. До рідної школи ходить 80 дітей, вчуть Сестри Службинці.

При парохії є: Жіноче товариство, членів 50—БУК, членів 15—Марійський Союз, членів 50—

Основниками парохії були: Ст. Возняк, Іван Кмець, О. Мильник, Ан. Шах, Ів. Колішир, А. Душко, А. Вітюк, Дм. Романів, Федь. Коновальчук, Дм. Гнатюк, Дм. Хоботюк, Н. Кошман, Лев Бурдейний, М. Ковбель, Ів. Ковбель, П. Бадик, Ф. Регайло, Н. Топоровський, Ів. Богоніс, П. Матвійчук, Гр. Романів, Гр. Шульган, Мочульський, В. Іваніха. Парохію основано вже на початках нашого поселення— в 1912 році. Перші збори були 29 вересня 1912 р. в доміні Т. Гагарта. На цих зборах вибрали перший комітет і збірники на будову церкви. Заряд був такий: Т. Гагарт, Федь Регайло, Гр.

Шульган, Дм. Романів, В. Гриняк. На цих зборах зібрано перших \$179.25 на будову церкви.

В році 1917 купили будинок римо-католицької церкви за \$500, а в 1939 продали цей будинок знову за \$560 і зачали будувати нову, муровану, на сім бань.

Перший священник, що правив в Саскатуні, був о. М. Кузьма.

о. Роман Крупа будував Парохіальний Дім Просвіти.

За о. П. Каменецького в 1917 р. купили церкву.

За о. М. Пелеха збудували нову муровану церкву. Він постарався о звільнення від податку для Парохіального Дому і монастиря Сестер. Поправлено мешкання для священника.

В 1918 р. Пресосященний Будка поблагословив церкву.

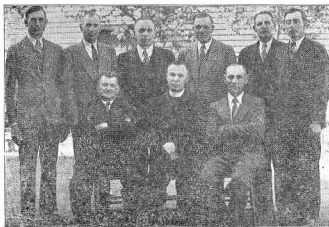
Парохіальний Дім Просвіти стоїть зараз при церкві, дерев'яний 40 x 90, має сцену, куртини,

г. Орест Жереб, а. с. г. а.
до провінціального парламенту
в Річкамі, Саск.

Хіорні Трой. св. Николі Ольги при церкві св. Юрія в Саснатуні. Сидять, пані: Ю. Кисець, Шудлак,
с. М. Пелех, парох; Григорук, Жеребцкая. Стоять заїва: пані Патоха, Ремеда, Лоточинська.

Місцеві збірні парохії св. Юрія в Саснатуні, Саск., з г. М. Т. Пелехом, парохом. Темперішій
Заряд побудував при допомозі вірних красну нову церкву.

г. Ст. Кравчек, директор приватної
школи, поїзд до провінціального
парламенту в Вінніпегу, Ман.

прлеробу і бібліотеку. Богато працювали тут
Ст. Возняк, Ів. Кмець, О. Мельник. Заряд один з
церквою. Гроші ідуть на добро церкви. В Домі
зніється рідна школа, дають представлення, ви-
клада і концерти. В 1939 р. було 40 представлень,
15 концертів. При Домі працює Аматорський Гур-
ток, Марійський Союз і Жіноче товариство.

(Подав о. М. Пелех).

ЦЕРКВА СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В БОРЩЕВІ, САСК.

Вісім і пів миль на південь від стації Прудгом
є наша церква, що тут називають "Борщівці." Са-
ма назва показує, що люди тут з Борщівщини. За-
чали прибувати сюди вже від 1905 року а вже 1907
будують церквою. На той час це був дорогий і
великий будинок, бо коштував аж \$700. А тепер
виглядає маленький, деревляний будинок, з банєю

Аматорський гурман при парохії св. Юрія в Саскатуні, Саск., що брав дуже активну участь в культурно-освітній праці.

на переді. Це церква св. Петра і Павла на Борщеві.

Церква стоїть на двоакровій площі в північно-західнім кутку, при перехрестній дорозі. Тут степ і горби. Коло самої церкви ні корника, ні деревини. Тому виглядає сумно. Зимом тут заметілі, що світа Божого невидно. Ледви добитися можна досередини. А вітри віють, зривають куря-

ї навала проти віри, церкви і любови, то ворог не вдяма нічого— хоча навіть ходили хата в хату. Борщівці всі остали вірними—і честь їм за це!

З початкових 15 родин за 34 роки існування парохія зросла і має тепер 66 родин, 180 молоді. І нерідко на кожду нашу родину припадає 5 або 9 діти. І це свідчить про здоров'я і житовну силу нашого народу.

Церковця просто помальована знадвору і з середини. Є один престіл в церкві. Є дзвонича і дзвон. Була напроти читальня, але згоріла— мабуть тому, що була на удалах, удаловіцзя взяли гроші з обезчещення, поділилися і розійшлися. Так все діється, коли оудинок не є інкорпорований на церкву і коли нема одного заряду для церкви і для дому. Господарять тоді всі, сталого проводу нема, нагоди до сварок много ізза гостей і на підпиттю, а танці все відходять. І тому люди змервали собі таку роботу і так тепер про неї згадують.

Свого часу був хор, який він один а тутешній учителів. Від учителя на прері вимагають дуже много і мусить працювати з посвятою. Таких народних провідників і працівників має виховати нам бурса БУК-а в Саскатуні.

Першим нашим священиком в цій околиці був о. Андрухович, він поблагословив церкву і цвинтар літом 1909 року. Потім доїздили на Борщів отці: Дидик, Пасічник, Крупа, Василевич, П. Бала, Оленьчук, Федоролько, Семчук, Демків, Борся і Криворучка. Літом 1933 року відвідав церкву Преосвященний Ладика. При парохії існує БУК

Всеч. о. П. Криворучка

ву сніжну і тріщать старі стіни, наче скаржаться на своїх парохіян, що так мають, як дбають — а старі ті стіни і скрипливі...

Основниками парохії були: Павло Жмуд, Фіосиф Бойко, Теодор Сідловський, Стефан Буртний, Михайло Шевчук і Андрей Данильчук. З тих тільки два ще остали досі на місці, але зробили добру роботу. В Борщеві не було сварів, ані спорів за віру. І хоча з сусіднього Мічем ішла всяка нечисть

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. В МІЧЕМ, САСК.

Церква Вознесения находится в самом местечке, в подудневій дільниці, зараз напроти французького костела. В 1918 році українці в Мічем розбилися на два табори і тоді автокефальні забрали нашу церкву. Українці католики залишилися без церкви і якийсь час мали богослуження у французьким костелі, котрий потім відкупили, як французі поставили нову красну церкву. Той будинок наші дещо перебудували, щоби узгіднити з нашими

обрядом і в нім досі правяться. Будинок куплено забути в 1922 році за \$700. В міжчасі наші вірні як залишили думки будувати гарну нову церкву і ні ту ціль закупили навіть площу, котра колись стояла над озером. Тепер озеро високо і солоник заносить сопухом. Знова треба буде мабути квітні місце. Парохіяни щорічно роблять різкі підприняття на будову нової церкви і той час вже віддаєський.

Українське поселення в околиці велике. Починається ще в 1907 р. 1912 року будують церкву. Вих членів було тоді 34 родин. Церкву збудували дерев'яну на вид хреста, з малою баною.

Першим священиком в тій околиці був о. Андрухович. Тоді священик приїжджав рідко і це відбувалося на душпастирській праці. Люди приїздили сюди з Горолденцими і привозили з собою яке пригожий підкалі під радикальну роботу. А зовсім जो роботу на початках люди бє віри, але вони заисті і їди проти всього, що Боже і свкте. Відчуваються наслідки той "роботи" й досі.

Тому що первісна церква на Мічєм не була записана як сід, на парохіяльну громаду, але стока записана на трох людей, то ці три люди не визнаючись добре на записках, чи не розуміючи, спривели зарад на початках гемалий клопіт і непероміня. Тільки один з перших урядників, Антін Оришак, остав вірним своїй церкві і таким є досі. 25 ті той чоловік сумлінно служить Богу і Церкві—такому належить честь від людей і Бог надгородить за вірність!

Коли ті три згадані умирали, хотіли сповідалися в католицького священика, як тепер переказувть люди. Однак один не мав того цастя, побн на ту хвилину був наш священик десь близько. А навіть іє рідні діти потім грозили і противились, щоби вони не помирилися з Богом. Кажуть, по сні одного з них мав так сказати: Колиб тут прийшов католицький священик, то і одну кулю йому, а одну собі!—Що сектанство дійсно витворило таку ментальність, свідчить потім кровава подія в Йорктоні з 1935 року.

Якими дорогами йшли ці сфанатизовані невинство сектанти, свідчить така подія з 1918 року. Коли колотечні, свари і спори за віру доходили вже вершка, тоді рішши це раз скаикати збори в неділю по різдвяних святах. На тих зборах А. Оришак представив 12 точок, на основі котрих кожна було залагодити справу. Присутні годились на всі точки, крім одної—а саме, щоби церкву не перенесувати на парохію, тільки дали нехай стоїть на трох людях. І так на гій точці стали сваритися і нічого тої неділі з нарад не вийшло. Відложили до другої неділі. На цім мітингу 23 членів були за тим, щоби церкву записати на парохію—а 12 проти. Цих 12 були однак так крикливі і напірані, що для святого спокою присутні рішши відложити справу. На другу неділю сталося таке, що противники нараз зібрали 28 голосів і тоді ярком і сваргово переперели своє. А став той оборот можливий тим чинном, що підчас того тиждня вислав в членів всяких безвірків і відступників, які в нічо свкте не вірили і до церкви передтим ніколи не належали. При їх помочі перевели ворогів голосовання—а наші добрі люди, як то звичайно в таких справах буває, налякавшись крику і рад святого спокою, усунулися з овиду. Тим дав нагду сектантам загартвати своє майно.

Тепер наша парохія має 24 родин і 63 дітей. Многі через ці ворожнечу зовсім збайдужили до

всього і ніде не пристали та ніде не ходять. Дбають тільки про шунок і карман—а діти про танці.

Першим нашим священиком там був о. Андрухович. Потім були отці: Н. М. Декамп, ЧНІ, Пасічник, Крупа, Дрогомирський, Оаеньчук, Я. Бала, Решетлюк, Салатинський, Борис, Гумєнок і Криворучка.

Перший раз церкву відвідав Преосвященний Будка в 1914 році. Тоді Преосвященний правив богослуження у французькій церкві в місті, бо заряд вже тоді був неприхильний до свого єпископа і ввечіру Преосвященний Будка поїхав до церкви ради людей, котрі просили. І тоді наш єпископ мав проповідь, і сказав, що доля такої церкви незавидна.

Другий раз відвідав церкву в Мічєм Преосвященний Ладика в 1933 році—в 1937 році Отці Редemptористи давали тут місію.

Нив миял на лівній від міста є наш цинтар, котрий посвятив о. Пасічник ще 1922 року.

Спогади Антона Оришака

Хочу описати як повстала наша церква в Мічєм. Я приїхав 1910 року і вже застав тут церковну організацію. Було їх там 12 членів. Трох із наших місцевих українських фермерів були тростями. Скарбником і писарем в тодішньому часі був Іван Сорока. Того самого року 10 серпня я вписався в члени. Приїздили люди і вписувалися. До осени 1910 року було вже 35 членів. 11 мая 1911 року скликали збори в справі будови. Рішено зараз таки приступити до будови. Члени зложили по \$25, а хто не мав, той підписав нот. Тоді мене вибрали скарбником писарем і я служу громаді урядником вже 29 тіл. П. Ганевич будував церкву, а інші помагали. Хто звинів пісок і камінь, а інші працювали руками. До осени церква була готова. Площа, на котрій збудували церкву, була записана на трох урядників і коли збудували, тоді доперва зачався клопіт. Покійний Іван Сорока каже тоді до мене:—Коби то ми могли яким чинном той заряд повалити? Бо той заряд до нічого нездійсний, тільки до колотечні.

Прийшли різдвяні свята і по святах річні збори. Але заряд остав старий, бо ті, що бажали зміни, самі не прийшли на збори.

Так прийшов рік 1918. Я поїхав до покійного Івана Сороки. Він був тоді діловим писарем і я почав з ним говорити, чи не добре булоби уложити для громади статут, бо статута нема і люди не знають, як поступати в громаді. Покійний Сорока каже:—От будемо мати свкта, а по свктах збори. Уложіть статут для громади, а на зборах предложимо громаді до одобрєння.

Я статут уложив, що мав 12 точок, а на річних мітингу я почав читати. Кожду точку прийняли. Аж приїшла останна 12 точка, в котрій сказано, що до нашої української греко-католицької церкви не сміє увійти жаден інший священик, тільки католицький і церкву треба записати на громаду. Зараз ті, що були тростями, почали колот. До тростів прилучились ще й другі, інші члени. Дали ми то членам до рішення, чи церква має бути записана на громаду, бо церква не може стоїти на трох людях. Почалась колотечніа і не прийшли до жадного заклопєння. Відложено мітинг на другу неділю. Має бути в Січнський Школі. Приходимо до школи, застаємо повно людей. Ми думали, що люди зійшлися послухати і може дехто хоче впи-

сатися в члени. Розпочався мітинг і знов колотнеча. Прийшло голосовання і показується, що тих 12 членів, що тамтого тижня були проти запису на громаду за той тиждень придбали собі 28 членів всякого рода і віри, пресвітеріян, царславних і автокефальних. Ми побачили, що буде сварка, а може бійка і суди. Ми сказали, щоби нам сплатили і ми заберемося. І вони сплатили нам а ми купили в містечку Мічем маленьку церквичку від латинників для своїх 20 членів. А тепер ті, що газивають себе православними, сьмі між собою гризуться і нема між ними згоди. Як в нашій церкві є відлрати, то многи з них приходять до нашої церкви. А з тих, що робили роздор, остало тільки 6. Я думаю, що той, що між нами українцями зробив такий великий роздор— усі ми знаєм, хто він є— не має супокюю. Він кидается у всі сторони, щоби тільки совість заглушити...

ЦЕРКВА ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА В БРУНО, САСК.

Церква Зіслання св. Духа і цвинтар знаходяться разом на триакровій площі при одній поздовжній дорозі, в осередку наших фармарів. Земля тут горбавата, лісів нема, хіба кущі. Церква 4 миль від містечка Бруно, що є німецьким поселенням католиків.

Парохію засновано в 1908 році. Перші основики були: Михайло Жмуд, Барток Ременда, Василь Стадник і Юрко Хомовий— вони досі примірними членами парохії. Ніколи в парохії клопотів, ані роздорів не було. Це одна з дуже немногих і нечисленних околиць, що сектанти обжили і ненавидять не мала приступу. Мабуть сусідство сильної німецької колонії вплинуло на це, що наші поселенці тримаються взірцево разом і дуже шанують себе взаімно. Рідкі тут суди, рідкі бійки чи незгоди. Ціла парохія то одна родина і мило там прихити до тих людей. І ще мильніше бути в них на богослуженню в їх паргарній невеличкій, але взірцевій, чистенькій як сльоза і красивій церкві.

Членів є 70, молоді 252. БУК має 25 членів, Марійська Дружина 40 членів. Хором провадні свого часу П. Весній, потім учитель М. Жмуд.

На місці первної церкви збудовано нову в 1925 році. Це дерев'яний будинок у формі ковагча, з трома копулками напереді. При вході га-

Церква св. Духа в Бруно, Саск.

ноток, дві захристії з боків. Дзвіниця з боку і середині є один красивий престіл і малий люковат. Церкву будував Саобода, коштом \$3,500.

Всі підиринтти відбуваються в місцевій школі, котра простора і в котрій все вчили українські учителя. Коли свого часу в Саскачевані консервативне правительство приказало усунути зі школи саль хрести і образи, а повісити образ татого премера Андерсона— то в нашій школі Бруно образу Розп'ятого таки не зняли а наклали до Відділу Просвіти в Ріджайні, що тут як один всі католицькі діти і коли вільно та треба висісти образ прем'єра, то тим більше для цієї школи треба мати на стіні образ Розп'ятого. При будні церкві багато поміг учитель П. Топушак.

Першим місіонером був о. Андрухончик. Потім були отці: Каменецький, Пасичник, Журецький, Оленьчук, П. Бала, Федоронько, Семчук, Демка, Гелех, Борис, Криворучка.

Церкву відвідав перший раз Преосвящений Будка, а знова в 1933 р. Преосвящений Ладан. При цій нагоді посвячено церкву в 1933. Місь провадні о. В. Краєвський, ЧПН. — щорічно Сестри призджають вчити катехизму тамошню школу підчас ваканції.

Поселенці з околиць Борщівщини і Чесноїщини. Дуже гарно заховують всі звичаї, побожні, вірні, дорожать церквою, шанують церковний авторитет, цінять високо рідну мову і культуру. Ві діти знають не тільки по українськи говорити, ає читати й писати. Однак довнина посуха і нестатки, що многих привели до державної допомоги, зменшили можливости поширення нашої претитих розмірах, що було колись.

Околиця Бруно під оглядом церковної діяльності та народної акучності є взірцева.

ЦЕРКВА ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА В РОСТЕРН, САСК.

Церква Зіслання св. Духа лежить недалеко замешкання родини Камінських, тому її називають і "коло Камінських." 11 миль на північний схід є тут друга церква, коло замешкання родини Блох.

Церква нова, у виді хреста, дерев'яна, а брвено, побудована в 1927 р. при дорозі, а через дорозу лежить кладовище. Розмір церкви є 48 x 20, будував Еміль Січінський.

Перші наші поселенці приїхали сюди вже 1897

Бруно, Саск., католізація дітей, перше св. Причастя в липні 1940 р. (з о. П. Криворучкою).

року. Першу церквичку будують 1902 року. Перший священик приїжджає сюди вже 1901 року. Це був о. Василь Жолдак і хоча він прибув сюди тільки раз, та його слово випало на добрий лан і видало стократний посів. Він підбадьорив, захопив і заіграв людині і вони будують церкву вже 1902 року. Основицями першої парохії були: Пасафат Каминський, Антін Грабчак, Кириа Клепак, Стефан Ковбель, Олександра Рибчинський, Яків Гучковський, Григорій Візюнок. Ця церквичка служила людям аж до 1927 року. Тоді збудували нову, коштом \$4,000. Церква мальована, має в середині три престолі і дорогий кинов. Першими священиками були отці: Дидик, ЧСВВ — Строцький, ЧСВВ — Гура, ЧСВВ — Крижановський, ЧСВВ — Ладика, ЧСВВ, теперішній наш єпископ. Деякі приїздили сюди аж з далекого Мондери і доїздили сюди від 1909 до 1916 р. Вислідом тої праці є свідомість релігійно-національна висока і нехитна. Люди одного серця і одної любови. Тут жадні секти, ні сектанти не мали місця. Від перших початків досі наші отці все перебувають в гостинній хаті панства Каминських. Туди часто приїжджав також Преосвященний Будака і 1913 р. посвятив тодішню церкву. Преосвященний Ладика ще будучи варахом мешкав в панства Каминських цілий рік.

Від 1916 р. досі парохію обслуговують світські отці: Пасічник, Черепаняк, Роздольський, П. Бала, Федоронько, Сулятицький, Пелех, Борис, Криворучка. Місію давав о. Вол. Краєвський ЧНІ. Літем Сестри все вчууть дітий катехизму.

Кому церкви і дзвіниці і дзвін.

Парохіальний Дім збудовано 1936 р. 54 x 22. В ній є гардероба, бібліотека і сценерія. Тут відбуваються представлення, концерти і приваття.

В околиці учителюють самі наші учителі, мольдь свідомо свого. Істнує відділ БУК-а. Членів 64 родин, молоді 135.

Земля пісковата, до того були посухи, люди вбогати. Вітри зірвали урожайну верхню глинку і понаганяли шні валми при доргах. На цвинтарі перші могили засипав вітер разом з хрестами. На верзу остала пісковина, котра тільки випаює зерво і мало родить.

До міста Ростерн 8 миль. Церква посередині лашого поселення. Доїзда добрий, до Саскатуну 50 миль на полудне.

Люди приїхали сюди з Борцівщини, це добрі,

побожні і щиро віруючі люди. Праця і молитва це в них чин кожного дня. Крім посухи були два роки, коли саранча і скакунці виліли все, що ні стобелинки не лишили на горді. Правительством гонилося перебрати поодинокі родини і переселисти куди інше, але вони такі остали всі разом на місці. Наятьже було в 1937 році, коли скот вигибав і не було ні сіна, ні соломи — тяжко бідли тоді люди. Тепер люди віджили, бо все таки бодай троха зародить, яких 5—10 бушалів з акра і є чим вижити, і є троха сіна й валми для скота. Наші люди витривалі і стійкі — інші булиб не видержали стійки нещастя нараз.

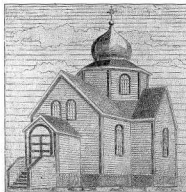
ЦЕРКВА ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ В РОСТЕРН, САСК. (Коло Блохів)

Церква Пр. Богородиці вправді збудована на фармі Олексі Танаска, але тому, що там є вісім родин Блохів а більше ще недружених сім'ї і до-

Церква Пресв. Богородиці в Рос. ерн. Саск.

чок тої численної родини, церкву називають "Коло Блохів." До містечка є 7 миль на схід. При церкві є дзвіниця, цвинтар і Парохіальний Дім. Також стайні на 22 парі коней — то все на триакровій

Церква св. Духа в Ростерн, Саск.

Катехизм дітям в парохії Пресв. Богородиці в Ростерн, Саск., літом 1939

площі, до котрої доїзд добрий з усіх сторін.

Наше поселення починається тут від 1897 р. Люди приїхали сюди з Борщівщини. Перші часи були прикри, однак наші люди були витривалі. Вже 1904 року будують церкву. Першим священником, що загогнєв тут, був о. В. Жолдак. Але найбільше на початках натрудилися тут о. Дидик, ЧСВВ— тоді

Церква Пресв. Б. в селі (в середині), в Герцезі, Саск. Веч. о. П. Криворучка читає Євангеліє.

не було доріг, їздили волами, були тяжкі морози і заметілі з літом хмари комарів. Однак люди терпеливо все перенесли, а з ними разом наш священник, що був їх першим організатором, дорадником і провідником в тих найтяжчих часах. Тоді 1904 року о. Дидик посвятив церкву і цвинтар.

Основниками парохії були: Никола Пуєтій, Іван Дмитрунець, Іван Ковбель, Олекса Танасків. Тому, що наш священник рідко бував дома а мусів їздити на далеку віддалю волами, незраз місяцями без перерви— люди занесли перший контракт до канцелярії французького єпископа в Принц Алберт. Тоді деякі поселенці з Городенщини дуже зворушилися і стали других грізти— аж вікниці відійшли від парохії раз на все. Всіх членів на початках було 16. Потім наші люди вибрали контракт і заслали до канцелярії свого єпископа. На місце старої збудували нову церкву, на вид хреста, з банєю, 40 x 18. В церкві є три престоли і кивот, долота Ст. Меуша— іконостас. Церква мальована.

Парохіяльний Дім має 54 x 24, збудований в 1928 р. Має бібліотеку і шатню. Є сценерія. На рік все є 6 представлень, кілька концертів, пікніки, базари і приняття. Учителюють в околиці наші учителі. Молодь свідома свого рідного, горнеться до церкви.

В 1936 р. збудували недалеко церкви простору стайню, 64 x 24, щоби зимою мали де завести

конний, а люди спокійно тоді ідуть до церкви. Тільки чиним приїжджають сюди навіть подальші люди, бо не журяться, що тоді станеться з кіньми і знають, що не перемерзнуть на вітрі.

Членів в парохії 41 родина, молоді 112 душ. Землі вбогі, пісковаті. А ще потягнули посушні роки й саранча, та й всевітня криза і треба тімша подивляти наших людей за витривалість.

Крім о. Дидика доїздили ще сюди ці отці: Крижановський, Гура, Строщкий, Ладика— всі монахи Василіяни. Зі світських доїздили: Андрухович, Пасічник, Роздольський, П. Бала, Федоровко, Сулятицький, Пелех, Борис, Криворучка. Пресвященний Будка відвідав церкву в 1916 році а Пресвященний Ладика в 1932 р. Сестри ають дітви катехизму підчас кожних літніх ваканцій.

Є поодинокі члени БУК-а при парохії, є відділ УКЮ, що має сходини кожної другої неділі. Чтють, дають представлення, концерти.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ЕВХАРИСТІЇ В ГЕРЦЕЗІ, САСК.

Парохія Пр. Евхаристії на Герцезі це дочерва церква парохії у Волверін. На початках була оця громада. Але церквя була замала для всіх віт Плонкет, Гамболт і Лениген. Тому на зборах 1924 р. рішили збудувати другу. Герцезі лежить посередні між Плонкет і Лениген, на полудне від Гамболт. Тут рішено збудувати церкву. Це дерев'яний будинок 32 x 28, з малою вежею напереді. Церква позальована, є престіл і хори. Основниками парохії були: Петро Стадничук, Григорій Гуцук, Василь Гарасим, Іван Панчук. Плани будови подав о. Журавенський, тодішній парох. Всі вірними членами парохії, вони і дітви.

Членів 22 родин, дітви 62. В них товність і виконування своїх обовязків відрічев. Відправа раз щомісяця— кожний раз сповідається 30 до 40 душ. Сповідаються всі, старші і молодь. Ніхон

Церква Пресв. Евхаристії в Герцезі, Саск.

священникові не робили клопотів, ані прикрястий. Дітви виховують старанно і кожда наша дитяня знає по українськи читати й писати. Хоч кругом живуть люди іншого походження— англійці і німці— то наші ніхон не залишали своїх звичай і побуту до найменших подробиць. Ось так вигля-

дає наша парохія, де не було роздошу— де всі як один одної віри і любови— так, як виїшли із Старого Краю.

Тут нема судів між людьми, нема шванства. Молодь виростає здорова, сильна і віруюча. Ось цінний вклад в діве життя Канади і наша надія на будуче!

Поселенці з села Михайлівка, де жив і вчив пізнійший наш американський єпископ бл. п. Сотер Оргинський, ЧСВВ, як ще був ігуменом в Михайлівській монастирі. Поселенці це його вихованки. Люди цілим серцем привязані до церкви і обряду. Тут два рази відвідував їх Преосвящений Будка і тоді 28 липня 1926 р. посвятив церкву. Десять літ потім в той самий день відвідав ту саму церкву Преосвящений Ладика.

Наші люди зачали приїжджати сюди 1906 року. Першу церкву в околиці збудували вже 1908 року. Годі околиця то були багна, степи і голодне часто життя. Нині лани рівні, вироблені і золота пшениця. Хати великі, обійстя розкішні, загороди просторі, люди мають машини, самоходи, трактори.

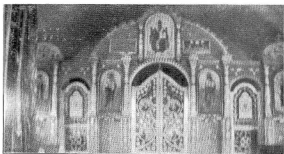
Доїжджали сюди ці отці: Андрухович, Камеєцький, Пасічник, Крупа, Оленьчук, П. Бала, Сулятицький, Пелех, Борис, Криворучка.

Парохіяльний цвинтар є пів милі від містечка, все в порядку, огорожений, о. Борис посвятив його 1939.

При парохії існує відділ БУК-а, хором свого часу проводив Васечко. Майже кожда наша родина має свій часопис.

ЦЕРКВА ПОКРОВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ВОЛВЕРІН, САСК.

Церква Покрова Матері Божої разом з цвинтарем лежить в південно західнім куті 5 секції. Від станції 5 миль, від містечка Герисей 9 миль. Всю

Іконостас в церкві св. Покрова в Волверін, Саск.

ди навколо чистої степи, донеде видно корчі.

Церква деревляна 52 x 24, помальована, має іконостас і один вівтар. Членів 60 родин, молоді 237. Церква посередині нашої оселі, доїзда звідусіль добрий. В школі все є наш учитель. При парохії є відділ БУК-а і Клуб молоді. Ніколи тут не було жадного замішання, ані клопоту.

Основниками парохії були: Никола Бей, Атаназій Леняк, Федір Гуцуляк, Стефан Бей, Я. Федорчук, М. Добко і прочі, що оснували церкву в 1912 році за почином о. Делірого, ЧНІ.

Перша церковця була маленька і простенька з дощок. Тепер нова церква має вид ковчега, з грома копулками напереді. Цвинтар має 3 акри землі.

Тут доїжджали отці: Деларий, ЧНІ, Пасічник, Черепаняк, Я. Бала, Оленьчук, Сулятицький, Пелех, Борис, Криворучка. Преосвящений Будка посвятив церкву 1926 р. Знова 1935 р. відвідав церкву Преосвящений Ладика. Місія була в 1939 р. Науки голосив о. В. Краєвський, ЧНІ.

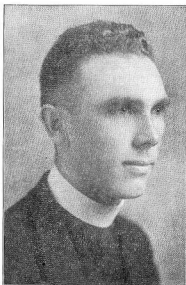

Посвячення місійного Хреста в парохії св. Покрова в Волверін, Саск., в 1939 р. (о. В. Краєвський, ЧНІ, і о. Борис). Стоїть гарна мовля парохії.

Округ Ріджайна, Саск.

ЦЕРКВА СВ. ВАСИЛЯ ВЕЛИКОГО В РІДЖАЙНІ, САСК.

Церква в місті на рівній площі, з усіх сторін догідний доступ. Членів 60, дітей 60— в католицькій прилюдній школі міста вчить одна наша Сестра.

Всеч. о. А. Фік

При парохії є слідуючі організації: БУК, УКО, Сестриці і Братство Серця Христового. В 1924 р. зійшлася в хаті Івана Коцуліма чотири перші члени в справі будови церкви. Рішили

Планери будови церкви в Ріджайні, Саск. Сидять зліва: А. Сушешницький, О. Пушні, І. Яцула. Стоять: Т. Шік, Ю. Гук, А. Беронський

збирати гроші на будову. Протягом перших двох років праця то йшла вперед, то стояла на місці. Гроші однак збирали при кожній нагоді. Першими організаторами парохії були: Іван Коцуліма,

Андрій Сушешницький, Юрій Гук і Юрко Фурга. Потім приступили інші: Лія Сандуляк, Остап Гукіш, Теодор Шік, Михайло Пиварчук, Михайло Дерій, Петро Яцула, Василь Українець і Василь Шербан.

1926 р. купили два льоти під будову церкви. А за два роки зачали такі будувати. В міжчасі були богослуження кожного місяця раз.

Церкву збудували в 1928 році, будував Михайло Пайовський коштом \$13,000. Церква дерев'яна на вид хреста, має три бани. Помальована в 1938 р. через Ст. Меуша— в середині є три престоли, лавки. Зверху будинок виправлений за "стокко."

Підчас будови було яких 100 членів. Коли в 1934 р. зачалися сварки через будинок "Інститут Провісти," тоді многи відійшли від церкви.

Парохію обслуговували слідуючі отці: Журавецький, Пасічник, Крижановський, ЧСВВ, Іван Бала, ЧНІ, Йос. Бала, Федоронько, Ірха, Шиншо-

Церква св. Василя В. в Ріджайні, Саск.

вич, ЧНІ, Бахталовський, ЧНІ, Копяківський, ЧНІ, Осадель, ЧНІ, Гаврилюк, ЧНІ, Р. Хомяк, ЧНІ, Тялявський, Ів. Олійник, А. В. Фік.

Два рази давав місію о. Гр. Шинкович, ЧНІ, а раз о. Дм. Гаврилюк, ЧНІ і о. В. Краєвський ЧНІ. Відвідини архієрейські церкви були в 1932 і 1938, коли Пресвященний Ладика посвятив церкву.

Під церквою є пивниця, що служить за парохійну домівку на сходинах.

ЦЕРКВА ВОВЕДЕННЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ В КИПЛІНГІ, САСК.

В осередку містечка Киплінг на рівній очищеній площі при добрій дорозі стоїть наша церква Воведення Пр. Богородиці. Членів 7, дітей 10. Основниками парохії були: Іван Шумський, Михайло Прокопенко, Михайло Лавриниш. Коли в міс-

течку найшлося більше наших людей, вирішили будувати свою церкву, щоб не ходити до латинського костела. Збори скликав Іван Козак і коли рішено будувати церкву, тоді Іван Козак і Мих. Лавришин збрали \$735 і купили логі під будову. Коли бракло грошей на закінчення матеріалу, тоді Іван Шумський і М. Лавришин підписали векслі і за місяць церкву збудували. Будував в 1916 році Іван Дусик коштом \$2,000. Будинок зничайний, дерев'яний, з півокруглими вікнами, посередині мала баня. В році 1916 помалював церкву Петро Келбоский. Внутрі є один престіл і лавки. На початках було 15 членів, відправу мали три або 4 рази на рік. Коли в році 1930 почалася в тамтих сторонах посуха, фармари стали виїжджати з околиці.

Обслуговували парохію отці: Калужницький, Пасічник, Федоронько, Решетило, Андрухович, Г. Бульє, ЧНІ, Дидик, ЧСВВ, Ірха, Пульк, Тилівський, Дрогомирський, А. Деарній, ЧНІ, Журавецький, Колдун, Шумей і Фик.

Церкву збудували за о. Калужницького. Преосвященний Ладика відвідав парохію в 1933 р.

ТРИБЮН, САСК.

Церкви ще не збудували, але є цвинтар і місце під церкву на три акри землі, все огорожене.

о. Филима посвятив цвинтар в 1934 р. Папоцку закупили в 1933 р. Григорій Кошман, Дмитро Кошман, Никола Загаріа.

ТОНДЕР КРІК, САСК.

Є двоакрова площа, котра покищо служить за цвинтар. Церкву будуть будувати. Все огорожене і в порядку. Цвинтар посвятив о. Тилівський в 1937 р. Тоді його купили заходами Олексі Петрика.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В ГОДЖВИЛ, САСК.

На рівній одноакровій незалісеній площі при добрій дорозі стоїть наша церква св. Петра і Павла, 6 миль від залізниць, 8 миль від міста, з бо-

Церква св. Ап. Петра і Павла
в Годжвил, Саск.

ку вашої оселі. Членів 15, дітей 25.

Перша відправа була в 1914 році в хаті. о. Шумський по відправі zorganizував комітет для

будови церкви. Антін Кравчук подарував площу під будову і грішани яких \$100. Інші аложили других \$500. Основниками були: Антін Кравчук, Михайло Смух, Михайло Гавриш, Іван Гошівський, Павло Барабаш, Антін Смух.

Церкву збудували в 1916 році самі члени коштом \$1,000. Це звичайний дерев'яний будинок з малим ганком при вході, вікна звичайні, на середині маленька баня. В році 1926 помалював її А. Пикет. Є один престіл і крисла замість лавок.

Деяке зворушення почалося в 1919 по приводу автокефалії, а передтим всі були як одна родина. Однак спори скоро минулися і загаль живє в примірній згоді.

Парохію обслуговували такі отці: Н. М. Декамп, ЧНІ, Шумський, Черепаняк, Редженіч, Ірха, Колдун,

Один з піснєрів у Годжвил, Саск., в. М. Закалужний і їх діти, між ними С. Гемелєф ПНДМ

Пасічник, Луговий, Андрухович, Шишкович, ЧНІ, Ів. Бала, ЧНІ, Ст. Бахталовський, ЧНІ, Дм. Гаврилюк, ЧНІ, Осадєць, ЧНІ, Тилівський, Ів. Олійник, Фик.

Церкву збудували за о. Шумського. Преосвященний Будка відвідав парохію в 1917 і 1927 р. і за першим разом посвятив церкву.

При церкві є церковний дім, цвинтар і один дзвін.

Церковний Дім

Дім називається: "Український Греко-католицький Дім св. Петра і Павла в Гудінг, Саск." Засновано в 1928 р. за о. Колдуня і збудовано зараз при церкві. Завеликий 28 x 50, має сцену і курти, в 1939 р. був там красній діточий концерт.

Цвинтар

Є біля церкви, чверть акра землі, огороженний, посвятив о. Декамп, ЧНІ в 1913 році. Площу подарував Антін Кравчук.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ДАЙСАРТ, САСК.

На двоакровій горбоватій, але чистій площі стоїть наша церква св. Івана Хрестителя, на фармах, при добрій дорозі, 5 миль на північний схід від міста. Оселя мішана— живуть українці, румуни і німці. Членів 20, дітей 20—в ніколи наша учителька. В осені 1912 року зішлись члени основ-

ники: Пилип Наконечний, Стефан Наконечний, Михайло Наконечний, Григорій Бубин, Стефан Кулинич, Іван Молеций, Стефан Молеций, Ілько Молеций, Теодор Лаврик, Михайло Гілевич, Теодор Гілевич, і рішили будувати церкву. Вивідавши, скільки буде коштувати дерево, поділили між собою кошти і кожний підписав на складі нот на \$85. З весною зачали будувати і за два місяці скінчили.

Так церкву збудовано в 1913 році коштом \$1,200. Будовав Панько Костя. Це звичайний дерев'яний будинок з малою банею посередині. Напереді є мала вежа з одним дзвоном. Малював церкву в 1915 р. Іван Збодинський. Є один престіл.

Обслуговували парохію слідуючі отці: Делярий, ЧНІ. Бульс, ЧНІ. Крупа, Декамп, ЧНІ. Пасічник, Шумський, П. Каменецький, Журавецький, Филима, Шишкович, ЧНІ. Федороцько, П. Бала, Іван Бала ЧНІ, Гаврилюк ЧНІ, Андрухович, Ірха, Оленьчук, Кінцігер ЧНІ, Коляківський ЧНІ, Бахталовський ЧНІ, Тілявський, Олійник і Фик.

Преосященний Будка посвятив церкву в 1916 р. Потім архієрейські відвідини були в 1920 і 1939 роках.

Церква св. Івана Христителя в Дайсарт, Саск.

При церкві є цвинтар і дзвіниця з одним дзвоном. Цвинтар має півтора акра землі, зараз коло церкви, огорожений. Преосященний Будка посвятив його в 1916 р.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В ГРЕНФЕЛ, САСК.

На рівній, очищеній мійській площі 100 x 150 стіп, стоїть наша церква св. Петра і Павла, недалеко стації, при добрій дорозі. Членів 24, дітей 50. При парохії є Сестриці, що мають 16 членів.

До року 1922 всі ходили до місцевого костела. Тоді Василь Кардаш скликав до своєї хати збори, щоби зорганізувати власну парохію. На цих зборах був о. Калужницький і 20 перших членів. Між ними: Василь Кардаш, Олекса Велещук, Стефан Радао і Олекса Яремко. Того дня зложили \$700, з чого сам Василь Кардаш дав \$350 готівкою а Олекса Яремко \$225. Збори були в осени, а церкву стали будувати з весною, скінчили знова в осени. Будовав Петро Кіле в 1923 році коштом \$5,000.

Це дерев'яний простий будинок з малою банею посередині, напереді є мала вежа з одним дзвоном. Той сам будівничий помалював будинок в 1923 р. В церкві є великий престіл і лавки.

Обслуговували парохію слідуючі отці: о. Н. Декамп ЧНІ, Калужницький, Андрухович, Пасічник, Дрогомирський, Колцун, Пуляк, Решетидо, Фе-

Церква св. Ап. Петра і Павла в Гренфел, Саск.

доронько, Журавецький, Ірха, Тілявський, Олійник, Фик.

Преосященний Ладика посвятив церкву в 1933 р.

ЦЕРКВА ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА В КЕНДІЯК, САСК.

Одні миля від залізниці а півчверта милі від містечка Кендіяк на чистій але горбватій площі стоїть наша церква Зіслання св. Духа. Церква є в осередку нашої оселі, дороги до неї добрі. Членів 62, дітей 75 — в школах вчує три українські учелі. При парохії є: Сестриці, членів 30— БУК, членів 13.

Основників було 15, але найбільше причисляється Андрій Романів і Василь Щепанський.

Перед 1913 роком всі наші люди ходили до костела в містечку Кендіяк. Коли до Канади прибув наш Преосященний єпископ Будка і число

Церква Сошествія св. Духа в Кендіяк, Саск.

священників збільшилося, стали думати про будову своєї власної церкви. Коли загалом два члени склали перші збори, то наші люди прибули громадно всі, як один. Іван Котляк жертвував два

акри під будову церкви. Це було в березні 1913 року. До ліній збудували свою церкву, а зачали будувати 28 мая. Будівничими були Василь Щепанський і Іван Дусик, а всі інші помагали. Кошта виносили \$1,100.

Будинок дерев'яний, одна мала баня посередині. В 1918 р. помалоював церкву Гав. Василів. Є один престіл і лавки в середині.

Через загі сектантів в 1931 році відпало від віри 13 родин, кирна почалася ще з 1920 роком.

Священників, що обслуговували парохію, було багато. Тямлять імена наступних отців: Бульс, ЧНІ, Жац, ЧСВВ, Сабурен, Калужницький, Колзун, Пасичник, Андрухович, Журавельський, Філіма, Решетило, Ру, ЧО, Ірха, Федоровко, Дрогомирський, Шумей, Пузляк, Олінський, Тілявський, Крижановський, ЧСВВ, Лотоцький, Олішник Ів., Шинкович, ЧНІ, Фик.

Церкву збудували за о. Бульса, ЧНІ, а помаювали за о. Калужницького. Тоді також збудували дзвіницю і придбали багато церковних речей.

Преосвященний Будка відвідав церкву в 1917 і 1922, Преосвященний Ладика в 1933 і 1939 р.

Через дорогу від церкви є церковний дім а на церковній площі біля церкви є цвинтар і дзвіниця з одним дзвonom.

Церковний Дім

Називається "Український Греко-католицький Народний Дім в Кендіяк, Саск." Основником був Іван Квчмар в 1918 році. Дім стоїть варту 150 стів від церкви, через дорогу. Заліський 26 x 48 і 12 високій. Є кухня, кімната, снісерія і туалета гардеробні. Є бібліотека. Заряд той самий, що в церкві, приходи ідуть на добро церкві. В Домі ведеться літом катехизація дітей, Рідна Школа, бари і проби співу.

В році 1939 було 4 представлення з коштом, 7 викладів. Було одно приняття для Преосвященого Ладика.

При Домі є Сестрині і віддія БУК-а.

Цвинтар

На церковній площі, має догідний доїзд. Це півтора акра землі, все в порядку. Посвятив той цвинтар о. Калужницький в 1914 р.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В ГЛЕНТВОРТ, САСК.

На півтора-акровій очищеній і горбовій площі стоїть церква Успення Матері Божої в Глентворт, Саск. Від міста і залізниці півнітя милі. Членів 7, дітей 6.

Основниками парохії були Теодор Гуска, Іван Сірман, Юстина Кляв, Максим Савчук, Петро Гардабура, Василь Карлаш, Мизайло Василович. Парохію основано в 1925 р. Церкву будували всі спільно під проводом Теодора Гуски. Будинок коштував \$550. Будинок звичайний дерев'яний, без бані. Першу Службу Богу в цій церкві мав Преосвященний Будка в 1926 році, коли ще не була викінчена. Потім, коли Преосвященний Будка приїхав до Годжвилі в 1927 р. Т. Гуска знова їздав і просив Преосяященого приїхати та мати відправу в їх церкві. Так і ставало. Відтоді стали приїждати на відправу священники, три або чотири рази до року.

Обслуговували парохію отці: Колзун, Андрухович, Ірха, Ів. Олішник, Фик.

За церкву і цвинтар був процес, але противники програли. В обороні церкви стали Іван Сірман і Теодор Гуска, вони доложили також чимало гроша для успішного закінчення справи. Дечкі з давніших противників вернулись назад до церкви.

В 1934 р. відвідав церкву Преосвященний Ладика.

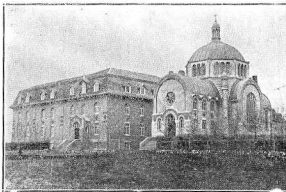
При церкві є цвинтар, огорожений, одні акер землі.

Округ Йорктон, Саск.

ЦЕРКВА МАТЕРІ БОЖОЇ НЕУСТАЮЧОЇ ПОМОЧІ

В ЙОРКТОНІ, САСК.

У віддалі 271 миль на північний захід від Вінніпегу, серед розлогих прерій хліборобського Са кашелану знаходиться місто Йорктон. Це одне з найкращих міст у цій провінції. Державна статистика вказує, що в 1936 р. Йорктон мав 4,331 мешканців. Мешкає тут около 170 українських родин. Перший український поселенець, Павло Броцький, приїхав до Йорктону в червні, 1902 р. Походив з села Угринь, повіт Чортків. Ловини втратив при св. вірі своїх батьків, католицькій Церкві. В наступних роках прибули другі українські поселенці, переважно з Григорової і Чехова, повіт Бучач.

Монастир об. Редемптористів і церква М. Б. Неуст. Помочи в Йорктоні, Саск.

Парохіальна церква Матері Божої Неуст. Помочі в Йорктоні, Саск. За на до права сидять Брати Християнські Шіла: пр. Бр. Кзерек, пр. Бр. Фридрих, пр. Бр. Газрлія і пр. Бр. Альюзія, пр. о. Ст. Ів. Шавель, ЧНІ., впр. о. Ст. Бахталовський, ЧНІ., парох, пр. о. Й. Формальчик ЧНІ., пр. о. Ст. Олішак ЧНІ., Бр. Стефан ЧНІ., п. Гр. Баран, п. Ст. Абрамець і п. Ст. Рошко.

Йорктон, це осередок великого округу, в яким живуть здебільша українці. Це добре зрозуміли протестанти та всякі серафимці й вже 1903 р. розпаношались тут. Приманджав до нас тут до Йорктону також якийсь один, що займав навіть державний уряд. В літі 1903 р. знанні для нас Серафим, прибув до Йорктону і тут на глум мешканців міста, відіграв свою комедію, виконивши цього урядника на свого духовника. Щоб відвертати українців від католицької віри, то він показував більше прихильності своїм поклонникам. А тим, що не хотіли його, та викроленців Серафима прийняти, грозив обидливими листами. З ними відвідував місійні станції та їх поручав українському народові як правдивим священиків. Всіми способами сирівав приклонникам відступників, даючи їм кращє землі і знову викреслюючи зо спису фарми тих, що остали вірними католицькій Церкві, справляючи їм многи інших нових трудів. о. А. Делярій ЧНІ. нераз мусів інтервенувати в уряді, щоб боронити українських поселенців перед того роду агентами. В літі того самого року осів в Йорктоні другий серафимський духовник, Н. Зайцеф і закріпляв працю на загиньль українського народу в Йорктоні та його широкім окрузі.

12 січня, 1904 р. осідає в Йорктоні о. А. Делярій ЧНІ. Разом із своїми співбратями починає тут апостольську й організаційну працю. З малаєнького звязку повстає в Йорктоні великий релігійно-просвітний осередок українців католиків.

В північно-західній стороні цього міста, при вулиці св. Катерини є українсько-католицька церква в честь Матері Божої Неуставої Помочі. Монастир, Ювенат і Друкарня оо. Редемптористів творять разом, з гарно уладженим городом, великий прямокутний, знаний під назвою українсько-католицька місія.

Монастир в 1913 р., а церкву в 1914 р. збудував о. А. Делярій ЧНІ. В р. 1920 збудовано за о. Де-

Монастир оо. Редемптористів в Йорктоні, Саск., в листопаді, 1913 р.

кама ЧНІ. бічне крило, де міститься Ювенат і додано над цілою будівлею під монастирським дахом ще третій поверх. Ювенат, це мала семінарія для юнаків, що хотять стати місіонарями-Редемптористами. Будову монастиря, церкви і ювенату виконав архітект Дж. Логан з Йорктону. Церква й монастир зо школою, збудовані з білої цегли. Це була перша українсько-католицька мурована церква в західній Канаді. Церква відзначається гарною будовою й малюванням, тому заслугує на більшу увагу.

Збудована в візантійсько-українському стилі, в формі хреста з куполою в виді півкулі. Ця структура так мурів склепін, як і бані перевелел надзвичайно симетрично. Фронт церкви прикрашений орнаментикою гарно-уложених цегол, зукон над дверми та великим красним округлим віном, т. зв. розетою. Подібно орнаментика тягнеться понад вікнами передної нави й святилища. Під вікнами видіють грецькі хрести з червоної пегли. Копулу і дах вкриває срібlisto малювані бляха над куполою замкнена ліхтарня та золочений хрест.

Осередок образу Проклятого Прес. Діви Марії, Цариці України, що його викамлював
п. Ст. Коуш в церкві Ма.єрі Євгенії Меус, Пончї в Нортеві, Саск.

Частина учасників на відпусті св. Івана Хрестителя 7 липня 1924 р. в Йоркві, Саск.

п. адвокат Андрій Кіндратенко в Йоркві, Саск.

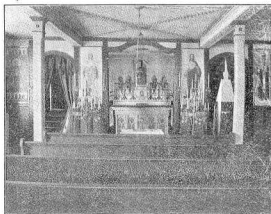
Довгота церкви в середині 72 стіп, в перехрестю 48 стіп. Святинище й передна нава довші від бічних. Над входовою навою обширні хори. Склепіння нав півокруглі творять аркади, а на них спочиває підбанник і долішня часть бані з 24 украсшеними вікнами; на цій підставі спочиває ціла копула. У святинищі посередині стоить квадратний грецький вівтар, що має замість антипеді артистично виконаний олійний образ на полотні: жертва Авраама. Цей образ як і прочі образи на полотні намалював артист маляр о. Г. Мецгер, в 1920 р.

На вівтарі кивот, це мініятура самої церкви, твір бл. п. брата Десбаьда, монаха Редемпториста, що помер в 1934 р. Над вівтарем бальдахим, на чотирох йонських колонах. Бальдахим тво-

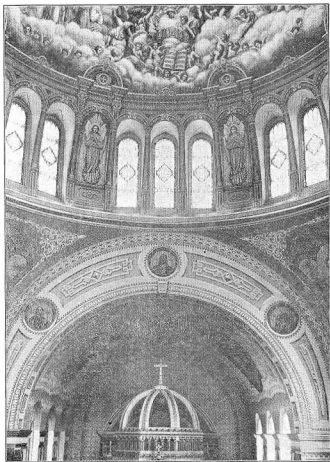
рить вінсць, опертий на луках, а над ним спочиває на колонаді корона, завершена хрестом. Цілий бальдахим украсшений декоративними електричними світлами, в числі 367 ламп. За бальдахимом на стіні образ Матері Божої Неустаної Помочі, мальований на магоновім дереві в Римі. Цей образ є дитинений до оригіналу, що находиться в церкві оо. Редемптористів в Римі і він є його вірною копією. Благословив його Папа Венедикт XV в 1916 р. Над ним є яскраво освітлена корона, подібно як і сам образ. З обох сторін вівтаря лавки-крісло, а над ними образи: праворуч св. Йосифат, св. Василій Вел., св. Іван Золотоустий, і св. Григорій Богослов; ліворуч святі Чина оо. Редемптористів: св. Альфонс, св. Кинметт, св. Герард, Пр о. Я. Сарнеллі. Над вівтарем, на склепінню зграва

п. Ст. Марадек, учитель, одержав першу нагороду за босидництво на з'їзді Братства Українців Катольських у Саскатуї, 1937 р.

Канюда з іконостасом, що її мали українці католики при церкві св. Герарда в Йоркві, Саск., від 1910—1913 р. Утворена її за старанням о. Ігумена А. Деларго, ЧНІ.

Горішня частина святилища і долішня частина бані в церкві Матері Божої Неустрашної Полови в Дорукенті, Сасж. Ця прекрасна орнаментика виконав український артист-маляр, в. Ст. Меуш.

Благовіщення, зліва Стрітєння, посередині Агнець.

У храмі вірних, ясно освітленим двома величавими вікнами, уміщені на стінах на полотні мальовані образи: з правої сторони Христос-Цар світу, Успєння, св. Кирило й Методій, св. Димитрій, Серце Христове, св. Михаїл, а злівої сторони Прєсв. Богородиця, Рїздво Прєсв. Богородици, св. Николай і Мати Божя Неустаяючої Помочі на морю. Трикутники в підбаннику мають чотирих євангєлістів, а на великих луках під колуною в формі медальйонів уміщено 12 пророків. Вси ці досі висичлені образи мальовані на полотні олійно і мають велику артистичну вартість.

Нового розмальовання церкви піднявся п. Степан Меуш, український артист-маляр, родом із Західної України. Малювання забрало два і пів року часу, 1939—1941 рр. Головний образ, олійний фреск представляє прославлення Марії в небі та займає цілу горішню площину копули. Підставовий промір 32 стопи. Середин група осіб представляє Пречисту Діву Марію, що одіта в білий хїтон, зверну нїюго має червоний, золотом грамований плащ з синнім підшиттям, з руками зложеними на грудях і очима спущеними влі. Чулово гарне обличчя Диви Марії виражає надприродну радість-спокой, получений з глибокою покорою й материнською добротою. Винце Неї праворуч сидить Бог Отець, як маєстатичний старець і благословить піднесеною десницею Марію, лїворуч Ісус Христос у царських шатах, з короною на голові, сходить зо свого трону, щоб увїнчати свою найдорожчу Матір царським вінцем, що його тримає в руках, звернений до Марії. У стїн Марії отверта

книга, на якій видїють слова: "Марія христім Прибїжнице, Покров і Поміч Неустаяючая." На самі верхку копули св. Дух у видї голуба сичжєбілого серед лучів, що промінюють з нього. Ця величаву групу окружає мнїожество ангєлів, числом 157, у рїзких величинах і видах.

Ангєли гримаять: кадильницю, кадило, арф, омефор, а інші наче іграють довгою сїявою лєнтою, що спонтанїю розвивається по обидь сторонах Марії. На лєнті жовтий напис: "Радуйся Дїво благодатна, небес Царице, свїт, свїт, свїт, алаїлау." Друга лєнта жовтєнича розвивається напроти Марії, творїчи своїми звоєями букви слова "Марїам." Цїла ця величава картина о дуже добре дїбраних яскравих красках творить одє, прєкрасну, гармонїану, повну життя, цїлість, що глядача пориває в захват, особливо як вечерє освїтїть її 62 електричних лїмпок, в силі повєд тисячу свїчок, схованих в шїахчїм краю копули.

Цю картину небесної слави Марії замикає ілювована олійними фарбами коломада богорїзських стовпів, завершених імітацією коринтських фрїзів, архїтравів і капїтелів той самої стїлізації. Між тими коломадами, що замикають 2є вікон долиної части копули, стоїть всім шєстїкрилатим хєрувїмїм, сторожів неба. Ця коломада з цілою своєю прєкрасною орнаментїкою, ятє відтїнає небо від землї. Однак прославлена Марія не забуває своїх дїтїй, земських скїтальцїв: Вони ними пїкується як найлішча Мати, чого доказом є уміщена в небі коло стїн Марії книга з написом: "Марія христіан Прибїжнице, Покров і Поміч Неустаяючая." Нижче коломади прєстенєвий крєст, вкрїтий золотим орнаментом грєцького ключа, замикає верхню частину копули.

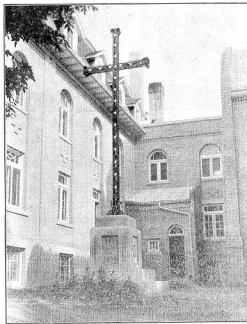
Цїла церква дуже багато прїбрана орнаментїкою олійного фреску грєцького характеру, з живими знаменами українського походження. Тризуб, завершений хрєстом, прїкрєщує склєпєнєві ключі на голошних луках. Декорації плїастрїа і запрєстоєвної стїни своєю живою пластїкою вєкликують мїду ілюзїю дїсно рїзьблєних коломїд, луків, капїтелів, фрїзів, ітд. Долиною стїн бїжить імітація мраморних плїт.

Порктонська церква не є дуже простора, навїть тепєр вже замала, однак своєю клєснєчою структурою, внутрїшнім уладженням і артистїчним малюванням є одною з найкращїх церков Канади і, пїсля знатоків, суперничить з найкращїми церквами інших вїроповідань. Рєпортер англїйського щодєнника "Лїдер-Повєст" порїває її з красою захїдно-канадїйського заходу сонця, загально знаного зо свого особливого чару. Церкву посвєтив Прєосв. Н. Буда 23 серпня 1914 р. в прїяїні 11 свїященїкїв і великого здлїну народу. Цї часто відвідуючі українїні з далєких сторїн, а й чужїнїні відвідуючі її, не можуть налюбуватись її незвичайною красою.

В церкві є лавки й центральне огрївання.

Церковна захрїстія лучить церкву з монастирєм, а над монастирською каплицєю є великий і мїлозвучний давїй. Бїля церкви стоїть величавий залїзний хрєст, високий 21 стїп на пїдмурївї: не ювілєйний памятник Хрєщення України, поставлєний 1939 р. зпагоди свїяткування 950-лїття Хрєщення України. В монастирському городї є грота лордєскої Божої Матєри з клєчучою Бєрнадетою, коло її стїп, а далї статуя св. Стефана і хрєст.

До парохї належать 90 родин, дїтїй 150. Прї парохїї існують: Апостольство Молїтви, канонїч-

Ювілєйний Хрєст-Памятник у 950-лїття Хрєщення України бїля церкви Матєри Божої Неустаяючої Помічї в Порктонї, Саск.

дован, Мих. Стефанюк, Василь Костюк, Семко Качур, Йосиф Бартошевський, Гр. Бадель, Петро Онишкевич, Дмитро Бадель, Гр. Жилик, Мик. Колгуцький, Теод. Петришин, Дмитро Янушевський, Мик. Столярюк, Ст. Петрас, Вол. Левандовський, Антін Левандовський, Ст. Карацюк, От. Василюк, Яків Дайдай, Василь Шевчук, Йосиф Чайковський, Мих. Гавришук.

Перший раз відвідав цю околицю 21 січня 1908 р. о. А. Деларій, ЧНІ. Першу церкву поставлено в 1908 р. А тому, що не стало грошей, будову вкорочено. Вона стоїть досі, неживана. Ту першу церкву посвятив Пресвященний Будка в 1914 р.

Теперішню, нову велику церкву, з мінат на північ від старої збудував Ом. Слонецький в 1924 р. коштом \$12,000. Церква дерев'яна, на вид хреста, посередині одна велика баня. Помальована. Є три престоли, лавки, та центральне опірівання.

З початку відправи були 4 рази на рік. Від 1914 р. майже раз кожного місяця, а від 1936 р. два рази в місяць. В 1924 р. була 10 днівна місія. В 1936 р. парохія торжественно відсвяткувала ювілей свого існування тижневою місією, а в 1938 р. триднівка за нагоди 950-ліття Хрещення України.

Парохію обслуговують від початку Отці Редемптористи з Йорктому. Чотири рази відвідав парохію Пресвященний Будка, знова в 1932 р. відвідав церкву Пресвященний Ладика і посвятив її.

Церква св. Архистрофела Миколаїа в Винярї, Саск.

При церкві є церковний дїм, дзвіниця з одним великим дзвоном і цвинтар (є ще старий, давний цвинтар біля старої церкви).

Церковний Дїм

Називається: "Український Греко-католицький Народний Дїм ім. о. Маркіана Шашкевича." Збудували його парохіяни в 1936 р. Від церкви 100 кроків. Завеликий 56 x 28 стїп. Є сцена і куртина. Є мала бібліотека. В 1939 р. були 3 представлення, 2 концерти, 1 відчит і 1 прийняття. При ЦДомі є Аматорський Гурток.

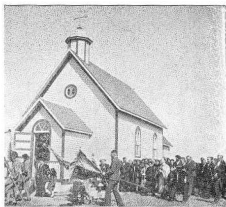
Цвинтар

При новій церкві є одноакровий цвинтар, від церкви не відгороджений. Коли 1923 куплено площу від СПР, тоді відділено один акер на цвинтар.

З Вишарт походить о. В. Гуменюк.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЯ В ГОЛАР, САСК.

Площа церкви рівна, очищена, пять акрів землі, від залізничї в Елфрос 8 миль, дороги добрі. Церква стоїть в північно-східнім розї нашого селення.

Церква св. Димитрія в Голарі, Саск.

селення. Членів 45, дітїй 95. Є 4 школи, в котрих вчить два наші учителі. При церкві є Свїчкове Брацтво, 15 членів, і Сестрици, 25 членів. Апостольство Молитви має 32 членів.

Основниками парохії були: о. Йосиф Гекїр, ЧНІ, Н. Сирота, Т. Бабїй, М. Підперигора, П. Черний, А. Пастернак. Теперішні парохіяни належала до парохії у Вишарт, однак було їм задалеко до церкви. Тому наперед купили площу на цвинтар в 1919 р., а в 1924 р. збудували на тій площї церкву. Будував швед К. Гоберї коштом \$2,000. Це простокітний будинок, на фронтї має вежу. Будинок дерев'яний, помальований на біло, стеля синя. Є один престїл. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи з Йорктому.

З початку на рік було тільки 6 відправ, потїм від 1930 було 12 відправ. Пресвященний Будка відвідав церкву в 1926 р. а Пресвященний Ладика посвятив церкву в 1932 р.

При церкві є дзвіниця з одним дзвоном і Церковний Дїм ім. о. М. Шашкевича, 51 x 28, збудований 1940 р.

Любїє і обширна стаїяна на конї.

Цвинтар має один акер землі, огорожений, посвятив його Пресвященний Будка в 1926 р.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА БОГОСЛОВА В КРАСНІМ, САСК.

Церковна площа обїймає десять акрів землі, горбоватої, очищеної. До стації Винїярд є 12 миль. Церква стоїть в осередку нашого поселення, дороги добрі.

Членів 85 родин, дітїй 150. Місцевих шкїл є чотири, наших учителї вчить чотири. При церкві є Свїчкове Брацтво, що має 20 членів і Сестрицтво, що має 45 членів. Марійське товариство молодї має 11 членів.

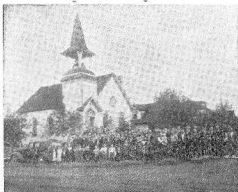
Основники парохії були: о. А. Делярий, ЧНІ, Швела, Вангела, Ів. Савчин, Ів. Підкович, Ів. Білінський, Н. Білінський, Ів. Поворозник, А. Поворозник, П. Поворозник, М. Качур, М. Башуцький, Д. Боднар, М. Остапович, М. Ласюта, Д. Лисай, Повадинець, Сторожук, Скришник, Качалуба, Шуляр, Зак, Ладва, Костюк, К. Гладій, Зелений, Матвій, Ішандийкий, А. Пилипюк, Гаврилюк, Смицьнюк і другі. Церкву збудували в 1914 році. Будувал швед Ліндєр коштом \$900. Будинок був прямокутний, посередній одна баня і був один престіл.

Богослуження є кожного місяця раз— літом приїжджають Сестри і вчуть катехизму. В 1929 р. була тут 8 днівна місія під проводом Отців Редемптористів. Церкву посвятив Преосвящений Бувка в 1916 р. В останнє відвідав церкву Преосвящений В. В. Ладика 1940 р. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи з Норкстону.

В 1940—41 рр. парохіяни збудували нову, обмуровану, велику, гарну церкву. Головний будівничий був М. Савчук з Портедж Ля Прері, Ман.

При церкві є церковний дім, цвинтар і дзвіниця з одним дзвоном.

Зуляк, П. Поворозник, Д. Боднар, Ф. Остапович, Ів. Остапович, М. Остапович. Деякі були перед-

Церква Пресв. Серця Христового в Вінніард, Саск.

тим членами парохії Красне, Саск. і бажали мати церкву ближче на фармах. Вкінці відкупили в місті від лютеранів будинок і утворено нову парохію. Будинок купили в червні 1937 р. за \$1,100. Це прямокутник, на фронті з лівого боку є вежа. Церква дерев'яна, в середині вигіпсована, стеля різьблена бляхою. Є один престіл, ланки і центральні огрівання.

Відправа є що місяця. Від початку парохію обслуговують Отці Редемптористи з Норкстону. Повстання парохії і інкорпорація це у великій мірі заслуга о. Дм. Гаврилюка, ЧНІ.

Є цвинтар і дзвіниця з одним дзвоном. Цвинтар віддалений від церкви пів милі, при головній дорозі, огорожений.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ В МОДЕЛФАРМ, САСК.

Площа має 5 акрів, від станції Вест Бенд є півтора милі. Перші поселенці приїхали тут в 1903 р.

Нова церква св. Антонія й Святого Івана Богослова в Красне, Саск., збудована 1940 р.

Церковний дім має 42 x 20. Є сцена, спенерія, куртина і гардероба. Маленька бібліотека допомагає уладженню ЦДому. Доходи ідуть на добро церкви. В році 1939 було 2 представлення, 6 фільмових світлень, одно прийняття. Дім збудували літом в 1924 р.

Цвинтар віддалений від церкви 150 кроків, має три акри землі, огорожений.

З цієї колонії походять о. М. Сіяничук, ЧСВВ, і Сестра Софронія.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В ВІННІАРД, САСК.

Церква в місті, де є станція і почта. Парохіяни живуть в місті і на фармах, яких 7 миль на північ. Членів 22, дитяг 40— в окрузі 4 школи, в одній вчуть українськ.

Основниками парохії були: о. Д. Гаврилюк, ЧНІ, А. Пилипюк, І. Поворозник, Н. Куцый, Ст.

Містечкий Хрест-Памятник у 950-ліття Хрещення України, дзвіниця й церква Парцова Матері Божої в Модел Фарм, Саск.

з Борщівського повіту, а в 1904 і 1905 р. приїжджають з Ляшюк і Маковиськ, повіт Ярослав і Маджкович, повіт Перемишль. Церква стоїть в осеред-

Хор "Соловій" при церкві Парова Преса, Богородиці в Мадельфарм, Саск. Зліва направо: о. Ігуменко Н. Ковалівський і о. В. Краєвський, ЧНІ, о. А. Войтас, диригент хору.

ку оселі, дороги доступні. Стару церкву збудували в 1909 р. і першу Службу Божу в ній правив о. Делярий, ЧНІ. Членів 70 родин, дітей 120, вчуть наші учителі. При церкві є Марійська Дружина, 17 членів, Жіноче товариство, 60 членів, хор "Соловій" 46 членів і Братство доброї смерті.

В 1936 р. на сам празник св. Поркови Пресв. Богородиці о. В. Краєвський ЧНІ зорганізував Марійську Дружину. 2-го лютого 1937 р. Товариство одержало канонічну ерскію від Пресви. В. В. Ладки, а 7-го квітня того самого року одержало грамоту злуки з Матрією Дружиною в Римі.

Основниками парохії були: о. А. Делярий, ЧНІ, О. Федірко, В. Новак, В. Серета, Ів. Войтас, Гшт Блажейко, В. Хруник, Гр. Попик, В. Галевич, Ів. Серета, А. Дубровний, Яцко Серета, П. Хруник, Я. Камашко, П. Назар, Р. Хруник, М. Лашук. Від 1904 до 1906 р. доїздили до цієї колонії серафими — Зайцеф, та інші.

Стару церкву збудував А. Дубровний, нову побудував Тихоліз в 1932 р. за \$12,000. Будино деревляний, має кілька бань, помальований, три престоли, крісла і центральне ogrівання. Від почат-

Спортна Дружина хлопців з о. В. Краєвським ЧНІ, в Мадельфарм, Саск.

ку обслуговують цю парохію оо. Редемптористи з Йоркстону.

Пресвященний Будка відвідав стару церкву три рази і посвятив її. Нову церкву посвя-

др. Д. Серєда

Святої Дружина дівчат в Модан Фарм, Саск.

тив Пресвященний Ладика в 1933 р. Були дві місяці під проводом оо. Редемптористів. З цієї парохії походять: 7 учителів, 12 Сестер Службиць: Альфонса, Вернарда, Маргарета, Венедикта, Ореста, Григорія, Йоанкія, Хризанта, Симсона, Даниїла, Анна; лікар, др. Дм. Серєда і інженір П. Серєда.

При церкві є Читальня Провісти ім. Т. Шевченка, збудована в 1916 р. і побільшена в 1920 р. Є сасна, куртина, гардероба і бібліотека. В 1939 р. було там 15 різних підприємств.

При церкві є також дзвіниця з дзвоном, хата для священника, стайня для коней і цвинтар на три акри землі.

Літній натехиза і перше св. Причастя дітей у Модан Фарм, Саск. під проводом Сестер Службиць ПВДМ. і в. В. Провісного, ЧНІ.

ЦЕРКВА РІЗДВА ПР. БОГОРОДИЦІ В ШГО, САСК. (Коло П. Шевчука)

Цаюца обіймає три акри землі, горби, місце чисте. Від міста і залізничі 15 миль. Церква стоїть посеред нашої оселі. Членів 23 родин, дітей 70. В околиці 5 шкіл, вчать 2 наші учителі. При парохії є відділ БУК-а, Сестриці і Апостольство Молитви, що має 55 членів.

Основниками парохії були: о. Г. Бульє, ЧНІ, П. Шевчук, Федь Козакевич, Ів. Козакевич, Н. Чайківський, Н. Кабан, Ф. Францишин, П. Шабат, Ан. Гулька, Прокіп Пєрколаба, Н. Гулька, Ст. Григор, Яків Козакевич, П. Арабський. Деякі з них перед оснуванням цієї парохії належали до парохії Бєкенгем, Саск. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи з Йоркстону, Саск.

Церкву збудували в 1916 р. Головним будівничим був Н. Гулька. Будова коштувала \$1,000. Будинок дерев'яний 38х13, має одну баню і красивий іконостас. Церква помалювана, є один престіл.

Пресвященний Будка посвятив церкву в 1918 р.

При церкві є дзвіниця з одним дзвоном, далі стайня на коні.

Цвинтар біля церкви—місце на церкву й цвин-

Церква Різдва Пресв. Богородиці в Шго, Саск. (коло П. Шевчука)

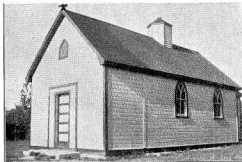
тар дарував Петро Шевчук.

З цієї колонії походять: о. Севастіян Шєвчук, ЧСВВ, Сестри Службиць: Ольга і Севастія.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ТРОИЦІ В ТОФНЕЛ, САСК.

На півтора акровій площі, півтретя милі від містечка і залізниці, стоїть наша церква на рівній, красній площі, серед ліску. Дороги доступні, церква стоїть з боку нашої оселі. Членів 20 родин, дітей 50. При церкві є Сестриці, членів 20.

Основниками парохії були: М. Савчук, Дан. Василяшин, М. Раїна, Ліія Жюгурко, Кость Орловський, Адам Ступира, Ів. Камінський, Т. Мещій, Ка. Орловський, Ірена Василяшин, Захар Винни-

Церква Пресв. Троиці в Тофнел, Саск.

чук, Тео. Микшеї, Юліян Українець, П. Стахів, Ст. Ростинський, Ів. Совик, Валент Ступира, Писифа Табін. Від 1909 до 1924 р. отці Редемптористи з Йорктому правили тут Службу Божу по хатах. Перший священик, що тут правив, був о. А. Делярїй, ЧНІ. Якийсь час доїжджали сюди серафимці, якийсь Стадник.

Церкву збудували в 1924 р. Всі парохіяни працювали спільно під проводом М. Раїни і Лії Жмурка. Будова коштувала \$720. Це деревляний будинок з одною малою банею. Церква помальована, є один престіа і лавки. Вимір будинку є 40 x 16, в 1926 р. добудували захристію на 10 стіп. В 1939 р. побільшено церкву. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи з Йорктому.

Пресошвященний Ладика відвідав церкву в 1932 і 1940 р.

При церкві є цвинтар— все разом півтора акра землі.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В ІНСІНГЕР, САСК.

Площа церкви рівна і очищена, має 10 акрів землі. Від залізниці і містечка Інсінгер є півтретя милі. Церква стоїть з боку оселі, але доступ до неї добрий. Членів 50 родин, дітей 70, шкіл в окрузі 5, вчителів в них 3 наших учителів. При церкві є Свічкове Брацтво, 40 членів і Сестриці, 20 членів.

Основниками парохії були: о. А. Делярїй, ЧНІ. Ів. Галюк, що дарував згаданих 10 акрів— Петро

Галюк, Ст. Галюк, Іван Снігур, М. Спрінжинатїя, Матей Савчук, Матей Вівсанїк, Семен Ковальчук, М. Цибульський, Дмитро Тимофій, Юрко Петраїнич, Даць Матей, В. Пидцук, Семен Галюк, Т. Курпатва, Ів. Вівсанїк, Пидли Федорчук, В. Бойцук, Павло Вівсанїк, Ол. Пігович, Петро Вівсанїк, В. Пігович, Ів. Затвардицький, Ст. Тимофій, П. Цибульський, Гаврїл Цибульський, Ів. Сорока, Гаврїл Кривуцький, І. Гудина, Семен Вальчак, Ол. Цибульський, Павло Медвідь, Яким Федорчук, Ів. Медвідь, Порфїр Ворошило, Ів. Паньчук, В. Курпатва.

Отці Редемптористи з Йорктому відвідували тут наших людей ще від 1904 р. Того року наші вірні разом з буковинцями збудували капличку 12 x 12 на фармі Івана Галюка. В 1911 р. на цій сїмїй площі збудували красну церкву за \$1,400. Але 14 квітня 1931 р. ця церква згорїла. Того самого року збудували нову церкву. Будував А. Чорнїй з Гудів коштом \$3,000. Будинок деревляний на вид хреста, має одну баню, помальований. Пресошвященний Буда відвідав цю парохію три рази і посвятив стару церкву в 1913 р. Пресошвященний Ладика відвідав нову церкву в 1933 р. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи з Йорктому.

Церква св. о. Николая в Інсінгер, Саск.

При церкві є дзвін і давниця. Побіч цвинтар. З цієї парохії походять Сестри Служебницї: Текля, Рафаїла, Фьлорентїя.

Церковний Дім

Називається "Український Греко-католицький Дім". Стоїть на церковній площі, збудували його парохіяни в 1929 р. під проводом о. Ів. Бала, ЧНІ. Будував Р. Лемко з Рами коштом \$1,200. Вимір 40 x 26, від церкви віддалений яких 300 кроків. Є сцена, куртина і мала бібліотека. В 1939 р. були там 2 представлення, 2 концерти, 2 фільми, 1 відчит і 3 прийняття. При Домі є Амагорський Гурток.

ЦЕРКВА СВ. ПЕТРА І ПАВЛА В ІНСІНГЕР, САСК.

На рівній, очищеній площі стоїть наша церква. Площа займає 4 акри і служить рівночасно за цвинтар. До залізничної стації Шіго 5 миль, до Інсінгер 6 миль. Церква стоїть посеред нашого поселення при головній дорозі, куди їде автобус.

Членів є 25 родин, дітей 94, що ходять до 5 побільняльк шкіл. При церкві існує Свчкове Братво і Сестриці.

Основниками парохії були о. А. Делярий, ЧНІ,

Церква св. Ап. Петра і Павла в Інсінгер, Саск.

Яків Олексюк, Ф. Шиховський, Федір Ботула, Матей Волошин, Матей Зварич, Василь Савчук, Никола Пасовистий, Петро Снігур, Ст. Костинюк, Яким Ботула і К. Українець.

Першим католицьким священиком в цій околиці був о. А. Делярий, ЧНІ, що приїхав сюди в 1904 р. і правив Службу Божу в хаті Івана Галука, а потім в каплиці в парохії св. о. Николая. Доїздили тоді сюди волами, а потім кіньми. Зпочатку всі ходили до церкви св. о. Николая, що творить окрему парохію. Але тому, що дорога була далека, дороги злі, болотисті, а люди вже децю змогли, тоді на забаві в Никола Пасовистого виринула думка поставити свою церкву. Тоді зібрався зложили \$140 на ту ціль і купили дошки від Мих. Рожка в 1909 р. Дерево перевезли на площу, яку подарував під будову церкви Василь Савчук. Значи будову в 1910 р., але докінчили аж за три роки. Будував М. Кішул коштом \$1,000. Вид церкви прямокутний, посередині одна баня. Зверху церква викінчена дошками, в середині виліплена глиною і побілена. Є один престіл. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи з Поркютону.

25 жовтня 1914 р. Преосвященний Н. Будка в асисті о. Бульса ЧНІ. посвятив церкву і потім знову відвідав церкву в 1918 році.

При церкві є цвинтар і дзвіниця з одним дзвоном. Цвинтар має 2 акри землі, все огорожене.

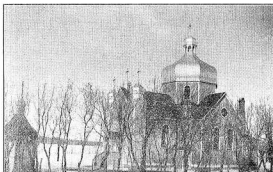
З цієї околиці походять Сестра Евфрозина.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ В ГВАЙТСЕНД, САСК.

На двоакровій, децю горбватій площі стоїть наша церква св. Покрови. Від залізниці 10 і пів миль від містечка Спрингсайд. Дороги добрі. Церква посеред нашої оселі.

Членів 75 родин, дітей 200, шкіл в околиці п'ять, вчить 3 наших учителів. При церкві є: Апостольство Молитви, 60 членів— Сестриці, 25 членів і Товариство Молоді.

Основниками старої церкви, першої на цій ко-

Церква Покрова Преса. Богородиці в Гвайтсэнд, Саск., збудована 1937 р.

ловній, було багато. Їх імена: Н. Библів, Ю. Шпидей, Ілля Кучер, Н. Шумей, Мих. Библів, В. Стефанцини, Т. Шпидей, Т. Сенків, В. Сенків, Іван Библів, Теодор Шпидей, Ник. Дирів, Дяків Ів., В. Ляхмань, Дм. Шляхетка, Ів. Павлів, В. Дирів, Ілля Дирів, Ю. Попович, Н. Дяків, Іван Н. Павлів, М. Попович, М. Стефанцини, Тамко Библів, В. Скалівський, Ів. Кучер, Семен Попович, Ю. Лозинський, М. Цюла, В. Н. Шпидей, В. Библів, Ол. Библів, В. Шумей, Н. Шпидей, Н. Ляхмань, Н. Федун, Ів. Шмельчин, Т. Шляхетка, В. Т. Шмельчин, П. Стефанцини, М. Тріца і Ю. Шумей.

Від 1905 до 1912 р. обслуговували що кольною пресвітеріанські духовники: Черницький, Купчинський, Вільчынський і Остафівич. Коли Остафівич по т. зв. "священню" церкви захотів заводити свої обряди, настав спротив. Підчас відрыви запитав: Що треба скорше робити, правити Службу Божу чи гоститися? Люди як один відповіли: Правити. Таким чином зросло недовіря людей до пресвітеріяна, вислідом того було, що пресвітеріяни мусяли залишити церкву, а люди зпочатком 1913 р. запросили о. Делярото ЧНІ, з Поркютону. Від тоді парохію обслуговують оо. Редемптористи з Поркютону.

Першу стару церкву збудували в 1911 р. коштом \$1,000. Ту церкву розібрали в 1937 р. і на місці старої збудували нову, красну церкву В. Гузак з Арран. Є одна велика баня та кілька менших, будинок дерев'яний, помалований, є один престіл. Ця церква коштує \$3,500.

Два рази відвідав церкву Преосвященний Будка і раз Преосвященний Ладика в 1933 р. Отці

Редемптористи давали місію від 9—15 липня 1933 року.

З цієї колонії походять: о. В. Шумей, о. Йосиф Сенжків, ЧСВВ, Сестра Мехтіляда, П.Н.Д.М., що має університетський степень.

При церкві є дзвіниця з одним дзвоном, що коштував в 1920 р. \$380. Є цвинтар біля церкви, один акер землі. Землю на цвинтар і церкву дарував Василь Шпилей.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ЮРІЯ В МЕЛВИЛ, САСК.

Церква стоїть в західній частині міста, при 3-ій вулиці. Членів є 45 родин, дітей 80. При церкві є Жіноче товариство, що має 40 членів і Марійська Дружина, 15 членів.

Основниками парохії були: о. Г. Бульє, ЧНІ., В. Дереш, О. Стойко, Я. Стойко, В. Маценко, Н. Гудій, Ст. Грицула, В. Федорків, Я. Стефанюк, Н.

Нова церква св. Юрія в Мелвилі, Саск.

Івонус, К. Швага, Ф. Яструб, Ф. Ярема, М. Васильців, Н. Братусь, Яв. Костишин, О. Котик, В. Сенжк, Ю. Богуляк, М. Лозинський, Гр. Лисечко, Л. Козак, З. Гудій, Ів. Софронюк, Т. Харциш, Фе. Полуйко, Ів. Чубатий, Ів. Відайко, Д. Криба, З. Глазій, А. Рогольський, Н. Семеновський, Ст. Вігак, М. Парашенюк, М. Твардовський, М. Матвій, О. Чорняк, К. Вівчар, Ів. Кочуч, П. Шілко, В. Галик, С. Андріяш, О. Колодій, М. Ткачук, Ів. Гнатюк, В. Мандзяк, П. Дмитраш, П. Богуш, Ів. Іванів, Ів. Созанський, Т. Клишко, М. Костишин, Н. Сливка, Ст. Когут, Ів. Вегерак, В. Пудець.

Отці Редемптористи з Йорктому стали доїздити сюди вже в 1913 р. і правила тоді в римо-католицькій церкві, бо нашої не було. Там теж правив богослуження Преосященний Будка, коли відвідав цю парохію 15 серпня 1913 р. Тоді Преося-

щенний заохочував людей будувати власну церкву, цеж саме робив їх тодішній парох о. Бульє, ЧНІ. Однак перешкаджав і наклепував до відступства батюшка Попіль.

Фр. о. Іван Бала, ЧНІ.

Стару церкву збудували в 1916 р. за \$1,800. В 1939 р. цю церкву продано і поставлено велику нову з трома банями, обмуровану. Будував В. Гуаш з Арран.

Преосященний Будка посвятив стару церкву 10 вересня 1916 р.

В 1931 р. парохіяни побудували Читальню Просвіти ім. о. Маркіяна Пашкевича.

ЦЕРКВА ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА В ПЛЕЙНВЮ, САСК.

Площа має 2 акри, горбоквата. Від залізничі міста Фейвуд є 10½ миль, від Мелвил 17½ миль. Цер-

Церква Сошествія св. Духа в Плейнво, Саск.

ква стоїть посеред нашої оселі, дороги доступні. Членів 35 родин, дітей 115. В чотирох школах є два наші учителі. При церкві є Жіноче товари-

ство, 20 членів— Свічкове Брацтво, 45 членів — Товариство Молоді, 40 членів. Молодь має хор.

Основниками парохії були: о. А. Делярий, ЧНІ. Д. Клепак, В. Бадювич, А. Сава, Ст. Клепак, Г. Мисько, М. Лизун, В. Турчак, Н. Лазор, Л. Сава, Ф. Сава, Ів. Паланичка, Ів. Гамрацій, Ів. Крашевський, Ів. Чопик, В. Кравець, Н. Цюрко, Ст. Поліщак, Рі. Балаберда, А. Балаберда, Р. Кравець, Ів. Клепак, Ф. Жулиняк, П. Жулиняк, А. Жулиняк, Ст. Жулиняк, Ів. Жолкевич, М. Галабуза, М. Вавришко, Ів. Мисько, В. Блажейко, В. Волошин, Д. Стадник, Ів. Клепачок.

Першу церкву збудували в 1911 р. В 1934 р. збудували нову, красну і велику, будував Ів. Тихола. Будинок деревляний на вид хреста, помальований, один престіл і лавки. Від початку обслуговують парохію оо. Редемптористи з Йоркtonу.

Першу церкву освятив 12 серпня, 1913 р. Преосвященний Будка. Ту церкву Преосвященний Будка відвідав три рази. Нову церкву освятив Преосвященний Ладика в 1938 р. Нова церква коштувала \$5,000.

При церкві є дзвіниця з дзвоном і цвинтар. Місце під цвинтар дарував Д. Клепак (2 акри) і освятив Преосвященний Будка в 1913 р.

З цієї парохії походить Сестра Філарета П.Н. Д.М.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В БІВЕРДЕЙЛ, САСК.

На рівній дещо залісеній площі, 6 миль від залізничної в Джекдбург, стоїть наша церква на тридцяти акрах землі, дещо з боку від наших поселенців. Членів парохії є 115 родин, дітей 225. Шкіл в окрузі вісім, в 4 вчителі наші чителі. При церкві є Свічкове Брацтво, членів 27.— і Сестринці, членів 48.

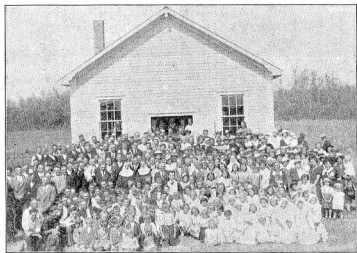
Основниками парохії були: о. А. Делярий, ЧНІ, Н. Прибильський, Дмитро Серета, Іван Маковецький, Анд. Добко, Максим Хруник, Кость Лис, В. Богдасевич, Яків Шкільник, П. Каралита, Олекса Каралита, Л. Домший, Ів. Богуцький, Максим Маковецький, Максим Жукевич, Мих. Шурко,

Церква Успення Преса. Богородиці в Бівердейла, Саск

Ів. Прибильський, Гр. Бенько, Т. Бенько, М. Пахолко, Гар. Давосир, К. Кліско, Т. Лаш, Іван Мушка, В. Серета. З початку о. Делярий, ЧНІ, приїздив сюди і відправляв по хатах, як в хаті Анд. Добка, і П. Каралита. Дня 4 серпня 1907 р. о. Делярий освятив місце, де в 1910 р. збудували церкву. Будував Ів. Богуцький і Гар. Давосир, спільно з парохіянами. Церква деревляна, має одну баню. Помальована. Є гарний іконостас.

Три рази відвідав цю церкву Преосвященний Будка, котрий освятив її 11 серпня 1913 р.

Члени парохії Успення Преса. Богородиці в Бівердейл, Саск., з о. Р. Ховінок, ЧНІ, і Сестрицею Сюзі. П.Н.Д.М., ученьювали папашазу. Залезу зипто біля Читальні Прогресі 10 серпня, 1941 р.

Побли церкви стоїть дзвіниця, є дзвін, що коштував \$400. Даліше є цвинтар.

Народний Дім

Називається Читальня Просвіти, збудована в 1927 р. за почином Д. Гайдука і парохіянами.

Пані Оля Новак (Страгійчук) учителька в Славен Блюв школі, одержала першу нагороду за бесідацтво на з'їзді Братства Українців Католіків у Саскатуні, 1935 р.

Близько церкви, має сцену, куртину і сценерію, є мала бібліотека. В 1939 р. в цім Домі були 2 представлення, 1 концерт і 1 прийняття, 2 відчити. При домі є говариство молоді.

ЦЕРКВА РІЗДВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ЯРОСЛАВІ, САСК.

Церковна площа горбовата, очищена, має 4 акри землі, від залізничі в Йорктоні віддалена 8 миль. Членів парохії є 35 родин, дітей 95, шкіл в окрузі три. При церкві гуртуються: Свічкове

Літній натехизм і перше св. Причастя дітей в Ярославі, Саск., 1941 р. від проведєн Сестер Студенткинь П.Н.Д.М. і о. Ст. Ів. Шахан ЧНІ.

Братство, членів 15 і Сестриці, членів 22.

Освоиниками парохії були: Павло Верхожінка, Максим Верхожінка, Теодор Добко, Никита Добко, Анд. Голоух, Іван Проць, Ів. Головка, Мих. Головка, Н. Процько, Н. Волосюк, Н. Попович, Ст. Абрамець. Церкву збудували в 1903 р. Будували

Церква Різдва Преса, Бегориджі в Ярославі, Саск.

Ст. Борис, коштувала \$2,500. Є це перша і найстарша церква в Йорктонському окрузі. Має одну баню посередні, котру добудовано в 1911 р. Церква деревляна, має красний іконостас і лавки. Пе-

Пр. о. П. Лаврута, ЧНІ.

мальована. З початку правив тут і обслуговував наших людий серафимець Никола Зайцеф, родом жид. 26 лютого 1905 р. Зайцеф старався аінкорпорувати цю церкву на президентівні, однак ширі цьому рішучо саротивився і внаслідок того Зайцеф

мусів забратися з околиці. Однак наслідки його праці остали по нинішній день і деякі відступили від церкви.

1913 р. заінкорпоровано цю церкву на нашу парохію, богоослуження є раз кожного місяця. Преосвященний Будка два рази відвідав цю церкву та посвятив її 9 серпня 1913 р.

При церкві стоїть дзвіниця з одним дзвоном, дашеє є цвинтар.

З цієї околиці походять о. Іван Головка та дві Сестри Служебниці: Лукія і Патрікія.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В КАЛДЕР, САСК.

Площа велика на 6 акрів, від містечка і залізничі Врокстон 6 миль, дороги добрі, церква стоїть з боку оселі.

Членів 65 родин, дітей 100, шкіл є 6, в них вчить 2 наші учителі. При церкві є Свічкове Брацтво, членів 30—Сестриці, членів 45—Клуб Молоді, членів 25.

Основниками парохії були: о. А. Делярий, ЧНІ, Мих. Собко, М. Рогатинський, Ст. Андруняк, Матей Николішин, В. Лукий, Никита Фик, Петро Брицький, Тимко Мартинюк, Ів. Костенюк, Дмитро Мартинюк, Йо. Бик, Ів. Шабатура, Ів. Зарудло, Он. Бобик, М. Чолик, Федь Мацик, Матей Мацик, Петро Зелений, Дмитро Схаб, Ілія Громадський, Он. Івачевський, Яків Дідух, Ілія Соколинка, Ол. Бебех, В. Ясінський, Ник. Ясінський, Ю. Схаб, Гр. Мостовий, Петро Мостовий, Дмитро Олійник, Семен Балабух, Тимко Данилко, М. Олійник, Яків Фик, А. Бригидир, Ілія Пришляк, О. Вольний, М. Вербовецький.

Церква Успення М. Божої в Калдер

Від 1904 до 1910 р. була маленька капличка на фермі Ст. Андруняка. Церкву збудували в 1911 р. коштом \$1,900. Це дерев'яний будинок, має одну баню, помальований, є один престіл, лавки і центральне огрівання.

Преосвященний Будка відвідав цю церкву 2 рази. Передтим поблагословив її о. Делярий в 1911 р. Преосвященний Ладика відвідав цю церкву в 1935 р. Були дві місії, в 1913 і в 1933 р. під проводом Отців Редемптористів з Йоркстону, що від початку обслуговують цю парохію.

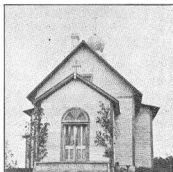
При церкві є дзвіниця і давін, цвинтар має 2 акри, близько церкви, місце дарував Степан Андруняк.

З цієї парохії походять Сестри Служебниці: Макрина, Володимира, Юлія, Зиновія.

ЦЕРКВА СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ В ВРОКСТОН, САСК.

Півтретя милі від містечка і залізничі в Врокстон, на горбистій, але очищеній площі стоїть наша церква. Вся площа має 4 акри землі.

Церква стоїть з боку оселі. Членів 60 родин,

Церква св. Володимира і Ольги у Врокстон, Саск.

дітей 100. Шкіл в окрузі 6, вчить двох наших учителів. При парохії є Свічкове Брацтво, членів 25—Сестриці, членів 40, Апостоляство Молитви, членів 65.

Церкву збудували на фермі Ів. Луцького в 1909 р. Митрополит Андрій Шептицький відвідав цю церкву в товаристві о. Делярого 14 листопада 1910 р. Тоді Митрополит сповідав вірних, проповідав і правив там Службу Божу. Ця церква коштовала \$1,800, дерев'яна, має одну баню, помальована, має один престіл.

Основниками парохії були: о. А. Делярий, ЧНІ, Дм. Вонітовий, Гнат Дзюбинський, В. Швага, М. Дирбавка, Ілія Багрій, М. Бик, Он. Бик, Яків Струтинський, Н. Цалин, Федь Свергун, Н. Барабаш, Н. Малайний, М. Перепилок, П. Подоляня, Ів. Татарин, Прокіп Лушний, Он. Схаб, Ів. Свергун, Н. Свергун, Ю. Цалин, М. Цалин, Ів. Луцький, Ст. Луцький, Федь Перепилок, Ю. Білик, Гр. Дереворіз, Гарасим Гушка, Петро Дубник, Ів. Антохів, Гнат Кирилюк, Н. Бубник, Ів. Тимчук, М. Галяй, Кифа Федорук, Лесь Вітнович, В. Захарук, Ів. Захарук, Петро Жибчик, Анд. Яроцький, В. Мішюк, Гр. Ніновський, Маріян Ангельський, Гр. Метяш, Гр. Пристайко, Гр. Денка, П. Мисько, Ів. Татарин.

Преосвященний Будка 4 рази відвідав цю церкву та посвятив її в 1913 р. Преосвященний Ладика відвідав цю церкву в 1935 р. Місію в липні 1937 р. давали оо. Редемптористи з Йоркстону, що й обслуговують від початку цю парохію.

При церкві є дзвіниця з одним дзвоном та цвинтар біля церкви.

З цієї парохії походять Сестри Служебниці: Ріта, Віталія, Серафіма, Емануїла, Аполонія.

ЦЕРКВА СВ. СВЯЩЕНОМУЧЕНИКА ЙОСАФАТА В СТОРНОВЕЛ, САСК.

Площа рівна і очищена, 2 акри землі, від містечка і залізниці 3 мил. Церква стоїть посеред нашої оселі, дороги доступні.

Коли о. Делярий ЧНІ, і о. Бульє ЧНІ хотіли поблагословити церкву 10 липня 1910 р., тоді Теодор Вінтоник, Іван Когут і Теодор Костюк забили церковні двері, а коли о. Делярий хотів все таки двері отворити, тоді жінки згаданих людей напали на о. Делярого і силою відтягнули його від церкви. Притім подерли на о. Делярому одіж та потовкли його. Отці відіхали до Гюркстону, завчася процес. Тому, що Т. Вінтоник в 1906 р., коли зачинали будову церкви, обіцяв записати те місце на церковну владсть, уряд в Ріджайні дозволив тепер церкву записати, що й сталося в липні 1911 р. А з противниками, котрих жінки напали тоді на о. Делярого, сталося так. Іван Когут їхав до міста, коні сподошилися, вправ з вса і так потовквся, що в дорозі до шпиталю помер. Теодор Вінтоник знова перевернувся з візка, зломив при тім карк і до трох днів помер у шпиталі. Т. Костюк був багатий чоловік. Але якось так поволі і невидно страив все майно і обділяний та забутий всіма мує сів забиратися з околиці.

Членів є 30 родин, дітей 63. В околиці є три школи, в них вчить одна наша учителька. При парохії є Свічкове Братство, 20 членів— Сестриці, 15 членів.

Церква св. Йосафата в Сторновел, Саск.

Основниками парохії були: о. А. Делярий, ЧНІ. Стах Винницький, Йосиф Шололяк, Іван Когут, Максим Свергун, Мартин Присляк, Т. Вінтоник, Т. Рогатинський, В. Дембровський, Ю. Схаб, П. Огородник, Ів. Презьмир, Ів. Завада, Тимко Мисько, Ілія Шордій, Микита Мисько, Т. Костюк, М. Вінтоник, Т. Ягольницький.

Церкву зачали будувати вже в 1906 р. самі люди коштом \$700—викінчили будову аж в 1910 р. Будинок дерев'яний, має одну баню, є один престіл і іконостас.

Пресвященний Н. Будка відідав цю церкву і поблагословив її в 1913 р. Пресвященний Ладика відідав цю церкву в 1935 р. В 1913 р. була тут місія, яку давали Отці Редемптористи з Гюркстону, що й обслуговують від початку цю парохію.

При церкві є дзвіниця з одним дзвоном і цвинтар.

Три акри землі подарував під будову нової церкви Мих. Жибчук.

З цієї колонії походять Сестра Аполінарія.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.І.Х. В РАЙНІ, (Дніпро), САСК.

Десять і пів мил від містечка Райн, в осередку нашої оселі, на рівній, чистій площі стоїть наша церква. Членів 75 родин, дітей 140. В окружних школах вчить 2 наших учителів. При церкві є Сес-

Нова церква Преображення Г.Н.І.Х. в Райні (Дніпро), Саск.

триці, 50 членів— Апостольство Молитви, 70 членів і Тов. Молоді, 30 членів.

Основниками парохії були: П. Киба, Дм. Киба, Ів. Киба, Гав. Юрків, Дм. Маковський, Дм. Шур, Ю. Андрусак, Ів. Тимбрик, Н. Тимбрик, Ан Церковник, Пант. Корній, Сехен Кушнір, Томко Ясікко, Дм. Деревіський, Гр. Ягольницький, М. Деревіський.

Від 1904 до 1918 р. правили тут серафимці:

Пр. а. Володимир Корія, ЧНІ.

Богонько, Юліян Пиндиківський, Вільчинський, Бачинський, Александрович. Вони тут мешкали і правили в старій церкві. Щойно 20 серпня 1918 р. о. Г. Бульє, ЧНІ, відправив перше богослуження в старій церкві. Цю стару церкву називали "за Доввел." 1 лист. 1930 р. вона згоріла. Нову церкву збудував М. Тихоліз в 1931 р. коштом \$5,000. Церква має вид хреста, одну велику баню, помалювана, дерев'яна. Є один престіл і лавки. Цер-

Св. Місія під проводом оо. Редемптористів в укр. хат. церкві в Доннов, Сакс. Ця церква згоріла 1. листопада, 1939 р.

ку помалював П. Заболотний в 1935/36 р.

При кінці грудня 1901 р. відвідав цю околицю о. Деярий ЧНІ разом з о. Жоллаком і тоді правили богослуження в хаті Ст. Гриби. Але в 1903 р. з'явився Серафим, що наслав сюди своїх людей.

Два рази відвідав церкву Пресвященний Буди, також двічі Пресвященний Ладики, що посвятив її 13 червня 1938 р. Отці Редемптористи з Йорктому давали ту два рази місію й вони обслугодують ту парохію.

При церкві є дзвіниця з одним давном, далі цвинтар. Всіх цвинтарів в парохії є 4, найбільший при церкві має один акер землі.

З цієї колонії походять Сестри Служебниць, Катерина, Катерина, Мартина і Крискевітц.

Церковний Дім

Називається: "Народний Дім ім. о. Маркіяна Шавкевича." Вмір є 60 x 30, є сцена, сценерія, куртина і гардероба. Є красна бібліотека. Приході ідуть на добро церкви. В 1939 р. було там 2 представлення, 1 концерт, 2 відчити, 3 прийяття. Існує Аматорський Гурток.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В БАРВАС, САКС.

13 і 14 лютого 1940 р. о. Степан Ів. Шавель ЧНІ відвідав 16 родин у цій місцевості. Від того часу почали оо. Редемптористи з Йорктому відвідувати цю місцевість. Богослуження відбуваються щомісяця по хатах. Люди вбогі. В 1940 р. перший раз відбувся катехизм для дітей під проводом о. Степана Ст. Шавля, ЧНІ.

Парохія місійної станції в Барвас, Сакс, з о. Ст. Ів. Шавель, ЧНІ.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В РОСЕЛІ (місто), МАН.

До 1939 р. обслуговували цю місцевість Всеч. отці Парохи з Оаьги, Ман. Від 1939 р. почали обслуговувати людей цієї місцевості оо. Редемптористи з Йорктому, Сакс. Богослуження відбуваються щомісяця по хатах. В 1941 р. закупили площу під церкву та цвинтар. Посвятив її впр. о. Ст. Бахталовський ЧНІ. 25 травня 1941 р.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В ДЖЕДБУРГ, САКС.

Перші збори відбулися 19 травня, 1940 р. в хаті П. Сеньчука при участі 12-ох людей під проводом о. Р. Хомяка, ЧНІ. До заряду вибрані М. Лазорко, заступник председателя; П. Гуменюк, секретар; Ів. Хруник, скарбник; контрольори: Боярський і Ів. Попович. Семен Застріжний жертвував 1½ акра під будову церкви. Перше богослуження відправив 17 червня 1940 р. о. Р. Хомяк ЧНІ в хаті Ів. Хруника. В листопаді, 1940 р. закуплено в містечку Джедбург склеп п. Середи й перемінено його на читальню Провісти. Тут відбуваються представлення, концерти та відчити. Коли священик приїжджає на богослуження, вірні гарно прибирають престіл в Читальні Провісти та численно сходяться на Службу Болю. Щомісяця оо. Редемптористи з Йорктому обслугодують цю станцію. 1941 р. в часі літнього катехизму під проводом Сестер Служебниць П.Н.Д.М. взяло участь 42 дітей.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В ФОМЛЕЙК, САКС.

Відвідують і обслугодують оо. Редемптористи з Йорктому. Богослуження по хатах.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В ВИЛОВБУК, САКС.

Відвідують оо. Редемптористи з Йорктому. 1941 р. в часі літнього катехизму під проводом Сестер Служебниць П.Н.Д.М. брало участь 49 дітей.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ В АСІНАБОЙ, САКС.

Відвідують і обслугодують оо. Редемптористи з Йорктому. Богослуження відбуваються по хатах.

Округ Айтуна, Саск.

Церква Пресв. Серця Христового в Айтуні, Саск., та частина її парохіян

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В АЙТУНІ, САСК.

На фармі, зараз біля містечка, стоїть наша церква Пресв. Серця Ісусового. Площа рівна, обсаджена деревом і караєюною. Попри церкву іде гостинень ч. 15. Церкву збудували в 1919 р. коштом \$15,000. Членів 88, дітей 350. В міській школі вчить два наші учителі. Напроти церкви стоїть Сиротинець, а в нім школа Сестер Службениць до 8 ступенів. В цій школі вчуться сироти (яких 50 душ) і деякі діти з містечка. Недалеко містечка є три школи — в двох вчуть наші учителі.

Основниками церкви були: о. Л. Боский, ЧНІ, С. Криуляк, Ст. Павлів, О. Ткач, П. Винницький, Йосиф Винницький, молодший; Г. Кархут, Мих. Мудрий, М. Климчак, Ів. Климчак, Зборовський, П. Грицив, Ів. Лозінський, Н. Корчинський, П. Найко, С. Зола, Беріакевич, Ів. Вигерак, Ів. Шимко, Я. Крушельницький, А. Крушельницький, Ів. Корінець, М. Леонтович, Н. Лозінський, Ів. Шкало, Т. Ткач, Ів. Павлів, О. Брикас, Лоек, Д. Шабель, О. Коваль, П. Грицевич, Шуль, О. Брик, М. Пасечний, Ю. Москаль, К. Пшик, Ів. Кітєла, М. Душак, Л. Корчинський, Ів. Ю. Лозінський, Ів. Семеновський і другі.

При церкві є Апостольство Молитви, Жіноче товариство і відділ БУК-а. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи.

Від року 1915 правилися богослуження в готелі. Тоді була прогібіція і готель стояв майже нечинний. В 1919 р. збудували церкву під проводом Семена Ковбля. Будинок дерев'яний, помальова-

Впр. о. Ігузен Н. Копивніський ЧНІ.

ний — образи малював о. Мецгер. В 1940 р. церкву помалював П. Заболотний. Церква має дві бани напереді, три престоли, лавки і центральне огрівання.

Преосященний Будка посвятив церкву в 1920 р. Відтоді майже кожного року наш єпископ приїжджає на празник парохії Пресв. Серця Христо-

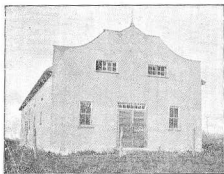

Частина учнів (хлопців) айтуного католицького в Айтуні, Саск., під проводом Сестер ЛІДМ. і Впр. Ігузена о. Ст. Бахталівського, '98

го. Тоді є відпуст і приїжджає багато людей, навіть з подальших околиць.

В жовтні 1941 р. були в Айтуні отці оці Редемптористи: Н. Копивніський, Йо. Корба й Йос. Форнальчик.

Парохія в Айтуні мала щастя витати в себе 26-27 вересня, 1921 р. Митрополита Західної України, А. Шептицького; 10 липня, 1929 р. Пресв. В.

Український католицький Парохиальний Народний Дім в Айтуні, Саск.

Такача, єпископа українців Карпатської України в Північ. Америці, 17 липня, 1929 р. Преосв. К. Богдєвського, єпископа українців Північ. Америки та 29 червня, 1930 р. вперший раз Преосв. В. В. Ладика ЧСВВ, єпископа українців в Канаді.

Три церкви є великий, 80 x 32, гарний Парохиальний Дім і монастир оо. Редемптористів.

Недалеко церкви на тій самій фермі є цвинтар.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В БЕДФОРДВИЛ, САСК.

10 миль від Айтуні, посеред нашої оселі стоїть на триакровій площі наша церква. Членів 36, дітей 168. При церкві є Сестриці й свічкове Братство. Віруюча молодь гуртується в УКЮ.

Основицями парохії були: Ів. Обух, Ст. Смицьок, Максим Козуць, Ол. Деркач, Пилип Зубяк, Гость Спільчак, Мих. Пасечний, Павло Харандюк.

Хлопецький відділ Братства Українців Католицьк. ч. 71 в Бедрофдвіл, Саск., за свєтл. організатором о. Дн. Газдріаком, ЧНІ. Знімака з'ята в липні 1939 р.

Парохія повстала тоді, коли повставала парохія в Джесмін. Для вигоди купили площу під цвинтар і на ній потім збудували церкву в 1910 р. Ця стара церква з дилів згоріла в 1920 р. Нову церкву збудували Ів. Обух і Ол. Деркач, члени давали по \$100 на будову. Будинку дерсяляний, має одну баню, помальований, один престіл. Наші люди

приїхали сюди ще в 1906 р.

Преосвященний Будка відвідав церкву в 1913 р. і посвятив її в 1920 р. Доїздили сюди зпочатку Отці Редемптористи з Йоркстону, а потім від 1919 з Айтуні. Преосвященний Ладика відвідав церкву в 1935 р.

Майно церковне вносить \$3,000—церква коштувала \$2,700, річи і площа \$300.

При церкві є цвинтар.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.І.Х. В БЕКЕНГЕМ, САСК.

Площа залісна, 12 акрів, перед церквою і домом очищена. Церква стоїть на горі. Від залізничної стації в Паркервію 9 миль— північ Бекенгем. Дороги доступні, церква стоїть перед нашою оселі.

Членів 51, дітей 184. Шкіл в околиці чотири. При

Церква Преображення Г.Н.І.Х. (в часі будова) в Бекенгем

церкві є Свічкове Братство мужчин, членів 33—Сестриці, членів 25—Марійське Тов. дичат має 10 членів.

Основицями парохії були о. А. Делярій, ЧНІ, Д. Юрчишин, Ів. Шебель, Б. Шебель, Ів. Вігерак, Стан Ошксько, Стан Дмиро, Ол. Родич, І. Бохна, М. Дорош, Н. Кривуляк, Ф. Мельник, Ів. Венц, Я. Козкоцький, Он. Козкоцький.

Церкву збудували з бервен в 1911 р. Будував А. Юрчишин, а всі помагали. Хоч самі жили в колибах, хотіли мати церкву. Звезли бервена, обробили і збудували як на ті часи досить велику церкву. На дошки жертвували, що хто міг—звичайно по \$10. Церква мала одну баню посередині, збудували її за рік. 19 серпня, 1913 р. Преосвященний Будка відвідав парохію і посвятив церкву. Є один престіл, церква помальована.

Перший правн богослуження 19 березня 1911 р. в цій колонії о. Делярій ЧНІ, котрий приїжджав кінням сюди з Йоркстону, яких 60 миль. За його порадою збудували церкву в 1911 році. Віт

початку парохію обслуговують оо. Редемптористи. Преосвященний Ладика відвідав церкву в 1935 році.

Український національний народний Дім в Беннінг, Сакс.

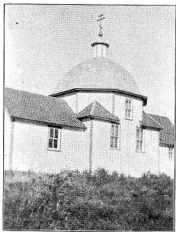
При церкві є Церковний Дім, стайня на коні, дзвіниця з одним дзвоном і 12 акрів землі.

В 1940 р. парохіяни під проводом о. Ів. Балаї ЧНН розпочали будову нової, красної церкви.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В ГАББЕРД, САСК.

Посеред нашої оселі, на рівній трикутній площі, стоїть наша церква. Від містечка Габберд 4 миль, від Айтуни 7 миль. Членів 38, дітей 110. При церкві є Сестриці — в околиці 3 школи.

Основниками парохії були: о. А. Делярий ЧНН, М. Гнилиця, Н. Гарасим, М. Мусяй, Дмитро Амброз, Н. Гнилиця, А. Задоріжний, Н. Філько, М. Ваврух,

Церква св. Духа в Габберд, Сакс.

Ів. Крисоватий, Ів. Генцзелевич, Ст. Турчинський, Ів. Ковальчук, М. Винницький, Ів. Задоріжний. Наші люди стали приїздити сюди вже від 1908 р. В 1910 р. почали будову церкви. В тій церкві мав першу відправу о. Декамп ЧНН, 12 квітня 1911 р. На будову члени склали по \$20 — дошки коштували \$300. Над церквою є одна баня. В 1919

церкву розбудували і помалювали. В церкві є один престіл. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи.

16 серпня, 1913 р. Преосвященний Будако посвятив церкву. В 1937 р. Преосвященний Ладика відвідав парохію.

Три церкви є дзвіниці з одним дзвоном і цвинтар.

ЦЕРКВА ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ГАББЕРД, САСК.

Сім миль від другої парохії того самого імені, однак іншого покровителя, дві милі на півудіє від містечка стоїть наша церква. Основниками парохії були: Ів. Корчинський, Н. Корчинський, Ю. Корчинський, Е. Корчинський, Ф. Парахоняк, Гр. Ку-

Церква Воздвиження Чесного Хреста в Габберд, Сакс.

ликович, В. Бойко, Ст. Юрстий, Тимко Лозинський, Ф. Мандзюк, Ів. Лозинський, Ів. Сіменовський, П. Шома, Ів. Корінець, Ст. Навлів, Ів. Клепак. В 1909 р. рішено будувати церкву. Члени стали складати по \$5 і зібрані гроші дали будівничому Яроцькому з Гудів. Зібрано \$485 на дошки і гонти. Однак будову докінчив П. Шпак — церква була 30 x 20. о. А. Делярий ЧНН мав першу відправу в цій церкві 13 лютого 1910 р. Членами церкви були тоді 25 родин.

Митрополит Андрей Шептицький посвятив ту церкву 13 листопада 1910 року. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи.

В 1918 р. церкву побільшили, члени зложили на ту ціль кожний по \$66. Преосвященний Будако посвятив цю побільшену церкву.

При церкві є цвинтар, на яким спочиває бл. п. о. Г. Бульє, ЧНН.

Перші наші поселенці в тій околиці були в р. 1903 Евстахій і Юліян Корчинські, брати рідні. Дістали адресу від поселенців з Улична, що мешкали в близькім Фенвуд. Зразу працювали на залізничній лінії СПР. Евстахій зиму перебув в німецьких поселенців у Найдорф, а Юліян вернув до родини, оженився і в 1904 р. приїхав з женою та другими братами. Разом з Евстахієм поїхали кінями до Йорктону по надії землі ("гоммстед"). Дістали свій наділ якраз там, де нині Габберд. В Найдорф купили дві пари коней за \$350. Інші мали з собою биків і так зачали господарити.

Найбільше людей походить з села Любленсьє.

В 1939 р. коли наш король Юрій VI переїздив Канаду з королевою Єлисаветою, залізниця короля станула в Габберд, щоби набрати води, бо тут води в околиці мало і люди приїхали здалека, щоби побачити свого короля і королеву.

ГЕРЦЕЛ, САСК.

20 миль на південний захід від Айтуні відведана стали осядти наші люди.

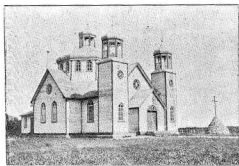
І вже давно перед українцями приїхали були сюди з Росії жида і дістали великі наділи землі. Знаком деські з них виїхали до міст, іншим знову фармарка не йде й так землі пововин переходять в руки наших людей.

Що другий місяць приїжджають сюди отці Редемитористи з Айтуні на відрапу. В 1937 р. були перші збори нової парохії під проводом о. Ст. Бахта-овського, Ч.І.І. В 1938 р. куплено 5-акрову площу під будову церкви та цвинтар. Посвятив о. Ст. Бахталовський, Ч.І.І. 9 жовтня 1938 р. В жовтні, 1940 р. розпочато будову церкви—знадвору церкві викінчена й номальована. Вартість церкви виносить понад \$1,000.

ЦЕРКВА СВ. АРХИСТРАТ, МИХАІЛА В МІСТЕЧКУ ГУДІВ, САСК.

Площа рівна і очищена, стара церква 36 x 20, збудована 1906 р. стоїть при гостиниці дві милі на південне від міста. Місце подарував в 1904 р. Гнат Юрстий.

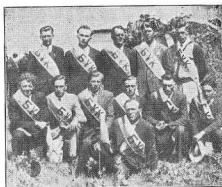
Парохіяльна книжка з 16 березня, 1907 р. по-

Михаїл-Хрест, пам'ятник Хрещення України і церква св. Архистрат. Михаїла в місті Гудів, Саск.

дає слідуючих основників першої церкви: Ст. Солтис, Н. Кушлай, Я. Яроцький, Ю. Марадин, К. Перейма, Ів. Денисюк, І. Прихитко, Ів. Маліновський, М. Орницька, Ів. Марадин, Д. Оліпник, Ів. Кушлай і Гн. Юрстий.

Ці перші поселенці приїхали тут в 1902 р. Вони заслугоють на вдячність не лиш від своєї громади, але й від сусідніх колоній, бо своїм католицьким наставленням від самого початку, вратували для віри не то однинці, але й цілі громади (сусіди). Коли появилася між ними о. Десярний, парохія скоро почала зростати. Замітне, що стара

Хлопчик відділ Братства Українців Католіків ч. 74 в Гудів, Саск., організований о. Д. Гаврилюком, Ч.І.І. Злізна зліста в серпні 1939 р.

панка Марія Музика одержала першу нагороду за бестінцтво на з'їзді Братства Українців Католіків в Саскатуні, 1938 р.

Український катоц. Парохіяльний Дім у місті Гудів, Саск.

церква була заїнкорпорована від самого початку.

Коли через околицю збудували залізницю й повстало містечко Гудів, від імени купця жида Гуд, що приїхав з Росії wraz з Зайцефом. Коли ж із ним посварився, тоді виявив людям, що Зайцеф є жид і цим причинився до упадку Зайцефовой "місії." В 1910 р. І. Денисюк купив у Гудів 5 акрів за \$150 і на цім місці стоїть нова церква, що її збуду-

Заряд Українського Католицького Юнацтва
в Гудів, Саск.

вали в 1934 р. Має вид хреста, є 44 x 70 з одною башою, помальована, має три престоли, лавки й центральне ogrівання. Членів є 40 родин, дітей 50. В школі в місті і на фармах вчать українські учителі католики, з деякими перервами. При парохії є Сестриці 20 членів, відділ БУК-а старших і УЖЮ, що powstało з Марійської Дружини двіччт і хлопнячого відділу БУК-а під проводом директора школи І. Мудрого. Це УЖЮ творить також хор під проводом Т. Саранчука.

При церкві є церковний Дім, у ній є сцена, сценерія і мала бібліотека. У старій церкві, коло якої до нині є цвинтар, був Митрополант Андрей 13 листопада 1910 р. Два рази відвідав її Преосв. Н. Будка в 1915 і 1925 роках. Нову церкву освятив Преосв. В. Ладика 1937 р. і тоді рукоположив на священника о. Ст. Олійника ЧНН. Із цієї парохії походять о. І. Перейма.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ТРОЙЦІ В ГУДІВ, (Фарми), САСК.

Вісім миль на північ від містечка Гудів, Саск. стоїть наша церква Пресв. Тройці в самій осередку оселі. При парохії є Свічкове братство і товари. сестриць, що на будову нової церкви робили по-важкі збірки.

Першого заїхав в цю околицю Тимко Скоциляс з яворівського повіту на свій наділ, де на кілька миль довкруги бачив лиш ліси й озера. Незадовго спровадив з краю ще кілька родин. Хоч на полудне звідси російська місія побудувала була свою церкву він у ній ніколи не був, бо переїзджачи через Вінніпег мав інформації і лист від о. Гурі про правдиві й фальшиві церкви та священників у Канаді. В 1909 р. за порадою о. Деларого, що доїжджав до них кінями аж з Йорктону, — 4-ох людей побудувало церкву Пресв. Серця Христового, звідси півтврта миль на полудне. Першу від-праву мав у них о. Деларій 11 лютого 1910 р. Чле-нів прибувало чимраз більше, але спокую не було, бо одних Зайцеф перемовляв до себе; між ними замешкав один молодик, що агітував за православ-ників. Тоді церкву заперто, а громада розділилася: східні з повіту Любачів збудували церкву св. Духа

коло Муся, а західні з повіту яворівського пере-тягнули церкву на нішіше місце, що служить тепер за хату на збори. Тут Ст. Геаета 1919 р. збудував їм другу церкву в честь Пресв. Тройці. Складав тоді члени по сто доларів і більше, однак не було порядку в книжках; зайшли в процесі з прода-вцем люмбро, і через те кількох людей потерпіло страти по кілька сот доларів. З часом ця церква стала дуже хитатись підчас вітру й люди почали уряджувати збірки на будову нової церкви. В 1939 р. вже мали кільканадцять сот дол. готівка, однак переложки посередній процесамі шук не мали відлати зачинати будову й всі мітінги в тій справі розбивали. Аж в 1940 р. захочені о. Д. Гаврилюком ЧНН, майстер Суліма, працюючий і енергійний та мітрополант Михайло Тесляк і ще кількох розібра в церкву і повелись сімдо до будови. Тоді вже й інші приступили до праці й по-

Нова церква Пресвоті Тройці в Гудів, Саск.

мочі, священник їздив за жертвами й так за кілька місяців стала нова церква, на котрій нема цента довгу. Так люди ієрковань, що Бог благословить працю, яка є за радою й під проводом свя-щенника.

Членів є тепер 30, дітей 80. В 4-школах вчать наші учителі, при церкві є цвинтар. Відіправа є раз у місяць. Парохію відідав раз Преосв. Будка, а раз Преосв. В. Ладика.

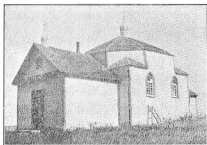
ЦЕРКВА НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПР. Д. МАРІ В ДЖЕСМІН, САСК.

Найстарша церква округу, Непорочного Зачат-тя, стоїть на фармах десять миль на північний за-хід від Айтуни.

При парохії є Свічкове Братство і Товариство Жіноче.

Перші наші поселенці приїхали сюди в 1905 р. з повіту Яворів. Хто привіз гроші з краю, то з Йорктоні кунив корову, чи коня, чи вола і плуг, і зачинав господарку. Інші ходили на роботу до Балкарес. Мешкали в будах, а докучали їм кома-рі. Повно було озер і мочераків. Ловили шурів і продавали скірки по 15ц. Були бідні й любилися взаїмно. В 1907 р. зачав прагати в тій околиці о. Деларій ЧНН, а в 1909 р. зачав будувати церкву. При церкві збудували хату для священника. В

1910 р. було вже наших парохіян 30 родин—вклад-ка була по \$3 від родини на рік. Церкву відвідав Преосвященний Н. Будка і посвятив 18 серпня, 1913 р. По війні збудували Церковний Дім. Від початку парохію обслуговують оо. Редемптористи.

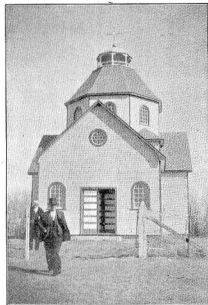
Церква Невороченого Зачаття Проч. Діви Марії в Десеронто, Саск.

При церкві є цвинтар, а на ній яка сотка гробів.

Членів є 40 родин. При церкві є Сестриці і молодечий відділ БУК-а. Стараються будувати нову церкву, бо стара замала.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В ФЕНВУД, САСК.

Три і пів милі від церкви є станція і містечко Фенвуд. Церковна площа рівна, 5 акрів. Церква є

Нова церква святих Апостволів Петра і Павла в Фенвуд, Саск.

в осередку нашої оселі. Членів 26, дітей 126. При церкві є Сестриці й Свічкове Брацтво.

В 1905 р. збудували тут церкву за \$1,000, з того \$700 одержали від пресвітеріан. Було наших 60 родин. Коли в 1906 р., дві милі від Гудів, збудували нашу церкву, від тої пресвітеріанської відійшли зараз 25 родин. До 1912 р. доїздили пресвітеріяни Зайцеф, Чернявський, Бодруг, Драпак, Глава.

2 січня, 1913 р. перший раз о. А. Деяриш ЧНІ відправив богослуження в цій церкві. Нарід, заохочений о. А. Деяриш, залишив пресвітеріан і під проводом церковного комітету 12 липня, 1913 р. заїкорпорував цю церкву. 17 серпня, 1913 р. Преосв. Н. Будка перший раз відвідав парохію й тоді посвятив церкву.— Досі обслуговують парохію оо. Редемптористи, зпочатку з Йоркстону, тепер із Айтуни.

Преосвященний Ладика відвідав церкву в 1936 році.

В липні 1937 буря зсунула церкву з основ і сейчас збудували нову й гарну церкву. Церква має одну баню і один престіл, будова коштує \$3,000.

Цвинтар є зараз при церкві.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧ. ПАРАСКЕВІ В БІРМІНГЕМ, САСК.

Це мала парохія, що числить 15 родин. Має своє ім'я від містечка Бірмінгем, тому що воно

Церква св. Великомучанці Параскеві в Бірмінгем, Саск.

найближче, це перша станція Кан. Нац. залізниці—головної лінії—на захід від Мелвіл.

При парохії є Товариство Жіночє та Свічкове Брацтво.

Початки тієї парохії для історика української католицької Церкви в Канаді незвичайно інтересні. З сусідніми парохіями Фенвуд й Гудів була в огні запеклої антикатолицької пропаганди. Люди по більшій часті з галицького великого села Улично. Многі з них, приїхавши до Канади, впали без великого опору жертвами сектантів, котрим, на жаль з певним успіхом помагали свої ренегати.

Серед боротьби вороги нарешті заломались. Дивна річ—церква цієї парохії побудована звичайним Зайцефом, про котрого я досі говорять, що він жид. Покровителька церкви, це св. Параскевія. Церкву видно кожного разу, коли їдешся поїздом, бо вона близько залізничного шляху. Церква невеличка, мала купола на верху—але внутрі дуже приємна й чистенька. Ворог людських душ думав її позбутись—говорилось про те, що її треба продати, бо знищена й воробіи в ній цвіряють. Але намагання ворога мали цілком протинний вислід: під проводом впр. о. Ст. Бахталовського, ЧНІ, між 1928 і 1930 р. церкву відновлено, вимальовано. Тепер там є що другого мізля відправ.

Маленька це парохія—це наче гарна оаза. Горстка людей добре тримається.

Підо впливом тої церкви вороги наче змякли, менше накидаються, навіть деякі до церкви ходять.

Першу Службу Божу відправив тут о. Ахіл

Десярний, ЧНІ, 12 січня, 1913 р. Старання, щоб з незалежної вчинити її католицькою, зачалися уже 1910 р. Тоді там правили православні пресвітеріяни, Зайцеф, Драпак і другі. Церква перейшла в руки українців католиків 20 грудня, 1912 р.

Хай з Богом спочивають піопіри тої церкви й їх потомки хай будуть вірними до кінця Богу, Церкві й своєму українському народові.

МІСІЙНА СТАНІЦІЯ В КЕЛІГЕР, САСК.

Відвідують оо. Редемптористи з Айтуни. Богослуження правлять по хатах.

МІСІЙНА СТАНІЦІЯ В ЛЕРОС, САСК.

Обслуговують людии оо. Редемптористи з Айтуни. Богослуження правлять по хатах.

Округ Канора, Саск.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В КАНОРІ, САСК.

Церква є в містечку при дорозі до лічниць, при залізничній торі, що йде з Йоркстону, на гарній площі, обсаджений деревицями і красиво загороджений. Церква мурована, напроти стоїть Парохіальний Дім Просвіти.

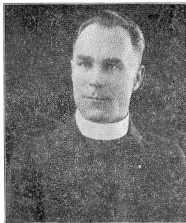

Церква св. Ап. Петра і Павла в Канорі, Саск.

Членів 30, дітний 30. При церкві є Сестриці, 20 членів і відділ БУК-а. Є також відділ Брацтва св. о. Николая.

Оснoвниками парохії були: о. Сарматюк, Яків Стратійчук, Василь Стратійчук, Іван Тишко, Іван Михаліцький, Олекса Хабун, М. Ковальчук, М. Костюк і др.. Церква збудована як така в 1932 з будинку, що передтим служив за склад. Кошти були \$7,000. Церква не має бань, але великі вікна, дуже зсний будинок і привітний. Є один престід і лавки.

Парохія в Канорі існувала давно перед війною, але через нерозвагу і розтрату гроша пропав первісний будинок, що мав бути церквою. За о.

Всех. о. П. Пасичин

Дрогомирецького збудували коштом понад \$6,000 пивницю і потім через несповна дві тисячі долар за о. П. Каменецького втратили. Люди складала тоді великі жертви, навіть по \$500 і коли ця пивниця пропала, дуже підупали на вірі і довірі. Аж з весною 1932 р. тодішній парох Канори о. Ап. Сарматюк знова зорганізував церковну громаду, збудував церкву і виплатив її. За сідуючого парова о. Ст. Семчука придбано нові лоти для церкви і збудовано напроти Парохіальний Дім Просвіти,

що має сцену, сценерію, гардеробу і малу бібліотеку.

Преосвящений Лади́ка відідав церкву кіль́ка разів.

Обслуговували парохію крім згаданих отців ще отці: Ів. Головка, за котрого куплено дзвони: о. М.

Церква св. Ап. Петра і Павла в Канорі, Саск., в часі Арх. Відвідан 12 липня, 1940.

Козодій, о. Ів. Борецький, о. П. Пасічник.

При церкві є дзвіниця з трома дзвонами.

Напроти стоїть Парохіальний Дім, виміром 36 x 80, котрий помальовано в 1940 р. Приходи Щодому йдуть на добро церкви, заряд один з церквою.

Канора є молодію парохією як ходить о нову організацію, але з досить поважним виплатченим майном, гарними будівлями і невеликим числом членів. Люди жертвенні, хоч много незасібних. З

Парохіальний Дім в Канорі, Саск.

Канора походить перший голова Домініяльного Заряду і многократний голова Провінціонального заряду БУК-а, банкір Яків Стретійчук. Тут живе кілька наших інтелігентів, як адвокат В. Балешта, урядник Стефан Шебець, Ів. Грицак, кілька наших купців та готельник. Однак Канора сама дуже розбита релігійно. Живуть тут українці з Галичини, з Буковини і деякі з Великої України. Є тут три самих православних духовників і дві їхні церкви— є духовник Злученої Церкви, провідник байбеліанців, деякі лівих настроїв, деякі належать до УНЮ—і це все на яких 200 українських родин. Серед того релігійного розбиття українцям тяжко навіть поставити свого кандидата при виборах до міста, або добитися своєї учительської сили в мійській школі.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧ. ДВІН МАРІІ В АНТОНІВЦІ, САСК.

Шість миль на північ від Канори, 3 милі від стації Амстердам, при гостинці ч. 9 стоїть наша церква на рівній красній площі серед смерек. Площа має 2 акри. Членів церкви 40, дітей 100. При церкві є Свчкове Брацтво і Сестриці.

Основниками парохії були: Гр. Ратушняк, Яків Ратушняк, Анд. Лободяк, Ан. Маслинський, Кіндрат Кучервий, Йо. Яблоновський, Панас Гриценко, Василь Когут, Вас. Данилюк, Мих. Легкун, Ст. Легкун, Ів. Красноук, Микита Мартинюк, Ів. Ракочий, Данило Винярчук, Оа. Винярчук, Павло Пікула, Вас. Юрків, В. Дутчак, Демко Дутчак, Вас. Оленюк, Мих. Стусик, Гр. Стусик, Панько Парнета, Ів. Господарик, Н. Демчинський, Проць Білоус, Мих. Проданчук. Організаторами були: Юрко Микущій і Стефан Шевчук, а будував Гр. Ратушняк. Церкву оснували і збудували в 1906 р. Будували всі спільно а кошти були \$1,500. Церква добудовувана кілька разів, старенька, має один престіл, лавки, тісна і низенька. В 1936 р. помалював її Ст. Заболотний.

Заки ще поставили церкву, доїжджав сюди кінями, чи навіть волами, о. Делярій, ЧНІ, з Йорк-тону і відправляв у хаті Ст. Шевчука. Наші поселенці приїхали сюди з села Антонівки і сусідніх сіл— в 1904 р. вже о. Делярій відправив першу Службу Божу в тій околиці в хаті Демка Дутчака. Описав о. Делярій мав перше богослуження в новій церкві в 1906 р. і це доїжджав о. Буаць, ЧНІ, о. Л. Боский, ЧНІ з Йорк-тону. 16. листопада, 1910 р. відідав цю церкву Митрополит А. Шеніцький в товаристві о. А. Делярйого. Того дня 200 людей приступили до св. Причастя. В 1913 р. Преосвящений Будка призначив до обслуги о. Думча— опісля був о. Дрогомирський, а потім о. П. Камінецький, за котрого прийшло до продажі пивниці нашої церкви в Канорі. Потім обслуговували околицю отці: Федоронько, Журавецький, Р. Крупа, Ам. Редкевич, Д. Попович, П. Сулятицький, Філізма, Анд. Сарматюк, Ст. Семчук, Ів. Головка і П. Пасічник.

В 1913 р. відідав церкву і посвятив тодішній канцлер дієцезії о. Йо. Бала, а в 1914 Преосвящений Будка сам відідав цю церкву.

Зараз при церкві є цвинтар, з боку дзвіниці з одним дзвоном. З полудня є один акер землі для заїду і постою фір та коний.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.Х. В КОВАЛІВЦІ, САСК.

Три милі від стації Тайні, 10 миль на захід від Канори, на 2-акровій площі стоїть наша церква при добрій дорозі. Членів 20 родин, дітей 40. Основниками парохії були: о. А. Делярій, Ч.Н.І., Ів. Шебець, Ів. Гусак, Марко Пура, Ів. Рудинський, Спиридон Волюс, Тимотей Шебець, Анд. Шебець, Василь Антонів, Мих. Швєць, Павло Пура, Данило Заплітний, Ів. Волюс, Ник. Кузник, Сафат Гриньків, Семен Гнатів, Ів. Харук, Віктор Ганушевський, Стеф. Болдирчук.

Церкву збудували в 1933 р. коштом \$1,600. Будував В. Гузак з Аррану. Будинок дерев'яний, має одну баню, один престіл, в середині гарно помальований Ст. Меушем.

В р. 1907 українці католики і латинники зорганізували одну спільну церкву громаді і збудували капличку. В 1912 р. наш вірні побачили, що їм краще утворити окрему громаду і в 1913 р. збудували собі церквичку, до котрої стали доїждити отці з Канори. Стара церква згоріла в 1932 р. і тоді збудували нову церкву на новім місці, бо старе місце стало недоступне. При старій церкві остав старий цвинтар, новий повстав при новій церкві.

Просвящений Ладика посвятив церкву в 1935 р.

ЦЕРКВА ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА В БЮКЕНЕН, САСК.

Церква стоїть на рівній красній і видній площі в місті, де є станція залізнична і почта. Членів 16, дітей 13. Основниками парохії були: о. Степан Семчук, Василь Кривий, Петро Матвій, Дмитро Васильків, Ів. Гринчишин, Гнат Кузмар, Анд. Гриньків, Степан Василів, Лев Кутєвич, В. Гринь-

Церква св. Духа в Бюкенен, Саск.

ків. Парохію основанийо в весню 1935 р. До осені 1935 р. церква була збудована і викінчена. Бувував Мих. Гузак коштом \$1,500. Будинок дерев'яний у виді хреста, має один престіл і одну баню, помальований.

Доїжджають священники з Канори. Місцевість має великий відсоток населення духоборів.

На північ від церкви при головнім гостинці є один асер землі на цвинтар, куллений коштом \$200 в 1937 р.

ЦЕРКВА СВ. КОНСТАНТИНА І ОЛЕНИ КОЛО ВАСИЛІВА, САСК.

Шість миль на полудне від Бюкенен, на фермах при перехрестю доріг, стоїть наша церква на рівній двоакровій площі, старенька і маленька, але дуже гарна і чиста. Членів 12, дітей 25.

Основниками парохії були: о. А. Делярій ЧНІ, Н. Васильв, Мих. Секунджак, М. Костишин. Парохія повстала 1906 р., церкву будував А. Гриньків коштом \$500. Будинок з берез, оббитий дошками і потім дещо побільшений. Є іконостас— все помальоване.

Перший заряд парохії вибрано в 1906 р. і за \$30 купили площу під цвинтар і церкву. В 1906 р. збудували церкву. З початку доїжджали сюди отці з Йорктому: о. А. Делярій, ЧНІ, о. Г. Бульє, ЧНІ, о. Н. М. Декамп, ЧНІ, о. Л. Боскій, ЧНІ. — потім від 1913 отці з Канори. Просвящений Буда посвятив церкву в 1913 р. Просвящений Ладика відвідав церкву в 1935 р.

При церкві є дзвіниця, а далі цвинтар.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В ОЛЕШІ, САСК.

Десять миль на північ від Бюкенен, серед лісів, в осередку нашої оселі, на 4 акровій гарній площі стоїть наша церква. Площу дарував Стефан Ткачук. Членів 40 родин, дітей 60. При церкві є Саїткове Брацтво, Сестриці і відділ БУК-а.

Основиниками парохії були: Федір Мадараш, Собо Мадараш, Анд. Галуб'як, Гр. Пристай, Барко Рудинський, Яків Черкавський, Пилип Микитшин, Франко Туляк, Ів. Трач, Семко Дрон, Михайл Мадараш, Мих. Банер, Ст. Ткачук.

Парохію основанийо в 1913 р. Доїжджали сюди від 1904—1913 р. о. Делярій, ЧНІ, о. Г. Бульє, ЧНІ з Йорктому. Церкву будували спільно всі, під проводом Собо Мадараша, коштом \$700. В 1924 р. цю стару церкву розібрали і збудували нову. Будинок звичайний, має один престіл, одну баню, помальований.

Перший раз отці Редемптористи приїхали сюди в 1904 р. з Йорктому. Від 1913 р. стали доїжджати отці з Канори. Першим з Канори приїхав о. Думич. За о. Федоронька збудували нову церкву і Парохіальний Дім при церкві. Просвящений Буда посвятив цю церкву в 1925 р.

При церкві є дзвіниця і дзвін, а далі цвинтар, окружений молодим лісом і смереками. З полудня є Церковний Дім, а за ним стайня на коні. Підім має 26 x 42, є сцена, сценерія, куртина і гардероба. Заряд з церквою один, приходи ідуть на добро церкви.

Околиця Олеші це примірна, вірующа і практикуюча околиця українців католиків. Все, за кожної відправи, десятки приступають до св. Сповіді і св. Причастя. Жадні нещастя, посуха, град, повені анї сектанти не успіли захитати їх у вірі. Люди дуже гідні, щирі і добрі.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В ВЕРЕГІН, САСК.

Десять миль на північ від містечка Верегін, на горбі серед ліса стоїть маленька церковка св. о. Николая. Площа має 4 акри землі. Дороги прикрі а зимою недоступні, бо горби.

Членів 5, дітей 10. Основниками парохії були: Василь Реміник, Мих. Секунджак, Мих. Гудій, В. Журавель, Гав. Андрусик і Павло Цингаєвський. Наперед купили площу на цвинтар в 1912 р. Тоді купили всі спільно і всі спільно хоронили мерців, навіть некаатолики. Коли в 1932 р. українці католики збудували церквичку і треба було чимсь причинитися до будови, некаатолики і латинники відступили. Церковця з берез, обита дошками, має одні престілі.

Доїжджали тут священники з Канори та оо. Редемптористи з Йорктому.

При церкві є цвинтар.

ЦЕРКВА СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ В РОНІМІД, САСК.

Одну милу на захід від містечка Ронімід стоїть на горбі, видна здалека, наша церква, невеличка, дерев'яна, звичайний будинок, перероблений зі школи. Членів є 12 родин, дітей 10.

Основниками парохії були: Мих. Новицький, Гр. Шаство, Мих. Івачевський, Ст. Івачевський, Альбін Соколовський, Анд. Нестор, Ів. Стратуляк, Мільо Кульчицький, Ол. Франчук.

Будинок купили і переробили на церкву зі школи в 1928 р.

Початок парохії сягає 1916 р., коли під проводом о. Дрогомирського задумали будувати церкву в околиці Коті— дещо далше на захід, серед горбів. Там збудували покищо Народний Дім, котрий згодом захопили антокефальні і прогнали з нього українців католиків та заборонили в нім вляти відправи, як було передтим. Тоді доїжджав сюди о. Попович з Канори і в 1927 р. зорганізовано нову нашу громаду в Ронімід, котрий за труд і працю остало тільки стільки, що одна скриня з церковними річами з Коті.

Новий будинок купили ціною \$500, він помальований, є один престіл.

Перший приїхав до Коті з відправою о. Клявлю з Давфину, потім доїжджали отці з Канори —

Думич і другі, та оо. Редемптористи з Йорктону. Преосвященний Ладика відвідав церкву в 1938 році.

При церкві є цвинтар, один аker землі.

ЦЕРКВА СВ. ІОСАФАТА В КЕМСЕК, САСК.

З початку відправлялося деколи богослуження в хаті, або в римо-катоц. церкві. Перший церковний заряд вибрано за о. І. Головки 1938 р., до якого ввійшли: пп. Д. Ратушний, М. Фаріон, Вівчар, Березовський і др.

В січні 1941 р. за о. П. Пасічника засновано товариство лань (16 членів), що мало на цілі при-збирати фонди на будову церкви. Заходами добрих і щирих одиниць призбирано чайними вечірками, кождом, членськими вкладками, поважну суму так, що з весною 1941 р. приступлено до будови церкви.

Церква збудована в формі хреста: 52 х 28. Має одну баню на середині, а дві менші на переді.

Церква ззовні скінчена 1941 р. Коштувала \$1,800. До церкви належить коло 20 членів. Церква збудована в містечку на 4 льотах і зайкорпорована на парохію в липні 1939 р.

Округ Рама, Саск.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В РАМІ, САСК.

В містечку Рама, при головнім гостинці ч. 5, в північній часті стоїть на півтора акровім горбі наша церква нова, красна і помальована. Членів 18,

Всеч, о. М. Ковалій

дітей 50—в міській школі все вчителі наш учителі. При церкві є Свічкове Брацтво і Сестриці.

Основниками парохії були: Мих. Яцишин, Ів.

Церква св. Ап. Петра і Павла в Рамі, Саск., з боку парох. Нар. Дім.

Данилишин, Стефан Крисак, Мих. Гроховський, Ів. Яцишин, Вішко Українець, В. Причак, Ів. Гринчишин, Тимко Чекурлій, Тимко Явний, Кузь Сарган, Роман Мудрий, Дамян Третяк, Льонко Шевчук, Мих. Пристай і другі.

Передше всі парохіяни належали до церкви на Доброводах, що є на фармах. Однак обставини містечка вимагали будови власної церкви в місті і це здійснено за о. Поповича в 1928 р. Кожлий з членів аложив тоді від \$50 до \$100. В 1936 р. за о. Семчука зачали будову нової церкви, котру скінчили в 1939 р. за о. Головки. Нова церква має

7 бань, одна велика посередині—кошти будови \$3,200. Стару церкву перемінив на парохіяльну домівку— вона мала вид простенького будинку.

Перші богослуження в містечку мав о. Журавецький ще в 1927 р. по хатах. До 1939 р. доїзджали сюди священники з Канори— відтоді сталий священник мешкає в Рамі— о. Мирсолов Колодій.

Преосвящений Ладика відвідав церкву в 1934 і в 1939 р.

В Парохіяльній Домі побіч церкви в 1940 р. були 5 представств, 3 відкрити і 2 концерти. Заряд один, приходи ідуть на добро церкви.

Одну милу на полудне від містечка при гостинці є цвинтар, один акер землі.

Околиця і саме містечко перейшли сильний напір сектантів— деяких людей збаламучено і вони відпали від віри. Центром тої акції був так званий "Народний Дім" в місті, брудний, обдертий і зчорнілий від дощів та вітрів, котрий всі будували спільно. Але автокефальні захопили той дім в свої руки, розібрали і тоді встигли збудувати свою нову церкву. Так скінчилася кириця зі "спільним" домом, котрий на ділі служив тільки одній справі— розбиттю і підірванню віри в народі. Коли ту роботу "спільний" дім виконав, тоді його без церемонії розібрали— більше не треба було "спільного" дому— а відступників потягнули до своєї церкви. Це пророчистий доказ і свідок — разом остерога— щоби ніколи не піти на гачок так званого "спільного" народного дому, бо не тільки підлазка і хитрість сектантів, як довго ще думують посіяти ворожню та розбиття в народі.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНКА ДИМИТРИЯ В КИЗЕВІ, САСК.

Всім мил на полудне від Рами на рівній красній двоакровій площі стоїть наша церква, а при ній цвинтар. Церква в осередку нашої оселі, дороги добрі. Членів 30 родин, дітей 60. В двох місцевих школах вчуть наші учителі. При церкві є Свчкове Братство і Сестриці.

Основниками парохії були: Микола Ленюк, Федь Ленюк, В. Ленюк, Данило Сахній, Мик. Дутчак, В. Дорошенко, Юрко Пилипів, Дмитро Петришин, Савка Фенишин, Марія Мудрий, Франко Томчишин, Мик. Скоблинюк, Панько Роляк.

Перші поселенці приїхали сюди з села Олексинці, повіт Борщів. Від 1907 р. стали приїздити люди з села Кизів, повіту Станіславів. Коли поселенців стало більше, тоді зійшлися разом і стали думати про свою церкву і свого священника. Вибрали П. Якимовича, щоби пошукать священника. Цей підхід пішов до Канори, (30 миль) і знайшов Зайцефа, про котрого більше говориться в літописі Фюртонського округу. Зайцеф приїхав на відправу і був без борода— а потім став приїздити якийсь з бородою. Однак люди зразу не любили тих "духовників" і вони більше не приїздили. Першим нашим священником, що в цій околиці правив богослуження, був о. А. Деларій, ЧНІ, що відправляв по хатах— в Д. Сахній і М. Ленюка. Опісля заохотив людей до будови церкви. Однак настав клопіт, бо люди вибрали аж два місця і нараз на обох місцях зачали будову— видно тяжко було їм погодитися і згоди не було. Та сталося так, що полуднева група розсварилася і там залишили будову, а всі пристали до теперішньої церк-

ви, яку будували на фермі М. Мудрого. Першу церкву збудували з бервен в 1910 р. В 1928 р. її розібрали, а на її місце поставили дійсно гарну церкву з великою банею посередині. Перші початки парохії сягають 1908 р. Нова церква з дощок, коштувала \$2,500. Будовав Федь Вистовський, той самий, що недавно збудовав церкву в Рамі. Будинок помалюваний, є один престіа і лавки.

З початку обслуговували церкву отці Редемптористи з Фюртону, від 1924 отці з Канори, а від 1939 священник в Рамі.

Преосвящений Буда 4 рази відвідав церкву — Преосвящений Ладика відвідав церкву в 1934 і 1940 р.

При церкві є дзвіниця і дзвін. Попри стоїть мала парохіяльна хатина на сходинах.

ЦЕРКВА РІЗДВА ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ В ДОБРОВОДАХ, САСК.

Всім і пів мил на північний схід від Рами серед ліса стоїть наша церква, гарна, з великою банею посередині, помалювана. Площа має 20 акрів

Церква Різдва М. Б. в Доброводах, Саск.

—доїзд а боку і прикрий. Церква а боку нашої оселі. Коли уряд в 1905 р. дарував 40 акрів землі для католиків українського і латинського обрядів, щоби поставили свої церкви— вистарпас не о. Деларій, ЧНІ, тоді при поділї місцеві латинники заняли дуже задиркувату поставу. Для себе вибрали перед поллі і хотіли забрати майже все з тих 40 акрів. А коли о. Деларій ЧНІ. прийшов розділювати, то один з латинників так забувся— що кулаком в груди вдарив о. Деларію. Тоді на практиці о. Деларій ЧНІ, переконався, які відносини панували в Галчинні між обома обрядами і як поляки звикли обходитися з українськими католицькими священниками.

Членів 30, дітей 40— в школах вчуть наші учителі.

Основниками парохії були: Ів. Котурбаш, І. Третяк, С. Третяк, П. Слободзян, П. Михайлюк, Б. Дяків, І. Дяків, М. Явний, Т. Явний, К. Сарган, С. Мальований, С. Крисак, І. Дяків, Ф. Дяків, О. Дяків, І. Коцуліма, Г. Гриньків, Г. Пуляк, М. Максимів, О. Яцишин, та другі.

Парохія основана в 1908 р. Церкву збудували в 1912 р. коштом \$2,500. Будував Ф. Новаковський з Рами. В 1936 р. помальовав церкву П. Заболотий. В церкві є іконостас, лавки і три престולי. Є три бані.

Наперед парохію обслуговували отці Редемптористи з Йорктону, потім отці з Канори, а від 1939 священник з Рами.

Преосвященний Будка відвідав церкву в 1913 і 1926 р. Преосвященний Ладика відвідав знова парохію в 1930 і 1940 р. За першим разом церкву посвячено.

При церкві є цвинтар—а боку підлапа для літніх ліжківців. Є гарна дзвіниця з дзвоном.

Люди добрі, гідні і многі приступають кожним разом підчас відправи до св. Тайн. Сповідуються громадою діти, молодь і старші. Приходять до церкви за молитвениками і моляться з них підчас відправ. Ця парохія і сусідня в Олеші широ з собою співпрацюють і одні ідуть до других на кожне богослуження.

Парохіяльний Дім

Збудований в 1917 р. Заряд з церквою один, приходи ідуть до церкви. Є сцена, куртина, сценерія і бібліотека та гардероба. В 1940 р. були там 4 представлення, і концерт та кілька викладів.

За о. Головки парохія видала маленьку книжечку про Доброводи, Саск., котра коротенько по-дає дії парохії.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ВХАРИСТІ В КУЛИКОВІ, САСК.

Сім і пів миль на північ від містечка Інвермей, серед лісів і болот, лежить наше недавнє поселення Куликів—і церква на фармі Пешків. Площа має 2 акри землі—за церквою на горбі цвинтар.

Членів 23, дітей 40. При церкві є Сестриці. Основниками парохії були: о. Попович, Ів. Грїб, Грївко Пешко, Клим Орловський, Ів. Радавєць, Ізак Халський, Дм. Поторейко, Мих. Поторейко, Мих. Мула, Ів. Фідик, Мих. Мартин, Мих. Джуря, Іван Максимович, В. Пюрїк, Ів. Пешко, Мих., Іто і Вол. Бартецькі, Семко Заверуха, Ів. Лямберт (старший і мол.) Ст. Коньзола, Мих. Брезїнський.

Перші наші поселенці приїхали сюди з містечка Куликів в 1928 р. Коли поселенців приїхало більше, тоді Ів. Грїб, який вже дещо знав канадійські відносини, бо вже раз був в Канаді, написав до о. Поповича в Канорі і запросив приїхати. Перше богослуження мав о. Попович зимою 1928 р. в хаті М. Брезїнського. По богослуженню були збори, на котрих вибрали заряд парохії та рішили будувати церкву. Однак не було грошей і справа стала аж до 1932 р., коли зачали будову. До того часу відправи були по хатах—в Ів. Грїба і Ів. Пешка. Будову докінчено за о. Семчука 1935 р. Будинок деревляний, однак гарний, помальований, є один престіл. Будова коштувала \$800.

Приїжджали тут священники з Канори, оо. Редемптористи з Йорктону, а від 1939 отці з Рами.

Преосвященний Ладика відвідав парохію в 1934 р.

Люди ще бідні, на дорібках, але свідомі, добрі і скоро зростають в силу. Мають численні родини.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В КУРОКІ, САСК.

Пів милі від стації, в західній кінці містечка, на горбі лопри школу, виділе наша церква, перероблена з костела. Членів 11 родин, дітей 20. При церкві є Сестриці.

Основниками парохії були: В. Кучерена, В. Волошин, Ів. Волошин, Орест Туренич, Мих. Сокальський. Парохія повстала в 1930 р. Тоді написали до отців Редемптористів в Йорктоні і сюди приїхав о. Ст. Бахталовський, ЧНІ. Перша відправа була в хаті В. Волошина—людий пришло багато. Вітоді приїжджали отці з Йорктону і правили або в школі, або в римо-католицькій церкві. В 1934 р. за о. Семчука купили двоакрову площу, а потім стару церкву від латинщиків перетягнули на свою площу, викінчили і мають свою церкву. Є один престіл і лавки.

На проти церкви, через дорогу, цвинтар.

Околиця горбовата, наші люди розкинені між волинками. Дескі а волинків приходили до церкви зразу, але тільки доривочно. Молодь віздує до міст на роботу.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ФОСТОН, САСК.

В полуднево-західній боці містечка при дорозі з Бобулінець, в розі фарми, на однім акрі землі стоїть наша новенька, невеличка церква. Членів 10, дітей 11—в мійській школі вчуть ангаійські вчителі. При церкві є Сестриці.

Основниками парохії були: о. Семчук, В. Фікович, Федір Андрійчук, Мих. Коваль, Мих. Кусий, Вас. Щурко, П. Кізілік. Церкву збудували в 1937 р. Передше парохіями належали до церкви в Бобулінцях—але тому, що до міста їм наручнійше, zorganizували мійську парохію в 1935 р. Церкву будували М. Коваль і В. Щурко коштом \$1,000. Будинок з дощок, помальований, є один престіл. При церкві є площа на будову дому для священника.

Цвинтар віддалений чверть милі, один акер землі.

Парохія нова, люди добрі, витревали у вірі мимо кирині сектантів. Околиця заселяють також поляки, шведи і норвежці.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.ІХ. В БОБУЛІНЦЯХ, САСК.

Шість миль на захід в осередку наших поселенців стоїть велика, красива, помальована церква на 5 акровій площі. При церкві є Парохіяльний Дім—з полудня цвинтар. Площа річна, чиста і мила. В тім місці сходяться дороги, доступ добрий. Членів 35, дітей 70. В двох сусідніх школах вчуть наші учітелі. При церкві є Саїчкове Братство і Сестриці.

Основниками парохії були: Павло Кізілік, В. Чорний, Авг. Явнюк, Дан. Явнюк, Фель Явнюк, Гр.

Нихолат, В. Ямнюк, П. Нихолат, Пацько Лесинин, В. Канак, Ник. Стасюк, Ів. Чайковський, Семко Чайковський, Дан. Зазуля, Томко Зімовз і другі.

Коли наші поселенці приїхали тут, застали вже многих наших мешканців на захід звідси—в Понас Лейк. Там вже була церква, однак не було все в згоді. І тому, коли Пресвященний Будака приїхав відвідати церкву на Понас Лейк в 1919 р. наші члени вислали своїх відпоручників просити єпископа о дозвіл організувати нову віддіальну парохіяльну громаду. Пресвященний погодився з тим, що нова парохія має бути не ближче, як б миль від Понас Лейк і в осередку оселі. Поподі зачали збирати гроші на будову, а відправи в мілчасі були по хатах. В 1920 р. збудували домівку з бервен, кон-

Церква Преображення Г.Н.Х. в Бобруйську, Сакс.

ру згодом замінено на церкву. В 1931 р. за о. Филіпп збудували теперішню церкву коштом \$2,500. В церкві є три престоло. Обслуговували отці з Канори, а від 1939 з Рами.

Пресвященний Будака відвідав церкву в 1921 і 1927 р. Пресвященний Ладика в 1934 р. і тоді посвятив церкву.

Попри церкву стоїть дзвіниця з 2 дзвонами. Церкву малював П. Заболотний.

Читальня Пресвітері

Стоїть недалеко церкви. Давніше будинок служив за церкву до 1931 р. Є сцена і сценерія, куртина, все помальоване. Є бібліотека. Заряд один з церквою, приходи ідуть на добро церкви. В 1939 р. були там 4 концерти, 8 представлень, 6 викладів. При читальні є Жіноче тов. ім. св. Ольги, відділ БУК-а, УКЮ і хор.

ЦЕРКВА СВ. МИХАЙЛА В ПОНАС ЛЕЙК, САСК.

Шість миль на захід від Бобруйська, 12 миль від залізниці стоїть наша стара церква серед многих хрестів. Чаєнів 20, дітній 30— в окупних школах вчуть наші учителя. При церкві є Свічкове Братство і Сестриці.

Основниками парохії були: П. Семко, Сорба Яків, Павлюк Мих., Ів. Плаксід, Кс. Солтис, Ф. Наконечний, Вас. Собчичин, Ан. Рачинський, Ів. Вільгош, Ю. Кузяк, Мих. Бойчук, Мих. Сікорський, Ів. Зазуля, Гнат Зазуля, В. Кралька, Ів. Фрейк, В. Чорний, Семен Чайковський, Ів. Балацький, Ів. Чайковський, Войтко Вільчинський, Авг. Ямнюк, Анд. Манастирський, Йос. Гінкевич, і другі.

Перші наші поселенці приїхали сюди в 1907 р.

Всі були з Городенського повіту, потім приїжджали з інших повітів, з Бучаччини і з Лемківщини. Коли 1909 р. помер перший поселенець, вирішилась потреба цвинтаря і тоді Петро Лемко відстав два акри землі на цвинтар і під церкву. 1911 р. на тім місці збудували церкву з бервен і оббили дошками.

Першим нашим священиком тут був о. Делрий, ЧНІ, котрий правив в хаті Федя Наконечного. Описая були відправи в хаті Петра Лемка і Йосифа Вільчинського.

Від перших початків громада переходила всікі колоти—і так зараз по збудованню церкви непокійні душі стали будувати другу церкву в західнім куті, але потім розбірали.

Коли Пресвященний Будака приїхав в 1919 р. на відвідини, то один чоловік так віз єпископа в залізницю по пеньках півдникми кіньми, щоб впаив і убився... Однак Бог милосердний. Єпископ остав живий, але та ціла родина захворіла на сухоти і один за другим з тої родини померли серед мук вже на цім світі відходить до вічності здавати рахунок перед справедливим суддею. Тоді єпископови не дали спати цілу ніч. Навмисне ходили під вікнами, до хати, курили і кричали, щоб єпископ не спав. Так свідчали про свою культуру—протестували проти інкорпорації церкви. У висліді коли єпископ живий таки вийхав з тої парохії, три роки не було в ній священика, а на Бобруйщині збудували нову церкву. Люди з Городенщини все були радикального виховання—з їх виховання на канадійській почві розбуло наче російські бойки на прерії.

В 1923 р. знова відвідав церкву Пресвященний Будака— тоді зачав правити там о. Роман Крупа.

Доїздили сюди священики з Флорквону, з Саскатуну, з Канори, а тепер з Рами.

Пресвященний Ладика відвідав церкву в 1934 році.

При церкві є дзвіниця з дзвоном, а вколо цвинтар.

Напроти церкви, через дорогу, стоїть так званий "Народний Дім," котрий будували всі спільно, але котрий став зародком всіх бунтів проти церкви і в котрім тепер є автокефальна церква. Як треба гуальки, а як треба відправи для тих нових православних, на тім самим місці. Дім старий, чорний від дощів, свого часу навіть стояв довше нечиний.

Люди в околиці нестійні, радикальних поглядів, многие хорують цілими родинами на сухоти. Забогато піяństwa.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. В НОРА, САСК.

Шість миль на захід від залізниці і містечка на плоскоробі стоїть наша церква серед лісів і болот нового поселення. Площа має 2 акри. Чаєнів 10, дітній 39. При церкві є Сестриці.

Основниками парохії були: о. Ст. Семчук, Стефан Хмарний, Павло Маринук, Іван Горбач, Іван Буда.

Перше богослуження в тій околиці мав о. Ст. Семчук в 1936 р. в школі. По відправі був мітінг, вибрали церковний заряд і рішили будувати церкву. Поселення нове, серед дівчих лісів і болот,

подальше від українських осель, на північ від містечка Роз Велі. Церкву збудували в 1938 р. коштом \$800. Будувач Максим Легкий— будинок дерев'яний, без бань, один престіл, все помальоване. Перше богослуження в новій церкві правив о. М.

Колодій— передтим були відправи в школі і в хаті Ів. Горбача.

Дзвін до церкви подарували парохіяни з Понас Лейк.

Кругом церкви цвинтар.

Округ Арран, Саск.

Церква св. Івана Хрестителя в Аррані, Саск. Коло церкви парохіяни і гості з нагоди Св. Ювілею подуту українців у Канаді.

ПАРОХІЯ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В АРРАН, САСК.

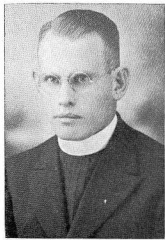
Чверть миль від стації, в північній частині містечка, при головній дорозі, на півторааковій площі стоїть величава церква а при ній мурований Парохіальний Дім. На цій площі є одинока в місті криниця з доброю водою, до котрої ідуть всі мешканці без огляду на віру— бо хочуть доброї води. Боги так всі красно зрозуміли, що подібно як вода для тіла— так само для душі треба "вічної води," про котру говорив Христос до Самарянки при керниці Якова. І колись не тільки зрозуміли, але прийшли по ту воду— до нашої святої церкви.

Зараз при церкві на полудне стоїть школа, в котрій вчить 4 учителі, з них два українці.

Членів парохії є 45, дітей 180. В окрузі є 6 шкіл, в котрих здебільша вчать наші учителі.

При церкві є Свічкове Братство, Сестриці і відділ БУК-а. Окремо існує Аматорський Гурток.

Членами основниками парохії були: Гнат Німець, Петро Шумка, Антін Загарійчук, Теодор Демчук, Кіндрат Бойко. Час основання рік 1916. Зачали будувати в осені 1916, коли вилляли основи під проводом майстра Реферді. Але з весною 1917 р. показалися ці основи замазі, їх збурили. Збудували церкву 70 x 50— будували брати Семенки з Калдер, Саск., коштом \$17,000. Брати Семенки будували тоді також в С. Филіс. Коли церква в Арран була під верхом, брати залишили

Всеч. о. Н. Срай

роботу, бо бракувало грошей. З весною брати переказали, що не будуть докінчувати будови, доки не буде грошей. Тоді на раду о. Дрогомирецького послали до них відпоручників до С. Филіс— 16 миль на пол. схід. Але з розмови нічого не вийшло, крім крику і сварки. Тоді написали до Преосвященного Будки і просили поради та помочі. Преосв. Будка прислав в Вінніпегу будівничого Ів. Марцініва, що докінчив будову в 1918 р. Тоді віддав церкву Преосв. Будка і посвятив угольний камінь. Вірители стали напирати за гроші. Однак прийшла недуга— флю— і справа довгів притихла. 20 січня 1919 р. скликано збори до Народного Дому. Був присутній о. Дрогомирецький. Зачалися крики і нарікання. Тоді Ілія Чорнейко встав і каже:— Кілько то ми грошей викидаємо на напирати? Громяляни, зужиймо їх і обернім на церкву!

Ці прості слова поділяли так на присутних, що сварки втихли, люди з місця зложили \$148 готівкою а \$300 обіццли донести.

Так відвернено небезпеку.

Але коли вірители стали дальше напирати, тоді поїхали до Преосв. Будки відпоручники парохії Теодор Демчук і Антін Загарійчук— зичити в єпископа грошей, бо церква пропадає. Преосвященний однак не мав грошей і тому не міг позичити. Та дав добру раду. Радив позичити в себе самих.

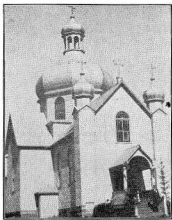
Здавалося це неможливим. Однак коли згадані відпоручники пішли хата в хату, зібрали поважну суму —поверх \$3,000. Василь Загарійчук позичив \$500, Клим Бабюк \$300, Йосиф Лялик \$300, Антін Загарійчук \$250, Т. Демчук, Лев Бойко і П. Шумка по \$200— інші ніші суми. Решта грошей —\$8,000 комітет церковний дозичив в банку на свою власну відповідальність. В 1924 р. ця церква згоріла—компанія виплатила аскуруацію в сумі \$9,175. Збори в справі будови нової церкви були бурливі.

Заряд парохії в Аррамі, Саск.

Деякі, підсичені автокефалією, домагалися розділити гроші між членів, інші будувати церкву на іншій місці, бо Рим або єпископ "забере" церкву, ітд. Але рішуча більшість була за тим, щоби церкву будувати на старім місці. Згодили знова братів Семєніків і Василя Гузяка, що збудували церкву меншу на тім самім місці, коштом \$2,300. Церкву збудували в 1925 р. на вид хреста, з дощок, з трома банями, середня велика. В 1935/36 р. помалював церкву Ст. Меуш дуже гарно— коштом \$1,500. Це найкраще помальована церква округи, аж мило молитися.

Першим нашим священиком в окрузі був о.

Церква св. Івана Хрестителя в Аррамі, Саск.

Сабурен, потім о. Клявлю, о. Думич і о. Андрухович— правили по хатах. Відколи збудували церкву, доїжджали отці з Канори, а потім від 1931 р. від о. Криворучки стало мешкають отці в місті. о. Кри-

воручка був найдовше з усіх, бо 8 літ і за нього помальовано церкву та змуровано Парохіяльний Дім і виплачено всі довги. Пресвященний Ладика посягив церкву в 1936 р. Від 1939 р. обслуговує парохію о. Никола Сірий.

Парохіяльний Дім ім. Митрополита Шентнянського

Первісний Дім був деревляний, але як згадував аже, він згорів. Тоді збудували новий, мурований дім.

З того приводу старий Гордійчук так сказав — Спалили дім, але тут не спалили!— і показав шє серце.

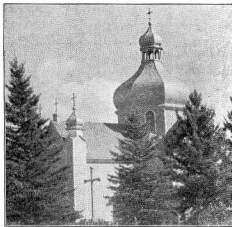
Є сцена, кухня і сценерія.

В околиці живе багато духоборів. Наші поселенці походять головню з повітів Борців і Залішки. Це заможні здебільша і поважні газда, дітий залюбки посилають до шкіл.

В парохії є три цвинтарі на фармах, бо округ парохії тягнеться в просторі 9 миль на північ і зюлдне від містечка. Мійські парохіяни хоронять своїх мерців на цвинтарі в Аррамі-Весна.

ПАРОХІЯ ПРЕСВ. ТРОЙЦІ В НОРКВЕІ, САСК.

Наші поселенці стали тут приїздити ще від 1904 р. Першу церкву збудували в 1906/7 р. з бер-

Церква Пресв. Тройці в Норквей, Саск.

вен під проводом Ів. Друшки. На цій самій площі (два акри)був цвинтар. До тої церкочи доїжджали однак не наші священики, а латинського обряду з С. Филіпа, де недалеко індіанської резерви є монастир і школа отців Облятів. Доїжджав тоді о. Декорбі, ЧО. Від 1910 р. до цієї церкочи доїжджав о. Сабурен.

Другу церкву будували на 2 акрах, які даруван Саверій Янішин. Йому за це відступив зі своєї землі 2 акри Роман Гуска. Вони оба і Юрій Мартинюк стали організаторами цієї другої церкви, котру зразу заїнкорпорували. о. Сабурен до-

Парафіяни церкви Пресв. Тройці в Норквей, Саск., з о. Сіріє, парохом.

Віддав тоді сюди аж з Сифтону, Ман. і обіцяв вистаритись \$500 на будову церкви. Люди складали до \$25. о. Сибурен прислав матеріялі за тих \$500 — дошки, двері, вікна і все звезли на згадане місце. Ознак хтось вночі підпаали матеріялі і бубли згоря увесь, якби був на однім місці. На щастя часть матеріялу лежала окремо і він оцілів. З матеріялом приїхав з Сифтону майстер, Ангін Крук. Він хотів по тім вогні відійхати, але молодий ще той Юрій Мартинок поїхав з ним до Пелт і сам заручив за матеріял. Купили все, що бракувало, на місце погорілого. Потім анікала нова трудність. Парохієшні хотіли будувати капличку, маленьку, щобі тільки не витратити багато грошей. Майстер приїхав будувати церкву. Тоді Роман Гуска мав йому будувати, як знає. Збудував церкву 30 x 18, а парохієшні стали наркати, що то все зроблено без їх відома і згоди. Але потім все втихло. Церкву цю збудували в 1912 р. і вона стояла аж до 1935 р. Потім вий повстант цвинтар.

Були ще інші непорозуміння. Десь, коло 1930 р. одні парохієшні полюбили собі одного священика, а другі іншого священика. З такої любови й угодобання з часом зачався свого рода бунт серед людєй. Започаткувався він від самої Канори і першоп відтак на цілу околицю. Різок же непорозуміння зазначилося найперше в самій Канорі, відтак на Антонівці, акішці на Норквей. І так у Канорі люди замість думати про поступ, стали сперечатись про священиків. Дійшло до цього, що в цій суперечці люди стратили збудовану винницю під будову церкви в Канорі, а сама парохія майже перестала існувати. А на Антонівці знову частинка непорозумітих відірвалася й утворила відтак автокефальну церкву недалеко школи Мазени. Щастя, що це непорозуміння скоро минулося.

В 1935 р. на тім самим місці збудовано нову, величаву церкву з дерева, з великою осередною башою — за о. Криворучки

Церковна площа є при дорозі, рівна, обсаджена смереками, 4 акри. До залізничі і містечка Норквей є чотири милі. Околиця горбовата, земля добра, дороги пільні. Крім українців околицю замешкують шведи.

Членів парохії є 25 родин, дітей 90. В школах вчать наші учителі. Довгий час учительвала тут — 7 літ — пані Марія Черевик, родом Марія Бойко з Габберга. Ї люди дуже любили за тиху, вірну працю.

При церкві є Апостольство Молитви, що має

53 членів— Снічкове Брацтво і Сестриці, є хор, віддала бр К-а, що має 45 членів і віддала Братство св. о. Ніколає, що має 17 членів.

Основниками парохії були: Роман Гуска, Юрій Мартинок, Іван Мусєй, Саверій Яцишин, Семен Лукий, Іван Ромашенко, Петро Лукий, Кирило Лукий, Юрій Адивля, Стефан Гадзевич, Петро Гурський і В. Маркевич. Потім прибули ще інші родини, котрі много помогли в будові третьої церкви — як родина Івана Маркевича, братів Черевників, Ст. Гузік, Василь Балук, Іван Друшка, і другі.

З старої церкви зроблено тимчасову домілку. При церкві є дзвіниця і двір.

Нову церкву будував В. Гузік з Арран. Багато дорогих річей до церкви справили і много о жертвували Іван і Анна Гуска, син і невістка Романа Гуски. Нова церква коштує понад \$3,000.

Першим в що колишню прибув Роман Гуска з села Бабинець, повіт Борщів. З початку приїхав в 1903 р. до Грендію в Манітобі. Звідтам прибув з родиною сюди, діставши землю на поселення. Землі були горбоваті а по долинах повно води — нині води повисихали і сліду з тих озер нема. Тоді сходилося в неділю і свята по хатах, а Юрій Мартинок, що знав децю дяківства, відчитував на голос утрено і вечерію або співали акадеїсти. Люди дороблялись і нині мають навіть по секції доброї землі. Діти Р. Гуски всі покинули вищі школи — сини в Сифтоні і Фортстоні, доньки в Сестер, але всі остали на землі і близько свого місця.

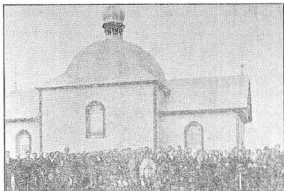
З початку, як загалом, приїздили сюди стлі з місці С. Фіантєс. Від 1913 р. був о. Думич і отці з Канори. Від 1931 священик доїжджає з Арран. Був о. Криворучка, тепер о. Н. Сіріє.

Пресвященний Будка відвідав парохію чотири рази. Пресвященний Ладика відвідав парохію знову в 1936 і 1937 р.

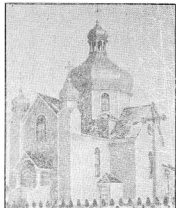
В 1940 р. парохієшні рішили святкувати свята після нового стилю.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В АРРАН-ВЕЧНА, САСК.

На двоакровім узгір'ю, перерізанім яром, серед лісів на фармах стоїть наша церква, а напорти через дорогу цвинтар. Парохія лежить майже на границі Манітоби і Саскачевану, до містечка Арран і до Беніто в Ман. рівно 6 миль. Церква стоїть в осередку оселі, дороги доступні. Членів 48 родин,

Церква в Арран-Воста, Саск. Нова церква парохіялія з о. П. Криворучкиєм.

Церква Вознесіння Г.М.І.Х. в Сван Плейн, Саск.

дітей 60. В місцевій школі вчать наш учитель. При церкві існує Свйчкове Братство і відділ БУК-а. Є також Аматорський Кружок.

Парохію оснований в 1910 р. Основниками були: Прокіп Григоринши, Пилип Чорнейко, Яків Прокопчук, Еміліян Філіпович, що перший з місцевих українців став радним і був ним через 6 літ (так наші започаткували співучасть в самоуправі), Андрій Горохолни, Семен Кінащук, Іван Юрчишин, Кость Філіпович, за котрого заходами збудовано красний Парохіяльний Дім Просвіти і котрий виховав гарно діти (син Володимир був учителем а тепер є успішним купцем в Аррані, де має простору крамницю), Антін Сікорський, котрого син Дмитро і Михайло в взором добре виховані і примірні парохіяни. Дмитро є нотарем а його сестра Настя є віддана за Ів. Рудачеком у Віннипе-го, урядником колонізаційного відділу СНР. До основників належить також Іван Гробарчук. Потім стали прибувати поселенці з Егелберг, Ман.

При церкві є дзвіниця з двома дзвонами і новий великий Парохіяльний Дім.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСІННЯ Г.М.І.Х. В СВАН ПЛЕЙН, САСК.

Першу церкву збудували парохіяни з дощок в 1912 р. на фарні Максима Матієця. Площа церквонна має три акри, є рівна і красно огорожена. За церквою цвинтар.

Парохіялія з о. Сірим в Сван Плейн, Саск.

Основниками церкви були: Юрко Олійник, Олекса Матієць, Демид Сорочук, Дмитро Салак, Данило Ковч (тепер купець в Канорі), Василь і Ковч, Лаврентій Сорока, Яків Василішинок, Никола Татарин, і прочі. Перша церквонна мала, 24 х 16, мала малу баню посередині і простояла до 1937 р. Тоді стару церкву перетягнули в бік і вола служить за доміньку, а побудували нову. При старій церкві є дзвіниця з одним дзвоном, дар Олекси Матієця. Через свари і пропаганду москвофілів, частина людий збудували російську православну церкву, що стала незалежною, а знова інша частина збудувала протестантську церкву з трираменним хрестом. Православна парохія з повстанням большевизму розбилася—деккі кращі одиниці вернулись назад до нашої церкви, інші пішли в процесі і церкву перевели на автокефалію, а ще інші пішли прямо в большевизм. Так православні стало наглядним чинником розбиття і обезсилення народу.

Сван Плейн лежить 18 миль на північ від містечка Норквей, дороги є можливі. Наша парохія має тепер 76 членів родин.

Церква збудована у виді хреста, 50 х 34, є одна велика баня посередині і дві малі напереди. Бувдував в 1938 р. за о. Криворучки будинний о. В. Гузак в Аррану. Кошт \$3,000. Будинок з дощок, має ливницю з лецо, помальований. Подвіря огорожене, огорожа помальована.

Одним з головних жертводавців церкви є старенькі Юрко і Анна Олійник, що відвинували вже трох синів і три дочки, а для своєї церкви постарали велике напостольне евангелія, кивот, хоругви, пагерицю, павук і монстрацію—також фелон, стихар і обруси на престілі. Це все одні старші люди, котрі старечої допомогти не беруть і з праці рук зуміли самі гідно доробитися та щедро жертвувати на церкву. І дивне диво, що вони через ці книжки дари зовсім не збідніли, ані не нарікають—навпаки чують ся здорові і щасливі в крузі красної родини і вітніні, що Бог поміг їм зробити такі да-

ри для своєї церкви.

Пару хоругв до церкви справили також Демедій і Аша Сорочук. Це красивий нерукотворний пам'ятник, котрий лишався жертводавці як взір широті любови Бога, Церкви і народу.

В околиці є 4 школи, в них вчать наші учителі. Дітей 125. Околицю замешкують самі наші люди, а недавно стали поселяти тут переселенці з полудневих посушних околиць провінції — місці мелоніти.

При будові другої церкви заслужилися члени тодішнього заряду: Дмитро Островерха, Олекса Нагачевський і Василь П. Ковч.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ В СЕЙНТ ФІЛИПС, САСК.

Першу церкву збудували в 1907 р. і вона називалася "Церква Ріадна Матері Божої." В 1913 р. Преосвященний Будка посвятив цю церкву. Основниками парохії були: Василь Федориниш, Мих. Вячар, Семен Палюх, Пант. Свергуз, Яцко Якубчак, Ол. Вонітовий, Ник. Івачевський, Гр. Гусак, Юрко Кашуба, Ів. Пелехатий, Пилип Барабаш,

Нова церква в Ст. Філіпс, Саск.

Ник. Бабій, Захар Балук, Гресько Сівіцький.

Ця церква згоріла в 1916 р. І тоді парохіяши рішили церкву перенести на інше місце, а місце з цвинтарем оставити. На цвинтарі лежить похованих 38 небіджчиків.

В 1917 р. закуплено 4 акри землі. Брати Семешоки збудували красну і простору церкву з вели-

кою банею посередні. Зараз при церкві повстав новий цвинтар. Церква серед лісів, при вхолоді величаві смереки. Чотири милі від церкви знаходиться місіяна станція Отців Облятів, котрі обслуговують індіанську резерву, а Сестри ведуть школу для індіанських дітей. До стації і до містечка Кемсек є 14 миль, до Псай на північ і 12 миль. Членів є 25 родин, дітей 40. В околиці є 3 школи, в котрих вчать наші учителі.

При церкві є Свічкове Брацтво мужчин.

До основників другої церкви треба причислити також родину Павла Лозинського, котрі приїхали сюди з Калдер, Саск. Відтоді П. Лозинський все є старшим братом і вірно услугує в церкві.

Поселенці походять головню з села Іваніпки, повіт Тереволья.

Нова церква коштувала \$4,000. Будинок помальований, є лавки.

Першим священником нашим, що ще правив тут по хатах був о. Крижановський, ЧСВВ— потім доіжджак сюди о. Г. Бульс, ЧНІ з Йорктому. За о. Л. Боского, ЧНІ, збудували нову величаву церкву. Потім доіжджали сюди священники з Канори, Саск., а згодом з Арран.

Коло церкви стоїть дзвіниця з одним дзвоном і Парохіяльний Дім, збудований в 1928 р. Заряд один і приходи їдуть на добро церкви.

Преосвященний Ладика відвідав церкву в 1932 році.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ЕВХАРИСТІ В ГЛЕН ЕЛДЕР, САСК.

18 миль на північ від містечка Норквей, на фармі Конст. Лазарука на рівнині, чистім місці стоїть наша церква. Дороги тяжкі. В місцевості є польські косяцьол народови. Наших членів є 10 родин, дітей 25. Зараз попри церкву є школа, в котрій вчить наш учитель. Церкву збудували в 1935 р. за о. П. Криворучки, котрий став головним основником парохії— прочі члени основники є: Кость Лазарук, Іван Стасюк, Йосиф Піклик, Йосиф Лазарук, Яків Лазарук, Мих. Піклик, Дмитро Поворожник. Заки збудовано церкву, наш священник приїздив і мав відправу в хаті Костя Лазарука.

Будинки у виді хреста, з малою банею посередні, коштував \$1,000. Є один престія і киют. Іван Ягельницький з женою дарував до церкви пару хоругв і хрест.

Парохіяни в С. Філіпс, Саск., з о. Н. Сіриш, парохом.

Церква Пресв. Евхаристії в Глен Елдер, Саск.

В 1936 р. Преосвященный Ладика відвідав па-рохію.

Дві милі на схід від церкви є цвинтар, котрий посвятив свого часу о. др. Редкевич. Тут доїзди-ли священники з Канора, а потім з Аррай. Молодь має хор, котрим проводить паночка Василина Лазарук, і дуже гарно співають в церкві.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В ПЕЛІ, САСК.

Десять миль від містечка Пелі, на фармах, на горбі, серед плодючих ланів, стоїть наша церква в осередку оселі. Доїзд добрий. Наші поселенці стали заїздити сюди в 1908 році. Були галичани і волнишки. Від 1913 р. до 1931 р. доїзджали сюди російські батюшки. Першим нашим священником, що став сюди доїздити, був о. П. Криворучка.

Членів парохія має 14 родин, дітей 20. При церкві є Свічкове Братство.

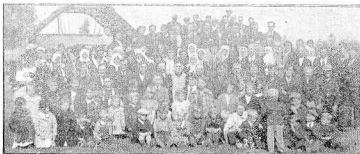
Православні розбилися, місце московських ба-тюшок заняли автокефальні.

Основниками нашої парохії були: о. П. Криворучка, родина Губичів, родина Ладубців, Дм. Перелелюк, Ст. Чорнюк, Н. Тодорук і другі. Церкву будували самі парохіяни і самі дарували мате-ріял. Стара церковця згоріла в 1940 р. Зарад одержав асекурацію і з дешо ускладаними грішми буде будувати нову церкву.

При церкві є цвинтар.

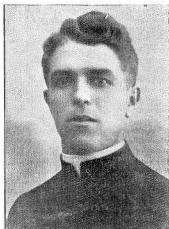
ПАРОХІЯ В СОПОВ (ГВАЙТ БІЧ), САСК.

На північ від Аррай, в ліснстих околицях меш-кає кільканадцять родин, до котрих доїзджав свя-щенник з Аррай. Богослуження відправляється по-шино в хаті. Вірні збирають фонди на будову церкви. Їже мають плану і цвинтар. На весні 1942 р. мають замір почати будову церкви.

Парохіяни в Сопов (Гвайт Біч), з о. Н. Сірно, парохом.

Округ Прісвил, Саск.

Всеч. о. Г. Телій

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.Х. В ПРІСВИЛ, САСК.

На одноакровій площі в західній часті містеч-ка стоїть наша церква. Стаїя в місці. Членів 10, дітей 12. При церкві є Жіноче Братство.

Основниками парохії були: Ів. і Марта Зара-зун, Мих. Бойко, Іляр. Назар, А. Кардинад, Ів. Трем-бач, Гарасия Дмитрів, Вас. Кравець. Українські поселенці мешкають кругом містечка і мають зор-ганізовані релігійні громади в Чехів, Григорів і Олеша. Початок парохії є на Різдово 1939 р. коли кілька парохіян пішли колядувати в містечку на будову церкви. В 1940 р. збудували церкву на площі, яку подарували панство Марта і Іван Зара-зун. Священником є о. Григорій Телій, котрий чимало причинився до будови. Церкву будував В. Гузяк коштом \$1,426.11. Будинок на вид хреста, посередині одна баня, є один престіл.

Першим нашим священником в містечку, що відправляв, був о. П. Криворучка. Від 1937 р. об-слугує парохію о. Гр. Телій.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В ЧЕХОВІ, САСК.

Півлята милі від містечка Кечен, в осередку нашої оселі, стоїть церква на рівній, очищеній, одноакровій площі. Членів 30, дітей 60. В околиці є 4 школи, вчуть два наші учителі. При церкві є Свічкове Брацтво мужчин і жєнщин.

Основниками парохії були: В. Пристай, Ник.

Бєсч. о. М. Мольнин

Луців, Ів. Головачук, Танас Романшин. Наші поселєнці приїхали сюди в 1902 р. з села Чехія, повіт Бучач. Першу церкву збудували з бєрєн в розі фарми, на площі, котру подарував на цю ціль Семен Луців. Але власник вийхав до Старого Краю і продав фарму. Стала ця фарма переходити з рук до рук і нові власники не все були раді перепускати людий до церкви. Вкінці парохіяни купили дорогу через цілу милю, але й це не помогло. В 1927 р. перетягнули церкву на другий рїг тої самої фарми, куди доступ був добрий.

Церкву збудували в 1911 р. Бувував Данило Головачук коштом \$860. Коли церкву перетягнули на нове місце, децю змінили і помалювали—кошти зросли до \$3,000. В 1937 р. церкву помалював Семен Микитиншин.

Перші наші свящєники правили тут по землянках від 1907 р. Потім в хаті Ф. Назара. Тими вершими нашими свящєниками, що так правили, були о. А. Деярий, ЧНН, о. Г. Бульє, ЧНН, і о. Л. Боский, ЧНН, з Йорктону. Потім доїзджали сюди отці з Канори, а далі з Арран.

Прєсвєщенний Бука відвідав парохію в 1914 і 1918 р. Прєсвєщенний Ладика відвідав в 1933 році.

При церкві є дзвіниця з 3 дзвонами і цвинтар на двох акрах землі.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В СТІНЕН, САСК.

Три милі від містечка Стінен, на фармах, в осередку нашої оселі на рівній красній площі стоїть наша церква. Площа має 24 акри. Членів 14, дітей 29. Основниками парохії були: Вол. Пара-

сюк, Роман Явний, Стах Тимочко, Ів. Михальчук, Н. Парасюк, Павло Парасюк, Антін Явний, Антін Василянчук, Петро Гєсюк, К. і П. Бєчковський, М. Кізінькєвич, Ів. Мартинович, К. Тимочко. Околицю замєшкують на 80% українці, є много наших людий з Буковини, вони мають свою церкву. Латинники мають також свою церкву. Наші свящєники правили по хатах, або принагідно по латинських церквах. Були змагання започаткувати будову і стали на ту ціль збирати гроші. Але зки зїбрали відповідну суму, гроші тимчасово розничили а довжкики були неохочі віддати. І так справа залякла, аж до часу, коли на Рїздво 1933 наші хлопці пішли колядувати на хоругви до латинської церкви, щоби оказати вдячність. Однак писар не хотів зазначити, що це колядували українські хлопці на хоругви, тільки жадав від них грошей. Цей негачт збудив приспану енергію наших парохіян і заізвав до праці. І червня 1933 р. вибрали заряд нашої парохії в особах: Роман Явний, Павло Парасюк, Петро Бєчковський, панна Магдалина Парасюк. Стали поспішно правувати і робити підприємства, кожний зібраний цент несли і складали в банку на будову церкви. В році 1934 збудував церкву В. Гузак з Арран коштом \$2,000. Будинок з дощок, має одну баню, один прєстїв, помальований.

Першим нашим свящєником, що тут правив по хатах (головно в хаті Николи Парасюка) був о. Г. Бульє, ЧНН. Потім доїздили сюди отці з Канори, а потім з Арран.

Прєсвєщенний Ладика відвідав церкву в 1939 році.

При церкві є цвинтар.

Околиця Стінен ще має два цвинтарі— на півночі. Один називається "Галич," а другий півлята милі далі на північ.

ЦЕРКВА СВ. ДИМИТРИЯ В ГРИГОРОВІ, САСК.

10 миля на полудне від Прїснїл, серед гарного смерєкового залїсся на горбі стоїть наша величава, простора церква, а попри неї цвинтар. Членів 40, дітей 90. В околиці є 3 школи, а в них вчуть наші учителі. При церкві є Свічкове Брацтво мужчин.

В 1902 р. прибув сюди Кирило Дмитрів з женою і трома дітьми з села Григоров, повіт Бучач.

Основники і тепєрїшний Заряд парохії св. Димитрія в Григорові, Саск., з о. Г. Тєвєлан.

З ним їхав також односельчан Стефан Конох. Вся їх вїстка про Канаду була від свого отця пароха в Старім Краю, котрий сказав їм, що уряд в Канаді дає добрі землі— 130 моргів за 10 ринських і підсоня та земля ліпші, як в Бразилї. А тому, що Дмитрів був бідний, зважився їхати по ту землю.

Так Дмитрів приїхав до Канори, а звідси далі і сподобав собі край. Написав до Старого Краю, що тут земля досить, земля плодюча і дерева багато. В 1903 р. приїхали на той лист чотирі нові родини— Павло Шпак, Павло Шаланський, Павло Стахів і Леонтій Яцишин. Підчас перестанку в Канорі Шпакам уродилася дитина. Чоловіки оставили жінок в містечку, а самі пішли шукати земель на поселення. Два місяці пізніше приїхали дальші поселенці—Марко і Карпо Гуляка, Захар Мельничук і Василь Дмитрів з родинами, а інші без родин. Всі вони поселилися в нинішній околиці Григорів, Саск.

Стали будувати хати і першу, найбільшу хату збудував тут Павло Шпак. А коли прийшла осінь і храмовий день св. Дмитрія в Старім Краю, спровадили католицького священника француза в 1903 р. до хати Павла Шпака, щоби мати відправу. І тоді охрещено першу дитину, яка тут вже народилася— Ашу Шпак.

Друга відправа була в 1904 р. в хаті Марка Гуляки.

В 1905 р. закладають вже основи під велику нову церкву, бо народу наїхало досить. Однак вкортці побачили, що ще не мають досить засобів на велику будову, тому ці основи розібрали і поставили меншу церкву в 1907 р. Основниками тої церкви були: Павло Шпак, Я. Дмитрів, Д. Бабак, Марко Гуляка, Павло Шаланський. Площу під будову дав Марко Гуляка. Однак та церква не мала бань, як в Старім Краю і то гризло наших парохіян. Стали збирати гроші на нову церкву і вкінці збудували її за о. П. Криворучки в 1932 р. Будував В. Гузяк з дощок, коштом \$2,300. Є одна велика баня посередній і дві малі наперді. В 1933 р. помалоували. В церкві є один престіл і

«Гайана» біля церкви св. Дмитрія в Григоріві, Саск., в р. 1941

лавки. Стара церква ще стоїть з боку.

Григорів обслуговували отці Редемптористи з Йорктуна, потім в Канорі, а тепер з Арран і Прісвія. Пресвященний Будака відвідав парохію в 1914 і 1918 р.—Пресвященний Ладика в 1933 р. і тоді посвятив церкву.

При церкві є дзвіниця з одним давномом і цвинтар.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО В ГАЙТОР, САСК.

Від стації Челен 14 миль, від Поркюпайн Плейнс 18 миль, пошта Кінлок, Саск. в лісах на горбі стоїть наша церква посеред оселі, дороги прикрі. Членів 15, дітей 28. В школах вчать англійські учителі. Основниками парохії були: Петро Чайковсь-

кий, Петро Зубер, Яків Струтинський, Ів. і Ол. Ганджала, Теод. Перелелюк, Ник. Бойсан, Семен Шевчук, Ник. Шпак, Ан. Павловський і прочі.

Наші поселенці стали прибувати сюди в 1928 р. Деякі зі Старого Краю, інші з камінистх околиць о. П. Криворучка приїхав сюди перший зі священників в маю 1933 р. Відтоді стало приїздити сюди і відправляв по хатах. Потім Теодор Перелелюк подарував площу і в 1936 р. збудував церкву з берези, звичайний будинок без бань, є один престіл.

При церкві є цвинтар.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ В БУЧАЧ, САСК.

Три милі від містечка Гейзел Дел, Саск., на рівній, очищеній двоакровій площі стоїть наша церква серед фармів. Членів 15, дітей 70. Вчить

Члени основики і теперішній Заряд парохії в Бучачі, Саск.

один наш учитель, шкіль в окрузі дві. При церкві є Свічкове Брацтво.

Основниками парохії були: Мих. Микитин, Петро Чімак, Ник. Кроподра, Захар Яцишин, Стефан Панасюк.

Наші люди заселили околицю вже від 35 літ. Приїхали сюди з різних сторін бучачького повіту. В 1913 р. стали будувати церковню а в 1924 її доправили. Будував Данило Головачук коштом \$900. Будинок без бань, помалоуваній в 1924 р. Є один престіл.

З початку доїзджали сюди оо. Редемптористи з Йорктуна і правили по хатах, а головою в хаті Василія Дулака. Потім стали доїздити отці з Канори і з Арран.

Пресвященний Будака відвідав церкву в 1914 і 1918 р., а Пресвященний Ладика в 1933 р.

При церкві є дзвіниця з одним давномом і цвинтар. Площа цвинтару є два акри землі, все огорожене. Площу дарував Мих. Микитин.

ЦЕРКВА СВ. ІЛІИ В СТОВ КРІК, САСК.

До стації в Гейзел Дел є 14 миль. Каплічка лежить в осередку нашої оселі на фармах. Площа рівна, очищена, 2 акри. Членів 5, дітей 10. Основники парохії є: Проць Баран, Теодор Дармохід, Мих. Пасичник, Тео. Скавронський, Танас і Петро Рачкевичі, Дельовський.

Околиця Стов Крік каменіста, населення мішане. Наші поселенці походять з повіту бучачь-

кого і підгаєнького. Стали тут приїздити від 1914 р. але скоро деякі виїздили настало, інші знову підняли під вплив секти байбеліників. Площу від будову каплички дарував Прокій Баран і на ній поставили капличку, малу, звичайний будинок.

Священник стави доіздити тут від 1928 р. Першим був о. Д. Попович з Канюри. Тепер доїздять отці з Арран.

При церкві є цвинтар, один акер землі.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ЕНДИВОР, САСК.

60 миль на північний захід від Арран є околиця Ендивор, заселена переважно українцями з Бучаків. Розбиття релігійне не дало досі поставити церкви— багато пішли на православля, інші до байбеліників, як звичайно серед нужди і темноти, без належної освіти і обслугову. Наш священник відвідує околицю кілька разів на рік і править по домах— в Ст. Чернобай, в Гр. Лузона або в Якова Бучинського. В 1940 р. вибрано церковний зоря, котрий уладив ряд підприємств на будову церкви. В зоряді є: Петро Кохан, Павло Лузона, Ст. Чернобай і Дмитро Бучинський. Площу під будову церкви подарував Тома Чернобай— це два акри рівної, очищеної землі— від містечка Ендивор 3 милі.

Першим нашим священником в цій околиці був о. Д. Попович з Канюри.

Тепер доїзджають отці з Арран. За о. Поповича придбали площу для будови церкви і цвинтар, що є при площі церкви, один акер.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ГАЕС, САСК.

30 миль на захід від Арран є містечко Гаес, в котрім много наших поселенців, однак релігійно розбиті. Є всякого рода протестанти— баптисти, п'ятдесятники, ітд. Однак є також громада дуже гарних і вірних душ. Наш священник править в домі панства Кукури або в Михайла чи в Івана Ягельницьких.

Округ Годсон Бей Джонкшен, Саск.

Загальні Дані.

150 миль на схід від Принц Алберт, Саск., на перехрестю залізничних шляхів Принц Алберт-Виніпег— Ріджайна— пристань Чырчил, лежить нове містечко Годсон Бей Джонкшен, що стало осередком нашого округу, до которого входять з Саскачевану: Ервуд, Прері Ривер.

З Манітоби: Де Па, Флін Флон і Шеридон.

Наші отці стали приїздити сюди шойно від 1935 р. і це є причиною, чому сектанство мало час залупити коріння між нашими людьми в цій околиці. Досі обслуговували цю околицю слідуючі отці: Петро Криворучка, Гр. Теллий, Ник. Сірий, Йосиф

На північ від містечка є цвинтар. Першим священником, що тут правив, був о. ІІ Криворучка.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ДОНКРЕСТ, САСК.

91 миль на захід і північ від Арран є околиця Донкрест, заселена ріжними людьми, між ними є також українці, що приїхали сюди з інших околиць Саскачевану. Перший раз заїхав сюди о. П. Криворучка в липні 1932 р. Відтоді досі богослуження правиться по хатах— раз в домі В. Макуха, то у Володимира Гривачевського, то знова в Павла Ковала. Від 1937 р. доїздить сюди о. Гр. Теллий.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ЧЕЛЕН, САСК.

В грудні 1932 р. перший раз приїхав сюди о. П. Криворучка і від того часу досі наші священники доїзджають сюди, хоч віддаля з Арран є 116 миль. Наші поселенці це переселенці з околиць Бучач, Чехів, Григорів, Саск. Покищо богослуження є в хаті пані Антонії Рачкевич.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ПОРКЮПАЙН ПЛЕЙН, САСК.

111 миль на північний захід від Арран є гарне нове містечко Поркюпайн Плейн. Переселились тут українці з посушних полудневих околиць провінції. Перший раз заїхав тут о. П. Криворучка в 1932 р. Від 1937 р. обслужує наших людей в тій околиці о. Гр. Теллий. Видирали є в школі, або в домі Дмитра Шентака. Була думка вже збудувати церкву і вже збиралися гроші на цю ціль в 1938 р. Є надія, що це станеться невдовзі, бо охочих і добрих людей не бракує, як Теодор Шидловський, Маріяш, Н. Стечишин, Равлик, і другі.

Лопушанський, ЧО, і Теодор Коцаба. Лише в Годсон Бей Дж. і в Де Па є наші церкви— в Флін Флон і Шеридон богослуження правиться в латинській церкві, а в Ериуд і Прері Ривер по хатах.

ЦЕРКВА СВ. ЮРІЯ В ГОДСОН БЕЙ ДЖОНКШЕН, САСК.

Це вузлове містечко СНР-а. Населення в більшості англійське і французьке. Довкола великі простори лісів, Фармів небогато. Члени парохії це робітники і фармари. Недалеко залізничного

двірця стоїть наша церква на гарній площі. Членів 12, дітей 25. Основниками парохії були: о. П. Криворучка, Ів. Федорій, Д. Мошенко, Ів. Борович, Ф. Гоголь, В. Олексевич, В. Пастух, В. Мошенко, Н. Російкий, П. Саранчук, і прочі.

Церкву збудували в 1937 р. з бервен, одна мала баня посередині, один престіл, є лавки.

ПАРОХІЯ ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА В ДЕ ПА, МАН.

90 миль на північний схід від Годсон Бей є Де Па. Населення мішане, є багато французів і росіян. Тут живе римо-католицький єпископ вікаріату Квейтін. Українських родин в місті 120 — однак майже сотка родин підпаала під вплив комуністичних безвірків.

В осередку міста, лів миль від стації, стоїть наша церква. Площу подарував римо-католицький єпископ, Пресвященний Ляженес. Членів 15, дітей 38. Основниками парохії були: о. П. Криворучка, А. Жукевич, М. Скляр, Марія Гарвей, Р. Грабович, А. Гарісон, В. Савула, Н. Чорнейко, П. Осадчук, Анна Яворська. Церкву збудували в 1938 р. Будував Антін Жукевич коштом \$1,700. Напереді дві маленькі бані, в середині один престіл. Літом 1939 р. парохію відвідав Пресвященний Ладика.

МІСІЙНА СТАНИЦЯ В ФЛІН ФЛОН, МАН.

Сто миль на північ від Де Па є шахтарське місто Флін Флон серед скал, мочарів і лісів. Тут добувають золото і мідь. Живе тут біля 50 українських родин. В році 1937 засновано тут відділ БУК-а, котрий купив площу під будову церкви.

Наші богослуження правяться раз в місяць в місцевій латинській церкві.

МІСІЙНА СТАНИЦЯ В ШЕРИДОН, МАН.

Сто миль на схід від Флін Флон серед скал, лісів і озер є копальняне місто Шеридон. Добувають мідь. Першим священиком, що тут приїхав, був о. Лопушанський, але мусів ще долатити за дорогою. Тягь наших родин стало приходити на відрашу. Дорогу треба священикови доплатувати. В місті люди широко живуть і далеке життя часто від зановідий Божих.

МІСІЙНА СТАНИЦЯ В ЕРВУД, САСК.

Вісім миль на схід від Годсон Бей Дж. є мала оселя Ервуд. Богослуження правяться в хаті Теодора Марія. Членів 9 родин фармарів, дітей 20. Є площа під будову церкви під названям св. Лукрови.

МІСІЙНА СТАНИЦЯ В ПРЕРІ РИВЕР, САСК.

В марті 1937 р. заїхав сюди перший раз о. П. Криворучка. Наші поселенці приїхали сюди голвно з Сокальщини, а також з інших околиць Саскачевану, як з Альєни, Волверін, Єлов Крик.

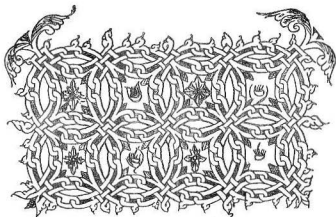
Нині околиця Прері Ривер належить до місійного округа Годсон Бей—Де Пас.

Є покищо цвинтар, богослуження правяться в школі, або в хаті Гр. Фоги.

Альберта

Бритійська Колюмбія

Вступ

Альберта, це одна з більших провінцій в Канаді, що своїм простором займає 255,285 квадратних миль. Три чверті її займає степ, а одна четвертина на полудневому сході є гористою. Ця провінція богата в рільництво, скотарство, риболовство і ловецтво. З природних багатв добувається в ній вугля-антрацит, нафтову ропу, земний газ, дерево. Приманое туристів чарівними скалистими горами, гірськими просмиками, великанськими парками і множеством менших озер, що в них скривається риба. По урядовій статистиці з 1936 року є в Альберті 772,782 всього населення.

Українці почали імігрувати до цієї провінції 1892 р. Відразу зайнялися управою рілі і годівлею скота. Многі з них працювали при розбудові міст, залізничних шляхів і в копальнях. На 772,782 всієї альбертійської людности припадає по урядовому обчисленні 1936 р. 63,073 українців, хоч їх повинно бути більше.

Релігійне життя зачалос в Альберті з приходом перших наших священників, в особах о. Нестора Дмитрова в 1896 р., о. Тимкевича і о. Заклинського пізнійше. оо. Василіяни прибули в 1902 р. Пюнірами оо. Василіяни були отці: Філяс, Дидик, Строчький, Филипів, Тимочко, Крижановський й Гура, а від р. 1913 о. В. Ладика. З перших релігійних осередків у цих часах є знаний "Біверлейк," —нинішній Мондер, "Біверкрік", — нинішній Ст. Майкел, "Ребетгил"— нинішній Ледук.

Едмонтон— це столиця Альберти. На 85,774 всієї едмонтонської людности урядова статистика з 1936 р. подає 5,035 українців. В Едмонтоні по-

чали поселюватися українці 1892 р. Релігійне життя започаткувалося із приїздом оо. Василіяв в 1902 р. В 1904 р. збудували церкву св. Йосафата. Заходами теперішнього Преосвященного Ладника й о. Гури збудовано монастир 1913 р., що став осідком місійної праці в Едмонтоні і по всіх едмонтонських колоніях.

З теперішних місійних осередків в Альберті є знані в поазбучному порядку слідуочі: Едмонтон, Калгарі, Летбридж, Мондер, Редвей і Ройкрофт. В цьому порядку помістимо парохіяльну працю в Альберті.

Бритійська Колумбія—це найдаліше висуена на захід провінція в Канаді. Займає простору 355,855 кватрових миль. Ця провінція богата великими горами, чарівними врожайними долинами й множеством гарних островів над берегами Тихого Океану.

Українці почали їхати до Бритійської Колумбії вже у 1900-их роках. Був це зразу робітничий елемент. Відтак повнізджали сюди много таких українців, що займаються управою рілі, роботою при тартаках, плеканням овочевих садів, а деякі випасом скота. Більшими гуртками осіли українці у Венкувері, Верноні, Грінроді й Ревельтоді.

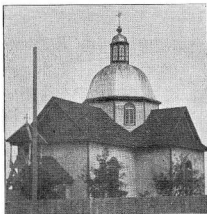
Релігійною обслуогою українців із Бритиш Колумбії займалися зразу, принагідно ще у 1903-их роках о. Дидик, о. Строчький, і о. Крижановський. 1937 р. стало осів о. С. Шевчук. Тепер перебуває у Венкувері при церкві св. Стефана о. Т. Добко.

оо. Василіяни.

Округ Едмонтон, Алта.

ЦЕРКВА СВ. ЙОСАФАТА В ЕДМОНТОНІ, АЛТА.

Церква збудована на площі між 108 і 108А.
свено, а 97 стр. Заінкорпорована року 1909.
В Едмонтоні буде 350 наших родин. Дітей

Церква св. Йосафата в Едмонтоні, Алта., перша, збудована
в 1904 р.

колю 550. З цих одні ходять до шкіл католицьких, а котрим задалеко, то ходять до публичних. В католицьких школах учать Сестри. При церкві св. Йосафата є "Братство Апостольства Молитви" для старших і "Марійський Союз" для Молоді.

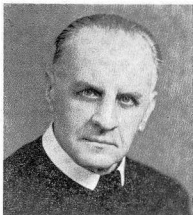

Церква св. Йосафата в Едмонтоні, Алта. Значно пошкоджена в 1913 р.

Основників будови церкви св. Йосафата не було, а це тому, що було лише кілька в тім часі в Едмонтоні, коли зачиналася будова церкви, дуже убогих родин. Чин Василянський взяв на себе

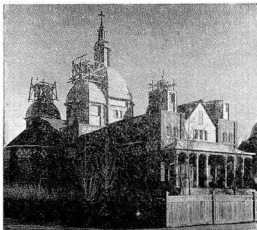
обовязок вибудувати церкву. оо. Василяни приїхали до Едмонтону 1-го листопада 1902 р. оо. Обляти прийняли оо. Василяни до себе та дозволили їм правити для українців католиків у своїм костелі тиху Службу Божу що неділі. Так вони жили майже два роки.

За той час нарід разом з отцями радився, що то робити, щоб мати свою власну церкву. Радили гай радили, але з тої ради не було жадної користи. Таке то було з початковими нашими ухвалами щодо будови церкви. оо. Василяни, бачучи, що з тих рад нема нічого, постановили позичити гроші і лобувати церкву. Позичили \$2,500. Церкву зачали будувати 26-го червня 1904 р. В осені того року скінчено будову, але тільки знадвору. В день св. Йосафата, 27-го листопада 1904 р. о. Філяк, тодішній настоятель оо. Василян в Канаді, посвятив новозбудовану церкву. Народу було дуже багато. Тшилися свої, і чужі нам українцям католикам gratулювали, що маємо свою церкву. А були на відрправі та її посвяченні англійці, німці, французи й поляки.

Вар. в. С. Дедин, ЧСВВ.

Скінчилися торжества, та за якийсь час і то короткий, замість збирати жертви на викінчення церкви та сплату доугу, знайшлися вороги противники, що зачали агітувати за будовою другої церкви, але церкви незалежної. Було то, а було клопоту всім по самі вуха. Раду радили, а вкінці таки зложили дещо гроша і дали завдаток під будову нової незалежної церкви. Але були і вірні католики українці, що стояли за правдою і за католицькою Церквою, і протиділяли загонам незалежникам. До цих добрих людей належали: Т. Чичка, Ю. Вінцентайло, І. Гвайччук, Л. Ярмолик, А. Налесняк, Г. Мазурик і кілька інших. Вони обстоювали за церквою св. Йосафата і вкінці вдалося їм ту

Церква св. Йосафата в Едмонтоні, в часі будови, при кінці жовтня 1941. Розпочато будову 1939 р.

громадку незалежних спам'ятати. Залатковану землю продали за малу ціну, а гроші дали на викінчення церкви св. Йосафата.

Через брак робіт люди дуже бідували. Не було ніякого зарібку, тай не було ніякої надії на якийсь гроші, за якіби можна викінчити в середині церкву. Аж знайшовся один дуже нам прихиль-

Дім оо. Василія в Едмонтоні, Алта.

ний чоловік, скачмен—протестант Д. Р. Фрайзер, що співчув з нашою бідною. Він то на просьбу священника дав тільки матеріалу на викінчення, кілько треба було, і то без гроша і найменшого проценту. А церква мало-по-мало по \$5 виплачувала затягнений довг за дошки. Робота не коштувала багато, бо брат Єремія Янішевський своєю роботою wraz з Грицем Мазуриком, котрий за свою роботу нічого не брав, викінчив церкву із середини.

Від року 1902 дотепер було 4-ох священників, що обслуговували парохію св. Йосафата в Едмонтоні: о. С. Дидик ЧСВВ., що будував церкву, о. М. Гура ЧСВВ., о. А. Філіпп ЧСВВ., один рік і о. Василій Ладика ЧСВВ. Від 1929 р. другий раз о. С. Дидик обслуговує дану парохію.

В році 1910 Митрополит А. Шентицький, що того року брав участь в Євхаристійнім Конгресі в Монреалі, посвятив архієрейським свяченням церкву св. Йосафата, а канонічну візитацію церкві відбув в 1916 р. Експ. сп. Булка, а Експ. Василій В. Ладика відвідав парохію 14/7 і 29 /9 1929 р., 7/1, 1932, 2/10, 1932, 7/10, 1934, 4/7 і 29 /9 1929 р., 7/1, 1932, 2/10, 1932, 7/10, 1934, 3/10, 1935, 3/10, 1937, 2/10, 1938, 1/10, 1939 і 21/9, 1941 р. Є Народний Дім католицький, що має свою власну інкорпорацію.

Зчасом парохія св. Йосафата почала зростати в члени так, що потреба вимагала побільшити церкву. В 1913 р. побільшено її коштом \$3,500. А тому, що рік за роком деревляна церква підупала

Пр. о. Ю. Смета, ЧСВВ.

і нищилася, а дах і баня вимагали беззаставних поправок, що робилися немалим коштом, то в році 1939 з нагоди 950 літнього ювілею Хрещення України парохія й оо.Василіяни по відбутті наради, приступили до будови нової, великої, мурованої церкви.

Збудована вона у виді хреста з прегарними заокругленнями й випусками. Довгота едмонтонської церкви є 127 стій, ширина 105 стій у хресті, а в раменах 30 стій. Має сім бань. Найвища баня є висоти 100 стій. Кругом неї є чотири менші бані. Також дві бані менші є напереді церкви при вході. Хрест найвищої бані є високій 11 стій, а всі хрести з сімох бань є 1500 фунтів ваги. До церкви входитьсь великанськими, на цілу ширину церкви, високими сходами попід колонами в грецькому стилі. Ціла церква збудована з різного роду й красія цегод зі зовні, а в середині з тайлів. Попід цілу церкву є гарний, високій на 13 і пів ступи т. зв. "бейзмент" в середині, а кругом поза випуски хрестів чотири просторі салі. Цілий дах покритий асфальтовими гонтами, а всі бані мідяною бляхою. В середині є заложене електричне й голосникове уладження.

Український Народний Дім в Едмонтоні

Едмонтон, Ата.—Святкування 60-ліття Конфедерації Канади 1927 р. Українські дітчата і молодці в народних строях беруть участь в поході.

Архитектом цієї величної церкви є впр. і велимизаслужений архітект о. Филип Ру, ЧО., а головним будівничим п. Михайло Ячниський. Помігають при праці всі едмонтонські українці-католики грошіми й працею, а українці зпоза Едмонтону своїми щедрими датками. Фонди під цю церкву започаткував ще теперішній Преосвященний Кир Василій Вол. Ладика, тодішній ігумен едмонтонського монастиря. Дальші фонди призбирував теперішній едмонтонський ігумен впр. о. Союзт Дидик. Він і розпочав у 1939 р. будову цієї величної церкви. Покищо годі навіть у приближенні означити вартість цієї монументальної української будівлі, та виглядає, що коли викінчиться її, то вона коштуватиме коло \$100,000.

Заложення угального каменя під цю нову, величаву, муровану церкву ім. св. святих. Пасафата відбулося серед великого здвигу народу Іх Ексцелленцією Кир Васи́лем Володимиром Ладикою І-го жовтня 1939 р. Здвиження хрестів на бані також довершив наш Преосвященний Кир Василій в дні 21-го вересня 1941 р.

В Едмонтоні під 1940 рік перебувають стало засьуючі отці: о. С. Дидик, о. Ю. Жидан, о. С. Шевчук і о. Ю. Слота.

Український Народний Дім

Початки Українського Народного Дому в Едмонтоні сягають до 1910 року. В тім то році засьуювано Читальню "Просвіти" ім. о. Маркіяна Шашкевича і приміщено її на церковній площі, зараз на

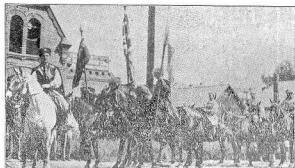

Печаток походу українських товариств в часі ювілею Канади в 1927 р., що його святкували українці в Едмонтоні.

лівнич від церкви св. Пасафата. Там, в малій хатчині, була мала бібліотека.

Тоді ще не було поділу на різні релігійні й політичні групи так, що майже всі наші мешканці Едмонтону належали до Читальні. Домівка Читальні була замала на концерти й представления, а тому того рода підприємства відбувались в інших саях, головю в католицькій школі при 104 вулиці.

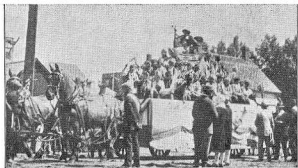
В 1917 році Читальня "Просвіти" купує реаль-

Українці беруть участь у святкуванні ювілею Канади в р. 1927, в Едмонтоні. На лях бачимо українців в народних строях, що беруть участь в поході вулицями міста Едмонтону.

Ів. Бесараб, адвокат в Едмонтоні

Прекрасний віз з українцями в народних строях, що брав участь в поході з нагоди святкування ювілею Канади в Едмонтоні. Наші українські товариства, а передовсім наш греко-католицький Народний Дім виграв нагороду пугар, який і досі знаходиться в Народнім Домі.

Др. Іван Оробко

ність один блок на північ від церкви за \$2,000 і там, під числом 9620—109 євно, починається будова мурованого будинку 33 x 130, за \$36,000. З будовою нового будинку, Читальня, що мала тоді поверх 200 платних членів, переорганізовується і приймає нове правне ім'я "Український Католицький Союз." Люди почали називати Товариство і будинок "Народним Домом".

Народний Дім має добре уряджену сцену, велику гардеробу, бібліотеку та все потрібне кухонне урядження. В 1921 році Народний Дім мав свою друкарню і видавав часопис "Новини." Також видав кілька книжок.

В Народнім Домі гуртуються також й інші товариства, а імено: Жіноче Тов. "Зоря," Драматичний Гурток, мішаний хор, Відділ Союзу Гетьманців Державників, Відділ Запомогового Братства св. о. Николая, БУК, а також Товариство Молоді.

Народний Дім веде постійно Рідну Школу. Тепер учительою п. Осин Прийма.

Головами Народного Дому були від 1916 року по сьогодні: М. Білінський, О. Шига, Н. Андрій, адв. І. Басараб, адв. С. Савула, Г. Кукура, Г. Демків, І. Миськів, Г. Байрак, Д. Саранчук, Т. Шарун, І. Ісаїв і В. Мудрик. Тепер головою є Т. Шарун.

Товариство має ще около \$600 довгу. Велика частина приходів іде на вдержання будинку та на податок. Самого податку платив Народний Дім около \$600 річно, аж до кількох років тому, коли за старанням п. Г. Демкова, податок знижено майже о половину.

Народний Дім в Едмонтоні був і є культурно-освітнім та соціальним осередком українського католицького громадянства в цій місті. Тут сотки наших молоді навчилися української мови та історії нашого народу. Крім того, Народний Дім, як найбільша наша інституція в провінції Альберті, є також осередком всієї нашої суспільности в Альберті. В Народнім Домі відбуваються провінціальні з'їзди, звізди виїзджають також на провінцію з концертами, представленнями та з промовами.

В Народнім Домі українська громада Едмонтону вигадала майже всіх визначніших гостей з Рідного Краю, тут на протязі останніх 25 років сходяться всі товариства на спільні віча, концерти та бенкети в честь визначних гостей.

Український Народний Дім і парохія св. Йосафата в Едмонтоні можуть послужити за приклад тісної і ширшої співпраці між товариством і церквою.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В БОЙЛ, АЛТА.

Церква побудована в місті Бойл. Площа обіймає три акри землі. Є закінчена. Містечко Бойл є положене 91 миль на північ від Едмонтону. Церква заїнкорпорована 8 листопада 1932 р.

Членів є 14. Дітей 25. Майстром при будові був Ф. Герман, а всі люди помагали, скільки могли. Будову розпочали 22-го квітня, 1940 року. Побудована з дощок і викінчена знадвору. Кошти будови до сего часу вносять \$1,200. В середині ще зовсім невикінчені. Цю колонію обслуговували оо. Василіяни з Едмонтону.

Цвинтар є чотири і пів милі на північ від міста Бойл. Обіймає два акри землі, що на них ще 1932 року хотіли ставити церкву. Площа є закінчена, ще не посвячена. Дорога до цвинтару є доступна.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ У ВОХ, АЛТА.

Почта й місцевість називається Вох, Алта. Тут є дві церкви, старенька й нова. Віддалені 38 миль на північ від Едмонтону. Дороги доступні. Церква стоїть в осередку оселі.

Церква заїнкорпорована ще 1934 року, 1-го червня. Всіх членів є 26, дітей 110.

У цій околиці є 6 шкіл, що в них учать українські учителя.

Ще 1904 року побудували тут з бервен церкву. Основопиками першої церкви були: С. Гіль, П. Серета, С. Чехніта, Н. Воевідка, Я. Стрільмук, Комарницький, Ожибко, С. Дасик, Костів, С. Лашківський, Н. Кузик, Панчій, Клярський, Ф. Бенчар

ський, Смеречинський, О. Зілинський, Лев Зілинський.

В 1939 році побудували нову церкву, яка є вже викінчена. Церква має три бані. Під церквою є

Стара церква Успення М. Б. в Вох, Алта.

мурована пивниця. Річи церковні є всі.

Було одно посіщення старої церкви за Преосвященного Никити Будки, а в р. 1936 Преосв. Кир Василій знова відвідав парохію. .

Доїжджали сюди Отці Василяни: о. С. Дидяк,

Церква Успення М. Б. (нова) в Вох, Алта.

о. В. Гура, о. В. Ладика, о. П. Олінський, о. Т. Добко, о. М. Ханас, а тепер доїжджає о. Ю. Слота.

Коло церкви є цвинтар, що обіймає 1 акер простору землі. Він є закінкорпорований і має догідний доступ.

ЦЕРКВА СВ. ПOKPOBИ МАТЕРІ БОЖОЇ У ВАЙЛДВУД, АЛТА.

Ця церква є 6 миль на північ від стації Вайлдвуд. Площа має 2 акри, та є заліснена. Місцевість і почта називається Вайлдвуд.

Церковна площа є закінкорпорована.

Є 15 членів. Дітей є 25.

На будову церкви Преосв. В. Ладика дали \$205 заповоги на початок. Відтак люди самі працювали. Роботу люди зачали в марті 1933 р. Однак стрималися півтора року, змінили плян церкви. Відтак р. 1935 знова взялись до будови. Церква є з берес, однак невикінчена. Має одну баню. Ця церковня коштує \$700.

Є також цвинтар. Доступ до цвинтаря вигідний.

ЦЕРКВА СВ. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ГАЛИЧІ, АЛТА.

Почта і містечко називається Тавантіно, а церковця стоїть 10 миль на захід від Тавантіно. Околицю, де стоїть церква, називають Галич. Площа має 2 акри, але є заліснена. Церква стоїть в осередку.

Церква є закінкорпорована.

Вписалося 15 членів ще 1932 року. Дітей є 50. В школі вчать укр. учителі.

Парохія повстала 1932 року.

Тут доїздили священники: о. Ю. Жидан, о. П. Гевко, о. П. Тимочко, о. Д. Попович, о. П. Олінський, о. М. Ханас, о. Ю. Слота. Церква збудована з берес.

Є тут цвинтар. Доступу нема доброго.

ЦЕРКВА ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПР. БОГОРОДИЦІ В ГОЛДЕН, АЛТА.

Церква є віддалена 8 миль від містечка Голден на полудне. Перший з українських поселенців заїхав сюди 1904 р. Антін Тхір з Ніович, повіт Ярослав. За ним приїхав Стефан і Юрій Ляшковський,

Церква Введення в Голден, Алта.

Лука Мулик і інші. В 1907 році ця околиця числила вже 22 українські родини. В тім році задумали тутешні українські емігранти збудувати невелич-

ку церковно. В сусідній околиці, що звалася Коперник, оула заснована вже гарна парохія і там вже була церква, хоч невелика, та 40 акрів церковної землі, на якій отворено греко-католицький цвинтар. Околицю ту обслуговував тоді бл. п. о. М. Гура ЧСВВ.

Гутейші емігранти удалися отже до о. Гури і завтали, що вони хотять мати церкву та цвинтар. Та о. Гура відраджував, говорячи, що мають вже церкву в Коперник і ліпше булоб, щоби всі належали до одноі парохії. Отець Гура видів бідноту цих людей і сумнівався, чи зможуть здобутися на таку річ, як церква, таї дати утримання священикові.

Однак Іван Бабяк відступив зі свого наділу 2 акри землі на церкву і на цвинтар, і ще того самого року, то є 1907 збудували з бервен невеличку капличку.

Ось імена перших основників церкви в Голден: А. Тхір, А. Комарницький, О. Ткачук, М. Ткачук, Ю. Ляшковський, С. Ляшковський, А. Гладило, Т. Мальований, Т. Умрищ, І. Бабяк, Д. Ожибко, Г. Пастушок, Я. Мулик, Л. Мулик, С. Кондро, Д. Комарницький. Кожний зложив від себе на будову, опісля на будову нової церкви більше як сто доларів.

Ця перша церква стояла до 1916 року. В цім році збудували люди кращу і більшу церкву, що стоїть аж донині. Коштувала поверх \$3,000. В тім році також заїнкорпоровано землю. Обслуговував цю церкву бл. п. о. Гура, ЧСВВ, і о. В. Ладика. Тростами, що за них довершено інкорпорацію, були: С. Ляшковський, Г. Пастушок і Я. Мулик. Будовою нової церкви займалися бл. п. Гр. Пастушок, С. Ляшковський і Я. Мулик. Церкву збудовано і викінчено без довгу.

Відкопи повстала особіна парохія, щораз більше людей почали тут поселюватися. Під цю пору належить до парохії 41 родин. Є всі річні потрібні до богосауження. Відправ мають 13 разів до року. При церкві віддавна існує Свчкоче Браттво, до якого належить 40 членів. Недавно зорганізовано при церкві товариство молоді за старанням о. Ю. Жидана ЧСВВ.

Дітій 56. Щороку, у вакаційнім часі, приїжджають сюди СС. Служебниці і провадять курс катехизм і Рідної Школи.

Перша візитація була дня 9 листопада 1915 р. за єпископа Н. Будки; друга візитація була також за єп. Будки в 1917 р. і тоді посвячено церкву. Третя візитація була 10 липня 1932 р. і 27 липня 1941 о. за єпископа В. Ладика.

Священики, що обслуговували цю парохію були: бл. п. о. М. Гура, ЧСВВ, о. В. Ладика, ЧСВВ, о. Теодоронич Е. ЧСВВ, о. Ю. Жидан ЧСВВ, о. С. Плякович ЧСВВ, о. М. Ханас ЧСВВ, о. І. Ричкун ЧСВВ і о. Т. Дюбок ЧСВ.

ЦЕРКВА ВОЗДВ. ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ГЕЙ-ЛЕЙК, АЛТА.

В 1908 р. не мали ні свого цвинтаря ні своєї церкви, лиш час від часу сходилися на богослуження, що відправляв о. М. Гура і о. В. Ладика в хаті пана Юрія Сича. В його хаті правилося богослуження аж до 1921 року. В році 1921, на просьбу о. Ладика і вірних, бл. п. пані Николаї Марушак подарував зі своєї фарми два акри землі під будову церкви і на цвинтар. Таки того самого року в

осени почалася будова церкви (плани подав о. Ру, ЧО.) З початку було всего 12 родин: Ю. Сич, М. Шавага, Н. Марушак, Н. Коваль, М. Косович, Г. Сич, Гр. Рубісь, М. Карпович, Н. Салеліг, І. Радавєць, М. Когут і Г. Навівайко. В 1921 році, коан

Церква Воздв. Ч. Хреста в Гей Лейк, Алта.

почалася будова церкви, всі горнулися до діла. Але коли бл. п. Никола Марушак підписав трансфер на парохію, тоді членство упало до числа 6.

Лишилися при парохії в цей час: Юрко Сич, Н. Марушак, М. Коваль, Гр. Косович, Гр. Сич і Н. Шавага. На тих шістьох членів упав весь тягар будови церкви.

Таки це були часи для цієї маленької громадки. Грошей ніяких в касі не було. А парохіяни не хо-

Юрій Сич, один з перших основників церкви в Гей Лейк, Алта.

тіди занехати будови і не було чим докінчити. Та Ю. Сич, Н. Марушак, М. Коваль, М. і Гр. Сич були душею розпочатого діла. Вони не оглядаючись на нікого фінансували будову своїми грошми.

От як показує рахунок церкви до 1931 року: Ю. Сич дав \$892, Н. Марушак \$486, Н. Коваль \$239, Гр. Марушак \$131, Гр. Сич \$111, І. Радавєць \$91, М. Косович \$81, М. Карпович \$66, М. Шавага \$60, М. Когут \$51, М. Бурак \$42, Гр. Рубісь \$36, О. Бабюк \$25, В. Малик \$24, М. Блавушак, Т. Рубісь і Г. Навівайко по \$6 і по \$5.

Церкву докінчено збудову в 1922 році в половині квітня. Коли церква була вже збудована, ті котрі передше відкочили, вернули назад, а крім того ще кілька родин поселилося, які стали членами парохії. Церква викінчена лиш знадвору була аж до 1929 р. В 1929 р., за Пресвященного Василя В. Ладика, які тоді були парохом і вистаралися о грошеву поміч, церкву викінчено з середини й

Числена родина Юрія Сича в Гей Лейк, Алта.

помальовано. Коли люди довідалися, що дістали значну поміч від отців, тоді й самі від себе решту додали, що було ще потрібно до викінчення й помальовання. Тепер та церква виглядає гарно і знадвору й з середини.

Вітатію у цій церкві відбули в 1935 р. Пресвященний Василій Вол. Ладика.

Тепер до церкви належить 24 родин.

Відправ з початку було лиш 4 на рік. Опісля їх число збільшилося. Тепер є 8 до 10 в рік.

Отці, що обслуговували цю парохію були: о. М. Гура, о. В. Ладика, о. Дидик, о. Дякович, о. Е. Теодорович, о. Ю. Жидан.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІ В ДЕЙЗЛЕНД, АЛТА.

Церква знаходиться в місті Дейзленд. Площа чиста, коло головної дороги. Церква на малім горбку.

Церква інкорпорована в 1938 р. До комітету в тім часі належали: І. Винник, Ф. Паламарк і Гармідер.

Члени, що сповняють свої обовязки, є одинадцять.

Основниками були слідуючі особи: Данило

Паламарк і Дмитро Ціж. Члени цієї церкви належали до церкви на Копернік. Та з часом наш нарід зачав поселоватися шораз далше на полудне так, що дежким вже було задалеко до церкви на Копернік. Отже треба церкви ближче. В році 1936 перший раз люди у Дейзленд мали Службу Богу. Відтоді що року принаймше около великодного часу була там відправа. Коли о. Ричкун усеувавав поблизкі кольонні, часто заїжджав до Дейзленд, та зачав поволі організувати парохію. В році 1938 парохія англійська зачала будувати нову церкву, а стару виставили на продаж. Тому, що ціна була уміркована, наші закупили стару церкву і перетягнули на своє місце. Сейчас зачали давати підмурівку, направили знадвору і в середині гарно викінчили. Пізніше помальовали її знадвору. Церква в середині не має ще всего потрібного. Однак конечні річи вже справлено. Найбільше справили слідуючі особи: Данило Паламарк, Гармідер і Дмитро Ціж. В церкві є лавки. Знадвору вигляд має костела, з вежою. Перша відправа була в новій церкві на весні року 1939.

Цвинтар мають спільний з римо-католиками. Члени ланшої церкви мають ті самі права до того цвинтаря, що і члени римо-католицькі.

МІСІЯНА СТАНЦІЯ В ДИП-КРИК, АЛТА.

Кольонія віддалена 15 миль на північ від Атабаски. Є там 25 українців. 1940 року була один раз відправа. Важніші а парохіяни: М. Качоровський, Л. Штокалко, Беніда й інші. Задумують будувати церкву.

ЦЕРКВА ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ЕГРИМОНТ, АЛТА.

Місцевість і лочта називається Егримонт. Площа для церкви має 10 акрів. Половина площі ще заліснена, а половина очищена і засіяна травою. Це місце на церкву є 6 миль на захід від стації і містечка Егримонт.

Заінкорпоровано 21 лютого 1922 року. Дійсних членів 14. Дітний 30. В школі учать українські учителі та учительки.

Перший священик, що заїхав сюди, був о. В. Ладика з міста Едмонтона 3 червня 1913 р. Тут люди вже мали цвинтар і на тім цвинтарі під ясином і синим небом при гуртку людей о. В. Ладика від-

Церква в Дейзленд, Алта.

Нові емігранти по першій Богослужбові з впр. о. Ю. Жиданем, ЧСВВ, в Дип Крик, Алта.

правили Службу Божу 29/8, 1913 р. і заохотили людей до побожності та до будови божої святині.

Приїхали фірою з Форт Саскачеван. Також відвезено їх возом до Форт Саскачеван, цілу ніч їхали.

Церква Воздвиження Чесного Хреста в Еґмонті, Алта.

Самі люди зачали ту будову 30 мая, 1917 р. Церква була з бервен, а оббили дошками. Коштувала \$900. Перша візитація церкви була 20 січня, 1926 р. в особі Преосв. Н. Будки. Другу візитацію мали Іх Ексцеленція В. Ладика дня 30 серпня, 1936 року. Церква в середині і знадвору викинчена, але ще не є помальована. Є лише один престіл. Церква вже дуже стара.

Слідуючі священники обслуговували цю парохію: о. В. Ладика, о. М. Гура, о. Тимочко, о. Дидик, о. Крижановський, о. Жидан, о. Болнар, о. Жан, о. Ру, ЧО., о. Родольський, о. Дикович, о. Олівський, о. Попович, о. Теодорович, о. Луговий, о. М. Ханас і о. Слата.

Є Церковний Дім, побудований на церковній площі. Року 1935 в церкві відбулися збори. Однак показалося, що в церкві не добре мати збори. Відтоді люди забажали поставити малий дімок. Ще того самого року 1935 зійшлося кількох парохіян до хати Андрія Кружака на малий вечірок. Михайл Горбач перший положив 25 центів на стіл і сказав: "Прошу, дайте мені чаю." Подібно зробили всі присутні зложили \$4.45 на будову громадського дому. Подібних вечерів було більше. В 1935 р. люди взялись до будови. Дім 60 x 24, однак лиш знадвору викинчений. Є сцена і куртина. Церковний Дім посвятив о. Ханас 1 вересня 1935 р.

Цвинтар при церкві є, має вигідний доступ. Має 2 акри й є впорядкований й огорожений.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ЕДСОН, АЛТА.

Жие тут 10 українських родин. Деякі з них робітники, інші фармари. Відвідують оо. Василіану з Едмонтону.

Перше богослуження відправив о. В. Ладика, що описав час від часу відвідував Едсон. Доїздив сюди також о. Е. Теодорович і о. Дякович.

На богослуження приїжджають також фармари з околиці Волф Крік.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В КАРВЕЛ, АЛТА.

Церква стоїть побудована при залізничі в містечку Карвел. Площа горбовата, як і околиця, трохи залісна, в осередку оселі, дороги доступні для вірних.

Церква заїнкорпорована. Активних є 20 членів, дітей 60.

Будова церкви зачалася в 1930 році. Будував В. Дорош за \$1,600. Побудована у формі хреста. На середині має велику баню й дві менші напереди. В середині ще не викинчена. Знадвору помальована. Церква коштує \$4,000.

Обслуговують її оо. Василіян з Едмонтону. Архієрейська візитація була в 1936 році.

На церковній площі, що має 6 акрів куплений за \$200, є Народний Дім і цвинтар.

Народний Дім ім. о. М. Шашкевича стоїть на церковній площі. Побудовано його коштом \$2,000. Побудували його члени парохії в 1935 році. Гарно викинчений знадвору й зі середини. Приходи з Народному Дому ідуть до спільної каси. В Нар.

Церква св. о. Николая в Карвел, Алта.

Домі відбуваються час від часу сходини молоді і старших, концерти. Літом провадиться Рідна Школа і наука релігії.

Цвинтар коло церкви. Обіймає майже два акри, посвячений.

ЦЕРКВА НЕПОР. ЗАЧАТТЯ ПРЕЧ. Д. МАРІ В КАЛМАР, АЛТА.

Церква знаходиться на південно-східнім кводрі секції 7, Т. 50— Р. 26 на захід 4 мер. Церква заїнкорпорована.

Парохія має тридцять членів. Дітей 200.

Основники були слідуючі: К. Серета, Д. Підгірний, І. Серета, В. Манчак, І. Іваниха. Комітетом при будові нової церкви були слідуючі особи: А. Підгірний, В. Серета, В. Манчак, І. Сікора. Перші збори у справі будови нової церкви відбулися дня 30 січня, 1938 р. 20 мая рішено будувати церкву. Дня 15 липня 1938 р. зачалася праця при будові нової церкви. Головні будівничі були два брати, Никифор і Іван Козак. Церква вартує \$6,000. Крім вкладок, які люди дали на церкву, майже всі помагали при будові. Члени відробили 325 днів.

Візитация старої церкви відбулася року 1936. Її розібрали і дошки з тої церкви уживали до нової. Вигляд нової церкви: велика баня на середині, дві малі по боках напереді. Висока 70 стій, довга 60, широка 26. Знайдвору помальована, в середині викичнена. В церкві є всі речі потрібні до богослуження. Також куплено лавки до нової церкви. Є цементована пивниця під цілою церк-

Церква Невороч, Заб. в Байлар,
Алта.

вою. Також є центральне ogrівання. Через дорогу від церкви є Народний Дім. Церква хотія недавно побудована, але довгу не має. На церковній землі знаходиться також цвинтар.

Народний Дім має 24 x 44. Нема на ним жалювного довгу. В середині і знадвору викичнений. Народний Дім заінкорпорований.

Цвинтар знаходиться околo 400 метрів від церкви на захід.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.І.Х. В НОВОМУ СОКАЛІ, АЛТА.

Церква, давніше під назвою "Копернік," тепер "Новий Сокаль." Положена на північно-східнім розі секції 16-47-15, на захід від 4 мерідіяну. Почта: Голден, Алта. Площа не є рівна. Є ще троха ліса. Церква від залізниці одинадцять миль. Побудована в осередку оселі.

Церква заінкорпорована в 1915 р.

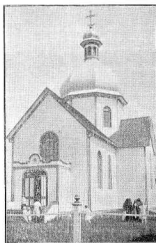
Дійсних членів є сорок родин. Дітий 125. При церкві є Брацтво Серця Христового. Членів є 130.

Парохіальний Дім в Невороч, Алта.

Церковна площа виносить сорок акрів, яку взято в 1903 р. Імена основників: С. Фарина, Д.

Фарина і Ю. Стецик. Всі витрєвали у вірі. Церковна площа не була заплачена майже цілий рік тому, що не було грошей. Відтак вислано до Едмонтону І. Миколаша і А. Михалейка заплатити за

Церква Вознесенія Г.Н.І.Х. в Новому Сокалі,
(Невороч).

місце \$10. Почато будову церкви аж сідуючого року на початку місяця червня, 1904 р. Були тоді присутні сідуючі особи: І. Соловій, Д. Фарина, П. Школьній, І. Гарасім, Г. Полегойкий, О. Кришка, В. Марко, Ч. Тхір. Отворено збори, на яких

Пр. о. Ю. Ждан, ЧСВВ.

вибрано комітет. Вибрано П. Школьного головою, Ч. Тхора заступником голови, І. Соловія секретарем, О. Кришку касіером. Рішено, щоби кожний член дав свою вкладку (\$1.00). Було 54 членів. В році 1904 в осені приступлено до будови

церкви. Взятися до рубання і зведення грубих осик. Самі парохіяни взялися до будови. Розмір церкви був 18 через 30 стій. До зими побудовано зруб. На весні 1905 року той зруб згорів. Того самого року в осени зачали будувати другу церкву з тесаних осик. Величина церкви була 20 через 34 стій знадвору, а в середині була оббита дошками. Мала одну баню. Будова тої церкви коштувала \$700. В тій церкві правилося аж до року 1914. Зі зростом населення в тій околиці показалося, що та церква замала. На річних зборах дня 21-го січня 1914 р. порушено будову більшої церкви. На тих зборах слідуючи люди були вибрані до заряду: Ю. Стедик, І. Даниляк, Ст. Кархут, секретар; І. Тропак, касієр; О. Стаюра, П. Полегойкий, контролери. Ще вибрано двох помічників до будови церкви іменно: І. Миколаша і П. Шестопалячука. Вище згаданий заряд приступив до будови нової церкви в весноу року 1914.

До будови нової церкви найбільше причинився о. М. Гура ЧСВВ. Тоді ми мали 66 членів. На кожного члена була уложена вкладка \$120. Заряд згодив будівничого англійця за суму \$6,400. Церква має вигляд хреста. Ширина займає 22 стопи, а в хресті 32 стопи широка. Довга 72. Має одну велику баню на середині. Висока 72 стопи. Церква була скінчена в одному році. Члени, крім кількох, заплатили свої членські вкладки. Самі члени доложили багатю праці коло нової церкви, копали пивницю і звозили всякий матеріял до будови. Церква має на зиму потрібне огріття. Внутрі церква поварнішована, назовні помальшована. В році 1925 другий раз помальшовано церкву знадвору. Малював Липинський з Едмонтоу. В церкві є лавки. Коли вже була церква скінчена, показалося, що треба ще багатю церковних річей. Все, що потрібне в церкві купили парохіяни, переважно добровільними датками. Децю куплено за парохіяльні гроші. Вартість річей церковних є на суму \$4,000. Стару церкву продано за \$205.

Священиків було 14, що обслуговували нашу церкву. Перший священик, що відвідав нашу кольонію був о. С. Дидик. В ту пору подорож відбувалася биками. Священик приїздив від Ветасквін, 55 миль від нашої околиці. Першу Службу Божу відправлено в хаті І. Соловія в році 1904. Отець Дидик доїжджали до нас два роки. Другим нашим парохом були о. М. Гура. Вони то найбільше положили праці і труду в нашої парохії. За їхнім старанням побудовано теперішню церкву. Вони найдовше доїжджали на нашу околицю. Священики, за винятком кількох років, від початків аж досі перебувають в хаті покійного І. Соловія. Заложени угольного каменя під нову церкву відбулося року 1914 Пресошвященним єпископом Будкою. Посвячення церкви довершив Пресошвященний Н. Будка 1917 р. Візитація церкви відбулася 10 липня 1932 р. і 27 липня 1941 р. Пресошвященним Кир Василієм ЧСВВ.

Коло церкви є дім для священика. Є також Народний Дім і дзвіниця з одним дзвоном. Церква має сорок акрів землі і цвинтар є на тих сорок акрах. Народний Дім імені Тараса Шевченка є на церковній площі. Підлягає тій самій корпорації, що і церква. Народний Дім побудовано 1933 р. за старанням о. С. Дяковича, ЧСВВ. Дім віддалений від церкви двіста метрів. Викінчений знадвору і знутри. Величина дому 30 через 70. Вже є гардероба і мала бібліотека. Вартість Народного Дому є \$3,500. В 1939 році відбувся концерт В. Ємця.

Підчас вакацій була рідна школа для дітей, що їх вчили Сестри.

Цвинтар є на тій самій площі, що й церква. Близько від церкви і вигідний доступ. Займає два акри. Огорожа в порядку і хрести. Посвятив о. М. Гура.

МІСІЯНА СТАНІЦЯ СВ. АНТОНІЯ В КОЛІНТОНІ, АЛТА.

Ця церковна площа є 4 милі на схід, а 8 миль на подуше від містечка Колінтон. Дороги є доступні.

Два церковні акри є заінкорпоровані.

Є 20 членів, а богослуження відбувається у школі. В школі є український учитель. Всіх дітей є 50.

Цвинтар є обгороджений. Доступ до нього вигідний. Цвинтар заінкорпорований.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ В ЛЕДУК, АЛТА.

Церква стоїть на рівній і очищеній площі, 5 миль від залізниці і 8 миль на північний захід від містечка Ледук, на двох акрах землі. Дороги доступні.

Плану подав впр. о. Ф. Ру, ЧО. Він також дуже багатю помагав при будові церкви.

Церква заінкорпорована. Дійсних членів має

Церква Пресв. Тройці в Ледук, Алта.

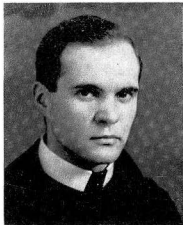
парохія 40. Дітей 70. При церкві є Марійське Товариство Молоді, що числить 18 членів.

Освоєники: В. Ханас, А. Карабанік, В. Крупа, Я. Мадай, І. Шпіляк, М. Глаубіш, Н. Барич, О. Степанко, В. Степанко, М. Денека, М. Німко, А. Налесник, Н. Карабанік, О. Сенечко, І. Когут. З цих В. Крупа, Я. Мадай, Н. Барич, М. Денека померли, М. Німко і А. Налесник вижили, а оставші ще живуть.

Церква зістала побудована в 1918 р. Майстром був о. Ф. Ру, ЧО, з Ів. Широкою і Т. Гайдуком. Цер-

ква дерев'яна, подовгаста, має одну баню на середині, а дві малі по боках напереді. В середині викинена і помальована П. Липинським. Має огрітє, дві захристії, три престоли, лавки і всі церковні річи. Вартість її оцінюють на \$7,000.

Цю околицю замешкують люди з Ярославського повіту. Коли вони тут поселилися, зачала російська місія посилати сюди своїх батюшків. Слабші у вірі далися збаламутити і перейшли на

Пр. о. С. Шевчук, ЧСВВ.

православ'є. Однак загальні членів остав вірним Католицькій Церкві. Трудностями, яких було немало, не зрадилися і поставили гарну церкву, що її обслуговують оо. Василяни з Едмонтону. Церкву посвятив Преосв. Н. Будка в році 1919, а за їх Преосвященства Кир В. Ладика візитація була в 1936 р.

Коло церкви є дзвіниця з одним великим дзвоном. Окрім того церква має ще 20 акрів землі. Цю землю парохія була дістала від уряду. Землю наймають парохіини за оплатою, назначеною зарядом церковним. Цвинтар знаходиться зараз коло церкви. Має асер землі. Посвятив його о. М. Гура.

Ця парохія має Народний Дім, що носить назву "Український Католицький Народний Дім." Він знаходиться у містечку Катмар, 12 миль на південний захід від церкви. Парохіини купили його в 1939 р. В Народнім Домі тепер провадиться Рідна Школа, спів церковний і світський, і відбуваються представлення та концерти.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРІЯ В МІНУК, АЛТА.

Від містечка Мінук церква є 18 миль на північний захід. Площа є залісна і займає 2 акри на церкву і цвинтар.

Церква є заїнкорпорована. Записалось 18 членів. Дітей є 20.

В знімі 1936 року почали возити дерево на будову церкви. Церква не є викинена. Тут люди бідні.

Доїзджав о. Ханас, ЧСВВ., а тепер доїздає о. Слота, ЧСВВ.

Цвинтар заїнкорпорований.

ЦЕРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ЮРІЯ В МЕНЛІ, АЛТА.

Площа є горбовата, очищена і має два акри. До залізниць є дві милі на полудне від церкви. Почта і місцевість називається Карвел і є дві милі на полудне від церкви. Околиця, де стоїть ця церква, називається Менлі, а не Карвел. Дороги для вірних доступні, але церква не є в осередку.

Дійсних членів є 21.

Основниками є І. Крашевський, М. Стецик, П. Тирлюк, С. Пител, С. Стецик, Ф. Фльоркевич, Д. Тирлюк, І. Проць, Д. Данилович, Ф. Тиркало, Д. Данилович, І. Маркевич, Ю. Цал, М. Релецький, І. Сабадашка, Л. Павлик, М. Стецик і М. Сабадашка.

Початок до основи церкви дав бл. п. о. М. Гура ще в 1909 році. Церква коштувала \$2,000.

Церква побудована з бервен, стіни побиті дошками. Тому, що ця церква показала замала, в 1939 р. побільшили її. Ця прибудова коштувала \$1,250. В церкві є один престіл, всі церковні річи і кілька лавок. Тепер церква стоїть на фундаменті, є пивниця і три бані, тай викинена. Коло церкви стоїть дзвіниця і є лише один великий дзвін.

Прїїздажали сюди бл. п. о. Гура, о. Тимочко, о. Ру, ЧО., о. Боднар, о. Ладика. Відтак доїздає

Церква св. Юрія в Менлі, Алта.

ли о. М. Ханас, і о. Ю. Слота.

Є малий церковний дімок на церковній землі. Є також цвинтар коло церкви і невеличка дзвіниця. Довгу на церкві нема.

Стоїть на церковній площі малий дімок. Коли люди церкву побільшували, то відлучили передсінок, відтягнули на бік, побільшили і тепер мають дімок на свої сходни.

Цвинтар є заїнкорпорований і посвячений о. М. Гурою. Доступ до цього цвинтаря є досить вигідний.

Візитатій було дві: року 1917 були Преосв. Н. Будка, а в 1936 р. в маю на празник св. Великомуч. Юрія були Преосв. В. Ладика.

МІСІЙНА СТАНИЦЯ В МУН ЛЕЙК, АЛТА.

Мун Лейк є віддалений 18 миль на полудне від залізничної стації, що звється Ентвїста. Церква св. Михайла і цвинтар обіймає 2 акри землі, та є заїнкорпоровані 1932 року. Членів 24. Доїзджає священник з Едмонтону.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В НЮБРУК, АЛТА.

Церква стоїть 5 миль на схід, а 1½ милі на полудне від залізниці та від місточка Ньюбрук. Площа обіймає простір двох акрів. Дороги для вірних є доступні, а церква в осередку оселі. Церкву заїнкорпоровував Стефан Чвиль 17 липня, 1936 р.

Дійсних членів основиників є 5. Всіх дітей 50. В школі учать учителі та учительки українці. Люди послушали ради о. Д. Поповича й взяли до будови церкви. У будові помагав ім о. М. Ханас, що приїздив з міста Едмонтону. Досі будова церкви коштувала коло \$600. Церква не є викінчена.

Доїзджали слідуучі священники: о. Д. Попович, правили в хаті П. Пошелюжного. Відтак доїзджав о. П. Олінський, о. М. Ханас і о. Ю. Слота. Довгу на церкві нема жадного. Церква побудована з дощок.

Цвинтар, що обіймає простір одного акра, має вигідний доступ, є заїнкорпорований і обгороджений. Посвятив його о. М. Ханас 3-го липня 1938 р.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ТРОЇЦІ В ПРОСПЕРПІ, АЛТА.

Площа є рівна й вицншена, віддалена 18 миль на північ від залізниці й місточка Бойл, Алта. Заїнкорпоровував її церковний комітет. Членів є 12, дітей 35. В школах учать українські учителі та учительки. Будову церкви розпочали в листопаді 1938 р. Будова церкви до цього часу коштує \$900. Побудована з берви, але нескінчена. Доїздили тут оо. Василіяни з Едмонтону: о. М. Ханас і о. Ю. Слота.

Цвинтар положений 1 миллю на полудне від церкви, при дорозі. Обіймає один акер простору, заліснений, заїнкорпорований. Площа, що на ній стоїть церква, не має цілого акра.

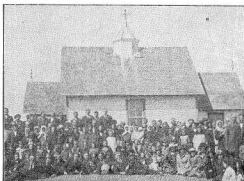
ЦЕРКВА СВ. ІОАНА БОГОСЛОВА В ПАРК КОРТ, АЛТА.

Місцевість, де зачали будувати церкву, називається Парк Корт. Площа є рівна і троха очищена, а решта ліс. Ця церква є положена 8 миль на північ від залізниці і містечка Евансбург. Побудована в осередку околиці і заїнкорпорована. Всіх членів 10, а дітей 20. Є тут близько дві школи. Перший, що мав відправу для наших людей, був римо-католицький священник о. Кінган. Відправу мав кілька разів у хаті Івана Горбового. Коли той священник відїзджав, то сказав людям, щоб дістали собі українського католицького священника. Тому Катерина Горбова вдалася до оо. Василіян в Едмонтоні, звідки почали доїзджати до Парк Корта слідуучі отці Василіяни: о. Жидан, о. Попович, о. Ханас і о. Слота.

Будова церкви зачалася з початком червня 1939 року. Будівничим був Іван Бурій, родок німець, католик. Помагали всі люди, а навіть англійці та німці. Кошта будови виносили \$800. Церква побудована з дощок і ще невикінчена.

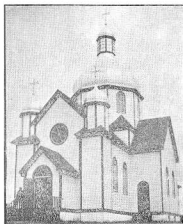
ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.І.Х. У РАВНД ГИЛ, АЛТА.

Церква заснована 1903 року в січні. В 1904 р. дістали їй це під церкву і цвинтар, 40 акрів. Землю заїнкорпоровано в 1908 році. Гарно сямогано за старанням о. С. Дилжа,

Стара церква в Равнд Гил, Алта.

який доїзджав туди з Едмонтону. Найбільше причинився до основиання парохії М. Шербанюк, яке покинутий. В його хаті відбувалися богослуження через один рік. Т. Шербанюк, П. Стефура, О. Сте-

Церква Преображення Г.Н.І.Х. в Равнд Гил, Алта.

фура, Н. Стрільчук, Л. Лосівський, Л. М. Яків і Д. Козяк, Н. Маковецький, Гн. Калыський, Гр. Калыський, В. Петрик, Г. Пивовар, Д. Маслянка, Н. Стрільчук, П. Шакабар, І. Бойчук, Гр. Стефура, Н.

Батюк, С. Чайковський, Е. і А. Нагірник, П. Полячук, А. Драган, П. Голобатюк, Т. Салій, С. Бояновський, П. Стефура, І. Солонинка, К. Михаськів.

Церкву збудовано в 1903 році з бервен—30 х 24. Отці, що обслуговували цю парохію, були наступні: о. Дидик, о. Гура, о. Ладика, о. Теодорович, о. Жидан, о. Дякович, о. Жан, о. Тимочко, о. Добко, о. Ханас, о. Сівчук, о. Ричику, о. Шевчук.

В парохії спокій тривав до 1917 р. В тім році приїхав на дякоутиеля Ладубесь. Будучи поглядів москофільських, завчав ширити свої ідеї в парохії. Та не довго він тут забавляв. Більшість парохіяни пізнали його і по шістьох місяцях мусяв забратися. В 1922 році кількох відступників, що аишли парохію ще в 1908 році, зорганізували між собою Укр. Прав. громаду, збудували собі капличку і зачали перетягати на свою сторону, кого лиш могли. Але це їм не удалось, бо тепер належить до їх громади несповна шість членів. Вони ніякої ролі не відграють, що більше, навіть не мають ніякої відірави у своїй каплиці. В 1925 році збудовано нову церкву 72 х 40. Церква збудована у формі хреста. Гарно викинена знадвору і в середині. Є три престоли, в цілій церкві лавки, проповідальниця і всі інші річі, що служать до богослуження. Будова коштувала \$9,000. Збудовано її без доугу. Будовано за о. Е. Теодоровича, будівником був Янішевський. Коло церкви є резиденція для священника. Збудована ще в 1905 р.

До церкви належить 65 родин. При церкві є Апостольство Молитви, заснував о. Ю. Жидан 1929 року. Також Братство Свічкове, яке оснував о. Дидик 1905 р. Крім цього є тут БУК, оснував його о. А. Трух. Вписалося 20 членів, та Товариство Молоді, яке оснував о. Жидан.

Є також Католицький Народнім Дім, збудований 1938 р. на площі заїнкорпорованій. Дітий наших є 114. Кожного року літом відбувається курс катехизму, а також рідної школи під проводом СС. Службинців.

Іх Превосвященство Кир Н. Будка відвідав церкву, а також Превосвящений Кир Василій Ладика 30 липня 1933 р.

МІСЯНА СТАНІЦЯ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В РОЧФОРД БРИДЖ, АЛТА.

Рочфорд Бридж є віддалений 5 миль на південні від залізничної стації. Церковної землі з цвинтарем є тут два акри. Церковне майно є заїнкорпороване в 1932 році. Є там 15 членів. Доїзджають отці з Едмонтоу. Відвідали у році 1940 чотири рази.

МІСЯНА СТАНІЦЯ В РОЧЕСТЕР, АЛТА.

В Рочестер щойно завязується парохія. Є тут 8 членів. Важніші її більш знані є: Й. Михальчук, Н. Михальчук, М. Припутніцький.

Доїзджають сюди Отці Василіяни з Едмонтоу. Правлять у костелі.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ТОРСБІ, АЛТА.

Церква св. Івана Хрестителя віддалена від Едмонтоу около 45 миль на південний захід. Має 20 членів. В церкві є всі річі потрібні до відпра-

ви. Будував її Мих. Мудрий, а помагали у будові Бабяк, Адамець, Попик, Радавець, Кобильник, Сеньо. Теперішня вартість церкви є \$4,000.

Крім о. Гури доїздали тут о. Ладика, о. Теодорович, о. Дякович і другі.

З минулої історії Торсбі є знане наступнуче: 1907 р. дістали парохіяни 10 акрів землі від уряду під

Церква св. Івана Хрестителя в Торсбі, Алта.

церкву і цвинтар. Ці акри знаходилися 3 миль на пол. захід від міста там, де тепер є цвинтар. На цих акрах виставлено хату, де через три роки правили о. Гура. Коли відтак зайшло непорозуміння, через це, що ті акри заїнкорпоровано на православіних, о. Гура відмовився там правити. Тоді парохіяни купили місце під будову церкви три миль на схід від міста. В р. 1919 поставлено тут церкву, а в році 1932 перетягнуто її до міста, де стоїть до сьогодні.

Парохія Торсбі посідає два цвинтарі, обидва посвячені о. Гуроу.

Церкву відвідав Превосвященний Кир Василій в р. 1936 (21 червня).

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА В ТОРГИДД, АЛТА.

Почта і місцевість називається Торгідд. Площа, що на ній стоїть церква, має 10 акрів. Чистої площі на церкву і цвинтар є 2 акри, а всьо проче то ліс. Церква стоїть в осередку оселі, 6 миль на північ від міста Торгідда і залізничі.

Церква є інкорпорована.

Першими священниками, що доїздали, були о. Гура і о. Ладика. Відправляли богослуження на початку в хаті. Відтак на площі, яку дістали від уряду, поставлено хату, яку з часом перемінено на каплицю.

Дійсних членів є 14. Дітий 45.

Всі люди самі працювали біля будови церкви. Почали будову 1917 р. Ця церква коштувала \$300, є мала і стара. Побудована з бервен, оббита дошками і викинена. Є один престіл і кілька лавок.

Священники були наступні: о. В. Ладика ЧСВВ, о. Тимочко, о. Жидан, о. Попович, о. Олінський, о. Луговий, о. Каменецький, о. Теодорович, о. Ханас і о. Сьота.

Дня 28 серпня 1936 р. в день Успення М. Божої, Іх Ексцеленція В. В. Ладика мали тут першу візитацію церкви.

ЦЕРКВА ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ В ФЕДОРІ, АЛТА.

Почта і місцевість називається Федора і тут є церква, віддалена 4 милі на захід від стації, що називається Федора. Дороги є доступні для вірних.

Церква в Федорі, Алта.

Всіх членів 10. Дітей 20. В школі вчать українські учителі й учительки.

Будову церкви зачали з весною 1936 р. З ріжних підприємств зібрали \$236. Церква коштувала \$1,175, будована з дошок і має одну баню. В середині церква є викінчена. Має один престіл.

Священники обслуговували слідуючі: о. М. Ханас і о. Ю. Слота.

Цвинтар при церкві, заінкорпорований, має один акер землі.

МІСІЙНА СТАНІЦЯ В ФОРФАР, АЛТА.

Форфар положений на полудні від Атабаски. Є там маленьке число українських родин. 1940 р. відвідали їх оо. Василіани з Едмонтоу.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ЄВХАРИСТІ В ЧЕРГИЛ, АЛТА.

Площа є рівна, очищена й має 2 акри. Церква віддалена одну милю на північ від містечка і залізниці, та побудована в осередку оселі. З 1939 р. заінкорпоровано її на єпископську інкорпорацію. Членів 16, дітей 60. При будові церкви помагали всі. Будову церкви розпочали 1937 р. в осени. Кошта будови дотепер вносять \$300. Побудована з дошок, але ще не викінчена. Добавив тут зпочатку о. Роман Хомяк ЧНІ, з Йорктоу, Саскачеван, щоб відвідати свою родину. В неділю й на будні відправлялась тут Служба Божя в хаті Д. Шульгана. Відтоді зачали приїздити до Чергил оо. Василіани з Едмонтоу: о. М. Ханас і о. Ю. Слота.

Є тут цвинтар.

Округ Калгарі, Алта.

Калгарі є віддалене від Едмонтоу на полудні коло 200 миль. Є воно по Едмонтоу найбільше місто в Альберті. На 83,407 всієї людности припадає по урядовому обчисленні в 1936 р. 915 українців. Початків релігійного життя треба шукати по 1902 році, коли принагідно відвідували в цьому місті наших людей о. Дидик, о. Строчкый і о. Гура. Тепер ціле релігійне життя зосередковується при українській католицькій парохії св. Стефана при вулиці 658—1 євено, північному сході. Під цю пору перебуває тут стадо о. Ярослав Чиж, що обслуговує калгарських українців.

ЦЕРКВА СВ. СТЕФАНА В КАЛГАРІ, АЛТА.

Площа рівна, величини 50 x 125, знаходиться серед міста в окрузі "Риверсайд," від місцевої Співярської стації віддалена о одну милю на північний схід. Перестанок місцевого трамваю "Бриджленд" ч. 9 знаходиться таки напроти церкви.

Церква була інкорпорована 1915 року. Інкорпоровали її: Федір Онищук, Матвій Романчук і Іван Галіна. Підчас цієї інкорпорації було багато противників через це, що люди не були належно поучені про значіння інкорпорації.

Дійсних членів, що сповняють свої обовязки, є двадцять. При парохії знаходиться мала скіль-

кість молоді. Більшість місцевої нашої молоді майже втрачена. Тому, що калгарська парохія не раз цілими роками не мала свого сталого місце-

Церква св. Стефана в Калгарі, Алта.

вого священника, котрий міг би був цю молоді заберегти і вратувати перед чужими, не раз і ворожми нашій вірі, впливами. Багато під тим огля-

дом провинилися деякі наші родичі, які не старалися й досі не стараються виховати своїх дітей при своїй церкві і у своїй мові. Місцеву "Рідну Школу" при парохії провадив парох, о. Ярослав Чиж. Однак через брак відповідної скількості дітей, дальше ведення Рідної Школи на якийсь час припинено.

Всеч, о. П. Чик

При парохії гуртується місцевий відділ Українського Запозомогового Братства св. Николая і Марійське Товариство Дівчат з невеликим числом членів.

Ініціатором будови місцевої церкви був бл. п. о. Гура, ЧСВВ. Першими, що вийшли в склад створеного комітету до цієї будови були наступні особи: Іван Стаюра, Михайло Новак і Федір Онищук. Всі вони ще досі живуть і витривало держаться своєї віри.

На підставі зізнань винце згаданих основників, до основи місцевої церкви прийшло в наступний спосіб. В тих часах, коли тут пораз перший виринула думка збудовання своєї власної церкви, Калгарі тіпилися досить великим числом наших поселенців, що творили тоді наче одну велику родину, яка жила в згоді й була далека від ворожих партій і сект.

Першим священником, якого душпастирській опіці були повірені ці родини, був о. Гура, ЧСВВ. Зразу за кожним приїздом о. Гури богослуження правилися для наших людей в таких місцях, як в римо-католицькій церкві св. Анни, відтак в "Ст. Меріс Гай", де нині знаходиться сіонарський дворець, а якімись в дівочій школі "Ст. Меріс Гай Скул."

Наших людям було прикро вальятись по чужих кутках і тому вілчван коначну потребу свого власного місця, де могли б сходитися свободно на богослуження. Підпана о. Гурою думка, щоб братись до будови своєї власної церкви, була принята тодішніми нашими калгаріями серед великого захоплення. Відразу створено потрібний комітет до такої будови. Розпочато грошеві збірки на цю будову. До властивої будови церкви приступ-

лено за рік. Грошеві збірки на будову церкви переводили І. Стаюра, М. Новак, Ф. Онищук, С. Баган, Ф. Грабас, С. Цимбалістий і Василь Сирник. Це були, так сказати б, самі початки калгарської парохії.

При основиванні і будові нашої церкви не було таких людей, що цій праці перешкаждали б. Противно— всі горювалися і по своїй змозі помагали в будові. Ф. Онищук, що тепер переживає в Мондері, подарував під цю будову площу, тодішньої вартости \$1,200.

Будову церкви розпочато 11-го марта, 1912 року. Головним будівничим був Іван Келер, німець родом. Будова церкви коштувала \$4,500.

Тепер назовні вигляд нашої церкви далеко кращій, як був попередньо. А се тому, що літом 1939 року дано знадвору "стоко." Замість бань з фронту дві по боках чотирибачні вежі, закінчені хрестами. Церковця дерев'яна, в середині помальована звичайною білою фарбою. В церкві є головний престо і два бічні, є також лавки і всі церковні річі.

Першим сталим парохом був о. Думич. Відтак сталими парохами калгарської парохії в черговий порядок були наступні отці: о. Шумський, о. Василевич, о. Черепаник, о. Кузьма, о. Пасічник, о. др. Редкевич, о. Луговий, о. Решетило і о. Ярослав Чиж.

Слід згадати й те, що в минувшині парохії були коротші й довші періоди часу, коли не було сталих священників і в ті прикри хвили обслуговували переважно оо. Василіни, що доїжджали з Едмонтону, а нераз і з Мондеру.

1926 рік є записаний в історії парохії цим, що того року перетягнуто церковний будинок в місце більше доступне для наших вірних. Калгарська церковця була в самих початках побудована в окрузі "Туксидо Парк" і тодішня адреса нашої церкви була 23 своєю північ. схід. середної улицы. Коли настав, так сказати б час мандарки наших родин калгарських, що чимраз більше почали поселятися ближче осередка міста, по якімсь часі виявилось, що треба буде якось конче заридити цьому, щоб цим нашим родинам, переселеним далеко від своєї церкви, уможливити доступ до неї. В розв'язанні цієї проблеми поміг нашим людям тодішній місцевий римо-католицький єпископ, Пресвященний Кид. Він подарував нашій парохії в доглілїм

Піоніри парохії св. Стефана в Калгарі, Ата. вл. А. Семінов, о. Я. Чик, Іван Стаюра, Мих. Новак. Ці три панове це піоніри парохії.

місці площу і на цю площу перетягнуто нашу церковцю о 2 милі бліжче міста, де вона знаходиться й по нинішній день. Кошта цього перетягання заплатив Пресвященний Кид і без довгу передав

нашим людям церкву для дальшого вжитку.

Візитація нашої церкви була за Преосвященного Будки 1913 р. Преосвященний Кир Василій відвідав церкву 1930 р і 20 липня 1941 р.

Народний Дім називається "Канадсько-Українське Національне Стоварищення" і є записаний на парохію.

Історія оснування Народнього Дому після вірогідних зізнань була наступна: До оснування Народного Дому причинили найбільше якійсь Бодник, самосвіт. Прибув до Калгар якраз в хвилю, коли греко-католики були в Калгарі без священика. Цей то Бодник піднявся під греко-католицького священика і пробував за всяку ціну не зрадити себе перед місцевими греко-католиками і через якийсь час відогравати ролю вельми працюючого.

Поволі прийшло до цього, що за свого арешто короткого побуту йому вдалось здобути хвилеві симпатії калгарських людей і піддати їм план будови Народного Дому. По одобренні нашими людьми цього плану, створено окремий комітет до будови Народного Дому. В склад цього комітету ввійшли наступні особи: Михайло Собецький, предсідаєтель, Франко Логуц, Олекса Бу-

рак і Антін Бойко. На самий початок будови самим Бодником було зібраних \$1,800 гроша. По збудованні Народного Дому праця в ньому поступала взірцево і по християнськи, бо в ті часи люди принадлежи до Народного Дому, принадлежали рівночасно і до нашої місцевої церкви. Щойно коли між наш нарід почав вдратися ворожий нам протестантизм, Народний Дім відчув перші удари ворожих спроб перебрати Народний Дім у чужі руки. Однак наші люди прогнали від Народного Дому цю агресивну небезпечку і в Народнім Домі взірцево праця продовжувалась мирно аж до часів свистунівщини. Це було якраз за побуту в Калгарі о. др. А. Редкевича, коли в Народнім Домі переведено чистку з небажаних розкладових елеметів, а Народний Дім заімпорировано на греко-католицьку парохію.

Народний Дім є віддалений від нашої церкви пів милі. Він є викищений і нема на ньому жадного доугу. В середині находиться сцена, куртина, сценерія, гардероба і зала бібліотека.

В тім парохіяльнім Народнім Домі було прийняті Іх Преосященства В. В. Ладика в часі візитації 20 липня 1941 р.

Округ Летбридж, Алта.

З Едмонтону є віддалений Летбридж на південне 320 миль, а кількадесят миль від границі Спол. Держав. На 13,523 всієї людности припадає українців 409. Ціле релігійне життя зосереджується при українській католицькій парохії св. Апостолів Петра і Павла.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА Й ПАВЛА В ЛЕТБРИДЖ, АЛТА.

Площа обіймає величину одного лота, один лот є коло церкви. Церква заімпорирована 1928 року.

Є 200 родин, дітей 300. Всі діти ходять до католицької школи. В середу, четвер і п'ятницю парох учить дітей одну годину релігії в школі.

Товариства є наступні: Хлопці, що служать до Сл. Божої—16. Пласт має 32 членів. "Греко-Католицька Молодеча Організація" св. Ап. Петра й Павла—65 членів, всі учні вищої школи. "Олтарний Спонуок"—30 членів. "Соєдиненіє" відділ 195—85 членів. З відділ "Словацького Спонуку"—200 членів. "Заучені Майнері Америки" (Юнайтед Майнерс оф Америка). Велика організація, має свою читальню і салю для розривок.

Парохію заснував о. Григорій Василевич. Перші члени були: П. Піско, М. Чопак, І. Мигалик, А. Мигалик, М. Срурин, М. Марас, І. Супина, І. Лучачський, М. Гомулас, Гр. Гангор, М. Джордж, І. Яношик, С. Піско, І. Петруна. М. Дудас купив дзвін до церкви вартости \$75. Всі основники витревали в вірі та досі живуть.

Померли: о. Гр. Василевич та Мих. Марас.

Церква побудована 1922 року. Будувач контрактор Паттіфорд. Кошта будови вносили \$1,500. Церква є мурована. Мальована 1939 р. Мальован Росиф Піско. Мальовання коштувало \$800. Є три престоли, лавки й всі річи.

Священників, що обслуговували цю парохію, було 13. о. Гр. Василевич (1921—1922—помер), о. М. Ірха (1922—23), о. М. Кузьма (1923), о. М. Оленьчук (1923—25), о. Ів. Колцун (1925—28), о. А. Редкевич (1928—30), о. Е. Дихлата (1930—31), о. Ю. Жидан, ЧСВВ (1931), о. П. Филіма (1931—33), о. М. Оленьчук (1934—36), о. М. Ірха (1936—

Вєст. о. І. Головка

37), о. П. Бала (1937—39), о. В. Андрейчук, ЧСВВ (1939—40), о. І. А. Головка.

о. др. А. Редкевич купив дім для священика. Візитація Преоос. Кир Василя була 1933 року, та на празник св. Петра й Павла, 13-го липня 1941.

Під половиною церкви є ливниця, де відбуваються сходини товариств.

Є один дзвін.

Диригент хору Григорій Кобал.

Округ Мондер, Алта.

Мондер є віддалений на схід від Едмонтона 59 миль залізницею, Сіенаром. Українці почали заселявати мондерську околицю у 1898 р. Тепер на 777 всіх мешканців містечка, є українців 582. З приходом о. Філяса в 1902 р. починається тут місійна праця. Мондер лежить у 15 ґенчі, сягає своїм місійним тереном на схід до 1 ґенчу, а на захід до 19 ґенчу. Найдальше віддалені місійні точки є на схід до Лойдмінстеру — 109 миль, на захід до Лішор — 42 миль, на північ до Елквойнт—123 миль, на південне до Борцін, 18 миль.

Церква св. Петра і Павла в Мондері, Алта. (перед розбудовою) в часі відлугу в р. 1914.—Вірні вразділи воєни, "бегами", "демонстративні" приходили й пішли.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА Й ПАВЛА В МОНДЕРІ, АЛТА.

Мондерська церква є положена чверть милі від місцевої, залізничної стації, в північно-східньому напрямі, при закруті головної вулиці, на дещо піднесеному горбку. Обіймає один акер північно західного кводру, 20-ої секції, 53-го тавнішину, 16-го ґенчу на захід від четвертого меридіану. Церква в самому місті, при кінці головної вулиці, недалеко гостинця й тому зо всіх сторін є доступна для

вірних.

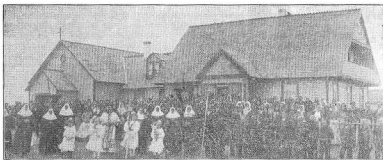
Зайнкорпорована на слідууючу інкорпорацію: The Ukrainian Catholic Mission of the Order of St. Basil the Great in Canada.

Таке було гаряче бажання мондерських українців від самого прибуття Василя у мондерські сторони, щоб мондерську парохію стало обслуговувати Отці Василяни. Землю під церкву подарував покійний Михайло Шевчук один акер.

Число всіх членів парохії доходить до 124.

Церква св. Петра і Павла в Мондер, Алта, по розбудові в 1928 р. значно побільшена.

Перша церква в Мондері, Алтаї, побудована о. П. Філісовим ЧСВВ, в р. 1903. З правого боку мешкає о. Іван Олцві, а після Сестер. (Знищена вогнем в часі процесії з о. І. Ткаличком, ЧСВВ в р. 1908).

Іх Ексцеленція Ігнатій Шетцкиї на фотії 1921 в Мондері, Алтаї.

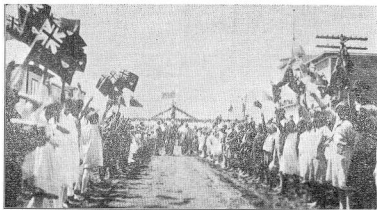
Всіх дітей українських і неукраїнських у Мондері було 1940 р. 255. На катехизацію ходило всіх дітей 205 з Мондеру й дооколичних шкіл: Подоля, Олеськова й Москви. В Мондерській школі вчили у 1940-му році слідуючі українські вчителі: Геня Паламарк, Марія Осмак, Катерина Гаврилюк, Марія Баран. При мондерській церкві гуртуються слідуючі брацтва й товариства: "Апостольство Молитви," шість кружків, по 15 членів у кожному. Заложив його о. Філіпів 1905 р. Число всіх записаних членів дійшло в 1940 р. до 1966. Крім цього є ще при церкві "Марійська Дружина," що її заложив 20 травня 1928 р. о. Дякович і має 35 членкинь. "Братство св. Варварі," що його заложив о. Іоан Тимочко 1908 р. має 53 членкинь. "Товариство Доброї Смерті," заложив о. Камінецький і має 168 членів. Відділ БНК-а заложив о. А. Трух.

Число основників мондерської церкви доходить до сотки. Подавати їхні імена й назвиська, згадувати їх цікавіші слогади, на це маленько тут місця. І тому загально лише згадуючи про основ-

ників, треба підкреснути, що найбільше дбали про основи мондерської церкви такі самі мондерські українці. Дуже багато помагали мондерцям українцям з дооколичних колоній. Однак найрешніше клопотався біля основи мондерської церкви такі покійний о. Крижановський. Будова величавого Божого храму була найпершою його журбою по прибутті до Мондеру. В будові мондерської церкви перешкаждали много серафимці з протестантами. Також зрадикалізовані соціялісти, що відтак перемінилися в нинішних більшовиків, ставили чималі перешкоди кпинами, нарутами й вигворюваням всяких хул на св. Церкву й її свещенство. Однак серед усіх цих противників перед великими нашими змосковцями православні. В самому Мондері построїли вони собі церкву св. Якова, а кругом Мондеру—Димитрієвську на Середяках, 2 милі, Іоаннопретеченську на Фарусах, 3 милі, Михайловську на Карабо, 4 милі і Успенську на Шинковях, 5 милі. Крім цього почали видавати в Мондері свого "Православного Русина" 1912 р. Заложили в Мондері "Перву

Вісні слухають Св. Божої і науку духовної під голим небом в часі відпусту св. Петра і Павла в Мондер, Алтаї. У віддалі монастер оо. Василіан.

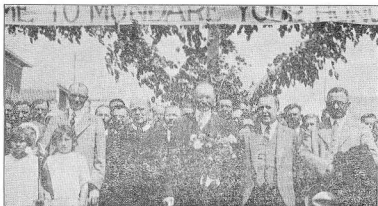
Мондер. Ата. Відвіданн губернатора Альберта 15. серпня 1927 р. В. Егберта. Українська шкільна мова під час заступини Короля.

Русскую Школу Пансіон" на цілу Канаду. В часі храмових греко-католицьких свят, щоб їх розбавити й стигати людей до себе, спрваждали багато батюшків зі золотими данцюхами й хрестами. Однак добрих і ширих українців вони своєю пропагандою не захитали. Наші люди такі слухали своїх священників, витривали при св. Церкві не лише при її основанні, але й пізніше, коли треба було її розширювати, бо вона показалася замалою.

Мондерську церкву збудовано 1910 р. Будував її Данило Чорний. Плян виконав архітект Ролянд В. Лінес. Первісна величина була 50 x 30 стіп. Коштувала \$4,500. Року 1928 показалася мондерська церква замалою. Тому її розбудовано коштом \$7,000. Розбудовою займався Лука Косс. Теперішня величина мондерської церкви є 110 x 50. Церква збудована у візантійському стилі приновреному до українського й тому її вид є прегарний. Є деревляна, покрита зверху дошками, дах гонтами, а бані бляхою. Ціла помальована кре-

мовою краскою, а дах червоною краскою. Перший раз була помальована внутрі Сичем ще перед її розбудовою. Вдруге розмалював її 1938 р. П. Липинський. Артистичне виконання його малюнків з імітацією штучних марморів, з небом засіяним зорями, надає мондерській церкві гарний і милий вид у день, а в ночі чарівно таємничий, коли вона освічена електричним світлом. Чималої краси надає мондерській церкві Хрестна Дорога, що її заложив о. Саварий 26. 11. 1939 р. В мондерській церкві є один головний престіл св. Ап. Петра й Павла й два побічні. По правому боці престіла св. Василя Вел., а по лівому боці престіла Матері Божой. Лавок у церкві є 74, а місць для 410 осіб. Є всі церковні річі. Мондерська церква має наперед при вході дві менші бані, одну велику посередині й одну маленьку над захристією.

З найновіших подій мондерської церкви слід ще додати про огонь, що повстав при порядкуванні перед надходячими Великодніми Святами дні

Мондер. Ата. вітє заст. короля, В. Егберта. Зізнає своїй Вер. о. Н. Кришановський ЧСВВ. Достойний Егберт тримає квітцю віттів.

Святе синоді в Мондері, Алга, з нагоди Ек. Конгресу Альберти в серпні 1933 р.

7-го квітня 1941 р. коло год. 11 перед обідом. Наслідком цього огню перегоріла ціла пресвітерка із банео, а в цілій церкві недавно розмалювані малюнки позадимлялися, образи покорчилися, підлога від огню й поелу й церкві ризи зістали поушкоджувані. За одержану асекурацію від Ком-

Впр. о. В. Баракін, ЧСВВ.
Протоігумен оо. Василія у Канаді

пані Ллойда відбудовано цілу знищену пресвітерку й продовжено її на десять стіп, так що ціла довжина теперішньої церкви вносить 115 стіп. Крім цього продовжено на десять стіп обі захристі над пресвітеркою і передньою частиною нави додано три аркади і побито цілий церковний дах новими гонтами. Будовою зайнявся п. Косс, а при будові помагали йому: Іван Осала, Н. Черемшинський, С. Костюк, Р. Верез, І. Томашевський, А. Крисоватий. Розмалюванням цілої церкви займався п. Петро Липинський, артист-маляр із Едмонтону. Відновлена, перемальована й викинчена церква в Мондері прибрала знову прегарний вид. Часто її відвідують українці з далеких сторін. А чужинці відвідуючи її не можуть налюбуватися її красою, розмірами й оригінальністю.

Історії мондерської церкви треба шукати ще з часів о. Філаса. Вже тоді думали над будовою

церкви хоч не на нинішньому місці, але на горбку коло першого місійного дому, три милі на південний схід від нищого Мондеру. Зразу, як усі перші місіонарі, змушені були о. Філас правити по хатах, як приміром в хаті М. Гаха, О. Лесюка, І. Ная. 1903 р. збудували о. Філас Місійний Дім, величини 62 x 31, переділений сіньми, ширини 9 стіп. Східню частину цього дому призначили на мешкання, а західню половину на мондерську церкву. Зчасом показалося це місце замале й тому дім розширено а каплицю добудовано й побільшено в західньому напрямі. Так каплиця вносила 48 x 23. Вкортці й ця церква показалася замалою, головню в літі. Тому о. Филипп збудував на літо дзвіницю величини 16 x 16, а високу на 35 стіп і там

Впр. о. А. Трух, ЧСВВ.

у долині приготовано каплицю з вікнами, а в горі уміщено дзвони. Було це 1906 р. Нинішня мондерська церква мала стати на фармі коло цієї дзвіниці, на горбку. Перші збори в справі будови нової церкви скликав о. Йоан Тимочко 19 квітня 1909 р. Але його несподівана смерть 19 грудня 1909 р. перервала церковні плани. Шойно наслідник о. Крижановський, від самого свого прибуття, займався будовою мондерської церкви з литою со-

бі ревністю. 4 травня 1910 р. зачали люди звозити на будову церкви дерево, каміня, цемент, а навіть вкоротці викопали ливницю під церкву й почали аляти цемент. Тимчасом знову зайшла зміна.

Епис. А. Гибскуль, Апостол в свячій Делегат Канади в Мондері, з Іг. Пелесі, Йор. Василіса і асистент, 19 червня 1936 р.

Мондерці з міста хотіли, щоб церква станула в самому містечку Мондері. Самі обіцяли зараз зложити на будову церкви в місті \$800 й дати даром землю під будову церкви. Щоб не було роздвоєння серед мондерських парохій, оголосив о. Дидик, тодішній настоятель канадійської місії, на самого св. Петра й Павла 12 липня 1910 р., що розпочату будову мондерської церкви коло дзвіниці переноситись до міста Мондеру. Цією вісткою дуже зраділи мондерці з міста й західньої його час-

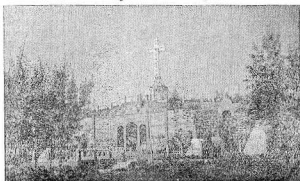
Фар. о. П. Боднар, ЧСВВ.

тини, а знову дуже невдоволені були мондерці в полуднево-східньої частини. Угольний камінь зложив о. Н. Крижановський із о. М. Гурою 8 серпня 1910 р. при великому залвіні народу й в присутності прем'єра Канади Лоріє. Мондерську церкву посвятив серед небувалого торжества Митрополит Андрій Шептицький ЧСВВ 23 жовтня 1910 р.

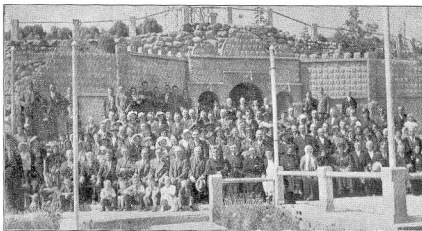

Др. Н. К. Стриашук, перший вікар урбанського шпалю в Мондері, Алта.

Перший наш єпископ Кир Никита Булка відвідав мондерську церкву 6 березня 1913 р. Другий наш єпископ Кир Василій Бол. Ладика, ЧСВВ відвідав мондерську церкву 22 вересня 1929 р., 12/7, 1930; 10/1, 1932; 12/7, 1932; 2/7, 1935; 7/1, 1937; 12/7, 1938; 27/7, 1939; 7/1, 1940; 3/3, 1940; 25/12, 1940. Оба канадійські єпископи були дуже частими гістьми в мондерській церкві. 19 червня 1936 р. мала шість мондерська церква вітати в себе Апостольського Делегата на Канаду й Н. Фуляндію впроесв. А. Куссультю. Через уесь час обслуговували мондерську церкву Отці Василіани: о. Філяк

Дорога хрестна і Голгофа в городі оо. Василіна, Мондер, Алта.

Парохіальна церква св. Петра і Павла в Мондері, Алта., 1940 р. перед Гротою. В середині Впр. а. Попович, о. Н. Саварин і о. Боднар, ЧСВВ.

(27. XII. 1902 до 9. I. 1905 р.), о. Филипів (13. I. 1905 до 26. XII. 1906), о. П. Тимоцько (26. XII. 1906 до 10. XII. 1909 р.) о. Крижановський (1. I. 1910 до 11. IV. 1940 р.) Під цю пору займається парохіальною працею в Мондері о. Ігумен Н. Саварин, а допомагають йому о. Боднар і о. Попович. Принагідно парохіальною працею займалися всі Василіани, що хоч коротенько побули в Мондері. Вірні згадують всіх Отців якнайщиріше, а про старших висказуються з глибокою пошаною.

З церковного майна годиться тут згадати найперше дзвіницю. Збудована за о. Филипова. Дзвіниця величини 16 x 16 й висока на 35 стіп. В долині була гарно обрита й полякерована 1906 р. й слу-

жила за каплицю в літніх відправах, а в горі були дзвони. 28 серпня 1907 р. посвятив о. Іоанн Тимоцько чотири дзвони: Ріосифа, Петра, Павла й Іоана. 16. X. 1910 р. посвятив о. Крижановський знову один дзвін. А 12 липня 1916 р. посвячено дзвін, ваги 1,200 фунтів, на ім'я Марія. Зразу стояла дзвіниця на фермі на горбку, а відтак 26 липня 1921 р. перенесено її, на бажання людей, до Мондеру-міста. Має два дзвони. Від 1906 р. служила до зовнішніх відправ і відпустів у літі. По 1933 р. перенісся ввесь відпустовий рух до Гроти на "Голгофту", що стоїть в полуднево-західному напрямі від мондерської церкви і є віддалена коло 200 стіп.

Мондерська Голгофта. Є це оригінальний по-мисл і думка о. П. Боднаря, ЧСВВ. Зачав її будувати 1932 р. і ще тепер є вона в стані будови й прибирає з року на рік шораз то кращий вид. Входить до неї з головної дороги. Сейчас при вході до Голгофти впадає в наші очі гарний, за-

Впр. о. Н. Когут, ЧСВВ.

Новіціат оо. Василіан, три км від Мондеру, Алта.

лізний, високий на 28 стіп хрест. У його стіп є велика, з трьома входами каплиця Христового Воскресення, а по обох сторонах її дві менші каплички, з правої сторони Царя Христа, а з лівої сторони Люрдської Матері Божої з клячучою св. Бер-

сів. Освічена вечером електрикою представляє чарівний вид.

Цвинтар. Головний мондерський цвинтар знаходиться три милі на полудневий схід. Доступ до

Пр. о. М. Синчук, ЧСВВ.

Пр. о. М. Романов, ЧСВВ.

надетою у її стіп. Ше нище цього зіступається кільканадцяти сходами в долину до каплиці Божого Гробу. По правій стороні цієї каплиці сходиться катакомбам, вузьким коридором до заглиблення, де в природній величині є статуя сидячого, терням звінчаного Христа. А по лівій стороні при вході до каплиці Божого Гробу в долині є остання стація Хрестної Дороги. Хрестна Дорога тягнеться з лівої сторони цілої Голгофти серед алеї, обсаджених деревами й цвітами, й відноситься серпентиною щопаз то вище в гору аж до каплиці Матері Божої "Піста," що є одночасно й XIII

нього вигідний. Оснував його й посвятив ще о. Філяк 1902. Другий цвинтар у Мондері знаходиться на цій самій секції, що й мондерська церква, віддалений мило на північний схід. Коло 6 чи 7 на-

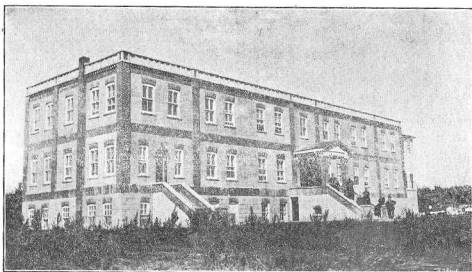
Друзарів оо. Василіян

стацією Хрестної Дороги, а відтак сходиться з найвижчого піднесення гори в долину сходами з цементу. Цілість цієї Голгофти, це овод жертвенности наших вірних. Працювали при ній у часах вільних від науки студіюючі, молоді Василіяни. Проводив цією всею працею й укладав пляни о. П. Боднар. Літом, коли повно всюди квітін і дерева порозивані, є воно ідеальним місцем на богослуження для тисячів вірних у часі відлупств і конгре-

Пр. о. Д. Павлов, ЧСВВ.

ших людей є ще похованих три милі від Мондеру, де колись стояв латинський костел. Також кількох наших людей спочило з перших часів на фермі Н. Кульматицького, у відгородженому місці.

Монастир оо. Василіа в місті Мондер, Алта., збудований в 1922 р.

Монастир оо. Василіа

Є де найстарший василіанський монастир у Канаді. Початків його треба шукати в цьому Місійному Домі, що його побудував ще 1903 р. о. Фляк, три милі на полудневій схід від мондерської церкви. Від 29 VI. 1910 перенеслися о. Крижановсь-

Вар. о. Н. Саварин. ЧСВВ

кий до так званої "резиденції," а Місійний Дім переміщено на Дім і Школу Сестер. В цьому домі мешкали через довгий час наш Пресвященний й о. Дидик, а навіть ця резиденція мала щастя вжити в себе нашого Митрополита Андрея двома на-

воротами. Нинішній мондерський монастир почався будувати 1 травня 1922 р. після плянів і вказівок о. П. Ру, ЧО. Угольний камінь посвятив Кир Никита Будка 12 липня 1922 р. Отворення Василіанського Новіціату відбулося 31 серпня 1923 р. Чернечі поклонання почали так сильно зростати, що треба було зачати 12 червня 1933 р. будову особіного Новіціятського Дому, а Мондерський монастир замінено на Дім Студій. 1940 р. треба було знову поширити Новіціятський Дім на фарії й теперішня його величина вносить 102 x 40. А Дім Студій є величини 140 x 40 стін. Дім Студій є мурований, двоповерховий без піддаша, а Новіціятський Дім є деревляний, оббитий стокком, на два поверхи, з піддашем. В Ломі Студій зосереджуються василіанські вищі студії, філософії й теологічні, а в Новіціятському Домі випробовуються молоді вступаючі монахи в чернечому житті. В обох домах мешкає Отців 13, студіюючих 29, братів 24, новиків 23.

Народний Дім ім. Т. Шевченка

З будовою мондерської церкви прийшла монархія думка збудувати Народний Дім. Започинав його існування церковний хор під проводом Кирила Байдугого 1911 р. Цього самого року зв'язався Амадорський Кружок і Товариство ім. Т. Шевченка, що з браку місця мусли приміститися у міській вишайдленій доміні. Щойно 23. IX. 1917 р. посвятив Кир Никита Будка новопоставлений, деревляний Народний Дім у Мондері. Гарно почала розвиватися релігійно-народна праця, придбали цінну гардеробу й книжок вартости \$500. Тимчасом 30 березня 1925 р. Народний Дім згорів. Був збудований з дерева й вартував \$3,000. Була це дуже велика страта для мондерців. Але за

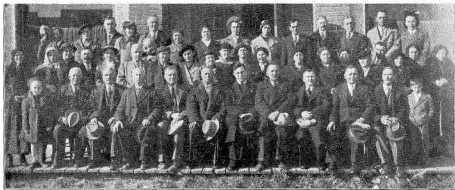
Укр. казна, Народний Дім ім. Т. Шевченка в Мондер, Аста, збудований в р. 1925.

кілька днів мондерці знову зішлись, зібрали між собою \$1,200 готівки й рішилися збудувати дру- гий, мурований Народний Дім за \$8,000. Посвячення його відбулося 18 жовтня 1925 р. Величина його є 90 x 30, а висота 16 стій. Має гарну сцену з 4 кurtинами й 6 кулісами, що їх малював артист Ливинський. Крім цього має гарну гардеробу, бібліотеку із 300 книжками й столове начиння на сотку осіб. Від самих початків стояв на цнрво-католицькому українському дусі й завжди зася- гав ради Отців. Тут зосереджувалися через увесь час релігійно-народний рух із викладами, відчитан- ня, представленими, концертами й іншими різни- ми культурними підприємствами. Мало в Канаді таких Народних Домів, що мали б щастя витати в себе таких визначних церковних достойників, як архимандрит Митрополита Кир Андрей, много разів обох наших канадських єпископів Кир Никиту й Кир Василя, Галицького Протоігумена о. Кали- ша, найвищого Верховного Настоятеля Василья о. Архимандрита Д. Ткачука і многих інших. До мондерського НародногоДому загощували й укра- їнські артисти, як прим. Марія Соція, А. Рудниць- кий, О. Лелкова, Авраменко, Смедь і інші. Туди загощували й такі державні мужі, як Ерберг, Гу- бернатор Альберти, др. Назарук. Проф. Бобер-

ський, Гетьманич Данило, посол Лучкович і майже всі українські посланці Альберти. В мондерському Народному Домі відбувся цілий ряд збірок на релігійно-народні цілі, як прим. на оборону еп. Суджи в Гефорді \$300, Митрополиті на сироти \$275, на Бурсу в Едмонтоні \$6,000, на національну позичку \$556.90, на Червоний Хрест \$620, на будо- ву мондерського Шпиталю \$2,000, на Карнатську Україну \$709.80 і много інших менших збірок. Тут в Народному Домі започаткувалися ідеї нового календаря за головами аде. Шкварка, тут відбув- ся І. З'їзд Брацтва Українців Католиків Альберти 1933 р., тут І. З'їзд Українських Учителів Альбер- ти 1940 р. При Народному Домі гуртується місце- вий БУК, Жіночий Комітет, Драматичний Кружок, Спортивний Клуб, Рідна Школа й Орхестра. За весь час свого існування Народний Дім завжди співпрацював щиро з Отцями й з Церквою.

Містечко Мондер

Лежить 58 миль на схід від Едмонтону на сіе- нарській лінії. Околиця Мондер давніше була зна- на під назвою "Біверлейк" від поблизького озера Біверлейк, що ще й тепер лежить кілька миль на півдні від Мондери. До перших українців, що поселилися в мондерській околиці 1899 р. зачи- слюють: І. й О. Ная, Я. Кулія, І. Лесняка, Н. Войт-

Частина укр. като. Народного Дому в Мондері, Аста, в р. 1940. В середині Впр. о. Н. Саварик, ЧСВВ.

кова, С. Савчука, П. Кітлярчука й Клепарчука, К. Байдукого, Т. Налору, М. Барана, В. Квасницю, Ін. С. Мотюка, М. Гаха, М. Гевка, І. й Л. Шевчука, Т., М. і П. Рожницьких й старого Майку. Коли приїхали перші поселенці в мондерські околиці, то застали над озером Біверлейком лише одного ремісника, на імя Логана. Приїхав у мондерські околиці водами з Вінніпегу, замешкав над Біверлейком і займався випасом худоби. Через якийсь час тримаєлий Логан пошту в себе на ім Біверлейк. Найблизшим тодішнім містом був Едмонтон. На подорож в обі сторони треба було втратити не раз і цілий тиждень. Сієнарську залізницю збудовано 1905 р. й відтоді пішла назва Мондер. Статистика з 1936 р. вказує, що в містечку Мондері є 582 українців на 777 усіх мешканців. З малими винятками ціла майже мондерська управа є в руках українців. І так мейором міста на 1940 рік є др. Н. Стрільчук, провідником школи Л. Мотюк, президент муніципалітету А. Філь. Також прочі урядники майже всі є українцями. З Мондеру вишло 5 священиків, 9 Сестер, 39 вчителів й учительок, 14 доглядачок хорих, 1 техник, 1 адвокат, 1 лікар, 1 механік.

Український Мондер

Хоч Мондер є маленьким канадським містечком, проте його значіння для українців є не лише місцеве, але має всеканадський вплив. Від самих початків прибуття Василія до Мондеру відбувалися тут місії, відпусти, з'їзди, а останніми часами величаві конгреси. В Мондері перебуває Головий Заряд Василія Американсько-Канадської Провінції. Тут знаходиться друкарня оо. Василія, що видає двотижневик "Світло," тут Бібліотека Добрих Книжок, тут також виходять неперіодично "Самоосвітні Листки." Із мондерського Новітнього Сестер Службилиць вишло вже 115 тихих працівиць-місіонерок, що з великою ревністю й самопосягноттю працюють по школах, сиротинцях, шпиталях і захоронках над нашою молоддю в Канаді й Злуч. Державах. Український Греко-Католицький Народний Літ у Мондері не лише сам від своїх початків вів релігійно-народну роботу в широкотоліському дусі, але також своїм, ясно зачерпненим католицьким статутом став тим, що на йому взурувалися майже всі доколичні українські колонії, як оснотувати, будувати й провадити в Народних Домах правдиво культурну, освітню роботу. В Мондері знаходиться також Заряд Брацтва Українців Католиків на Альберту.

Під цю пору перебувають в Мондері слідуєчі отці: о. Протоїгмен Венямин Бараник, о. Ігмен Н. Саварин, о. Когут, о. Болнар, о. Химій, о. Лжигольк, о. Лесюк, о. Попович, о. Романович, о. Трух, о. Кондратюк, о. Колар, о. Сянчук, о. Пасічник.

ЦЕРКВА СВ. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В БОРЦЕВІ, АЛТА.

Площа рівна, залісна, 40 акрів. Віддалена від найближчої залізничної стації 3½ милі Гайт, Алта. Дороги доступні. В осередку оселі.

Церква заінкорпорована. Павло Депутан і Стефан Рурка заінкорпорували.

Членів 60, дітій 300. В околиці є 6 шкіл.

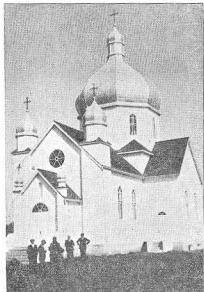
Брацтва при церкві: а) св. Іоана Хрестителя, мужчин, 40 членів. б) св. Варвари, жєнщин, 50 членкинь. в) Бр. Українців Католиків, 60 членів.

Оснотвники: о. Філяс Плятоїд, ЧСВВ., І. Кали-

чук; Кирилюк М., Славка І., Починюк В., Корпан М., Павлій В., Петрига І., Осадчук С., Баррман Я., Рурка І., Пшиборожий Т., Депутан П.

Слогадо П. Депутана.

Колі приїшло до будови церкви, то 40 чєнів зложили на руки о. П. Філяса, ЧСВВ 10 долєрів і за ці гроші залічено місце на цвинтар. Відтак приїхав о. Філяс до будови церкви. В міжчасі яов'явилися деякі несприхильники, що почали намовляти о. І. Калинчука, щоб він змінив чєрєгє католицької віри на незалежний. Що бачили, одні із несприхильників поїхав до Едмонтона і заінкорпорував на незалежних. Про це довїдався Яків Баррман. Тоді назово вибрав новий ітиний заряд в домі І. Рурки і згодилися всі одностєсно дати назву "Греко-Католицька Парохія в Борцеві" І

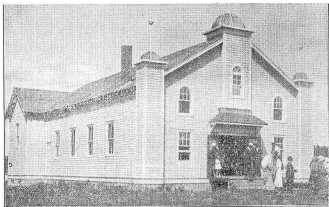

Церква св. Іоана Хрестителя (вона) в Борцеві, Алта.

ця назва затрималася. Був ще один серед нас несприхильник, але він помер уже у своєму блуді й вєрстоті. З цього роду несприхильників зостав відтак більшовизм і автокефалія. Одних і одні, ні другі не мають значіння. Парохія без них гарно розвивається й спокійно словить свої парохіяльні й християнські обовязки.

Час оснотвання 1903 р. Будував першу стару церкву С. Гайдук за \$1,500 долєрів. В 1939 р. Головаїчук Г. зачав будувати нову церкву за \$9,000. Досі коштує вже около \$6,000. Старої церкви вже нема, а на її місці стоїть нова, ще невикінчена. Вдє хреста. Має 5 бань. Дерев'яна. В середині ще вє викінчена.

Обслуговували парохію оо. ЧСВВ. П. Філяс, М. Гура, П. Тимочко, Н. Крижановський, С. Дядюк, А. Філяпів, І. Крохмальний, В. Ладика, П. Болнар, Ю. Жидан, С. Дякович, В. Каменецький, П. Жив, Д.

Українсько-католицький Народний Дім в Борцеві, Алта.

Подович, П. Тимочко, А. Трух—Вилінув на будову Нар. Дому при церкві й засн. БУК-а; М. Романович—Подав про будову Нар. Дому при церкві; П. Гевко, Н. Гаварин, в. Бараник, І. Процентій, І. Ричкун, Н. Когут.

Разом доїжджали досі 22 священників з богослужбовими.

Члени парохії св. Іоана Хрестителя є переважно з повіту Борщівського. Свою віру заховали з малими винятками витривало. Многі члени живуть близько з священниками і їх шанують та боронять. В останніх часах піднісся сильно дух свхаристийний.

Процес за церкву був у 1918 р. в справі інкорпорації. Като. єпископська інкорпорація виграла, а противники погодилися. Візитація церкви була 1916 р. за Екск. Никити Будки. В 1934 р. відвідав парохію Екск. Кир Василій Ладика, ЧСВВ.

Церковне майно це 40 акрова площа, на якій є церква, церковний дім, цвинтар і двіниція. Даво-нів є 3.

Церковний Дім

Назва: Народний Дім ім. св. Арх. Михаїла. За-інкорпорований так, як церква. Оснував о. Трух, ЧСВВ і о. М. Романович, ЧСВВ. 1934 р.

З парохії належали до основателів: М. Грабеч, Н. Пук, М. Павлій, В. Рурка, Ю. Мищій.

Віддалений від церкви 250 ярдів. Ще невикінчений. Довгу нема. Величина 72 х 32. Є сцена, куртина, сценерія і гардероба.

Є бібліотека "Доброї Книжки."

Заряд той самий, що в церкві. Приходи з Народ. Дому йдуть на добро церкви. В Церковному Домі відбуваються відчити, представлення, концерти, зібрання, спільні обіди. В 1939 р. було представлень 14, концертів 4, викладів 3. Давали їх о. А. Трух, ЧСВВ і о. В. Бараник, ЧСВВ. Відбув-ся 1-ий з їзд Брацтва Укр. Католиків. Приняті 2 на цей церкві і на Нар. Лічицію у Львові. Церк-ва має контроль над фінансами й працею ЦДому.

В Народнім Домі приймаються Брацтво св. Варвари, св. Іоана Хрестителя і Брацтво Укр. Ка-толиків.

Цвинтар

Віддалений від церкви 50 ярдів. Доступ ви-гідний. Величина 4 акри.

Упорядкований. Окружений сіткою з дроту. Хрести ще не зовсім упорядковані. Посвятив о. П. Філяс, ЧСВВ 1903 р. Придбав землю на цвинтар І. Калинчук 1903 р.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРОИЦІ У ВЕГРЕВИЛ, АЛТА.

Площа рівна, очищена, 100 х150, чверть милі від залізничних станцій: С.Н.Р. і С.П.Р.

Дороги доступні. Площа є в північній части-ні міста.

Перші члени, то були українці католики з Га-лицчини. На початку було всього 8 членів. На бо-гослужбени учащали ці члени аж до Мюндера, коло старого монастиря. Тут святили вони також свої паски на Великдень.

Теперішню церкву набули вєгрівильські па-рохіяни в сідуючий спосіб. Десь коло 1907 р. по-будовала прєсвєтерійська місія для українців свою церкву. Була це дерев'яна церква й стояла вона два бльоки на захід від міста, що на ньому стоїть теперішня церква. Величина цієї церкви була тоді 22 х 36. Однак прєсвєтерійська про-

Церква Пр. Тройці в Вєгренє, Алта., побіч церкви парохіальний Дім.

паганда виявлялася малоуспішною серед українських переселенців. За кілька літ свого існування вона позискала лише кількох малосвідомих українців, що пристали до неї радше з грошових спонук, чим із переконання релігійного. Через два роки ця пресвітеріянська церква так опустіла, що через увесь час стояла замкненою. Вкінці пре-

п. М. Лучинч, перший український посол до федерального парламенту в Оттаві, Ont.

світерійни продали свою церкву о. Н. Крижановському за \$1,000. Цю куплену церкву претягнуто в 1925 р. на нинішнє місце, а 1935 р. добудовано до неї захристію величини 12 x 14.

Др. Іван Явимичук

Неприхильні парохії є деякі з православних, що многими способами старалися розвинути українців-католиків. Називали вони це "патріотичною культурно-освітньою працею."

Рівнож більшовики деяких збаламутили сво-

єю хитрою пропагандою. З добрих парохій не відступив ніхто. Пізніше більшовики розпалась і богато з них пішли до табору православних.

Православні автокефальники zorganizували свою парохію і побудували свою церкву й мають свого сталого духовника.

Староправославні знову мають свою малу церковцю. До неї належать переважно бужовичі й малосвідомі українці. Так українці в Вегреві є розбиті на три групи. Наша парохія не мала ніяких процесів.

Дійсних членів, що сповняють свої обов'язки, буде 25 родин. Всіх дітей в парохії є 80. Більшість наших дітей ходить до католицької сепаратної школи, в якій учать французької Сестри. Одна третина ходить до прикладної школи.

При церкві є Українське Греко-Католицьке Жіноче Товариство св. Анни, що має 22 членкині.

Антін Галка, посол до федерального парламенту в Оттаві, Ont.

Основики Парохії

Перший урядник був М. Засійбіда (†1926 .р.) В нього перебували отці й він ходив у церкві коло священика; П. Кузьматичський, замешкалий тепер у Інісфрі, Алта; В. Кирилюк.

Перші члени: М. Засійбіда, П. Кузьматичський, В. Кирилюк, І. Петецький, Ф. Демішка, С. Гулевич, П. Тимчук і Н. Никифорук.

До латинської церкві не ходили. Тужили за своєю. Були бідні й не могли збудувати. Як прийшла добра нагода, тоді за старанням о. Н. Крижановського ЧСВВ, що дали майже всі свої гроші, купили згадану пресвітеріянську церкву від одного українця в 1911 р.

Церква дерев'яна, з одною вежею на переді. В вежі є дзвін. Дзвін справлено в 1925 р. Церкву кілька разів перемальовували. Хори розширено в 1936 р. Церква побита гонтами й не має сутерапа. Малювали її з середини й зверху самі парохіяни. В середині небагата, чиста й гарно виглядає.

Має новий престіл, збудований парохіяльним коштом у 1929 р. і два бічні престоліки за статуями Серця Христового й Матері Божої, поставлені 1936 р. Статуї купили Іван Хміляр (статуя М. Божої) і Катерина Якимичак (статуя Хр. Серця).

Є лавки й всі потрібні церковні річі.

Увесь час парохію обслуговували оо. Василяни з Мондери. Доїжджали: о. Крижановський, о. С. Дидик, о. І. Тимочко, о. М. Гура, о. Ю. Жидан, о. П. Воднар, о. Н. Горечко, о. В. Каменецький, о. С. Дякович. Тепер парохію обслуговує о. М. Романович, ЧСВВ.

Парохію відвідав єпископ Н. Будка два рази й Пресв. Ладика в 1930 р. і 1937 р. Церква була поблагословлена о. Н. Крижановським, ЧСВВ в 1911 р.

Парохіяни добрі, щирі, жертволюбні, хоч бідні. Переважно робітники. З визначних членів парохії треба згадати др-а Івана Якиміщак, доброго лікаря й доброго католика.

Парохіальний Дім

Біля церкви на тій самій площі стоїть Парохіальний Дім, що заінкорпорований так само, як і церква в 1939 р.

Цей Церковний Дім присвячений для парохіальної праці поза церквою, повстав у 1939 р. за о. М. Романовича, ЧСВВ. Величина дому є 36 x 20 x 10. Основа цементова, стіни дерев'яні зі стокко; дах побитий гонтами. В середині википчений. Має маленьку сцену, бібліотеку, кухню, лавки, електричне світло. Зарад той сам, що й в церкві. В ньому відбуваються при нагоді відчити, концерти, катехизис, рідна школа, наука співу, прийяття. Рідні мови й пісні вчить тепер Іван Гузізь.

Посвячення Парохіального Дому довершили отці: Н. Крижановський й о. М. Романович 14-5-1939 р.

Значіння цього Дому для парохії велике. Парохіяни не йдуть до чужих, з собою зживаються й мають нагоду навчатись усього доброго. Головно молодь має де збиратись, щоб виховуватись під оком Церкви.

Передше парохія дуже відчувала потребу такого дому. На товариські сходили мусіли брати звичайні помешкання, а це мало свою невигоду.

Цвинтар

Є один спільний цвинтар, що лежить одна миля поза містом. Католики мають на ньому свою окрему секцію.

Парохія невеличка, не богата, але добре zorganizована й щиро католицька.

ЦЕРКВА СВ. АРХ. МИХАІЛА У ВОСТОЦІ, АЛТА.

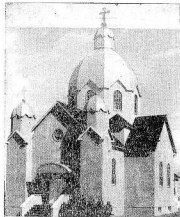
Положення церкви: Північно-західний квартал, сек. 31, тавн. 56, речн. 17. Церковна площа обіймає 4 акри й стоїть кілька сот ярдів на полудне від північного-західного рога. Вона є рівна, вичищена й знаходиться менше-більше в осередку оселі. Дороги для вірних доступні. До залізничі є 4 миль. До найближчого містечка, Восток 6 миль, до другого, Ст. Майкел, 8 миль. Теперішня почта є Восток, Алта.

Нова церква заінкорпорована на провінційальній чартер греко-католицьких церков в Альберті. Заінкорпоровали самі трости за порадом о. пароха.

Тепер є 37 дійсних членів, що сповняють свої християнські обов'язки. До школи ходить около 60 дітей. В школі вчать українські учителі. При церкві є Свічкове Братство й сестриці. Також є Т-во молоді, що числить поперх 30 членів. Послідніми часами завязався хор під проводом Д. Гуцула.

Щодо основників й початків першої церкви, О. Буга, один з піонерів і перших основників, подає такі спомини:

Ми приїхали до Канади 1898 року. Тут була пустиня. Священиків не було. До нас доїздив о. Ольшевський, латинський ояруду. Відтак приїздили до нас о. Строчийскій і о. Йоан Тимочко ЧСВВ. Відправа відбувалася переважно в хаті О. Стельмаха. Так було через 6 років. Вірні почали думати про будову церкви. Було нас кільканадцять осіб. Іменно: Д. Івасюк, О. Буга, що подає спомини, П. Щур, І. Щур, О. Стельмах, Д. Томин, А. Романюк, В. Глухий, В. Солонюк, Н. Цимбалюк, Г. Зазуля, М. Кінш, В. Лучка й П. Стельмах. Ми скликали збори і ввадили будувати церкву. Сейчас купили 2 акри

Церква св. Михаїла в Востокі (Івасюк), Алта.

землі в Демка Івасюка, а О. Стельмах, О. Буга й Д. Івасюк поїхали до Едмонтону виробити контракт на землю.

Відтак дерево. Звозили слідуючі: Д. Івасюк, І. Щур, О. Буга, П. Щур, Д. Томин, В. Глухий, А. Романюк, В. Судейко, Н. Блаженко, Г. Зазуля, й В. Лучка не могли возити дерево, то дали по \$10. В. Глухий був головним майстром. Йому платили по \$1 на день. Всі інші помагали даром. Хто не вмів заробувати замків, то на своє місце наймав іншого. Зпочатку поставили зруб і дали верх, а стіни то мохом пообиткали, бо на більше не могли спромоттись. Так церква служила якийсь час.

Пізніше прибуло більше парафіянів, що помагали викінчувати церкву. Між іншими, багато річей справило до церкви Я. Семанюк.

З вірних згаданих піонерів слідуючі зістали ще при житті: О. Буга, О. Стельмах, П. Щур, А. Романюк.

1939 року парохіяни докупили два акри землі під будову нової церкви. Цю землю заінкорпоровано на провінційальній чартер греко-католицьких церков в Альберті. Церковними тростями були годі: О. Лучка, І. Зазуля, М. Романюк, Д. Гуцула—секретар, В. Кінш—касієр. На час будови церкви вибрано комітет будови в склад котрого ввійшли: О. Лучка, І. Глухий, П. Велещук, секретар і касієр ті самі, що церковні. Парохом від 1938 року був

о. А. Химій ЧСВВ. По кількох зібраннях, що їх перевели разом з о. парохом, рішили зараз по сїюно возити пісок і каміня. Л. Косс з Мондєру згодився вибудувати церкву 60 x 40 за \$3,800 а надвірним тільки викінченням. Знадвору мало бути стоко. Підписано контракт і сейчас приступлено до будови нової церкви. До осени церкву вбрано в папір, але стоко дали аж на весі, бо в осени було вже зазномо. На нову церкву скидалися багатші по \$100, інші по \$80, \$50 ітн., кілько кому назначено.

Стара церква була збудована звичайно в чотирукутник. На середині поміщено малу баню. Вона могла помістити около 100 осіб. Нова церква збудована в формі хреста. Копула в формі вилуклої півкулі, так як це видко на образку. Напереді по боках є дві маленькі бані. Церква в середині ще невикінчена.

Від початку до тепер доїжджали: о. Ольшевський, о. Строщкий, о. Йоан Тимочко, о. Н. Крижановський, о. С. Дидик, о. Ладика, о. Ю. Жидан, о. Олінський, о. В. Каменецький, о. Н. Горечко, о. Н. Саварин, о. А. Химій. Всі, крім першого, належали до Чина св. Василія Великого.

Перша візитація була по великій війні за єпископа Будки, а другий раз за єпископа Ладика 1930 року.

Коло церкви є цвинтар. Є також малий дзвін. Коло церкви є Народний Дім імени Тараса Шевченка.

Народний Дім зареєстрований року 1934. Його будували самі парафіяни. Перших фундаторів було 21, що зложили по \$20. Народ. Дім знадвору ще непомальований, а в середині також невикінчений. Однак є сценерія й куртина, вартости \$300. Також є досить гарна гардероба й маленька бібліотека. При Нар. Домі є "Т-во Української Католицької Молоді."

МІСІЯНА СТАНЦІЯ У ВІЛІНГДОН, АЛТА

Містечко Вілінгдон лежить 24 милі на північний схід від Мондєру. Було засноване 1928 року, коли СІР будував залізничну дорогу з Едмонтоу до Лойдмінстер. Містечко гарне. Околиця врожайна й добре заселена. Майже всі його мешкан-

ці є українського походження, переважно з Буковини.

Щодо реалії, то люди є дуже поділені. Одні є старо-православні, другі ново-православні. Ви-творюються також байбелники. Є кільканадцять родин греко-католиків і римо-католиків.

Тому, що католиків є мале число, то вони не були в силі побудувати церкви. Але все таки сашенка спроваджували з Мондєру вже від 1930 року. Одним з перших місіонарів Вілінгдону були Отці Василіяни: П. Тимочко й П. Боднар. Богослуження правились майже все в міській школі.

Від 1934 року вже стало доїжджати о. А. Винник ЧСВВ.

Йоки що богослуження відправляються в школі, а катехизації дітви 2 рази тижнево відбувають-ся в шпнтальній каплиці. Часто є богослуження в тижневі в шпиталі, а в неділі, то звичайно раз у місяць.

ЦЕРКВА СВ. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ГІЛЛІЯРД, АЛТА.

Церква побудована на полуднево-західній кварталі, С.15, Т. 54, Р. 17, на захід від 4-го мердіана. Церковна площа дещо горбовата і залісна. Займає 40 акрів, з чого вичищено три акри. На решта площі є досить гарний ліс. Його рубав і дохід з того іде на отримання церкви. Церква є одну мило на північ, а дві на схід від місточка Гіліярд. Почта: Гіліярд, Алта. Дороги доступні для вірних. Церква дещо збоку оселі.

Занкорпорована на єпископський чартер, 3-го серпня, 1922 року. В заряді тоді були: Петро Козак, Клемент Корницький, Іван Підмурний, Іва Майко.

Всіх родин в цій парохії є 68. Всієї людности в парохії 350. Дітви 215.

При церкві гуртується БУК—36 членів.

В хаті П. Підмурного відбулися перші організаційні збори, на яких о. Плятонід Філяк ЧСВВ був председателем. Тоді винесли до новооснованої парохії 90 мешканців сколяци. До заряду парохіяльного увійшли: П. Сенюк—голова, А. Гасій, заступник, М. Гах, касієр, і Підмурний, секретар.

Між головнішими основниками начислюють

Мандрь в однострах на нових стуроваджас авто на янім Іх Ексцеленція їаути на візитацію до церкви Івана Хрестителя в Гіліярд, Алта.

Діти, воюючі коло церкви в Галаїрді, Аляс., очінують візити Іх Ексцелснці.
Посередні українська музична банда.

ідуючих: С. Іщак, Ф. Скузьський, Т. Напора, М. Райко, Т. Бойко, Н. Музичка, С. Качур, В. Самійло, Д. Лазаренко, І. Най, Т. Коляда, П. Підмурний, Г. Іваськів, Г. Козак, В. Квасниця, М. Хмелик, Кондратюк, Н. Макаль, М. Андрухів, В. Балаш, Д. Оренчук, Я. Стручинський, П. Котлярчук, І. Будаківський, Д. Лазаренко, Я. Кулій, В. Запотоцький, І. Лісовий, С. Садовник, Я. Польовий, Фірманюк.

Початок цієї парохії датується від 1900 року, коли о. Ів. Заклинський посвятив цвинтар в цій парохії. Це той сам цвинтар, що тепер тут є. Парохія дістала землю під церкву 40 акрів від уряду. Заслуга велика в тім П. Сенюка і Т. Бойка.

Стара Церква

Перша церква-каплиця вартости 300 доларів була побудована 1900 року. Це властиво була хата із дві кімнати, де священник мешкав і мав богослуження. Ставив її Дмитро Волошин. За роботу квав 80 доларів. Цей каплиці вже нема. Її розібрано і з того матеріялу побудовано теперішній народний Дім, що стоїть на церковній площі, білязко церкви.

Нова Церква

Нова церква побудована 1926 року. Є це декоративна церква, у формі каплиці, з одною банєю в середині. Викінчена і помальована 1929 року. Язловив Петро Липинський. Має вистапачаюче коло ланок і центральне огрівання. Під церквою є більша пивниця, де парохіяни мають збори. Досить добре виросажена у всі церковні річи. Відправу мають що місяця.

Загальна вартість церкви, поля, Нар. Дому і кегс майна церковного — \$9,950.

Першим священником в цій парохії був о. Ів. Заклинський. Він перебував і правив по хатах. За

отця Філая ЧСВВ побудували першу каплицю. Відтак тут доїздив о. Тимочко ЧСВВ, за которого завчався спір між парохіянами. Причина була та, що Митрополит зажадав запису церкви. Деякі парохіяни спротивилися. Отці були змушені відказатися правити, аж доки не буде зведено запису. Послідня відправа була 1911 року, на празник св. Івана Хрестителя. Відтоді отці не доїздили, аж 1918 року знова зачалися відправи.

Доїздили тут о. Филипів, о. Крижановський, о. Дидик, о. Жидан, о. Дякович, о. Боднар, о. Романович. Тепер доїздає о. Ігнатій Лесюк ЧСВВ. За о. Романовича помальовано церкву, поставлено дзвіницю і сурвалено гарний дзвін. За заохотою о. Ігнатія Лесюка повстав гарний хор, що числить 30 співаків. Диригентом є Клемент Корнецький.

Візитації Архирейські

Перша візитація відбулася за Преосв. Будки, коли єпископ посвятив церкву 1926 року. Тому, що посвячення відбулося на св. Иоана Богослова, Преосвященний переніс празник з св. Димитрія на св. Иоана Богослова.

Друга архирейська візитація відбулася вже за Преосв. Ладика, 1930 року. Третя візитація була року 1941, 25-го мая, в неділю пополудні.

Церковний Дім

Церковний Дім побудований на церковній площі, розміру 20 x 40, є в добрім порядку. Заряд той самий, що і в парохії. Священник має нагляд над працею і фондами. Основниками були: С. Іваськів, К. Корницький, Я. Скузьський, М. Іваськів, В. Юрковський, С. Квасниця, М. Хмелик. Майстром-будівничим був Д. Хмелик. В Домі є сина, гардероба і бібліотека. В тім Домі відбуваються проби церковного співу, мітінги, відчити, концерти і т.п. В році 1939 відбулися тут 2 предствалення,

два обідні, один базар, 3 поучаючих фільми, 5 відчитів, що їх дали о. Трух, о. Ігнатій Лесюк і о. А. Хмій. При цьому Домі гуртується Аматорський Кругок.

Цвинтар

Недалеко церкви, просторий, гарний і один з найстарших цвинтарів в Альберті.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРІ БОЖОЇ В ГИЛЛІЯРД МІСТІ, АЛТА.

Крім Гилліярда "коло Сениока," тепер є заснована нова парохія в самім Гилліярді—місті.

Церковна площа займає один і 3 чертих акра. Все заінкорпоровано 26 жовтня, 1937 року. В заряді тоді були: Михайло Ахтимійчук, Василь Балаш, Василь Ленко, Павло Бабій і Франко Бандура.

Слідуючі є членами основниками цієї парохії: Н. Кобилянський, В. Балаш, М. Ахтимійчук, О. Ахтимійчук, І. Колодійчук, І. Капарчук, В. Ленко, В. Видиновська, Ахтимійчук, Анна Лесюк, Ворох і Федоришин, І. Гах, Т. Магега, Н. Томашевський, В. Стефаник, Н. Стефаник, В. Макаль, І. Гуменюк, Д. Лазаренко, Т. Яськів, І. Юськів, В. Топшако, Ю. Луцки, І. Хома, Г. Лесюк, С. Ружицький, Д. Проць, В. Діух, М. Батюк, Е. Юрковський, Н. Голейчук, В. Най, П. Ворох, І. Гевко, А. Філь, В. Куайі, Ав. Богданський, Ів. Юрковський.

Парохія щойно освоюється, тож неможна точно сказати кільки є членів. Буде близько 40.

В жіночій комітеті найбільше потрудилися: Калина Діух, Ольга Бабій, Анастасія Колодійчук, Видиновська, Ахтимійчук, Анна Лесюк, Ворох і Лазаренко. Товариство жіноче ім. Лесі Українки числить 15 членів і старається багато для церкви.

Першим священником організатором цієї парохії був о. Марко Романович. Найбільш потрудилися в перших початках слідуючі: Михайло Ахтимійчук, Василь Балаш, Яків Цикалюк, Василь Видиновський, Павло Бабій, Іван Федоришин, Михайло Батюк, Григорій Лесюк, Лука Майко, Василь Ленко.

Дня 30-го січня, 1938 року відбулися загальні збори парохії, на яких рішено будували церкву. На тих загальних зборах вибрано новий заряд, в якого склад увійшли: Л. Майко, голова; Василь Видиновський, заступник, І. Цикалюк, третій тростник; П. Бабій, секретар; М. Батюк, касієр. Парохом став в цій новозаснованій парохії о. І. Лесюк ЧСВВ. На тих самих зборах ухвалено, що першою вкладкою на будову церкви має бути \$10. Василь Балаш перший виповнив свою вкладку і зараз на зборах зложив ту належність. Другі пішли за ним і це дало початок для збирання фондів на будову церкви. Але багато людей не були на зборах і тому парохіяні просили комітет, щоб поїхали кільки поважних людей по всіх доокличних фермерах і зібрати потрібні фонди. Для більшій заохоти о. Лесюк сам пожертвувався поїхати з комітетом. Їздили цілий тиждень і зібрили \$323 готівкою. При помочі цих грошей зарядили великий базар, який приніс чистого доходу \$329. Так поволі, незаметно, фонди росли і шороку збільшались. Тепер (1941) мають \$1,400. Вже зробили контракт будови. Церкву буде будувати Р. Верес з Мондеру. Має бути 18 стіп в хресті, з трьома банями і побитим стокм.

Угольний камінь посвячено 24 серпня 1941 р. Містечко Гилліярд є чисто українське. Є тут 30 домів, а загальна людність цього містечка висить 150 людей. У школі вчиться 114 дітей.

МІСІЙНА СТАНІЦЯ В ДЕРВЕНТ—МІСТІ, АЛТА.

Більша частина населення містечка це українці греко-католики. На богослуження часто їдуть до поближких церков. Однак від кількох літ іде змагання поставити церкву в місті. Дотепер закуплено землю під церкву і зложено трохи гроша

о. М. Пасичник, ЧСВВ.

В місті відбулося кілька релігійно-національних маніфестацій. В літі часто є богослуження на перковній площі, де велика маса народу збирається. Є надія, що Дервент стане релігійним центром своєї околиці. Цього року (1941) будуть уже у містечку Дервенті оо. Василіян своєю резиденцією.

Парохом є о. Маркіян Пасичник, ЧСВВ.

ЦЕРКВА СВ. ЮРА У ДЕРВЕНТІ, АЛТА.

Церква побудована на схід. пів. квод. сек. 32. Т. 54, Р. 7. Площа обіймає 10 акрів землі і стоїть на високім місці. Дороги для вірних доступні. Церква стоїть з боку оселі. До найближчого містечка Дервент 5 миль.

В парохії є 36 членів. На рік є 6 богослужень. Церкву збудовано 1914 р. з Бернен. Будували Андрій Саківський. Зпадвору і з середини вибиті дошки. В середині може вмістити 100 осіб, коли стоять. В церкві є всі потрібні річи до богослуження. Є також дзвіниця й дзвін.

Перші богослуження правилися в домі Гр. Мельника через кілька літ. Там священник перебував і досі перебуває. Перший священник, що зайняв цю околицю був пок. о. Н. Крижановський, ЧСВВ. Пізніше доїжджали всі ті священники, що й на Мирнам і Дервент.

Коля церкви є цвинтар у звичайнім порядку. При церкві є засноване жіноче братство, що старається про прикрасу церкви. В теперішніх часах готують будувати нову церкву у місті Дервент разом із парохією Вознесіння.

1940 р. ходили на катехизацію 65 дітей.

Перший раз відвідали церкву Іх Пресв. Кир Василій 13 липня 1934 р., а другий раз 29 травня 1941 р.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСІННЯ Г.Н.Х. У ДЕРВЕНТІ, АЛТА.

Церква побудована на пів. зах. квод. с. 32, Т. 53, Р. 7, має два акри землі. Площа горбовата, завширшки трохи й менше більше посередній оселі. До найближчого містечка Дервенту 5 миль.

Церкву заінкорпоровано 1911 року.

В початках вписалися 35 членів. Богато піюнів вже помиралі, але їхні діти й ті, що лишилися, майже всі сповідають свої парафіяльні обовязки. Щороку пересічно 35 дітей ходити на науку релігії. При церкві є жіноче братство, що старається про прикрасу дому Божого. Також засновано Апостольство Молитви, що має 28 членів.

Церква збудована з бревен ще 1910 року. Будівничими були самі члени, що розумілися трохи в будові, тому кошта були дуже малі. Пізніше добудовано захристію, а знадвору оббито дошками. Також помальовано знадвору і в середині. Всі речі потрібні до богослуження є. Нової церкви нема, але готують будувати в містечку Дервент.

Церковна громада почала завязуватися ще від 1907 року. Часто в неділі і свята люди сходилися до одного дому і разом відспівували Утреню, чи Вечірню під проводом тоді ще молодого дяка Антонія Засуляка. Відтак перчитували якусь релігійну книжку, заспівали одну-другу пісню і вертали домів. В 1909 р. отворено цвинтар на фармі Івана Ханасника. В 1910 року почалася будова церкви на тій самій площі. Люди радо горнулися й спільно працювали. Сварок не було. В 1912 року как богослуження правилися в церкві. Першим ксьоняром був о. Іван Тимочко. Перше богослуження правилося в домі Івана Ханасника 1-го грудня 1908 р. Від цього часу о. Тимочко частіше заїждав до Івана Ханасника (30 миль на північ від Вермілон). Так було до 1912 р., аж доки не переїхав до церкви. Від 1910 р. духовний провід мали о. Н. Крижановський, пізніше о. Гура, о. В. Ладика, о. К. Роздольський, о. Я. Тимочко, о. П. Боднар, о. Дякович, о. Олінський, о. Попович, о. Ждан, о. Генко, о. Сеньків і о. Винник. В парохії були дві архієрейські візитації: Одна за еп. Будки 1915 р., а за еп. Ладика 1936 і в 1941 роках. В 1937 році була 4-денна мсія, що її проводив о. Тит Іалінкаш, ЧСВВ.

Першим і найбільше визначним членом цієї церкви був І. Ханасик і його жена Катерина. Помимо цього, що самі були бідні, мала хата під деревом, а в хаті більший гурток малих дітей, завсіди кади дим отворений не тільки на перебування священика, але також і для людей, що вечерами з'їжджалися з далеких сторін на раніше богослуження. Оповідують їх діти (тепер подружені), що коли мало бути богослуження, то родичі відсилали їх до сусідів наніч, аби зробити місце для чужих

людей. Так родина Ханасиків була задоволена і рада тим, що люди горнуть до св. Тайн, а забувала на всі свої невгоди, які мусіла зносити з причини богослуження. В тім домі многи хрестилися, многи вчилися та сповідалися, аж доки не побудували церкви.

Архієрейська Візитація церкви була 14 липня 1934 і 29 V. 1941 роках. Оба рази були Ексц. В. Ладика.

На церковній площі стоїть Народний Дім, що тепер служить за раду школи. Колись, як не було містечка Дервент, то всія народні т-ва гуртувалися при цім Домі. По другим боці площі стоїть дзвіниця з дзвоном. Цвинтар також є на церковній площі. На рік є 8 богослужень.

ЦЕРКВА ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПР. БОГОРОДИЦІ В ДЕЛФ, АЛТА.

Церква збудована на полуднево західнім кварталі, с. 18, Т. 58; Р. 18; на захід від 4 мердіана, є три акри землі. Почта Делф, Алта. Площа горбовата, трохи заліснена. Від залізничної й міста Воскатено 12 миль. Дороги доступні; не зовсім в осердку оселі.

Церква заінкорпорована 1911 року.

Перні три акри заінкорпоровали о. В. Ладика

Церква Пресв. Богородиці в Делф, Алта., с боку мурована дзвіниці.

ЧСВВ, о. Гура ЧСВВ, Тимчак і Ю. Чічак— трости в Едмонтоні.

Дійсних членів, що сповідають свої християнські обовязки, є 33. У всіх школах вчать наші українські греко-кат. учителки.

Братства в парафії є: Ап. Молитви—22 членів, й Братство Укр. Катол. Дітей в парафії 150.

Основами парафії були: С. Рудько, Н. Чічак, А. Тимчак, Я. Куріло, М. Степа, В. Федина, В.

Посвячення дзвіниці в Делф, Алта. в р. 1939. Посередні о. Н. Когут, ЧС

Мальований, О. Збура, В. Умриш, С. Гринів, Р. Тимчак, А. Корпач, С. Машталір, Писківцев, Я. Писківцев, Н. Пукало, П. Марудяк, М. Кук, І. Прусак, І. Ходницький, І. Бачинський, М. Бичковський, В. Мельник, П. Осарчук, В. Глушак, Ю. Чічак, Г. Бойко, Т. Падлецький й Ю. Мендюк.

Церква збудована 1917 року. Будувал її Лихман, Бельгеш. Коштувала дві тисячі доларів. Старої церкви нема. Церква збудована в формі хреста, з дерева, має три бані, знадвору викинена, в середині гарно помальована. Малював Петро Латинський 1925 р. Має три престולי і крилос для старших по боках. Є всі церковні річі.

З початку відправи були раз, два рази на рік, а то в великодню часі. Від основи церкви досі відправи бувають раз на місяць.

Від самого початку досі парохію обслуговують оо. Василіян. Першим парохом був бл. п. о. Н. Крижановський. Опісая о. В. Ладика ЧСВВ, о. Дидик ЧСВВ, о. Тимочко ЧСВВ, о. Жидан ЧСВВ, о. Гура ЧСВВ, о. Боланр ЧСВВ, о. Попович ЧСВВ, о. Оліський ЧСВВ, о. Каменецький ЧСВВ, о. Горечко ЧСВВ, о. Добо ЧСВВ, о. Сянчук ЧСВВ, о. Гевко ЧСВВ, о. Палінкаш ЧСВВ, а тепер о. М. Когут ЧСВВ.

Перша візитація була 1925 року за Преосв. Н. Будки; друга візитація й посвячення церкви були 1929 року за Преосв. В. Ладика ЧСВВ.

Цвинтар і дзвіниця недалеко церкви; дзвіниця має два дзвони.

Цвинтар

Заїнкорпорований, від церкви віддалений 150 кроків. Доступ вигідний. Цвинтар має три акри й є в порядку. Огорожа дротяна. Впр. о. Н. Крижановський ЧСВВ посвятити цвинтар 7 листопада, 1912 року.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ЕНДРО, АЛТА.

Містечко Ендро лежить 20 миль на північ від Мондери в осередку буковинців. Мешканці містечка переважно з Буковини. Релігійно поділені на православних і протестантів.

Послідніми часами осіло там кілька католицьких родин, що їм до найближчої церкви в Кракові або коло Івасюків було 9 миль. Дня 5-го листопада 1939 р. о. А. Хямій ЧСВВ мав першу відправу в містечку, в салі муніципального будинку. На відправу зійшлося гарне число людей, не тільки свої, але також з сусідніх парохій— разом до 70 осіб. Відтепер час до часу священник доїжджає на цю колонію. В самому містечку є тепер й католицьких родин, а кілька родин є на фермах. Всі ще молоді й цюйно почали господарити. Одначе всі приязані до своєї Церкви. 1940 року переведено курс катехизму й рідної мови для 25 дітей. Є надія, що парохія в Ендро буде шораз краще розвиватися й зростати в силу й вкортці збудує свій власний храм.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ЕЛК ПОЙНТ, АЛТА.

Зачав доїздити на цю колонію о. А. Винник коло 1935 р. Мешкає там 12 українських родин. Є надія на створення парохій в Елк Пойнт. Українці з цієї колонії задумують або збудувати свою власну церкву, або відкупити латинський кос-

тея для наших відправ. Околиця є досить гарна і є ще дуже много незаселеної землі. Доїжджити сюди принагідно Отці з Мондери. В 1940 р. бува тут 4 рази відправа.

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ЕНГЕЛ ЛЕЙК, АЛТА

Площа положена на горбку, чиста й обіймає два акри землі. Церква стоїть у західній сторіж оселі, 13 миль від містечка Дервенту. Дороги доступні.

Перші поселенці заїхали сюди ще 1909 р. До них належать: О. Дзюба, І. Гулаєш, Г. Кравчук, Н. й І. Заяць, Т. й П. Гулаєш. Зпершу всі парохіяни ходили до церкви св. Юрія на Дервент. Однач зачали думати й про свою церкву. Тому вже 1915 року священник заїжджав на богослуження до Г. Кравчука, де ці богослуження відбувалися до 1919 року, в котрім то році парохіяни від проводом будівничого Андрія Саківського поставили церкву з берен, оббили з середини й знадвору дошками, та гарно помальовали.

До парохії належить 25 родин. Всі їхні діти ходять на катехизацію та з охотою вчаться рідної мови в Рідній Школі. Стариша Молодь також гарно горниться до церкви, й їй тільки може, активно їй помагати. Бере участь у церковному співі. Многі з парохіян є жертвенні для своєї церкви так, що всі річі потрібні до богослуження є в цій церкві. Богослуження відправляються що два місяці.

Коło церкви є цвинтар, що його посвятив о. К. Роздольський. Коło церкви є дзвін. При церкві гуртується жіноче товариство, що запопадило старатися про окрасу Божого дому.

Парохію відвідали Преосв. Кир Василій 13 липня 1934 р.

ЦЕРКВА МАТЕРІ БОЖОЇ В ІННІСФРІ, АЛТА.

Положена на полуд. сх. кворт. Т. 52, С. 34, П. 11, дочка Інісфрі, Алта. Місцевість так звана "коло Глаусів." Площа горбовата, очищена від аса, 2 акри землі. Від міста Інісфрі 10½ миль, від залізничі 10½ миль. Дороги доступні для вірних. Церква з боку оселі.

Церква заїнкорпорована 1911 р. Заїнкорпорував Петро Глаус і Данило Кізілік.

Дійсних членів, що сповняють свої християнські обовязки, є 25. Дітей 125. Школи є садуючі: Бучач і друга школа Лешнів.

При церкві є жіноче товариство, членів 12. Всіх основників було 91. Через довгі роки правила богослуження в хаті Грнця Глаусів. Він був дуже ревний і найбільше старався о будову нової церкви. Також Петро Глаус много призначився до будови нової церкви. Час основины церкви був 1911 р. Будувал Янішевський. Коштувала \$3,000. Ця церква вже дуже стара. Знадвору виглядає в формі хреста, на верху має три бані. Церква дерев'яна, в середині викинена, вибита. Помальована 1912 р. знадвору і з середини. Престіл є один, річі церковні всі.

Ця церква була зразу під покровом св. Николая, а відтак святковано празник на Різдва Матері Божої. Священники, що обслуговували цю паро-

лю, були слідуючі оо. Василіни: о. Н. Крижановський, о. В. Ладика, о. П. Тимочко, о. М. Гура, о. П. Боднар, о. С. Дякович, о. П. Гевко, о. Д. Попович, о. Риччук, о. С. Шевчук, о. Т. Добко, о. В. Бараник, о. В. Камеєцький, о. М. Віцентайло, і від року 1938 о. Маркіян Пасічник.

За о. Н. Крижановського побудовано церкву 1911 р. і їх з найбільшою пошаною згадують.

Візитація церкви була 19. 6. 1932 року. Візитація Іх Експедиція Кир В. Ладика. Церкву посвятив о. Н. Крижановський ЧСВВ 1911 року.

Є дзвіниця і один дзвін.

Цвинтарів є три. Один від церкви 500 кроків і цей заїнкорпорований. Доступ до нього дуже вигідний, бо при дорозі має один аker землі, огорожений, в порядку, посвятив о. Н. Крижановський ЧСВВ 1910 року.

ЦЕРКВА ВОЗДВИЖКІННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ІННІСФРІ, АЛТА.

Положена на північ, схід, квод. С. 6—Т. 52, Р. 10. Почта Інісфрі, Алта. Площа горбовата, вислана з ліса, має 4 акри. Від залізничі міста 6 і віні милі. Дороги доступні. Церква посередніні оселі.

Церква заїнкорпорована. Заїнкорпоровав В. Глушак 1911 року.

Членів, що сповняють свої християнські обов'язки, є 38. Літків 37. Мислослава школа. В школі вчать українські учнелі.

Всіх основників було 44. В. Глушак був дуже ревний. Для слави Божої відданий був тілом і ду-

Церква Воздв. Ч. Хреста в Інісфрі, Алта.

рєю. Він перший піддав гадку про будову церкви. Найбільше до оснoвання парохії причинилися ось ці особи: В. Глушак, І. Вербицький, Т. Мельник, І. Юхим, Н. Савчук, М. Ланюк, Д. Вой, С. Мотика, М. Гавірко, С. Гайдук, А. Гаврилюк, Я. Саїк, М. Пилип, А. Скш і Н. Кіц.

Час оснoвання 1910 р. Будували всі основники, а головним майстром був Василь Глушак. Всі арцoдівелі при будові і майстер безплатно. Будова коштувала \$400. Церква вже виглядає стара. Задовоу виглядає бідно. Має одну баню. Цер-

ква деревляна. Є один престіл. Річи церковні майже є всі.

Священики, що обслуговували цю парохію, є слідуючі: о. Н. Крижановський, о. С. Дидик, о. П. Тимочко, о. П. Боднар, о. С. Дякович, о. І. Риччук, о. С. Шевчук, о. М. Сянчук, о. М. Віцентайло, о. В. Бараник, о. В. Ладика, о. П. Гевко, і о. М. Пасічник. Візитація церкви була 1914 р., яку перевів Преосв. Н. Будка. Другу візитацію мали Іх Експедиція Кир В. Ладика 19 червня, 1939 року. Церкву посвятив о. Н. Крижановський 1911 року.

Є мала дзвіниця і один дзвін.

Цвинтар заїнкорпорований і знаходиться при церкві. Доступ вигідний, обнимає два акри. Цвинтар посвятив о. Н. Крижановський ЧСВВ 1911 року.

ЦЕРКВА СВ. ПOKPOBИ В КPAКOВІ, АЛТА.

Околиця Краків лежить 60 миль на схід від Едмонтона а 15 миль на північ від Мондлуру. До найближчого містечка, Восток, є 7 миль, а до другого, Ендрю, 11 миль. Перші поселенці заїхали в

Церква Покрови Н. Бонні в Кракові, Алта.

це околицю ще 1898 року. 35 родин було з Брідського повіту, а дві родині з Чортківського. Початки були тяжкі. Декотрі привезли 20 долярів, а декотрі менше. Найперше треба було будувати буду, щоб можна було сховатися від дощу і студени, а шойно тоді пустися шукати наділів. Коли забрали землю, то родину лишили в ліпняках, а самі йшли шукати роботи. Додому вертали звичайно в осени.

З початку не доїздав жаден священик. Люди самі сходилися, відспівали Утрено, а відтак сумували за Рідним Краєм і за церквою. Найбільшою розрадою була налія, що ще дочекаються своєї церкви й свого священика.

Коło 1904 року заїхав до цієї околиці серафимський протерей Макарій. Він загостив до одного, трохи заможнішого фермера, Даміана Вітюка й викропив його, бо той знав трохи читати по церковному. Василь Уляні став дяком. Вони думали, що таким способом потягнуть за собою людей. Але люди відвернулися від них.

1913 р. Никола Стезьмах, Казимир Ламаш, Мирон Королук, Гаврило Прокопчук, Ксенька Ла-

щук, Гіія Якимичин і Полько Віцинтвич зійшлися на збори й рішили купити чотири акри на цвинтар, що лежить на пів.зах. куті С. 24, Т. 55, Р. 17. Заінкорпоровано 1917 року. Здається, що в тім самім році посвячено цвинтар. Майже рівночасно, коли повстала парафія Краків, в околиці Заваля, дві міль на північ від цвинтаря, багато людей, збаламучені Кудриком, попереходили на кудригівщину. Цю околицю замешкували люди зо святиньського повіту.

Коли заінкорпорували цвинтар, зачали думати, якби звести якусь церкву. За Божою помічю це пішло легко. Чотири міль на захід від цвинтаря кільках людей побудували читальню. Але ізза агітації ця читальня не могла встоятися. Тому в порозумінні з вище згаданими парафіна-

не тільки у своїй церкві, але також в сусідській. Тепер катехизацію й Рідну школу провадять в Народнім Домі Сестри або оо. Василіяна з Мондору.

Року 1938 за старанням о. Н. Саварина й о. А. Труха засновано при Парафіяльнім Домі Браттво Українців Католиків. На Зелени Свята 1938 року відбувся окружний з'їзд БУК а під йогоім небом, бо тиждень перед з'їздом хтось підпалив Народий Дім. Два місяці пізніше члени вибудували вже другий йар. Дім на тій самій площі. Новий будинок є 60 x 30 стп. Через половину є пивниця-приміщення на кухню й столи. Знадвору є столик, в середині ще невикінчений.

Півтора міль на полудне, а півтора на захід є школа, до котрої ходить найбільша частина парафіяльних дітей. Від довшого часу в школі вчить Д. Прокопюк, ширий й свідомий українець, що воля школою бере живу участь в народній праці. Протягом 1939 року він мав в Нар. Домі 3 відчити, дав два представлення й шенченківський концерт зо старшою молоддю.

Старші піоніри вже тепер не мішаються до роботи, бо вже не можуть. Тішаться, як їхні дітя далі провадять зачатє ними діло. М. Королюк, К. Трохимчук і С. Харчук вже померли.

Сталим парохом є о. А. Химій ЧСВВ, також не менше люблений від о. Н. Саварина ЧСВВ. Багато бере участі в народній роботі.

В околиці є ще інші школи, до котрих ходять діти одної-другої родини. Чотири міль на північ є школа Заваля, де з півночі переважають бухвинці. Три міль на схід є школа Молоді. Тут в околиці мешкає багато ромунів.

МІСЯНА СТАНЦІЯ В ЛЕЙК ЕЛАЙЗ, АЛТА.

Ця околиця стоїть 8 миль на пів. схід від Мірна. Наші люди почали заселювати її від 1912 року. Перша родина була Николая Марковського, що прибула з Русова, Святиньського повіту.

1917 року 18 червня в домі згаданої родини відбулося перше богослуження, що його відправив о. В. Ладика ЧСВВ. Від цього часу священники вже частіше з'їзджали на цю околицю. Пізше ця колонія пристала до сусідньої поближаної парафії Лейк Белью.

Лейк Белью організувався в той сам час, що Лейк Елайза. Тут засновано цвинтар і побудовано церкву з берен. Однак в церкві не було богослуження ані разу, бо не була настільки викінчена. В 1920 році заїздив сюди ієсє. о. К. Роздольський, але богослуження відбувалося в домі І. Бережаського.

В році 1918 прибуло сюди кілька родин з Дромгеллер. Вони були переселячі комуністичним духом і відразу зачали пропагувати це на новій колонії. Це їм дуже вдалося серед невідомого народу з огляду на фермерські злидин. Зразу зачали кричати: Організуймося! Тримаймося! Демаймося! А відстанемо, що хочемо! Нарід пішов за солодкими кличима. Перша річ, продала церкву, що не була добре заінкорпорована, фермери на стайню, а гроші взяли на Народий Дім. А потім Народий Дім перевели на ТУРФДім. З священниками обходилися дуже грубо. Одначе в родинях віра ціаком не завмерла.

пр. о. Л. Дзюган, ЧСВВ.

ми згодилися перетягнути цей будинок на цвинтар і поробити відповідні зміни, щоб міг служити за церкву. Будинок був 24 x 18 стп і коштував \$600. Відтепер зачали доїжджати на цю колонію священники. Найдовше доїздив о. Н. Крижановський, відак о. В. Ладика, о. Ю. Жидан, о. С. Дидик, о. Н. Саварин, о. А. Химій.— всі Чина св. Василія Вел. 1922 року будинок побільшено, на середині дали малу баню і помаловали. Знадвору малював Петро Липинський з Едмонтону, а з середини П. Матіяш. Церква невеличка, але досить гарна. В церкві є всі річі. Цвинтар гарно упорядкований. Дзвін є.

Дійсних членів, що сповняють свої обовязки, є 23. Богослуження відбувається раз в місяць. Року 1933 зачали доїжджати на цю околицю о. Н. Саварин. Його мила владча і прихильність були причиною, що зараз через дорогу куплено два акри землі й побудовано Парафіяльній Дім імени о. Маркіана Шашкевича.

В новім Домі зачався зараз великий рух. Зачали вчити хор і давати концерти та представлення. Першим диригентом був Іван Стадник. Він також дякував, а літом через два місяці провадив Рідну Школу. По скінченні школи були іспити, на котрих були всі родичі та о. Н. Саварин. 1935 року обняв ту посаду Петро Петрушинський. Він вивчив одного дяка, Петра Шліхту, що тепер дякує

МІСЯНА СТАНИЦЯ В ЛЕЙК БЕЛВЮ, АЛТА.

1935 року о. А. Винник ЧСВВ зачав заїжджати до Лейк Белвю, до хати І. Бережанського. Часом до Томи Палія або В. Гіля. Нарід почав горнути-ся до релігійного життя. 1938 року п. Бережанський подарував на церкву 2 акри землі.

В році 1940 ходили на катехизацію 54 дітви.

МІСЯНА СТАНИЦЯ СВ. ІВАНА БОГОСЛОВА В ЛЕЙК ДЖЕНІВА, АЛТА.

Кольонія ця лежить десять миль на північ від містечка Менвілду. Всі родини, що замешкують околицю Лейк Дженіви це переважно галичани, як П. Надюк, К. Дзюбатий, В. Стойко, П. Шалаган, Я. Кароль, Г. Коріло, Б. Ясинський, І. Симінюк, В. Палія, С. Гринів, А. Стратій, Т. Стороженко, Н. Гурас, С. Заборовський, С. і П. Поляківські, І. Пилія і М. Гулінівські та другі. Всіх родин є тут коло 30.

Перше богослуження в цій околиці відправив о. А. Винник, у школі "Блумінгтон" 1937 року.

1940 року закуплено землю, що обіймає три акри, на цвинтар та під будову церкви.

Тепер робляться приготування до будови нової церкви.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ЛЕМОНТІ, АЛТА.

У цій містечку мешкає около 9 українських родин. Церкви ще тут нема, але вже робляться старання, щоб її збудувати. Українці з цього містечка звичайно йдуть на богослуження до поблизких кольоній, як Чипмену, Стару або на Ска-ро.

В 1937 році о. М. Сянчук, ЧСВВ мав богослуження в хаті Я. Летавського. Опіся о. М. Когут ЧСВВ. також кілька разів мав богослуження в хаті Пилипа Павлюка.

1940 року на саме Різдво була відправа з Всечесним і Службою Божою в домі П. Павлюка. По Службі Божій о. М. Когут мав збори в справі заведення нової парохії у цій містечку. Вибрано заряд, і склад якого вийшли о. Парох, як голова, пан Василь Озібіко місто-голова, П. Павлюк, як псар і Дмитро Горпинюк, як скарбник. По ріжних дискусіях рішено чимскорше старатися купити в місті площу під будову церкви. Вже по кількох планках куплено три акри землі, що межують зо школою. За землю заплачено \$100. Однак ізза ріжних перешкод трансфер цієї землі дістав до-держі 16 червня 1941 року.

Перший празник відбувся 7-го липня, 1940 р. Тожественну Службу Богу, при великих числі на-роду, що прибув з доколичних парохій, відпра-вив о. М. Когут ЧСВВ., в містовій галі. По бо-гослуженні відбувся гарний пікнік коло купленої площі, недалеко школи.

Від листопада 1941 року обслугує цю парохію о. Хр. Кондратюк ЧСВВ.

1941 р. в липні, парохіяни з Лемонту закупили школу на церкву за \$150. Перетягнули її на три-кропу площу в місті. Перетягнення коштувало \$95, а підмурівка камінням \$130.

Будинок довгий 32 x 22 стій. Крім цього є ганок 10 x 8 стій.

Готівку на закупні церкви призирили коля-дою, членською вкладкою та іншими підприєм-ствами.

Більші жертви зложили слідуочі члени: С. Шуевич \$50; Д. Горпинюк \$35; В. Данчук \$25; В. Озібіко \$25; М. Шевчук \$25. А інші члени причинилися також своїми жертвами або роботою.

Найбільше причинилися в організуванні па-рохії крім вище згаданих ще П. Павлюк, М. Карпа, М. Шевчук.

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА МАТЕРИ БОЖОЇ В ЛІШОР, АЛТА.

Церква збудована на полуд. схід. квор. С. 12, Т. 58, р. 20, на заклад від 4-го меридіана. Плошта Лі-шор, Алта. і площа церковна є рівна і очищена, має чотири акри. Від залізничі і міста Воскатено, Алта. 9 миль віддалена, від Лемонту 21 миль. Дороги є доступні і церква досить в осередку.

Церква заінкорпорована на єпископський чар-тер в 1926 році за урядовання П. Сеннішина, Д. Ко-тиляка і П. Деревлянка.

Членів є 18. У школах вчать наші учительки.

Церква Різдва М. Б. і дзвіниця в Лішор, Алта.

Шкільної дітвори в школах буде около 80.

Брацтва у парохії є: Брацтво Українців Като-ликів—має 30 членів разом зо старшою молоддю; Марійська Дружина старших хлопців і дівчат, так само має около 30 осіб.

Першими основниками були покійні С. Сени-шин, що подарував 4 акри землі під будову церк-ви, І. Галас, П. і О. Сенишин, А. Турко, Т. Попик і П. Деревлянка, Д. Котиляк і П. Мальований, П. Козьяк і інші. Всі ті з іншими годилися разом і помагали собі взаїмно без жалних роздорів і сва-рок. Всі вони тепер добрі і щирі парохіяни.

Парафія була заснована ще 1914 року але ізза недостатку гроша, до будови зараз не прийшло. З початку отці Василіанин правили набоженства у хаті І. Галаса. В тім часі однак старалися про ма-теріял. Року 1916 впр. о. Н. Крижановський по-святив цвинтар і площу церковну, а 1918 взялися до будови церкви. Вквортці бо вже на 21-го ве-ресня, на Різдво Преч. Діви Марії, в день Храму відправлено Службу Богу. Але цілком викінчена з середини і з надвору була аж 1928. Коштувало

Хор в Лішер, Ата., з нагоди Арх. Візитації 12 червня 1932. В середині Іх Пресош-щенство і єв. ЧСБВ.: П. Гевко, Ю. Жада, Н. Горечка.

те все около \$4,000. Вона ще досить нова виглядає, збудована у формі хреста з дерева, має одну велику баню на середині. Малован її Петро Липинський. Має три гарні престоли, лавки для старших по двох боках. Всі церковні річі є, які майже самі парохіяни офірували.

Від самого початку до тепер обслуговували церкву оо. Василяни. Першим священником був впр. о. Н. Крижановський, а відтак о. В. Ладики, описав о. С. Дидик, о. Н. Горечко, о. Т. Добко, о. М. Сичук, о. П. Гевко, о. Т. Палінкаш, о. Н. Когут. Всі вони багато причинилися для церкви. У нашій парохії від кількох літ дякує п. Теодор Полик безплатно. Свід згадати, що тепер є кілька молодих дяків, що вчилися в Мондері через дві зими і заповідають гарну будучність. Перша візитація церкви була ще 24-го мая 1925 за Пресош. Н. Буджи. Другий раз відвідини і посвячення церкви було за Пресош. Василя Ладики в неділю по Вознесінню 1932 р. Дзвіниця кам'яна недалеко церкви має один дзвін.

Цвинтар заїнкорпорований так як церква, від церкви около 50 кроків. Доступ вигідний і в порядку. Посвятив його впр. о. Н. Крижановський 1916 року. Ті самі основники придбали, що й церкву.

МІСІЙНА СТАНЦІЯ У ЛЬОЙДМІНСТЕР, АЛТА.

Українських родин у місті Льюйдмінстер буд коло 5, а на провінції є коло 6 родин. Відправ богослужень відбуваються тут у місцевому костелі чотири рази на рік.

Зачав тут доїздити о. А. Винник, ЧСБВ., а тепер доїздить сюди о. М. Пасічник ЧСБВ.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ У МИРНАМ, АЛТА.

Церква побудована на північно захід, квод С 1, Т. 54, Р. 9. Є 4 акри землі. Площа висока, дорога для вірних доступна. Церква стоїть майже в середині околиці, а до найближчого містечка Мирнам около півтора мил. Тепер виглядає, що буболи вигідніше, щоб церква була в місті, одній тоді, як церкву будували, містечка Мирнам ще не було.

В теперішніх часах є около 35 дійсних членів, що сповіняють свої обовязки. До рідної школи цього року учащали около 108 дітей. По всіх школах в околиці маємо українських учителів.

З нагоди посвячення дзвіниці в Лішер, Ата., 21 вересня 1930. Члени парохії і гості.

Для церкви є засноване свічкове брацтво мужчин і жінок, що старяться про окрасу церкви, всіх членів є 40.

Також є засноване Апостолство Молитви. Всіх членів тепер около 100. При церкві є також товариство молоді, що часто дає концерти і провадить хоральний спів не тільки у своїй парохії, але часто виступає своїм хором по других парохіях.

При заснованні церкви вписалося 126 родин. Многі з тих піонірів вже помирали.

Церква почалась будувати в 1917 році, а в 1919 році вже була викінчена. Будував її Ярема Янішевський у виді хреста, з одною великою банею і дво-

лиці є більше цвинтарів. З тих лише цвинтар св. Івана Хрестителя (коло Пайшки) посвячений, а мали його посвятити о. І. Тимочко ЧСВВ 1909 року. В містечку Мирнамі є Український Народний Дім, що много помагає церковним справам. Там відбуваються всякі сходини старших і молоді.

Світські апостоли з Мирнаму

Хоч в парохії Мирнам майже всі родини, що тримаються св. віри, є щирі й дбайливі родини, то все таки є декотрі родини, що годяться про них сказати дещо, хоч коротко на сторінках цих літописів. Одною з цих родин є родина Теодора й Єви Лесиків.

Від самих починів парохії аж по теперішній час, дім Лесиків був і є отворений на всяку парохіяльну, чи місіюну обслугу. Не було здається священика, що доїжджав би в околицю Мирнам і не назвав там щирого прийняття. Чи Лесики сподівалися приїзду священика чи ні, чи це був день чи північ, чи це було в літі, чи в зимі, всегда, як тільки почув Лесик, що є священик, сейчас виходив йому назустріч, та з щирим привітом впроваджував гостинно в свій родинний дім. Нераз священик від змнма зубів не міг стиснути, а тут він розігрівся. Нераз голодний був, а тут все було щось готове перекусити. Нераз в тім домі місіонер перебув і кілька днів пригтовляючись до дальшої подорожі. Жадному священикові не відмовив услуги, як треба було його перевезти на другу кольонію, чи до залізничі. Нераз в тяжких матеріяльних положенні парохії, то й цілий рік і довше перетримував священика, а за услугу не взяв ані пів сотика, а коли заряд хотів хоч трохи винагородити, то він сказав: "Нехай той дар дає на церковні потреби." Та й при церкві все Лесики, як не одно то друге а на услужі, чи то в крилосі, чи в захристі; коли треба поміч церковним братьям чи сестрицям при робленні порядків в домі Божім. Коли тільки є якась збірка в церкві чи на якусь добру ціль, то все Лесики дають щедро свої датки та й других заохочують до жертвостивости. Неодного чоловіка Лесик стримав від відступства від віри й неодин йому нині вдячний за це. Відступив хіба той, що був впертий, злобного лихого серця.

Від молодих літ любувалися Лесики в читанні добрих книжок та часописів. І тепер хоч обоє постарілися, однак майже всі наші канадійсько-українські католицькі газети в них знаходяться.

Коби то у кожній нашій українській місцевості в Канаді знаходилися цього рода родини, то не було би страху, що віра буде впадати в серця людей, бо самі світські люди її підтрималиб.

ЦЕРКВА СВ. СПАСА НА МОСКАЛІКАХ, АЛТА.

Люди звичайно кажуть "церква на Москалюку," або "на Москалках." Назва взялася звідси, що на тому місці, де тепер стоїть церква, мешкав передтим Григорій Москалик. Він родився в селі Волчківці, пов. Снятин. До Канади приїхав 1899 року. Тепер мешкає на Мирнам, Алта.

Місце: Сім миль на півн. схід від Мондеру, С. 36, Т. 53, Р. 16 захід 4 мердіян.

Церковного поля є 40 акрів. Площа напів горбовата, очыщена, крім маленького ліска. Дороги

Церква Успення Матері Божої в Мирнам, Алта.

на малюнки на середині. Дім сам мав коштувати \$7,000. ддім деревляний. 1926 року П. Липинський з Едмонтону помаловав церкву знадвору і з середині. Малювання коштувало поверх \$1,500. В церкві є три престолы, дві великі статуї: Матері Божої і Серця Христового, також гарні образи на стінах, сам кивот коштує \$300. В церкві є всі конечні річи. Коло церкви є дзвіниця і дзвін.

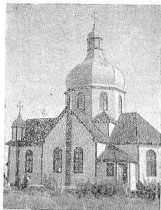
Першим місіонерем, що заїхав на цю околицю, був отець Іван Тимочко ЧСВВ. Перше богослуження правилось у Федя Пайшки (2-го марта 1909 р.) Відтак 1910 року почали доїжджати покійний о. Н. Крижановський ЧСВВ. В 1911 році місіоний дім переніс до Федя Хмільра, де було більше місця. Нераз, як оноїдають старші люди, нарід сходився на богослуження іще а вечера; щоби рано можна було приступити до св. сповіді. В пізніших літах доїжджали о. М. Гура, о. В. Ладика, о. Кс. Роздольський, о. Рі. Тимочко, о. П. Боднар, о. С. Дякович, о. Ю. Жидан, о. Д. Попович, о. В. Камєнський, о. Т. Добко, о. Рі. Сеньків і о. А. Винник.

Найбільший спомин по собі лишили о. Н. Крижановський, вони були цілий час в цих околицях, часто заступали отців парохів. Вони були цілим організатором цих околиць. Нераз вони давали перестороги і поради в часах наївадів сектантських проповідників. На Мирнам були дві архієрейські візитації: Преосвященний Н. Бука відвідав в 1919 році, а Преосвященний Василій Ладика в 1935 р.

Мирнамська церква мала також 3 місці. 1928 р. давав о. А. Филіпп, 1933 о. С. Дякович і 1935 о. А. Трух ЧСВВ. Богослуження мають раз на місяць. Священик доїжджає з Мондеру. Цвинтар знаходиться на церковній площі. В Мирнамській око-

до церкви доступні. Церква стоїть менше більше посередній оселі. Землю дав уряд.

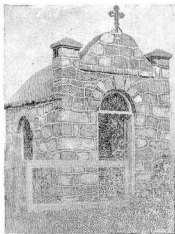
Членство: Дійсних членів, що сповняють свої християнські обов'язки є 35, а інших членів буде ще а 25, разом 60. Дітей є около 100. В межах паро-

Церква Преображення Г.Н.І.Х. в Москалівках, Автн.

хії є біля 1,000 осіб. З того католиків є до 200, а інші свистуни, збольшевичені люди, що нічого не тримаються.

В парохії є 4 державні школи: Броди, Станіслав, Січ і Коломия.

Прдорозка напосої нелю Петра Сірацького в оселці Мондеру, Автн.

При церкві є тільки Жіноче Товариство, що має 25 членкинь.

Освоинками парохії є отсі особи: Іван Зварич а Тулови, пов. Снятин. До Канади приїхав 1900 року. Жив і помер греко-католиком і тепер спо-

чиває на місцевім цвинтарі біля церкви св. Спаса на Москаліку. А. Заозірний з Біліців, пов. Броди. Приїхав до Канади 1900 року. Помер католиком. Хміляр з Біліців, пов. Броди. Приїхав до Канади 1899 року. Петро Сірацький з Біліців, пов. Броди. Приїхав до Канади 1900 р.

Вельми заслужений чоловік, дуже добрий католик і жертволюбивий для церкви. Много копотався при будові церкви, є її довголітнім урядником і великим помічником у праці священства. Справив 1500 фунтовий дзвін, що коштував \$950, якого посвячення відбулось 18. 6. 1939 року і поставив на своїй фермі каміную каплицю на пам'ятку прибуття української імміграції до Канади. Його ціла родина є добрими католиками. Олекса Лесюк з повіту Броди. Приїхав до Канади 1899 року. Семен Гулевич і Йосиф Тимчишин.

В цю сторону перший українець, що приїхав з Галичини, був Йосиф Тимчишин. Приїхав до Канади 1899 р. з Біліців, пов. Броди. Відтак прибували в цю околицю шораз то нові поселенці, що походили з повітів брідського й сятинського.

Щодо релігії, то всі були одноі віри: греко-

Петро Сірацький

католики, зо дві-три родині римо-католики. В початках наших священників не було. Духовну послугу давав людям французький священник, а опісля польський о. Ольшевський. Перший греко-католицький священник, що приїхав правити богослуження в околицю Москаліка був о. Іван Заклинський, що перебував на Стар і звідси їздив по кольоніях. Першу Саужбу Богу відправив о. Заклинський в хаті Івана Зварича, а опісля звичайно правив у І. Зварича, Петра Сірацького, Олекси Лесюка, бо в них були просторі хати. Там люди сповідались, вінчались і хрестили дітя. Свогого цвинтару не мали й ховали аж до Гіллйард, коло Сенюка. По о. Заклинському духовну обслугу переняли оо. Василіни. Першим був о. Пятронід Фіяс. Він узев надіа на Бівер Лейку й звідтам обслугував людей через три роки. Парохіини возили отця биками й кіньми, а часом отець мусів йти далеку дорогою пішки. Бідували з людьми.

Найбільше давався відчувати брак Божого Дому. Відправа по хатах мала свої великі невогди. Ось і тому рішили вибудувати малу каплицю. Передше згадані основокники зібрались у хаті Петра

Сірацького на нараду. Членів, що з початку хотіли церкви, було 80. Тоді всі хотіли будови. Не хотів тільки один зі Старого Краю, що був з роду поляк. Приїхав відразу схизматиком. По нараді пішла робота. Зводили основи кругляки й вбудовували каландю 36 x 20 стін в 1904 році, за пок. о. Філая. Будівництвом був Юсиф Тимчишин, помагали П. Сірацький, Олександра Лесюк. В цій каплиці відбувалось богослужіння довгими роками. Каплиця згоріла мабуть з вини робітників, що будували нову церкву в 1924 році. В пожарі переторіли й два дзвони.

В 1903 році поїзвився в Канаді Серафим, що представляв себе православним митрополитом. Хто вмів читати друковане, чего за 50 або й 25 доларів поставляв у попи. Люди говорили: висвітав або викривив попа. Таких викривленців було багато по різних околицях. З околиць Москалика "висвітав" він на попа також якогось одного. Його опісля забив, не знати хто, в Гудвін, Саск. Тіло перевезли без ноги й поховали на Москалику, на серафимському цвинтарі. Люди горючись знаву до серафимщини дуже, бо думали, що це та сама віра й церква, що в Старому Краю. Однак пізніше люди пізнали, що воно не так і стали її покидати. Серафимців викривленців тільки потім на службу присвятеїній і ширили між українським населом позор. Чимало в їх роботі помагав часопис "Рарок," що його розсилали між людей за гроші і задаром. Якійсь час протестантські виданням правили так, як греко-католики, а візтатк почали викидати образи, кадило ітд. й привичаввати людей до протестантизму. Коли не люди побачили, то багато вернуло до греко-католицької Церкви за о. А. Філайового ЧСВВ, а інші пішли за намовою присвятеїній і поставили на свиступініччю. Вони перше правили по хатах, а в 1926 році побудували свою деревляну церкву на фармі Митваї Чернявського. Була церква кошувала до 7 тисяч. Доїздає до них свиступініччю духовник з Вегельна. Там коло церкви мають відступивників своїм цвинтар. Нарід живе роззілений і голі його обєзвати. Пни спрочуха трапляються випадки, коло католики поставють на свиступініччю, а свиступініччю поставють на католицтво. Дуже тожко оповіати неможливо шибоби. Тут подаємо дещо з оповіань Григорія Москалика.

Разом з Гр. Москаликом приїхав до Канади 1899 р. ще його країн. Син цього країна став серафимським попом. Серафим висвітав його за \$50. Він правив у свого батька хаті Службу Божу з газети, а батько проповідав зі стільця. Як нарід з цього сміявся, то старий дуже злостився.

Гр. Москалик мав много спорів за релігію зі своїм країном. Нераз по цілах ночах сперегачив, бо цей країн хотів його дуже перетягнути на нову віру. Та Москалик йому не дався. Найбільше цього країна боліло це, що Москалик знав його з Старого Краю і це йому витиав. Цей країн був з роду поляк і був у Старім Краю фінансом. Раз з хоршими так дстав по голові, що ціде жити потім носив знак. Ще в краю став москвофілом і викрикував на Греко-Католицьку Церкву. Він зі своїм сином попом найбільше збунтували людей в парохії. За о. Філая москвофіли не хотіли ще вертати до Католицької Церкви, а пізніше вже встали за о. Філайова, коли протестанти Бачинський, Болдуч ітд. стали викидати з церкви ризи, свічки, образи, кадило ітд. Від віри най-

більше відступили сянтинці, бо з їх околиць походив цей збаламучений країн.

Теперішня церква св. Спаса збудована 1924 р. з дерева на цементовій підмурівці. Церква має 60 x 46 стін. Будована навхрест з одною великою банею по середині й двома маленькими на передніх вєжках. Головним будівничим був англєць Ч. Гордон, власник будівельного складу у Вегельна. Коштує \$8,800 доларів. Було рішено, що кожний член має дати від фарми \$40. Люди давали гроші радо, а дехто давав і понадто. Найбільше жертували Іван Малирський з Волчковець, бо дав понад сто доларів. Перший раз відправу в новій церкві в свято Преображення Господнього мав о. Н. Крижановський ЧСВВ. Посвятив її Преосв. Никита Будка в 1926 році. Преосв. Ладика мав канонічне посіщення церкви в 1929 р.

Церкву помовалив з середині й зовні М. Лисакоський 1935 р. Деревляну дзвіницю вбудовано 1938 р. Є два великі дзвони: Один "Петро" 1,500 фунтовий, що коштував \$950, купив П. Сірацький, а другий купили Іван і Франка Морозюк за \$750. Оба дзвони спроваджено з Америки. Посвятив їх о. Марко Романович ЧСВВ в 1939 р.

30. 7. 1939 року куплено за \$91 гарну Хрестину Дорогу, що її канонічно заложив о. М. Романович ЧСВВ.

Церква в середині має три престולי й всі ричі потрібні до відправ. Має також лавки й малу бібліотеку. Парохію обслуговують оо. Василіянці з Мондєру. Відправу мають раз у місяці. Дікує брат з Мондєру.

Храмовий празник в парохії є на Преображення Господє. В парохії дошче душпастирєввали о. П. Філяс, о. А. Філайів, о. Н. Крижановський. Від 1933 року аж досі парохію обслуговує о. М. Романович ЧСВВ. Найбільше згадують о. Філая, бо він був першим священником, найбільше бідив, стримав людей від схизми й дав початок до організації парохії.

На вакаціях Сестри ведуть коло церкви катехизацію й Рідну Школу.

Цвинтар заїнкорпорований так як і церква. Лежить зараз коло церкви. Є обсаджений, огорожений й тримається в порядку. Посвятили його о. Філяс у 1903 році.

З парохії виийшло двоох священників-вєстїян о. Діонїзій і Лаврентій Джигалики й кількох учителів.

ЦЕРКВА ВСІХ СВЯТИХ У МОРКЕМБ, АЛТА.

Площа рівна, очищена. Землі є один акер. Від залізниць около 3 бльоки. Дороги доступні. Церква побудована з боку осєли.

Дїйсних членів є 14. Дїгий католиків є 57. При церкві є Жіноче Брацтво. Всіх членів 14.

Основники: П. Хмїляр, С. Миськів, Д. Ковальчук, Ф. Хмїляр, Д. Никифорук, С. Демків, І. Демків, І. Хмїляр, Ф. Людвик, Н. Гринів, С. Сацьків, Н. Сацьків, І. Якимець, І. Кривак, І. Трач, М. Ковальчук.

Всіх основників було 17. Всі живють. о. А. Винник ЧСВВ мав першу відправу 21 листопада 1935 року в хаті Івана Демкового. Сейчас по відправі скакивав отець Винник всіх на мїтїнг до склепу Івана Демкового. Представив конєчність

церкви і сейчас вписалося 20 членів і вибрано заряд, в склад якого увійшли ось ці особи: Філіп Хмільяр, предсідатель; Іван Бігус і Стефан Миськів, касієр, і секретар, на чім уряді позистав донині. По цім члені зложили гроші на закупно землі. Опісля відіграли кілька представлень, а прихід весь віддали на будову церкви. В часі Різдваиных Свят пішли колядувати і ці гроші також віддали на будову. Року 1936 в осєні розпочали будову. При будові всі дуже радо помагали, тому в жовтні церквця була вже майже на окінченій, але якась злобна рука підняла церковцю 26 жовтня 1936 року. Відтак Павло Хмільяр, 67 літний старець рившися піти на колекту, щоби зібрати хоч троха гроша й знова братися до будови церкви. Першого листопада 1936 року вибрався на колекту. В 40 днів зробив старець околo 700 миль пішки. Приніс \$225. З цієї суми дали \$75 ще за матеріял, що згорів. Страта була \$300. А за решту гроша почали знова будову нової церквці. Ніхто не перешкадав в будові. Пращовали безплатно.

Церква св. Духа в Моржубі, Алта.

Будував М. Кавич і О. Гавірко. Будова коштувала \$700. Церкву побудовано, але без бані.

В році 1939 о. М. Пасічник ЧСВВ піддав гадку, щоби добудувати баню і так зробили.

Церква мурована. Викінчена, а в середині вбиті дошками. Престіл є один. Церковні річі є вже майже всі. Церква знадвору виглядає як галі.

Від 1935 року обслуговуван о. А. Винник ЧСВВ. Нині обслугує о. М. Пасічник ЧСВВ. За старанням о. А. Винника ЧСВВ побудовано церкву року 1936. А за старанням о. М. Пасічника ЧСВВ побудовано баню 1939 року. Крім цього тепер закуплено матеріял і прибудували дві захристії 1940 року.

о. А. Винника ЧСВВ згадують люди з глибокою пошаною.

Церкву посвятив о. А. Винник ЧСВВ в асисті о. С. Шевчука ЧСВВ на празник Всіх Святих 1937 р.

До будови церкви найбільше причинилися ось ці одиниці: П. Хмільяр, С. Миськів, Д. Ковальчук і ці три одиниці тепер також найбільше працюють. Їх поміч фінансова все є щєдра й перша.

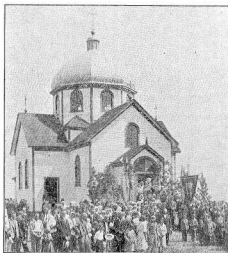
ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.І.Х. В НОВИМ КИЇВІ, АЛТА.

Квортєр півн. зах. С. 22, Т. 53, Р. 13, почта Новий Київ, Алта. Площа горболата, очищена, землі є 10 акрів. Від залізничі 10 миль на подудіє до Сієнарської і 10 миль на північ до Сієнарської,

до міста Лєвой, 10 миль і до міста Ту Гилс. Дороги доступні й дуже добрі. Церква посередні осєлі.

Церква заінокорпорована на Епископський Чартер 1918 року за епископа Іх Ексс. Н. Будки. Заінокорпоровану церкву Тимко Яремко, С. Бусько і С. Цвігун року 1918.

Членів дійсних, що сповняють свої християнські обовязки є 30 з родинами. Школи є ось такі: (1) Кра і Школа: дітій 45. Учителєво Іван Чер-

Церква Вознесєннє Г.Н.І.Х. в Новім Київі, Алта. Архирєйська Візитація в р. 1932.

вєцький і його жена Марія. (2) Новий Київ Школа: тут учителєво панна Марія Щур, дуже добра учителька. Дітій до школи учашає 35. Всі діти греко-католики. (3) Воля Школа: дітій 35. Учителєво Іванько Самоїл. Діти не всі католики. (4) Школа Запорожє: дітій є 35. Учителєво панна Філька Солдан.

Гри церкви є Брацтво Українців Католиків Канади. Членів 47.

Імена основників церкви:

Н. Якимець, С. Бусько, В. Стеблик, С. Цвігун, В. Фидина, Д. Марчак, Д. Самоїл, Г. Цимбалюк, І. Гринів, Г. Мельник, К. Дук, О. Журавель, І. Цимбалюк, С. Гринів, С. Кляк, Т. Семенюк, Г. Бусько,

Управленє автo на подїєро Н. Яхца в Новім Київі, Алта., где на Провєщєннєво, щоби завєсти до церкви (р. 1932). Нале автo в. Н. Стеблик, С. Бусько, Н. Яхимець, Мих. Самоїл і другі.

А. Дерлейко, М. Кіанк, Т. Яремко, А. Дук, В. Фарион, М. Крисак.

Михайло Самоїл був церковним секретарем від 1918 року аж до смерті 1940 року.

Церква побудована 1918 року. Будувач Г. Осещкий. Коштувала \$5,500.

Нова церква побудована в формі хреста, має

Пл. о. Х. Вайдратс, ЧСВВ.

одну баню, дерев'яна, має три престоли. В середині викинена й помальована. Малював Петро Лішинський. Малювання коштувало \$2,000 в середині й знадвору. Також є лавки на половину церкви. Малювання була 1919 року.

Священники, що обслуговували цю парохію, були наступні:

о. П. Філяк ЧСВВ. Він також посвятив перший цвинтар, який займав 4 акри. Отці ЧСВВ: А. Филіпів від року 1905 до 1907, Н. Крижановський — за него побудовано нову церкву. М. Гура, І. Тимочко, С. Дякович, П. Тимочко, Д. Попович, П. Гевко, В. Бараник, І. Ричкун, М. Сянчук, І. Лесюк, М. Пасічник.

Найбільше та з глибокою пошаною згадують о. С. Дяковича і о. Н. Крижановського.

При будові нової церкви не було противників і ніхто не перешкодив.

Візитация церкви була 9-го червня 1932 і 22 травня 1941 р. Візитували Іх Ексц. Преосв. Кир Ва-

сильй Вол. Ладика ЧСВВ. Церкву посвятив Преосв. Кир Н. Будка 16-го травня 1920.

Є дзвіниця і дзвни.

Церковний Дім

Український народний дім імені Івана Франка. Оснували члени парохії, особливо В. Стеблик і С. Бусько року 1929. Дім віддалений від церкви около 200 кроків. Викінчений і нема жалного дову. Величина дому: 60 x 24 стіп. Є сцена, куртина, сценерія і гардероба. Також є велика й цінна бібліотека. В бібліотеці знаходиться книжок на вартість поперх 200 доларів. Приходи дому йдуть на добро церкви, як вимагає потреба. В році 1939 було 4 представлень, 2 концерти. Викладів було 8, що їх виголосив о. М. Пасічник ЧСВВ. Приняли було 2 на ціль БУК-а. Виклади вказують на добрі сторони слухачів, що є свідомі католики, шанують своїх священників, з найбільшим ушануванням висловлюються про свого єпископа. Дуже легко приходиться переводити збірки на вські добродійні цілі. Ці люди вмійють постояти за свою релігію і ніколи згідно не виражаються ні про віру, ні церкву. Церква й священник мають контролю над фінансами і над працею Народного Дому. При Домі є гарний Аматорський Кружок.

Народний Дім умеблював одну кімнату в Мандревській Лічниці за \$150. Також часто посилали поміч до Старого Краю.

Цвинтар

Цвинтар віддалений від церкви коло 100 кроків. Доступ дуже вигідний. На цвинтар є призначено 3 акри. Все в найгарнішій порядку. Є огорожа й хрести.

Цвинтар придбали парохіяни.

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В НОРДЕРН ВЕЛЛІ, АЛТА.

Дім церковний побудований на пол. схід ½, С. 4, Т. 56, Р. 6. Площа має 10 акрів.

Парохія почала засновуватися ще 1910 р. Перше богослуження відправили пок. о. Н. Крижановський ЧСВВ у хаті М. Стецька 7 лютого 1911 р. Відтак люди вибрали місце під церкву. В 1912 р. побудовано церкву з берен. В 1913 р. вже почалося богослуження правити в церкві.

Околиця заселена по більшій часті українцями-галичанами. Всіх є поперх сто родин.

При церкві є дзвіниця і дзвни. Стоїть ще також стара церква.

Що року при церкві відбувається Рідна Школа і катехизация дітей підчас вакацій. Цього року брали участь 108 дітей.

Кілька бандерів супроводжували Провіщення до церкви в Норті Квілі, Алта.

До цієї околиці доїжджали і доїжджають священники з Мондєру. (Звичайно той самий священник, що на Мирнам та Дервент).

Іх Пресв. Кир Василій Ладика відвідав церкву 15 липня 1934 р.

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ В ПЛЕЙН ЛЕЙК, АЛТА.

Квотер півн. схід. С. 16, Т. 53, Р. 12. Почта Плейн Лейк, Алта. Пасица горбоата, очинена від ліса, 10 акрів землі. Від залізничї сіанарської 16 миль, а від сіанарської 12 миль. До міста Левої 16 миль, а до міста Ту Гилє 12 миль. Дороги доступні. Церква в осередку оселі.

Церква Пресв. Троиці в Плейн Лейк, Алта.

Дійсних членів, що сповняють свої християнські обовязки, тепер є 65.

• Дітей є 150. "Плейн Лейк" школа— в цій школі є 39 дітей. "Тамбург" школа— дітей тут 32. "Запороже" школа — туу учить Філька Солдан. Позашкільної молоді є 98. При церкві є одно брацтво: Апостольство Молитви Найсвятішого Серця Христового. Членів є 107.

Всіх основників було 66.

Від р. 1905 о. А. Филипів ЧСВВ мав богослуження в хаті Івана Григана майже продовж трьох років. Відтак часто в хаті Івана Предика правилися Сл. Божа і ту довгі роки перебували священники. Відтак 1910 побудовано маленьку церковцю

з бервен. Будував її Василь Глушак.

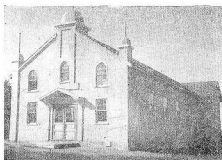
В р. 1926 і 1927 побудували нову церкву. Будував Григорій Осецкий. Будова коштувала \$10,000. Глобальше причинилися до будови нової церкви ці особи: В. Горин, Н. Гумєнок, П. Прєдик, В. Юсак, М. Рогальський, І. Варава, М. Томіє, І. Грищан, І. Гайдук, В. Залєчук. Старої церкви вже нема; розібрали 1935 року. Нова церква знавору виглядає в формі хреста. Має три бані. Церква деревляна. В середині викінчена і гарно помальована. Малював П. Липинський. Мальована 1937 року й мальованця коштувало \$2,000. Престоїв є три. Лавки майже до половини церкви. Є всі церковні річи й дуже цінні.

Священники, що обслуговували цю парафію були слїдуючі Отці ЧСВВ: о. А. Филипів, о. Н. Крижановський, о. В. Ладика, о. С. Дикович, о. П. Тимочко, о. Д. Попович, о. П. Гєвко, о. І. Ричкун, о. М. Сіянчук, о. В. Баранік, о. М. Вієнцентайло, о. М. Пасічник.

Найбільше люблені є о. Н. Крижановський, о. С. Дикович, Іх Експелєнція Ладика і о. М. Сіянчук.

За о. Н. Крижановського була побудована стара церква. А опісля за старанням П. Тимочка побудовано нову церкву.

Візанція церкви була 1932 року й цього року була посвячена церкві. Акту посвячення довірив Євмєстїєй Ладика ЧСВВ на празник Пресвятої Троиці.

Укр. Кате. Парохіальний Дім в Плейн Лейк, Алта.

Стара церква була збудована року 1913. Коштувала \$300.

Є дзвіниця і дзвін, а коштував \$900.

Церковний Дім

Церковний Дім називається; Український Ка-

Парохіони в Плейн Лейк, Алта. з о. М. Пасічником, ЧСВВ.

толицький Парохіяльний Дім імені Тараса Шевченка у Плейн Лейк, Алта.

Дім заїнкорпорований на той сам чартер, що й церква.

З будовою церковного дому були дуже великі труднощі. Бо самі парохіяни були противниками. Через їх колотнечу дійшло до цього, що більшовики скористали з незгоди між католиками і побудували велику галю, може яких 300 стій від нашої церкви. Це вони віджалували, бо тепер дуже ретиво працюють при Церковній Домі. Дім віддалений від церкви 300 кроків, ще не вікнчений.

Під Церковний Дім 4 серпня 1938 року посвятив угольний камінь о. Н. Крижановський ЧСВВ при співучасті о. А. Труха і о. М. Пасічника ЧСВВ.

Гардероба є. Цього року (1941) то є з початком липня п. Липинський будувалю малювати сцену, сценерію й куртину. Сама куртина згоджена за \$200. Бібліотека є, однак мала. Переважно беле-тристика; є пару й наукових книжок.

Представлен 1939 р. було 7. Концерт був один, що його приготював о. Пасічник ЧСВВ з нагоди Поніорського Дня. Викладав було 5. Виклади давав о. Пасічник ЧСВВ.

Священик має контролю над працею Дому. В Домі приміщується Аматорський Кругок.

Цвинтар

Цвинтар заїнкорпорований. Від церкви віддалений на 600 кроків. Простір один акер. Все в порядку; є огорожа й хрести. Цвинтар посвятив бл. п. о. Філас ЧСВВ 1904 р. Цвинтар придбали М. Томин, І. Предик і Я. Галушак.

МІСІЯНА СТАНІЦЯ У РЕНФУРЛІ, АЛТА.

Ренфурлі є на схід від Мондеру 34 милі. 1937 року почав доїжджати на цю колонію о. Сіничук. В місті є 15 українських родин, а кругом него 10 родин. Кілька разів до року доїжджають сюди оо. Василіяни з Мондеру. Українці з Ренфурлі задумують ставити церквою і вже зібрали на що цілє \$400.

ЦЕРКВА ЧЕСНОГО ХРЕСТА У СКАРО, АЛТА.

Церква збудована на полуднево схід, кварт. С. 1, Т. 57, Р. 20. Почта: Скаро, Алта. Площа, що має 20 акрів, є рівна. Більше як половина вищизена, зорана і засіяна травою. Від церкви на полудне є два містечка; перше Стар, віддалене окол 7 миль. Тут є залізниця СІР. Друге, Лемонт, віддалене 11 миль і тут є залізниця СІР. Дороги є добрі і досить вигідні в літі. Церква доволі посередній.

Дійсних членів 48. Дітий всіх є 131. У 4-ох школах вчать 3 українські учителі, 2 скащени і один поляк, тому що є рїжні люди коло нас.

При церкві гуртуються слїдуючі брацтва: 1) Брацтво церковне, мужське і жіночне; самі старші члени окол 41. (2) Апостольство Молитви і Брацтво Українців Католиків.

Основниками церкви були покійний І. Кут і Юрко Онушко. Помогали при будові покійний вже І. Фіголь і Р. Садовий. Найбільше треба завдячувати І. Кутюві, він багато натрудився, заким вистарявся о те церковне місце.

Ось короткий спогад І. Німчука, секретаря церковного:

Нелегко приходилося набути місце під будову церкви, тому що тих 40 акрів, що їх уряд дарував під будову церкви і на цвинтар, дісталися до рук російських православних, бо на початку то були всі разом. Однак немюгі знали, що між ними є люди зрадливі, котрі думали перейти на ро-

Церква Чесного Хреста і цвинцяз в Скаро, Алта.

сійське православіє, тай заплатили землю на свою користь і спровадили батюшку. Коли наші побачили ріжницю, а ще як прийшли на мітінг і батюшка закадав, щоби вирикалися своєї віри і Папи Римського, так зараз відскочили. Тоді зачала думати, якби то дістати кавалок з тої землі для себе. А треба знати, що уряд дав цілу фарму на потребу церкви. З того 40 акрів під будову церкви, а 120 акрів для священика, котрий там буде. Тут тоді виглядало, що всьо дістанеться до рук тамтих других. Тому то І. Кут і Ю. Онушко за намовою гуртка вдалися до уряду земельного до Едмонтона і стали домагатися для себе трохи тої дарованої землі. Уряд однак відправив їх з нічим, кажучи, що негоден нічого зробити, бо землю вже заплатили якийсь другий гурток. Однак наші не тратили надїї, бо почували, що й вони мають який такий привілей до тої землі. Отже зараз вдалися до адвоката і це помогло. Адвокат повів справу корисно для нас і за короткий час сказали в уряді, що і наші дістануть землю. Коли наші це почували немало врадувалися, тай зараз постановили посвятити цвинтар, щоби було де хоронити померших. А щоби не було за близько тамтих других, то думали, що ліпше зроблять, як заложати цвинтар на другім місці на тій самій фармі, що і зробили. Тоді був тут візроз о. І. Заканський і посвятив місце на цвинтар і там закопали хрест.

Зараз потім поїхали до Едмонтона, щоби заплатити за місце, що його посвятили. Та на превеликий жаль уряд земельний їм сказав, що негодні ділати фарму на ріжні кавалки, як хто хоче і де хоче. А щоби не було більше якихось клопотів та процесів, як було на Стар, то уряд вислав інспектора і цей змусив тамтих відступити половину землі, то є 20 акрів, для нас. Тоді І. Кут поїхав і заплатив за тих 20 акрів для греко-католиків. В тім часі вже були оо. Василіяни і о. Тимочко посвятив другий цвинтар, але цим разом вже близько наших сусідів у куті, бо вже були поховані деякі з наших, коли не було ще жадної ріжницї. Пізнійше, коли ми переїрмили нашу землю докладно, то показалося, що багато тіл є похованих на нашім

боці але не могли вже в тім нічого зарадити і так воно стоїть.

До будови церкви зараз не прийшло, бо в тім самім нашім гуртку знайшлися люди, що знова щось там їм бракувало і вони ще розділилися і побудували малу церкву три і чверть милі від цього місця, що ми маємо. На разі вони отримувалися греко-католиками і там доізджали так само оо. Василіани, але в тім часі вони повнілися свистути, вони перейшли туди і там є донині. А в нас до будови церкви не прийшло скорше аж в році

Григорій Козак, найстаріший вікарій в околиці Спаро-Лівер, Альберта. Приїхав до Канади 1909 р. й цілий час був промірником і жертвником українсько-католиків. Всі свої діти виховував впродовж освіти в нашій католицькій інституції—дві дівчат учительки, одна Законниці-Нерса, один син Братов-Професорам ЧБХІІ, а один Лікарем.

1911. Ми побудували дерев'яну церкву з дощок, котра ще донині стоїть. Будував її П. Янішевський. Коштувала \$1,400. Церква збудована у формі хреста і має на середині одну велику баню.

В середині викинічена і помальована звичайно. Малював її П. Пісоцький в 1917 р. Престолів є три; лавок є п'ять для мужчин, а сім для жешчин. Річи церковні є всі, а декотрі навіть дуже коштовні і гарні. Цього року (1941) Сестри з Мондери зробили фелон, що коштував \$125. О тім старалися Сестриці і пані Анна Німчук, вельми заслужена жінка.

Від самого початку церкву обслуговували і дотепер обслуговують оо. Василіани з Мондери. Найдуже, бо аж 9 років, доізджали до нас о. С. Дидик. Найбільше згадують о. Дидика, бо дійсно цей отець в нас найдовше був і немало зробив добра. Умів тримати візрієвий порядок, як у церкві так і поза церквою. Також трудився і все збирав і заохочував до збирання жертв на церковні і народні цілі.

Вже більше як два роки обслуговують нас о. Н. Когут ЧСВВ. А були в нас майже всі оо. Василіани. Їх імена слідуєчі:

о. Н. Крижановський, В. Ладика, С. Дидик, Гура, П. Боднар, Й. Тимочко, Н. Горечко, П. Гев-

ко, В. Каменецький, о. Ру ЧО, Т. Добко, М. Сіянчук, Т. Палінкаш.

Церкву посвятив Преосвященний Никита Будка 1917 р. 27 вересня. Другий раз на візитації був у нас Превос. Будка в справі колегії св. Йосифа в Фюрктоні 3 квітня 1921. Превос. Ладика був в нас на візитації 27-го вересня 1929 р.

Народний Дім, збудований на тій самій площі зараз коло церкви. Є також цвинтар і дзвіниця, і маємо один великий дзвін, що коштує поверх тисячу доларів. Готівки в банку маємо около тисячу доларів, а позичених на людях три сотні. Довгу жадного ані в церкві, ані в Народнім Домі не маємо. Народний Дім називається Дім Імени о. Маркіяна Шашкевича в Спаро Алта. Дім побудований на тій самій площі що церква і заїнкорпований так само як і церква. Не всі парафіяни є членами Народного Дому, тому що є багато таких, що сказали, що їм Дому непотрібно. Бо кажуть: "Та що я в Домі буду робити, гуляти негоден, а більше що? А ще до того зараз коло церкви галю будувати, а то хто таке видів? Якби так десь в інших місці то ще як буд, а так то неможливо." Але нас кількох сильно стояло при тім, щоби побудувати дім таки на церковній площі, бо боялися, щоби не сталося щось такого, як в інших місцях, де доми попронадали, або в процесі позаходили. Отсі люди взялися до будови: І. Німчук, Гр. Козяк і А. Головач. Далі на з'їзті, що відбувся в школі Свобода, дня 15-го лютого 1930 р. вибрано слідуєчий заряд до будови дому: Голова: Ів. Німчук, зас. голови Г. Козяк, секретар фінансовий Петро Скіцко; секретар рекордовий: Ів. Козяк, а контрольори: П. Мошанський, М. Скіцко і Іван Войтас. Тут треба дивуватися, що кілька нас одиниць взялися до так великого діла, майже без ніяких грошей в руках, хоч було вже трохи грошей, що їх наші діти в представленнях заробили, бо вже мали свій Амагаторський Кружок. Ті гроші наші декотрі можлиби сказати несовісні люди порозичали, так що і донині деяких ми не дістали.

Але ми на то не зважали і взялися щиро до праці. Побудували дім на 80 x 30 стій, гарно вишкучений, в середині і зандвору помальований. Маємо куртину, сценерію, дещо гардероби, бібліотеку з книжками з Мондери і другі уладження, як піч до ogrівання, велику кухню, шафи, лавки, електричне освітлення і те все заплачене, так що нема ані цента довгу. Заряд по часті є той самий, що і в церкві. Приходи ідуть по часті на добро церкви. Культурної праці не багато тепер ведеється, тому що старша молодь подуржиялася, а молодші вже якось не так щиро горнуться до свогого. Представлень було одно в 1939 році і одно в 1940 році. Також було кілька викладів тамтого року і сего, а давав їх впр. о. Когут. Була уладжена несподіванка для отця Когута. Тамтого року і цього року з великим успіхом відбувся окружний з'їзд БУК-а. Священники мають приступ до всього, так до церкви, як і до галі.

Товариство є той самої назви, що дім. Однак менше має тепер членів, як колись мало. Виглядає, що нашим людям навчуватися щонебудь дуже скоро, а передовсім де треба щось дати.

Цвинтар, так як вже було сказано, є на тій самій площі що і церква, недалеко від церкви, гарно обгороджений, доступ вигідний і хрести в порядку. Посвячений о. Тимочком 1907 року. В нас є також церковний хор. Першим основиником і диригентом хору був С. Мальований в р. 1928. Опи-

На знімку бачимо церкву св. Николая в Ст. Майкел. Так виглядає площа церковна біля цієї церкви в кінці 19 століття. Тепер по більшій частині наші фермери приїжджають автомаш., а не возами, як давніше.

в формі хреста. Побудував її Л. Чехніта 1926 р.; коштувала три тисячі й чотириста доларів. Церква має одну баню. В середині й знадвору помальована; малював П. Липинський. На мальованні найбільше подарував М. Вінцентайло. Мальовання відбулося 1930 р. Церква має для старших мужчин і женщин чотири лавки з одного й другого боку. Всі конечні церковні річи є. Посвячення відбулося 28 серпня 1931 року Преосв. В. Ладикою ЧСВВ. Року 1935 хтось поніс кивот, вкрав лушку й інші річи з церкви.

З парохії Пено (Стар) вийшли два священники Васильяни: о. М. Вінцентайло й о. В. Скублений, кілька учительок і одна монахиня, С. Теофанія.

По о. Заканському парохію обслуговували оо. Васильяни: о. Н. Крижановський, о. В. Ладика, о. Дидик, о. Тимочко, о. Жидан, о. Гура, о. Боднар, о. Каменецкий, о. Горечко, о. Добоко, о. Сівчук, о. Гевко, о. Палінкаш, а тепер о. М. Когут.

В Стар з початку дяками були п. Н. Шпачинський, Збура, Гр. Козяк, І. Косюр, В. Стіхар, Л. Нахвостяк, Тео. Гіль, Тео. Козяк, Тео. Попік, а тепер Василь Куріло.

Церковного Дому нема ще, але вже цього літа зачали його будувати на церковній площі.

Цвинтар є на церковній площі недалеко від церкви. Доступ є дуже вигідний. Сам цвинтар як такий не є загорожений, хіба разом з церковною площею. Хрести й гроби в порядку. Посвятив цвинтар правдоподібно о. Н. Крижановський ЧСВВ. Придбали Н. Мальований, П. Летаський, П. Пасемко, Теодор Мельник, Ник. Шпачинський, Ів. Борис, Ф. Німчук.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ В СТ. МАЙКЕЛ, АЛТА.

Церква побудована на півн. зах. кварт. С. 35, Т. 55, Р. 18. Церковна площа має 40 акрів, з чого 25 акрів є вироблене поле. Церква стоїть на гарній місці. Церква 4 милі на південній-схід від містечка Сейнт Майкел, Алта. Почта: Сейнт Майкел, Алта. Церква положена в осередку оселі і до роги до церкви доступні.

Церква заінкорпорована на єпископський чартер в році 1918. Заінкорпоровали підлучі: А. Слобода, В. Гринів, П. Страшок, П. Палцят і С. Андрухів. Ці парохіяни становили тогочасний парохіяльний заряд. Тайтел інкорпорації знаходиться в Комершіял Бенк оф Кенеді, Лемонт, Алта.

Було шість противників що протривалися інкорпорації. Їм сплатили їхні вкладки і вони перейшли на православне. На той час в заряді церковним були люди, що хотіли записати церкву на православне. Тому скликають вони збори самих своїх прихильників і переголовують, щоб продати церкву за одного долара одному парохіянинові, а цей має би зробити трансфер на православне і тоді хто вийдеться до парохії, буде членом, а хто не вийдеться не буде. Так і зробили. Тільки не мали в себе церковної печатки. Тому разом з своїм адвокатом підробляють іншу печатку, змінивши зміст печатки. Це фальшовання печатки викрито, винюників з їх адвокатом покарано, а церкву віддано назад нашим парохіянам.

Всієї людности в цій парохії є 282. Родня 50. Дітей 179. Майже всі виповняють свої християнські обовязки.

В парохії гуртуються БУК—28 членів і Братство Церковне. При церкві є добре вишколений хор що числить понад 30 співаків. Дирігентом хору є Івн Єлняк з Чимену.

Основники: Між покійними основниками парохії головніші були слідуючі парохіяни: С. Палцят, В. Гавриш, С. Андрухів, В. Гринів, М. Ламаш, В. Страшок, І. Юрків, І. Данчук, Т. Паламарчук, І. Піх, І. Веленчук, І. Палцят, М. Сирінг, В. Дмитрів, Г. Каренко, Л. Хомляк, П. Литвин, О. Карпец, І. Цимбал, О. Німчук, Т. Степаніна, О. Климко, К. Трохимчук, М. Палцят.

Межа основників ще живучих: А. Слобода, Д. Панич, П. Палцят, А. Худик, П. Страшок, І. Гринів, Я. Юрків, І. С. Андрухів, В. Бабич, М. Дмитрів, К. Окурій, А. Ламаш, О. Павлик, А. Пелеховський, І. Сирінг, А. Сирінг, Т. Веленчук і много інших молодих парохіяни.

Шістьох із перших основників не витрвало у вірі, хоч деякі з них пізніше назад вернули до своєї

Піюіри парохії св. Ніколая в Ст. Маїїан, Алта.

церкви. Найбільшим противником колись був Я. Проціньський. Тепер він є православним.

Історія Парохії

Перші поселенці приїхали в р. 1896. Вони походили з Брідського і Чортківського повіту з Галичини. Це були І. Данчук, І. Юрків, Ю. Хомляк, Л. Проціньський. В р. 1897 прибули: В. Страшок, В. Гринів, А. Слобода, М. Ламаш, П. Німчук, С. Андрухів, О. Карпець, Тео. Паламарчук, С. Паніч. В роках 1898—1901 прибули ще Т. Степаніна, Н. Пелеховський, І. Палцат, М. Сіринг, А. Худик, В. Дмитрів, І. Піх, Г. Каренко, В. Бабоч, П. Литвин.

Вони всі осіли в околиці Восток,— 10 миль в промірі, що нині становить парохію Восток св. Ніколая. Тоді люди звичайно кликали цю околицю "На Проціньських," тому що на Проціньського фармі стояла церква.

Року 1896 прибув до цих людей священник з Америки, о. Нестор Дмитрів. Він побув короткий час і назад вернув до Америки. Року 1898 прибув сюди о. Павло Тимкевич. Перебув у Мінголі, на Едні (тепер Стар). В місяці липні приїхав до нашої околиці і склав збори в справі засновання парохії. На зборах ухвалено купити площу під церкву і цвинтар. Тоді уряд давав по 40 акрів на церкву за оплатою 10 доларів. Тож парохіяни зложилися на тих 10 доларів, складаючи по кілька центів, і дали ці гроші о. Тимкевичові. о. Тимкевич вже наперед посвятив цвинтар, взяв гроші і поїхав до Едмонтона, де заплатив за тих сорок акрів, але про це нікого не повідомивши, відахав до Америки. Люди не знали, чи ця земля до них належить, чи ні.

Міжтим один чоловік купив решта фарми і зачав обробляти не тільки свою частину, але й парохіальну, перерошави гріб одного небищка. Та люди довідалися за той час що о. Тимкевич дійсно купив ту землю на парохію і що вона до них належить, рішили вижати готову вже пшеницю на церковнім полі. Мовляв, вона до парохії належить. Прийшло до бійки і справа опинилась в суді. Розуміється, суд признав слушність громаді.

В році 1900 приїхав до наших людей о. Ів. Заклинський. Цей священник був між ними два роки. Перебував в хаті І. Данчука, В. Гринева і Собка Андрухового.

Потім приїхав сюди світський священник, о. Жолдак. Він мав великодушну сповідь в хаті В. Гри-

нева і Собка Андрухова, списав всіх наших людей і вернув назад до Старого Краю.

Тоді вибрали парохіяни перший контракт на тих 40 акрів. А вибрали його на імя заряду. В заряді тоді були: І. Юрків, С. Паніч і Собко Андрухів. І так доки був добрий заряд, доти був і гаразд.

В тім часі гнали поміж наші люди різні московські агенти. Нераз в чорних рясках з довгими бородами і волоссям, поширювали московський імперіалізм під покривкою православія. На Востокі був такий батюшка М. Корчинський, що мав навіть свою церкву. Йому в тій роботі помагав о. Крохмальний, суспендований священник, що приїхавши сюди все научав, що "католицьке і православне, то одне і те саме."

Деякі із наших парохіяни, збаламучені цими агентами, забажали і до своєї церкви завести батюшку. Ось і звідси зачалася чорна сторішка нашої історії. Сутички, короводи, процес ітп. скінчилися аж 1918 року.

Між тим наші парохіяни побудували у Востокі маленьку капличку, де священник і дяк могли схоронитися в часі відправи від вітру і сонця. Пізніше поставили резиденцію для священника. Вкінці зачали звозити дерево на властиву першу церкву.

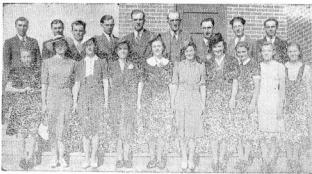
Перша Стара Церква

Тоді приїхав на Восток о. Строщкий ЧСВВ. Зараз на слідуючий рік зачалася будова церкви. Церкву будували самі парохіяни. Купували тільки такі річи як цвяхи, шкло, залізо на хрест ітп. Решта все звозили і робили своїми власними руками. Церква була 20 x 26 стіл, мала звичайний простий дах і одну конулу. З записків церковних виходить, що в тім часі люди мали "відправу з дяком" найменше три рази на місяць.

Ізза браку священників люди не могли мати Служби Божої, то бодай в цей спосіб старалися побожно спільною молитвою день святий святити. Зрешта цей похвальний звичай самі священники їм поручали.

З тих самих записок виходить, що 1903 року люди збирали матеріял на церкву і збирали фонди.

В літі, 1904 р. парохіяни поставили церкву і резиденцію для священника. Тепер зачав доїждати до парохії о. Тимошко ЧСВВ. Зразу перебував в

Хор церкви св. Николая і Ст. Михайла, Азов.

домі І. Данчука. Відтак один рік безплатно перетримував священика І. Старко. Коли отці побудували монастир в Мондері, то вже звіздам доїздали.

По о. Тимочкові доїздали до нас о. Филипів, о. Крижановський і о. Дидик.

Року 1910 приїхав до нашої колонії Іх Екск. Митрополит Шептицький і відвідав нашу церкву-цю. (Ночував в І. Старка).

Року 1911 почався перший роздор між парохіями. Це була боротьба за інкорпорацію церкви. Як звісно, дотепер стояла церква на ім'я заряду. Це знали православні батюшки і старалися перемовити людей, а особливо заряди церков, щоб приймали до своїх церков православних священиків, чи самосвятів на богослуження. Це подекуди вдавалося. Митрополит на візитації це побачив і дав розпорядження, щоб всі наші церкви мали правний католицький запис і інкорпорацію, щоб тим припинити пропаганду ріжних сект, котрі роз'їдали наш народ. о. Крижановський ЧСВВ зажадав, щоб парохіяни перевели добрий перелік церкви, інакше буде мусів відказатися правити в церкві богослуження. Деякі парохіяни не тільки, що спротивилися такому перелісові, але забажили переписати таки чисто на православне. Тут властиво прийшла проба віри й свідомости релігійної. Не хочу тут довго спинятися. Тільки скажу, що через сім літ о. Крижановський правив в домі А. Слободи. Аж доперва тоді закінчилася боротьба, коли церкву заїнкорпорували на католицький чартер.

Нова Церква

Старої дерев'яної церкви вже нема. Тепер тут пишеться гарна, нова мурована церква. Відай перша мурована на цілу пілничу Альберту. Її будував К. Шеремета. В заряд будівничим тоді були М. Ламач, А. Слобода і П. Палацат. Коштувала \$11,000. Побудована на стіль старо-краєвих мурованих церкв. Має три бані, одну велику на середині, а дві бані менших, одну напердні церкви, а другу над престолом. Церква побудована з червоної цегли і вкрита бляхою на банях, в середині і знадвору викінчена, тільки в середині ще непомаляована. Щодо внутрішнього вирядження церкви, то вона є дуже добре заоспорена в усе потрібне до богослуження. Особливу увагу на це звертають невісти і дівчата, щоб церква все мала

гарні ризи, цвіті і тримають її дуже чистою. В церкві є центральне огрівання і лавки.

Слѣдуючі свщеники обслуговували в такій черзі цю парохію—світські оо.: Н. Дмитрів, П. Тимкевич, Ів. Закляський, В. Жолдак,— і оо. ЧСВВ.: Строцький, Тимочко, Филипів, Крижановський, Дидик, В. Ладика, С. Дякович, Ю. Жидан, П. Олівський, Н. Саварин, І. Лесюк.

За о. Ю. Жидана ЧСВВ повстав Народний Дім і Товариство ім. Маркіяна Шашкевича. Цей Дім був 4 милі від церкви, був добре заїнкорпорований і свого часу сповняв гарну працю. За о. Н. Саварина помальовано церкву і поставлено гарну дзвіницю і засновано БУК. Найдовше доїздав на цю парохію о. Н. Саварин.

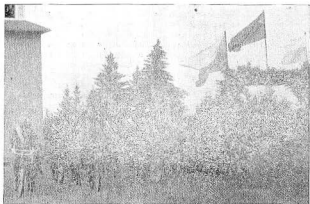
Першу церкву посвячував 1904 р. о. Тимочко ЧСВВ. Першу візитацію в цій парохії мав сам Митрополит Шептицький, однак в церкві не був, тільки так по дорозі затримався в нашої парохії. Друга візитація нашої парохії була в році 1914, коли Преосв. Н. Будка відвідав наших парохіян. Однак тоді церква була в процесі, тому відправа і концерт в честь єпископа відбулися в домі А. Слободи.

Третя візитація була року 1925, 24 мая, коли Преосв. Н. Будка хотів посвятити нову муровану церкву, але задля непогоди відложив посвячення на пізнійше. Воно відбулося того самого року в осени, 25-го жовтня (1925). Це властиво була вже четверта візитація.

Пята візитація відбулася 1932 року, 10 липня. Це була перша візитація Іх Екскеленції Кир Басилія Ладика. В їх асисті тоді були о. Ю. Жидан і о. П. Гевко. Шеста візитація була 25 травня 1941.

В цій парохії є гарна дзвіниця з трома дзвонами. Будовано займався Т. Страшок, Собко Андрухів, Ів. Палацат і М. Гринів. Майстром був В. Пич. Коштувала \$1,200. На давнин більшу жертву зложив Ю. і Т. Марпішак.

Слѣдуючі особи особливим способом прислужилися парохії і тому заслуговують на спеціальну згадку як заслужені члени: Ів. Данчук за перетримання священика; Ів. Старко за безплатне перетримання священика через один рік; Ів. Гринів за свою миролюбивість і старання о згоду в парохії; Матвій Гринів за свої довголітні труди яко секретар цієї парохії. Також обидва послідні брати

Хорці в одностроях на ротах супроводять Преосвященного до церкви св. Николая в Ст. Майна, Алта.

Гришів (Матвій і Іван) за це, що гарно виховували свої найчисельніші родини в парохії Восток; Родина Павичів за свої заслуги коло церковного співу; Родина Страшків за вижчу освіту своїх дітей; Ціла родина Сирінгів за знамените виховання своїх дітей; Антін Слобода за перестримання священника, за віддання свого дому на богослуження через сім років для цієї парохії і за вірцеве виховання своїх дітей; Іван і Яким Юрків за свою жертвенність і за це, що справили гарні шовкові ризи; Яким Юрків ще за своє довголітнє урядовання яко старший брат; Петро Палнат за це, що відкрив пофальшовані церковної печатки і через те дуже поміг вратувати церкву і назад привернути своїм парохіянам. Разом за свою відвагу постояти за правду в парохіяльних справах.

Особливіша заслуга цієї парохії яко такої в тім, що її молодь, вихована ціла, карна, релігійна і чесна.

Ця парохія має, як звісно, 40 акрів церковного поля. З того 25 винаймає і дохід з того іде на утримання церкви.

Церковний Дім

До основи того старого дому, який впрочім віддав свої добрі услуги цій парохії, причинилися найбільше А. Слобода, О. Климко і Ів. Карпець. Той дім стояв на заїкорпорованім полі (2 акри) і був перероблений зі старої школи. Приходи цього дому з ріжних представлень і забав йшли на добрі народні і релігійні цілі. Цей дім і поле ще й досі знаходяться в півн.-захід. квор. С. 24, Т. 55, Р. 18. Праця в тім домі устала вже від кількох літ і сам дім вже не до ужитку. Року 1940 парохіяни цієї парохії одногolosно перевели резолюцію, що розпочнуть будову церковного дому на церковній площі в недалекій будущности.

Цвинтар

Цвинтар був посвячений 1898 року при першій організованню парохії. Посвятив о. П. Тимкевич. Тоді він був заїкорпорований, як і ціле поле на імя заряду. В році 1918 справлено це на католицький чартер.

Це один з найкращих цвинтарів в цілій околиці.

Гарні смерекові дерева насаджені тут десятків літ тому, тепер дуже додають краси цьому місцеві спочинку старих піонерів. Цвинтар близько церкви і легкий до нього доступ. Є тут багато гарних хрестів з мармору і каменя, між ними два з червоного мармору вартости \$1,000. Основники цього цвинтаря ті самі, що й парохії. Вартість церкви, цвинтаря дзвіниці і церковного поля \$18,000. Ця парохія прийняла новий календар.

ЦЕРКВА СВ. ПОКРОВИ МАТЕРІ БОЖОЇ У СТІРМСТАВНІ, АЛТА.

1935 р. повстала в Стірмставні маленька парохія. На початок вписалося 9 членів. Їхні імена слідуєчі: Т. Коляда, П. Коляда, П. Коляда, П. Бручковський, І. Коляда, В. Коваль, І. Солядок, І. Федорук й родина Кларкія. П. Коляда дав два акри на церкву й цвинтар на своїй фермі. До року побудували церкву й заїкорпоровали на провінційальний чартер гр. кат. церков в Альберті під іменем Покрови Матері Божої. Церковна площа лежить на полуд. зах. 1, С. 13, Т. 52, Р. 2.

В 1936 р. о. А. Винник ЧСВВ за дозволенням єпископа посвятив цвинтар, що при церкві.

Парохія розвивається гарно. На рік буває не менше 4 богослужень. Літом все відбувається катехизація дітвори. Заможніші висилають своїх дітей до Сестер в Мондери, де перебувають цілий місяць на лекціях катехизації й Рідної Школи.

При церкві є дяк В. Коваль. Також є жіноче Т-во, що дбає про прикрасу Божого Дому.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА У ТОФІЛДІ, АЛТА.

Церква стоїть на льоті 2-ій в бльоку 28. Площа церковна займає лоти 1, 2, 3, в бльоку 28, плян 5457 А.Г. Г.Т.П., в Тофїлді, Алта. Площа дещо горбовата.

Дійсних членів парохії, що сповняють свої християнські обовязки є 20. (До сповіді Великод-

ної 1941 р. було 35 осіб). Дітей є 50. Усіх українських родин тут є до 34.

Головні основники цієї парохії були: І. Маціборський, І. Соколан, П. Іванів, П. Серета, С. Іванович, В. Круль, П. Нагребецький, Т. Козак, І. Корбій, С. Варана, І. Гержанець, В. Колотилук, М. Старко, Г. Панасюк. Всі живуть.

Перші організаційні збори відбулися в домі Т. Чорнокини, 14 березня 1937 р. Сталося то при нагоді похорону. Коли померла пані Чорнокиня, запросили отців з Мондер на відправу. Приїхав о. М. Сивчук ЧСВВ. По похороні була мова про заснування парохії і про церкву. Люди сподобали відправу і проповідь. Тут треба зазначити, що в Тофідл вже раз мав відправу о. Н. Крижановський ЧСВВ ще 1927 року. Латинський священник прихильно ставився до наших людей і винаймав церкву для наших людей через чотири роки, аж доки наші не збудували собі церкви.

Теперішня церква перероблена зо школи, що її купили за 150 доларів. Викінчував і переробляв п. Павлюк з Лемонту. Виглядає як каплиця і має одну баню. Має один престіл.

Через два роки доїжджав сюди о. Н. Саварин ЧСВВ, а тепер доїжджає о. І. Лесюк ЧСВВ.

Багато до будови церкви причинився активний жіночий комітет. Найбільше потрудилися слідуєчі пані: В. Маціборська, Нагребецька, Варана, Козак, Старко і Серета.

ЦЕРКВА РІЗДВА МАТЕРИ БОЖОЇ В ЧИПМЕНІ, АЛТА.

Площа рівна, очищена і займає 6 акрів. На церковній площі стоїть Народний Дім. Церква стоїть в містечку, що знаходиться по середині оселі.

Церква Різдва Пресв. Богородиці в Чипмені, Алта.

Тепер в Чипмені є 68 членів, що сповняють свої християнські обов'язки. Всіх родин тут є 72. Всеї людини в цій парохії є 400. Дітей є 217.

Слідуєчі товариства і брацтва гуртуються коло парохії:

Марійська Дружина хлопців і дівчат: 38 членів
Брацтво Українців Католиків: 69 членів
Товариство ім. Тараса Шевченка: 80 членів
Товариство св. Николая: 9 членів.

Пр. о. І. Лесюк, ЧСВВ.

Крім цього є тут заснований Аматорський Кругок і Жіноче Товариство "Зоря."

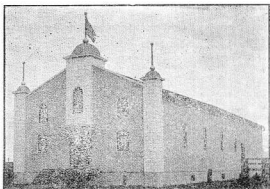
Слідуєчі особи були основниками Чипменської Парохії і старої першої церкви: В. Єлняк, М. Романюк, І. Старко, І. Єлняк, М. Єлняк, Д. Ахтимійчук, М. Шафтанович, О. Кошка, В. Кітура, А. Ахтимійчук, І. Глушак, П. Єлняк, М. Єлняк,

Василь Єлєняк, перший український поселенець в Канаді. Він і ціла його численна родина стоять вірно при католицькій Церкві.

М. Костик, І. Шарун, А. Проскурник, І. Воляник, А. Кіт, Ю. Івасюк, К. Дідух, М. Сенюк, М. Савчук, Д. Візнінович, Т. Савчук, Я. Свиндук, Т. Мохорук.

Основниками нової церкви побудованої 1916

Парохіальний Народний Дім у Чипмені, Алта.

Міхайло Романюк,
вікляр з Чипмені, Алта.

р. були крім попередньо згаданих слідуючі: М. Романюк, В. Єльнік, І. Старко, К. Осінчук, В. Шарун, І. Майовський, Ю. Дідух, Н. Кобилянський, Я. Цікалюк, М. Гавенчук, Г. Рудзік.

Люди в Чипмені походять з чотирьох повітів: Калущ, Ярослав, Святий і Броди.

Перша церква стояла на півн. схід. кв. С. 28, Т. 54, Р. 18. Це була церква з одною банєю і була 40 x 32 стіп. Ставив її П. Хамулка. До тої церкви належала площа 10 акрів.

В заряді тоді були А. Ахтимійчук, П. Єльнік,

парохіяни ставити церкву нову, і вже не на фармах, але в самім місті Чипмені.

Нова церква в Чипмені

Нову церкву в Чипмені побудовано 1916 року. Будував Янішевський і коштувала \$6,000. Нова церква в Чипмені знадвору виглядає гарно, є дерев'яна, має три бані, помальована на біло. Малував П. Липинський 1928 р. Іконостас поставле-

Н. Андрій

Члени заряду церковного і Народного Дому в Чипмені, Алта.

ний до церкви 1922 р. Поставив його Филип Павлюк з Лемонт. Є три престоли, є лавки, електричне світло. Церква добре виряджена у все потрібне до богослуження. Це треба завдячити щедрій жертвенности многих парохіян. На особливу згадку тут заслугує М. Романюк, Д. Ахтимійчук, В. Шарун, В. Кігура, К. Дідух, І. Варшавський, І. Шарун, Н. Андрій, В. Єльнік, А. Ахтимійчук. Задля своєї жертвенности вони є заслуженими членами Чипменської Парохії.

Слідуючі священники ЧСВВ. обслуговували цю парохію: о. Н. Крижановський, о. С. Дудин, о. В. Ладика, о. С. Дякович, о. Ю. Жидан, о. П. Оліньський, о. Н. Саварин, о. І. Лесюк.

За о. Ю. Жидача засновано Товариство ім. Шевченка. За о. Оліньського повстав Народний

В. Єльнік. При цій старій церкві завчався роздор, що скінчився тим, що частина первісних парохіян перейшла на схизму. Справа пішла до суду і добрим парохіянам нашим сплачено їх вкладки, але церква лишилася в руках православних. Церква була оцінена на \$3,000. З того наним припало \$1,200. Ці гроші не розлаю поодиноким членам, але всі разом передано касієрові, М. Ромашкові, що їх совісно перетримав аж до часу, коли зачали

Сім гарних і добрих синів Іанна Старна з Чивчен, Алта; зліва до права стоїть: Никодим, Йосиф, Мезаїл, Юрій, Петро, Іван, Іван.

Дім. За о. Тимочка помальовано церкву. За о. Саварина сплачено весь довг із Нар. Дому, підмуровано фундамент під цілу церкву, куплено лавки до церкви і докуплено кілька фелонів, поставлено браму і хідник. За о. І. Лєскока встановлено електричне світло, справлено ризи вартости \$200. Справлено лавки до Народного Дому, побито вапном Народний Дім і поставлено пам'ятник іміграції в Ювілейнім Році 1941

Перша візитація в новій церкві була в р. 1918, коли Преосв. Кир Никита Будка посвятив церкву. Другий раз була в р. 1921, коли Преосв. Будка був в нас в справі збирання фондів на Колегію св. Йосифа в Йорктоні. Третій раз був Преосв. Будка в нас, коли вертав з посвячення церкви на Восток р. 1925. Четвертий раз мав візитацію вже Кир Василь Вол. Ладика ЧСВВ 21 вересня 1929, п'ятий раз 7 вересня 1941 р.

Церковний Дім

Український греко-католицький Народний Дім імени Т. Шевченка. Коло Дому гуртується Українське Греко-Католицьке Товариство імени Т. Шевченка.

Товариство ім. Т. Шевченка було засноване 28 серпня 1925 року. Збори були скликані в міській

галі. Предсідником зборів був Н. Андрійв. Секретарем В. Шарун. На цих зборах ухвалено, що Товариство має носити повну назву. До Товариства вписалися: Н. Андрійв, В. Шарун, В. Кігура, М. Шафранович, І. Старко, І. Єлник, І. Проскурник, О. Кошка, П. Єлник, М. Романюк, Н. Кігура. На зборах Товариства, дня 19 листопада 1925 р. порішено виробити статuti і будувати Народний Дім.

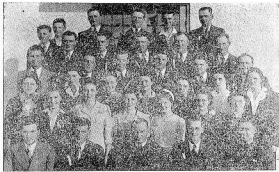
Від р. 1926, коли то були прийняті статuti, аж до року 1931, Товариство було підупало задля непорозуміння ізза статутів.

Дня 12 березня, 1932 р. були скликані збори в справі будови і вибору заряду. До заряду увійшли: Н. Андрійв—голова; А. Соколюк—заст. голови; Н. Кашуба—касєр; М. Єлник—секр. фінанс.; П. Павлюк—секр. рекордовий.

На зборах 16 березня одобрено плян будови Народного Дому. Мав бути 90 x 32. Будуван А. Савчук з Мирнам, Алта.

Дня 14 серпня, 1932 р. відбулося торжественне заложення Угольного Каменя. Були присутні оо. Оліський і Жан ЧСВВ. Вересня 21 було отворення нового Народного Дому. Величавий концерт зазначив радість хвилі.

Важніші події, що відбулися в Чипменським

Члени хору архиєреви М. Б. в Чивчен, Алта. По середині Вар. о. І. Лєскока ЧСВВ., парох з дорегіонга п. І. Єлник.

В. Шарун

Народнім Домі: В днях 20—21 листопада, 1938 р. відбувся Третій Загальний З'їзд БУК. Вересня 1 1939 р. Номінаційна Конвенція на федеральний округ Вегревіаль. Також кілька разів в цій домі гостив прем'єр Альберти В. Ейбергарт.

Дім є викінчений внутрі і зовні. Є він покритий гарним вапном і має три маленькі півбани. Має 240 театральних крісел, має досить начиння, гарну сцену і сценерію, бібліотеку вартости \$200, лямки \$100, піанно \$125. Має свою кухню вигідно уложено під домом і добру гардеробу.

Цвинтар

Цвинтар має 2½ акри землі, є близько церкви і в добрім порядку. Посвятив його Пресоєв. Кир Н. Будка 1924 р. Цвинтар заїкорпорований на той сам чартер, що і церква. Найбільше потрудився коло його надбання Н. Андрій.

Замітки

Громада і парохія в Чипмені є одна з найбільш свідомих, релігійних і патріотичних парохій в Альберті. Богато вони видали на релігійні і народні цілі. Тільки згадати шпиталь в Мондері. Чипменці зложили або зібрали на нього понад \$1,000.

Загальна вартість парохії \$22,600.

Парохія і Народний Дім майже що року набувають нові річі, або уапшують став тих, що вже посідають. В тій парохії є одна родина, що посідає 14 кводрів доброї землі. Посідає добру расову худобу і все бере участь у виставах худоби провінції Альберти і майже все відносить гарні надгороди. Тут жие ще в цій парохії найстарший і перший піонер канадійської іміграції, Василь Єдиняк. Найбільше заслуженими членами цієї парохії є В. Єдиняк, М. Романюк, Н. Андрий, В. Шарун, Д. Ахтимійчук, І. Старко, К. Осіпчук, Н. Кашуба.

Округ Редвей, Алта.

о. Діонісій Дуган, ЧСВВ.

Церква Успення М. Б. і ділянка в Редвей, Алта.

Редвей віддалений від Едмонтона на північний схід Сієнаром 49 миль. Українці почали поселяватися у цих сторонах по 1900 роках. Зразу заспокоювали релігійні потреби отці, що доїжджали з Мондеру. Від 1932 р. перебував стало о. Ю. Жидан ЧСВВ в Редвей в домі Т. Фарини і доїздає до поблизьких з духовною обслугою. В 1940 р. перенеслися отці до новозбудованої резиденції оо. Василіяні. Перебувають там стало: о. Д. Джіголик і о. М. Вінцентайло.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРИ БОЖОЇ В РЕДВЕЙ, АЛТА.

Ця парохія бере свій початок від 1910 р. Т. Венгер відступив 4 акри на цвинтар і на будову церкви й в тім же році ту площу записано на чоти-

рьох: Преосвященного Н. Будку, Т. Венгра, Г. Сулиму і І. Фарину, і так стояла та площа записана аж до року 1918. Як був Преосв. Будка на візитації в Редвей, то порадив, щоб відписали на загальний чартер. Після ухвали 2 лютого 1918 р. шасливо вдалося перевести ту справу.

Є тепер всіх членів 84. До церкви ходить 90 родин. Церква є мила і три кводри від містечка Редвей, бо як будовано церкву, то в той час треки ще не було.

Занималися будовою слідуєчі:

Головний будівничий п. Гарпанюк, помічники Т. Венгер, І. Фарина, Г. Сулима, Г. Сумка, І. Козовий, А. Коваль, возили матеріал всі члени, і всі тоді мали зложити грошеві датки або відробити по \$20. Будову церкви скінчено правдоподібно в 1914 або 1915 році, о. П. Ру ЧО. викінчив в середи-

Редвей, Алта.—Дітчий хор, організований Бр. Севастіаном Куриком, ЧСВВ.

ві, мальована в середині 1931 року, а посвячена 29 мая 1932 р. Іх Преосвященством Кир В. Ладикою. Священики, що обслуговували цю парохію, є наступні: о. М. Гура, о. Н. Крижановський, о. С.

о. М. Віцентайко, ЧСВВ.

Дидик, о. Ф. Ру ЧО., о. Кс. Роздольський, о. Р. Тимочко, о. Ю. Жидан, о. Д. Джигоник і другі отці Василіяни з Мондери.

Резиденція оо. Василіян в Редвей, Алта.

Визитація відбулася 1937 року на Успення М. Божої і 7 вересня 1941 р. Преосв. В. Ладикою. Церковний Дім є тепер на схід через дорогу

від церкви. Був збудований в 1915 р., але через непорозуміння членів о. Ру ЧО., мусів його розібрати. Теперішній дім збудований в 1934 році. Площа займає один акер і є заїкорпорована.

Заряд церковний є той самий. Крім цього при галі є заряд молоді, однак під контролею старших.

В містечку Редвей, недалеко шпиталю, поставили оо. Василіяни дім для Отців, котрі обслуговують цілий округ.

Цвинтар коло церкви, чистий і приступний. Є також дзвіниця і один дзвін.

В церкві є всі церковні річі.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В АЙРОН РИВЕР, АЛТА.

Площа займає 2 акри. Є чиста і приступна для вірних, однак дороги з півночі ще не дуже добрі. До Боннійвіля є 20 миль.

Всіх членів 14. Тих, що ходять на відправу, є около 30 родин.

Основики наступні:

Церква в Айрон Ривер, Алта.

Р. Славута, Д. Панас, С. Крух, Н. Панас, П. Гаврилюк, В. Твердохліб, Т. Ядловський, В. Беню. Будівничими були: П. Сиротку і Н. Лозинський. Птво. Панаси подарували гонти на церкву й нарубили всі березна на церкву. Коштувала \$500. В церкві є всі потрібні річі до відправи.

Парохія заснована ще в 1932 р. Члени цієї парохії поселились тут на наділах від 1928, 1929 та в 1930-ім році й походять з Галичини, Волині, та з різних околиць Альберти. За старанням Д. Пана-са і Р. Славуті приїхав тут перший раз о. П. Тимошко ЧСВВ в 1932 році перед Великodem. Першу Сл. Божу відправив в хаті Р. Славуті і там відтак відправлялося, аж доки не збудовано церкви. За о. Ю. Жидана ЧСВВ від 1933 р., 4 квітня зачалася робота даліше, вибрано церковний заряд, і того дня вибрано місце на церкву. Подарував І. Гунка. Зачалася збірка і з часом розпочато будову церкви. Мимо бідноти в 1936 році 2 серпня вже була відправа в новій церкві.

Отці ЧСВВ, що обслуговували колонію є сліду-ючі: о. П. Тимошко, о. Ю. Жидан, о. Д. Джіго-лик, о. В. Андрейчук, о. Л. Джіголик. о. Трух мав місію в 1939 році перед св. Іваном.

Поруч з церквою є Церковний Дім. Площа займає 2 акри. Заїнкорпорований так само, як і

кий, о. П. Тимошко, о. Ю. Жидан, о. М. Ханас, о. М. Сянчук, о. Д. Полович, о. Д. Джіголик, о. В. Андрейчук, о. І. Прцентій, о. А. Химій, о. Л. Джіго-лик, о. І. Когут.

Церква св. Івана Хрестителя в Белліс, Алта.

Цвинтар

Займає 2 акри як загадано вище й був посвяче-ний на весні, в квітні 1934 р.

Церква св. Івана Хрестителя в Айрн Ривер, Алта.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА У ВІЛЬНІ, АЛТА.

Площа в місті рівна й займає три квадри акра. Є членів 13, всіх родин до церкви учаєає з до-околиць околиць 25.

Початок цієї парохії датується від 1920 року, ше за о. Роздольського коли кілька разів була від-права. Доперва за о. Ю. Жидана ЧСВВ., 1934 р.

церква. Заряд той самий, що й в церкві. Дім збу-дований 1938 року, а в осені був скінчений знад-вору. Перше представлення відбулося з початком серпня, 1938 року. При Домі є Аматорський Кру-жок, якого душено є С. Крук і його жена, також родина Славутів, які найбільше у всім помагають. Цвинтар є поруч церкви, пристуний і чист-ий.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ У БЕЛЛІС, АЛТА.

Площа в місті займає два лоти, 8 і 9-ий. Є та-кож доступна для вірних.

Членів всіх 12. Дітий тут є дуже маленько.

Початок цієї церкви датується від 1914 року, коли зачав доїздити о. РУ ЧО. 14 січня на збо-рах було 21 членів і тоді зложили \$14.45 на по-криття коштів закупна землі на цвинтар. Землю дарував В. Данчук і тому віддано цвинтар під по-кров св. Василія, але тайтелу не одержали, бо не було комо зайнятися і так стояло аж до 1934 року. Тоді о. Жидан зайнявся і заїнкорпоровано 2 акри землі 6 марта, 1934 р.

Церква тепер збудована в місті в 1938 р., ви-кінчена і помальована знадвору і в середині.

Візнатія була послідній раз 22 серпня 1937 року. Преосв. Кир. Василій.

Отці доїздили слідуючі: о. П. Ру ЧО., 1914 р. і оо. ЧСВВ.: о. Н. Крижановський, о. В. Камень-ць-

Церква св. Духа в Вільні, Алта.

зачали продовжати організувати шо парохію, бо-гослуження відбувалися в костелі, аж доки не збу-довали церкву в 1939 році.

Основники і члени, що зложили на будову церкви:

П. Політило \$91.10; Д. Боднар, роботою \$66.25, готівкою \$54; Р. Пидпа, роботою \$45.50, готівкою \$25; С. Гук, роботою \$35.50, готівкою \$31.90; Г. Гербер, роботою \$61, готівкою \$11.90; С. Галушак, роботою \$76.50, готівкою \$20; Д. Пїдлужний, ро-ботою \$37.50, готівкою \$30; П. Богачек, роботою \$50, готівкою \$5; П. Легодь, роботою \$4, готівкою \$10; М. Гардзілевч, готівкою \$10; П. Режевський, роботою \$29.50, готівкою \$10; Я. Барабаш, роб.

\$13.50; М. Макар, роботою \$28; М. Барабаш, роботою \$5; В. Медрук дав матеріялу на \$17.50—а другі меншими жертвами.

Церква збудована 1939 року. Головним будівничим був Франко Ванат з Вільни. Коштує та церква з роботою \$1,800. Площа під церкву куплена 20 вересня 1936 р.

Обслуговували слідуючі отці: о. Роздольський, і ЧСВВ: о. Тимочко, о. В. Каменецький, о. Ю Жидан, о. Д. Джиголик, о. А. Химій, о. Л. Джиголик, о. В. Андрейчук, о. М. Пасічник, о. І. Процентій, о. І. Когут.

Цвинтар

Зайкорпорований так само, як церква, 21 вересня 1938 року. Віддалений одну і пів милі від міста, приступний, займає 2 акри.

МІСІЯНА СТАНІЦЯ В ВОСЕТНІ, АЛТА.

Цю парохію започатковано 1936 року. Є лише цвинтар. Площа займає 2 акри, є тут всього 5 родин. Віддалена ця площа 12 миль на схід і на північ від містечка Восетна.

Цвинтар посвячений в 1938 році на Покров М. Божої.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ МАТЕРИ БОЖОЇ У ГЛЕНДОНІ, АЛТА.

Площа займає 1 акер, є рівна і приступна для всіх, є посередині.

Є тепер 21 членів, які вписалися до новозаснованої парохії.

Церкву будував М. Янчук з Глендону.

Церква заснована 1939 року, а бере свій початок від 1938 року, коли на просьбу Н. Гупала по

Церква в Глендоні, Алта., (в часі будови).

раз перший поїхав до них о. І. Процентій ЧСВВ на відправу у Великий Тиждень і мав відправу в Н. Гупала в хаті. Опісля приїхав о. Д. Джиголик ЧСВВ і тоді обговорено справу засновання парохії. В літі 1939 року приїхали по дорозі з Айрон Ривер о. А. Трух ЧСВВ і вирішили справу закупна площі під будову церкви. Це було 9 липня 1939 року по відправі.

Отці, що обслуговували парохію, слідуючі ЧСВВ о. І. Процентій, о. Д. Джиголик, о. А. Химій, о. А. Трух, о. А. Винник, о. М. Пасічник, о. Л. Джиголик.

Церкву зачали будувати 10 червня 1940 р.

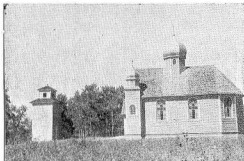
Цвинтар

В той сам час, як купували місце на церкву, купили також один акер на цвинтар, якої пів милі від церкви. Місце рівне, але троха камінне, однак приступне.

ЦЕРКВА ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА В ДАВНІНГ, АЛТА.

Площа нерівна, горбовата, займає 10 акрів, досить доступна для вірних, однак не є посередині, більше по полудневім боці.

Є тепер 20 членів, хоча на відправу ходить

Церква Воздвиження Чесного Хреста в Давнінг, Алта.

більше.

Основники слідуючі: І. Хімко, Д. Цар, Л. Винник, перешкод не було, започаткували 1911 року. Будував Гр. Галайчук 1912 року. Преосв. В. Лади́ка відвідав церкву 15 серпня 1937 року.

Отці, що обслуговували парохію: о. П. Ру, ЧО, о. Кс. Роздольський і ЧСВВ: о. Н. Крижановський, о. Р. Тимочко, о. В. Каменецький, о. Ю. Жидан, о. Д. Джиголик, о. В. Андрейчук, о. Л. Джиголик, о. А. Химій, о. Д. Полович, о. І. Когут.

Є дзвіниця, один дзвін, а цвинтар коло церкви. Церква має одну більшу баню, напереді дві менші.

ЦЕРКВА ПОКРОВА ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ В ЕЛДОРІНІ, АЛТА.

Площа рівна, очищена, 4 акри величини, положена на північ схід. квор. С. 34, Т. 57, Р. 20. Від міста і залізниця буде 8 миль. Мілья і пів від церкви на схід є ріка. Церква на фермі.

Дійсних членів є 18. Дітви буде 110.

Основники: Д. Антошко, Я. Кочмак, І. Гармата, І. Лазовський, М. Галуз, М. Литвин, С. Литвин, О. Литвин, М. Чорний, Я. Кочмак, Р. Полянський. З тих померли: Я. Кочмак, І. Гармата і Стефан Литвин. Згадують таке: Одну п'яту мали і то дали на контракт.

Час основання 1913 р. Будував І. Кульчицький. Без бані стояла цілий рік. Опісля майстер Митрофан добував. Викінчив будову будову о. П. Ру, ЧО. Коштувала окола \$3,000. Церква має одну велику баню і 4 малі. Церква є дерев'яна.

на, викінчена. Малювана другий раз. Малював Петро Липинський. Престія є один.

Перший мітинг відбувся 10-го серпня 1913 в хаті Гр. Чорного. На тім мітингу було 14 людей. Ухвалили позичку на церкву. Позичили \$200. Церкву засекурували і заїнкорпорували. На другім мітингу вибрали тростів О. Литвин, М. Кочмак,

Церква Покрови Пр. Діви Марії в Еддоріа, Алта.

секретарем вибрали І. Гармату, Касіером Гр. Чорного. Контрольорами: І. Гармату і Мих. Галуна. На тім мітингу було 15 людей. Ухвалили збірку.

Першим священником були о. Гура. Приїзджали з Едмонтону, коли церкви ще не було, о. Н. Крижановський, о. В. Ладика, о. Ф. Ру, ЧО, о. Роздольський, о. С. Дякович, о. В. Камснецкий, о. П. Олінський, о. П. Тимочко, о. Ю. Жидан, о. Д. Джиголик, о. І. Когут.

Перша візитація була 1913 р. єпископом Н. Будкою. Послідна візитація відбулася 1933 року Кир Васиєм Ладикою.

о. П. Ру, ЧО, перший раз на Еддорені ходив святити воду на Йордан на ріці. Було це 1917 р. З'їхалося тоді багато людей з далеких околиць, лід подався. Перший великий пісник справив о. П. Ру, ЧО.

На площі церковній є заїнкорпорований цвинтар. Буде його з пів акра. Доступ є вигідний.

ЦЕРКВА ВСІХ СВЯТИХ В ЕНШАВ, АЛТА.

Цю парохію започатковано правдоподібно в 1935 році. Цвинтар заїнкорпорований 1938 року під назвою "Українська Греко-Католицька Парохія Всіх Святих в Боннівіль," 10 миль від містечка Боннівіль.

Є 10 членів і всі належать до парохії. Церква вже збудована, однак не скінчена. Подібна до цієї, що в Айрон Ривері.

Цвинтар ще не посвячений.

ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ У КУКВИЛ, АЛТА.

На схід. пол. С. 3, Т. 57, Р. 21. Почта Емелія. Місцевість: Куквил і Редвотер. Площа рівна і очищена. Два акри. Від міста 7½ миль. Дороги дос-

тупні для вірних. Церква є на фермі.

Дійсних членів є 21. Дітей 72.

Основники: Н. Маковецкий, С. Яхимець, І. Лакуста, І. Романюк, В. Романюк, І. Слота, Н. Романюк. Послідні три померли. Всі витривали в вірі. Доки не було церкви, правили Са. Божу в хаті І. Лакусти. Будову церкви почали за о. Гури. В. Романюк, Я. Яхимець, І. Романюк, Н. Романюк привезли матеріял. Николай Маковецкий і Іван Слота дали по \$25.

Церкву будовано 1911 р. Будував майстер Едвуа. Церква має одну баню, є деревляна. Малювана в середині 1935 р. Маляр з'яв \$110. Помігали чотири жінки, п. О. Мірун, Концоградиха, Ткачучка, Т. Маковецька. Престія є один.

Впр. о. Гура, перший священник, що доїзджав з Едмонтону. Потім доїзджали: о. Роздольський, о. Строщкий, о. В. Ладика, о. Ру, ЧО, о. Крижановський, о. Каменецкий, о. Болнар, о. Дякович, о. П. Тимочко, о. Жидан, о. Д. Джиголик, о. І. Когут. Найбільше згадують о. Ру і о. Н. Крижановського. За о. Жидана спроваджено двічі.

Церква в Куквил, Алта.

Візитація була 30 серпня 1936 р.

Є цвинтар, дзвіниця, дзвін.

Цвинтар заїнкорпорований, є на церковній площі. Вигідний доступ. Два акри. о. Строщкий посвячував цвинтар 1904 р. Цвинтар придбали Н. Романюк, І. Лакуста, С. Яхимець, Н. Маковецкий 1904 року.

ЦЕРКВА ВОЗНЕСЕННЯ Г.Н.Х. У МЕЛОЙ, АЛТА.

Ця парохія започаткована 1936 року. Каплицю вже зачали будувати, але ще нескінчена.

Є тут 5 членів і всі причинилися до основання цієї маленької парохії. Крім них є більше родин, однак не мають віри.

ЦЕРКВА СВ. ЙОСИФА У РЕДВОТЕР, АЛТА.

Два празники обходять: Св. Йосифа і Рождество Матері Божої.

Кводер зах. пол. С. 18, Т. 21, Р. 57. Почта Редвотер. Місцевість: Редвотер. Площа рівна, виочищена, має два акри. Від залізниці 2½ миль. Дороги доступні.

Дійсних членів є 12. В школі учить дітей від

першої класи до 6-ої Іван Сиволос; від 7-ої до 12 Іван Пасемко, оба учителі є католиками.

Основники: В. Мальований, Т. Мальований, В. Сиволос, П. Пасемко, А. Радзьо, В. Крайчій, Д. Радзьо, П. Садовий, І. Прокопів, С. Мальований, В. Крайчук. Померли: Т. Мальований, В. Мальований, П. Мальований.

Час засновання около 1918 року, самі люди будували, головою тоді був П. Мальований. Будова коштувала около \$1,500. Церква знадвору

Церква Різдва Преч. Д. М. в Редвогер, Алта.

помальована, має одну баню. В середині викінчена і помальована. Церква є дерев'яна. Є один престіл.

Люди давали і звозили свій матеріал. Перший священик на цій парохії був о. Гура. Опісля доїжджали о. В. Ладика, о. Н. Крижановський, о. П. Тимочко, о. Ю. Жидан, о. Д. Джиголок і о. І. Когут.

Візитация була 1933 року.

Цвинтар заікорпорований, посвячений. Около 100 ярдів від церкви. Є вигідний доступ. Т. Мальований дав два акри. На тій землі стоїть церква і цвинтар.

ЦЕРКВА СВ. ОНУФРІЯ У СМОКІ ЛЕЙК, АЛТА.

Площа досить горбатата, але приступна з західного боку, з східного однак не дуже приступна. Займає 4 акри і є віддалена 5 миль від містечка

Церква св. Онуфрія в Смокі Лейк, Алта.

Смокі Лейк. Церква знаходиться посередині і є приступна для всіх парохій.

Преосв. Будка відідав церкву в 1915 р.

Другий раз Преосв. Будка був 1925 р.

На початку було 40 членів. Як зачинали цю

парохію, між членами ріжниця тоді не було. Тепер всіх членів є 19.

Цвинтар започаткувався ще 1905 року. Подана на землю під цвинтар зробили 1907 р. За цєю справою П. Ольшановський ходив пішки до Едмонтону, бо залізниці в той час ще не було. В тім самим році збудували маленьку каплицю, будували самі люди. Імена тих, що старалися про цю парохію: С. Заруцький, П. Ольшановський, О. Кульчицький, С. Кушнірик, П. Лашук, М. Михальчук, всі живуть ще нині і є членами донині, крім одного, що відїхав в іншу околицю, то є Онуфрій Кульчицький.

1940 р. прибуло кілька нових членів.

Нова церква збудована 1915 року. В травні почато роботу. Будівничим був о. П. Ру, ЧО. Церква збудована з берен і має одну баню на середині. Помальована 1925 р. В середині викінчена і має всі церковні річи, один престіл і іконостас.

Обслуговували слідуючі отці: о. П. Тимочко ЧСВВ, о. Н. Крижановський ЧСВВ, о. П. Ру, ЧО, о. Кс. Роздольський. Отці ЧСВВ.: о. П. Тимочко, о. В. Каменецький, о. С. Дякович, о. Ю. Жидан, о. Д. Попович, о. Л. Лжиголок, о. Н. Горечко, о. А. Химій, о. В. Андрейчук.

Пр. о. А. Хмій, ЧСВВ.

Цвинтар знаходиться на тім самим місці, що і церква, горбатий. Є дзвіниця і один дзвін. Візитация була 19 серпня 1937 року, що її відбув Преосв. Ладика.

Ця парафія має площу в містечку Смокі Лейк. Ця площа займає 2½ акри, купив о. П. Ру, ЧО.

Нові члени вписалися 1940 року: О. Лашук, Н. Курило, Н. Бойчук, М. М. Михальчук, Д. Кульчицький, Н. Осадчук.

ЦЕРКВА СВ. ПАРАСКЕВІ У СМОКІ ЛЕЙК, АЛТА.

Місце: Квадер захід. полуд. С. 4, Т. 61, Р. 17, почта Козак, місцевість Норт Смокі Лейк. Площа трохи горбатата, очищена, два акри. Від міста

Смоки Лейк і залізниця є 9½ мил. Дороги є доступні.

Дійсних членів є 14. Дітей 40. Є три школи. Основників було 9: Н. Кушаба, М. Головайчук, П. Нецик, Л. Вітюк, Н. Березюк, І. Якимчук, Ф. Лотоцький, С. Боярчук, П. Боярчук.

Основана 1912 р. в місяці березні в домі Ст. Головайчука, першого піонера, що має tener 92 роки, відбувся перший мітинг на залик Н. Кашуби, в справі цвинтаря і церкви. Тоді вписалися 18 членів і зложили \$19.90. На тім мітингу вибрали заряд, до якого увійшли Н. Кашуба, М. Головайчук і С. Боярчук. В короткім часі, як заплатили за цвинтар, вписалося більше членів. Всіх було 32. Деякі однак далися збаламутити і відступили; ім звернено владку задля спокою. Кашуба в марті почав ходити між людьми, зібрав декотрих членів і порадився побудувати каплицю. 1913 р. побудовано каплицю спільними силами; до цієї будови причинився також М. Рачук, хоч не був членом. Церква коштує приблизно \$1,000.

Церква дерев'яна, має одну баню; в середині і знадвору вишпінена, помальована. Малював маляр Матіяш.

Престіл є лиш один і пару лавок. Священиків було 9. Перший був о. П. Ру, ЧО. о. Роздольський, о. П. Тимочко, о. В. Каменецький, о. С. Дякович, о. Д. Попович, о. Ю. Жидан, о. Д. Джиголик, о. В. Андрейчук, о. І. Когут.

Візитация перша відбулася 1914 року епископом Будкою. Послідня візитация була 1937 року епископом Василієм Ладикою.

Цвинтар, давниця є. Дзвін є один. Цвинтар заїнкорпорований на тій самій площі, що й церква. Дорога доступна до него.

Згадують о. П. Ру, ЧО, першого священика, які то були тоді тяжкі часи та трудні початки. Згадують люди, що як була перша візитация, порядкували церкву, то так були перемучені, що казали принести трави до каплиці і там ночували. Згадують люди і цю подію, коли то в 1917 році о. П. Ру ЧО. їхав на відправу в цю колонію через Норт Саскачеван Ривер, то лід під ним заломився. Сани, коні, та валізи пішли під лід, самі однак виратувалися.

Євангелію купив Г. Стоцький; чашу Г. Головайчук. Особи, що зложили жертви на дзвін: о. П. Ру, ЧО. \$5; Н. Кашуба \$5; Г. Головайчук \$5; П. Боярчук \$5; П. Мартишук \$5; Г. Стоцький \$5. Інші дрібними жертвами. Дзвін з привізкою коштував \$105.

ЦЕРКВА ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.ІХ. В СОКАЛІ, АЛТА.

Площа займає 10 акрів, горбовата. Дороги доступні з південного боку. До Вільна 8 миль, а до Спедден 5 миль.

Є тепер всіх членів 17. Давніше було більше, але недавно деякі пристали до Вільна.

Цю парохію започатковано за старанням П. Царука, що вже не жив. Каплицю збудовано 1921 року. Ця каплиця стоїть по нинішній день, непомаляована.

Цвинтар є коло церкви, однак невігдний, бо нерівний.

Отці, що обслуговували парохію: о. П. Ру ЧО., о. Кс. Роздольський, о. П. Тимочко, о. Ю. Жидан, о. М. Сянчук, о. Д. Джиголик, о. П. Сенків ЧСВВ.

ЦЕРКВА ПРЕСВ. ТРОЙЦІ У СПЕДДЕН, АЛТА.

Площа займає два і три чвертих акра, в містечку Спедден, площа досить гарна. Дороги приступні для всіх.

Всіх членів є 19. Однак прихильників є багато, що помагють своїми датками. До церкви ходить на відправу 25 родин.

Основники і ті, що зложили на будову церкви, слідуєчі:

Площу заплатили отці Василіян з Мондери й дали кілька соток доларів на будову.

Коло будови робили: Н. Буй, Т. Іванишин. По-

Церква Пресв. Тройці в Спедден, Алта.

магали їм: С. Рачинський і М. Бідний, В. Винник, Ю. Павловський. Многі інші помагали працею, матеріялом і грішми.

І Рачинський справив чашу. Т. Іванишин справив хоругви. С. Бойко справив процесійний хрест. Сирод подарував євангелію. Парохія бере почарок від 1913 року, тоді відбувся перший мітинг в Т. Іванишина в хаті на св. Івана Хрестителя, де обговорено справу цвинтаря і вибрано місце під будучу церкву. Тоді почта була Кеш Лейк.

Від уряду одержали 10 акрів, треки в той час ще не було. Цей цвинтар був під назвою св. Івана. Площа дуже нерівна і неприступна. Тоді було 100 членів на тих зборах, всі одного переконання. Однак з часом порижнилися, бо деякі почали думати про православня, а деякі про комуни і так розійшовся той загаль. Деякі пристали до цвинтаря на Сокалі.

Церкву збудовано доперва в 1934 році. Перед тим відправа була в хаті Т. Іванишиного, або в школі.

Візитация була 1937 року 22 серпня, що її мав Преосв. В. Ладика.

Отці обслуговували слідуєчі: о. П. Ру ЧО., о. Н. Крижановський ЧСВВ, о. Кс. Роздольський, о. П. Тимочко— ЧСВВ; о. В. Каменецький, о. Ю. Жидан, о. Д. Попович, о. Д. Джиголик, о. А. Химій, о. В. Андрейчук, о. Л. Джиголик, о. Т. Палінкаш (мав місю).

ЦЕРКВА РОЖДЕСТВА МАТЕРИ БОЖОЇ У СТРИУ, АЛТА.

Дійсних членів є 20.

При церкві є Марійська Дружина.

Основники: С. Квасниця, Т. Язейко.

Церква заснована 1910 р. Згодили майстра Г. Головайчука за \$500. Однак зайшли маленькі зміни і з того powodu прийшло до процесу з майстром. Скінчилося на тім, що мимо всяких апелів, мають платити те, що суд присудив. Мають заплатити майстрів, хоч мав платити сам Головайчук, а також матеріал більше, як мало бути. Вийшло \$2,200 більше, як мало коштувати. Виходить з того, що дуже треба уважати з всякими угодами та майстрами, щоби подібного не було.

Тепер є ще \$500 довгу і кошт адвоката, що боронив нашої справи. Ту сплату поручили 5 людей.

Священики, що дотепер доїждили: о. П. Ру, ЧО, о. Кс. Роздольський, і ЧСВВ: о. Й. Тимочко, о. В. Камеєцький, о. П. Боднар, о. Н. Крижановський, о. В. Баранік, о. Н. Горечко, о. М. Сівчук, о. Д. Попович, о. Д. Джиголік, о. І. Процентій, о. В. Андрейчук, о. І. Когут.

Візитація була в 1937 році.

Церква Різдва Матері Божої в Стрії, Алта.

Дім церковний є, але маленький. Переробили його зо старої каплиці.

Цвинтар гарний і приступний. На тій самій площі, що й церква, бо ціла площа займає 10 акрів, є рівна, гарна та приступна.

Округ Ройкрофт, Алта.

Церква св. Ап. Петра і Павла в Ройкрофт, Алта.

Літня катехизація дітей в Ройкрофт, Алта. (Піс Ривер) о. М. Сівчука

Шукаючи пристановища й життя, українці не раз мусіли осідати далеко від своїх рідних. Тут для будучої історії хочемо подати дещо з життя наших поселенців на Піс Ривері. Найперше подамо дещо загально, а відтак особисто про нашу греко-католицьку місці.

Піс Ривер це околиця простора, рівна, частино лісиста. Є тут більші ріки, як ріка Піс-Ривер, Смокі і багато менших річок. Є немало так званих "кулі," цебто не раз дуже глибоких, але сухих ровів. Це все справляє гарний вид літом. Питання води становить велику проблему, але люди використовують річки, ями штучні і аїд.

Комунікація як на початки назагал вдоволяю-

ча. Дороги головні добрі, побічні в стані розбудови. Залізничний шлях з Едмонтону проведений до Мекленин, відси аж два шляхи: один через Піс Ривер до Галікс Крик; другий через Гренд Прері до Давсон Крик, Б. К. Рівнож з Едмонтону через Атабаску проведений гостиніє, хоч ще не штурваний.

Школи досить добре зорганізовані, але у білому стані.

Щодо урожайности землі, то можна так її поділити: Вдовж залізничного шляху назагал земля добрі— тут замешкують англійці, французи, німці й українці. Дальша полоса землі менше добра, тут є українці. Вікніці чим дальше, тим кращі зем-

ді і тут українці осілися.

А тепер подамо дещо про життя й місіюну працю поселенців. Головно від 10-ти літ ведеться наша іміграція. Про статистику українців наразі годі що сказати, бо досвід показує, що українське питання вирінає в міру греко-католицької церков-

Впр. о. А. Винник, ЧСВВ.

ної організації, що є ще в початковім розвитку. Українці замешкують головню по лінії з Едмонтону до Меклену, у Флет Буш, в Кінусо є двадцять родин. В околиці Гай Прері, Гарт Ривер, Гилвуд, Спен Джейк українці становлять половинну населення. По залізничній лінії з Меклен до Гайс Крик українці знаходяться в Ріно, Немпа, Грімша, Бервин, Вайтло по двадцять родин, поодинокю. В місцевости Гайнс Крик, Ворслей, Гайленд Парк українці творять половинну населення. В далекіх північних околицях Нортстар, Гочкис, Кег Ривер, Форт Верміліон є поважне число українців. По залізничній лінії з Меклену до Давсон Крик Б.К. є українці у Балетер, Кодеса, Нью Ворлд, Тіпі Крик, Бонанзо, Форт Сейнт Джан, а в більшім числі у Ройкрофт, Кситуан. Це головніші місця, що заразом обнимають працю цієї оо. Василіян.

Організація місій гр. катол. Церкви йде скорім темпом вперед, хоч убожество і брак більших громад творять велику трудність.

о. П. Тимошко, перший місіонар, відвідав декі околиці 1932 року. Від 1932 до 1935 р. о. П. Олінський незомною працюю повишукывав наших братів і почав будову церкви у Ройс і Гарт Ривер. Від 1935 до 1938 р. обслуговував тут о. Т. Дюбо і почав будову церкви у Ройкрофт. Від 1938 р. обслуговував о. М. Синчук, а тепер обслугує о. А. Винник і о. Процентій. Церкви у Ройс, Ройкрофт і Гарт Ривер викінчуються. Збудовано церкву у Кситуан і будеється церкву у Гилвуд, Гайнс Крик, Балетер, Ріно, Норт Стар. В інших місцях приготується основи цвинтарів і парафій. Всюди люди добре ходять на богослуження. Засновано братства у Ройкрофт, Ройс, Гарт Ривер. Шкільна молодь є під проводом оо. місіонарів. У Гарт Ривер засновано Марійське Товариство дівчат і

хлопців. Треба зазначити, що тут є велика надія на шкільну молодь.

Організація греко-католицької Церкви йде вперед, а це все тільки початки. Цього доконали: ласка Божа, тяжка праця оо. місіонарів і прихильна співпраця людей. Всюди оо. духовні стараються помогти грошево.

Це короткий опис українського життя на Пів Ривері. Ось так дучимо свої аусалы з великою українською родиною у Канаді до кращої будучности.

Впр. о. І. Процентій, ЧСВВ.

Ройкрофт віддалений від Едмонтону 357 миль залізницею "Нордери Алберта Рейлвейс." Місіюним тереном сягає від Грімшав на північ до Форт Верміліон 225 миль, на полудневий схід до Флет Буш 290, на полудне до Бонанзо 50 миль. Під цю пору перебуває там о. А. Винник і о. І. Процентій.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В РОЙКРОФТ, АЛТА.

М. Музика дав один акер землі на церкву. Площа рівна, засіяна травкою, обсажена деревами, обгороджена, знаходиться чотири і пів миль на північ від залізниці і міста Ройкрофт. Церква в осередку, дороги добрі.

Що до членства, то є надія на 25 родин. Членів і вкладок нема. Тільки одиниці виповнюють християнські обовязки; 30 діти виповнюють так, як належитьсь. Є Жіноче Братство, шобно розпочає. Є Аматорський Кружок під проводом Василя Вершока, який дає концерти і працює в користь церкви.

Основи церкви розпочав комітет: В. Вершок, І. Равлик, М. Музика, П. Смокула і декі прихильники. Найбільша трудність, це байдужність до релігії. Церкву побудовано 1938 року. Будували люди під проводом майстра Білінського. Церкву знадворю викінчено і помальовано. Є три бані і хрести. В церкві нема річок.

Ройкрофт був першою шасливою парохією,

що мав честь вітати у себе Іх Ексселенцію Кир Василія Ладикю в неділю 8 червня 1941 р. Тут Іх Ексселенцію привітали велично члени тамошньої парохії по народньому звичаю, хлібом і сіллю в перший день Зелених Свят. Насамперед відбулося архиєрейське благословення церкви, яку добрі члени викінчили. Відтак при асисті оо. Бараника, Процентого, Винника і Сянчука Преосвященний Кир Василій відправив Архиєрейську Службу Божу і виглосив повчачоу проповідь про "Спасення душі." При кінці роздали пам'яткові образці і з милим спомином переїхали до другої колонії у Кситуан.

З дальших дій треба згадати, що о. Олінський згуртував людей від 1932—1935 р. Відтак серед великих трудностей заснував і почав будувати о. Добко від 1935—1938. Під проводом о. М. Сянчука викінчено і помальовано церкву занадвору— вже є дошки на викінчення церкви в середині. Тут доїжджає о. І. Процентій, а тепер обслугує о. А. Винник.

Цвинтар заснували люди—запис неточна. Підступом і тайно архимандрит російський переписав на Російську Місію.

Під церквою є пивниця, де Аматорський Кружок під проводом Василя Вернюка дає гарні концерти в користь церкви.

ЦЕРКВА ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ У БАЛЕТЕР, АЛТА.

П. Винницький дав два акри на церкву. Площа рівна, очищена, 19 миль на полудневий-схід від залізниці і міста у Фалері. Є в осередку і дороги до-ступні.

Без порозуміння зо священниками люди почали записувати цвинтар, але не пішло. Тоді справою займався о. І. Процентій. Адвокат не дуже розумівся на переписі, дятого кінець-кінем о. Сянчук справу довів до кінця.

Тут є 8 родин. Деякі виповнюють християнські обовязки.

Властиво церкву будують: батько І. Винницький з синами Петром, Іваном (жонатими) і Михайлом. Деякі інші люди також є прихильні церкві.

Під проводом о. М. Сянчука 1939—1940 р. люди приготували матеріал на малу кадличку. І вже почали будувати її. Крім кадильниці, церква нічого не має. Отець М. Сянчук допоміг грошево людям.

Від 1932—1935 р. обслуговував парохію о. Олінський, від 1935—38 о. Добко, від 1938 о. М. Сянчук, о. Процентій, а тепер обслугує о. Винник. Організацією церкви займався о. М. Сянчук. Трудності є ті, що мало людей й ті ще рідкі.

Цвинтар на церковній площі у взірцевім порядку.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В БЕРВЕНІ, АЛТА.

На північ від цього містечка є кілька родин українців. Тут отці духовні правлять по хатах. Люди мають гарні господарства. Однак замало їх є, щоб наразі zorganizувати парафіяльну громаду.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ У ВОРСЛІ, АЛТА.

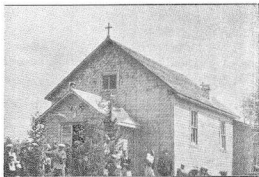
Ця околиця лежить на північний захід, 40 миль від залізниці у Гайс Крик. Є тут 12 українських родин. Отці відвідують їх 4 рази у рік.

ЦЕРКВА СВ. МИХАІЛА У ГАРТ РИВЕР, АЛТА.

Площа має один акер, очищена, рівна, незагороджена, 15 миль на північ від залізниці і міста Гайт Прері, є в осередку околиці, дороги доступні.

За ініціативою о. П. Олінського комітет заінкорпорував 1933 р. акер з наділу. Контракт вибрав о. М. Сянчук 1939 р.

Всіх католицьких родин є 28. Членів, які вкладаю нема. Всі ходять на богослуження. Жінки і деякі мужчини ходять до св. сповіді. Однак 23 дітей вповні сповівають обовязки християнські.

Нова церква св. Михаїла в Гарт Ривер, Алта. (Піс Ривер), посвячена 10 червня, 1941.

Є 12 добрих членів "Марійського Товариства," що його заснували Сестри Служебниці. Є 15 членів Брацтва Жінок, що їх головою є Марія Стоцька. Жіноче Брацтво оснував о. Процентій.

Основниками церкви є: С. Легенчук, П. Шахтай, С. Ворний і М. Возюк. Основана церква йшла трудно, бо люди бідні й не цікавляться релігійними справами. Отці грошево помогли. Церкву зачали будувати 1934 р. Будували люди з охоти. Церква з бервен, дошки є, але ще не побиті, підлога є. Престолю, священничих риз, кадильниці і бані нема. Будинок: церквич і вівтар. Замітною подією з історії Гарт Ривер були відвідини Іх Ексселенції Кир Василія Ладикю дня 19 червня 1941 р. Хоч це був тоді звичайний день, то на привіт Преосвященного прибуло багато людей. Місцевя молодь привітала swojego архипастира по українському звичаю з бандерією, на конях. Була Архиєрейська Служба Божа й благословення церкви, а по відправі українці з Гарт Риверу приготували Преосвященному гарний обід.

За о. П. Олінського засновано і поставлено зруб. Від 1935 до 1938 р. обслуговував о. Добко. Від 1938 р. о. М. Сянчук. Тоді закуплено річи до церкви і викінчується будова. Отець І. Процентій за-

Діти на евакуації в Гай Прері, Алта, 1938, під проводом Сестер ПНДМ.

дожив Жіноче Товариство. В 1939 році вчили в публичній школі Сестри Служебниці з великим успіхом. Тепер вчить українська учителька. Тут завсіди учительство було католицьке.

Цвинтар має три акри, площа рівна і гарна, мила від церкви. Цвинтар є греко-католицький.

МІСІЯНА СТАНІЦЯ В ГАЙ ПРЕРІ, АЛТА.

Дотепер відправа була у школі Гилвуд. В останнім часі тут побудовано церкву. Однак наші люди задумують будувати церкву також в місті. оо. Василіяни мають вкортці ставити свою резиденцію. З історії Гай Прері замітне, що 9 червня 1941 відвідав цю колонію Іх Ексселенція Кир Василій Ладика і своїми відвідинами потішив парохіян.

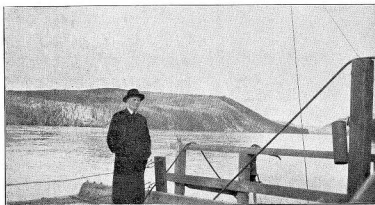
ЦЕРКВА СВ. ДУХА В ГАЙНС КРІК, АЛТА.

о. Олінський заінкорпорував, а опісля обернено на ужиток церкви. оо. Василіяни купили один аker землі в місті. Опісля за згодою людей від-

пущено це на будову церкви. Площа висока, чиста, обгороджена. Оснували церкву о. М. Сіянчук при участі заряду: М. Калинський, І. Ясній. Деякі одиниці помагали майстрам будувати. Побудовано церкву 1940 р. Церква з дощок. В середині викинена, однак нема ще всіх річей. Церква в осередку наших людей. Року 1932 тут заїхав о. Тимочко. Від 1933 до 1935 р. о. Олінський оснував площу і цвинтар. Від 1935 до 1938 р. о. Добко обслуговував. Відтак обслуговував о. Сіянчук і о. Процентій. Під проводом о. Сіянчука збудовано церкву 1940 р. Тепер доїздає о. А. Винник. Цвинтар є дві і пів милі від міста. Має чотири акри, заінкорпорований. Площа невідповідна, дороги залі до цвинтаря.

МІСІЯНА СТАНІЦЯ У ГВАЙТЛ, АЛТА.

Українці замешкують дев'ять миль на північ від цього містечка. Є їх тут досить поважне число. Тут є певні вигляди на церкву і цвинтар. Найбільші перепони це, що є тут люди комуністичних поглядів. Тут отці кілька разів до року правять по хатах.

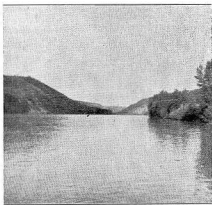
Іх Провсянцтво переїжджають поромом мистецтвину ріку Спокою (Ліс Ривор) для 9 червня 1941 нано Дулнеге, одорозі до Гайнс Крік, і Ройс, Алта.

ЦЕРКВА НАЙСВЯТІЙШОГО СЕРЦЯ ІСУСА В ГІЛВУД, АЛТА.

Рі. Сланина подарував один акер з свого наділу. Площа рівна, очищена, в осередку, але дорogi тут же досить залі. Площа 7 миль на полудне від залізниці і міста Гай Прері. Ця площа є за-інкорпорована. Переліс землі зробив сам о. Сія-нчук. Люди були цілком обов'язні; треба було не-раз і пішки ходити до міста за потрібними підпи-сами при перелісі, ітд. Це взяло часу і труду. Пе-реліс зроблено 1939 р.

Є надія на 25 родин. Тільки одиниці ходять до св. Сповіді. 15 дітей виповнюють християнські обов'язки. Люди досить обоятно відносяться до будови церкви. До комітету належать: М. Белян, І. Макара, Рі. Цифранець, М. Охран, які цікавлять-ся церковною справою.

Вже почали ставити церкву з брвен. Труд-

Піс Ривер, велика, повалка ріка зо стрілявми берегами.

ности були великі, щоб приготувати матеріал, бо люди бідні, доріг нема і мало хто хотів допомогти. Отець парох помагав грошми. Річній ніяких нема при церкві.

Без священника тут нічого не робиться. Крім одиниць загал є байдужний. Отець М. Сіяччук перший раз тут заїхав на початку 1939 р. Вже ан-гліканський прічер зачав звозити матеріал на церкву, але по трьох місяцях прічер цілком покинув околицю. На його місце кілька разів приїхав не-залежний українець, тай його не стало. Люди схо-дилися на богослуження; поволи звозили матері-ял. Богато разів отець парох мусів й десять миль денно йти болотами, щоб церковна справа йшла вперед. Діти є під проводом духовних отців. В школі вчить англієць. Тут також доїжджав о. Про-центій, що на старість не раз мусів бродити боло-тами, а тепер обслуговує о. А. Винник.

МІСІЙНА СТАНІЦІЯ В КІНУС, АЛТА.

Дві милі на північ мешкає 11 родин українсь-ких. Люди початкуючі в господарстві, бо тут ве-лікі ліси. Отці правлять 4 разів до року.

МІСІЙНА СТАНІЦІЯ В ГРІМШАВ, АЛТА.

Українці мешкають яких п'ять миль на північ від містечка. Є тут поверх 15 родин. Гарні роди-ни, але бідні, бо тут білі землі й неурожайні. Отці правлять 8 разів на рік то в школі, то в хаті. Тут люди мають парохіяльний цвинтар коло почти Воринсвил. Також задумують будувати церкву.

МІСІЙНА СТАНІЦІЯ У КЕГ РИВЕР, АЛТА.

Ця околиця на тій самій лінії, що Форт Веркі-ліон. Від треки знаходиться около 130 миль. Є тут наших 10 гарних родин. Отці їх відвідують 1—2 разів до року.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ В КСИТУАН, АЛТА.

В. Чвиль дав два акри. Площа рівна, обгоро-джена, засіяна травкою, дороги доступні, в осе-редку, 18 миль на західний-північ від залізниці і міста Спирит Ривер. Комітет за ініціативою о. Доб-ка 1937 р. розпочав інкорпорацію двох акрів. Отець Сіяччук вибрав контракт 1939 р. Трудности є тому, що люди байдужі й байбельники мають впливи. Ані членів, ані вкладок нема. Є надія на 40 родин. Одиниці сповняють християнські обов'язки. Дітей 20 як слід сповняють християнські обов'язки. В одній школі стало вчать греко-като-лицькі учителі. Церкву засновано 1934 р. Мате-ріял почали приготувати 1935 р. Церква має престиж. Церква з дощок, знадвору викинена і помацьована, одна баня і хрест, кадильниця і то всьо. Церкву будували самі люди під проводом парафіянина Олійника. Отці духовні помагали та-кож. Трудности: байдужність людей, біднота, брак доріг. До комітету належать: В. Чвиль, О. Барецький, Ф. Янішевський. Вечером 8 червня 1941 р. українці в Кситуену гарно привитали Іх Ек-

Церква Успення М. Б. в Кситуан, Алта.

сцеленцію Кир Василя Ладику, князя Церкви, мо-лодці на конях, що вже готові стояли на роздоро-жу недалеко церкви Успення Матері Божої. Там по благословенні церкви, відправили молебен до Христового Серця Преосв. Кир Василій і сказали проповідь до зібраного народу. Потім запросили

Іх Ексцеленцію тамошні парохіяни в товаристві оо. Василян на спільну вечеру у домі п. Чивая.

Отець Й. Тимошко видавав ці околиці 1932 р. Від 1933—35 обслуговував о. Олінський, що зорганізував околицю. Від 1935—38 о. Т. Добко приготував матеріал на церкву. Від 1938 р. обслуговував о. Сянчук. В цім часі побудовано церкву і викінчується серед трудностей.

Цвинтар на початку був на фермі Малайного. Однак площа невідповідна. Пізніше разом з церквою засновано цвинтар, один аker, у зарічевім порядку, засаждений, обгороджений. Зо старого цвинтаря перенесено три гроби. Близько церкви побудовано Парохіальний Дім.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В КОДЕС, АЛТА.

Около 5 миль на північ замешкує 15 наших родин. Є тут цвинтар. Отці правлять по хатах 5 разів до року.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В НЕМПІ, АЛТА.

Є тут 12 наших родин. Мають парохіальний цвинтар. Рівнож є площа під парафіяльний дім. Є тут Амаротський Кружок. Отці правлять у школі 6 разів до року. Є надія, що тут повстане церква і парафіяльний дім. Радісною подією цієї будучої парохії були відвідини Іх Ексцеленції Кир Василя Ладика, що відбулися 9 червня 1941 р. по обіді. Ця парохія була ще без церкви, а парохіяни мали лише цвинтар, що його посвятив ще о. В. Каменський ЧСВВ. Іх Ексцеленція промовив до численно зібраного народу у школі й заохотив до будови церкви.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІ В НОРТ СТАР, АЛТА.

Комітет купив два акри в Г. Федущка за \$30. Площа рівна, чиста, в осередку, на схід від містечка Норт Стар 4 миль, а від залізничі у Грімшав 60 миль; дороги добрі. Сам о. М. Сянчук мусів площу заїнкорпорувати. Протівників не було. Є надія на 30 родин. Около 15 родин сповняють християнські обовязки. 25 дітей стало сповняють християнські обовязки. До комітету належать: Г. Федущак, М. Пашко, Інокла Гудзінський, а інші цікавлятьсь. Цілою справою основання церкви займався о. Сянчук. Кінчєш кіщєм люди звезли 1940 р. дерево до трачки. Вже є готовий матеріал на будову церкви. Вже почали самі люди, охотники будувати. Йде робота, тільки дуже повільно. Протівників нема, тільки декіє і байдужі до церкви. Отець Парох грошево поміг.

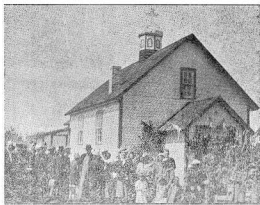
Від 1932—35 обслуговував о. Олінський, 1935—1938 о. Добко, від 1938 о. М. Сянчук, який зорганізував парохію і займався будовою церкви. Річий в церкві ще нема, крім кадяльничі. Тепер парохію обслуговує о. Винник. Цвинтар на церковній площі щіюно почали виробляти.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ У НЮ ВОРЛД, АЛТА.

Місцевість під цим іменем знаходиться 4 миль на схід від Ешєру. Є тут поважне число українців, але дуже далеко мешкають один від другого. Отці тут правлять в школі Ню Ворлд, яких 3 разів у рік.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В РОЙС, АЛТА.

Площа два акри на церкву і на цвинтар. Площа досить рівна, очищена і загороджена, 12 миль на захід від міста і залізничі у Гайнс Крик; в осередку околиці, дороги доступні, але не підсипані. Комітет за ініціативою о. Павла Олінського 1933 р. перевів інкорпорацію церкви. Є надія на 20 родин, що будуть членами церкви. Дійсних членів є 12 родин, дітей 18. В школі учителі англійці. Є при церкві Жіноче Брацтво, 10 членів добрих—інші симпатки. Будова церкви розпочали: Я. Сиринок, Н. Сиринок, П. Буяр. Трудність—це біднота і індіферентність. Зачали звозити матеріял 1934 р. Брак доріг і біднота людей робили великі трудності. Церква з бервен, але викінчена з середині і знадвору дошками. Є мала одна баня. Самі люди будували і знадвору помальовали. Є звичайний прєстіл, дві хорутви, кадяльничі, кивот, плащаниця, і священчі ризи. Отці духовні фінансово помагали. З історії Ройс заміте, що загостили Преосвященный Кир Василій і дуже гарно привтали swojego епископа тамошні люди. Тут поблагословлено церкву і відправлено Архирєйську Службу Богу з прекрасною проповіддю про "Вірність Католицькій Церкві." Після Служби Божої Ексцеленція Кир Василій в товаристві оо. Василян поговорили з людьми, попрацалися і

Церква в Ройс, Алта. (Не Равєр), освєчена Іх Преосв. Киром Василієм 9 червня 1941. Ексцеленція розмовляє з вірними плєою церкви.

удалися на обід до панства Сириників. За часу о. Олінського 1932—35 зорганізовано і поставлено зруб церкви. Від 1935 до 1938 р. обслуговував о. Добко. Від 1938 обслуговував о. М. Сянчук. В цім часі викінчено церкву дошками і помальовано в середині і знадвору. Отець І. Процентій тут обслуговує і о. Винник. Один аker церковної площі ділений на цвинтар. Цвинтар у добрім порядку.

Церква св. Ап. Петра і Павла в Логбриди, Алта.

ЦЕРКВА СВ. ДУХА В РІНО, АЛТА.

Площу один акер подарував І. Калин. Площа очищена, рівна, в осередку, дороги є добрі. Площу заінкорпорував сам о. М. Сіячук. Площа є 4 милі на південь від треки і стації в Ріно. Противників не було, тільки мало хто тим цікавився. Є надія на 9 родин. Отець парох і родина Калинів займалися церквою, але всі люди помагали. Родина Калинів робила вечірки на церкву. Під проводом о. Сіячука почали приготувати матеріял 1940 р. Люди авезли дерево, родина Калинів своєю трачкою нарізала дощок— всі помагали. Церква буде з дощок. Вже почали самі люди будувати. Отець М. Сіячук поміг фінансово. Річний церковних ще нема. Від 1932—35 обслуговували о. Оліїнський, від 1935—38 о. Добко, від 1938 о. М. Сіячук, що займався основанням церкви і її будовою. Також доїжджає о. Процентій. Цвинтар є спільний для греко-католиків з Ріно і з Немпи. Має два акри, очищений, рівний.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В СНЕИП ЛЕЙКУ, АЛТА.

Ця місцевість 40 миль на південь від залізничної треки у Гай Прері. Дороги тут ще бідні. Є

тут 30 українських родин— деякі з них комуністичних поглядів. Отці щойно почали ту околицю обслуговувати. Люди поволі горнутьесь до св. Церкви.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ В ТІПІ КРИК, АЛТА.

Околиця 13 миль від залізниці. Є тут 12 українських родин. Землі бідні. Отці правлять по хатах 5 разів до року. Люди вже організуються.

МІСІЯНА СТАНИЦЯ У ФОРТ ВЕРМІЛІОН, АЛТА.

Ця околиця лежить поперех 225 миль на північ від залізниці у Грімшав. Околиця прегарна і урожайна. Сюди можна дістатися або літаком, або човном рікою Піс Ривер. Отці відвідують людей раз або два рази до року. Є тут школа і парафіяльний цвинтар. Тут є 20 українських родин.

Округ Венкувер, Б.К.

ЦЕРКВА СВ. СТЕФАНА У ВЕНКУВЕР, Б.К.

Куплено нове місце на церкву 14. 2. 1941, два лоти. Розмір 122 x 100. Вже є резиденція для священика. Куплено все за \$2,100. Резиденція під ч. 2325 Квебек Ст. Місце вигідне, один б'лок від Мейн стріту, де переходять майже всі трамваї. Знаходиться між двома вулицями полуд. зах. розі Квебек ул. і 7 свеню.

Пр. о. Т. Добко, ЧСВВ.

Стара резиденція під числом 3525 Фрейзер знаходиться на західній боці Фрейзер між 19 евеню і 20-ім евеню.

Перший священик, котрого люди пам'ятають, був о. Уляновський з Америки. Довго не був у Венкувері. В році 1927 приїхав о. П. Бала. Парохіальний дім, що в ньому тепер правиться богослуження, о. Форжеї віддав до ужитку нашим людям. Будинок і резиденція записані на його імя, бо він заплатив довг і податки за час, коли не було українського католицького священика. В тому часі, коли нашого священика не було в Венкувері, деколи латинські священики правили Службу Бо-

жу для наших людей.

Отець П. Бала відіхав з Венкуверу у вересні 1929 р. Підчас тих двох років парохія почала трохи розвиватися. По їх відїзді не було священика аж до року 1936.

В році 1936 перед Рїздвом прибув о. Н. Барتمان. З початку труднощі великі були знова—людий організувати. Богослуження правилися в церкві Найсв. Серця Христового. Много людий, що за о. П. Бала ходили до церкви, вже перестали ходити. Коли прибув знова священик, відправи зачалися при вулиці Фрейзер, де до сьогодні відбуваються.

В році 1937 в місяці жовтні прибув до Венкуверу о. С. Шевчук ЧСВВ. За о. С. Шевчука о. Форжеї передав галю і хату парохії св. Стефана. Отець Шевчук купив лїот на церкву, за який заплачено \$600. Однак місце невідповідне. Згадане

Старші парохіали при церкві св. Стефана в Венкувер, Б.К. з о. Т. Добком, ЧСВВ., парохом.

місце стараються тепер продати, а гроші зжити на будову церкви.

В році 1940 в березні парохом у Венкувері зїстав о. В. Каменецький ЧСВВ. По шістьох місяцях г.е на початку вересня відіхав до Вінніпегу. Від вересня 1940 р. парохію у Венкувері обслуґує о. Т. Добко, ЧСВВ.

Около тридцять членів є при парохії, що повинноть обовязки. Великодний обовязок відбули сімдесять осіб, як виказують великодній спові-

Члени парохії св. Стефана в Венкувері, Б.К. з о. Т. Добком, ЧСВВ., парохом.

В часі Арх. Візитації в Веннувері, Б.К. З лівого боку Впр. о. Н. Крижановський ЧСВВ, з правого з. Боніфатій, настоятель ои, Францісканів, довільний мисіонар в Альберті та приятель українців.

ди картки. Однак були особи, що пізніше відбуду свою великодну сповідь. Дітій ходили на релігію й українську мову двадцять двоє.

При церкві гуртується "Жіноче Брацтво св. Ольги." При їхній праці зібрано поперх \$350 на будову церкви в протягу десять місяців. Крім цього займаються прикрасою церкви і справляють потрібні річі до церкви. Членів мають тридцять три.

Імена тих, що від початку своєї прибуття брали активну участь в парохії: О. Пастух, І. Миколай, П. Лебедович, Родина Друшків, Д. Бідошка, І. Глютик і його родина, М. Тихий, К. Гонта і його жена, Марія Ярмош і її син Василь, Дора Талверсон, С. Коверчук і його родина, Ю. Федик і його дружина, пан і пані Гелюх, Т. Стейшин, П. Козак і родина, К. Дуда, С. Клишко, панство Сироїд, роди-

Група Молоді при упр. катол. парохії св. Стефана в Веннувер, Б.К.

на Підручних, родина Пішків, Дмитро Капока і родина, Д. Саранчук і родина, С. Саранчук і жена Текля, родина Бабіла, Е. Клишко і жена його.

Слід зазначити, що родина Е. Клишко—перші все жертвувати на церковні цілі. В осені справили фані і тетрапод вартости \$140. Цього року на будову церкви зложили \$100.

Парохіяльний Дім тепер вартує \$1,500. За площу під церкву заплачено \$600. Площа і резиденція (6 кімнат) \$2,100.

Церковного Дому нема. Забави і інші підприємства відбуваються у "Ліджон Гал." Концерти відбуваються у "Розарі Гал." при катедрі. За рент нічого не жадають. Нова церква, яку задумується будувати, буде мати домівку, що їй можна буде уживати на різкі сходи.

ЦЕРКВА СВ. о. НИКОЛАЯ У ВЕРНОМ, Б.К.

Площа, що на ній стоїть церква разом із цвинтарем, обіймає пів акра землі. Віддалена від залізниці й міста дві і пів милі. Заїнкорпорована 1941 року.

Членів є 12. К. Щерба, П. Щерба, С. Шиманський, П. Шиманський, В. Бобрік, С. Кісей, П. Худзей, П. Мохорук, А. Остафій, І. Панасюк, С. Едванд. Дітій є 15.

Основниками парохії були: П. Щерба, К. Щерба, С. Шиманський, В. Бобрік, П. Мохорук, П. Щерба.

Каленця у Верном, Б.К.
мало П. Щерба

Парохія була зорганізована у квітні 1936 р. Церкву будував Гр. Никифорок, а помагали по троха всі згадані парохіяни. Кошта будови виносили \$735. Церква викінчена тільки знадвору. Розмір церкви виносить 36 x 14 стій, апсида й банинець широкі по 12 стій. На церкві є три бани, одна на середині а дві по боках наперелі церкви. Знадвору є помальована. Маловав І. Щерба й О. Некигюк. З церковних річий є: престія, евангеліє, процесійний хрест і 2 хоругви.

Доїздали суди отці: о. Н. Крижановський, о. Добо, о. С. Шевчук, о. Лєсюк, о. Н. Саварин, о. М. Пасичник, о. Х. Кондратюк. о. Н. Барман піддав галку будови церкви. Коло церкви є двін, що висить на стовпі і коштував \$15. Цвинтар займає три четвертинні акра землі. Пвячений 21 квітня 1941 р. о. Н. Саварином ЧСВВ.

МІСІЯНА СТАНІЦЯ В МІСТІ ВЕРНОН, Б.К.

Вже від двох літ, завязалась у містечку Вернон парохія під іменем св. Василя Великого. Парохіяльне життя гарно розвивається під директивою В. Поповича, містоголови церковного комітету. Всіх членів є 15. Власними стараними купили площу під будову церкви в місті та мають намір цього року розпочати будову. В заряді, крім В. Поповича, є ще Д. Гошовський, касієр, В. Бобрик, рекордовий секретар.

Є надія, що мимо труднощів, ця парохія гарно розвинеться.

ЦЕРКВА СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА У ГРІНДРОД, Б.К.

Церква стоїть на дев'ятому блоку, що складається з трох лотів, 60 стій широкіх, а 120 довгих. Ціла площа має 180 x 120. Є рівна, не заліснена,

Церква в Гріндрод, Б.К.

положена у північній частині місточка, що звється Гріндрод. Від церкви до залізниці буде около 1,000 стій, а до дороги 1,200 стій. Дорога й доступ для вірних є дуже вигідні.

Церква була заінкорпорована на римо-кат. архієпископа у Венкуер, але від 18 квітня 1938 року переінкорпоровано її на греко-католицьку єпископську інкорпорацію.

Дійсних членів, що сповінують християнські обов'язки є 45, а дітей і молоді разом є 132. Учителів є двох німців.

Основниками церкви були: Д. Ільницький, Гр.

Богонос, Т. Бучко, Й. Щербя, К. Щербя, М. Гавриш, Я. Яблонський, С. Чубатий, Д. Бугера, М. Гарасимчук, А. Баран, Д. Сікора, Г. Михайлишин, І. Савицький.

Найперше доїздив на Гріндрод римо-катол. священник о. Йосиф Мекензі. Він піддав гадку будови церкви й виставив 500 доларів. Решту 320 доларів і 60 центів зложили парохіяни і так побудували церкву, яка досі ще не є викінчена з середини.

Будову церкви розпочато в маю 1923 року; проводив будовою Т. Бучко, а помагали всі, хто міг. Кошта будови вносили, як це досі записано, \$820.60. Церква має вигляд хреста. Мала на середині даху баню, яка не маючи жадної підпори з середини, тиснула дах у долину так, що неможливо було вже довше правити, бо текло через дах, що розколений був у всіх рогах. Тому 1940 року баню перебудовано і побито бляхою. Знадвору церква має вигляд хреста, має одну велику баню на середині. Ціла є побудована з дерева. В середині ще не викінчена. Знадвору не помальована. Є тільки один великий престіл. Церковні річі є.

Зо священників доїздили тут о. Н. Крижановський, о. І. Тимочко, о. Н. Бартман, о. С. Шевчук, о. Хр. Кондратюк. Відвідував парохію два рази Преосвященний Н. Будка. Раз 1925 року на Йордан і 1926.

Є цвинтар, один акер, обгороджений, положений три четвертих милі на північній схід від церкви. Доступ до нього вигідний. Майно церкви обмежується до трох лотів, на яких можна вигідно побудувати дім для священника і Народний Дім.

ЦЕРКВА СВ. АННИ В МАВНТ КАРТІЕР, Б.К.

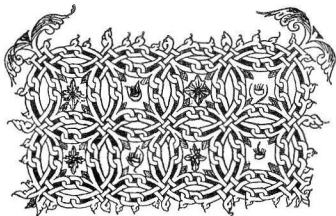
У Мавнт Картієр є церква св. Анни. Площа коло церкви обнімає один акер землі. Є також цвинтар положений з чверть милі від церкви на полудневий схід.

У церкві є один фелон, лавки і три престолики. Церква помальована знадвору, а з середини ні.

МІСІЯНА СТАНІЦЯ У РЕВЕЛСТОК, Б.К.

Щодо церковної громади в околиці Ревелстоку, то наших людей найбільше поселених є у Мавнт Картієр. Є там 52 родині, а в місті Ревелсток є 17 родин.

Ізза причини, що там довгі літа не було наших священників, всі вони майже є збольшевичені. Одначе праця між ними є ще можлива.

ЧАСТЬ IV.

о. др. Василь Кушнір

Будучність Українців у Канаді

Видання "Пропам'ятної Книги Української Еміграції в Канаді" з нагоди першого п'ятидесятиліття нашого життя і наших змагань на новій землі, це безперечно важна історична подія. Пильний читач, коли перегає кожен сторінку, перечитає статі, погляне на знімки нашого життя і буття, приходять до переконання, що в Українській Еміграції є багато молодечої сили та енергії, яка за останнє п'ятидесятиліття не тільки, що не вичерпалася, але сильно скрипілася. Ми зачали наше життя в Канаді з чистим серцем і робучими руками. Зачали від маленьких загонів на просторих преріях, від примітивних мешкань серед непривітного підсоння і обставин і за п'ятидесять літ стали господарями-горожанами Канади.

Коли наша еміграція їхала до Канади, ніхто нею не турбувався. І можливо тому треба було нам в самих початках багато перетерпіти і багато звести боротьби. Про боротьбу, яку зводив наш нарід в Канаді з різного рода сектанством, ми нарочно тут не згадували, хіба тільки тут і там, де це було konieczним. Про це напевно в свій час будучий історик нашого життя в Канаді буде мати доволі матеріялу. Ми старалися бодай в коротці начеркнути ідейні змагання і успіхи наших поселенців, щоби їх передати будущому поколінню, як спадщину культури серця і душі їх батьків. Діла батьків нехай говорять історичну правду їх дітям.

Коли хто небудь в майбутньому схоче говорити, чи писати про українців Канади, він мусить заглянути до "Пропам'ятної Книги Української Еміграції в Канаді," якщо схоче бути чесним з собою.

Початок до написання цієї Пропам'ятної Книги дав його Ексцеленція Кир Василій Вол. Ладика, Епископ Українців Канади. Вже осінню 1939 року Кир Василій видав обіжник до всіх своїх священників, щоби вони збирали всі матеріяли у своїй околиці, які булиби konieczними до висвітлення нашого життя в Канаді. Матеріял, який надіслано далеко це не ввесь, який поміщено. Поміщено то, що найконечніше, а все проче остало в Дієцезальному Архіві у Вінніпегу. Будучий історик також і під тим оглядом не буде мати клопоту, де шукати жерельного матеріялу, коли схоже висвітлити одну чи другу сторінку нашого життя в Канаді.

НАША БУДУЧНІСТЬ В КАНАДІ

Часто питають українці самі себе: "Яка будучність жде українців в Канаді?" Коли я часами стрічався з моїми приятелями англійцями чи іншими, то вони це питання ставлять дещо відмінно, а саме: Яка будучність Української Католицької Церкви в Канаді?"

Здавалося би, що це два відмінні питання. Однак це тільки так здавалосяби. В дійсності одно з другим так тісно виждється, що не можна говорити про будучність Українського Народу не зачіпаючи самих основ Української Католицької Церкви і не можна говорити про будучність Української Католицької Церкви в Канаді, не порушуючи тим самим самих основ життя Української Еміграції. Що більше, на підставі історичного досвіду, чи в Старім Краю чи тут в Канаді, ми бачимо, що Українська Католицька Церква є серцем і ду-

шею нашого народу. Або ця Церква стояла високо у пошані нашого народу і тоді той народ, на очах одного покоління ставав народом свідомим і культурним, або народ спроневірувався своїй Церкві, а тоді в рядах української суспільності наставало розлюзнення, хаос та руїна.

І тому, коли ми хочемо знати, яка буде будучність Української Еміграції в Канаді, то пам'ятаймо, що будучність ця буде залежати в цілому від будучності нашої Церкви в Канаді.

Отець "Пропам'ятна Книжка" зі своїми численними світанками наших Українських Католицьких Церков та культурних інституцій говорить нам не тільки про високу змагання батьків еміграції, яких ми називаємо піонерами, але вона говорить вже нині не менше і про їх дітей, про молоді українське покоління, яке знає і любить свою батьківщину, свій рідний край і зявує кожного дня у своїй рішучій праці невидими ниточками найшляхотніших почувань своєї серця зі стихією і красою канадської землі.

Будучність Української Католицької Церкви в Канаді є дуже широка. Це не тільки думка наших священників, місіонерів і добре поінформованих наших приятелів католиків інших національностей. Це також думка нашого молодого покоління, яке знає духа нинішньої, модерної Канади і яке здає собі справу, як дуже терпіння, недостатків і боротьба їх батьків надади їм поваги думання і діяння, щоби найкращі ідеали життя не тільки задержати, але після них жити.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА Є ПРИЗНАНА

Нині Українська Католицька Церква в Канаді є відомою і признаною. Кілька десятків літ тому назад, коли приїжджали наші перші поселенці до Канади, вони на самому порозі нової землі звели тяжку боротьбу, щоби зберегти свою віру і свою національність. Своєх сил не було багато, щоби можна було остоятись проти численних сектантів, які з вірою хотіли вийдерти у наших людей також і національну свідомість та приналежність. Тих чужих нам по крові і національності людей, що стали в обороні нашої еміграції в самих її початках не можна мовчанкою проминути. Тут надажте такі світлі люде, як Архієпископ Ст. Боніфас А. Лінклен, Архієпископ з Ст. Алберт, Ата., Е. Легаль, священники, що прийняли наш обряд, як о. А. Сабурен, о. Клявао, о. Ганьон і др. Однак в кожнім цім случаю, по кількох літах, особливо, коли наша еміграція змоглася, повставали нові труднощі і непорозуміння. Здавалося, що буде кінець нашій Церкві і нашому народові. Громади вірних, що мимом всего оставались вірними, крились зі своєю вірою, як християне перших християнських часів.

Нині найбільш впливові люде Канади, без огляду на це чи вони в уряді, чи в інших культурних та господарських установах, висловлюються публично, навіть на сторінках нинішньої "Пропам'ятна Книжка," що Українська Католицька Церква, це важна сила не тільки для нашого Українського Народу, але це також сила для добра цієї країни. Певно, що тут завжди є можливість, що радикальні сили у формі комунізму чи інших підпольних політичних та сектантських струй, які є чи будуть шкідливими для всякого упорядкованого соціального устрою, можуть принести ще чимало

труднощів і для нас, однак вигляди їх є дуже да-декі.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА Є ТАКОЖ ЗОРГАНІЗОВАНА

Та передовсім Українська Католицька Церква в Канаді є добре зорганізована. Святійший Отець в Римі надав нам Українцям Канади нашого власного Епископа. Про вагу цього факту не можна сумніватися. Факт, що Українці Католики в Канаді дістали свогого Епископа розвивав відразу дві найбільш некучі справи: Перше: що українське церковне майно остало при українському народі, а друге, що всікі ворожі заїти на винародовленні українців в Канаді з місця показались марними. Епископ, що провадить долю Церкви і Народу в Канаді, поділав цілу територію на парохіальні та місійні дистрикти, громади. В кожному відтинку поставив своїх священників та місіонерів, покликав до життя українські школи, приюті, шпиталі та захоронки під проводом Сестер, а їх упорядкована праця, це будучність церкви і народу.

Понад сто священників-місіонерів, стільки Сестер, постійне скріплення їх рядів молодими силами, уроченцями цієї країни, це ці працівники, що роблять Українську Католицьку Церкву в Канаді шпораз то більше і більше сестрою Канадської землі. Впрочім український католицький священник-місіонер ніс завжди з собою цю подиву гідну черту любови і приятеля своєїго народу. Він завжди тішився любовю своєїго народу, тому він ніколи його не оставляв навіть в найгірших обставинах життя. Часи, які переживаємо сьогодні є дуже важкі. Ми не знаємо, що вони несуть для нас у своїх несподіванках. Ми знаємо тільки одно, що український католицький священник-місіонер не опустить своєїго народу, хочби він мав проповідати Євангеліє Христа серед просторих прерій в шатрі чи на поважних флях канадських рік у випозиченім човні.

ЖИТТЯ ЩЕДРОСТІ І ЛЮБОВИ

Молода еміграція українців Канади, після бурливих своїх початків, набирає постійно серйозності і поваги, що снігає самих найглибших почувань людського серця і душі. Українська Католицька Церква в Канаді має широку і ясну будучність через те, що український віруючий нарід, кожна наша християнська громада старається як найкраще відіржати своє життя теплоото християнської щедрости і любови. Добрий і чесний Християнин, це чоловік, що думає і старається про інших, про своєїго ближнього та працює не тільки над поліпшенням своєїго життя, але також життям тих, що діють спільну судьбу, долю і долю у спільній громаді. Це є ця найважливіша діянка життя наших поселенців, якої не можна уняти в статистичні рами, якої не можна взяти кожного дня на папір, на фотографічну кілішу, однак вона є і постійно ділає. Один спійнть з помічю голодуючим дітям сусіда, інший збирає одніну та обуву для погорлиць, що інший спійнть з помічю в нещасливому випадкові родині. А таких і ріжних інших випадків на просторій Канаді є багато і много. І де тільки випадок там сейчас і скоро поміч. Цей любови ближнього нема записано у жадних людських книгах і споминах.

Вона тільки записана у Книзі Життя, бо вона є і постійно ділає, та кожного дня буде щораз то сильніші основи для Української Католицької Церкви і для Українського Народу в Канаді.

Крім цього приватне життя щедрості і християнської любові ближнього українських поселенців, під проводом свого Єпископа та священників дає початок многим публічним підприємствам та інституціям, як шпиталіям, школам, захоронкам, приютам, печатням та всьому, чого життя домагається. Вправді всі ті інституції у самих зародках, основи однак під дальший розвій положені, а напрямні ясно витчені.

ПОТРЕБИ НИНІШНЬОГО ДНЯ

Серед загальних ліній нашого життя в Канаді за перше п'ятдесятліття, ми краще бачимо в цьому освітленні, які потреби виривають для нас вже нині і які потреби ще більше дадуться відчувати завтра. Наше життя на кожній своїй ділянці розростається, а нові часи, які називають зробленим це життя о много більш складним, як воно є нині. Нам потрібно много добре і доцільно вихованих наших молодих людей і то в кожній галузі знання та праці, коли хочемо, щоби ці маленькі огнишки нашого надбання і культури в Канаді не погасли, а противно, щоби вони якнайкраще розвивалися. Ряди наших священників постійно зростають, много молодих українців Канади студіюють на високих школах та університетах, набувають фахового знання також наші українські дівчата. Крок за кроком піднімається, мимо несприятливих часів та обставин, українське фермерство та торговля. Зате соціальна ділянка українського життя в Канаді жде ще своїх досвідчених робітників. Тому молодь наша повинна вже тепер завряться гнися до пев так важкої і так конечної праці. Тут не поможе нічого знати тільки теоретично певні засади. Довголітня і постійна практична праця при своїх парохіях, у різних відтинках і потребах життя, може приспособити нашу молодь до виступу на ширшу арену соціального життя, котре нині стається незвичайно складної і делікатної натурі.

о. Н. Саварин, ЧСВВ.

Ювілейний відгомін з приводу 50-ліття українського переселення в Канаді

Хоч збірка ювілейного матеріалу до цієї Пропамятної Книги зачалася з початком 1940-го року, проте впорядкування її, справляння, і печатання, так дуже затягнулися, що вона появляється щойно при кінці 1941 р.

На протязі цього започаткованого ювілейного року відбулося в Канаді багато ювілейних з'їздів, обходів і піонерських днів. З усіх усюдів йшли для українських піонерів привіти, промови й слова узнання від найвишнчих церковних і

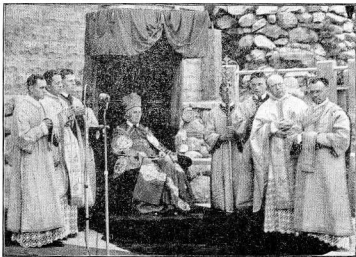
вправді соціальні напруження, від яких українська еміграція в Канаді не була вільною, під обухом війни майже притихли. Однак вони далеко ще не поладнали, і без огляду на це як війна скінчиться, соціальна проблема приїде знова до острого слова. Ми віримо, що будучність, під тим оглядом в Канаді нас більше не заскочить. Українці як цілість ніколи не були прихильниками утопічних соціальних, господарських та політичних кам'яч, хоч під обухом тих кам'яч, які на нашу ниву перелетали з чужого поля, ми багато потерпіли. З другої сторони ми не можемо сказати, щоби українська еміграція в Канаді не розуміла вимог нашої доби, не орієнтувалася в потребах, які виростали, чи виростають в наслідок змеханізовання людського життя. Противно соціальний лад і порядок, це мрія серця кожного українця, хоч тяжкі умовни життя та чужа агітація зводили його часто на бездоріжжя. І тому соціальні працівники, які змігли би якнайкраще попровадити наше життя в Канаді в найближчій майбутности, це конечно вимога хвилі. Українців католик, як соціальний працівник, потрібний для обох: для Церкви і для Канади.

Коли ці послідні рядки стеляться на папері, думка мимоволі лине далеко наперед, найменше на других п'ятдесят, а може сто і більше літ. Очі хотять спочати в цей щасливий майбутній день українського життя в Канаді. Від океану до океану, на безмежних просторах Канади, як віночком встелені чудові українські громади. Місто невеличких убогих нинішних наших церков, гарні і муровані Божі храми, школи, культурні інституції... українська мова і пісня... щасливі, веселі люди... Українці Канади...

Це ціль. А до ціли далека дорога, повна труднощів, боротьби і праці. Та в боротьбі набирається сила, кристалізують енергії людського духа. Тріюмф ідеї є тим кращий чим довша і тяжча боротьба. Ми віримо в цей наш український тріюмф. Ми віримо, що Українці Католики напишуть цінну сторінку в майбутній історії як позитивний чинник Канади, як дорога перла Христової Католицької Церкви.

державних мужів. На сторінках нашої української преси в Канаді призбиралося вже чимало гарного ювілейного матеріалу.

Вправді щойно минула перша й це менша частина ювілейного року, а друга його частина закінчиться аж зі 7-им вереснем 1942 р. Проте так много вже відбулося гарних, величких і зворушючих ювілейних обходів, що не згадати про них у цій нашій Пропамятній Книзі принайменше в загальному начеркові, виглядало б якось дивним,

З нагоди Ювілею 50-ліття поселення українців в Канаді. Їх Ексальтація Кир Василь Володимир Ладаня з часів Арх. Сатурні Бомі в Монреалі, Аля., сидить на троні, і об. ЧСВЛ.Злівого боку: Вер. о. С. Шелуча (діячок), Вер. о. С. Коуар, бр. Йосиф Шварзон. З правого боку: бр. Я. Лейбіт, Вер. о. М. Романович, Вер. о. М. Сіпуча (діячок). Сатурні Бомі відраховує в наслідці у троні.

недокінченим, а може й непонимим для будучих читачів.

Ювілейний настрій в пресі започаткував своєю появою "Ювілейний Календар Української Родни" на 1941 р., що своїми статтями, споминами й ювілейними знімками кинув клич серед канадійських українців, щоб вони вішували як найдостойніше 50-ліття українського переселення у Канаді. Багато ювілейного матеріалу помістив і слідуючий "Ілюстрований Календар Української Родни" на 1942 р., що появився при кінці 1941 р.

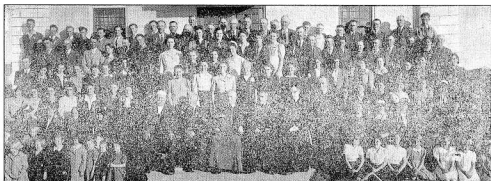
Цей ювілейний клич як найширше підхопили едмонтонські "Українські Вісті" і з 8-им квітнем 1941 р. видали величаве, надзвичайне, ювілейне число, що йому вдалося призбирати на своїх сторінках, крім численних привітів, побажань і оригінальних ювілейних статей ще й Пастирське Слово нашого Преосв. Кир Василя Вол. Ладика й привітні листи від 6-ох канадійських прем'єрів. Свій ювілейний матеріал, що не зміг бути поміщений на 16 сторонах ювілейного числа, ввійшов у дальші числа Укр. Вістей. Крім цього Редакція Укр. Вістей вислала з 1. III. 1941 р. спеціального репортера-фотографа в особі п. П. Остапчука, щоб їхав він по цілій Канаді й призбирував ювілейний матеріал про українців. Наслідком його подорожей вийшло вже кілька програмно ілюстрованих чисел з Українських Вістей, як прим. чч. 12, 17, 20, 23, 24, 33—34, 47, 51.

Зі широю свідомістю надзвичайної ювілейної хвилі взяло Братство Українців Католиків провід в організації українських з'їздів і піонерських днів. Всі плани, відозви й виготовлені програми ювілейних з'їздів для всіх місцевостей в Канаді йшли від Братства. Щоб відзначити гідних і заслужених українських піонерів, випечатав доміняльний БУК

з Вінніпегу гарну "Почесну Грамоту." Отсю "Почесну Грамоту" артистично виконано й прекрасно видруковано в печатні "Голос Спасителя" в Йорктоні, Саск. Дуже много нагрудився біля організації з'їздів у Манітобі всец. о. Ігор Шпитковський, організатор БУК-а манітобської секції. В Альберті взяв особисто участь у 17-ти піонерських з'їздах п. І. Ісаїв, голова БУК-а альбертської секції. Заходами його відбувся також у Едмонтоні Ювілейний З'їзд БУК-а Альберти на днях 27-28. XII. 1941 р.

Найважливішу ролью в ювілейних з'їздах відіграла всюди релігійна програма. Українська Католицька Церква, що через цілу історію нашої імміграції брала завжди живу участь у всіх радичних і сумних моментах наших переселенців, взяла також і в ювілейних обходах свою найживішу участь. Ніодин ювілейний з'їзд не відбувся без її релігійної програми. У начерку кожного піонерського дня входила конечно і засади церковна відправа, проповідь, напанахида, річні посвячування з молебними й благальними молитвами. Де обставини на це позволяли, там відбувалися триденні, п'ятиденні, чи 8-денні місії. Всюди, в часі таких з'їздів, заважати було масову участь старших і молодших у приймаванні св. Тайн. Зворушачою хвилюючою закінчуючих ювілейних богослужень був звичайно похід Преосвященного з процесією на цвинтар, там де обставини позволяли, щоб помолитися за дорогих, померших піонерів.

В ювілейних обходах не менше гарною й памятною випадала народня програма. В неї вкладали українці все, що виторили вони тут у Канаді гарного, аснодо й висококультурного против минулого п'ятдесятиліття. В часі ювілейних піонерських бенкетів любувалися очі концертами,

Члени парохії в Чинмен, Алта., з нагоди ювілею 50-ліття поселення українців у Канаді. Знімак знято 8 вересня 1941 р. Зліва до прага сидять: п. М. Романюк, найстарший візир з Чинмен, Алта., Василь Синица, перший український поселенець в Канаді, Іх Провісництво Василь Вел. Азизка, і во. ЧСВВ.; впр. о. В. Баранів, протодиякон во. Василів, впр. о. Ігумен Н. Саворин, впр. о. Лосюк.

академіями, пропам'ятними стяжками, танковими виступами, руханковими вправами, співацькими, бесідницькими й спортивними пописами. Много з цих ювілейних моментів вдалося схопити й утревалити на гарних знімках, а навіть і фільмових денгах, як прим. у Мондері. Замітною точкою ювілейних обходів була велика участь чужинського елементу. Серед визначних гостей підбадьоруючо діяла присутність таких високих державних мужів, як прим. промова представника короля з Альберти.

Ювілеї обхопили всі головніші осередки наших переселенців у Канаді. Найбільша однак частина їх припадає на Західну Канаду, де проживає головна група українців. З кінцем 1941 р. є занотовані в українській пресі слідувачі відбуті ювілеї. В Манітобі відбулися у слідуючих українських осередках: Комарно, Іст-Кіддонен, Брукленд, Гонор, Город, Овкбурн, Стюартбурн, Тиндал, Етелберт,

Попларфілд, Портедж Ля Прері, Брендон, Селкірк, Кукскрік, Сенділейк, Елма. В Саскачевані: в Йориктоні, Моделфарм, Райн (Дніпро), Калдер, Саскатуні, Міт-Парк, Голлар, Альвена, Приймове, Твей, Арран, Гудів, Рама, Бобулінці. В Альберті: в Едмонтоні, Мондері, Вох, Ківі, Тудорі, Ледук, Борців, Калмар, Калгарі, Егрімонт, Чипмен, Скарро, Галліярд. З Онтеріо є знана Кенора. Всіх отже ювілейних з'їздів в українських осередках начислюється понад 40 у 1941 р.

З ювілейних з'їздів на особливішу згадку заслугою "Ювілейний Конгрес Піонірів", що відбувся у Мондері на днях 2 і 3 VIII. 1941 р. Через цілий рік йшли приготування до него. Щоб випав він як найкраще вилечатано заздалегідь на 59 сторін "Ювілейну Програму," що в ній була поміщена ціла спів. Служба Божя під нотами для дітей, а дальше руханкові вправи з релігійними і народними піснями. Цей Конгрес звеличив своєю при-

Новий Соляк—панахеда на цвинтарі за убогих піонірів.

сутністю наш Преосв. Кир Василій Ладика, що йшов через цілу Архирейську Службу Божу співав диточий хор альбертської молоді коло мондєрської Гроти. На пополудневу програму загостив із Едмонтону Дост. Дж. С. Бовен, Лейтенант Гвернор Альберти до "Україна Парку" і у своїй промові зазначив, що Канада є горда з українських переселенців. Мондєрський конгрес був передаваний через едмонтонську радіостанцію СФРН.

Значіння усіх цих ювілейних обходів остало у пам'яті піонерів нестерте. У старших переселенців ювілейні торжества викликали піднесення духа й свята гордість, що саме вони остали цими витривалими піонерами, що зберегли в собі не лише ненарушений скарб святої віри, але й стали носіями українських традицій у Канаді. Це можна було завважити в такому прим. серці й осередку наших українських піонерів, в Чипмені 7 і 8-го вересня, де ще й досі проживає наш найстарший піонер п. Василь Єлняк, що серед радісних оплесків зівстав прикрашений на грудях золотим хрестом. Зовнішнім показником, що ним вивичувано заслужені піоніри, було також вручення "Почесних Грамот" старшим піонером по цілій Канаді. Таких многозаслужених піонерів для Церкви й народу мусяло бути много по колоніях, коли саме число відзначених голов у родині, досі живючих, доходило до числа 50 на деяких колоніях.

Знаменною чергою всіх піонерських з'їздів була масова участь нашої молоді. Всіх зворушувала щирість їхніх молодечих душ, що нею вона віддавала признання й поклін своїм батькам-піонерам за всі їхні дотеперішні здобутки, так особисті у виді майна, як і українско-супільні, у цих сотках церков, читалень, шкіл, сиротинців, інституцій і різних інших організацій розсіяних по цілій далекій і просторій Канаді. В часі ювілейних академій широко заявлю прієрікала достояюча молодь, що вона збереже й на дальше в своїх молодечих душах ненарушений скарб св. віри й народности в прибраній батьківщині, в Канаді.

Ювілейний рік триває дальше. В різних місцевостях прибирає він у своїх обходах деколи оригінальні помисли. Оттак у многих місцевостях построено нові ювілейні церкви, як прим. у Виннигелі, Ман. і у Галліграді, Алта. В Роблін, Ман. збудували оо. Редемптористи ювілейний ювенат (Малий Семінар). В Овкбурні збудовано ювілейну пропам'ятну статую—могилу в честь упокоївшисх піонерів тому 42 роки. В Москаліках, недалеко Мондєру, здвигнено ювілейну піонерську каліцію. На ювілейному з'їзді у Едмонтоні рішено відкрити в 1942 р. пам'ятник українського піонера в Чипмені, де перебуває наш найстарший піонер п. В. Єлняк.

Стан Дієцезії в Канаді

Єпископ	1
Священників	102
" дієцезальних (світських)	52
" оо. Василіян	32
" оо. Редемптористів	16
" оо. Облятів	2
діаконів	10
Питомців в Духовній Семінарії	14
" оо. Василіян	30
" оо. Редемптористів	8
Новиків ЧСВВ.	22
" ЧНІ	5
Всіх монахів ЧСВВ.	107
" ЧНІ	34
Монастирів оо. Василіян	5
Місійних резиденцій оо. Василіян	4
Монастирів оо. Редемптористів	3
Новіціят ЧСВВ	1
" оо. Редемптористів	1
Дім Богословських студій оо. Василіян	1
Дім Богословських студій оо. Редемптористів	1
Ювенат (Малий Семінар) оо. Редемптористів	1
Сестер Служебниць (по обітгах)	105
" Новичок	26
Всіх СС. Служебниць	131
Сиротинців	1
Приюти Старечі	2
Бурса для дівчат (в Саскатуні)	1
Інститут для дівчат (у Йорктоні)	1
Конвенції СС. Служебниць	13
Шкіл цілоденних СС. Служ. (з правом прилюдности)	6

Шпиталів (під зарядом СС. Служебниць)	2
Колегія св. Йосифа в Йорктоні	1
Бурса о. М. Шашкевича в Саскатуні	1
Католицьких часописів ("Українські Вісти," "Будучність Нації," "Голос Спасителя," "Світло")	4
Друкарні (оо. Редемптористів т. зв. "Голос Спасителя," "Українських Вістей," і оо. Василіян)	3
Братства Запозомові	3
Організація домініяльна БУК-а	1

ЦЕРКВИ (ПАРОХІЇ) І МІСІЙНІ СТАНИЦІ:

В Новій Скошії, Квебек і Онтерію церков	25
місійних станиць	17
В Манітобі церков (парохій)	130
місійних станиць	14
В Саскачевані церков (парохій)	109
місійних станиць	22
В Альберті церков (парохій)	77
місійних станиць	30
В Бритійській Колумбії церков	4
місійних станиць	2
Всіх церков (парохій)	345
" місійних станиць	85

* * *

Всіх українців греко-католиків в Канаді (після записок Єпископської Канцелярії) ... 300,000

Поіменний стан укр. католицького духовенства в Канаді 1941 р.

ДІЄЦЕЗАЛЬНІ СВЯЩЕНИКИ

- o. Бала Йосиф, парох, Егеаберт, Ман. і околиці.
- o. Божик Володимир, парох, Кичинер, Онт.
- o. Божик Пантелеймон, канонік, парох церкви св. Андрея, Вінніпег, Ман.
- o. Борецький Ізидор, парох, Брентфорд, Онт. і околиці.
- o. Борис Стефан, парох, Схід Торонто, Онт.
- o. Головка Іван, парох, Лестбридж, Алта.
- o. Горошко Михайл, душпастир.
- o. Григорійчук Михайл, парох, Сенді Лейк, Ман. і околиці.
- o. Гуменюк Василій, парох, Форт Вільям, Онт. і В. Форт, Онт.
- o. Гігейчук Василій.
- o. Демків Николай, парох, Вайта, Ман. і околиці.
- o. Дрогмирецький Нестор, парох, Геффорд, Саск. і околиці.
- o. Джурман Василій, В.А., парох, Портедж Ли Прері, Ман.
- o. Жарський Константин, парох, Сидні, Н.С.
- o. Заяць Михайл, душпастир околиці Киченер, Онт.
- o. Ірха Михайл, парох, Судбури, Онт.
- o. Калуський Іван, душпастир, Комарно, Ман. і ок.
- o. Каменецький Петро, канонік, парох, Торонто, Онт.
- o. Колодій Мирослав, душпастир, Рама, Саск. і ок.
- o. Коцаба Теодор, душпастир, Принц Алберт, Саск. і околиці.
- o. Крипоруцька Петро, ректор Бурси ім. о. М. Шашкевича і душпастир околиці Саскатун, Саск.
- o. Кривуцький Мирон, парох, Сифтон, Ман. і окол.
- o. Криштофович Іван, душпастир околиці Егеаберт, Ман.
- o. Кушнір Василій, Др., совітник, канцлер, парох церкви св. Волод. й Ольги, Вінніпег, Ман.
- o. Кушнірик Николай, S.T.L., душпастир, Селкирк, Ман.
- o. Лотоцький Кирило, парох, Овкбури, Ман. і окол.
- o. Луговий Антоній, дієвий канцлер, душпастир.
- o. Мельник Михайл, душпастир, Прівіал, Саск. і ок.
- o. Оленьчук Михайл, L.L.V., парох, Альвена, Саск., і околиці.
- o. Олійник Іван, душпастир околиці Комарно, Ман.
- o. Осадєв Василій, парох, Виндзор, Онт.
- o. Пасичник Петро, парох, Канора, Саск. і околиці.
- o. Пелех Михайл, парох, Саскатун, Саск.
- o. Перейма Іван, парох, Фишер Бреич, Ман. і окол.
- o. Полянський Йосиф, (в Європі).
- o. Пуляк Йосиф, парох, Брендон, Ман. і околиці.
- o. Руборський Андрій, парох, Зах. Торонто, Онт.
- o. Семчук Стефан, совітник, редактор "Будучність Нації," парох церк. св. Покрови, Вінніпег, Ман.
- o. Серветник Петро, душпастир, Бруклендс, Ман. і околиці.
- o. Сирник Михайл М., S.T.L., душпастир, Форт Руж, Ман. і околиці.
- o. Сірий Николай, парох, Арран, Саск. і околиці.
- o. Сулятицький Павло, парох, Гемилтон, Онт.

- o. Теплий Григорій, душпастир.
- o. Фік Антоній, парох, Ріджайна, Саск. і околиці.
- o. Фірман Володимир, душпастир околиці Давфін, Ман.
- o. Цимбалістий Антоній, душпастир, Кадворт, Саск. і околиці.
- o. Чарний Василій, парох, Ошава, Онт.
- o. Чорній Николай, парох, Кіркленд Лейк, Онт.
- o. Чиж Ярослав, парох, Калгарі, Алта.
- o. Швед Маріян, парох, Олґа, Ман. і околиці.
- o. Шпिटковський Ігор Ю., парох, Іст Кілдонен, Ман.
- o. Шумей Василій Ю., S.T.L., парох, Давфін, Ман. і околиці.

ОО. ВАСИЛЯНИ

- o. Бараник Венямин В., Протоігумен ЧСВВ., Мондер, Алта.
- o. Боднар Порфирій П., душпастир околиці Мондер, Алта.
- o. Винник Амброзій А., душпастир в Піс Ривер, околиці Гай Прері, Алта.
- o. Віцентайло Мартирій М., душпастир околиці Редвей, Алта.
- o. Гевко Павло П., душпастир Пойнт Ст. Чарлз, Монтреал, Кв.
- o. Джиголік Діонізій Д., душпастир Редвей, Алта. і околиці.
- o. Джиголік Лаврентій В., душпастир околиці Мондер, Алта.
- o. Дидик Сезонт С., ігумен, парох, Едмонтон, Алта.
- o. Дюбок Теодозій Т., парох, Венкувер, Б.К. ...
- o. Жан Йосафат Я., ігумен, парох, Монтреал, Кв.
- o. Жидан Юрій І., душпастир окол. Мондер, Алта.
- o. Каменецький Василій В., душпастир околиці Едмонтон, Алта.
- o. Когут Ізидор І., душпастир, Монтреал, Кв.
- o. Когут Николай Н., S.T.L. магістер новиків, Мондер, Алта.
- o. Коляяр Сильвестер, душпастир околиці Мондер, Алта.
- o. Кондратюк Христофор Я., душпастир околиці Мондер, Алта.
- o. Котович Петро П., душпастир, Монтреал, Кв.
- o. Лазор Тит Т., парох церкви св. Николая, Вінніпег, Ман.
- o. Лесюк Ігнатій І., S.T.L., душпастир околиці Чипмен, Алта.
- o. Пасичник Маркіян М., душпастир околиці Дервент, Алта.
- o. Попович Дамаскин Д., завідаель печатні, Мондер, Алта.
- o. Процентій Іриней І., душпастир в Піс Ривер, околиці Ройкрофт, Алта.
- o. Романович Марко Н. Др., редактор "Світла," Мондер, Алта.
- o. Саварин Ніль Н., ігумен, парох, Мондер, Алта.
- o. Сеньків Йосиф І., душпастир околиці Вінніпег, Ман.

- о. Сянчук Матей М., душпастир околиці Мондер, Алта.
- о. Слота Ювеналій Ю., душпастир околиці Едмонтон, Алта.
- о. Тимочко Йосафат І., ігумен, совітник, Вінніпег, Ман.
- о. Трух Андрій Г., місіонар, Мондер, Алта.
- о. Ханас Методій М., парох, Оттава, Онт.
- о. Химій Анастазій А., душпастир околиці Мондер, Алта.
- о. Шевчук Севастіян С., душпастир околиці Едмонтон, Алта.

ОО. РЕДЕМПТОРИСТИ

- о. Бахталовський Стефан, Візитатор оо. Редемптористів, совітник, парох, Йорктон, Саск.
- о. Бала Іван, місіонар, душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Боский Франц, магістер новиків, Йорктон, Саск.
- о. Гаврилук Дмитро, місіонар, душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Копяківський Николай, ігумен, парох, Айтуна, Саск.
- о. Корба Володимир, душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Корба Йосиф, S.T.L. редактор "Голосу Спасителя," душпастир околиці Айтуна, Саск.
- о. Краєвський Володимир, місіонар, душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Лаптуга Петро, душпастир околиці Йорктон, Саск.

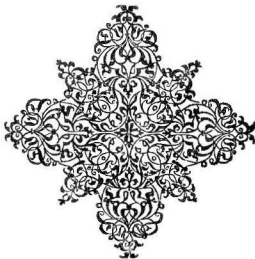
- о. Озійник Стефан, душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Фернальчик Йосиф, душпастир околиці Айтуна, Саск.
- о. Хомяк Роман, завідаель печатні "Голосу Спасителя," душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Шавель Григорій, душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Шавель Стефан Ів., душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Шавель Стефан Стеф., S.T.L., душпастир околиці Йорктон, Саск.
- о. Шишкович Григорій, місіонар, душпастир околиці Йорктон, Саск.

ОО. ОБЛЯТИ

- о. Ру Филип, канонік, парох Кукс Крік, Ман. і окол.
- о. Слуга Йосиф, професор у семинарії, Батлфорд, Саск.

ДІЯКОНИ

Богослови IV. р. (свячені будуть на священиків 1942 р.): Басюк Еміліян (Рим), Пшик Володимир, Фізеніч Василій, Хорунжий Андрій.
 Богослови оо. Василян: Гевко Петро П., Горішний Маріян М., Дрібенький Бернарד В., Матвій Полікарп П., Слобода Боніфатій Вол.

Київ 1637 Київ

Зміст

I. ЧАСТЬ

Привіт св. Отця	Стор.	4
Життєпис Папи Пія XII		4
О, Канадо!		6
Привітє Слово кард. Р. Вільнеф		8
Слово Апостольського Делегата		10
Митрополит Андрей Шептицький		12
Іх Екс. Преосв. Никита Будка		14
Життєпис Преосв. Василя Вол. Ладика		16
Слово Преосв. Кир Вас. Вол. Ладика		20
Герб Преосв. Вас. Вол. Ладика—о. др. Марко Романович, ЧСВВ.		22
Життєпис Преосв. Конст. Богачевського		24
Думки з нагоди 50 ювілею: † Константин, Еп.		24

II. ЧАСТЬ

50-ліття місіїної праці—о. др. В. Кушнір		27
Шкільництво—о. Ст. Семчук		31
Бурси—о. П. Криворучка		34
Колегія св. Посифа—Брат Методій, ЧБХШ		37
Українська катол. преса—о. Н. Саварин ЧСВВ Чини і Згромадження—		39
Місійна праця оо. Василян—о. Н. Саварин ЧСВВ		45
Начерк діяльності оо. Редemptористів—		
о. Р. Хомяк, ЧНІ.		59
Чин Отців Облгатів		73
Згромадження Сестер Служебниць—о. Ст. Семчук		73
Некрольог дієцезальних священників—о. Ст. Семчук		77
Братство Українців Католиків Канади—о. Ст. Семчук		79
Шпиталі		81
Сиротиниць в Айтуні—о. Ст. Семчук		82
Старчі Приюти—о. Ст. Семчук		82
Братство св. о. Николая—Василь Саган Кінгозбірні—о. Н. Саварин, ЧСВВ		85
Поступ українців католиків Канади—о. др. В. Кушнір		87
Легуни		94

III. ЧАСТЬ

Вступ—о. Ст. Семчук		95
---------------------------	--	----

СХІДНА КАНАДА

Нова Скошія, Квебек, Онтеріо		
Вступ—о. Семчук		98
Сидні, Нова Скошія—о. К. Лотоцький		99
Монтреал, Кв.—три церкви		105
Церква св. Івана Хр. в Отаві		107
Ошава, Онт.		108
Церкви в Торонті—три церкви		110
Спогади В. Годованського		113
Гамільтон, Онт.—о. М. Оленьчук		114
Округ Бренфорд, Онт.		114
Кроуленд, Онт.		116
Вотерфорд, Онт.		116
Грімсбі, Онт. (Ст. Катеринс, Торолд)		117
Округ Кічепер, Онт.		118
Престон, Онт.		119

Округ Віндзор, Онт.		119
Спогади Ів. Скалецького		120
Льондон, Сарнія, Лимінгтон, Чадам, Онт.		121
Округ Судбури, Онт.		121
Коністон, Соат Сейнт Марі, Спогади		122
Округ Кірленд Лейк, Онт.		123
Округ Форт Вільям, Онт.		124
Округ Кенора, Онт.		125
Драйден, Онт.		126

ЗАХІДНА КАНАДА

Манітоба		
Введення—о. Ігор Шпитковський		128
Церкви в Вінніпегу:		
Св. Володимира і Ольги		129
Св. о. Николая		132
Св. Покрови		133
Пресвятої Евхаристії		135
Св. Духа в Бруклендс		135
Св. Андрей		136
Пресвятої Родини у Форт Руж		136
Церква св. Ів. Хрестителя в Кукс Крік		137
Церква св. Михаїла в Сарто		138
Церква св. Михаїла в Тиндал		138
Церква св. Димитрія в Лейдівуд		139
Церква св. Вознесіння в Гадашвил		139
Церква Різдва Пр. Діви в Садов		139
Церква Воздвиженія в Елма		140
Церква св. Арх. Михаїла в Трансконі		140
Церква св. Духа в Брокенгед		141
Церква св. Ан. Петра і Павла в Талберг		141
Церква св. Духа в Босежур		141
Церква св. Ів. Хрестителя в Брайстон		142
Церква св. Михаїла в Ст. Мартин		142
Церква св. Покрови в Ляброкери		142
Церква Успенія в Ст. Норберг		142
Церква св. Покрови в Парках		143
Церква Пр. Трійці в Гонорі		143
Церква Різдва Матері Божої в Гімлі		144
Церква Всіх Святих в Ривертон		145
Церква св. Покрови в Іст Селкирк		145
Церква Пр. Евхаристії у Вест Селкирк		145
Церква св. Івана Хр. в Поллар Парк		146
Ваклейберг		146
Церква св. Петра і Павла у Вінніпег Біч		146
Округ Фішербренч		146
Церква св. о. Николая в Полларфілд		147
Церква Преображенія в Сілван		147
Церква Різдва Пр. Богородиці в Гай Плейнс		148
Церква св. Івана Хр. в Гамерлік		148
Церква св. Димитрія в Четфілд		148
Округ Комарно		148
Церква Чесного Хреста в Ілуд		149
Церква св. Покрови в Малантон		149
Церква Непорочного Зачаття в Фрейзервуд		149
Церква Успенія в Мелеб		149
Церква Різдва Пр. Богородиці в Рембранд		150
Церква св. Ів. Хрестителя в Сивер		150
Церква Благоушєння в Скайдейк		150
Церква Пр. Евхаристії в Ярославі		150
Церква св. Петра і Павла в Арнес		150
Церква св. о. Николая в Фолей		151

Церква св. Михаїла в Норт Фолей	151
Церква Пр. Серця в Арборг—місто і фарми	151
Церква Успенія коло Монастирського	151
Церква в Тюлон	151
Округ Вайта	151
Церква Пр. Тройці в Стюартбури	152
Церква Успенія в Згода	152
Церква Пр. Евхаристії в Роза	152
Церква Пр. Серця в Толстой	153
Церква св. Петра і Павла в Арбака	153
Церква Пер. моцив св. о. Николая в Сондаві	153
Церква Вознесіння в Сондаві	153
Церква св. Покрови в Сенділендс	153
Церква Різдва Пречистої Діви в Каленто	153
Церква св. Івана Хр. в Каленто	154
Церква Сошествія в Пленки Плейн	154
Округ Портедж Ла Прері	154
Церква св. Івана Хр. в Ніпаві	155
Церква св. Петра і Павла в Ст. Клавд	155
Церква св. Петра і Павла в Гленела	155
Церква св. Покрови в Гленговіа	155
Церква св. Юрія в Алозна	156
Округ Брендон	156
Церква св. Покрови в Мантвен Ровд	157
Церква Успенія в Риверс	157
Церква Успенія в Скандіневія	158
Округ Сенді Лейк	158
Церква св. Покрови в Елфінстон	160
Церква Пр. Евхаристії в Город	160
Церква св. о. Николая в Озерній	160
Церква св. Росафата в Шол Лейк	160
Місійні станції: Еріксон, Солик, Ректем	161
Округ Олга	161
Церква св. Івана Хр. в Долинах	161
Церква Успенія в Січі	162
Округ Овкбури	163
Церква св. Петра і Павла в Росбури	164
Церква св. Духа в Енгсвіл	164
Церква Пр. Тройці в Могилах	164
Церква Вознесіння в Рутенія	165
Місійна станція в Россел (фарми)	165
Округ Давіни	165
Церква св. Николая в Келд	166
Церква св. Волод. і Ольги в Валей Ривер	166
Церква св. Петра і Павла	167
Церква Успенія в Ешвил	167
Церква Пр. Серця в Гилберт Плейнс	167
Церква Пр. Серця в Шортдейл	167
Церква Вознесіння в Петлюра	168
Церква Пр. Евхаристії в Райдінг Парк	168
Церква Арх. Михаїла в Роблін	168
Малій Семінар в Роблін	168
Церква Чесного Хреста в Шел Ривер	169
Церква Сошествія в Мерідейл	169
Округ Сидтон	169
Церква св. Духа в Фішинг Ривер	178
Церква св. Івана Хр. в Рорстон	170
Церква Воведення в Тутзайд	171
Церква Різдва Пр. Богородиці в Відмі	171
Церква св. Арх. Михаїла в Мінк Ривер	171
Церква Сошествія в Зорі	172
Церква св. Михаїла у Веілав	172
Церква св. Димитрія в Дрифтинг Ривер	172
Церква св. Ілії в Грендво	172
Церква Пр. Тройці в Грендво фарми	173
Округ Етелберт	173
Церква св. Покрови в Родес	174
Церква Успенія в Куліш	175
Церква св. Івана Хр. в Гарленд	175
Церква Воздвиження в Пайн Ривер	175

Церква Пр. Евхаристії в Слейтер	175
Церква Сошествія в Кавон	176
Церква Вознесіння в Палп Ривер	176
Церква Пр. Тройці в Мінк Крік	176
Церква Вознесіння в Україні	177
Церква св. Михаїла в Драй Ривер	177
Церква св. Івана Хр. в Форк Ривер	177
Церква Вознесіння у Вінніпегосіс	177
Церква Різдва Пр. Діви у Вінніпегосіс	178
Церква св. Покрови в Медовленд	178
Церква Успенія в Савт Бей	178
Місійні станції—Ренвер, Дак Ривер, Мінітонас, Ітд.	178

КАСКАЧЕВАН

Вступ — о. Ст. Семчук	180
Округ Калворт	181
Церква св. Димитрія біля Підкального	181
Церква Вознесіння в Горах	181
Церква Пр. Серця Хр. коло Гаврилків	182
Церква Преображення біля Калворт	182
Церква св. Параскевії в Туей	182
Церква Зіслання св. Духа в Пітерсон	183
Церква св. Івана Хр. в Дані	183
Місійна станція у Вакав	183
Церква Успенія в Елов Крік	183
Округ Принц Алберт	184
Церква св. Івана Хр. в Самбург	184
Церква Успенія в Мітпарк	184
Церква св. о. Николая в Бруксбі	185
Церква св. Михаїла в Гроулід	185
Парохія Вознесіння в Ніпаві	186
Церква св. Петра і Павла в Шинмен	186
Місійна станція в Марлін	186
Місійна станція в Джуніор	186
Округ Гефрда	186
Церква Воведення біля Величка	188
Спогади Івана Совішина	188
Церква св. Духа в Орлів	188
Церква св. Димитрія в Крідор	189
Церква св. о. Николая біля Пархоми	190
Церква св. Михаїла в Крідор-Січ	190
Церква св. Петра і Павла в Албертаві	191
Церква св. Івана Хр. в Альтиквін	191
Церква Вознесіння у Віткові	191
Округ Альвена —місто і фарми	192
Церква Вознесіння в Ланівцях	193
Церква Різдва св. Івана Хр. на Приймівім	194
Церква св. Петра і Павла на Боднарах	194
Церква св. Покрови в С. Джуелі	195
Церква Пр. Тройці в Сокалі	195
Округ Саскатун	196
Церква св. Петра і Павла в Бордсві	197
Церква Вознесіння в Мічем	198
Спогади Антона Оришчака	199
Церква св. Духа в Бруно	200
Церква св. Духа в Ростерн	200
Церква Пр. Богородиці коло Блохів	201
Церква Пр. Евхаристії в Гернсей	202
Церква св. Покрови у Волверін	203
Округ Ріджайна	204
Церква Воведення в Киллінг	204
Трибуна	205
Тондер Крік	205
Церква св. Петра і Павла в Годжвил	205
Церква св. Івана Хр. в Лайсарт	205
Церква св. Петра і Павла в Гренфел	206
Церква св. Духа в Кендік	206
Церква Успенія в Глентворт	207

Округ Йорктон	207	Церква св. Ілії в Стоу Крік	246
Церква св. Михаїла у Вишарт	213	Місійна станція в Едिवор	247
Церква св. Димитрія у Голау	214	Місійна станція в Гаес	247
Церква св. Івана Богосла. в Кранім	214	Місійна станція в Донкрест	247
Церква Серця Хр. у Вінлард	215	Місійна станція в Челен	247
Церква св. Покрови в Моделфарм	215	Місійна станція в Поркюпайн	247
Церква Різдва Пр. Богородиці в Шіго	217	Округ Голсон Бей Дюкшкен	247
Церква Пр. Тройці в Тофшеа	218	Парохія св. Духа в Де Па	248
Церква св. Николая в Ісінгер	218	Місійна станція в Фалі Флон	248
Церква св. Петра і Павла в Ісінгер	219	Місійна станція в Шеридон	248
Церква св. Покрови у Гвайтсеа	219	Місійна станція в Ервуд	248
Церква св. Юрія в Мелвіу	220	Місійна станція в Прері Ривер	248
Церква св. Духа в Плейнію	220		
Церква Успенія в Бівердейл	221		
Церква Різдва Матері Божої в Ярославі	222		
Церква Успенія в Калдер	223		
Церква св. Володимира і Ольги у Врокстоні	223		
Церква св. Йосафата в Сторшоуей	224		
Церква Преображення в Райн (Дніпро)	224		
Місійна станція в Барвас	225		
Місійна Станція в Россеа (місто)	225		
Місійна станція в Джебурґ	225		
Місійна станція в Фомлейк	225		
Місійна станція у Вилловбрук	225		
Місійна станція в Асиабой	225		
Округ Айтуна	226		
Церква св. Николая в Бедфордвіл	227		
Церква Преображення в Бекенгем	227		
Церква св. Духа в Габберд	228		
Церква Воздвиження в Габберд	228		
Герцел	229		
Церква св. Михаїла в Гуаів	229		
Церква Пр. Тройці в Гуаів	230		
Церква Непорочного Зачаття в Джесмін	230		
Церква св. Петра і Павла в Фенууд	231		
Церква св. Параскевії в Бірмінггем	231		
Місійна станція в Кезінґер	232		
Місійна станція в Лерос	232		
Округ Канора	232		
Церква Успенія в Антонівці	233		
Церква Преображення в Ковалівці	233		
Церква св. Духа в Бюкенен	234		
Церква св. Константина і Олени к. Василіа	234		
Церква Серця Христового в Олеші	234		
Церква св. Николая у Верегін	234		
Церква св. Володимира і Ольги в Ровнід	235		
Церква св. Йосафата в Кемсек	235		
Округ Рама	235		
Церква св. Димитрія в Кизеві	236		
Церква Різдва Пр. Діви в Доброводах	236		
Церква Пр. Евхаристії в Куликові	237		
Церква св. Петра і Павла в Курокі	237		
Церква св. Івана Хр. в Фостон	237		
Церква Преображення в Бобулінцях	237		
Церква св. Михаїла в Понас Лейк	238		
Церква Вознесенія в Нора	238		
Округ Арран	239		
Церква Пресв. Тройці в Норквей	240		
Церква св. Петра і Павла в Арран-Весна	241		
Церква Вознесенія в Сван Плейн	242		
Церква Успенія в С. Фланіс	243		
Церква Пр. Евхаристії в Глен Елдер	243		
Церква св. Николая в Пелі	244		
Парохія в Солов	244		
Округ Прівіа	244		
Церква св. Духа в Чехові	245		
Церква св. Николая в Стінен	245		
Церква св. Димитрія в Григорові	245		
Церква Серця Хр. в Гайтор	246		
Церква св. Покрови в Бучачі	246		
		АЛЬБЕРТА І БРИТИЙСЬКА КОЛЮМБІЯ	
		Вступ —оо. Василіяни	250
		Округ Едмонтон	251
		Церква св. Духа в Бойл	254
		Церква Успенія у Вох	254
		Церква св. Покрови у Вайлдвуд	255
		Церква св. Івана Хр. в Гауічі	255
		Церква Введенія в Голден	255
		Церква Воздвиження в Гейлейк	256
		Церква Успенія в Дейзленд	257
		Місійна станція в Динкрі	257
		Церква Воздвиження в Еґрімонт	257
		Місійна станція в Едсон	258
		Церква св. Николая в Карвел	258
		Церква Непорочного Зачаття в Калмар	258
		Церква Вознесенія в Новому Сокаві	259
		Місійна станція в Колінтон	260
		Церква Пр. Тройці в Леду	260
		Церква св. Димитрія в Мінік	261
		Церква св. Юрія в Менлі	261
		Місійна станція в Муллейк	262
		Церква св. Духа в Ньюбрук	262
		Церква Пр. Тройці в Просперіті	262
		Церква св. Івана Богослова в Парк Корт	262
		Церква Преображення у Равнд Гілл	262
		Місійна станція в Рочфорд Бридж	263
		Місійна станція в Рочестер	263
		Церква св. Івана Хр. в Торсбі	263
		Церква св. Михаїла в Торґрид	263
		Церква Пречистої Діви в Федорі	264
		Місійна станція в Форфар	264
		Церква Пр. Евхаристії в Черґілл	264
		Округ Калґарі	264
		Округ Летбридж	266
		Округ Мондер	267
		Церква св. Івана Хрест. в Борцеві	276
		Спогади П. Делугана	276
		Церква Пр. Тройці у Вествил	277
		Церква св. Михаїла у Вострові	279
		Місійна станція у Вилінгдон	280
		Церква св. Івана Хр. в Гіліярд	280
		Церква Успенія в Гіліярд—місті	282
		Місійна станція в Дервенг—місті	282
		Церква св. Юрія в Дервенг	282
		Церква Вознесенія в Дервенг	283
		Церква Воведенія в Делф	283
		Місійна станція в Еддро	284
		Місійна станція в Елк Пойнт	284
		Церква Різдва Мат. Божої в Енґел Лейк	284
		Церква Матері Божої в Інісіфрі	284
		Церква Воздвиження в Інісіфрі	285
		Церква св. Покрови в Кракові	285
		Місійна станція в Лейк Елайза	286
		Місійна станція в Белью	286
		Місійна станція в Лейк Дженіва	287
		Церква св. Івана Хр. в Лемонті	287

Церква Різдва Матері Божої в Лішор	287	Місійна станція в Берені	314
Місійна станція в Льюадмістер	288	Місійна станція в Ворслі	314
Церква Успення в Миріам	288	Церква св. Михаїла в Гарт Ривер	314
Світські апостоли з Миріаму	289	Місійна станція в Гай Прері	315
Церква св. Спаса на Москаліках	289	Церква св. Духа в Гайнс Крік	315
Церква Всіх Святих у Моркемб	291	Місійна станція в Гвайтлі	315
Церква Вознесіння в Новім Кніві	292	Церква Пр. Серця Христового в Гілуд	316
Церква Різдва св. Івана Хр. в Нордери Велі	293	Місійна станція в Кінус	316
Церква Пр. Тройці в Плейн Лейк	294	Місійна станція в Грімшав	316
Місійна станція в Ренфурлі	295	Місійна станція в Кер Ривер	316
Церква Чесного Хреста в Скаро	295	Церква Успення Пр. Д. Марії в Ксигуан	316
Церква Успення в Стар	297	Місійна станція в Кодеє	317
Церква св. Николая в Ст. Майкел	298	Місійна станція в Немпі	317
Церква св. Покрови в Стрімстави	301	Церква Успення Пр. Д. Марії в Норт Стар	317
Церква св. Духа у Торфілд	301	Місійна станція в Нью Ворд	317
Церква Різдва Матері Божої в Чипмен	302	Церква св. Петра і Павла в Ройс	317
Округ Редвей	305	Церква св. Духа в Ріно	318
Церква св. Івана Хр. в Айрон Ривер	306	Місійна станція в Снейп Лейку	318
Церква св. Івана Хр. в Белліс	307	Місійна станція в Тіпі Крік	318
Церква св. Духа в Вільні	307	Місійна станція в Форт Верміліон	318
Місійна станція в Восетні	308	Округ Венкувер, Б.К.	318
Церква Успення в Глендоні	308	Церква св. Николая в Верюні	320
Церква Воздвиження в Давнінг	308	Місійна станція в Верюні місті	321
Церква св. Покрови в Елдоріні	308	Церква св. Петра і Павла в Гріндрод	321
Церква Всіх Святих в Еншав	309	Церква св. Анни в Мавнт-Картієр	321
Церква св. Івана Хр. в Куквіл	309	Місійна станція в Ревелсток	321
Церква Вознесіння в Медой	309		
Церква св. Йосифа в Редвотер	309		
Церква св. Онуфрія в Смокі Лейк	310		
Церква св. Параскевії в Смокі Лейк	310		
Церква Пресображення в Сокалі	311		
Церква Пресв. Тройці в Спелден	311		
Церква Різдва Матері Божої в Стрію	312		
Округ Ройкрофт	312		
Церква Пр. Діви Марії в Балетер	314		

IV. ЧАСТЬ

Будучність українців у Канаді— о. др. В. Кушнір	322
Ювілейний відгомін — о. Н. Саварин ЧСВВ	324
Стан Дієцезії в Канаді	327
Поіменний стан укр. кат. духовенства в Канаді, 1941 р.	328

Світлини

1) Св. Отця в тїрї	3	66) Іауть волами	90
2) Король і Королева	5	67) Кагла	90
3) Кардинал Р. Вільнеф	7	68) Весїля зимою	90
4) Апостольський делегат, Ієд. Антонїютті	9	69) Прихаїли на відправу—1920 р.	91
5) Митрополит Андрей Шелтїньскїй	11	70) Похорон на фармах	91
6) Преосвященний Никита Будка	13	71) Везуть дрова	91
7) Преосв. Вас. В. Ладика в єпископ. ризах	15	72) Косять	91
8) Преосв. Ладика в молодї віці—3 світї.	16	73) Новїтїн дїм фермера, його забудовання	92
9) Єпископська палата	16	74) Дїм Сирацького кола Мондєру	92
10) 3 зникми Преосв. Ладика і др. Назарук	17	75) Косять збїжа недалеко Давфїну	92
11) Отцї підчас реколекцій в Йорктонї, 1930	17	76) о. Дїякон Е. Басюк	93
12) Отцї підчас рекол. в Йорктонї 1933 р.	17	77) Священнї їде на відправу зимою	93
13) Преосв. Ладика в Гал. Укр. 1937. (3 зн.).	18	78) Летун Вол. Кабїн	94
14) Преосв. Ладика в Римї, 1937. (4 зникми)	19	79) Легкопадинн Н. Шуць	94
15) Преосв. К. Богачевський	23	80) Церква, ПДїм і резиденція в Сидні, Н. Ск.	99
16) Преосв. Д. Нярадї	25	81) Ник. Федора	100
17) Образ Пречистої в церкві в Йорктонї	26	82) Громада в Домїніон, Н. Ск.	103
18) Школа св. о. Николая у Винїлегу	32	83) Парохїяни в Сидні 1935 р.	103
19) Дїти тої школи в 1930 р.	32	84) Вїтають Преосвященного в Сидні 1937 р.	104
20) Дївочий Інститут Пр. Серїя Хр., Йорктон	32	85) Посьвяченнї церкви	104
21) Учениці того Інституту в 1940/41 р.	33	86) о. Пос. Жан ЧСВВ	106
22) Бурса БУК-а в Саскатунї	35	87) ПДїм і резид. оо. Василїан в Монтреалї	106
23) Студенти тої бурси в 1940/41 р.	35	88) о. П. Гевко ЧСВВ	106
24) Колегїя св. Йосифа в Йорктонї	37	89) о. Із. Когут ЧСВВ	107
25) Брати учителї тої колегїї в 1940/41 р.	37	90) о. Петро Котович ЧСВВ	107
26) Вихованці колегїї—священники в 1941 р.	38	91) о. М. Ханас ЧСВВ	108
27) Брат Станїслав ЧБХШ	38	92) Церква в Отавї	108
28) Спортова дружина колегїї	38	93) о. В. Чарний	108
29) Памятник о. Гури, ЧСВВ	56	94) Парохїяни в Ошавї	109
30) о. Іван Тимочко ЧСВВ і о. М. Гура ЧСВВ	57	95) Парохїяльний Дїм в Ошавї	109
31) о. С. Дякович, ЧСВВ	37	96) Члїяні парохїяни в Ошавї	109
32) о. Пятонїд Фїляс, ЧСВВ	57	97) о. А. Роборецький	110
33) о. А. Фїлїпп, ЧСВВ	57	98) Церква св. Йосафата в Зах. Торонтї	110
34) о. Н. Крижановський, ЧСВВ	57	99) Хор парохїї св. Йосафата	110
35) Церква і монастир оо. ЧНІ, у Йорктонї	58	100) Жїночє тов. при парохїї св. Йосафата	111
36) о. Ахїль Дєлярий, ЧНІ.	59	101) Заряд парохїї св. Йосафата	111
37) о. Стефан Бахталовський, ЧНІ.	59	102) о. П. Каменєцький	111
38) оо. Рєдємторїсти в Йорктонї, 1941 р.	65	103) Заряд брацтва св. Андрея в Торонтї	112
39) Печатня оо. Рєдємторїстів у Йорктонї	67	104) Заряд Сєстрїць при церкві Матерї Божої	112
40) Похорон о. Альбрєта Дєльфєржа, ЧНІ.	69	105) Заряд парохїї Матерї Божої	112
41) о. Г. Бульє, ЧНІ.	71	106) Заряд молодї парохїї Мат. Божої	112
42) о. Л. Боскїй, ЧНІ.	71	107) Заряд парохїї в Сх. Торонтї	112
43) о. А. Дєльфєрж, ЧНІ.	71	108) о. Ст. Борнє	113
44) о. А. Дєлярий, ЧНІ.	72	109) Парохїяни в Схїднїм Торонтї	113
45) о. Йосиф, ЧНІ.	72	110) Церква в Сх. Торонтї	113
46) Сєстра Єлїсавета П.Н.Д.М.	74	111) Рєвнїтелькї Ап. Молїтвї в Сх. Торонтї	113
47) Монастир Сєстер в Мондєрї	74	112) Церква св. Духа в Гамїлтон	114
48) Дїм і школа Сєстер в Едмонтонї	74	113) Церква в Брєнтфєрд	114
49) Лїчниця у Вєлїнгдонї	76	114) Парохїяни в Брєнтфєрд	115
50) о. Е. Красцькїй	77	115) о. І. Борєцькїй	115
51) о. Іван Колцун	78	116) Заряд парохїї в Брєнтфєрд	115
52) Якїв Д. Стратїйчук з Канори, Саск.	79	117) Домївка парохїї в Брєнтфєрд	115
53) Дїмитро Кобрїнський, скарбник БУК-а	80	118) Заряд молодї в Брєнтфєрд	115
54) Лїчниця в Мондєрї	81	119) Члєни першого заряду в Брєнтфєрд	115
55) Лїчниця у Вєлїнгдонї	81	120) Церква і ПДїм в Крєвлєнд	116
56) Сиротнїць в Аїтунї	82	121) Парохїяни у Вотєрфєрд	116
57) Сироти Сиротнїця	82	122) Церква у Вотєрфєрд	117
58) Василь Єлїняк з родиною	87	123) Церква в Грїмсбї	117
59) Перша ораниця	88	124) Церковний заряд в Грїмсбї	117
60) Корчучотє лїс	88	125) Парохїяни в Грїмсбї	117
61) Будують першу хату	88	126) Н. Андрєйчук в Грїмсбї	117
62) Жїнкї обчищують дєрево	89	127) Заряд церкви в Грїмсбї	118
63) Перша хата поселєня	89	128) Церква в Кїчєнєр	118
64) Група поселєнцїв в 1914 р.	89	129) Заряд церкви в Кїчєнєр	119
65) Бродять волами	90	130) Церква у Вїндзор	119

131) о. Вол. Божик	121	201) Церква в Стюартбурні	152
132) о. М. Ірха	121	202) Церква в Калієнто	153
133) Ап. Молитви в Судбурах	122	203) Церква в Портедж Ля Прері	154
134) Церква в Судбурах	122	204) Парох. Дім в Портедж Ля Прері	155
135) Парохіали в Судбурах	122	205) о. В. Джурман	155
136) о. Н. Чорній	123	206) о. Йос. Пуляк	156
137) Церква в Киркленд Лейк	123	207) Нова церква в Брендоні	156
138) о. В. Гумешок	124	208) Стара церква в Брендоні	156
139) Церква Преображення у Форт Вільям	124	209) Церква в Мангет Ровд	157
140) Церква Вознесіння у Вест Форт Вільям	124	210) Нутро церкви в Мавтент Ровд	157
141) о. Йос. Сеньків ЧСВВ	125	211) Церква в Риверс	158
142) Церква в Кенорі	125	212) Церква в Сенді Лейк—стара	158
143) Церква св. Волод. і Ольги у Вінніпегу	129	213) о. М. Григорійчук	158
144) о. др. В. Кушнір	130	214) Нова церква в Сенді Лейк	159
145) Заряд парохії церкви св. Вол. і Ольги	130	215) Читальня Просвіти в Сенді Лейк	159
146) Хрест на могилі	130	216) Апостольство Молитви в Сенді Лейк	159
147) Церква св. Вол. і Ольги (стара)	130	217) Заряд парохії в Сенді Лейк	159
148) Нова церква св. Володимира і Ольги	131	218) Митрополит відв. пар. Сенді Лейк 1921	159
149) Цвинтар Всіх Святих	131	219) Церква в Елфінгтон	160
150) Церква св. о. Николая у Вінніпегу	132	220) Церква в Озерній	160
151) о. П. Тимошко ЧСВВ	132	221) Церква в Город	160
152) др. Л. Ризньовський	133	222) Заряд парохії і Сестричтва в Шола Лейк	161
153) Заряд парохії св. Покрови у Вінніпегу	133	223) Мольд парохії в Шола Лейк	161
154) Церква св. Покрови у Вінніпегу	133	224) Церква св. Йосафата в Шола Лейк	161
155) о. С. Семчук	134	225) Церква св. Михаїла в Ольга	162
156) Нутро церкви св. Покрови у Вінніпегу	134	226) о. М. Швед	162
157) о. Ігор Шитковський	135	227) Церква св. Івана Хр. в Долинах	162
158) Церква Пр. Евхаристії у Вінніпегу	135	228) Церква Успєння з Січі	163
159) Церква св. Духа в Бруклендс	135	229) о. К. Лотоцький	163
160) о. Петро Серветник	136	230) Церква Пр. Евхаристії в Овкбурні	163
161) Церква св. Андрея у Вінніпегу	136	231) Парохіальний Дім в Овкбурні	163
162) о. Паптегеймон Божик	136	232) Піоніри церкви в Могілах	164
163) о. Михаїло Сирник	137	233) Празник парохії в Енгусвах	164
164) Церква у Форт Руж	137	234) Церква в Давфінні	165
165) Церква в Кукс Крік	137	235) о. В. Шумей	165
166) о. Пилип Ру ЧО	137	236) о. В. Фірман	166
167) Церква в Сарто, Ман.	138	237) Діти Марії в Давфінні 1934 р.	166
168) Церква в Тиндал	138	238) Церква в Роблінні	168
169) Церква в Лейдінуд	139	239) Малий Семнар оо. Редемптор. в Роблінні	168
170) Церква в Гадашвіл	139	240) Церква св. Йосафата в Сифроні	169
171) Церква в Садлов	139	241) о. Мирон Кривуцький	169
172) Церква в Елма	140	242) Церква в Рорктон	171
173) Церква в Транскопі	140	243) Церква в Зорі	172
174) о. В. Каменецький ЧСВВ	140	244) Церква у Вендав	172
175) Церква в Талберг	141	245) Церква в Егелсберт	173
176) Церква в Босежур	142	246) о. Йосиф Бала	173
177) Церква в Ст. Норберг	142	247) о. І. Кристалонович	174
178) Церква в Парках	143	248) Резиденція в Егелсберт	174
179) о. А. Луговий	143	249) Парохіальний Дім в Егелсберт	174
180) Парохіали в Парках	143	250) Церква в Гарленд	175
181) Родина Н. Поворозника в Гонорі	144	251) Церква в Слейтер	176
182) Церква в Гонорі	144	252) Церква в Мінк Крік	176
183) Парохіали в Гонорі	144	253) Церква у Вінніпегозис—бік.	177
184) Церква в Гемлі	144	254) Церква у Вінніпегозис—перед.	178
185) Церква в Іст Селжирк	145	255) Церква в Кадворт	181
186) о. Я. Слуга ЧО	145	256) о. А. Цимбалістий	181
187) Церква у Вест Селжирк	145	257) Церква коло Підскального	181
188) о. Н. Кушнірик	145	258) Церква св. Спаса біля Кадворт—з далека	182
189) Церква в Поляр Парк	146	259) Церква св. Спаса—з близька	182
190) Церква у Вінніпег Біч	146	260) Церква в Твей	182
191) Церква у Фішер Бренч	146	261) Церква в Дані	183
192) Бл. п. Данило Торбик	147	262) о. Т. Коцаба	184
193) Церква в Поляр Філд	147	263) Катехизація дітей в Бруксбі 1935 р.	185
194) о. І. Перейма	147	264) Мольд Бруксбі 1941 р.	185
195) Церква в Гай Плейнс	148	265) УГЮ в Бруксбі 1941 р.	185
196) Церква в Комарні	148	266) Церква в Геффорд	186
197) о. Іван Олішник	149	267) о. Н. Дрогомирський	186
198) Арх. посіщення в Мелеб	149	268) Піоніри церкви в Геффорд	187
199) Церква в Роза	152	269) Піоніри церкви в Геффорд	187
200) Митроп. відвідує пар. в Стюартбурні 1921	152	270) Церква і цвинтар в Орлові	188

271) Піоніри церкви в Орлові	189	341) Церква в Ярославі	222
272) Піонірки церкви в Орлові	189	342) о. П. Лапуга ЧНІ	222
273) Церква в Кридор	190	343) Церква в Каддер	223
274) Піонірки з Кридор	190	344) Церква у Врокстон	223
275) Церква в Алтикейні	191	345) Церква в Сторнвей	224
276) о. М. Оленьчук	192	346) Церква в Райн (Дніпро)	224
277) Церква в Альвені—місті	192	347) о. Володимир Корба ЧНІ	224
278) Церква в Альвені—на фармах	193	348) Місія в Донів 1930 р.	225
279) Церква в Ланіцях	193	349) Парохіяни в Барнас	225
280) Церква на Пріймовім	194	350) Церква в Айтуні	226
281) Церква на Боднарах	194	351) о. Н. Копьяківський ЧНІ	226
282) Церква в С. Джулатен	195	352) Катехизація в Айтуні	226
283) Церква в Саскатуні	196	353) Парохіяльний Дім в Айтуні	227
284) о. М. Пелех	196	354) БУК—відділ ч. 71	227
285) Орест Жеребко—посол	197	355) Церква в Бекенгем	227
286) Товариство книгині Ольги в Саскатуні	197	356) Парохіяльний Дім в Бекенгем	228
287) Заряд парохії в Саскатуні	197	357) Церква в Габберд—св. Духа	228
288) Ст. Кравчик—посол	197	358) Церква Воздвиження в Габберд	228
289) Аматоерський Кружок в Саскатуні	198	359) Церква св. Михаїла в Гудів	229
290) о. П. Криворучка	198	360) Відділ БУК-а ч. 74	229
291) Катехизація в Бруно 1940 р.	200	361) о. Дм. Гаврилук ЧНІ	229
292) Церква в Бруно	200	362) Парохіяльний Дім в Гудів	229
293) Церква в Ростері—св. Духа	201	363) УКЮ в Гудів	230
294) Церква Пр. Богородиці в Ростері	201	364) ланна Марія Музика	230
295) Катехизація в Ростері 1939 р.	201	365) Церква Пресв. Тройці в Гудів	230
296) Нутро церкви Пр. Богородиці в Ростері	202	366) Церква в Джесмін	231
297) Церква в Герсей	202	367) Церква в Февуд	231
298) Іконостас церкви у Волверін	203	368) Церква в Бірмінггем	231
299) Посвячення місійного хреста у Волверін	203	369) Церква в Канорі	232
300) о. В. Фик	204	370) о. П. Пасичник	232
301) Піоніри в Ріджайні	204	371) Арх. відвідини в Канорі 1940	232
302) Церква в Ріджайні	204	372) Парохіяльний Дім в Канорі	232
303) Церква в Годжвил	205	373) Церква в Бюкенен	234
304) М. Закалужний з родиною в Годжвил	205	374) о. М. Колодій	235
305) Церква в Дайсарт	206	375) Церква в Рамі	235
306) Церква в Гренфел	206	376) Церква в Доброводах	236
307) Церква в Кендіяк	206	377) Церква в Бобулінах	238
308) Монастир і церква оо. ЧНІ в Йорктоні	207	378) Церква в Аррані — парохіяни і гості	239
309) Парохіяни церкви в Йорктоні	208	379) о. Н. Срій	239
310) Монастир ЧНІ в Йорктоні в 1913 р.	208	380) Заряд парохії в Аррані	240
311) Образ прославлення Мат. Б. в Йорктоні	209	381) Церква в Аррані	240
312) Відлугч в Йорктоні в 1924 р.	210	382) Церква в Норквей	240
313) Анд. Кіндракевич—адвокат в Йорктоні	210	383) Парохіяни в Норквей	240
314) Ст. Марадин—учитель	210	384) Церква в Арран-Весна	242
315) Каплиця в 1910 р. в Йорктоні	210	385) Церква в Сван Плейн	242
316) Розмалювання церкви в Йорктоні	211	386) Парохіяни в Сван Плейн	242
317) Ювілейний хрест в Йорктоні	212	387) Церква в С. Филипс	243
318) Марійська дружина в Йорктоні	213	388) Парохіяни в С. Филипс	243
319) Церква у Вишарт	214	389) Церква в Глен Елдер	243
320) Церква в Голар	214	390) Парохіяни в Солов	244
321) Церква в Красім	215	391) о. Г. Теллий	244
322) Церква у Винярд	215	392) о. М. Мельник	245
323) Церква в Модел Фарм	215	393) Заряд парохії в Григорові	245
324) Хор в Модел Фарм	216	394) Гагілки в Григорові	246
325) Спортова дружина в М. Фарм—хлопці	216	395) Заряд парохії в Бучачі	246
326) др. Д. Серета	217	396) Уставка з евангелії	248
327) Спортова дружина дівчат в Модел Фарм	217	397) Уставка з евангелії	250
328) Катехизація в Модел Фарм	217	398) Церква в Едмонтоні 1904 р.	251
329) Церква в Шіго	217	399) Церква в Едмонтоні 1913 р.	251
330) Церква в Тофнєл	218	400) о. С. Дядик ЧСВВ	251
331) Церква св. Николая в Ісінгер	218	401) Нова церква в Едмонтоні	252
332) Церква св. Петра і Павла в Ісінгер	219	402) Приходство в Едмонтоні	252
333) Церква в Гвайтсент	219	403) о. Ю. Слота ЧСВВ	252
334) Церква в Мелвіл	220	404) Народний Дім в Едмонтоні	253
335) о. Іван Бала, ЧНІ	220	405) Похід дівчат в 1927 р.	253
336) Церква в Плейтвію	220	406) Початок походу в 1927 р.	253
337) Церква в Бівердейл	221	407) Козаки в поході 1927 р.	253
338) Парохіяни в Бівердейл в 1941 р.	221	408) Ів. Басараб, адвокат в Едмонтоні	253
339) Пані Оля Коваль—учителька	222	409) Похідний віз 1927 р.	254
340) Катехизація дітей в Ярославі 1941 р.	222	410) др. Іван Оробко	254

411) Церква у Вох— стара	255	481) Каплиця біля Мондери	290
412) Нова церква у Вох	255	482) Петро Сірацький	290
413) Церква в Голден	255	483) Церква в Моркемб	292
414) Церква в Гейлейк	256	484) Церква в Новім Кіаї	292
415) Юрій Сич з Гейлейк	256	485) Привозять Преосвященного до церкви	292
416) Родина Ю. Сича, Гейлейк	257	486) о. Х. Кондратюк ЧСВВ	293
417) Церква в Дейтленд	257	487) Бандери в Новім Кіаї	293
418) Парохіяни в Дипкрік	257	488) Церква в Плейн Лейк	294
419) Церква в Егрмонт	258	489) Парохіяльний Дім в Плейн Лейк	294
420) Церква в Карвел	258	490) Парохіяни в Плейн Лейк	294
421) Церква в Калмар	259	491) Церква в Скаро	295
422) Парохіяльний Дім в Копернік	259	492) Григорій Козак	296
423) Церква в Копернік	259	493) Церква в Пено	297
424) о. Ю. Жидан ЧСВВ	259	494) Церква в Стар	297
425) Церква в Ледуа	260	495) Іван Старко	297
426) о. С. Шевчук ЧСВВ	261	496) Церква в С. Майкель	298
427) Церква в Менді	261	497) Піоніри парохії в С. Майкель	299
428) Церква в Равид Гил— стара	262	498) Хор парохії в С. Майкель	300
429) Нова церква в Равид Гил	262	499) Почесний супровід Преосв.	301
430) Церква в Торсбі	263	500) Церква в Чипмен	302
431) Церква в Федорі	264	501) о. І. Лесюк ЧСВВ	302
432) Церква в Калгарах	264	502) Василь Єлняк	302
433) о. Я. Чиж	265	503) Парохіяльний Дім в Чипмен	303
434) Піоніри парохії в Калгарах	265	504) Н. Андрій	303
435) о. Ів. Головка	266	505) Михайло Романюк	303
436) Віалуєт в Мондері 1914 р.	267	506) Члени заряду в Чипмен	303
437) Церква в Мондері 1928 р.	267	507) Сіни Ляка Старка, Чипмен	304
438) Перша церква в Мондері 1903 р.	268	508) Хор церкви в Чипмен	304
439) Митроп. Шептицький в Мондері 1921 р.	268	509) В. Шарун	304
440) Віалуєт в Мондер тепер	268	510) о. Д. Джиголик ЧСВВ	305
441) Молодь витеа губернатора 1927 р.	269	511) Церква в Редвей	305
442) Старші витеають губернатора 1927 р.	269	512) Дітчий хор у Редвей	306
443) Молодь підчас Евх. Конгресу 1928 р.	270	513) о. М. Вінцентайло ЧСВВ	306
444) о. В. Бараник ЧСВВ—протоігумен	270	514) Резиденція в Редвей	306
445) о. А. Трух ЧСВВ	270	515) Церква в Айрон Ривер	306
446) Апоет. Делегат в Мондері 1936 р.	271	516) Церква в Айрон Ривер	307
447) о. П. Боднар ЧСВВ	271	517) Церква в Белдіс	307
448) др. Н. К. Стрільчук	271	518) Церква в Вильні	307
449) Голгофта в Мондері	271	519) Церква в Глендон	308
450) Парохіяни перед гроतोю 1940 р.	272	520) Церква в Давнінг	308
451) о. Н. Когут ЧСВВ	272	521) Церква в Еадорні	309
452) Новіціят оо. Василян	272	522) Церква в Кувкін	309
453) о. М. Сімчук ЧСВВ	273	523) Церква в Редвотер	310
454) о. М. Романович ЧСВВ	273	524) Церква в Смокі Лейк	310
455) о. Д. Полович ЧСВВ	273	525) о. А. Хімій ЧСВВ	310
456) Друкарня оо. Василян	273	526) Церква в Спелден	311
457) Монастир оо. Василян в Мондері	274	527) Церква в Стрію	312
458) о. Н. Саварин ЧСВВ	274	528) Церква в Ройкрофт	312
459) Народний Дім в Мондері	275	529) Катехизація в Ройкрофт	312
460) Члени Нар. Дому в Мондері	275	530) о. А. Вішник ЧСВВ	313
461) Церква в Борцеди, Алта	276	531) о. І. Процентій ЧСВВ	313
462) Парохіяльний Дім в Борцеди	277	532) Церква в Гарт Ривер	314
463) Церква і Дім у Вергеаил	277	533) Катехизація в Гарт Ривер, 1938 р.	315
464) Посол М. Лучкович	278	534) Преосв. Ладика на пороні, Піс Ривер	315
465) др. Іван Якімішак	278	535) Ріка Піс Ривер	316
466) Посол Англі Ганіка	278	536) Церква в Ксінтуан	316
467) Церква у Востоці	279	537) Церква в Роїс	317
468) Козаки з Гілард	280	538) Церква в Летбридж	318
469) Діти і орхест. очікують Преосвященного	281	539) о. Т. Добко ЧСВВ	319
470) о. М. Пасичник ЧСВВ	282	540) Старші парохіяни Венкуверу	319
471) Церква в Делф	283	541) Члени парохії Венкуверу	319
472) Посвячення дзвіниці в Делф	283	542) Преосв. Ладика з отцями в Венкувері	320
473) Церква в Інісфрі	285	543) Заряд молоді в Венкувері	320
474) Церква в Кракові	285	544) Церква в Вернон	320
475) о. Л. Джиголик ЧСВВ	286	545) Церква в Гріндрод	321
476) Церква в Лішор	287	546) Уставка з Євангелія	322
477) Хор в Лішор в 1932 р.	288	547) Преосв. Ладика в часі Арх. Ст. Б. 1941 р.	325
478) Посвячення дзвіниці в Лішор	288	548) Парохіяни і гості в Чипмен	326
479) Церква в Мирсан	289	549) Пахлахда в Новому Сокалі	326
480) Церква в Москаліках	290	550) Уставка з Євангелія	329

Справлення Похибок

Надруковано—стор. 17, при знімці Преосв. Вас. В. Ладиски—“в зимі 22 грудня 192...”— має бути: “в зимі 22 грудня 1922.”

Стор. 31, перша колоюзна—“збудував в Києві 1937 р.”— має бути: “збудував в Києві 1037 р.”

Стор. 31, перша колоюзна, 5-ий ряд з долини: “Київо-печерської Лавки”— має бути: “Київо-печерської Лаври.”

Стор. 31, друга колоюзна, середина сторінки: “поминувши вищі, а) Школи можемо подлітти на:” —має бути: “поминувши вищі, можемо подлітти на:”

Стор. 32, перша колоюзна, 6-ий ряд з долини: “богато разів на діточок”— має бути: “богато разів на діточих.”

Стор. 35, перша колоюзна, 6-ий ряд з гори:— “Преосвященного Будки потягнуло”— має бути: “Преосвященного Будки потягнуло”

Стор. 40, перша колоюзна, 24-ий ряд з гори: “при часописі “Телеграф” у Вінніпегу”— має бути: “при часописі “Телеграм” у Вінніпегу”

Стор. 44, надруковано: “передрук молитвенника оо. Василіян “Гостинець”— має бути: “передрук молитвенника оо. Василіян Християнської Родини”

Стор. 75, перша колоюзна, 8-ий ряд з гори: “Виніпегу”— має бути “Винніпегу”

Стор. 90, друга колоюзна: “шість з провінції, а один з Винніпегу”— має бути: “пять з провінції, а два з Винніпегу.”

Стор. 129, перша колоюзна, 11-ий ряд з гори: “була більше”— має бути: “була більшою”

Стор. 132, перша колоюзна, 16-ий ряд з гори: “9 миль дороги”— має бути: “8 миль дороги”

Стор. 141, друга колоюзна, 3-ий ряд з гори: “дітий буде”— має бути: “дітий є”

Стор. 142, перша колоюзна, 8-ий ряд з долини: озера Манітоби— має бути: озера “Манітоби”

Стор. 147, друга колоюзна, 18-ий ряд з гори: “з дзвоном”—має бути: “з дзвоном”

Стор. 165, друга колоюзна, 16-ий ряд з гори: “місійного Овкбири”— має бути: “місійного Овкбури”

Стор. 170, друга колоюзна, 18-ий ряд з гори: “7 миль на захід”— має бути: “7 миль на схід”

Стор. 171, друга колоюзна, 12-ий ряд з долини: “Тригубяк”— має бути: “Тригубяк”.

Стор. 172, перша колоюзна, 19-ий ряд з гори: “миє вигаяд”— має бути: “має вигляд”

Стор. 172, друга колоюзна, 21-ий ряд з гори: “північний захід”— має бути: “північний схід”.

Стор. 175, перша колоюзна, 4-ий ряд з долини: “шляху, маленьке”— має бути: “шляху, лежить маленьке”

Стор. 268, під 1. великим образком перекручено слово “Отців” на “Отцві”

Стор. 296, перша колоюзна, при знімку: “Григорій Козак”— має бути: “Григорій Козис”

Стор. 311, друга колоюзна, 23 ряд з долини: “почарок,— має бути: “початок”

Стор. 320, друга колоюзна, при знімку: “Каплиця у Вернон,— має бути: “Церква у Вернон”

Справлення Похибок

Надруковано—стор. 17, при знімці Преосв. Вас. В. Ладикі—“в зимі 22 грудня 192. .”— має бути: “в зимі 22 грудня 1922.”

Стор. 31, перша колона—“збудував в Києві 1937 р.”— має бути: “збудував в Києві 1037 р.”

Стор. 31, перша колона, 5-ий ряд з долини: “Киіво-печерської Лавки”— має бути: “Киіво-печерської Лаври.”

Стор. 31, друга колона, середина сторінки: “пominiвши вищі, а) Школи можемо поділити на:”—має бути: “пominiвши вищі, можемо поділити на:”

Стор. 32, перша колона, 6-ий ряд з долини: “богато разів на діточок”— має бути: “богато разів на діточих.”

Стор. 35, перша колона, 6-ий ряд з гори:— “Преосвященного Будки потягнуло”— має бути: “Преосвященного Будки потягнуло”

Стор. 40, перша колона, 24-ий ряд з гори: “при часописі “Телеграф” у Віннигу”— має бути: “при часописі “Телеграм” у Віннигу”

Стор. 44, надруковано: “передрук молитвенника оо. Василія “Гостинець”— має бути: “передрук молитвенника оо. Василія Християнської Родини”

Стор. 75, перша колона, 8-ий ряд з гори: “Винилегу”— має бути “Винилегу”

Стор. 90, друга колона: “шість з провінції, а один з Винилегу”— має бути: “пять з провінції, а два з Винилегу.”

Стор. 129, перша колона, 11-ий ряд з гори: “була бiльше”— має бути: “була бiльшою”

Стор. 132, перша колона, 16-ий ряд з гори: “9 миль дороги”— має бути: “8 миль дороги”

Стор. 141, друга колона, 3-ий ряд з гори: “дітій буде”— має бути: “дітій є”

Стор. 142, перша колона, 8-ий ряд з долини: озера Манітоби— має бути: озера “Манітоби”

Стор. 147, друга колона, 18-ий ряд з гори: “з дзвоном”—має бути: “з дзвоном”

Стор. 165, друга колона, 16-ий ряд з гори: “місійного Овкбири”— має бути: “місійного Овкбурн”

Стор. 170, друга колона, 18-ий ряд з гори: “7 миль на захід”— має бути: “7 миль на схід”

Стор. 171, друга колона, 12-ий ряд з долини: “Тригубяк”— має бути: “Тригубяк”.

Стор. 172, перша колона, 19-ий ряд з гори: “миє вигляд”— має бути: “має вигляд”

Стор. 172, друга колона, 21-ий ряд з гори: “північний захід”— має бути: “північний схід”.

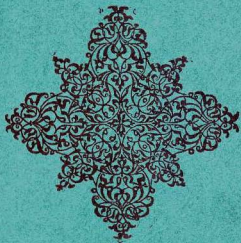
Стор. 175, перша колона, 4-ий ряд з долини: “шляху, маленьке”— має бути: “шляху, лежить маленьке”

Стор. 268, під 1. великим образком перекручено слово “Отців” на “Отців”

Стор. 296, перша колона, при знімці: “Григорій Козак”— має бути: “Григорій Козяк”

Стор. 311, друга колона, 23 ряд з долини: “почарок,— має бути: “початок”

Стор. 320, друга колона, при знімці: “Каплиця у Вернон,— має бути: “Церква у Вернон”

(Knia 1637 Kiev)